6 MAR. 2014

Fondator:
Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 154
SIBIU
1 şi 15 ianuarie
2006
Nr. 1—4

Înnoirea anului, înnoirea vieţii noastre sufleteşti

Ne-a ajutat Bunul Dumnezeu să intrăm într-un Nou An. Momentul acesta reprezintă o sărbătoare minunată care are trei semnificaţii: două semnificaţii teologice şi una civilă sau socială.

Astăzi prăznuim Tăierea împrejur a Pruncului Iisus, eveniment ce a avut loc la opt zile după Naşterea Sa.

Ca toate sărbătorile închinate Mântuitorului şi aceasta este socotită Praznic împărătesc. Toate sărbătorile mari numite Praznice împărăteşti au un caracter hristologic, pentru că ele nu fac altceva decât să ne aducă în prezent evenimente din viaţa Mântuitorului Hristos, pe care comemorându-le să le trăim şi noi şi să ne împărtăşim de harul revărsat de Hristos, prin Sfânta Liturghie, asupra noastră.

A doua semnificaţie a zilei de azi este cea legată de prăznuirea unui mare sfânt din această lună: Sfântul Vasile cel Mare. Cartea în care se află vieţile sfinţilor, deci şi a Sfântului Vasile şi cântările de laudă a sfinţilor se numeşte Minei. În total sunt douăsprezece Minee, deci câte un Minei pentru fiecare lună. Aşa stând lucrurile spunem despre sărbători că pe lângă caracterul lor hristologic, mai au şi un caracter mineal.

Să adăugăm aici şi a treia semnificaţie a acestei zile, care nu este religioasă, ci mai degrabă civilă sau socială: marcarea începutului Noului An. E bine să ştim că anul bisericesc începe la 1 septembrie, iar cel civil la 1 ianuarie. Biserica marchează şi acest eveniment civil al intrării într-o nouă etapă, într-o nouă perioadă de viaţă şi activitate, de orânduire şi bună chivernisire a problemelor noastre familiale şi comunitare.

Să-mi permiteţi acum să vă spun câteva cuvinte despre semnificaţia fiecărui eveniment la care am făcut referire.

Întâi de toate ne vom opri la Praznicul împărătesc al Tăierii împrejur. Pruncul Iisus a fost dus la templu, după cum am spus, la opt zile după Naştere ca să fie tăiat împrejur. Era şi este încă un ritual iudaic acesta. Îl practică numai evreii şi constituie semnul legământului încheiat de Dumnezeu cu patriarhul Avram şi prin el cu poporul ales. Mântuitorul s-a supus acestui ritual pentru a exprima legătura şi identificarea Sa cu acest popor. La creştini, acest ritual este înlocuit cu sacramentul pe care noi îl numim Sfânta Taină a Botezului. Acest sacrament îl renaşte pe cel ce îl primeşte la o nouă viaţă: viaţa în Hristos.

Îndată după ritualul Botezului urmează împărtăşirea unei alte Taine: cea a Mirungerii. Se numeşte aşa pentru că se ung cu Sfântul Mir principalele părţi ale trupului celui botezat: fruntea, ochii, nasul, gura, pieptul, spatele, mâinile şi picioarele. Când se aplică această Taină se rostesc cuvintele: *„Pecetea darului Duhului Sfânt"*. Ungerea aceasta se face pentru întărirea noului născut în viaţa în Hristos.

Sfântul şi Marele Mir care se foloseşte la acest ritual împreunat cu Botezul este un amestec de 38 de mirodenii, care amestec se pregăteşte în săptămâna patimilor şi se fierbe în untdelemn şi vin în Joia Mare, sfinţindu-se printr-o slujbă specială de către Sinodul Bisericii. Cu pecetea darului Duhului Sfânt ne este pecetluită în semn de trezvie şi înţelegere mintea, apoi văzul ca noi să observăm lucrările lui Dumnezeu, mirosul pentru ca să simţim buna mireasmă a darurilor duhovniceşti, vorbirea pentru ca să putem a-L lăuda pe Dumnezeu, auzul pentru ca să ascultăm cuvintele Lui şi să le împlinim deoarece spune Sf. Pavel că: credinţa este din auzire iar auzirea din cuvântul lui Dumnezeu. Apoi este pecetluită cu pecetea neştearsă inima noastră, care este simbolul iubirii şi astfel să-l iubim

(Continuare în pag. a 7-a)

† LAURENŢIU
Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului

Scurt istoric al Mitropoliei ortodoxe româneşti a Ardealului

Propunerea neaşteptată făcută de câţiva ierarhi ardeleni Sfântului Sinod în dimineaţa zilei de 4 noiembrie 2005, doar la câteva ore după alegerea canonică în scaunul de mitropolit al Ardealului, de a diviza Mitropolia Ardealului în două unităţi canonice-administrative, a stârnit o serie de reacţii dure în presa centrală

şi locală, dar şi o avalanşă de proteste din partea clerului din Mitropolia Ardealului, a unor oameni de cultură, a unor comunităţi din „diaspora" românească americană şi vest-europeană, precum şi a multor credincioşi. Aceste luări de poziţie sunt pe deplin justificate, cel puţin din două considerente:

În primul rând, datorită faptului că *niciodată în istoria vieţii noastre bisericeşti nu s-a întâmplat ca ierarhii nemulţumiţi cu rezultatul alegerii să ceară înfiinţarea unei noi unităţi administrative-bisericeşti pentru ei.* Este un lucru clar pentru oricine, că această propunere s-a făcut numai din cauză că nu a fost ales în scaunul lui Şaguna arhiepiscopul Andrei Andreicuţ din Alba-Iulia, lucru pe care l-au recunoscut public, atât I.P.S. Arhiepiscop Andrei, cât şi I.P.S. Bartolomeu, cel care a făcut propunerea de scindare a Mitropoliei Ardealului. Astfel de scindări s-au produs numai în cadrul altor Biserici ortodoxe naţionale, cum a fost recent în cazul Bisericilor ortodoxe din Ucraina şi Bulgaria şi au fost considerate întotdeauna drept *schisme*, adică dezbinări sau ruperi de Biserica oficială.

În al doilea rând, se constată că nu a fost vorba de o pregătire prealabilă pentru o astfel de propunere, nu s-a gândit nimeni până atunci, lucru pe care l-au recunoscut tot cei doi arhiepiscopi că propunerea a fost gândită de cei şapte ierarhi în noaptea lor de coşmar din 3—4 noiembrie 2005 (numită de unii răuvoitori „noaptea Sfântului Bartolomeu"). În concret, ceea ce a realizat marele mitropolit Andrei Şaguna în decurs de 15 ani — adică restaurarea Mitropoliei Ardealului — s-a destrămat într-o singură noapte! Oare de ce a trebuit să ajungem aici?

În acelaşi timp, considerăm că preşedintele Sf. Sinod nici nu trebuia să pună în discuţia sinodalilor această problemă, din moment ce n-a fost anunţată, şi mai ales studiată, din timp. O asemenea propunere trebuia făcută — dacă se dorea scindarea mitropoliei — fie îndată după moartea mitropolitului Antonie, fie după alegerea şi înscăunarea canonică a noului mitropolit, dar nicidecum la câteva ore după alegerea sa, *sub presiunea şi ameninţarea* Sfântului Sinod de către ÎPS Bartolomeu!

Considerăm că ierarhii noştri s-au lăsat prea uşor intimidaţi şi ameninţaţi şi n-au avut curajul să se împotrivească presiunilor ÎPS Bartolomeu, fapt deosebit de regretabil. Înseamnă că avem o *criză de autoritate în Sf. Sinod,* care se lasă condus după „legea bunului plac", după ambiţii vanitoase.

Constatăm că propunerea de scindare a Mitropoliei Ardealului în două unităţi administrative distincte s-a făcut tot în mod arbitrar, după prietenii, adică o Mitropolie cu *patru eparhii* sufragane, care cuprinde pe ierarhii care nu l-au dorit pe ÎPS Mitropolit Laurenţiu, şi alta numai cu *două eparhii* (cele mai sărace), cu ÎPS Laurenţiu şi PS Ioan de la Harghita-Covasna. Şi totuşi, Sf. Sinod, în lipsă de autoritate, a fost de acord cu această împărţeală a pradei, adică a moştenirii marilor mitropoliţi ai Transilvaniei de altădată! Şi atunci să ne mai mirăm că suntem blamaţi în presă, că ne părăsesc credincioşii şi trec la cultele neoprotestante sau la greco-catolici?! Oare ÎPS arhiepiscop Bartolomeu, dar mai ales ÎPS Andrei, care au produs această „sminteală" în sufletul credincioşilor au conştiinţa împăcată, aşteaptă cu bucurie şi în pace Praznicul Naşterii Domnului, aşa cum îşi îndrumă credincioşii să-l aştepte?

Când s-au mai produs dezbinări în Biserica noastră? Secole în şir românii de pe ambele versante ale Carpaţilor au trăit în trei ţări româneşti distincte, datorită conjuncturii istorice nefavorabile pentru ei. În acelaşi timp, ei au avut şi trei Mitropolii: a Ţării Româneşti, a Moldovei şi a Ardealului, care au contribuit în permanenţă la consolidarea conştiinţei de unitate naţională românească. Biserica, prin slujitorii ei, fie ierarhi, călugări, preoţi de mir, dar şi prin credincioşii ei, prin cărţile pe care le-a tipărit şi le-a difuzat, a dovedit că românii de pretutindeni sunt fiii aceluiaşi popor, că au

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. prof. dr.
MIRCEA PĂCURARIU

„ÎN IORDAN BOTEZÂNDU-TE TU, DOAMNE"

După slăvita sărbătoare a Naşterii Domnului şi cea a Tăierii Împrejur, cu aleasă bucurie credincioşii creştini prăznuiesc în fiecare an la 6 ianuarie Botezul Domnului sau Boboteaza.

Datând încă din epoca apostolică, când era prăznuită împreună cu Naşterea, această sărbătoare se mai numeşte şi *Teofania* sau *Epifania,* adică dumnezeiasca arătare a Domnului şi a întregii Sfintei Treimi, oamenilor.

Evenimentul de astăzi s-a petrecut în Ţara Sfântă, la Iordan, şi îi are ca protagonişti pe Sf. Ioan Botezătorul şi pe Mântuitorul Hristos. Acesta vine la Iordan şi-i cere lui Ioan să fie botezat *„ca să se împlinească toată dreptatea"* (Matei 3, 15).

În momentul ieşirii Domnului din apă, Ioan a văzut cerurile deschise şi Duhul Sfânt s-a coborât sub chip de porumbel asupra lui Iisus iar din cer s-a auzit glasul Părintelui care îl mărturiseşte pe Acesta ca fiind *„Fiul Său cel iubit"* (Matei, 3, 17).

Prin botezul Său în Iordan de la Ioan, Mântuitorul se supune Legii, dar de fapt El nu avea nevoie de curăţire, ci prin acest act El curăţă întreg neamul omenesc de păcatul neascultării protopărinţilor Adam şi Eva.

Prin botezul Său în Iordan, Mântuitorul aduce un dar de sfinţenie şi de binecuvântare atât firii omeneşti, cât şi firii înconjurătoare. În Hristos, Cel ce se îmbracă cu repejunile Iordanului, se curăţeşte întreg neamul omenesc care se fortifică şi se îndumnezeieşte spre lucrarea cea mare şi sfinţitoare a mântuirii.

Întreg Cosmosul este recreat prin actul botezului Domnului şi este ridicat la un înalt nivel de sfinţenie şi de înduhovnicire. Taina Botezului scoate în relief tocmai acest lucru", pentru că apele Iordanului se sfinţesc prin coborârea lui Hristos — Noul Adam — în repejunile lui, iar munţii saltă cu cutremur în faţa

(Continuare în pag. a 4-a)

† VISARION RĂŞINĂREANU
Episcop-vicar
Sibiu

70120

Analiză canonico-statutară cu privire la reorganizarea administrativ-teritorială a Mitropoliei Ardealului

În data de 4 noiembrie 2005, prin hotărârea nr. 4523, Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a decis reorganizarea administrativ-teritorială a Mitropoliei Ardealului, prin înființarea unei noi Mitropolii cu sediul la Cluj. Din perspectiva *doctrinei canonice* a Bisericii Ortodoxe, a *sfintelor canoane* și a *Statutului* pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, se pot constata următoarele:

1. Organizarea a două Mitropolii în provincia unitară (din punct de vedere istoric, politic și bisericesc) a Ardealului vine în contradicție cu *principiul teritorial-provincial* al dreptului canonic ortodox, potrivit căruia o Mitropolie se creează numai într-o provincie civilă sau istorică, indiferent de mărimea ei.

Acest principiu a fost formulat de canonul 17, IV ec. care prevede că *„împărțirea parohiilor (a se înțelege: unităților, n.n.) bisericești să urmeze alcătuirilor civile și de stat"*. Motivele care au stat la baza formulării acestui principiu au fost: mai întâi, că Biserica a dorit ca înființarea Mitropoliilor să se facă după criteriul *obiectiv-istoric* al provinciilor, iar nu după interesele subiectiv-trecătoare ale episcopilor; apoi, pentru că Biserica a dorit să fie întotdeauna în acord cu realitățile istorico-politice, convinsă fiind că numai în armonie cu realitățile cotidiene poate desfășura o misiune eficientă.

Contrar principiului amintit, înființarea a două Mitropolii în Ardeal induce falsa idee a două pseudo-provincii în Ardeal, fapt ce seamănă mai degrabă cu scindarea Ardealului, iar nu cu reorganizarea lui bisericească. O dovadă este și faptul că încă se mai caută denumiri pentru aceste pseudo-provincii ardelene, una mai surprinzătoare decât cealaltă. Ce denumire *istorică* poate primi „provincia" formată din județele: Cluj, Alba, Mureș, Bistrița, Maramureș, Sălaj, Satu Mare și Bihor? Dar cealaltă „provincie" formată din județele: Sibiu, Brașov, Harghita și Covasna? Practic aici ne aflăm în fața a două grupări de județe, în nici un caz a două provincii.

Trebuie să mai adăugăm că, după dreptul canonic ortodox, Sf. Sinod poate face excepție, prin iconomie, de la principiul enunțat mai sus, dar *numai* cu condiția ca excepția să fie deplin motivată (adică, potrivit canonului 26 Vasile cel Mare, o regulă poate fi exceptată, doar „ca să nu se întâmple ceva mai rău"). Or, în cazul de față, motivația lipsește, mai ales că provincia unitară a Ardealului, o provincie cu istorie foarte sensibilă, nu poate fi arbitrar împărțită. *Orice argument misionar-pastoral, inventat sau neinventat încă, nu poate dărâma ideea de unitate bisericească mitropolitană în Ardealul românesc.*

Excepțiile care s-au făcut de la principiul teritorial-provincial, datorită vitregiilor istoriei (ca, de exemplu, cazul județului Hunedoara, rupt de Mitropolia Ardealului și alipit Mitropoliei Banatului, datorită imixtiunilor autorităților comuniste în „reorganizarea" de după 1948; sau cazul Mitropoliilor din diaspora ortodoxă, care nu s-au putut organiza, din motive obiective, după principiul provincial), întăresc regula provincialismului mitropolitan, deci nu pot constitui argumente sau rațiuni pentru noi excepții.

Principiul teritorial-provincial se reflectă foarte bine și în canonul 17 Cartagina, unde sinodul, în *unanimitate*, a aprobat înființarea unei noi Mitropolii în noua provincie Mauritania Sitifensis, separată de provincia Numidia. Episcopul canonist Nicodim Milaș, comentând acest canon, notează: „Potrivit împărțirii politice a teritoriilor (în Africa, n.n.) trebuia să se facă și împărțirea provinciilor bisericești". Cu alte cuvinte, întâi s-a înființat provincia civilă și apoi cea bisericească, adică Mitropolia.

Bisericile ortodoxe de limbă greacă au păstrat principiul teritorial-administrativ, dar, din păcate, nu și la nivel mitropolitan. Practic, la greci, întrucât toți arhiereii au vrut să devină mitropoliți, s-a ajuns astăzi la situația dispariției efective a *episcopului* eparhiot. Ca într-o armată în care, toți militarii vrând să devină colonei, a dispărut efectiv soldatul. Pe de altă parte, treapta de mitropolit s-a degradat, pentru că ea nu se mai justifică atâta timp cât nu mai are eparhii sufragane. Din acest motiv, Bisericile grecești nu pot fi luate ca model în acest sens.

Concluzia: Biserica Ortodoxă Română a păstrat fidel principiul teritorial-administrativ din Biserica veche și niciodată nu a întemeiat provincii mitropolitane acolo unde nu au existat provincii civile sau istorice.

2. Problema reorganizării Mitropoliei Ardealului a fost hotărâtă de Sf. Sinod, dar nu a fost dezbătută și cu atât mai puțin clarificată.

Potrivit Statutului BOR, art. 20, lit. e, schimbarea întinderii Mitropoliilor și a titulaturii lor face parte din atribuțiile *Adunării Naționale Bisericești* (ANB), care este *organul reprezentativ central al Bisericii Ortodoxe Române* (art. 19, Statut). De aceea problema reorganizării Mitropoliei Ardealului trebuie neapărat dezbătută în cadrul ANB-ului.

Oficiul Juridic al Arhiepiscopiei Sibiului

(Continuare în pag. a 3-a)

Scurt istoric al Mitropoliei ortodoxe românești a Ardealului

(Urmare din pag. 1)

aceeași origine daco-romană, că vorbesc aceeași limbă neolatină și că mărturisesc aceeași credință ortodoxă. Cu alte cuvinte, deși n-am avut o unitate națională-statală, am avut o unitate spirituală și culturală — opera Bisericii, care a pregătit treptat și unitatea statală din 1918.

Cele trei Mitropolii istorice au fost divizate în decursul istoriei doar de străini. Așa a fost cazul cu Moldova, în 1775, când partea ei de nord a fost anexată Imperiului habsburgic, iar fosta Episcopie de Rădăuți și-a transferat sediul la Cernăuți, devenind *„Episcopia Bucovinei"*, subordonată Mitropoliei ortodoxe sârbe din Carlovit (!). Peste o sută de ani, în urma demersurilor episcopului Eugenie Hacman din Cernăuți, Episcopia de acolo a fost ridicată la treapta de Mitropolie, dar cu două eparhii sufragane sârbești, la Zara și Cattaro, în Dalmația, pe țărmurile Adriaticii! Iată o primă dezmembrare a unei Mitropolii românești!

În 1813, după ce teritoriul dintre Prut și Nistru a fost anexat în mod abuziv la Imperiul țarist, în 1812, s-a creat acolo o *Arhiepiscopie (Mitropolie) nouă*, cu sediul la Chișinău, subordonată Sfântului Sinod al Bisericii ortodoxe ruse din Sankt Petersburg, cu ierarhi ruși, care au păstorit acolo până în 1918. Era a doua dezbinare, Mitropolia Moldovei, tot opera unui stat străin!

În sfârșit, s-a mai produs și o dezbinare în cadrul Mitropoliei Ungrovlahiei, în anii 1939 și 1947, dar de data aceasta ea a fost realizată de oamenii politici români! Este vorba de *Mitropolia Olteniei*, înființată de oamenii politici olteni de atunci, printr-un decret semnat de regele Carol al II-lea, pentru episcopul Nifon Criveanu de la Huși. Ea a fost desființată de noile autorități comuniste la 20 aprilie 1945. A fost reînființată apoi, ca Arhiepiscopie, în 1947, dar nu printr-o hotărâre a Sf. Sinod (patriarhul Nicodim fiind atunci bolnav și retras la Mănăstirea Neamț), ci printr-o hotărâre a *Adunării deputaților* din 24 mai 1947, publicată în Monitorul Oficial din 18 iunie 1947. Abia apoi, Sf. Sinod a hotărât ca această Arhiepiscopie să fie ridicată la rangul de Mitropolie, la 5 februarie 1949, hotărâre aprobată și de autoritățile comuniste de atunci.

Deci dezbinare în Biserica românească s-a produs prin autoritățile habsburgice, țariste și comuniste! Mai adăugăm și faptul că însăși *Arhiepiscopia de Alba-Iulia*, condusă azi de IPS Andrei Andreicuț, este tot opera autorităților comuniste, din 1974, când Arhiepiscopia Sibiului a fost ruptă în două și s-a creat o Episcopie pentru răposatul episcop Emilian Birdaș. Aceste lucruri le relatează, cu lux de amănunte, însuși fostul conducător al Departamentului Cultelor, Gheorghe Nenciu, într-un material publicat în *Îndrumătorul pastoral al Arhiepiscopiei* (vol. XXI, 2005, p. 29—38).

Câteva lămuriri în legătură și cu sediul Mitropoliei Ardealului.

În studiile publicate de Pr. Prof. Mircea Păcurariu *(Începuturile Mitropoliei Transilvaniei,* București, 1980, 152 p., precum și în cele trei volume din *Istoria Bisericii Române),* s-a demonstrat că mitropoliții Transilvaniei n-au avut un sediu stabil, timp de câteva secole, după cum nu aveau nici voievozii Transilvaniei și nici Dieta țării nu se întrunea în aceeași localitate. Din aceste motive, nici cârmuitorii Bisericii din Transilvania nu-și aveau sediul într-o anumită localitate, ci acolo unde permiteau autoritățile de stat de altădată, din voievodatul și apoi din principatul transilvan. S-a acreditat ipoteza că însuși Gelu Românul ar fi avut sediul la *Dăbâca*, în județul Cluj, unde ar fi stat și un conducător bisericesc. În 1376 era atestat, într-o inscripție murală, numele arhiepiscopului Ghelasie al Transilvaniei la Râmeț. Mult mai târziu, în 1456, era atestat un vlădică „român", Ioan de Caffa, cu sediul la *Hunedoara*, iar în 1479, într-un act oficial era consemnat numele lui Ioanichie „metropolitanus Nandor albensis", pe care tot Pr. Prof. Mircea Păcurariu îl consideră mitropolit al întregii Transilvanii și al Maramureșului, cu sediul în satul *Nandru*, lângă Hunedoara. După 25 octombrie 1488 și până în jurul anului 1550, deci aproximativ 60 de ani, sediul Mitropoliei Ardealului s-a stabilit în satul *Feleac*, lângă Cluj, datorită faptului că acum Clujul a devenit un important centru economic și administrativ pentru cârmuitorii de atunci. Tot Pr. Prof. Mircea Păcurariu este cel care a demonstrat că în satul Feleac nu era sediul unei Episcopii, cum credea istoricul clujean Ștefan Meteș, ci sediul Mitropoliei întregii Transilvanii. De aici, sediul s-a mutat în alte zone ale Transilvaniei, așa cum dictau interesele noilor „principi", cu sediul la Alba-Iulia: undeva în părțile *Hunedoarei*, prin 1553, apoi la *Geoagiu*, în jurul anului 1557, un timp chiar în *Lancrăm* și abia de prin 1572, în *Alba-Iulia*, acolo unde își aveau sediul și principii maghiari ai Transilvaniei, fie calvini, fie catolici. La Alba-Iulia au păstorit, printre alții, Ioan de la Prislop (1585—1605), deci în timpul primei uniri, realizată de Mihai Viteazul, Teoctist (1606—1622), Dosoftei (1623—1627), Ghenadie (1629—1640), Sf. Ilie Iorest (1640—1643), Simion Ștefan (1643—1656), Sf. Sava Brancovici (1656—1680) și urmașii acestuia, până în 1701, când Atanasie Anghel a realizat destrămarea Bisericii românești din Transilvania, devenind un simplu episcop unit cu Roma, subordonat arhiepiscopului romano-catolic din Esztergom.

În locul vechii Mitropolii a Transilvaniei s-a creat, deci, o Episcopie unită, care în 1723 și-a mutat sediul la Făgăraș, iar în 1738 la Blaj, unde a rămas până azi, fiind ridicată la treapta de Mitropolie în anii 1853/1855.

Deci aici, în Transilvania, dezbinarea s-a produs tot prin străini, adică prin Habsburgi și prin călugării iezuiți, care au lucrat pentru înstrăinarea românilor de credința lor ortodoxă.

Titulatura foștilor mitropoliți ai Transilvaniei este semnificativă. De pildă, în prefața *Noului Testament de la Alba-Iulia*, Simion Ștefan se intitula „arhiepiscop și mitropolit al Bălgradului și al Vadului și al Maramureșului și a toată țara Ardealului". Iar mitropolitul Varlaam, la 1689, era numit „arhiepiscop și mitropolit al sfintei Mitropolii a Bălgradului, al Vadului, al Silvașului (jud. Hunedoara, n.n.), al Făgărașului și al Maramureșului și al episcopilor din Țara Ungurească".

Românii ortodocși au rămas fără un conducător bisericesc până în anul 1761. Până atunci, dar mai ales după 1744, se înregistrează o perioadă de lupte neîncetate pentru apărarea Ortodoxiei, în cursul cărora au fost arestați și apoi întemnițați, marii „eroi ai credinței", trecuți în rândul sfinților: ieromonahii Visarion Sarai, Sofronie de la Cioara, credinciosul Oprea Miclăuș, preoții Moise Măcinic și Ioan din Galeș. Abia în urma acestor mișcări țărănești, Curtea din Viena s-a simțit obligată să numească episcop și pentru preoții și credincioșii ortodocși din Ardeal, cu sediul la Sibiu, unde era și sediul autorităților civile și militare austriece.

Pentru început, au păstorit patru episcopi sârbi (1761—1796), urmați de episcopul român Vasile Moga (1811—1845), ei fiind subordonați, din 1783, Mitropoliei ortodoxe sârbe din Carlovit.

În anul 1846 a fost numit vicar general, iar în 1848 ales episcop, tânărul arhimandrit aromân Andrei Șaguna. În cursul celor 27 de ani de activitate la Sibiu (†1873), el a obținut realizări remarcabile, care îl fac să fie considerat drept cel mai reprezentativ ierarh din Ardeal din toate timpurile și poate de pe întreg spațiul eclezial românesc. După demersuri care au durat 15 ani, a restaurat vechea Mitropolie a Transilvaniei (1864), cu două eparhii sufragane (Arad și Caransebeș), i-a dat cea mai democratică organizare din cadrul întregii ortodoxii, prin *Statutul Organic* din 1868; s-a implicat în viața național-politică a românilor transilvăneni, fiind considerat „diplomatul revoluției din 1848", cu implicarea sa în evenimentele ulterioare; a reorganizat vechea școală teologică-pedagogică de la Sibiu, dându-i un profil universitar, a întemeiat Gimnaziul din Brașov, existent și azi și care îi poartă numele, precum și aproximativ 800 de școli primare confesionale în eparhia sa; a trimis tineri la studii peste hotare; a pus bazele „Tipografiei diecezane"", în care a apărut și ziarul „Telegraful Român". Dacă se mai adaugă și cele aproximativ 200 de lucrări scrise de el, Șaguna este considerat ca o personalitate emblematică pentru românii transilvăneni, un simbol al unității și al demnității noastre.

Munca i-a fost continuată de urmașii săi: Miron Romanul (1874—1898) și Ioan Mețianu (1898—1916), cel care a ridicat actuala catedrală din Sibiu. Din 1920 până în 1955 scaunul lui Șaguna a fost ocupat de mitropolitul Nicolae Bălan, care a creat o adevărată „școală teologică sibiană", a restaurat mănăstirea Sâmbăta de Sus, s-a opus Diktatului de la Viena din 1940, a intervenit pentru salvarea unor evrei în cursul celui de-al doilea Război mondial.

Deși au păstorit într-o perioadă grea a istoriei noastre, totuși, s-au străduit să păstreze intactă „moștenirea" lui Șaguna cei care le-au urmat, toți oameni de înaltă cultură: Iustin Moisescu (1956—1957), Nicolae Colan (1957—1967), Nicolae Mladin (1967—1981) și Antonie Plămădeală (1982—2005).

Din această scurtă prezentare istorică, socotim că se desprind și motivele pentru care stăruim ca Mitropolia Ardealului să rămână așa cum a fost ea în perioada de la Ilie Iorest și Sava Brancovici și de la Andrei Șaguna încoace, o Mitropolie unitară, a tuturor românilor ardeleni. Pentru noi, Sibiul este nu numai crezul lui Andrei Șaguna, ci și orașul Astrei (1861), al școlii teologice sibiene, care zeci de ani a pregătit preoți pentru întreg Ardealul, orașul *Telegrafului Român*, al Memorandului din 1892, al marilor militanți din cadrul Partidului Național Român, al Consiliului Dirigent, orașul care a primit cu brațe deschise universitatea din Cluj, refugiată aici în urma Diktatului de la Viena din 1940.

Azi sunt prea multe suferințe în această țară, prea mulți sinistrați și șomeri, copii ai străzii și prostituate, oameni bătrâni și fără adăpost, de care slujitorii Bisericii, în frunte cu ierarhii lor, ar trebui să se ocupe mai mult! Dar nu se ocupă, pentru că problemele lor „misionar-pastorale" sunt de altă natură: cum să-ți împartă puterea, cum să sfâșie trupul Mitropoliei lui Andrei Șaguna!

Argumentele invocate de cei șapte care doresc o nouă Mitropolie cu sediul la Cluj, sunt de-a dreptul puerile: Niciodată Clujul n-a fost sediul unei Mitropolii, așa cum pretinde cineva în paginile revistei „Renașterea" de la Cluj! Clujul nu este capitala Transilvaniei, ci a fost pentru câteva decenii (1791—1849 și 1861—1865), doar în timpul Habsburgilor. A fost capitală culturală română doar în perioada interbelică, dar azi au aceeași greutate și orașele Sibiu, Brașov sau Târgu Mureș. Dacă ne-am conduce după vechiul principiu canonic ca reședința ierarhilor să fie acolo unde este centrul vieții politice, ar însemna ca Episcopia Argeșului să-și mute sediul la Pitești, cea a Hușilor la Vaslui, iar Mitropolia unită să se mute de la Blaj la Alba-Iulia! Dar niciodată nu s-a pus problema mutării sediului Mitropoliei unite de la Blaj în altă parte, nici chiar în Cluj după 1918! Blajul rămâne un simbol pentru uniți, așa cum rămâne și Sibiul pentru ortodocși! În Ungaria catolică nu s-a gândit nimeni să mute sediul Arhiepiscopiei de Esztergom la Budapesta, deși orașul este situat chiar pe granița cu Slovacia!

(Urmare din pag. a 2-a)

Chiar dacă în Statutul BOR nu se prevede în mod explicit cine are competenţă asupra înfiinţării de noi Mitropolii, totuşi în art. 20, lit. e din Statut se prevede clar *că schimbarea întinderii Mitropoliilor* intră în competenţa ANB-ului. Înfiinţarea unei noi Mitropolii în Ardeal înseamnă, în mod logic, şi schimbarea întinderii Mitropoliei Ardealului, deci orice subterfugiu s-ar căuta, peste dezbaterea acestei probleme în cadrul ANB-ului nu se poate trece, fără a încălca Statutul BOR. Or, art. 206 prevede că Statutul *„este şi rămâne obligatoriu pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română"*, deci inclusiv pentru Sf. Sinod al BOR.

Adunarea Naţională Bisericească este, de fapt, Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române *împreună* cu reprezentanţii tuturor membrilor Bisericii locale. El este expresia trupului Bisericii, clerici şi mireni, o concretizare a *principiului organic-constituţional* al Bisericii, potrivit căruia la conducerea Bisericii participă toate mădularele ei.

Din acest punct de vedere *toate problemele BOR intră în competenţa Sf. Sinod,* cu diferenţa că unele probleme au fost puse în competenţa *exclusivă* a Sf. Sinod, iar altele în competenţa Sf. Sinod *împreună* cu reprezentanţii trupului Bisericii locale, adică a ANB-ului. Aceasta este concepţia canonică fundamentală care a stat la baza legiuirilor BOR, concepţie care a dat *unicitate* şi forţă teologiei româneşti, singura care a recuperat rolul mirenilor în viaţa Bisericii.

Cei care pun în paralel Sf. Sinod cu ANB-ul nu înţeleg această concepţie canonică, pierd din vedere faptul că Sf. Sinod este partea constitutivă esenţială a ANB-ului şi că între cele două există întrepătrundere aşa cum există între cler şi popor. Această întrepătrundere este adevărata expresie a eclesiologiei şi doctrinei canonice ortodoxe, străine atât de clericalismul exclusivist catolic, dar şi de laicismul protestant. Pentru înrădăcinarea acestei idei în Biserica noastră s-au luptat atât de mult Mitropoliţii Andrei Şaguna, Nicolae Bălan şi canonistul Liviu Stan. Ea este tezaurul nostru canonic care a dat forţă, statornicie şi continuitate Bisericii noastre strămoşeşti.

În acest context apar absolut surprinzătoare afirmaţiile unora de a minimaliza, nega sau desfiinţa importanţa ANB-ului în viaţa Bisericii noastre. Aceasta nu înseamnă altceva decât un atentat la tradiţia canonică autentic ortodoxă, transmisă nouă spre păstrare, de marii noştri înaintaşi.

Prin urmare, întrebarea este: *reorganizarea administrativ-teritorială a BOR ţine de competenţa Sf. Sinod în mod EXCLUSIV, sau de competenţa Sf. Sinod ÎMPREUNĂ cu reprezentanţii membrilor Bisericii locale?*

Răspunsul este clar că, potrivit tradiţiei canonice româneşti, o problemă administrativă, nedogmatică, care nu priveşte esenţa doctrinei canonice, ci se supune ei, ţine de competenţa Sf. Sinod *împreună* cu reprezentanţii membrilor Bisericii locale. A pune o astfel de problemă numai în competenţa exclusivă a Sf. Sinod, înseamnă fie a da unei hotărâri administrative greutatea unei hotărâri dogmatice sau doctrinar-canonice, fie a ignora trupul Bisericii locale, a ignora principiul organic-constituţional al dreptului canonic, adică a ignora importanţa mirenilor în viaţa Bisericii.

Potrivit canonului 6 Sardica (343), la alegerea episcopului trebuie să participe clerul şi poporul, iar conform canonului 7 Teofil al Alexandriei, taina hirotoniei se săvârşeşte numai în prezenţa poporului. Cu atât mai mult, la delimitarea sau modificarea jurisdicţiilor bisericeşti trebuie să participe şi reprezentanţii poporului. Aceasta este şi logica juridico-canonică a articolului 20, lit. e, din Statutul BOR.

Or, prin înfiinţarea şi schimbarea întinderii Mitropoliilor fără participarea ANB-ului se încearcă eliminarea mirenilor de la conducerea Bisericii. Dar cu cât laicii vor fi înlăturaţi de la conducerea Bisericii, cu atât judecata lor va fi mai aspră şi mai neiertătoare.

3. În comunicatul oficial al Sf. Sinod al BOR cu privire la reorganizarea Mitropoliei Ardealului se precizează că, în sprijinul reînfiinţării unei noi Mitropolii în Ardeal, formată din eparhiile Vadului, Feleacului şi Clujului, Alba Iuliei, Oradiei, Bihorului şi Sălajului şi Maramureşului şi Sătmarului, s-au invocat *„motive de ordin administrativ-bisericesc COMUNE eparhiilor respective"*.

De aici se naşte întrebarea: care sunt aceste motive *„comune"*? Sau care sunt motivele pentru care Arhiepiscopia Sibiului şi Episcopia Harghitei şi Covasnei nu mai au motive *comune* cu celelalte eparhii din Ardeal? Răspunsul lasă loc la multe speculaţii. Cert este că prin această afirmaţie se constată că principiul provincial-mitropolitan *obiectiv* al dreptului canonic este înlocuit cu principiul asocierii episcopilor potrivit unor motive *comune*, care îşi pierd obiectivitatea.

Analiză canonico-statutară

Acest fapt aduce foarte mult relativism în organizarea administrativ-teritorială a Bisericii.

O altă întrebare de ordin canonic este următoarea: oare episcopul are dreptul să decidă asupra eparhiei lui, de care Mitropolie poate să depindă jurisdicţional? Întrebarea se pune pentru că împărţirea Mitropoliei Ardealului este inegală, mai exact, Arhiepiscopia Alba Iuliei ar trebui să aparţină de Sibiu, de care s-a desprins în 1975, iar nu de Cluj.

Episcopul canonist Nicodim Milaş, în comentariul la canonul 17, IV ec., subliniază că Biserica a stabilit principiul teritorial-provincial şi pentru ca episcopul să nu poată decide în mod subiectiv-arbitrar cărei Mitropolii să aparţină, ci numai în funcţie de provincia în care se află: *„Dacă s-ar ivi vreo controversă între un episcop şi un mitropolit privitor la apartenenţa unei parohii (eparhii)... şi pentru ca în viitor să nu se mai nască astfel de controverse, (sinodul ecumenic) codifică practica de până atunci, care s-a pronunţat încă de către sinodul prim ecumenic, şi după care împărţirea bisericească a eparhiilor trebuie să se conformeze împărţirii politice"*. Altfel spus, provincia de care aparţine eparhia, determină şi Mitropolia de care trebuie să aparţină ea, iar nu alte criterii subiective.

Dată totuşi controversa dintre episcop şi mitropolit continuă, atunci, potrivit canoanelor 9 şi 17, IV ec., mitropolitul se poate adresa chiar patriarhului de Constantinopol pentru rezolvarea litigiului (vezi şi comentariile episcopului N. Milaş la aceste conoane). Rezolvarea trebuie să vină de la un for obiectiv, pentru că dacă episcopul ar avea dreptul să decidă subiectiv de care Mitropolie să aparţină eparhia lui, atunci tot sistemul mitropolitan ar degenera în sistemul grupărilor subiective.

Un alt aspect surprinzător din comunicatul oficial al Sf. Sinod este afirmaţia menţinerii Mitropoliei *statutare* a Ardealului. Dar în Statutul BOR, art. 5, sec. III, se prevede că Mitropolia Ardealului cuprinde şase eparhii. Or, după hotărârea Sf. Sinod, Mitropolia Ardealului rămâne doar cu două eparhii. Atunci cum se mai justifică menţinerea „statutară" a Mitropoliei Ardealului? Exprimarea este evident contradictorie.

Oricum, pentru reorganizarea Mitropoliei Ardealului trebuie modificat tot articolul 5 din Statut, care cuprinde întreaga organizare a BOR. Această modificare se face numai de către Adunarea Naţională Bisericească, conform art. 206 din Statut.

Iată cum şi din acest punct de vedere, ANB-ul nu poate fi ocolit. Dezbaterile în cadrul ANB-ului cu privire la reorganizarea Mitropoliei Ardealului sunt absolut necesare, şi pentru că întrebările formulate mai sus nu pot rămâne fără răspuns.

4. Ideea unei reorganizări administrative a întregii Biserici Ortodoxe Române este foarte bună şi necesară, după cum reiese şi din canonul 17 Cartagina. Dar acest proces trebuie să aibă loc în toată Biserica, în timp, argumentat, cu bună pregătire şi analiză, cu respectarea sf. canoane şi a legiuirilor BOR, fără nici un fel de convulsii. În acest sens dezbaterile de idei sunt benefice, dar ele trebuie să aibă loc *înaintea* oricărei hotărâri şi nu *după* acestea, şi să fie libere de orice presiuni.

Dezbaterile anterioare unor astfel de hotărâri sunt folositoare, arată că Biserica este vie şi că toţi luptă pentru progresul duhovnicesc. Dezbaterile de după luarea unor decizii creează confuzie, produc dezbinări şi partizanat, lasă falsa impresie de neascultare şi, mai ales, au loc sub presiuni şi ameninţări.

Din acest punct de vedere hotărârea de reorganizare a Mitropoliei Ardealului a fost extrem de pripită, pentru că nu a lăsat loc unor dezbateri anterioare, foarte necesare.

Unii teologi au afirmat ideea că reorganizarea administrativ-teritorială ar fi o chestiune de ordin canonic, cu obiective misionar-pastorale, iar nu o chestiune de ordin istoric. Afirmaţia este ilogică, pentru că reorganizarea administrativ-teritorială priveşte tocmai transpunerea doctrinei canonice în realităţile istorice. Ea urmăreşte, de fapt, desfiinţarea principiului teritorial formulat de canonul 17, IV ec., care prevede ca organizarea teritorial-bisericească să se facă după organizarea administrativ-civilă, deci după realităţile istorice.

Apoi, misiunea şi pastoraţia se face în istorie şi pentru istorie, în vederea ridicării istoriei la realităţile meta-istorice ale Împărăţiei Cerurilor. A ignora istoria şi a ignora mirenii în Biserică înseamnă, în cele din urmă, a ignora existenţa istorică a Bisericii însăşi, fapt care este trist, dar şi periculos.

Cum argumentăm atunci reînfiinţarea Mitropoliei Basarabiei? Mitropolia Basarabiei s-a reînfiinţat din motive „misionar-pastorale" sau din considerente istorice? Cum argumentăm unitatea dintre istoria Bisericii Ortodoxe Române cu istoria românilor? Cum explicăm faptul că, în ordinea scaunelor episcopale, Roma a ajuns pe primul loc? Tot din considerente „misionar-pastorale" Ierusalimul a ajuns pe locul cinci, *după* cetăţile istorice ale Romei şi Constantinopolului (vezi canonul 36, VI ec.)?

În activitatea misionar-pastorală, Biserica a ţinut cont şi a fost influenţată întotdeauna de realităţile istorice. Cu atât mai mult, activitatea misionar-pastorală a Bisericii Ortodoxe a fost în strânsă legătură cu istoria sensibilă a Ardealului nostru românesc. Cine crede că poate face misiune şi pastoraţie mai eficientă într-un Ardeal dezbinat bisericeşte, se înşeală amarnic.

5. Argumentele misionar-pastorale aduse în sprijinul înfiinţării unei noi Mitropolii în Ardeal, nu au nici un fundament canonic. Activitatea misionar-pastorală din fiecare eparhie nu intră în competenţa mitropolitului (vezi art. 111—114 din Statut). O dovadă este faptul că atunci când un mitropolit este necorespunzător, suferă numai eparhia lui, nicidecum Mitropolia întreagă.

Exacerbarea atribuţiilor mitropolitului, cu scopul argumentării necesităţii a doi Mitropoliţi în Ardeal, nu numai că este necanonică şi ireală, dar şi încalcă *principiul autonomiei locale,* autonomie pe care o are fiecare episcop eparhiot. Intervenţia mitropolitului într-o altă eparhie este permisă numai în baza dreptului de devoluţiune, adică numai atunci când nu se respectă rânduielile bisericeşti.

Pe de altă parte ne întrebăm, ce progres misionar-pastoral aduc aceste disensiuni bisericeşti? Ce spor misionar aduc în Ardeal două sinoade mitropolitane aflate în divergenţă? Cum se împacă aceste motive zis „pastorale", cu inechitatea împărţirii Ardealului: *două* eparhii la Sibiu şi *patru* eparhii la Cluj? Compararea acestor Mitropolii cu „plămânii" unui trup este şi mai gravă, pentru că numai un trup patologic are plămânii inegali.

În schimb, în argumentele amintite nu se spune nimic despre adevăratul progres misionar-pastoral, care poate fi adus de prezenţa unui episcop în fiecare reşedinţă de judeţ, iar nu de trei episcopi într-o reşedinţă de judeţ, iar într-alta nici unul. Pentru o pastoraţie mai bună în Ardeal nu este nevoie de doi mitropoliţi, ci de mai mulţi episcopi lucrători în duh de unitate şi de adevăr.

6. Hotărârea reorganizării Mitropoliei Ardealului nu a fost urmată de vreo decizie de transpunere a ei în practică, nu a fost ales un al doilea mitropolit în Ardeal, nici măcar un locţiitor. Până la noi decizii de concretizare a hotărârii sinodale, în Ardeal există o singură Mitropolie şi un singur mitropolit.

Din acest motiv, faptul că unii episcopi din Ardeal nu pomenesc la Sf. Liturghie pe unicul mitropolit al Ardealului, ales şi instalat în mod canonic, intră sub incidenţa canonului 14 al Sinodului proto-deftera de la Constantinopol (861), care condamnă un astfel de act cu caterisirea.

În felul acesta hotărârea de reorganizare a Mitropoliei Ardealului a degenerat uşor spre schismă, cu multe consecinţe nedorite. De fapt, acest ultim gest descoperă adevăratul motiv care a stat la baza acestei regretabile disensiuni din Ardeal.

7. Reacţiile negative ale multor credincioşi, intelectuali, politicieni sau jurnalişti, faţă de dezbinarea din Ardeal, fac parte din procesul firesc de receptare a oricăror hotărâri sinodale. Istoria bisericească ne stă dovadă că multe hotărâri sinodale au fost acceptate (de ex. hotărârile unor sinoade locale, endemice sau panortodoxe) sau respinse (de ex. hotărârile sinoadelor unioniste sau unele decizii de caterisire, ridicate ulterior) de membrii Bisericii întregi. Prin această receptare s-a văzut dacă hotărârile sinodale au stat, sau nu, sub semnul Sf. Duh. Nici un sinod şi nimeni nu poate pretinde că hotărăşte infailibil sub inspiraţia Sf. Duh. Numai acel *consensus ecclesiae dispersae* va putea da, în timp, prin receptare, răspunsul.

Aşa trebuie înţelese şi reacţiile de acum faţă de hotărârea Sf. Sinod, cu privire la reorganizarea Mitropoliei Ardealului. Nimeni nu contestă autoritatea Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române sau autoritatea vreunui episcop. Nimeni nu dă dovadă de neascultare. Nimeni nu pune în discuţie Biserica, ci doar o hotărâre administrativă, neinfailibilă, supusă schimbării, reformulării sau anulării. Fiecare membru al Bisericii are dreptul să recepteze hotărârea Sf. Sinod aşa cum consideră, fără să se abată de la învăţătura canonico-dogmatică a Bisericii şi fără să încalce ascultarea de Biserica din care face parte.

Pe de altă parte, această receptare demonstrează că orice credincios ortodox vrea să se supună hotărârilor bisericeşti, dar vrea să şi creadă în ele.

În concluzie:

1. Înfiinţarea unei noi Mitropolii în Ardeal contravine principiului provincial-teritorial, potrivit căruia într-o provincie istorică unitară, mai ales ca cea a Ardealului, nu poate exista decât o singură Mitropolie. Mitropolia se constituie după criteriul obiectiv al provinciei, iar nu după „motive administrativ-bisericeşti comune", supuse subiectivismului.

2. Procedura canonică de înfiinţare a unei noi structuri bisericeşti în Biserica Ortodoxă Română ţine de competenţa Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, dar nu în mod *exclusiv,* ci numai *împreună* cu reprezentanţii tuturor membrilor Bisericii, cu care formează Adunarea Naţională Bisericească.

3. În comunicatul oficial al Sf. Sinod, pentru întemeierea unei noi Mitropolii în Ardeal sunt invocate „motive administrativ-bisericeşti *comune*". Acest fapt înlocuieşte principiul provincial-mitropolitan cu principiul asocierii *comune* a episcopilor. De asemenea, este contrar canonului 17, IV ec. ca episcopul să dispună subiectiv de apartenenţa jurisdicţională la o anumită Mitropolie. În acelaşi comunicat se afirmă menţinerea „statutară" a Mitropoliei Ardealului. Conform art. 5, sec. III din Statut, menţinerea „statutară" a Mitropoliei Ardealului, înseamnă păstrarea ei cu *şase,* iar nu cu două eparhii.

4. Reorganizarea administrativ-teritorială a întregii Biserici Ortodoxe Române este necesară, dar nu prin proceduri pripite, ci printr-o activitate temeinic pregătită. La baza acestei reorganizări trebuie să stea argumentele misionar-pastorale şi cele de ordin istoric-bisericesc.

5. Exacerbarea atribuţiilor Mitropolitului, cu scopul de a argumenta necesitatea a doi Mitropoliţi în Ardeal, contravine sf. canoane şi Statutului de organizare şi funcţionare a Bisericii Ortodoxe Române, încalcă principiul autonomiei locale şi ignoră importanţa episcopului în propria eparhie.

6. Hotărârea Sf. Sinod, cu privire la reorganizarea Mitropoliei Ardealului a degenerat încet spre schismă, prin gestul nepomenirii la Sf. Liturghie de către unii episcopi ardeleni, a unicului Mitropolit al Ardealului, ales şi instalat în mod canonic.

7. Reacţiile negative ale clericilor şi credincioşilor faţă de hotărârea Sf. Sinod nu pun la îndoială autoritatea Sf. Sinod sau a vreunui episcop, ci reprezintă receptarea firească şi istorică a oricărei hotărâri sinodale, din cadrul aşa-numitului *consensus ecclesiae dispersae.*

Criza culturii scrierii

„Cultura scrierii" (în speţă a cărţii) este pe cale de a pierde teren din cauza noilor mijloace de comunicaţie şi a distrugerii sale prin bomba informatică.

La acest moment, în Europa se întâmplă ceea ce s-a întâmplat deja în America: se voieşte a reduce şcoala la a nu fi decât un teren de exerciţiu, unde elevii se antrenează în utilizarea mijloacelor de comunicaţie multimedia, cu tot ceea ce implică aceasta şi mai întâi, abandonul sistematic al culturii scrierii sau, oricum, a izolării acesteia aproape totale.

Clifford Stoll — unul dintre creatorii Internetului, scria: „Dorim o naţiune de incapabili? Este suficient de a centra cursusul (derularea) studiilor pe tehnologia învăţării cu ajutorul casetelor video, ordinatoarelor şi sistemelor multimedia. Să urmărim obţinerea celor mai bune rezultate posibile prin teste de control standardizate, şi să eliminăm toate aceste materii elitiste precum muzica, arta şi istoria. Vom avea o naţiune de incapabili". El mai spune: „Este uşor a confunda inteligenţa cu o simplă familiaritate cu ordinatorul, dar a şti să mânuieşti ordinatorul nu semnifică neapărat o ascuţime a spiritului. Şi incompetenţa în informatică semnifică încă şi mai puţină stupiditate".

Concluzia care se impune la cele spuse mai sus:

Trebuie să salvăm cultura scrierii şi valorile care sunt legate de aceasta şi să nu coborâm învăţământul la rangul de obişnuinţă de a mânui mijloacele de comunicaţii cele mai sofisticate, dar vide de spirit, lucru care se încearcă a se face prin multiple moduri.

Eugen Ionesco a fost foarte clar în această privinţă şi s-ar impune să nu ignorăm punctul său de vedere, exprimat astfel: „... Trăim într-o lume despiritualizată dar cu toate acestea, cultura este încă ultimul lucru care ne permite a depăşi cotidianul şi de a reuni oamenii. În timp ce politica separă oamenii, cultura îi uneşte".

Tot el adaugă: „Există apoi surâsurile sfinţilor, ale îngerilor şi arhanghelilor de pe feţele sculpturilor şi picturilor care împodobesc catedralele. Dar noi nu mai ştim să le privim. Oamenii se învârt în colivia lor care este planeta pentru că au uitat că se poate privi cerul". ... Iată ceea ce am voi să facem prin toate cele spuse înainte: să-i antrenăm pe copiii şi pe tinerii din şcoli să înţeleagă că privirile lor nu trebuie aţintite doar pe ecranele calculatoarelor şi că sunt chemaţi să înveţe a privi şi cerul.

(Am extras constatările de mai sus din **„Bulletin européen"** Tribune libre fondée... par J. Constantin Drăgan, nr. 665/oct. 2005, p. 6—7).

70 120

Proces-verbal

încheiat azi, 17 decembrie 2005, cu ocazia şedinţei extraordinare a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului

Lucrările au început la ora 10,00 şi s-au desfăşurat sub preşedinţia *Înalt Prea Sfinţitului Dr. Laurenţiu Streza,* Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului.

La lucrări au participat Prea Sfinţitul dr. Visarion Răşinăreanu, episcop vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, 27 dintre cei 30 membri ai Adunării eparhiale, întrunirea fiind statutară.

Ca invitaţi au participat membrii Permanenţei Consiliului eparhial, decanul şi profesori de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, protopopii din eparhie.

ORDINEA DE ZI: Prezentarea adresei nr. 5012/8 decembrie 2005, semnată de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, în problema *receptării* de către *Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului* a hotărârii Sfântului Sinod nr. 4523 din 4 noiembrie 2005, în legătură cu *„menţinerea statutară a Mitropoliei Ardealului şi înfiinţarea noii Mitropolii, cu reşedinţa în municipiul Cluj-Napoca".*

Înalt Prea Sfinţitul dr. Laurenţiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, mai întâi, a transmis un cuvânt de preţuire şi recunoştinţă membrilor Adunării eparhiale, care împreună cu ceilalţi membri ai Colegiului Electoral Bisericesc, i-au acordat, în 3 noiembrie 2005, votul şi încrederea pentru desemnarea sa ca Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului.

Înalt Prea Sfinţia Sa a arătat că nu a fost stăpânit nici o clipă de gândul măririi, al gloriei deşarte, ci a înţeles că prin această alegere a fost chemat spre o nouă slujire şi spre o nouă responsabilitate în Biserică. Î.P.S. Sa a dorit să-i asigure pe membrii Adunării eparhiale că a primit cu smerenie chemarea şi că, prin ajutorul lui Dumnezeu şi conlucrarea clerului şi credincioşilor, se va strădui să-şi împlinească misiunea şi să răspundă în acest fel încrederii acordate.

„Sibiul îşi are prestigiul său — a precizat Î.P.S. Sa — *iar Mitropolia Ardealului se bucură de rangul şi demnitatea ce i-au fost recunoscute statutar de către Sfântul Sinod. Voi apăra şi voi respecta acest rang şi această demnitate. Voi căuta, de asemenea, să cinstesc memoria înaintaşilor în scaunul mitropolitan, fără să aibă cineva dreptul să conteste continuitatea istorică neîntreruptă cu aceşti înaintaşi. Fiecare dintre ei şi-a transformat numele în renume prin slujirea lor jertfelnică şi prin înfăptuiri a căror trăinicie s-a dovedit peren㠄. De la ultimul înaintaş a rămas o moştenire spirituală şi intelectuală, dar şi materială de excepţie. Această moştenire nu poate fi minimalizată, aşa cum încearcă să o facă unii, din nefericire pentru dânşii. Mai degrabă se cere a fi valorificată şi respectată, ca de altfel şi a celorlalţi înaintaşi".*

Referindu-se la *şedinţa extraordinară a Adunării eparhiale,* Înalt Prea Sfinţia Sa dă citire adresei cu numărul de mai sus şi a actului nr. 4523, arătând că obiectivul ei este de a răspunde adresei menţionate.

Dat fiind faptul că este vorba în concret *de o hotărâre a Sfântului Sinod,* Î.P.S. Sa a precizat că Adunarea eparhială nu are căderea de a judeca o astfel de hotărâre, ci de a o *„recepta"*, aşa cum se şi precizează în acel act şi ca atare a adresat îndemnul ca cei ce vor lua cuvântul să-şi exprime punctele de vedere pe un ton adecvat şi în consonanţă cu perioada postului Crăciunului în care ne aflăm. Dar aceasta nu înseamnă că se anulează sau se limitează în vreun fel libertatea de a formula cu demnitate, claritate şi fermitate o poziţie referitoare la situaţia creată prin hotărârea sinodală din 4 noiembrie a.c.

Î.P.S. Sa a mai arătat că va trebui să nu uităm de o cale care ne stă la îndemână şi care este cea a *rugăciunii stăruitoare* către Dumnezeu, pentru ca El să rânduiască ceea ce e mai bine pentru Sfânta Sa Biserică şi pentru această Mitropolie a Ardealului, cu trecutul ei zbuciumat, dar şi cu înfăptuiri remarcabile în viaţa românilor transilvăneni.

S-au înscris la cuvânt *13 membri* ai Adunării eparhiale şi doi invitaţi, după cum urmează: *Pr. prof. univ. dr. Ovidiu Moceanu,* decan al Facultăţii de litere de la Universitatea Transilvania din Braşov, *Arhid. prof. univ. dr. Constantin Voicu, Dr. Nicolae Suciu* — medic, Mediaş, *Pr. Ioan Găban,* Protopopul Mediaşului, *prof. Radu Fruntеş* — Braşov, *prof. Silviu Lancea* — Rupea, *Ec. Teodor Banciu* — Primarul oraşului Sălişte, *Dl. Ioan Onuc Nemeş* — Directorul Bibliotecii Judeţene ASTRA Sibiu, *Dl. Alexandru Lup* — Viceprimar Oraşul Victoria, *Pr. Ioan Jurca* — Protopopul Agnitei, *Pr. Nicolae Palmeş* — Protopopul de Rupea, *Pr. prof. univ. dr. Ilie Moldovan* şi *Pr. Mircea Creţu* — Tălmaciu. Dintre invitaţi au luat cuvântul: *Pr. prof. univ. dr. Dorin Oancea,* — Decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu şi *Pr. prof. univ. dr. Vasile Mihoc* de la aceeaşi Facultate.

Din toate aceste intervenţii în legătură cu OPŢIUNEA PERSONALĂ a fiecăruia din cei 7 ierarhi ardeleni de a se separa de Mitropolia canonică, s-a desprins REGRETUL ŞI TRISTEŢEA PROFUNDĂ pentru *timpul nepotrivit ales* şi pentru *duritatea* şi *insistenţa* prin care se încearcă denigrarea Sibiului şi a lucrării vrednicului de pomenire Mitropolitul Antonie, prin Adunările lor eparhiale şi referatele unor Facultăţi de Teologie, pentru susţinerea cauzei lor.

Redăm în continuare *ideile* formulate şi HOTĂRÂRILE LUATE, în unanimitate:

1. *Adunarea Eparhială* mulţumeşte Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist şi Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române pentru alegerea, validarea şi instalarea ca Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului, în persoana Î.P.S. Laurenţiu Streza, şi ia act cu recunoştinţă de *„menţinerea statutară a Mitropoliei Ardealului".*

2. *Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului* NU ESTE ÎMPOTRIVA IDEII DE REORGANIZARE ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ A BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, în general, şi a Mitropoliei Ardealului, în special, când se au în vedere motive *misionar-pastorale.* Dar întrucât s-a adoptat o astfel de măsură concomitent cu validarea canonică a nou alesului Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului, inevitabil apare suspiciunea unei reacţii neprincipiale din partea celor care înainte de lucrările Colegiului Electoral Bisericesc au fost foarte stăruitori în a susţine pe candidatul lor, care s-a întâmplat ca până la urmă să nu întrunească numărul de voturi necesare spre a fi declarat ales.

3. Trei dintre membrii Adunării Eparhiale au declarat deschis că înainte de alegeri *s-au făcut presiuni asupra lor* pentru a vota în favoarea celuilalt candidat, deşi ulterior s-au formulat acuze neîntemeiate cum că tocmai candidatul ales ar fi făcut astfel de presiuni „imorale"!

4. Întrucât reorganizarea administrativ-teritorială a Bisericii priveşte întreg poporul lui Dumnezeu (clerici şi credincioşi deopotrivă), este firesc ca la un astfel de proces să participe toţi membrii Bisericii: ierarhi, preoţi, profesori de teologie, laici, tineri şi vârstnici. Ori, în situaţia hotărârii sinodale din 4 noiembrie cu cele două alternative: de mutare a sediului Mitropoliei Ardealului la Cluj sau de înfiinţarea celei de a doua Mitropolii în Ardeal, poporul lui Dumnezeu a fost ignorat cu desăvârşire. Mai mult, în Comunicatul de presă al Arhiepiscopiei Clujului, publicat în Sibiu chiar în ziua instalării noului mitropolit, s-a pus chiar problema *excluderii* unei părţi a Bisericii şi anume a laicatului de la adoptarea hotărârii finale. Dar până la urmă, nu numai a laicatului ci şi a clerului, care face parte din Adunarea Naţională Bisericească. O astfel de opinie este nu numai exclusivistă, dar şi împotriva principiilor fundamentale ale *Statutului de organizare şi funcţionare a BOR,* statut la originea căruia stă viziunea sănătoasă a marelui *Mitropolit Andrei Şaguna.*

5. În spiritul constatărilor de mai sus, mai mulţi membri laici ai Adunării eparhiale şi-au exprimat DEZILUZIA şi s-au întrebat, pe bună dreptate, dacă locul lor se mai justifică în alcătuirea unui organ de conducere bisericească, cum este Adunarea eparhială, iar la nivel central — Adunarea Naţională Bisericească.

La o astfel de luare de poziţie s-au afiliat şi protopopii din eparhie, care au dat expresie aceleiaşi *deziluzii* din partea preoţimii şi a credincioşilor.

6. Dacă alegerea din 3 noiembrie a fost VALIDĂ ŞI ADOPTATĂ SUB ADUMBRIREA SFÂNTULUI DUH, s-a pus întrebarea cum a putut cineva să o declare ulterior „LEGALĂ, DAR PROFUND IMORALĂ" şi să vină peste noapte cu propuneri care *au şocat întreaga opinie publică, din ţară şi străinătate.*

7. Adunarea Eparhială a apreciat că *notiţele personale* (File de jurnal) ale Înalt Prea Sfinţitului Bartolomeu, publicate în Revista „Renaşterea" şi pe site-ul *oficial* al Arhiepiscopiei Clujului, sunt *ostentative şi profund jignitoare* la adresa Bisericii Ortodoxe Române, a Colegiului Electoral, a Sfântului Sinod, a noului Mitropolit al Ardealului şi descalificante pentru autor. Înalt Prea Sfinţitul Bartolomeu are *datoria morală* să prezinte dovezi concrete şi justificări *în faţa Sfântului Sinod* şi *a opiniei publice* în ce constă «imoralitatea» profundă a alegerii Înalt Prea Sfinţitului Dr. Laurenţiu Streza. Ne întrebăm care sunt foloasele pastorale şi misionare în Ardeal şi în întreaga Biserică Ortodoxă Română ale acestor *calomnii, polemici şi disensiuni,* cu urmări imprevizibile. S-a considerat că imorală nu este alegerea noului Mitropolit al Ardealului, ci modalitatea şi presiunea exercitată în Adunările Eparhiale ale eparhiilor sufragane asupra membrilor lor. La acestea se adaugă CAMPANIA SISTEMATICĂ DE DENIGRARE ŞI MINIMALIZARE A IMPORTANŢEI ŞI PRESTIGIULUI MITROPOLIEI ARDEALULUI, ÎN TRECUT ŞI PREZENT, ca temei pentru înfiinţarea noii Mitropolii.

8. În cadrul dezbaterilor au fost enumerate numele ierarhilor care au păstorit ca mitropoliţi la Sibiu, începând cu *Şaguna* şi continuând cu *Ioan Meţianu,* în timpul căruia s-a zidit catedrala, cu *Nicolae Bălan,* care a rectitorit Mânăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, cu *Nicolae Colan* şi *Nicolae Mladin,* care au condus cu demnitate destinele Mitropoliei în vremuri nespus de grele, şi nu în ultimul rând cu *Antonie Plămădeală,* care i-a egalat pe înaintaşii săi în vrednicii pe toate planurile; această simplă înşiruire ne dă dreptul să afirmăm că prestigiul Mitropoliei Ardealului, de la înfiinţarea ei şi până la ceasul de faţă, nu numai că nu s-a diminuat, ci a sporit *continuu.* Boala şi vârsta ultimului mitropolit nu pot constitui un motiv de care să se prevaleze cineva pentru a denigra demnitatea unei instituţii, pe care acesta a condus-o, atâta vreme cât, ierarhul în cauză (Mitropolitul Antonie) a finalizat şi consacrat un obiectiv bisericesc demn de luat în seamă, cum este *„Academia de la Sâmbăta",* în ultimii săi ani de viaţă, iar în 2005 şi-a publicat ultimele trei volume, din ceea ce constituie o operă care l-a arătat demn de a fi ales membru de onoare al celui mai înalt for academic al ţării.

9. Membrii Adunării Eparhiale s-au întrebat cu îngrijorare care este motivaţia canonică, regulamentară şi liturgică a *refuzului sfidător* al ierarhilor sufragani, *de pomenire* a unicului Mitropolit al Ardealului, ales şi instalat canonic, odată ce încă mai aparţin Mitropoliei Ardealului. Conform *canonului 14* al *Sinodului de la Constantinopol din anul 861,* aceasta se numeşte «schismă» şi se pedepseşte cu caterisirea.

10. Dacă iniţiativa reorganizării Mitropoliei Ardealului ar fi fost discutată într-un *Sinod mitropolitan,* fie şi în intervalul dintre vacantarea scaunului de la Sibiu şi hotărârea adoptată în 4 noiembrie a.c., cu siguranţă că s-ar fi putut pune în cumpănă, în linişte şi pace, fără patimă şi interes personal, argumentele pro şi contra unei astfel de decizii.

Nu s-ar fi ajuns cu siguranţă la o situaţie pe care slujitorii sfintelor altare şi credincioşii, nu doar de pe raza Arhiepiscopiei Sibiului, ci din tot Ardealul şi Banatul, precum şi din alte regiuni ale ţării, nu pot să o înţeleagă şi să o accepte ca pe o decizie care să contribuie la propăşirea şi bunăstarea Sfintei noastre Biserici. ÎN UNANIMITATE ŞI FERMITATE MEMBRII ADUNĂRII EPARHIALE S-AU PRONUNŢAT PENTRU AMÂNAREA ŞI REDISCUTAREA ÎN CADRUL UNUI DIALOG DESCHIS ŞI RESPONSABIL A ACESTEI PROBLEME DE O MARE IMPORTANŢĂ BISERICEASCĂ ŞI NAŢIONALĂ, MAI ALES AICI ÎN ARDEAL ŞI ÎNTR-UN CONTEXT ISTORIC CUM ESTE CEL ÎN CARE NE GĂSIM. Ei au fost interesaţi nu numai de reacţia preoţilor şi credincioşilor din Arhiepiscopia Sibiului, dar şi de majoritatea celor din Ardeal şi chiar din toată ţara şi străinătate, dintre care unele au fost comentate în mass media şi pe internet. De luat în seamă de către cei care se declară ardeleni prin naştere sau adopţie este şi reacţia care a apărut la Cluj, prin schimbarea foarte recentă de către Biserica Reformată de acolo, a denumirii sale în *Biserica Maghiară Reformată din Ardeal.*

11. Reţinând ideile avansate de către cei mai mulţi dintre membrii Adunării Eparhiale, Înalt Prea Sfinţitul Arhiepiscop şi Mitropolit Laurenţiu a adresat încă o dată celor prezenţi îndemnul de a nu uita calea cea mai directă către tronul slavei dumnezeieşti, care este cea a *rugăciunii stăruitoare,* unite cu postul, mai ales că ne aflăm într-o perioadă a anului propice unor astfel de nevoinţe duhovniceşti. De a-L ruga pe Dumnezeu cu umilinţă şi stăruinţă ca pe Cel ce le rânduieşte pe toate spre binele şi folosul oamenilor, să ne dea tuturor înţelepciune, deschidere sufletească a unora spre alţii şi mai multă iubire. Numai El ne poate ajuta să rămânem *în unitate de cuget şi simţire,* în unitatea pentru care s-au jertfit înaintaşii, înţelegând că *dragostea frăţească* şi *nu împărţirea* pe criterii teritoriale sau de altă natură, este izbăvitoare şi ziditoare.

PREŞEDINTE,

† Dr. LAURENŢIU STREZA,

Arhiepiscopul Sibiului
şi
Mitropolitul Ardealului

Membrii Adunării Eparhiale

SECRETARI:

Prof. Constantin Catrina
Dir. Ioan Onuc Nemeş

„În Iordan Botezându-te Tu, Doamne"

(Urmare din pag. 1)

Creatorului care se vede gol în apă.

Imnograful creştin concluzionează şi el că:

„Botează-se cu noi Hristos Cel ce este mai presus de toată curăţia. Aduce sfinţire apei şi aceasta sufletelor curăţire se face. Pământesc lucru este, ceea ce se vede, şi mai presus de ceruri ceea ce se cunoaşte; Prin botez este mântuirea, prin apă Duhul, prin afundare se face suirea noastră la Dumnezeu", arătând că evenimentul petrecut atunci concentrează atât lumea văzută cât şi cea nevăzută reînnoită la Iordan printr-un nou act de creaţie al Mântuitorului. Iordanul se întoarce înapoi nesuferind puterea dumnezeirii ce se coboară asupra lui iar pământul se luminează prin strălucirea Soarelui Dreptăţii, care se cufundă în apele lui, ce devin izvor de sfinţire şi de curăţie sufletească şi trupească.

Hristos, Cel ce *„se îmbracă cu lumina ca şi cu o haină"* (Ps. 10, 3, 2) şi împodobeşte cerul cu nori, se îmbracă cu apele Iordanului şi recreează întreaga fire.

Smerenia Lui, plecându-şi capul sub mâna Mergătorului Înainte, ridică umilinţa lui Adam şi-l îmbracă cu veşmântul nestricăciunii, un veşmânt luminat ca zăpada din apă şi din Duh.

Prin Botezul Său de fapt, Hristos recapitulează întreg neamul omenesc pe care-l curăţeşte de păcate şi-l înnoieşte întru viaţa cea nouă izvorâtă din lucrarea harului Sf. Duh.

Hristos se botează, dându-ne şi nouă pildă de a ne afunda în apa mântuitoare, de a muri împreună cu El şi de a ne scula cu El prin actul Învierii.

Botezul este veşmântul luminat pe care l-am primit fiecare dintre noi „întru înnoirea vieţii" (Rom. 6, 4) şi prin care ne-am îmbrăcat efectiv cu Hristos, după cuvântul paulin: *„Câţi în Hristos v-aţi botezat în Hristos v-aţi şi îmbrăcat"* (Gal. 3, 27).

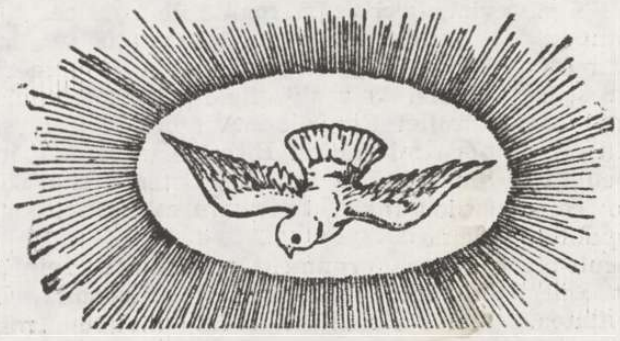

Botezul fiecăruia dintre noi a fost o adevărată Cincizecime, o adevărată Teofanie în care Tatăl ne-a mărturisit şi pe noi fii preaiubiţi ai Săi, Sf. Duh Mângâietorul s-a revărsat de sus asupra noastră iar Fiul ia chip în trupul şi în sufletul nostru.

Tocmai de aceea ziua Botezului Domnului are o importanţă deosebită atât pentru Biserica întreagă în calitatea ei de Trup tainic al Domnului, cât şi pentru noi, cei care suntem mădulare conştiente ale acesteia.

Să prăznuim cu bucurie sărbătoarea luminii celei necreate, sărbătoarea sfinţirii apelor şi a întregii firi, sărbătoarea curăţiei fiecăruia dintre noi. Să-L slăvim pe Domnul Cel ce luminează astăzi întreaga lume, pe Cel care şi-a plecat din smerenie capul Botezătorului ca să întoarcă lumea de la înşelăciune şi să-i strigăm şi noi cu întreaga Biserică: *„Cel ce Te-ai arătat, Hristoase Dumnezeule, şi lumea ai luminat, mărire Ţie".*

Biserica şi credincioşii cu deficienţă de auz

Comuniunea desăvârşită a credincioşilor ortodocşi nu poate fi realizată decât prin lucrarea sfinţitoare săvârşită în biserică, prin Sfânta Liturghie şi prin Sfintele Taine, în Duhul iubirii Mântuitorului Iisus Hristos.

În ultimii ani, Biserica noastră dreptmăritoare şi-a intensificat misiunea către o parte oarecum neglijată a membrilor ei, a celor cu deficienţă de auz. Primul pas a fost acela de a-i conştientiza că ei sunt egali cu oricare dintre membrii Bisericii lui Hristos. Prin introducerea limbajului gestual în cultul religios, aceştia au posibilitatea de a primi pe înţelesul lor învăţătura Sfintei Evanghelii, formând comunităţi creştine bine închegate.

Participare la Sf. Liturghie în biserica din cartierul "Lazaret" (Sibiu), rezervată începând cu 1 ian. 2005 acestor credincioşi

Anul 1996 a fost unul de referinţă pentru Biserica Ortodoxă Română pentru că a început un program de catehizare a comunităţilor deficienţilor de auz din România, punându-se bazele unui Apostolat prin intermediul comunicării specifice, concretizat în prezent prin 15 parohii pentru surzi: Piteşti, Oradea, Timişoara, Cluj-Napoca, Iaşi, Craiova, Bucureşti, Mioveni (Argeş), Rm. Vâlcea, Alexandria, Constanţa, Galaţi, Slatina şi Sibiu.

Iniţiatorul acestei misiuni de catehizare a persoanelor cu deficienţă de auz este Pr. Constantin Onu, lector la Facultatea de Teologie din Piteşti.

La ieşirea cu Cinstitele Daruri

Prima grijă faţă de persoanele care nu aud este aceea de a fi scoase din categoria handicapaţilor prin recunoaşterea minorităţii lor lingvistice şi a limbajului mimico-gestual, ca limbă maternă a persoanei nativ surde.

În acest sens, înţelegând nevoile speciale ale acestor credincioşi, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat editarea unui „Liturghier" şi a unui dicţionar — „Simbolistica semnelor" pentru deficienţii de auz şi înfiinţarea unei comisii pentru corectarea acestor lucrări.

În perioada 17—19 octombrie 2005, sub patronajul P.S. Calinic, Episcopul Argeşului şi Muscelului, s-au desfăşurat la Curtea de Argeş lucrările comisiei condusă de Pr. lector Constantin Onu, la care am participat şi eu alături de alţi 20 de preoţi şi teologi din ţară, cunoscători ai limbajului mimico-gestual.

Slujirea Sfintei Liturghii şi a Sfintelor Slujbe spre slava lui Dumnezeu şi pentru folosul sufletesc şi trupesc al aproapelui nostru este pe cât de frumoasă, pe atât de grea. Împreună cu P.C. preot Nicolae Laţchescu, începând cu data de 1 ianuarie 2005 am desfăşurat această lucrare în biserica mică din cartierul Lazaret din Sibiu. Dorim să continuăm acest apostolat în mijlocul credincioşilor cu deficienţă de auz, în duhul hotărârii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, răspunzând astfel dorinţei Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit al Ardealului Dr. Laurenţiu Streza de impulsionare a asistenţei sociale faţă de persoanele cu deficienţă de auz.

În Arhiepiscopia Sibiului figurează ca membri activi peste 1500 de persoane organizate în cadrul Filialei de la Braşov, cu grupele Mediaş şi Sibiu. În Sibiu locuiesc aproximativ 300 de persoane cu deficienţă de auz şi funcţionează o şcoală generală pentru copii cu deficienţă de auz, în Parcul Astra. Din păcate, nu toţi membrii frecventează biserica şi nici filiala lor din Sibiu.

Pentru a-i apropia de Biserică este nevoie de un slujitor cunoscător al limbajului mimico-gestual care să poată oficia slujbele în limbajul lor, atât în biserică, cât şi în casele lor; care să comunice cu ei, să-i înţeleagă şi să se facă înţeles, să-i ajute în raporturile lor cu oficialităţile şi instituţiile Statului.

La slujbele oficiate în biserică au venit persoane cu deficienţă de auz atât din oraş şi judeţ, cât şi din ţară. Împreună cu ei am participat atât la programe organizate în cadrul Filialei, cât şi la vizitarea unor obiective şi mănăstiri (Sâmbăta de Sus, Cârţişoara, Râşinari, Ţichindeal).

Astăzi, Biserica şi societatea încearcă să intervină în viaţa lor, în formarea lor, în pregătirea pentru viaţa de familie şi pentru mântuirea lor, deoarece şi ei fac parte din acelaşi Trup tainic al lui Hristos.

Interpret mimico-gestual,
teolog ing. MARIAN VLĂDUŢ

Pelerinaj la Mănăstirea "Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus

Un sfânt român cinstit în Grecia şi Rusia.
Ieroschimonahul Antipa de la Calapodeşti

— 100 ani de la canonizare —

Literatura aghiografică a devenit lectura preferată de credincioşi încă din primele veacuri ale creştinismului. După cum afirmă Sfinţii Părinţi, vieţile sfinţilor sunt o urmare a „Faptelor Sfinţilor Apostoli". Sfântul Simeon Metafrastul (900—984), renumit scriitor aghiografic, din iniţiativă proprie a adunat toate vieţile sfinţilor, de la diferite Biserici locale şi le-a prelucrat pe înţelesul credincioşilor din vremea sa. După care s-a răspândit pe parcurs, la cele mai multe popoare creştine.

Cert este că, literatura aghiografică înalţă sufletul, întăreşte credinţa, oţeleşte voinţa, aduce mare mângâiere duhovnicească şi ajută mult, la iniţierea şi „imitarea sfinţilor" (I Corinteni XI, 1). Deschide larg posibilităţile practicării, unei vieţi de o înaltă ţinută creştină tuturor credincioşilor (Evrei XIII, 7).

Mulţi dintre cei ce au citit literatură aghiografică, au căutat să-şi îndrepte viaţa conform practicilor celor trecuţi în rândul sfinţilor. Nu puţini sunt şi cei ce au lăsat totul şi au intrat în monahism, sau au trăit printre oameni, ducându-şi viaţa creştină, ştiuţi şi cunoscuţi numai de Dumnezeu, a căror nume sunt scrise în „Cartea Vieţii" (Apoc. XX, 15).

Pe parcursul vremii, literatura aghiografică, a fost prelucrată de diferiţi autori şi s-au adăugat alte vieţi de sfinţi noi, care sunt pilde şi exemple vii pentru credincioşi, indiferent de ocupaţii, pregătire intelectuală şi concepţie religioasă.

Aşadar, unul dintre aceşti mari şi renumiţi aleşi ai lui Dumnezeu, dar prea puţin cunoscut este şi Ieroschimonahul Antipa Lucian de la Calapodeşti, judeţul Bacău, care s-a nevoit îngereşte atât în ţara noastră, cât şi în Grecia şi apoi în Rusia.

Fericitul ieroschimonah s-a născut în anul 1816, într-o familie de creştini foarte evlavioşi. Tatăl său Gheorghe era diacon la biserica satului natal, iar mama lui Ecaterina, după moartea soţului, s-a călugărit, primind şi schima cea mare cu numele de Elisabeta.

Copilăria şi-a petrecut-o în multă simplitate. La şcoală cu greu a putut învăţa să citească. Râvna, silinţa şi rugăciunile sale au biruit până în cele din urmă. Lectura sfintelor cărţi a devenit pentru el izvoare de învăţătură duhovnicească şi o mare mângâiere sufletească. Din Sfântul Botez a primit numele de Alexandru. Pe când să termine şcoala primară, tatăl său a murit. Iar mama l-a dat la o legătorie de cărţi, pentru a întreţine familia săracă.

În momentele libere, neştiut de nimeni se ruga lui Dumnezeu să-l lumineze, ce cale să apuce în viaţă. Şi iată că o chemare tainică a pus stăpânire cu putere pe inima lui, dorind să se facă monah. Dar au urmat ispite direct de la diavoli şi de la cei de o seamă cu el, care râdeau de viaţa şi progresele personale sufleteşti ale tânărului. Însă vocaţia şi cu ajutorul lui Dumnezeu, s-a ridicat deasupra acestora, tinzând uşor dar sigur, spre treptele desăvârşirii creştine.

La vârsta de 20 de ani împliniţi, într-o noapte a părăsit casa părintească, precum Avraam Haranul (Fac. XII, 1), îndreptându-şi paşii la Mânăstirea Neamţu. A intrat direct în biserică, unde nu era nimeni şi căzând la icoana Maicii Domnului, făcătoare de minuni, deodată perdeaua care acoperea icoana, s-a tras singură la o parte, iar tânărul a sărutat-o cu lacrimi în ochi.

Din biserică s-a prezentat la stăreţie şi cu toate stăruinţele nu a fost primit. Rugându-se lui Dumnezeu, spre alt loc de mântuire, când o putere lăuntrică l-a pornit din nou la drum, spre Mânăstirea Căldăruşani. Aici tânărul ostaş al lui Hristos şi-a îndeplinit toate ascultările, pe care le însoţea cu rugăciunea tainică, îndrumat de un pustnic Ghedeon, care vieţuia în pădurile din preajma mânăstirii.

Aici se nevoia cu multă lepădare de sine, posturi, privegheri, dormitul pe unde putea, în grajd, pe câmp, ducând o viaţă cu multe lipsuri şi întristări, mai bine de doi ani, căci nu a primit chilie şi nici haine şi mulţumea lui Dumnezeu (Filipeni IV, 12). Totuşi pravila o respecta, căci aceasta îi da putere să reziste şi mângâiere, devenind astfel „mucenic fără sânge".

Întrucât dorea mult să meargă în Muntele Athos, avea nevoie de binecuvântarea unui duhovnic iscusit, spre care a fost îndreptat, de cei ce-l cunoşteau. Pe vremea sa era un renumit stareţ, Arhimandritul Dimitrie de la Mânăstirea Brazi din Moldova, cu înaltă trăire duhovnicească şi fapte alese, la care a apelat să-i dea binecuvântare pentru a pleca în Sfântul Munte, Grecia.

Acesta, după ce l-a supus ispitirii canonice, ca nu cumva vocaţia să fie trecătoare, din convingere l-a tuns în monahism, primind numele de Alimpie, apoi i-a dat binecuvântarea de a pleca în Muntele Athos.

Într-una din chiliile pustietăţii Athosului, se nevoiau doi compatrioţi ai părintelui Alimpie: Ieroschimonahii Nifon Ionescu şi Nectarie, ctitorii Schitului Românesc „Prodromul", la care dorea să intre ucenic. Aceştia l-au îndrumat să se închinovieze la Mânăstirea Esfigmenu, ca prin ascultare să se călească, în lupta ce-l aşteaptă în pustie.

Aici a făcut 4 ani la bucătărie, după care s-a întors la bătrânii lui din pustie, pentru osteneli mai mari, unde a primit schima cea mare cu numele de Antipa. Părinţii compatrioţi i-au propus să-i ajute la ridicarea unui schit românesc, în muntele Athos, însă cuviosul Antipa a stăruit mult, să-l lase la pustie, vocaţie ce îl mâna spre linişte profundă, cu care scop a venit la Sfântul Munte.

Deci a plecat în pustia muntelui, căutând loc pentru nevoinţă. În cele din urmă, a dat peste o chilie părăsită şi dărăpănată, cu pereţii căzuţi, numai un colţ se mai ţinea în picioare. Începând să facă rânduială, a dat pe o poliţă de o iconiţă a Maicii Domnului, al Cărei Chip abia se mai distingea. Luând-o s-a dus cu ea la un pictor monah ucrainean, venit din pădurile Chievului, ierodiaconul Paisie, rugându-l să o cureţe. Cu greu s-a învoit, deoarece era foarte degradată.

Pictorul a cerut ajutorul lui Dumnezeu şi s-a apucat să o cureţe, dar deodată iconiţa s-a „luminat singură" şi s-a făcut nespus de frumoasă. Aducând iconiţa la cuviosul Antipa, s-au bucurat împreună de asemenea minune, de care iconiţă nu s-a despărţit în toate ascultările ce le-a primit ulterior.

În chilia respectivă nu se putea locui şi nici posibilităţi nu avea să o repare. Frământat de gânduri, dar mânat de o voinţă lăuntrică, fără voia lui, s-a pomenit că mergea pe una din cărările muntelui, când îi ieşi în cale un pustnic necunoscut. Acesta i-a dat 5 galbeni, spunând că i-a primit de la nişte oameni buni şi s-a gândit să-i dea celui dintâi cu care se va întâlni în cale.

Luând aceşti galbeni cuviosul Antipa a chemat un monah dulgher să-i repare chilia. Patru zile lucrarea a mers cu spor, în a 5-a zi, meşterul s-a îmbolnăvit de holeră. L-au lăsat puterile, a căzut jos nu departe de chilie şi l-au apucat cârceii.

Singura nădejde a cuviosului Antipa de a-l salva era iconiţa Maicii Domnului, pe care a luat-o şi a aşezat-o, pe ceva mai înalt în faţa bolnavului, iar el s-a retras în desişul pădurii să se roage pentru el. După rugăciune s-a întors la chilie, unde bolnavul lucra de zor spunându-i că: „Icoana ta este făcătoare de minuni şi Ea m-a vindecat".

Acum viaţa cuviosului Antipa curgea liniştită, pe lângă rugăciune se ocupa cu rucodelia, pentru întreţinere.

Icoana Sfântului Antipa de pe racla cu sfintele sale moaşte, de la Mânăstirea Valaam (1816-1882)

În acest timp străduinţa părintelui Nifon Ionescu, pentru ridicarea schitului românesc, începuse să dea roade. În Moldova cumpărase un metoc. În Sfântul Munte Athos câştigase terenul, pe care începuse cu spor ridicarea schitului proiectat, iar numărul monahilor creştea.

Atunci, părinţii români s-au gândit să ceară şi ajutorul cuviosului Antipa, care ştiind că „Ascultarea este izvorul tuturor virtuţilor", supunându-se ascultării duhovnicului, s-a învoit.

Întâi l-au hirotonit ierodiacon, apoi preot şi i-au dat ascultarea de chelar, cu toate acestea s-a străduit din toate puterile pentru îndeplinirea ascultării şi îndatoririlor monahale zilnice.

Nevoile schitului în construcţie l-au silit pe părintele Nifon să plece în România pentru trei ani, în care perioadă l-a însărcinat pe cuviosul Antipa să dirijeze conducerea obştei şi bunul mers al şantierului, între timp hirotesit duhovnic.

După întoarcerea părintelui Nifon din România, l-a trimis pe cuviosul Antipa ca econom la metocul din Iaşi. Această numire l-a despărţit pentru totdeauna de Sfântul Munte Athos, atât de iubit sufletului său. Scopul a fost adunarea mijloacelor de întemeiere a schitului românesc. La Iaşi a ţinut strânsă legătura duhovnicească cu Mitropolitul Sofronie Miclescu (1851—1860), care l-a rânduit duhovnic la două mânăstiri de maici. Totodată a intrat în legătură directă cu Voievodul Grigore Alexandru Ghica (1849—1856), care au contribuit şi ei, cu ajutoare substanţiale.

Cu toate stăruinţele sale, de a-l rechema la Sfântul Munte, părintele Nifon l-a luat cu el în Rusia, văzând marile foloase aduse schitului de cuviosul Antipa, fiind sigur că şi aici va fi la înălţimea cuvenită, pe plan material şi spiritual.

Pe când treceau graniţa, a zis părintelui Nifon: „presimt că de acum nu voi mai fi al vostru, ci al ruşilor". Şi aşa s-a întâmplat. Au găsit găzduire la nişte oameni evlavioşi, de unde au trimis multe danii la schitul românesc, dar, din nefericire, vaporul s-a scufundat într-o noapte cu furtună, producând mare descurajare pentru această catastrofă.

Cuviosul Antipa însă nu s-a descurajat, deoarece nădăjduia în Dumnezeu. Cu toate aceste pierderi, s-au adunat iarăşi multe danii făcute de oameni evlavioşi, din Moscova şi Petrograd, pe care Cuviosul Antipa îi folosea pe toţi, cu frumoase pilde, cuvinte de învăţătură duhovnicească de suflet mântuitoare. Însuşi Mitropolitul Isidor din Petersburg şi Mitropolitul Filaret al Moscovei îl aveau la mare cinste şi evlavie, uneori cerându-i sfatul, iar el cu multă smerenie le dădea răspunsul potrivit, plin de har duhovnicesc.

În tot acest timp, nu şi-a părăsit pravila de rugăciune, devenit şi un mare lucrător al rugăciunii tainice, postul în care nu gusta nimic, 2—3 zile şi chiar o săptămână şi mulţumea lui Dumnezeu, pentru ocrotire şi grija Sa, pentru împlinirea ascultărilor, primite de la părinţii din Schitul Românesc Prodromul.

La data de 6 noiembrie 1865, cu binecuvântarea

(Continuare în pag. a 6-a)

Ierodiacon TEOFILACT CIOBĂCA

Particularităţile misiunii preotului ortodox pe Valea Hârtibaciului

Valea Hârtibaciului este situată în podişul cu acelaşi nume, în partea estică a judeţului Sibiu.

Parohiile ortodoxe din această zonă fac parte din Protopopiatul Agnita, cu sediul în Or. Agnita, situat la intersecţia a trei drumuri judeţene, care fac legătura între oraşele Sibiu, Făgăraş şi Sighişoara.

Convieţuirea credincioşilor ortodocşi români din această zonă, alături de alte naţionalităţi, în special saşi (zona fiind una specific săsească), în prezent minoritari, dar şi maghiari împreună cu rromi, aceştia din urmă majoritari în zonă astăzi, a determinat dezvoltarea anumitor particularităţi religioase a întregii populaţii ortodoxe de aici.

Din aceste motive şi misiunea preotului ortodox din această zonă îşi are particularităţile sale, căci acesta trebuie să ia „pulsul" parohiei pe care o conduce şi în funcţie de starea generală de religiozitate a credincioşilor săi, să adopte metodele pastorale cele mai potrivite.

În urma convieţuirii de sute de ani a credincioşilor ortodocşi cu alte naţionalităţi din această zonă, s-au format în rândurile lor anumite tipuri de comportamente şi mentalităţi faţă de principalele aspecte ale vieţii religioase şi anume:

— faţă de Biserică în general
— faţă de preot în special
— faţă de Duminici şi sărbători (lucrul)
— faţă de post şi rugăciune
— faţă de spovedanie şi împărtăşanie, etc.

În faţa acestor stări de lucruri, din experienţa mea pastorală, de până acum, am observat că la aceşti credincioşi ortodocşi este foarte dezvoltat aspectul raţional şi critic al învăţăturilor de credinţă ortodoxe, unde este nevoie de multe argumente raţionale pentru a explica o învăţătură de credinţă enunţată.

De asemenea, o atitudine critică există şi faţă de preot, care este foarte atent observat de către credincioşi, sub toate aspectele vieţii sale şi în special sub aspectul relaţiei dintre învăţătura de credinţă expusă, în special în cadrul unei predici, şi modul în care însuşi preotul practică acea învăţătură de credinţă în viaţa sa şi a familiei sale. Din aceste considerente, părerea mea personală este că în această zonă, credincioşii ortodocşi sunt mult mai exigenţi cu preoţii decât în alte zone ale ţării.

După 1989 s-a schimbat întregul aspect al Văii Hârtibaciului, în acelaşi timp cu cel al întregii ţări, în noile condiţii de libertate. Aceste schimbări au fost posibile datorită mai multor factori de natură economică, politică şi socială.

În primul rând şi factor decisiv în acelaşi timp a fost plecarea masivă a saşilor în Germania şi Austria, ceea ce a lăsat un gol imens în localităţile respective, saşii fiind, înainte de acest exod, majoritari.

În al doilea rând, un factor foarte important este plecarea tinerilor ortodocşi români din această zonă în diverse ţări străine, din cauza lipsei unui loc de muncă şi a unei perspective de viitor pentru ei şi familiile lor.

Un al treilea factor îl constituie aşezarea în această zonă a unui număr foarte mare de etnici rromi, în prezent majoritari, în aproape toate localităţile de pe Valea Hârtibaciului.

Cel de-al patrulea factor este cel economic, fiindcă aşa cum se ştie, saşii sunt harnici şi gospodari prin firea lor, iar prin plecarea lor masivă au determinat o decădere economică a întregii zone.

Toate aceste aspecte fac ca zona Văii Hârtibaciului să devină o zonă izolată din toate punctele de vedere (economic, social, cultural şi religios), sau acea „zonă gri", unde senzaţia principală este cea de resemnare şi sentimentul că nu se mai poate face nimic, aproape ca la Sadoveanu („Locul unde nu s-a întâmplat nimic"), deşi zona a dat şi câteva personalităţi din trecutul Bisericii noastre Ortodoxe şi al ţării noastre: protopopul-martir Aurel Munteanu (1882—1940), Zaharia Munteanu şi Moise Branişte — Merghindeal, inspectorul şcolar Victor Păcală (1874—1955) — Dealu Frumos, August Treboniu Laurian (1810—1906) — Fofeldea, pedagogul Vasile Bologa (1859—1944) — Marpod, căpitanul Axente Lene (1877—1918) — Agnita, fostul protopop greco-catolic Traian Belaşcu, mai târziu vicar administrativ la Arhiepiscopia Ortodoxă Română de la Sibiu — Alţâna şi Pr. Prof. Dr. Ioan Vasile Leb de la Facultatea de Teologie Ort. Cluj-Napoca — Mihăileni.

Dar Valea Hârtibaciului a dat şi personalităţi contemporane: protopop — onorar al Agnitei, Cernea Gregoriu — Bruiu, actualul protopop ortodox al Agnitei, Jurca Ioan — Răvăşel, preot Săsăujan Simion, fost consilier administrativ-bisericesc la Arhiepiscopia Ortodoxă Română Sibiu — Chirpăr, domnul Ilie Botoş, Procuror general al României — Nocrich şi soliştii de muzică populară: Maria Lia Bologa — Marpod, Marcel Părău — Agnita şi Gabriela Nistor — Retiş.

(Continuare în pag. a 7-a)

Preot VIRGIL M. Merghindeal

Elogiu cântăreţului de la strana Bisericii Ortodoxe Române

Importanţa pe care o deţine cântarea bisericească în desfăşurarea rânduielilor de cult este, desigur, bine cunoscută. Legătura între cântarea de strană şi celelalte momente liturgice a făcut ca, slujba însăşi să fie numită *slujbă cântată.*

Din practica de a cânta la strana Bisericii Ortodoxe Române precum: *cântarea în comun, cântarea individuală* sau *cântarea corală armonică,* intervenţiile (răspunsurile) cântăreţului bisericesc, mai ales în momentele de intonare a unor cântări de genul *Heruvicului* sau *Axionului* ş.a. pun în evidenţă atât pregătirea profesională cât şi însuşirile muzicale ale acestuia, vocaţia sa de a da viaţă textelor literar-liturgice, atât din punct de vedere dogmatic şi religios, cât şi artistic.

Deşi cântările bisericeşti s-au perpetuat timp de multe secole pe cale orală, transmiterea lor nu a clintit stratul vechilor monodii bizantine. Şi atunci când s-au petrecut unele interferenţe, melosul popular a fost cel mai aproape şi curat izvor renăscător. După observaţiile preotului muzician Gheorghe Şoima (1911—1985), ştim astăzi că *melodiile luminândelor şi ale pripelelor de la polieleu se aseamănă cu unele melodii de cântec doinit ardelenesc.* Şi exemplele, desigur, ar putea continua.

Monodia bizantină de la strana bisericii ardelene nu a fost însă numai *după tradiţie.* Dacă, de pildă, la Braşov, Alba Iulia, la Cluj-Napoca s-au identificat manuscrise cu neume după *Psaltichia românească* de la 1713, a lui Filothei Sfetagoreţul din Mitropolia Bucureştilor, se poate înţelege că dascălii ardeleni din secolul al XVIII-lea au cântat şi ei *după psaltichie.* Numai pârjolul iscat de tunurile comandate de generalul Bukow, asupra bisericilor ortodoxe din Transilvania, a sugrumat o cultură înfloritoare. Altfel învăţământul religios ar fi avut un curs firesc, ocrotit, desigur, de către ierarhii, preoţii şi învăţătorii satelor şi oraşelor noastre.

Momente de revenire la tradiţia cântării *după psaltichie* s-au petrecut odată cu *reforma hrisantică* de la 1814, când muzica bisericească din Transilvania a cunoscut o nouă etapă de reevaluare. Unele manuscrise şi cărţi, colportate din Ţara Românească şi Moldova, au circulat din principalele centre precum Braşovul, Alba Iulia, Blaj, Cluj ş.a., iar acţiunea Ieromonahului Macarie de a edita cărţi de muzică psaltică pentru toate provinciile româneşti: Muntenia, Moldova, Transilvania şi Banat, întăreşte ideea că muzica bizantină a fost practicată în întregul ei înţeles.

Începând cu anul 1868, la îndemnul arhiereului Andrei Şaguna, se începe notarea melodiilor bisericeşti de strană, pentru ca în anul 1890 să apară lucrarea preotului şi profesorului Dimitrie Cunţan — *Cântările bisericeşti după cele opt glasuri.* Momentul a fost hotărâtor. Conservarea şi cultivarea acestor cântări devenind principala grijă pentru cântăreţul Bisericii Ortodoxe din Transilvania, pentru învăţământul teologic şi nu numai. Culegerea respectivă va elogia însă şi alte câteva nume de purtători ai melosului bisericesc bizantin: preoţii Ioan Bobeş şi Ioan Dragomir; învăţător Simeon Florea, cântăreţ, pe la 1834, în parohia Daneş din Sighişoara. Datorită acestor slujitori ai bisericii şi şcolii româneşti, cartea lui Dimitrie Cunţan (1837—1910) va deveni *luceafărul de ziuă al cântărilor religioase de sorginte bizantină.*

În această vreme, însă, locul vacant al cântăreţului bisericesc se putea ocupa numai pe baza unui *Decret de denumire pentru postul dăscălesc,* emis de arhiereul Ardealului Andrei Şaguna. Un astfel de document s-a semnat şi pentru Florea Roncea de pe Tocile, Braşov (13 ian. 1859). Ce drepturi şi îndatoriri se precizau în acest act oficial? *Cântăreţul* (dascălul) *trebuie să se supună legilor bisericeşti; să fie pildă faptelor bune; să cânte şi ceti cu smerenie; să înveţe tinerimea şcolară în frica lui Dumnezeu şi să o ducă la biserică în toate zilele şi mai ales sărbătorile mari. Cântăreţului i se opreşte a ceti cărţi şi scrieri nevrednice şi să nu se întovărăşească cu oameni nevrednici (Arhiva Mitr. Ardealului,* Sibiu, doc. nr. 782/1860). Între atribuţiile cu caracter permanent mai erau menţionate şi cele cu privire la felul de a se cânta în biserică şi anume: trebuie să se practice *„o cântare curată în ce priveşte melodia, prozodia, accentul şi interpretarea pentru ca să nu se conturbe înţelesul"* (*Revista Teologică,* Sibiu, 1909, p. 409—414) deoarece, se spune în *Canonul 432,* cântarea bisericească *„este mijlocul prin care omul îşi închină cugetele sale Domnului şi totodată le îmbracă într-o haină folositoare şi pentru alţii" (Pravila Bisericească.* Ediţia a III-a, 1999, p. 108).

Exemplul şi recomandările arhiereului Andrei Şaguna au făcut din strana Bisericii Ortodoxe din Transilvania un reper al conştiinţei şi dragostei pentru cântarea religioasă, un îndemn puternic de a valorifica o moştenire teologică seculară, inconfundabilă.

Numeroase vor fi în timp versurile şi însemnările dedicate psalţilor ortodocşi. Dintr-un astfel de mănunchi răzbate peste ani şi *Imnul închinat Cântăreţilor bisericeşti* semnat de Ion Popescu-Pasărea (1871—1943) — un creator şi vestit protopsalt, profesor de muzică bisericească:

Deviza-i e credinţa, speranţa şi iubirea
Scut tainic de-apărare şi zid nestrămutat;
Biserica e câmpul şi armă-i e cântarea
A ta putere mare cântând neîncetat! . . .

Prof. Dr. CONSTANTIN CATRINA

Ieroschimonahul Antipa de la Calapodeşti

(Urmare din pag. a 5-a)

stareţilor români şi cu aprobarea Mitropolitului Isidor din Petesburg, s-a închinoviat la Mânăstirea Valaam, pe o insulă la graniţa dintre Finlanda şi Rusia.

Mare spor a avut cuviosul Antipa în rugăciune, atât în Sfântul Munte al Athosului, cum şi în mijlocul zgomotului din marile oraşe ale României şi Rusiei, cu lucrul mâinilor pentru a se hrăni, pentru strângerea milosteniilor, care nu l-au afectat. Legăturile cu oamenii au fost de natură duhovnicească, tuturor le dorea sporire spirituală şi mântuirea sufletului.

În singurătăţile Valaamului, rugăciunea a devenit singura îndeletnicire a cuviosului Antipa, silindu-şi firea zi şi noapte. Aici era fericirea lui, cum zice un tropar din antifonul II, glasul V, în duminici, din Octoihul Mare: „Viaţa pustnicilor fericită este, a celor ce se întraripează, cu dumnezeescul dor". De multe ori se plângea că nu-i ajunge timpul pentru rugăciune, aşa era plin de har şi evlavie.

Trăia într-o sărăcie cumplită. Chilia era cu desăvârşire goală. Nu avea nici pat, nici scaun, o simplă măsuţă îi servea de analog. Pe jos, avea aşternută o pâslă, pe care şedea şi pe care îşi făcea scurta lui odihnă, la mare oboseală. Avea însă iconiţa Maicii Domnului, la care ţinea ca la o mare comoară. Aceasta i-a fost toată viaţa sa, mângâiere şi bucurie, pe care a lăsat-o Mânăstirii Valaam, unde se află şi astăzi.

Şi-a cunoscut sfârşitul, dar nu l-a destăinuit nimănui. Privindu-l, dădea impresia că are o fire sănătoasă şi tare. După înfăţişarea lui liniştită, cu greu putea cineva să creadă, că el avea să se strămute în curând, din „munţii nevoinţelor, în locaşurile cereşti".

În ultimele zile ale vieţii sale, s-a spovedit şi s-a împărtăşit cu Sfintele Taine. Plin de roadele duhului (Galateni V, 23-24) şi-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu, liniştit şi luminat „scumpă este înaintea Domnului, moartea cuvioşilor Lui" (Ps. 115, v. 6), în ziua de 10 ianuarie 1882, în vârstă de numai 66 ani. Tot în luna ianuarie, sunt prăznuiţi vârfurile monahismului primar, pustnici, asceţi, ierarhi şi alţi distinşi nevoitori. A fost înmormântat în afara schitului, după dorinţa sa.

Din învăţăturile sale, reţinem doar una, ce o repeta ucenicilor săi, asemănătoare cu minunatele apoftegme, ale părinţilor egipteni: „Viaţa călugărului este în Biserică, iar lucrul lui este canonul".

Viaţa sa a fost scrisă de Ieroschimonahul Pimen, ucenicul său de chilie. S-a tipărit în două rânduri la Petrograd, în 1883 şi 1893, răspândindu-se în Rusia, Finlanda şi la Sfântul Munte Athos din Grecia.

Un alt biograf, Arhimandritul Teofilact Marinakis de origine grec, în cartea sa: „Icoanele făcătoare de minuni ale Maicii Domnului din Sfântul Munte Athos", Tesalonic (1997) pag. 203 şi 211, include iconiţa în rândul celorlalte „icoane făcătoare de minuni" din opera sa, descriind minunea cu refacerea ei luminoasă de la sine, precum şi vindecarea monahului dulgher de holeră, care reconstruia chilia părăsită din pustiul Athosului.

Sus-numitul biograf îl caracterizează pe cuviosul Antipa ca fiind „aspru nevoitor şi unul din cei mai mari sihaştrii ai Athosului", venit din România. Mai arată că Cuviosul Antipa avea un trup puternic şi sănătos. Deşi toată viaţa lui a petrecut-o în cea mai aspră nevoinţă ascetică, sănătatea nu-i fusese afectată cu nimic. Adânca lui smerenie şi necontenita sa aplecare, certarea de sine, îi dădea putinţa de a-şi păstra netulburată, adânca pace a sufletului.

Canonizarea s-a făcut în Mânăstirea Sfântului Pantelemon (Rusicon) în anul 1906, după 24 de ani de la moartea Cuviosului Antipa. Numele lui este cinstit, mai ales în mânăstirile din Sfântul Munte, fiind singurul călugăr atonit român, trecut în rândul sfinţilor şi numărat, printre cei din urmă cuvioşi părinţi ai Athosului.

În anul 1991 s-au făcut săpături la Mânăstirea Valaam, care a fost redeschisă, căci comuniştii au folosit-o de închisoare, cu care prilej s-a deschis şi mormântul Cuviosului Antipa, scoţându-se Sfintele Moaşte. Au fost aşezate într-o raclă şi depuse în cântări spre slava lui Dumnezeu şi cinstirea Sfântului, în Biserica Sfinţilor Serghie şi Gherman, din incinta mânăstirii.

Deasupra raclei străjuieşte icoana Sfântului pictată de monahul Mihail, cu binecuvântarea stareţului acelei mânăstiri. Tot aici se află şi „iconiţa făcătoare de minuni a Maicii Domnului".

Aşa s-a nevoit şi s-a săvârşit, în chip plăcut lui Dumnezeu, departe de ţară, un mare cuvios român, iubitor al liniştei şi a neîncetatei rugăciuni, la a cărui „râvnă a inimii a luat aminte Domnul" (Ps. IX, v. 35).

Sfinte Prea Cuvioase Părinte Antipa, roagă-te lui Dumnezeu, pentru noi.

Pr. Nicolae Moga — Biserica din Ciungetu
Editura Offset Color, Rm. Vâlcea, 2005, 76 p.

„Când învăţătorii, preoţii şi alţi cărturari de la ţară se vor osteni să scrie istoria satului lor, vom avea pagini vii, adevărate, despre tot ce este pretutindeni, cărţi cinstite care vor alcătui laolaltă monografia ţării. Ele vor sluji tuturor, şi istoricului şi omului de litere şi economistului şi omului politic", spunea Nicolae Iorga.

Cele afirmate mai sus le marele savant sunt adevăruri azi, într-o perioadă în care se dărâmă valori, se desacralizează credinţa şi se nasc noi mituri, în care totul se clatină, este nevoie să se rememoreze domenii sfinte ale existenţei noastre din spaţiul străbun.

O face cu multă competenţă autorul acestei monografii, prezenţă aleasă în viaţa spirituală a Văii Lotrului, care a mai semnat: „Drumul durerii" (versuri), „Biserica Sfântul Ierarh Nicolae — Voineasa", „Mălaia — Repere monografice", „Voineasa — monografie" (colaborare) şi „Împăcare şi detaşare".

Valorificând propria muncă de cercetare, cartea are titluri clare şi dense ca inscripţiile latine.

Primul capitol care urmează după „Prefaţa" semnată de P.S. Gherasim, configurează spaţiul sacru, de legendă în care este aşezată această biserică: Aşezare, Istoric, Atestare documentară, Pe firul istoriei, Adevăr şi legendă. Ciungetul este aşezat într-o zonă de munte şi întreg spaţiul geografic constituie axa verticală care apropie pământul de cer, purtând încărcătura umană a nostalgiei înălţimilor.

În continuare, autorul vorbeşte despre două biserici: una de brazi şi alta din Coasta Benghii, care azi nu mai sunt, de la izvoarele Latoritei.

Apoi sunt prezentate bisericile din Ciunget: cea veche şi cea nouă cu arhitectura, elementele de sculptură decorativă, pictură şi preoţii slujitori. Deslusim în demersul lecturii că biserica veche este construită în 1861, pictura este bine conservată până în zilele noastre. Dacă tabloul votiv era rezervat doar pentru voievozi şi mari boieri, aici îl avem pictat pe întâiul ctitor Florea Ionescu, cu familia. Interesante sunt apoi costumele lor, care se aseamănă celor de sărbătoare purtate de păstorii din Mărginimea Sibiului şi din Banat. Ctitorii susţin chivotul pe care se observă vânătorul îngenuncheat cu arma la ochi, ţintind un cerb şi moartea. Printre preoţii slujitori observăm mulţi călugări care au slujit aici de la sfintele mânăstiri din apropiere: Cozia, Bistriţa şi Arnota. Se aminteşte de Pr. Georgescu Gh. care a fost coleg de şcoală cu P.F. Iustinian.

În partea finală a cărţii sunt prezentate: Însemnări de pe cărţi de cult, Concluzii, Anexe şi Bibliografie.

Rodul unei munci perseverente, având la bază o solidă documentare, lucrarea este un frumos cadou transmis urmaşilor, la împlinirea a 50 de ani de viaţă.

Cartea este o sursă documentară pentru cei interesaţi de această zonă, iar pentru cei care-şi hrănesc fiinţa din viaţa Bisericii ştiu că „Istoria este mişcarea dramatică spre comuniunea finală a oamenilor cu Dumnezeu".

Prof. MARIA-MAGDALENA BUDEANU

Familia şi normalitatea ortodoxă privind accesul în ierarhie

Baza societăţii umane este *familia*. În familie se nasc şi se formează membrii societăţii. Fericitul Augustin zice despre familie că ea „este, în ceea ce priveşte neamul omenesc, ca o pepinieră a cetăţii" (*Despre cetatea lui Dumnezeu*, XV, 16, 3, PL, 41, 459).

Dar familia este şi celula de bază a Bisericii. În ea se nasc şi se formează oamenii nu numai pentru viaţa pământească, ci şi pentru viaţa duhovnicească, cerească.

Unirea bărbatului cu femeia prin căsătorie, spre într-ajutorare reciprocă, spre cultivarea iubirii integrale şi spre naşterea şi creşterea copiilor, este un dat al creaţiei. După învăţătura Sfintei Scripturi, istoria familiei începe odată cu istoria umanităţii. Combătând unele atitudini care marcau degradarea moralei familiale, Mântuitorul Hristos reaminteşte faptul că „de la început" Dumnezeu a creat familia monogamică şi citează textele din Fac 1,27 şi 2,24 (Mt 19, 3-9; Mc 10, 2-9). Căsătoria este ceea ce unii au numit „taina primordială", instituită de Dumnezeu „de la început" şi legată de taina creaţiei în ansamblu.

Relatarea din cartea Facerii relevă profunzimi care scapă cu greu cititorului atent al Scripturii: „Şi a zis Dumnezeu: ‚Să facem om după chipul şi asemănarea noastră...' Şi a făcut pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat şi femeie. Şi Dumnezeu i-a binecuvântat, zicând: ‚Fiţi rodnici şi vă înmulţiţi şi umpleţi pământul şi-l stăpâniţi'..." (Fac 1,26-28). În cap. 2 din cartea Facerii apar câteva elemente noi, nu mai puţin importante pentru ontologia familiei: Eva este luată din Adam (v. 21-22); Adam consta ă înrudirea dintre el şi femeia pe care i-a creat-o Dumnezeu (v. 23); în sfârşit, concluzia relatării evidenţiază unirea tainică a soţilor într-un trup: „De aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va uni cu femeia sa şi vor fi amândoi un trup" (v. 24).

Dualitatea sexelor este, aşadar, voită de Dumnezeu. Bărbatul şi femeia sunt deopotrivă chipul lui Dumnezeu. Cele două sexe sunt complementare, nu numai pe plan fizic, ci şi prin comuniunea de viaţă, care face din iubirea conjugală un reflex al iubirii intratrinitare: *„după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat şi femeie"* (Fac 1, 27). Departe de a fi o consecinţă a păcatului strămoşesc — cum s-a susţinut uneori —, unirea soţilor în căsătorie şi naşterea de prunci care rezultă din această unire apar, în optica fundamental optimistă a Bibliei, ca o binecuvântare (Fac 1 28). Legea celor două sexe este în slujba fecundităţii. Prin instituirea căsătoriei, Dumnezeu îi face pe oameni colaboratorii Săi la transmiterea vieţii. Astfel, perpetuarea şi progresul umanităţii în timp şi spaţiu sunt rodul unui sinergism divino-uman. Acceptând această colaborare cu Dumnezeu, cuplul se inserează în istoria umanităţii.

Căderea în păcat a afectat profund toate aspectele vieţii umane (ca şi ale creaţiei, în general) şi, deci a afectat profund şi unirea soţilor în căsătorie. Căsătoria şi viaţa de familie au ajuns astfel să poarte pe chipul lor „zbârciturile" urâte ale păcatelor de tot felul: decăderea din ce în ce mai mult în robia patimilor trupeşti, adulterul, discriminările, desconsiderarea şi asuprirea femeii de către bărbat, refuzul copiilor şi chiar uciderea lor în pântecele mamei etc.

Mântuitorul Hristos a restaurat legătura căsătoriei, înălţând-o din ordinea naturii în ordinea harului. Citând textele din Fac 1,27 şi 2,24, Domnul recunoaşte în căsătorie o lucrare a lui Dumnezeu, reafirmând astfel sacralitatea ei: *„Aşa încât nu mai sunt doi, ci un trup. Deci, ce a împreunat Dumnezeu omul să nu despartă"* (Mt 19,6; Mc 10,8b-9). Sacralitatea conferită de Dumnezeu căsătoriei *„de la început"* (Mt 19,4; cf. v. 8) înseamnă afirmarea unor valori nu numai sacre, ci şi profund umane. Din această perspectivă, orice tendinţă de desacralizare sau de secularizare a iubirii umane integrale, a deschiderii spre viaţă, spre naşterea de prunci, spre fidelitate conjugală, unitate şi indisolubilitate, înseamnă nu numai deturnarea căsătoriei de la planul trasat ei de Creator, ci şi privarea ei de ceea ce are mai profund uman.

Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos evidenţiază aceste valori ale căsătoriei, afirmând indisolubilitatea ei (Mt 19,3 şi urm.; Mc 10,24; Lc 16,18), condamnând aspru adulterul, chiar şi cel săvârşit „în inimă" (Mt 5, 27-28), chemându-i la Sine pe copii (Mt 19, 13-15 şi dându-i pe aceştia drept pildă de nevinovăţie şi smerenie (Mt 18 2-4).

În Epistolele Sf. Apostol Pavel aflăm unele texte importante asupra căsătoriei şi asupra semnificaţiei umane şi religioase a raporturilor dintre soţi. Pentru Apostolul neamurilor, căsătoria este un „dar" al lui Dumnezeu, ca şi fecioria (I Cor 7,7), iar indisolubilitatea ei o poruncă a Domnului (I Cor 7,10-11; cf. v. 39; Rom 7,2-3). Sf. Pavel recunoaşte calitatea morală ireproşabilă a legăturii trupeşti a soţilor (I Cor 7, 1-6), justificând-o nu numai prin scopul naşterii de prunci, ci şi prin funcţia ei de remediu al păcatului. Aduşi la egalitate deplină în Hristos (Gal 3,28), soţii trebuie să promoveze o unire profundă, o iubire plină de înţelegere a fiecăruia faţă de celălalt (Ef 5,22-33; Col 3.18-19).

Am socotit potrivit a reaminti aceste lucruri într-un context în care o serie de luări de poziţie în mass-media, legate de alegerea ca Mitropolit a Înalt Prea Sfinţiei Sale Dr. Laurenţiu Streza, lasă impresia unei atitudini negative a Ortodoxiei faţă de căsătorie. Faptul este cu atât mai grav cu cât, spun gurile rele, în spatele acestor luări de poziţie ar sta nici mai mult nici mai puţin decât unii dintre ierarhii noştri. În contextul contemporan, cu gravele atentate anticreştine, la adresa familiei, dacă, într-adevăr, unii dintre cei care au suprema răspundere în conducerea Bisericii ar nutri o astfel de concepţie negativă la adresa căsătoriei şi a familiei, faptul ar trebui să ne pună serios pe gânduri. Ce altă speranţă am mai putea avea privind regenerarea societăţii şi a Bisericii decât familia, cu tot ceea ce implică ea în planul lui Dumnezeu? Sfântul Sinod al Bisericii noastre, toţi membrii săi, ca şi preoţii şi toţi factorii responsabili bisericeşti au a lupta din toate puterile pentru reafirmarea importanţei şi a valorii unice a familiei creştine, a naşterii şi creşterii de prunci buni în familia întemeiată prin Taina Sfintei Cununii.

Pe de altă parte, total inept a se susţine, împotriva întregii tradiţii ortodoxe şi a disciplinei ei canonice, că un preot rămas văduv prin decesul soţiei ar fi mai puţin apt de a deveni episcop decât un monah care n-a fost niciodată căsătorit. O condiţie rămâne, desigur, buna calitate a familiei respectivului candidat, clar afirmată între condiţiile pauline pentru toţi candidaţii la hirotonie, în oricare dintre cele trei trepte ierarhice (I Tim 3,4-5.12; Tit 1,6).

Se ştie că, în primele veacuri creştine, nu numai *preoţii* şi *diaconii*, ci şi *episcopii* au fost căsătoriţi. Vom aminti numai pe sfântul străromân *Irineu*, episcop de Sirmium (+304), despre care aflăm că „avea familie şi copii de vârstă fragedă" *(Sfinţi şi apărători ai Legii strămoşeşti*, Ed. Inst. Biblic, Bucureşti, 1987, p. 144). După ce, începând cu secolul IV, s-a impus tot mai mult practica recrutării episcopilor numai dintre monahi, candidaţii văduvi n-au fost consideraţi cu nimic mai prejos decât monahii, ei având însă a fi călugăriţi înainte de hirotonia întru arhiereu. Pe linia acestei tradiţii sănătoase, Biserica Ortodoxă Română a avut nenumăraţi ierarhi care fuseseră căsătoriţi înainte de accederea lor în ierarhie, mulţi având şi copii, fără ca prin aceasta — împotriva a ceea ce unii îşi permit să afirme cu îndrăzneala ignoranţei — calitatea slujirii lor să fi avut de suferit în vreun fel oarecare. Numai în sec. XX pot fi număraţi vreo 25 de ierarhi în această situaţie, între care un mitropolit primat, *Atanasie Mironescu* (+1931), şi un mare patriarh, *Justinian Marina* (+1977). La care sunt de adăugat *Pimen Georgescu* (+1934) şi *Sebastian Rusan* (+1956), mitropoliţi ai Moldovei şi Sucevei, ultimul cu mulţi copii, *Nectarie Cotlarciuc* (+1935) şi *Tit Simedrea* (retras din scaun în 1945; +1971), mitropoliţi ai Bucovinei, *Nifon Criveanu* (pensionat în 1945; +1970), mitropolit al Olteniei, *Cosma Petrovici* (retras din scaun în 1947; +1948), episcop al Dunării de Jos, care a avut şi vreo 10 copii, *Iacov Antonovici*, episcop al Huşilor (+1931), care a avut şi el vreo 6-7 copii, *Vasile Coman* (+1992), episcop al Oradiei, care a avut trei copii. Şi ar mai fi de pomenit alţi destul de mulţi episcopi, episcopi-vicari şi arhierei-vicari.

În ce priveşte Mitropolia Ardealului, este cazul să amintim că un titular al ei din sec. XVII, trecut în rândul sfinţilor, era, la alegerea sa ca mitropolit, *preot văduv*. Este vorba de *Sf. Sava Brancovici* (+1683). În aceeaşi situaţie au fost doi mari mitropoliţi ai Ardealului din perioada de după Andrei Şaguna, anume *Miron Romanul* (+1898) şi *Ioan Meţianu* (+1916), ultimul având la alegerea sa şi 4 copii în viaţă.

Şi încă ceva important: mulţi dintre cei menţionaţi au fost mari ierarhi tocmai datorită provenienţei lor dintre preoţii cu experienţa vieţii de familie, în stare să înţeleagă profund viaţa preoţilor şi a credincioşilor din eparhiile lor. Să nu uităm că episcopul nu este numai al mănăstirilor şi al monahilor. Dacă ţinem seama de proporţii, pe primul loc în răspunderea sa pastoral-misionară stau preoţii de mir şi parohiile. Pentru ierarhii fără experienţa personală a vieţii de familie numai o viaţă sfântă şi profund duhovnicească poate suplini această lipsă, dându-le înţelegerea necesară pentru complexitatea problemelor cu care se confruntă preoţii de mir şi păstoriţii lor. Preoţii ştiu foarte bine aceste lucruri. Cât de adeseori s-au aflat şi se află preoţii în situaţia de a constata că ierarhul lor îi înţelege cu adevărat şi că îi poate ajuta exact datorită experienţei sale personale în ce priveşte viaţa de familie. Şi din acest motiv a fost susţinută de către preoţii ardeleni în mod practic unanim, iar apoi salutată cu mare bucurie, alegerea la Sibiu a Înalt Prea Sfinţitului Laurenţiu Streza, binecunoscut tuturor, apreciat şi iubit de toţi, cu o viaţă ireproşabilă de preot, profesor de teologie şi apoi episcop, cu copii care-i fac cinste şi care ar face cinste oricărei familii creştine.

Faţă de atitudini anti-familie ca cele care se vântură prin presă în ultima vreme, reacţia preoţilor din întreaga ţară este profund negativă. Mai mult, preoţii sunt îngrijoraţi şi nedumeriţi că astfel de atitiduni nu şi-au primit răspunsul ferm şi imediat din partea conducerii Bisericii noastre, ca unele care atentează nu atât la statutul unei persoane, ci la fundamentele înseşi ale normalităţii ortodoxe.

Pr. prof. univ. Dr. VASILE MIHOC

(Urmare din pag. 1)

Înnoirea anului, înnoirea vieţii noastre sufleteşti

pe Dumnezeu nelimitat. Spatele ne este pecetluit pentru ca să-i dăruim lui Dumnezeu şi puterea fizică şi mâinile şi picioarele noastre. Este nevoie ca faptele noastre, lucrările noastre şi umblarea noastră în viaţă să fie închinate lui Dumnezeu. Nu doar un semn care lasă amprentă fizică asupra noastră cum era tăierea împrejur din Vechiul Testament, ne trebuie nouă ci semnul acesta al apartenenţei totale la Dumnezeu, semn primit prin pecetea darului Duhului Sfânt.

Se completează prăznuirea aceasta a Tăierii împrejur prin pomenirea Sf. Mare Ierarh Vasile, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei, făcătorul de minuni, cel care a primit acest apelativ de Mare, nu pentru că a fost înalt ci pentru că a fost mare întru toate cele duhovniceşti. A fost unul din cei mai mari teologi ale cărui învăţături, comentarii biblice şi lucrări teologice, sunt de o mare profunzime şi valoare. Este suficient să amintim aici un tratat al Sf. Vasile despre Sf. Duh, apoi să ne oprim la Liturghia pe care tocmai am săvârşit-o şi care este una dintre capodoperele spiritualităţii creştine. Am citit cu voce tare o parte din rugăciunea lungă a canonului euharistic, cuprinsă în această Liturghie ca s-o auziţi şi Dumneavoastră, să vă regăsiţi fiecare cu nevoia şi cu speranţele sale în această rugăciune atât de cuprinzătoare încât nimeni nu se poate exclude şi nici măcar o trebuinţă a noastră nu este omisă ci este pusă în faţa lui Dumnezeu pentru ca El să se milostivească de noi. Şi dacă a fost un mare teolog, un mare liturghist, Sf. Vasile cel Mare a fost şi un mare iubitor de semeni. El a înfiinţat instituţii de caritate care au rămas şi ele normative în întreaga creştinătate şi care se numeau după numele său vasiliade.

Biserica are şi o slujire socială, o „liturghie" a semenului de care ne aduce aminte Sf. Vasile. Noi ducem de aici, din biserică, bucuria cerului coborât pe pământ prin Sf. Liturghie. Continuăm apoi prin viaţa şi faptele noastre Liturghia de la biserică. Putem vorbi astfel de o liturghie după Liturghie prin împlinirea poruncilor lui Dumnezeu. Transformăm pentru o perioadă de timp casa noastră în altar dacă-l cinstim pe Dumnezeu şi deopotrivă pe semenii noştri.

Iată toate aceste fapte minunate ne stau nouă la îndemână nu numai celor care poartă numele Sf. Vasile ci fiecăruia dintre noi, cu atât mai mult cu cât nu ni se transmite doar o învăţătură teoretică ci ni se oferă şi o pildă de viaţă şi de sfinţenie creştină, cum a fost viaţa Marelui Vasile.

Şi a treia semnificaţie care vine să le împlinească pe celelalte două, de care am amintit, este trecerea noastră în Noul An. Acum este momentul să ne întrebăm nu doar ce ne dorim în Noul An ci şi ce-am lăsat în urmă în anul care a trecut. Dacă ne-am face un bilanţ al activităţii noastre am putea să gândim în felul acesta: să ne întrebăm pe noi înşine câţi ani avem şi-apoi să socotim câţi din aceşti ani i-am petrecut în şcoala lui Hristos. Am progresat sau am regresat în cele duhovniceşti? Dacă stăm să ne gândim, toţi dorim ca Noul An să fie un început bun. Ne îmbrăţişăm şi ne felicităm, ne transmitem urări şi ne rugăm ca Dumnezeu să ne dăruiască ani mulţi, dar mai ales ani buni. Spunem de asemenea ani fericiţi dar ştim că fericirea e numai la Dumnezeu. Câtă fericire avem noi în lumea aceasta? O luăm şi o gustăm cât ne este hărăzit. Pregustăm şi din bunătăţile pe care le vom vedea dincolo, dacă vom fi vrednici. Pregustarea aceasta se face prin Sf. Împărtăşanie, la Sf. Liturghie. Avem bucurii când ne apropiem de Dumnezeu, avem bucurie când semenul stă aproape de noi şi i-am creat şi lui o bucurie asemenea bucuriei noastre. Vorbind despre reînnoirea noastră să ne întrebăm în ce constă oare omul cel nou? Am trecut printr-o perioadă de încercări, perioada comunistă. Mereu se vorbea despre omul cel nou. Era îndreptată atenţia spre ceva. Acel om nou nu avea însă nici într-un caz un ideal spiritual. Era omul cu conştiinţă mecanică, omul lipsit de cele materiale, dar paradoxal cu totul separat de cer. Cum putea să fie acela om nou? Noutatea pe care a adus-o libertatea din decembrie 1989 a fost tocmai aceasta: reîntâlnirea cu Hristos. Viaţa în Hristos este viaţa cea nouă. Prin viaţa în Hristos noi înţelegem pruncia noastră duhovnicească dobândită prin Taina Sf. Botez, apoi creşterea şi întărirea noastră prin Taina Mirungerii, şi desăvârşirea noastră, prin Taina Împărtăşirii cu Hristos, a unirii cu Hristos. Deci, iată cum un prunc pe care Dumnezeu l-a rânduit să se nască în lumea aceasta primeşte încă din primele săptămâni de viaţă trei mari Taine, care constituie de fapt temelia vieţii sale spirituale. Naşterea din nou în viaţa în Hristos, prin Botez, întărire în viaţa în Hristos prin Mirungere şi unirea cu Hristos prin Taina Sf. Împărtăşanii, iată care sunt lucrările ce înlocuiesc vechea Tăiere împrejur din Vechiul Testament.

Pentru ca să ne menţinem legătura cu Hristos primită la Botez şi să rămânem pe drumul ascendent al nostru spre cer, suntem chemaţi să ne curăţim din vreme în vreme, pe parcursul vieţii, ori de câte ori simţim că suntem împovăraţi de o greutate a păcatului. Purificarea spirituală a sufletului nostru se realizează prin Taina Spovedaniei, care este de fapt reîntoarcerea noastră la Hristos, şi o curăţire lăuntrică spre a ne face din nou vrednici a ne împărtăşi cu Hristos. Împărtăşirea cu Hristos este culmea vieţii spirituale, e unirea cu El. În felul acesta devenim purtători de Hristos, hristofori. El este al nostru şi noi suntem ai Lui. Este şansa vieţii noastre spre care trebuie să tindem mereu.

Să adăugăm la acestea şi celelalte Sf. Taine, care toate ajută vieţii noastre şi ne înalţă spre cer. Una dintre acestea este Taina Cununiei sau taina binecuvântării celor doi soţi, care se unesc în faţa lui Dumnezeu pentru a crea o familie, ca bază a societăţii. Dragostea lor se prelungeşte prin naştere de fii, care vor fi şi ei apoi închinaţi lui Dumnezeu, devenind fii ai Lui după duh, după har.

În momentul în care slăbiciunile noastre devin atât de mari, încât avem nevoie de ajutorul lui Dumnezeu ne stă la îndemână o altă Taină, Taina Sf. Maslu care are două efecte înnoitoare asupra sufletului nostru: sănătatea sufletului şi sănătatea trupului. Există o legătură între păcat şi suferinţă. Urmările păcatului sunt boala şi neputinţa.

Mai există însă şi o a şaptea Taină care este Taina Preoţiei. Aţi fost părtaşi astăzi, iubiţi credincioşi, la două hirotonii. Prima în treapta de diacon, făcută acum la sfârşit, după ce l-am trecut pe cel pregătit dinainte, prin treptele de citeţ şi ipodiacon. A doua a fost hirotonia în treapta preoţească înainte de momentul sfinţirii cinstitelor Daruri. Eu cred că aţi fost atenţi la jurământul pe care l-a citit candidatul la preoţie, în faţa Dvs., jurământ structurat, după Sf. Calinic de la Cernica, în zece porunci. Zece porunci şi-a luat asupra sa noul preot ca să le împlinească şi ne-am rugat împreună, am stat în genunchi şi am chemat Duhul Sfânt să vină asupra lui şi să-i dea putere de a fi iconom al Tainelor dumnezeieşti, de a fi cel care luminează poporul, propovăduind cuvântul adevărului, prin Sf. Evanghelie.

Iubiţi credincioşi,

Ce ne dorim în anul care vine? Nu suntem atât de neînţelepţi încât să ne dorim doar bunuri materiale. Am fi străini de ceea ce este valoros în viaţa noastră dacă am dori doar atât. E firesc să cerem şi să nădăjduim că Dumnezeu ne va da şi astfel de bunuri dacă noi vom căuta mai întâi Împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui. Apoi, toate celelalte se vor adăuga nouă. Să ne dorim ca Dumnezeu să ne dea sănătate şi mai ales harul său care vine asupra noastră ca o pace lăuntrică. Să fim iubitori de pace. Ori de câte ori intraţi în Sfânta biserică căutaţi să fiţi împăcaţi cu Dumneavoastră înşivă pentru că dacă n-ai pace cu tine, n-ai pace nici cu altul şi nici cu Dumnezeu. Dacă nu ai pace cu Dumnezeu cum poţi să ai pace cu semenul? Mântuitorul spune: „cel se spune că iubeşte pe Dumnezeu şi urăşte pe aproapele este mincinos". Dacă ai pace cu semenul, pe care Dumnezeu ţi l-a rânduit să fie alături de tine sau în preajma ta, sau în comunitatea în care tu te afli, te vei bucura şi tu însuţi de pace din partea lui. Este o bucurie nepieritoare aceasta pe care nu ţi-o poate lua nimeni. Acest lucru să ni-l dorim şi apoi vor veni şi celelalte. Să ne rugăm Bunului Dumnezeu să ne dea posibilitate ca să fim bineplăcuţi Lui, nu lumii. Vedem că sunt atâtea bunătăţi împrejur la unii sau găsim atâta neputinţă, lipsă şi nevoie la alţii. Dacă Dumnezeu revarsă peste noi daruri, să împărţim din ele şi la alţii. Dacă nu vom împărţi, vom fi ca cel din pilda bogatului nemilostiv căruia i-a rodit ţarina. Aceasta este pentru noi nu doar pildă, ci chiar o sentinţă de judecată: „omule nebun, ce-ai făcut cu tot ce ai adunat, pentru că în noaptea aceasta ţi se va lua sufletul".

Iubiţi credincioşi, bucuraţi-vă în această sfântă zi. Bucuraţi-vă în primul rând că sunteţi fii ai lui Dumnezeu după har, fraţi spirituali ai lui Hristos, pentru că ne-am născut în această Biserică sfântă. Să-I mulţumim Lui pentru aceasta. Bucuraţi-vă de asemenea de praznicul luminat al Sf. Vasile, ierarh care ne-a lăsat nouă teologhisirea cuvântului lui Dumnezeu, ne-a lăsat o pildă de urmat, dar mai ales s-a făcut mijlocitor şi rugător pentru noi. Bucuraţi-vă de asemenea şi mulţumiţi lui Dumnezeu că ne-a ajutat să mai trecem un an. Rugaţi-vă apoi ca El să ne ajute ca împreună să-L preamărim şi în noul an.

Vă binecuvântăm şi vă îmbrăţişăm pe toţi. Şi vă rugăm să transmiteţi bucuria aceasta tuturor celor dragi. Să fie peste noi toţi harul lui Dumnezeu şi binecuvântarea Lui şi în cursul anului care urmează.

Ne-am rugat şi am făcut mijlociri speciale pentru ca Dumnezeu să binecuvânteze cununa anului care urmează. M-am bucurat că aseară, la cumpăna dintre ani catedrala a fost plină. Foarte mulţi credincioşi au venit împreună cu noi să stăm doar o oră să-i dăruim lui Dumnezeu gândurile noastre, să facem o serbare spirituală şi cred că toţi au plecat cu multă bucurie acasă.

Iubiţi credincioşi,

Am dori să vă anunţăm, pentru sărbătoarea Bobotezei, nu o schimbare ci o revenire la tradiţia noastră de a ieşi spre a face sfinţirea apei la un râu. În vremea comuniştilor, dacă îndrăznea vreun preot să iasă la râu, la Bobotează, a doua zi putea fi depus din preoţie. Acum, din comoditate, ne mulţumim să facem sfinţirea apei în biserici şi apoi să împărţim apa sfinţită credincioşilor. De data aceasta, împreună cu toţi preoţii din Sibiu care cred că sunt în jur la 40, şi mă bucur sincer că sunt atât de mulţi, ne vom împărţi în două părţi, în două sectoare. Să spunem că primul sector ar fi oraşul de sus, iar al doilea, oraşul de jos. Noi, de la catedrală şi de la celelalte parohii din partea aceasta de sus a oraşului, vom merge spre parcul Sub Arini la ora 12 şi vom fi acolo la 12,30. Lucrul pe care îl vom săvârşi acolo va fi mai mult decât cuvântul nostru de acum, mai mult decât predica noastră, pentru că va fi un exemplu viu. Vă rugăm veniţi să mergem împreună de aici pe jos, până acolo, să facem şi noi un mic pelerinaj pentru Hristos, Care a primit pentru noi să se boteze în apa Iordanului.

Este pregătit în parcul Sub Arini un loc acoperit, unde se va face sfinţirea apei. Este acolo spaţiu suficient pentru toţi binevoitorii din oraş care vor să vină şi să primească binecuvântarea Iordanului, prin apa sfinţită în ziua de Bobotează.

Al doilea loc va fi la Cibin, aproape de Independenţa. Acolo va merge Prea Sfinţitul Episcop-Vicar Visarion. Ne-am împărţit astfel pentru ca cei doi ierarhi să pontifice slujba aceasta extraordinară. Ştiţi ce se întâmplă cu apa sfinţită? De ce apa de la Bobotează nu se strică spre deosebire de aghiasma mică pe care o facem la diferite ocazii, care se consumă atunci? Apa de la Bobotează îşi schimbă finalitatea într-o finalitate permanentă de sfinţenie. Apa pe care a lăsat-o Dumnezeu ca să fie principiul vieţii materiale devine principiul vieţii spirituale. Apoi apa care este lăsată pentru curăţirea noastră exterioară, devine mijloc de curăţire lăuntrică. Şi pentru că în ziua de Bobotează şi nu numai în ziua de Bobotează, Fiul lui Dumnezeu se atinge de creatură, intră în apă în râul Iordanului, Iordanul s-a sfinţit şi odată cu el întreaga fire. Aşa este şi cu apa pregătită de noi care este tot de la Dumnezeu şi primeşte harul acesta al sfinţeniei.

Particularităţile misiunii preotului ortodox

(Urmare din pag. a 6-a)

În aceste condiţii se poate spune că zona Văii Hârtibaciului deşi se găseşte în condiţii vitrege din punct de vedere economic, social, cultural şi spiritual, totuşi ea are un potenţial care trebuie valorificat şi acesta este reprezentat de locuitorii săi, credincioşii Bisericii noastre Ortodoxe strămoşeşti. Pentru aceştia este necesar să fie adoptate acele metode pastorale care să vină în întâmpinarea nevoilor lor spirituale şi în acest mod să se poată vedea că Biserica Ortodoxă Română şi preoţii Săi sunt alături de ei în greutăţile vieţii de fiecare zi, le înţeleg şi împreună caută soluţii pentru depăşirea lor.

Ştim din paginile cărţilor de istorie că Biserica Ortodoxă Română a fost totdeauna alături de credincioşii săi şi aşa va fi şi pe viitor, atâta timp cât va mai exista suflet de român ortodox pe aceste meleaguri transilvane.

AGENDA Î.P.S. MITROPOLIT LAURENȚIU

● **Sâmbătă, 3 DECEMBRIE 2005 — Î.P.S. Sa Dr. Laurențiu Streza,** Mitropolitul Ardealului, a slujit Sf. Liturghie la Patriarhia Română și a participat la lucrările Sinodului de canonizare a „Sf. Gheorghe" de la Poiana Mărului.

● **Duminică, 4 DECEMBRIE 2005** — S-a întâlnit cu dl. George Scripcaru, Primarul Municipiului Brașov.
— A slujit Sf. Liturghie la Parohia „Sf. Nicolae" — Șchei — Brașov, unde a rostit un bogat cuvânt de învățătură.
— Seara, a participat la Simpozionul și expoziția în cinstea lui George Ucenescu, creatorul imnului (Deșteaptă-te române) și a lui Dimitrie Eustatievici, inițiatorul primei Gramatici în limba română.
— A participat în Aula Facultății de Silvicultură la Conferința cu titlul „Rugăciunea și postul, arme spre desăvârșirea creștină", invitat fiind de Asociația ASCOR din Brașov.

● **Luni, 5 DECEMBRIE 2005** — A primit pe domnul Prof. univ. Dr. Corneliu Bucur, Directorul Complexului Muzeal ASTRA care i-a înmânat Brevetul și medalia jubiliară a Muzeului ASTRA.
— S-a întâlnit cu dl. Prof. univ. Dr. Mircea Tomuș de la Universitatea din Sibiu.
— Audiențe.

● **Marți, 6 DECEMBRIE 2005 — „Sf. Nicolae"** — A slujit Sf. Liturghie la Parohia „Sf. Nicolae" — Făgăraș II, prot. Făgăraș. Cu această ocazie a acordat rangul de iconom stavrofor P.C. Pr. Ion Dincă, preot paroh.
— Seara, a slujit Vecernia la Biserica Unității Militare 01041 — Făgăraș, păstorită de P.C. Pr. militar Gherasim Frățilă.

● **Miercuri, 7 DECEMBRIE 2005** — A participat la Curtea de Argeș, invitat al P.S. Calinic Argeșanul, la sărbătorirea hramului bisericii „Sf. Mucenița Filofteia" care își are acolo sfintele moaște.

● **Joi, 8 DECEMBRIE 2005** — A primit delegația AIDROM — România din care au făcut parte printre alții Î.P.S. Arhiepiscop Nifon Mihăiță al Târgoviștei, Excelența Sa P.S. Episcop Christoph Klein, episcopul Episcopiei Evanghelice C.A. din România cu sediul la Sibiu și Dl. Cristian Teodorescu, Președinte AIDROM.
— Audiențe.

● **Vineri, 9 DECEMBRIE 2005** — S-a întâlnit cu dl. Prof. univ. Dr. Cristian Ene și dl. Daniel Fuciu, Președinte și Vicepreședinte FORAD — România.
— A primit pe P.C. Pr. prof. drd. Victor Neamțu, Directorul Seminarului Teologic din Brașov.

● **Sâmbătă, 10 DECEMBRIE 2005** — A participat la Galeriile de Artă la deschiderea Expoziției de Icoane pe lemn și sticlă, organizată în cinstea Crăciunului.

● **Duminică, 11 DECEMBRIE 2005** — A slujit Sf. Liturghie în orașul Sibiu la biserica cu hramul „Sf. Împărați Constantin și Elena" din Piața Prahovei, preot paroh Aurel Răduleț.
— Cu această ocazie oficiază Taina Sf. Botez pruncului Andrei Gabriel.
— În după-masa aceleiași zile, a primit cu colinda Corul Parohiei Șinca Nouă, Protopopiatul Făgăraș, condus de Domnul Malene Ioan și P.C. Pr. Sorin Suciu.

● **Luni, 12 DECEMBRIE 2005** — A participat, la București, la Comisia de validare a doctoratelor în Teologie.

● **Marți, 13 DECEMBRIE 2005** — A vizitat Protopopiatul Ortodox Român Făgăraș cu ocazia Conferinței lunare preoțești.

● **Miercuri, 14 DECEMBRIE 2005** — A primit pe dl. Prof. univ. Dr. Alexandru Hudițeanu de la Universitatea din Sibiu.
— A primit pe P. Cuv. Arhim. Modest Zamfir.
— Audiențe.

● **Joi, 15 DECEMBRIE 2005** — A participat la ședința lunară a preoților din Protopopiatul Sibiu.
— A primit pe P.C. Pr. Andrei Sicoe de la Parohia CFR Triaj — Brașov.
— A primit pe P.C. Pr. Doru Gâdea de la Mediaș cu un grup de 8 colindători, îmbrăcați în costume populare tradiționale.
— În după-masa aceleiași zile, a participat în Catedrala mitropolitană la Concertul de Colinde susținut de Corul studenților teologi ai Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu și ai Academiei Trupelor de Uscat din Sibiu.
— A acordat un interviu Radio-Televiziunii Române.

● **Vineri, 16 DECEMBRIE 2005** — A primit pe dl. ec. Ioan Mețiu din Sibiu.

● **Duminică, 18 DECEMBRIE 2005** — A slujit Sf. Liturghie în localitatea Orlat și a binecuvântat inaugurarea noii biserici din localitate, amenajată în locașul fostului Cămin cultural, preot-paroh Bot Radu.
— A primit cu colinda Corul Parohiei Săcele, dirijat de profesorul Dârjan.

● **Luni, 19 DECEMBRIE 2005** — A primit cu colinda Corul bisericii „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil" din Sibiu și Corul Școlii Generale din Gura Râului.
— În după-masa aceleiași zile a primit cu colinda Corul de femei al Parohiei Dobârca, preot Ioan Topârceanu.

● **Marți, 20 DECEMBRIE 2005** — A primit cu colinda Corul Reuniunii de cântări din Sălișteț, dirijat de P.C. Pr. Ioan Ciocan și prof. Nicolae Suciu.
— A primit cu colinda Corala „Sf. Nicolae" din Agnita, dirijată de dl. prof. Ioan Nițescu.

● **Miercuri, 21 DECEMBRIE 2005** — S-a întâlnit cu profesorii de religie din Sibiu la Grupul Școlar de Construcții, invitat fiind de către dl. prof. Sebastian Cârstea.
— A primit cu colinda grupurile de colindători de la Școala Generală din Cașolț, Grupul Coral Caedonia din Sibiu.

● **Joi, 22 DECEMBRIE 2005** — A oficiat slujba de pomenire a eroilor martiri ai Revoluției din 1989 și a rostit un cuvânt de învățătură despre importanța acestui eveniment în viața bisericii și a poporului român.

● **Vineri, 23 DECEMBRIE 2005** — S-a întâlnit la Reședința mitropolitană cu dl. senator Antonie Iorgovan.
În după-masa aceleiași zile a primit grupuri de colindători de la Mânăstirea Cârțișoara, Mânăstirea Nocrich, Grupul „Harmonia" din Sibiu și Grupul de colindători de la Parohia Valea Aurie din Sibiu.

● **Sâmbătă, 24 DECEMBRIE 2005 — Ajunul Crăciunului** — A primit grupurile de colindători de la Mânăstirea Făget — Boholț, prot. Făgăraș, Corul bisericii Mihai Viteazul Sibiu, Corul Bisericii Sf. Arhangheli „Mihail și Gavriil" — Trei Stejari, Sibiu, Corul Casei de Copii orfani din Turnu Roșu, Corul de copii al Parohiei Ernea, Prot. Mediaș, Corul credincioșilor Catedralei mitropolitane din Sibiu, corul deficienților de vorbire și auz, conduși de dl. Marian Vlăduț, corul Casei de copii, condus de P.C. Pr. Nicolae Lațchescu, corul Parohiei Turnișor II condus de P.C. Preot Nicolae Comănici, Corul Bisericii Iosefin II, condus de P.C. Pr. Aurel Răduleț și Corul Bisericii Iosefin III, condus de Pr. Teodor Răduleț.

● **Duminică, 25 DECEMBRIE 2005 — Nașterea Domnului** — A slujit Sf. Liturghie în Catedrala mitropolitană din Sibiu. A hirotonit, în cadrul Sfintei Liturghii, întru diacon pe tânărul Gabriel Dumbravă. A rostit cuvânt de învățătură.
— A participat, la postul de Televiziune Antena 1 - Sibiu, într-o emisiune în direct, privind sărbătorile Crăciunului și viața religioasă din Arhiepiscopia Sibiului.
— A oficiat Vecernia în Catedrala mitropolitană, adresând un cuvânt de învățătură.

● **Luni, 26 DECEMBRIE 2005** — A săvârșit Sfânta Liturghie în biserica „Buna Vestire" din Brașov. A hirotonit pe P.C. Diac. Comșa Călin întru preot pe seama Parohiei Spitale Brașov. A hirotonit întru diacon pe tânărul Lazăr Nicu. A acordat distincția de iconom stavrofor P.C. Pr. pensionar Alexandru Enache. A rostit un cuvânt de învățătură.
În după-masa aceleiași zile a slujit Vecernia în Capela privată „Înălțarea Domnului" din satul Tărlungeni ridicată prin osteneala vrednicului credincios. Ing. Ioan Dumitru Beșchea.

● **Marți, 27 DECEMBRIE 2005** — A oficiat Sfânta Liturghie la Biserica „Adormirea Maicii Domnului" din localitatea Hărman, și a hirotesit pe preotul-paroh Viorel Dumbravă întru iconom.
— A hirotonit pe tânărul diacon Lazăr Nicu, preot pe seama Parohiei Brădeni, Prot. Agnita și întru diacon pe tânărul Nicolae Cătană. După Sfânta Liturghie a oficiat slujba de binecuvântare a așezământului pentru persoane vârstnice și a așezat piatra de temelie pentru noua biserică din Hărman.

● **Miercuri, 28 DECEMBRIE 2005** — A participat la sărbătoarea Junilor din Mărginimea Sibiului în orașul Sălișteț, la invitația d-lui Primar Ec. Dumitru Banciu și a P.C. Prot. Romul Roșca.
— S-a întâlnit, cu ocazia acestui eveniment, cu dl. Adrian Iorgulescu, Ministrul Culturii și Cultelor.
— S-a întâlnit cu dl. Ec. Ioan Ariton, Prefectul județului Sibiu.

● **Joi, 29 DECEMBRIE 2005** — Audiențe.

Secretar eparhial,
Pr. VALENTIN SICOE

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Dr. LAURENȚIU STREZA al Ardealului, Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂȘINĂREANU, a săvârșit următoarele:

● **1 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană din Sibiu.
— La orele amiezii a săvârșit slujba de Te-Deum cu prilejul zilei de 1 Decembrie în fața Cercului Militar din Sibiu și a asistat la parada militară.

● **4 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit — din încredințarea **Î.P.S. Arhiepiscop Andrei** al Alba Iuliei — Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Câmpeni, jud. Alba rostind cuvânt de învățătură.
— A vizitat mânăstirea „Sf. Ioan Botezătorul" din Alba-Iulia.

● **5 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit slujba Vecerniei și a Litiei în biserica „Sf. Nicolae" din Lazaret — Sibiu rostind cuvânt de învățătură (Pr. paroh Ioan Galea).

● **6 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica mare „Sf. Nicolae" din Râșnov, protopopiatul Brașov, cu prilejul hramului, rostind cuvânt de învățătură (Pr. parohi: Nicolae Pucheanu și Ioan Manolache).
— A vizitat și biserica „Sf. Împărați" din același oraș, rostind cuvânt de învățătură credincioșilor prezenți la slujba Utreniei.

● **7 DECEMBRIE 2005 —P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în Capela „Sf. Filofteia" din Sibiu, rostind cuvânt de învățătură.
— Seara, a slujit Vecernia și Acatistul Sf. Nicolae, în Catedrală.

● **8—10 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a primit audiențe, lucrări de birou.

● **11 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească la Capela „Sf. Treime" a Penitenciarului din Codlea rostind cuvânt de învățătură (Pr. capelan Dorin Șerban).
— A primit un grup de colindători din Șinca Nouă, prot. Făgăraș.

● **12 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a primit pe Episcopul **Ghenadie,** starețul mânăstirii Troian din Bulgaria, aflat în trecere prin Sibiu.
— S-a întâlnit cu studenții anului I ai Facultății de Teologie din Sibiu, cărora le-a ținut un cuvânt duhovnicesc.

● **14 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a participat la Concertul de colinde organizat la Sala Thalia din Sibiu, de către ASTRA — Sibiu.

● **15—16 DECEMBRIE 2005 — P.P. Sa** a primit audiențe lucrări de birou.

● **16 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a oficiat slujba înmormântării credinciosului Dumitru Motronea din Sibiu.
— Seara a slujit Vecernia și Acatistul Maicii Domnului în catedrală.

● **17 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană.
— Seara a participat la Concertul Coralei Seminarului Teologic din Făgăraș.

● **18 DECEMBRIE 2005 — P.S Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Vurpăr, prot. Sibiu, rostind cuvânt de învățătură.
P.C. Pr. paroh Eugen Marin a fost hirotesit întru iconom.
— A vizitat biserica din Daia, prot. Sibiu, rostind cuvânt de învățătură credincioșilor prezenți la slujba Utreniei.
— Seara, a participat în Catedrala mitropolitană la Concertul Coralei mitropolitane.

● **19—20 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a primit audiențe, lucrări de birou, a primit grupuri de colindători.

● **21 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a participat la vernisajul Expoziției de icoane și litografii a studentului teolog Ionuț Lepădat la Muzeul ASTRA — Sibiu, rostind un cuvânt de învățătură.
— Seara a slujit Vecernia în Catedrală și a participat la Concertul Coralei Caedonia.

● **22 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a oficiat slujba de pomenire a eroilor Revoluției, la monumentele din incinta Academiei Forțelor Terestre și a Poliției Sibiu.
— Seara, a participat la Concertul de colinde al Coralei bisericii Sf. Arhangheli - Trei Stejari din Sibiu.
— A participat la lansarea volumului „Personalități ale Sibiului" organizată de Agenția Datapress - Sibiu.

● **23 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a participat la Concertul de Colinde al Școlilor din Sibiu organizat la Colegiul „Andrei Șaguna" de Inspectoratul Școlar Sibiu.

● **24 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană, iar seara a săvârșit Pavecernița Mare și Litia în Catedrală.
— A primit grupuri de colindători.

● **25 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf Arhangheli" din Sibiu (Trei-Stejari) hirotonind întru diacon pe teologul Eugen Sergiu Moga. P.C. prot. Gheorghe Șebu a fost hirotesit întru iconom-stavrofor.
— A participat la Recepția oferită la Reședința mitropolitană de către *Î.P.S. Sa Laurențiu Streza.*
— Seara a slujit și predicat la Vecernie în biserica „Sf. Ilie" din cartierul Vasile Aaron din Sibiu.

● **26 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Arhangheli" din Mediaș (Catedrala), rostind cuvânt de învățătură și a hirotonit întru preot pe diaconul Eugen-Sergiu Moga pe seama parohiei Roșia, prot. Sibiu.
— Seara a participat, la biserica mare din Sălișteț, la concertul de colinde al Reuniunii de Cântări - Sălișteț.

● **27 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească la Mânăstirea „Brâncoveanu" — Sâmbăta de Sus.
Teologul Ștefan Spârchez a fost hirotonit întru diacon, iar diaconul Ioan Florin Bășa întru preot pe seama Spitalului Regina Maria din Brașov.
— Seara, a slujit și a predicat la Vecernie la Mânăstirea Cârțișoara, prot. Avrig, săvârșind slujba de rosoforire a Maicii Melania Alexandru.

● **29 DECEMBRIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit o slujbă de binecuvântare la Academia Trupelor de Uscat din Sibiu.
— Seara, a slujit un trisaghion la catafalcul adormitului întru Domnul Ioan Meșeșan din Sibiu, fost angajat al Arhiepiscopiei Sibiului.

● **31 DECEMBRE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie în biserica Spitalului Militar din Sibiu.
— Seara, a slujit Vecernia și Litia în Catedrala mitropolitană.
— La miezul nopții a săvârșit Acatistul Mântuitorului și molitvele Sf. Vasile în biserica Spitalului Militar din Sibiu.

Arhid. VASILE AVRAM

Un teolog a fost ales președintele Universității Humboldt din Berlin

La 1 noiembrie anul curent, Consiliul prestigioasei Universități Humboldt din Berlin a ales ca președinte, cu o covârșitoare majoritate, pe Prof. Dr. Christoph Markschies, pastor evanghelic, de formație teolog, specialist în Istoria Bisericii Vechi și Patrologie. Este un prilej de bucurie faptul că în fruntea celei mai mari și mai prestigioase universități germane a fost ales un teolog și un cleric. Alegerea domniei sale în această înaltă funcție arată că teologii și clericii pot juca un rol important chiar și în societățile considerate ca fiind puternic secularizate.

În cuvântarea de mulțumire, domnia sa a folosit pilda biblică a lucrătorilor viei pentru a scoate în relief sensul și greutatea misiunii cu care a fost însărcinat de către electori. Comparând Universitatea cu o vie în care se muncește în echipă, domnul Markschies a spus: „Până acum am tăiat strugurii cu o foarfecă. Acum, dumneavoastră mi-ați pus în mână o sapă. Însă pentru a obține vin bun, am nevoie pe mai departe de colaborarea tuturor celor care lucrează în via Universității noastre." Cu alte cuvinte, responsabilitățile domniei sale au crescut, însă fără ajutorul tuturor colaboratorilor, produsul final al muncii universitare nu va fi de calitate.

Domnul Markschies s-a născut la 3 octombrie 1962. A studiat teologie, filologie clasică și filozofie la Marburg, Ierusalim, Tübingen și München. A fost profesor de Istoria Bisericii Universale la Jena și Heidelberg, iar în prezent este titularul catedrei de Istoria Bisericii Vechi de la Universitatea Humboldt din Berlin al cărei președinte a fost ales. Este autorul mai multor studii și articole în domeniu, traduse deja în numeroase limbi.

Oficial, domnul Markschies va deveni președinte al Universității Humboldt la 1 ianuarie 2006, cu un mandat de patru ani. Îi urăm mult succes în misiunea deosebit de importantă și deloc ușoară pe care a primit-o. Suntem pe deplin încredințați că domnia sa va arăta întregii lumi că teologii pot fi buni conducători ai marilor instituții academice.

Sursa: Biroul de Presă al Universității Humboldt Berlin.

Prep. Dr. DANIEL BUDA

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs, publicăm următoarele parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN AGNITA
— Parohia Vecerd

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN FĂGĂRAȘ
— Parohia Toarcla
— Parohia Văleni
— Parohia Oraș Victoria I

Termen de concurs: 1 ianuarie — 1 februarie 2006.

Cei care doresc să ocupe aceste posturi își vor înainta cererea în termenul legal la Oficiile Protopopești, anexând adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs Oficiile Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

Nu se primesc dosare din alte Eparhii.

† Dr. LAURENȚIU STREZA
Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Consilier ad-tiv bisericesc,
Pr. GHEORGHE STREZA

ANUNȚ

În conformitate cu hotărârea Consiliului arhiepiscopesc, prețul unui abonament anual la „Telegraful Român" este de 15 RON, iar al „Revistei Teologice" de 20 RON. Banii se vor vira în COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 dolari S.U.A. Cod IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0015. Echivalentul în euro se va vira în COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034. B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1. Codul fiscal al Arhiepiscopiei este 44 79 403.

Articolele și corespondența se adresează Redacției „Telegrafului Român", Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul: Tipografia Eparhială Sibiu

Comitetul de Redacție:
Î.P.S. Dr. Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului — președinte;
P.S Visarion Rășinăreanu - Episcop-vicar — vicepreședinte;
Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu.
I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe 2006 este de 15 RON.
COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 dolari S.U.A. COD IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0015 sau echivalentul în euro COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034.
B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1.

Fondator:
Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATA DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 154
SIBIU
1 şi 15 februarie
Nr. 5—8
2006

A treia Adunare Ecumenică Europeană (AEE 3)
(Sibiu, 4–9 sept. 2007)

Anul 2007 reprezintă pentru Sibiu şansa consacrării sale europene. Va fi capitală culturală continentală şi va găzdui multe evenimente, manifestări, întruniri cultural-artistice şi ecumenice. Sub acest ultim aspect este demn de reţinut faptul că aici, la Sibiu se va întruni între 4—9 septembrie cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană, despre care putem afirma, fără nici o exagerare, că va constitui unul dintre cele mai importante momente ale anului de graţie 2007.

Inainte de a prezenta detalii în legătură cu această adunare creştină, este potrivit să arătăm care au fost, cel puţin în ultimii doi ani, oraşele care au avut acelaşi statut de capitală culturală europeană ca şi Sibiul şi care sunt cele desemnate deja să succeadă Sibiul în 2008.

In 2005 — oraşului-port Cork, din sudul Republicii Irlanda, i s-a acordat cinstea de a reprezenta, sub raport cultural-spiritual, Europa. Avea pe atunci 136 000 locuitori şi este cunoscut drept centru religios şi cultural galic. Are universitate, muzee şi alte instituţii de cultură. Este un însemnat port de mărfuri şi călători.

In 2006, Patrasul Greciei a fost desemnat ca vrednic să se înscrie în lista oraşelor onorate cu acest nobil statut de capitală culturală a bătrânului continent. Ca şi Corkul, este port în nord-vestul Peloponezului şi are 142 000 de locuitori. In evul mediu, a fost capitală a principatului Ahaiei, suferind în 1821 mari distrugeri din partea turcilor. S-a redresat după aceea şi astăzi este socotit un oraş important din nordul Peninsulei Peloponez, alături de Argos şi Corint. Este şi un vestit centru religios. Îşi are aici sediul o mitropolie, care se bucură de privilegiul de a fi păstrătoarea unor relicve sacre: capul Sfântului Apostol Andrei, care a fost adus şi în ţara noastră, spre a ne binecuvânta, pe noi şi locurile unde apostolul întâi chemat de Mântuitorul a vestit Evanghelia.

Sibiul va fi succedat în 2008, în onoranta postură de capitală culturală europeană, de alte două oraşe de pe continent: 1. Liverpool — oraş portuar din Marea Britanie, cu 510 000 locuitori, cu o veche Arhiepiscopie Catolică, cu muzee şi o renumită industrie de porţelan şi faianţă; 2. Stavanger — port în sud-vestul Norvegiei, cu 93 000 de locuitori, cu o frumoasă catedrală din sec. XII—XIII, cu muzee, case de lemn şi alte vestigii şi frumuseţi naturale.

Revenind acum la Adunarea Ecumenică Europeană ce se va desfăşura aici, la Sibiu, în 2007, în egală măsură credem că este potrivit să ne referim şi la celelalte două anterioare. Prima a avut loc în 1989, în Elveţia, la Basel, semicanton urban şi port fluvial aşezat pe Rhin, cu 365 000 locuitori. Oraş protestant cu o veche catedrală gotică şi alta romană cu muzee şi universitate.

A doua Adunare s-a ţinut în 1997, în Austria, la Graz, capitală a regiunii Styre, pe râul Mur, cu 243 000 locuitori, cu universitate şi Facultate de Teologie catolică, aflată de mai mulţi ani în relaţii de parteneriat cu Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu.

Iată, prin urmare, că dacă prima Adunare s-a ţinut într-un oraş protestant, a II-a într-un oraş catolic, cea de a treia va avea loc într-un oraş ortodox (dar nu numai ortodox), care este Sibiul.

Două organizaţii eclesiastice europene şi anume: *Conferinţa Bisericilor Europene* (CBE), cu sediul la Geneva şi *Consiliul Conferinţelor Episcopale Catolice din Europa* (CCEE), cu sediul la St. Gall, în Elveţia, patronează aceste Adunări Ecumenice Europene.

In perspectiva întrunirii celei de a III-a Adunări, de la Sibiu,

(Continuare în pag. a 5-a)

Pr. prof. dr. D. ABRUDAN

PERIOADA TRIODULUI – PERIOADA BUCURIEI DUHOVNICEŞTI

În viaţa de credinţă, har şi binecuvântare a Bisericii Ortodoxe, anul liturgic este împărţit în trei perioade distincte. Este vorba despre

perioada Octoihului, care ne aduce aminte de slujirea învăţătorească a Mântuitorului, cea a Triodului, care scoate în evidenţă slujirea Lui arhierească şi cea a Penticostarului, care pune în lumină demnitatea împărătească a lui Hristos cel înviat din morţi. Şi anul acesta intrăm cu ajutorul bunului Părinte Ceresc în perioada Triodului sau a pregătirii pentru întâmpinarea slăvitei Învieri a Domnului.

Această perioadă cuprinde de 10 săptămâni, trei înainte de începutul postului şi apoi şapte săptămâni ale sfântului şi marelui Post.

Denumirea acestei perioade a anului bisericesc provine de la cartea de cult care se foloseşte acum şi anume Triodul. Aşa cum îl arată şi numele, Triodul cuprinde slujbe dumnezeieşti compuse din câte trei ode şi alcătuite de către imnografii creştini între care la loc de cinste amintim pe Sf. Teodor Studitul, Sf. Andrei Criteanul, cel care a compus celebrul Canon de pocăinţă ce se cântă în săptămâna a cincea a postului, Teofan Graptul, monahia Casia ş.a.

Punctul culminant al perioadei Triodului este fără îndoială Vinerea Patimilor, când întreaga creştinătate comemorează moartea pe Cruce a Domnului. De fapt perioada Triodului reînnoieşte slujirea arhierească a Mântuitorului sau activitatea Sa de Mare Preot, îndeplinită mai ales prin Jertfă adică prin patimile şi moartea Sa pe Cruce.

Perioada Triodului are un caracter aparte în viaţa liturgică a Bisericii. Ea este o perioadă de înfrânare, de post, de reculegere şi de

(Continuare în pag. a 2-a)

† VISARION RĂŞINĂREANU
Episcop-vicar
Sibiu

„CHARTA ANTIDROG"

Sâmbătă, 14 ianuarie 2006, la ora 12, a avut loc, în sala de şedinţe a Reşedinţei Arhiepiscopiei Sibiului, semnarea „Chartei Antidrog", document ce vizează prevenirea, combaterea traficului şi consumului de droguri, mai ales în rândul tinerilor.

Instituţiile care au iniţiat promovarea unei astfel de acţiuni sunt: Asociaţia „Forumul Antidrog" România (FORAD), Arhiepiscopia Ortodoxă Română Sibiu, Blocul Naţional Sindical (BNS) şi Banca Naţională Carpatica.

Au participat la acest eveniment reprezentanţi ai instituţiilor menţionate, ai Primăriei Sibiu, ai Universităţii „Lucian Blaga" Sibiu, ai Universităţii Româno-Germane (ROGER) Sibiu, ai Academiei Forţelor Terestre „Nicolae Bălcescu" Sibiu, ai Casei Armatei Sibiu, profesori şi studenţi ai Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, profesori de Religie din Sibiu şi judeţ, studenţi ai Academiei Forţelor Terestre şi de la Universitatea ROGER, alţi invitaţi.

În deschiderea lucrărilor, I.P.S. dr. Laurenţiu Streza, arhiepiscop al Sibiului şi mitropolit al Ardealului, a adresat participanţilor un cuvânt de întâmpinare, în care, făcând apel la temeiurile moralei creştine, a evidenţiat responsabilitatea tuturor factorilor implicaţi în educaţie, cultură, sănătate, justiţie, administraţie publică, ordine publică şi asistenţă socială în prevenirea şi combaterea acestui flagel, extins la scară planetară, al consumului de droguri. În sinteză, I.P.S. Sa a spus următoarele: „Astăzi se întâmplă aici un eveniment aparte şi m-am gândit să leg cuvântul meu de deschidere de un text din Epistola I către Corinteni, cap. 6, vers. 12, unde citim: *„Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos. Toate îmi sunt îngăduite, dar nu mă voi lăsa biruit de ceva"*. Prin aceste cuvinte, Sf. Apostol Pavel exprimă relaţia dintre libertatea pe care Dumnezeu ne-a lăsat-o ca dar şi legea morală. Într-adevăr, aşa l-a creat Dumnezeu pe om ca persoană dihotomică liberă, dar care trebuie să-şi rânduiască viaţa astfel încât prin libertatea sa să nu lezeze legea morală.

Prin ceea ce vom perfecta noi astăzi aici, ne vom implica responsabil în sprijinirea unei acţiuni care a fost demarată la nivel naţional şi care trebuie susţinută de către toţi factorii educaţionali, de ordine şi asistenţă socială. *„Charta Antidrog"*, documentul pe care urmează să-l semnăm, constituie un act de angajare civică, un răspuns al nostru la solicitarea forurilor în drept de a acţiona pentru stoparea unui viciu extrem de nociv care este consumul de droguri.

Biserica nu numai că trebuie să sprijine astfel de iniţiative dar este datoare să întreprindă ea însăşi acţiuni de prevenire şi de stopare a răspândirii acestui flagel. Dependenţa de ceva înseamnă anularea libertăţii noastre personale, înseamnă biruirea noastră de păcat. Dependenţa înrobeşte, alterează sănătatea trupească şi slăbeşte puterile sufletului. Eliberarea este dificilă şi de aceea se cere să întreprindem măsuri de prevenire, printr-o educaţie responsabilă şi prin conjugarea eforturilor la nivelul familiei, al şcolii, al Bisericii, al societăţii în ansamblul ei. Dar pentru că din nefericire există cazuri de alunecare pe panta consumului de droguri, trebuie să ne preocupe şi profilaxia, adică tratarea şi vindecarea celor biruiţi de acest rău care duce către multă suferinţă şi pierzanie.

Vreau să mulţumesc celor care s-au gândit să ne propună o astfel de lucrare comună. Este un început, care însă nu trebuie să rămână doar la nivel de declaraţie, ci să se concretizeze în acţiuni şi măsuri imediate, care să-i vizeze pe toţi cei nefericiţi, de la copiii străzii, până la oamenii nenorociţi, fără adăpost, de la tineri vulnerabili în faţa traficanţilor de droguri până la cei care au ajuns deja consumatori pătimaşi.

Fie ca Dumnezeu să ne binecuvinteze şi să ne întărească spre tot lucrul bun pentru noi şi pentru semenii noştri".

În continuare, Dl. Adrian Popescu, de la ziarul „TRIBUNA", sprijinitor tenace al Forumului „Antidrog" România, a arătat că evenimentul de la Sibiu se înscrie în proiectul intitulat simbolic *„Floare de Colţ"*, pe care acest For l-a lansat în scopuri social-umanitare şi în perspectiva anului 2007, când Sibiul va fi capitală culturală europeană. Vorbitorul a arătat că şi în Sibiu sunt cazuri de tineri care consumă droguri, fapt sesizat de Forumul „Antidrog". Iată, prin urmare, că atenţia la astfel de situaţii trebuie să fie mereu trează.

Totodată, vorbitorul a mulţumit conducerii Arhiepiscopiei Sibiului, nu numai pentru găzduirea, într-un cadru atât de propice, a unei asemenea întruniri dar şi pentru implicarea directă şi de durată în derularea proiectului antidrog.

Momentul principal al întrunirii l-a con-

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. D.A.

EMINESCU – Contemporanul nostru

S-ar putea întâmpla ca pe unii dintre cititori să-i şocheze acest titlu, dar timpul operelor marilor scriitori bate în Timpul etern.

O mare parte din poezia Poetului este ocupată de motive generale ca: „Dor, Codru, Mare", dar şi de teme de mare deschidere ca: iubirea, viaţa, moartea, etc.

Eminescu este de asemenea contemporanul nostru şi prin aceea că a înţeles ce forţe imense şi ascunse sunt în stare latentă în po-

porul nostru. Recitind poemul „Andrei Mureşanul" am observat că Poetul a avut mare dreptate cântând poporul său în care se află şi înălţarea dar şi pieirea lui: „Văd cerul lan albastru sădit cu grâu de stele, / El îmi arată planul adâncei întocmele / Cu care-şi mişcă sorii — în sâmburul de ghindă / E un stejar — cum dânsul din proprii rădăcine, — din planul vieţii sale ascuns în colţul obscur / Îşi creşte trunchiul aspru — aşa, poporul meu, / În tine e puterea-ţi, nălţarea-ţi şi peirea-ţi / Eu cred că tot ce este menit de a fi mare / Să-şi întărească trebuie, superba rădăcină, / Prin viscole turbate, prin arşiţă şi-ngheţ".

(Continuare în pag. a 2-a)

Preot prof. LIVIU CURCĂ

Comunicat de presă

Reunit în şedinţă plenară de lucru, în zilele de 17—18 ianuarie 2006, sub preşedinţia Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist la reşedinţa patriarhală, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât:

— menţinerea statutară a Mitropoliei Ardealului, având sediul la Sibiu;

— titulatura nou-înfiinţatei Mitropolii din Transilvania este Mitropolia Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului, având sediul la Cluj-Napoca.

Pentru a sublinia unitatea spirituală şi integritatea administrativ-bisericească a Transilvaniei, Sfântul Sinod a hotărât ca noua Mitropolie să ocupe locul al patrulea în dipticele Bisericii Ortodoxe Române, după Mitropolia Ardealului.

Titulatura şi întinderea teritorială a noii Mitropolii din Transilvania vor fi supuse spre hotărâre Adunării Naţionale Bisericeşti.

Întrucât înfiinţarea unei noi mitropolii în Transilvania a creat pentru o parte din clerul şi credincioşii ortodocşi perspectiva unei activităţi pastoral-misionare mai intense, iar pentru altă parte a provocat teama slăbirii unităţii bisericeşti şi naţionale, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ca garant al unităţii Bisericii, a hotărât ca ierarhii din cele două mitropolii să se întrunească periodic, cel puţin de trei ori pe an, pentru a elabora şi aplica un plan comun de cooperare permanentă la nivel pastoral şi social.

BIROUL DE PRESĂ ŞI COMUNICAŢII
AL PATRIARHIEI ROMÂNE

Scrisoare lui Mihai Eminescu

Către tine-mi îndrept gândul când aceste rânduri scriu,
Fiindcă tu ne ești azi simbol, tu sărman geniu pustiu.
Ca să-mi poți pricepe scrisul și să mă-nțelegi mai bine
Eu încerc să cânt cu lira moștenită de la tine.
Nu prea știu mânui coarda, sunt stângaci, poate ridicol
Fiindcă tu ai fost maestrul, iar eu . . . nici măcar discipol.
Din câți a purtat pe aripi Pegas, năzdrăvanul cal,
Singur tu întruchipat-ai prototipul ideal.
Ești luceafăr din poveste, pe tărâmul altei lumi,
Însuți tu Hiperionul ce răsare din genuni.

Ca un meteor în noapte ai brăzdat un cer de stele,
Mistuindu-te în haos, eclipsându-le pe ele;
Ca un nimb ce luminează schivnicia unui sfânt,
Strălucirea vieții tale efemere, pe pământ,
A lăsat o zestre scumpă, o comoară fără preț,
Astui neam bătut de grindini, de omături și îngheț.

Dar de-atunci și până astăzi . . . vreme trece, vreme vine,
Versurile tale, toate, rămân proaspete, sublime:
„Epigonii", „Glosa", „Lacul", „O, rămâi", „De ce nu-mi vii?"
Sunt trăiri de sentimente, în splendide armonii.
Iar „Scrisorile-satiră" farmec stilului tău dând,
Sunt filozofia vieții, izvorâtă dintr-un gând.
Și mai sunt în a ta salbă perle de sublim și vis,
Ca „Luceafărul", „Dorința"... ce-s de-un farmec nedescris.
Toate aceste nestemate, mici și mari bijuterii,
Le-om sădi cu drag în inimi, unde-n veci vor dăinui,
Căci din ele ni se-adapă sufletu-nsetat de dor,
De speranțe și de vise, de frumos și de amor;
De izbânzi! — ce la Rovine zguduiră-aliotmanul,
De-au fugit cuprinși de groază și spahiii și sultanul.

De-nțelegi din a lor artă ce e rău și ce e bine,
Stihurile lor măiestre ne-amintesc mereu de tine
Și de lira ta, ce cântă codrul, valul ce se sparge
Ca s-aducă zvon de versuri despre sute de catarge . . .
Despre-a nopții feerie, când străluce blânda lună
Peste codrii de aramă, unde buciumul răsună . . .
De izvoarele albastre care tremură pe prunduri
Și de teiul sfânt ce-și scutur' floarea-n ape rânduri,
rânduri . . .
Zburător cu negre plete și tristețe blândă-n ochi,
Dulci sunt cântecele tale, nu le fie de diochi! . . .
Ele sunt izvorul sacru care-astâmpără dorințe,
Cizelează caractere, modelează conștiințe . . .
Ele ne vorbesc cu patos despre-un mare viitor
Pentru țara ta de glorii, pentru țara ta de dor,
Pentru stânca ce rămâne tare, deși moare valul,
Pentru toți și pentru toate, spumege de vin, pocalul.

„Viitorul și trecutul sunt a filei două fețe",
Spune vorba-ți înțeleaptă, care-ar vrea să ne învețe
Că trecutul unui geniu ne-nțeles, scânteietor
Nu a fost decât o rază proiectată-n viitor
Că această sfântă rază, stinsă-n depărtări albastre
— Străbătând timpul și spațiul — azi luci vederii noastre
Ca o rază de luceafăr, izvorâtă din genuni,
Ca s-aprindă conștiințe, idealuri, pasiuni,
Ca să semene speranțe, năzuinți de viitor
Și s-aducă strălucire unui blând, dar brav popor.

Când noaptea-ți poposi sub pleoape, ți-a mai rămas un
singur dor:
Somnul lin, codrul aproape, îngânat de-al mării cor.
Și te-ai dus dulce minune și-a rămas dragostea noastră,
Cu parfum de iasomie și tristeți de floare-albastră.
De-atunci nu se mai arată, de prin flori, de prin astrețe,
De prin rozele de Siras și liane-n fel de fețe,
O copilă care râde și o lună care-n larg
Luminează-o luntre veche, cu vintrele pe catarg;

Și plopii toți sunt fără soț, de când neînțeles privea,
Un june bard înamorat, la geamul ei ce strălucea.
Nu mai sunt nici păsările somnoroase, ce se-adună
Pe la cuiburi, de prin crânguri, ca să-și spună noapte bună!
Nici izvoare ce suspină, pe când codrul negru tace,
Într-un vis și-o armonie, ca și tine, dorm în pace.

Dormi în pace umbră sfântă, geniu troienit de gânduri,
Inspirat din dărnicia-ți eu ți-am scris aceste rânduri
Căci n-ai fost vreun orișicare, ce din urmă moartea-l paște,
Te-ai născut spre nemurire și-ai trăit spre a renaște
O cultură românească, ce din lira ta se-adapă,
Cum se-adapă oceanul din a fluviilor apă.

Timpul înghițit-a veacul ce de tine ne desparte,
Dar vestirea faimei tale o vom duce-o mai departe
Ca să afle-o lume-ntreagă, din moșneag până-n urmaș,
Că-n Moldova cea străbună a trăit un uriaș;
Uriaș în ale strunei, uriaș în gând și-n faptă,
Ce-a turnat în formă nouă limba veche și-nțeleaptă.

VASILE BALU-NICOARĂ

Eminescu — Contemporanul nostru

(Urmare din pag. 1)

Într-adevăr prin ceea ce a trecut acest popor și prin ce a făptuit, a dovedit lumii că noi românii suntem, cum spunea Poetul: „Un popor menit ca să fie / Altfel cum-u-s alte" și poemul se încheie: „Decât o viață moartă, un negru vis de jele, / Mai bine stinge, Doamne, viața ginții mele, / Decât o soartă aspră din chin în chin s-o poarte, / Mai bine — atingă-i fruntea suflarea mării moartă!"

Dumnezeu n-a îngăduit ca să se stingă acest popor, ci de multe ori în cursul istoriei e renăscut ca stejarul din poezia Poetului, peste care treceau viscole și vijelii, el înfigându-și mai adânc rădăcinile în pământul țării.

Poetul a înțeles că învierea nu se poate căpăta decât prin cruce, prin suferință, prin jertfă. E drept că jertfele poporului nostru au cernit multe familii, dar credința că Dumnezeu îl are în purtarea Sa de grijă nu l-a părăsit niciodată.

Să nu-l dezamăgim nici noi cei de azi pe Eminescu, ci să ne reînnoim cugetele, reînvățând ce înseamnă omenia, dreptatea, dragostea de oameni și de Dumnezeu, într-o vreme în care concurența și confruntarea acerbă par a fi legile care stăpânesc cugetele oamenilor.

IN MEMORIAM

Săvârşirea din această viaţă a P. C. pr. prof. univ. dr. Gheorghe Liţiu

În iureșul timpului și în vârtejul zilei apucăm să ne mai gândim, din când în când, la viața omului și, mai ales, la moartea acestuia, îndeosebi atunci când, primind un telefon, aflăm că a mai trecut cineva apropiat și drag nouă dincolo, de fapt unde? . . . În adevărata viață! . . .

Așa s-a întâmplat și la aflarea veștii trecerii la cele veșnice a Părintelui Profesor Gheorghe Lițiu la venerabilă vârstă de 86 de ani — cel care a fost atâția ani slujitorul altarului străbun și al catedrei teologice academice! . . . Părintele s-a săvârșit în dimineața zilei de 2 ianuarie, la orele 10, în ultima vreme a vieții sale având parte de multă suferință și boală. Slujba prohodirii și a înmormântării a avut loc în ziua de 4 ianuarie, orele 12, la Biserica „Sf. M. Mc. Gheorghe — Purtătorul de biruință" — la care a slujit, cu timp și fără timp, din anul 1979 până la pensionarea sa care a avut loc în anul 2000. Slujba a fost oficiată de un impresionant sobor de preoți și diaconi având-l ca protos pe P.S. Dr. Petroniu Sălăjanul — Arhiereu Vicar al Episcopiei Oradiei, Bihorului și Sălajului.

În dimineața înmormântării, și, mai cu seamă, la sfânta slujbă a participat foarte multă lume care l-a cunoscut și l-a prețuit în mod deosebit pe părintele lor duhovnicesc, pe cel care i-a cununat, le-a botezat copiii, i-a spovedit, i-a împărtășit cu sfintele taine și cu cuvântul cel dumnezeiesc și scripturistic și nu în ultimul rând le-a fost dascăl de teologie sau coleg la catedra de Teologie Pastorală a Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității Oradea. Au fost multe coroane, multe flori, multe lacrimi însă lacrimi pline de recunoștință și, mai ales, pline de nădejde că părintele s-a mutat de la moarte la viață, acolo unde nu mai este suferință, nici întristare, nici suspin, ci viață fără de sfârșit! . . . Alături de familia îndurerată, mai cu seamă de soția părintelui — Doamna Veturia — cu care a viețuit nu mai puțin de 64 de ani, au fost preoții împreună slujitori de la această biserică și domnul Teodor Maghiar — cel care a condus destinele universității orădene vreme îndelungată și care a fost foarte apropiat Părintelui Lițiu — duhovnicul său! . . . Au participat și membrii Oastei Domnului care au dorit, în acest fel, să-și arate recunoștința față de cel care le-a purtat de grijă foarte mulți ani, călăuzindu-i și îndrumându-i părinteste! . . .

După ascultarea cu luare-aminte a slujbei prohodirii preoților — care conține o atât de bogată și de profundă teologie au ținut să omagieze personalitatea celui plecat mai mulți slujitori ai altarului, între care la loc de frunte a fost P.S. Petroniu, care a evocat personalitatea părintelui ca fiind unul care a dat dovadă de multă înțelepciune, răbdare și pricepere în diferitele momente ale vieții, care i-a fost presărată cu multe ispite, piedici și suferințe, mărturisind că toate întâlnirile pe care le-a avut cu părintele au constituit momente de mare înălțare duhovnicească și mângâiere sufletească datorită sfaturilor bune, foarte competente și pertinente, pe care i le-a dat! . . . A transmis mesaj de condoleanțe cu acest prilej și P.S. Dr. Ioan Mihălțan — Episcopul Oradiei, care a mărturisit că a avut în persoana părintelui un foarte apropiat și sincer sfetnic și colaborator dispus oricând a da o mână de ajutor la rezolvarea diferitelor probleme bisericești, mai cu seamă a celor pastorale unde era un desăvârșit! . . . Apoi a luat cuvântul P.C. Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Abrudan — Consilier Cultural al Arhiepiscopiei Sibiului — care a transmis mesajul de condoleanțe și de prețuire al I.P.S. Dr. Laurențiu Streza — Mitropolitul Ardealului. Atât din acest mesaj cât și din cuvintele Părintelui Abrudan au reieșit vremurile de început al Facultății de Teologie din Oradea, când cu binecuvântarea și cu oblăduirea P.S. Dr. Vasile Coman — Episcopul de pie memorie, de atunci, al Oradiei și sub patronajul Domnului Rector Teodor Maghiar au pus bazele reînființatei instituții de învățământ teologic și la organizarea și funcționarea căreia Părintele Gheorghe a adus o importantă contribuție! . . . Mesajul de condoleanțe din partea P.C. Pr. Prof. Univ. Dr. Nicu Dumitrașcu — actualul decan al facultății, a fost transmis de către P.C. Pr. Conf. Univ. Dr. Miron Erdei — șeful de catedră și un apropiat ucenic și colaborator al Părintelui Lițiu. Din acest mesaj a reieșit demnitatea pe care a avut-o părintele indiferent de vitregiile și de situațiile cu care s-a confruntat fiindu-le, în acest sens, dascălilor mai tineri, și nu numai, un adevărat exemplu de caracter și onestitate și, nu în ultimul rând, de probitate morală! . . . La urmă a vorbit P.C. Pr. Emilian Susan care, în calitatea sa de împreună slujitor la același altar, a evocat personalitatea părintelui enumerând diferite momente biografice ale sale — care s-a născut în Localitatea Roit, Județul Bihor, a urmat cursurile Liceului „Emanoil Gojdu" și pe cele superioare la Academia Teologică din Oradea, pe cele doctorale și pedagogice la București unde s-a bucurat de colaborarea și prețuirea Părintelui Profesor Dumitru Stăniloae. A fost, vreme îndelungată, preot în mai multe parohii din Eparhia Aradului cum ar fi Aradul Nou și Șemlacul iar între 1949—1958 a fost Vicar Administrativ al acestei eparhii, fiind colaborator și sfetnic destoinic al Episcopului de vrednică pomenire Andrei Magieru — cel care l-a și hirotonit întru preot. (Se cuvine să arătăm că în perioada comunistă, pe când era vicar, părintele a făcut și ani de închisoare, așa cum de altfel s-a întâmplat și cu alți preoți). Nu în ultimul rând a fost în foarte bune relații cu fostul Mitropolit al Banatului — Vasile Lăzărescu, dar mai cu seamă cu actualul întâi stătător al scaunului mitropolitan din această parte a țării — Î.P.S. Dr. Nicolae Corneanu — cu binecuvântarea și sub conducerea căruia a elaborat și redactat lucrarea sa omiletico-pastorală intitulată „Cartea Vieții" — apărută la Timișoara în 1991 dar care și astăzi se bucură de multă apreciere fiind foarte bine ancorată în realitățile actuale ale Bisericii și ale vieții credincioșilor! . . . Mai știm faptul că Părintele are și alte multe cărți, mai cu seamă, în domeniul istoriei bisericești; nu mai vorbim de sutele de articole, studii și recenzii publicate în diferite reviste de specialitate sau laice la care a fost un statornic colaborator cum ar fi: „Telegraful Român" din Sibiu, „Altarul Banatului" și „Învierea" din Timișoara, „Biserica și Școala" de la Arad, „Legea Românească" și „Orizonturi Teologice" din Oradea, „Crișana" din Oradea — unde a avut, ani la rând, o rubrică săptămânală; „Buna Vestire" din Beiuș, în editura căreia a elaborat „Comentariul la Psalmul 50" și în multe alte locuri și publicații.

La chemarea glasului P.S. Vasile Coman al Oradiei și la cel al locurilor natale în anul 1979 (re)vine ca preot slujitor și paroh la Biserica „Sf. Gheorghe — Olosig" unde va sluji până în anul 2000. La chemarea aceluiași distins ierarh al bisericii noastre în anul 1991 va intra la catedra de Istoria Bisericii ortodoxe Române apoi la cea de Teologie Pastorală a facultății noastre unde va preda până în 2004.

Cuvintele noastre sunt puține și neputincioase pentru a putea spune cât bine a făcut Părintele Gheorghe, datorită ținutei sale morale și preoțești, a echilibrului și a înțelepciunii sale, a preocupărilor sale teologice și cărturărești, a dragostei sale față de Dumnezeu și de oameni, a ataşamentului său față de țara aceasta și de Biserica strămoșească! . . .

Se cuvine, așadar, să-i aducem prinos de cinstire și de recunoștință rugându-ne lui Dumnezeu să-l răsplătească cu harul și cu dragostea sa cea nemărginită acolo, în locașurile cele cerești, în lumina cea neînserată a Slavei Sale!

Veșnică să-i fie amintirea și pomenirea! Amin!

Drd. STELIAN GOMBOȘ

Perioada Triodului — perioada bucuriei duhovnicești

(Urmare din pag. 1)

rugăciune stăruitoare, pentru curățirea de patimi și de unire totală cu Hristos Domnul.

Slujbele din această perioadă sunt duioase, pline de îndemnuri la pocăință și la renunțarea de păcate și de apropiere mai adâncă și mai puternică de Domnul Cel care se pregătește să sufere și să moară iarăși pentru noi. Câte bucurii duhovnicești nu ne oferă tuturor perioada sfântă a Triodului? Câte momente de înălțare sufletească de profundă trăire a marilor adevăruri ale credinței creștine nu ni le hărăzește fiecăruia Triodul? O adevărată primăvară duhovnicească ni se deschide odată cu începerea Triodului. O adevărată pedagogie divină ne călăuzește din treaptă în treaptă ajutându-ne să urcăm spre piscul desăvârșirii și al sfințeniei. De la virtutea smereniei și a rugăciunii stăruitoare din Duminica primă a Triodului — a Vameșului și a fariseului — la virtutea recunoașterii stării de păcătoșenie și a venirii în sine din Duminica Fiului Risipitor, la virtutea postului celui adevărat și bineprimit înaintea lui Dumnezeu, recomandată în Duminica Izgonirii lui Adam din Rai, toate acestea au ca scop ultim pregătirea noastră așa cum se cuvine spre călătoria cerească, spre Ziua Învierii.

Cine ar putea apoi descrie atmosfera de reculegere și evlavie din cele zece duminici ale Triodului, care ca niște trepte ne înalță spre cer și spre întâlnirea noastră cu Hristos, Arhiereul cel Veșnic, Care se jertfește și se dă credincioșilor spre hrană duhovnicească pregătindu-i să-i treacă și pe ei prin Cruce la bucuria Învierii.

Iată pe scurt însemnătatea acestei perioade ce se așterne înaintea noastră acum când ne pregătim iarăși pentru intrarea în sfântul și Marele Post al Paștilor.

Să ne bucurăm așadar de sosirea Triodului și să căutăm să ne împărtășim cât mai mult din bunătățile și bucuriile lui cele nepieritoare spre dobândirea vieții celei noi, bineplăcute deopotrivă și lui Dumnezeu și oamenilor. Să rostim și noi acum, la începutul perioadei Triodului, cu imnograful, zicând: *„Ușile pocăinței deschide-le mie, Dătătorule de viață, că mânecă duhul meu la Biserica Ta cea sfântă, purtând locaș al trupului cu totul spurcat. Ci ca un îndurat, curățește-l cu mila milostivirii tale".*

Amin.

„CHARTA ANTIDROG"

(Urmare din pag. 1)

stituit semnarea documentului intitulat *„Charta Antidrog"*.

Redăm în continuare cuprinsul acestui document: *„Azi, 14 ianuarie 2006, în Salonul de Recepţie al Arhiepiscopiei Sibiului, următoarele instituţii: Mitropolia Ardealului, Forumul Antidrog România, Blocul Naţional Sindical şi Banca Comercială Carpatica, lansează oficial, în Capitala Culturală Europeană — Sibiu 2007, „CHARTA ANTIDROG", — campania de prevenire şi descurajare a traficului şi consumului de droguri, în rândul tinerilor. Prin girul personal şi instituţiile reprezentate de semnatarii acestui document au convenit să acţioneze în spiritul moralei creştine şi al responsabilităţii umane, pe care se fundamentează viziunea de perspectivă a societăţii româneşti şi în tradiţia promovată, la Sibiu, de marii mitropoliţi ai Ardealului: Andrei Şaguna, Nicolae Bălan, Nicolae Colan, Nicolae Mladin şi Antonie Plămădeală, toţi profund implicaţi în opera de unitate spiritual-culturală, ecumenică, naţională şi socială a românilor din Transilvania. „CHARTA ANTIDROG" reprezintă şi un document de cancelarie, promotor al valorilor morale şi spirituale româneşti, adresat tuturor celor care vor să se alăture proiectului intitulat simbolic „Floarea de Colţ". Prin acest proiect, noi toţi, viitori cetăţeni ai României Europene, devenim mai puternici ca fraţi întru realizarea unor frumoase acţiuni umanitare şi a unei nobile misiuni creştine".*

Semnatari: † Laurenţiu, arhiepiscop al Sibiului şi mitropolit al Ardealului, Cristian Ene, preşedintele FORAD România, Matei Brăteanu, preşedintele fondator al Blocului Naţional Sindical şi ing. Ilie Carabulea, preşedintele Holdingului Atlasib.

Rând pe rând, toţi cei menţionaţi mai sus, s-au adresat participanţilor la întrunire cu un cuvânt de angajare şi imbold în această importantă acţiune.

I.P.S. Mitropolit Laurenţiu a arătat că în calitatea noastră de creştini trebuie să înţelegem că libertatea cu care a fost înzestrat omul încă de la creaţie trebuie raportată întotdeauna la legea morală. Actul ce tocmai a fost parafat confirmă această obligativitate.

Prin semnătura pe care am depus-o pe „Charta Antidrog" „eu personal şi instituţia pe care o reprezint vom sprijini cu toată fermitatea pe cei care ne-au adresat chemarea să le stăm alături. Biserica nu numai că trebuie să sprijine o astfel de acţiune, dar ea este datoare chiar să iniţieze şi să conducă astfel de acţiuni. În sânul ei sunt cuprinşi deopotrivă vârstnici şi tineri. Cei din urmă trebuie ajutaţi prin cuvânt, sfat, îndrumare, învăţătură, dar şi prin pilde ale celor care au o autoritate morală prin felul lor de trăire a adevărurilor credinţei".

În continuare a luat cuvântul Dl. *Matei Brăteanu,* din partea B.N.S. Domnia Sa a arătat că, din nefericire, a avut de a face personal cu probleme de natura celor ce intră în sfera de preocupări a Forumului Antidrog. A cunoscut persoane apropiate care au fost atrase în cursa distribuitorilor de narcotice. Constatând că măsurile coercitive nu sunt suficiente pentru a pune capăt răului, din sentimente creştine s-a rugat pentru ajutor de la Dumnezeu, pentru salvarea celor dragi, care au alunecat pe o pantă atât de periculoasă. „Avem o civilizaţie de apărat, a subliniat vorbitorul, iar moralitatea este un capitol vital pentru societatea noastră atât de bulversată. Pe lângă revendicările salariale, membrii Blocului Naţional Sindical sunt interesaţi, în egală măsură, de însănătoşirea morală a societăţii. Că astfel stau lucrurile se poate constata şi din faptul că, la nivel superior, s-a adoptat hotărârea ca Blocul Naţional Sindical să desemneze doisprezece tineri, care să fie pregătiţi, pe spesele BNS pentru ca apoi să se implice în mod voluntar în lupta antidrog".

Dl. Matei Brăteanu a exprimat recunoştinţa celor pe care îi reprezintă la nivel naţional, faţă de Biserica Ortodoxă Română, care şi-a exprimat disponibilitatea de a se implica într-o astfel de acţiune de salvare şi apărare a celor vulnerabili în faţa ispitelor.

Dl. ing. *Ilie Carabulea,* preşedintele Holdingului Atlasib, care a luat în continuare cuvântul, a mulţumit pentru invitaţia şi onoarea ce i s-au făcut de a se implica într-o acţiune socială de maximă urgenţă, cum este lupta antidrog. A mai arătat că este un susţinător foarte angajat al proiectului „2007 — Sibiu Capitală Culturală Europeană" şi în acest context doreşte să sprijine orice demers în favoarea generaţiei tinere. Neinformarea, lipsa de precauţie, anturajul nesănătos pot determina grave consecinţe tocmai pentru această generaţie. Tocmai de aceea suntem datori ca în spiritul învăţăturii creştine să acţionăm şi să sprijinim orice efort în direcţia educării şi formării copiilor noştri, şi mai ales a celor defavorizaţi din punct de vedere social. Pentru guvern o astfel de preocupare trebuie să fie o prioritate, dar nici organizaţiile neguvernamentale nu sunt scutite de obligaţii. Este necesar să se întreprindă acţiuni pe mai multe planuri.

Este de apreciat faptul că Biserica Ortodoxă Română, în speţă, Mitropolia Ardealului, se implică într-o astfel de acţiune, cu atât mai mult cu cât credibilitatea acestei instituţii este pe primul loc în opinia publică din ţara noastră.

„În calitate de reprezentant al oamenilor de afaceri, ca şi al societăţii civile, vreau să se înţeleagă, a subliniat vorbitorul, că îmi pasă cu adevărat de ceea ce se întâmplă în societatea românească şi în oraşul în care îmi desfăşor activitatea".

Dl. *Cristian Ene,* preşedintele Forumului Antidrog România a mulţumit I.P.S. Sale Laurenţiu Streza, mitropolitul Ardealului, că a înţeles să ia atitudine într-o problemă atât de gravă, pe care n-o mai putem ignora. „A ascunde sub preş o asemenea situaţie extrem de gravă, înseamnă a ne dovedi cel puţin iresponsabili, dacă nu cumva chiar culpabili. Ce s-a întâmplat astăzi aici este îmbucurător. Numărul mare al participanţilor la întâlnire şi demnităţile unora dintre aceştia este un fapt încurajator".

Personal, preşedintele forumului a exprimat mulţumiri şi încredinţarea că efectele angajării comune nu vor întârzia să apară.

S-au înscris la cuvânt şi alţi participanţi, dintre cei care au fost invitaţi la acest eveniment.

Astfel, Dl. viceprimar *Eugen Cioruga* a dat citire unui mesaj din partea D-lui Klaus Johannis, primarul municipiului Sibiu, în care se subliniază importanţa actului ce s-a semnat la Sibiu şi mai ales şansele concretizării angajamentelor asumate de instituţii de prestigiul celor menţionate. Primăria Sibiului, angrenată în vastul proiect de onorare a responsabilităţii ce-i incumbă, în perspectiva anului 2007, când Sibiul va deveni capitală culturală europeană, consideră că astfel de iniţiative sunt de bun augur şi ele reflectă răspunsul societăţii civile la îndatoririle în faţa cărora nu poate fi nimeni indiferent.

Pr. prof. dr. *Dorin Oancea,* decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" a ţinut să menţioneze că în sală sunt prezenţi câţiva profesori de la această facultate şi un număr însemnat de studenţi. În plus, facultatea are şi o secţie de Teologie-Asistenţă socială, în programa căreia intră probleme de natura celor vizate prin adoptarea şi semnarea „Chartei Antidrog". De altfel, Biserica în ansamblul ei, este chemată să facă lucrare pastoral-misionară şi de implicare socială. Părintele decan a dat asigurarea unui sprijin total, nu doar teoretic ci şi practic, în direcţia prevenirii şi stopării consumului de droguri.

Dl. senator *Antonie Iorgovan,* a participat la lucrări şi în calitate de rector al Universităţii ROGER, de la Sibiu. Domnia Sa a arătat că este bănăţean de origine, parlamentar de Prahova şi cu activitate didactică şi managerială în Sibiu. „Am ales Sibiul pentru Universitatea pe care am înfiinţat-o pentru că am înţeles că acest oraş bate departe în istoria Europei. Aici a fost factorul de civilizaţie, de stabilitate şi regăsire a noastră în unitatea de credinţă şi naţională. Aici a fost sediul Mitropoliei Ardealului şi aici trebuie să rămână. În viaţă trebuie să ai o axă morală. Să ai frică de Dumnezeu şi ruşine faţă de oameni. Biserica este instituţia care ne formează în direcţia aceasta". Vorbitorul a arătat că prin 1990 a călătorit în Europa şi a văzut tineri drogându-se. Nimeni nu intervenea pentru că se făcea caz de libertatea individuală. Articolul 20 din Constituţia României prevede că autorităţile şi fiecare persoană sunt libere, dar fără a încălca drepturile altora, ordinea publică şi legea morală. Este foarte important faptul că se face precizarea cum că nu doar drepturile altora trebuie respectate ci şi ordinea publică şi legea morală. Fără aceste obligaţii societatea s-ar transforma în haos.

Bunele moravuri au fundament în legea creştină. Biserica este instituţia care poate să ofere o direcţie morală.

Dl. senator a ţinut să precizeze că sunt la această manifestare şi studenţi de la ROGER, problema consumului de droguri intrând în sfera de preocupări a viitorilor specialişti, care se pregătesc în această universitate. Important este, a subliniat vorbitorul, ca în misiunea ce ne-am asumat să înţelegem că prioritară este prevenirea, fără a neglija însă nici recuperarea toxicomanilor.

Dl. col. prof. univ. dr. *Alexandru Baboş,* comandantul (Rectorul) Academiei Forţelor Terestre „Nicolae Bălcescu" din Sibiu, a arătat în cuvântul său că a trăit, la această întrunire, momente deosebite, de care se simte profund marcat. Referindu-se la instituţia pe care o reprezintă, a spus că este apreciată, ca de altfel oricare instituţie militară, drept una a ordinii şi disciplinei. Cu toate acestea, s-au înregistrat şi aici unele situaţii de natura celor abordate astăzi. A fost identificat şi exmatriculat un traficant de droguri.

„Deviza Academiei: *„Mereu împreună"* o regăsim consemnată în „Charta Antidrog", a precizat vorbitorul.

Referindu-se la faptul că, după semnarea Chartei, toţi cei prezenţi la manifestare s-au ţinut de mână, alcătuind un foarte lung lanţ uman, Domnia Sa a arătat că s-a concretizat şi în fapt această deviză exprimată prin cuvinte. Importanţa acţiunii se vădeşte şi prin participarea reprezentanţilor întregii comunităţi sibiene.

Dl. prof. univ. dr. *Pamfil Matei,* decanul Facultăţii de Litere şi Arte, a exprimat adeziunea deplină la acest act simbolic al semnării unui document precum „Charta Antidrog". „Este firesc ca acest lucru să se întâmple aici, în casa Ortodoxiei Româneşti. Lupta pentru unire, pentru emancipare, pentru drepturi cetăţeneşti, pentru dreptate, adevăr şi moralitate s-a conturat mereu într-un astfel de locaş. Problema sănătăţii trupeşti şi sufleteşte nu poate fi străină de instituţiile de învăţământ, a adăugat vorbitorul. Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu, are înscrise între principiile ei educative şi unele care privesc apărarea integrităţii morale şi fizice. „Îi pregătim pe studenţii noştri nu numai spre a se apăra pe ei înşişi dar şi pentru a fi apţi să-i apere şi să-i educe pe alţii".

În numele „Revistei Transilvania" — a vorbit Dl. prof. univ. dr. *Corvin Lupu,* redactor-şef al acestei reviste.

Domnia Sa a transmis salutul şi asentimentul din partea Revistei Transilvania şi a Facultăţii de Relaţii Internaţionale.

Între vorbitori s-a numărat şi D-na *Liliana Popescu,* directoarea Casei de Cultură a Studenţilor, care a arătat că în calitatea ce o deţine şi în conlucrare cu conducerea Universităţii a demarat diferite activităţi sociale, neomiţând pe cele care vizau stoparea oricărei tentative de trafic de droguri în rândurile studenţilor. Astfel de activităţi se vor derula şi în viitor, prin antrenarea unor voluntari care să se implice în munca de prevenire a colegilor lor asupra riscului consumului de droguri.

Dl. Avocat *Gavril Dejeu,* fost ministru de Interne, a dezvăluit un fapt care a atras luarea aminte a participanţilor. „În 1997, când am preluat conducerea Ministerului de Interne — a precizat Domnia Sa — România era un spaţiu de tranzit între ţările producătoare şi cele consumatoare de droguri. Iată însă că, în 9 ani, din ţară de tranzit România a devenit ţară de consum. Sunt multe cauzele care stau la baza degradării societăţii româneşti, pentru că din nefericire o degradare trebuie socotită o astfel de schimbare care s-a petrecut cu ţara noastră. Simpla constatare a unor stări negative de lucruri nu este însă suficientă. Se impune desfăşurarea unei misiuni care se anunţă a fi pe cât de necesară tot pe atât de dificilă. Condiţiile de azi din ţara noastră favorizează proliferarea acestui flagel. Drogurile constituie o problemă şi la nivel internaţional. Sunt state care trăiesc de pe urma culturilor de stupefiante. Din nefericire s-a ajuns ca şi în România să existe grupuri de oameni care se îmbogăţesc din cultivarea şi comercializarea drogurilor.

Biserica trebuie să-şi facă o îndatorire moral-religioasă din implicarea ei directă în acţiunile de prevenire a tinerilor asupra consecinţelor nefaste ale consumului de droguri. Ea nu trebuie să se lase descurajată de condiţiile tot mai grele în care este nevoită să-şi îndeplinească misiunea. Cu multă stăruinţă trebuie să se dedice atragerii tineretului, apropierii lui de credinţă şi moralitate. Şi factorii civili, alături de cei ai statului trebuie să-şi unească eforturile în a schimba starea lucrurilor. Este imperios necesar să fie studiate cauzele care determină recurgerea la droguri şi aceste cauze să fie înlăturate".

Domnul col. (r) *Puiu Şaramet,* directorul Cercului Militar Sibiu, a arătat că pe lângă activităţile culturale pe care le desfăşoară această instituţie, va căuta să se afilieze şi la acţiuni de genul celor impuse de această provocare a momentului de faţă: tot mai frecventa recurgere la droguri. Vorbitorul şi-a exprimat dorinţa conjugării eforturilor cu celelalte case de cultură din Sibiu, precum cu Casa de Cultură a Studenţilor, cu Casa de Cultură a Sindicatelor şi cu Biserica.

Din partea profesorilor de Religie prezenţi la această manifestare a vorbit Dl. prof. *I Buta,* care a arătat că Şcoala la care funcţionează se află în relaţii de parteneriat cu o şcoală din Anglia. Între problemele faţă de care există preocupare şi de o parte şi de alta se numără şi problema consumului de droguri. Dat fiind faptul că între cei care se droghează se numără şi tineri la o vârstă foarte fragedă, cum e chiar vârsta copilăriei, vorbitorul a arătat că educaţia antidrog trebuie începută foarte devreme, chiar de la ciclul elementar.

Puncte de vedere similare au fost exprimate şi de alţi profesori de Religie şi chiar studenţi care au luat cuvântul.

În finalul întrunirii, *I.P.S. Laurenţiu* a arătat că este deosebit de satisfăcut de faptul că în luările de cuvânt s-a depăşit formalismul. „Am reuşit să ne deschidem sufletul şi să ne exprimăm cu convingere şi speranţă năzuinţele".

I.P.S. Sa a adăugat apoi: „Noi v-am primit aici într-o atmosferă încărcată de istorie. Sunt atârnate pe perete tablourile tuturor mitropoliţilor Ardealului. Ei au fost cu noi şi au dat greutate tuturor deziderateloor pe care le-am exprimat.

Lucrarea la care ne-am angajat este una de durată şi de aceea va trebui să fim mereu împreună. Biserica ne cuprinde pe toţi: ierarhi, preoţi şi poporul credincios. Aşa stând lucrurile, doresc să vă asigur că Biserica n-a fost străină nici până acum de astfel de preocupări. La o şedinţă a Sfântului Sinod, unde s-a discutat problema consumului de droguri, s-a hotărât că în toate eparhiile, una dintre conferinţele preoţeşti semestriale să fie dedicată tocmai dezbaterii unei astfel de teme.

În Arhiepiscopia Sibiului avem peste 500 de preoţi. Dacă adăugăm la această cifră efectivul de câteva sute de studenţi, care nu stau doar în facultate ci merg în parohiile lor, ne putem da seama cu ce forţă ne putem implica într-o lucrare de redresare morală şi de apărare a generaţiei tinere ca cea pe care o preconizăm.

Vă mulţumesc din suflet că aţi vorbit aşa de frumos despre Biserică şi pentru că v-aţi mărturisit apartenenţa la Biserică. Într-adevăr, Biserica poate constitui un spaţiu în care să conlucrăm pentru înfăptuirea binelui şi stăvilirea răului. Sunt prezenţi aici oameni cu preocupări în diferite domenii. E o mare diversitate umană. Unii suntem mai în vârstă, alţii sunt tineri. Unii sunt profesori, alţii studenţi. Unii sunt civili, alţii sunt militari. Suntem unii clerici, iar alţii laici. Sunt aici bărbaţi şi femei. Dincolo însă, de această foarte extinsă diversitate, se află scopul nobil pentru care ne-am întrunit: dorinţa de a ne feri pe noi înşine dar şi pe semenii noştri de un rău care bântuie lumea şi care a devenit mai ameninţător în vremea noastră. Legea morală ne obligă că fim atenţi cu noi înşine dar şi cu cei de lângă noi. Dacă aceştia sunt vulnerabili în faţa răului se cuvine să ne rugăm pentru ei, dar să-i şi ajutăm, să le întindem mâna. Filantropia este o formă a exprimării şi practicării adevărurilor credinţei. Liturghia la care asistăm la biserică şi la care ne împărtăşim cu Sfintele Taine trebuie continuată şi acasă şi în toate locurile unde ne împlinim îndatoririle. S-a şi încetăţenit, în teologia românească formula: *„Liturghie după Liturghie".* Domnul ne trimite şi pe noi, cum i-a trimis pe Sfinţii Săi Apostoli, să mergem peste tot spre a-i întâlni şi sprijini pe semenii noştri. Să le ducem vestea cea bună a Evangheliei, dar să-i şi sprijinim şi să cultivăm împreună viaţă de comuniune.

Sarcina pe care ne-am asumat-o astăzi este foarte sensibilă. Este foarte grea, dar şi foarte necesară şi foarte urgentă. Deja ne-am însuşit-o şi urmează să i ne dedicăm cu responsabilitate şi tenacitate.

Personal Vă mulţumesc pentru răspunsul prompt la invitaţia noastră. Vom căuta şi alte prilejuri ca să ne adunăm şi să reflectăm asupra soluţiilor care trebuie găsite la multitudinea de probleme cu care ne confruntăm.

Doresc să vă anunţ că încă o dată în această lună, şi anume prin 27 ianuarie, va avea loc la Academia de la Mănăstirea Sâmbăta, o nouă întrunire pe aceeaşi temă a consumului de droguri. Este acesta un semn că nu suntem indiferenţi la ceea ce se întâmplă în jurul nostru şi mai ales la acele alunecări care pot afecta profund viaţa noastră.

Să ne ajute Dumnezeu să ne vedem împlinite năzuinţele şi răsplătite cu biruinţă ostenelile".

La sfârşitul intervenţiei, I.P.S. Laurenţiu a adresat tuturor participanţilor invitaţia să-şi treacă semnătura pe o listă de susţinere a proiectului de anvergură, iniţiat de instituţiile menţionate. Listele cu semnăturile participanţilor au fost ataşate „Chartei Antidrog" devenind alături de aceasta documente de adeziune şi sprijin.

Prima etapă a derulării procesului către cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană:

Întâlnirea delegaţilor naţionali pentru Ecumenism ai Bisericilor membre ale Conferinţei Bisericilor Europene şi ai Conferinţelor Episcopale Catolice din Europa

(Roma, 23—27 ianuarie 2006)

În conformitate cu hotărârea Comitetului Internaţional de Pregătire a celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene (Sibiu, 2007), a avut loc, la Roma, între 23—27 ian. 2006, Întâlnirea delegaţilor naţionali pentru Ecumenism ai Bisericilor membre ale CBE (aparţin Conferinţei Bisericilor Europene: cea mai mare parte a Bisericilor ortodoxe, reformate, anglicane, libere şi vechi catolice) şi ai Conferinţelor Episcopale din Europa (sunt grupate în Consiliul Conferinţelor Episcopale Europene, Conferinţele episcopale romano-catolice din Europa). Au participat în total 150 de delegaţi provenind din 44 de ţări europene şi aparţinând la 40 de Biserici, membre al C.B.E., 34 aparţinând C.C.E.E. şi 50 aparţinând unor mişcări şi organizaţii ecumenice. Din România au participat 9 delegaţi, de la ortodocşi, catolici/greco-calolici şi protestanţi. Delegaţii ortodocşi: I.P.S. Daniel, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, I.P.S. Laurenţiu, mitropolitul Ardealului, pr. Michael Ţiţa, consilier la Sectorul Relaţii externe al Patriarhiei Române, pr. prof. Dumitru Abrudan, consilier cultural la Arhiepiscopia Sibiului, Daniel Buda, asistent la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu şi secretar al Comitetului local Sibiu. Delegaţii catolici/greco-catolici au fost: P.S. Virgil Bercea, episcopul Episcopiei Române unite cu Roma, greco-catolice din Oradea, pr. Nicolae Popa, protopop al Protopopiatului greco-catolic Sibiu, prof. Maria Keul, secretară a Comitetului local Sibiu. Delegatul Bisericii Evanghelice C.A. din România a fost Excelenţa Sa Christoph Klein, episcopul acestei Biserici de la Sibiu.

Luni, 23 ianuarie, între orele 15,30 şi 21,30 şi marţi, între orele 8,45 şi 12 au avut loc două întâlniri ale Comitetului Internaţional de Pregătire a AEE 3 cu membrii Comitetului local din România. Au fost prezentate informaţii cu privire la întâlnirile anterioare ale Comitetului Internaţional de Pregătire a AEE 3, şi s-au discutat unele probleme legate de numărul invitaţilor la AEE 3, Sibiu 2007, de asigurarea locurilor de cazare şi a spaţiilor de desfăşurare a plenarelor şi şedinţelor pe grupe lingvistice. În privinţa invitaţilor s-a convenit ca aceştia să fie în număr de 2 500. Pentru cazare se vor contracta toate locurile din hoteluri şi pensiuni din Sibiu şi împrejurimi, precum şi locurile din căminele studenţeşti. S-a făcut apel şi la oficiile parohiale din Sibiu pentru a mijloci cazare la familii de credincioşi.

În privinţa spaţiilor pentru întruniri, în urma discuţiilor purtate cu forurile locale şi diverse instituţii, au fost nominalizate locaţii precum: Piaţa Mare, aflată în curs de renovare, Platforma fostei Cazarme 90, care va fi acoperită cu corturi, Sala „Transilvania", Sala de Sport a Academiei Forţelor Terestre „Nicolae Bălcescu", Aula „Avram Iancu" a Universităţii „Lucian Blaga", Aula Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna", ca şi alte spaţii propice pentru întruniri.

S-a analizat programul pe zile şi ore a celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene. Deschiderea oficială va avea loc în seara zilei de marţi, 4 septembrie 2007, iar pentru solemnitatea de închidere s-a apreciat că ziua de Duminică, 9 septembrie, după oficierea Sfintei Liturghii, în bisericile oraşului, ar fi momentul cel mai potrivit pentru o asemenea manifestare. Acest moment va fi marcat prin procesiuni cu lumânări şi priveghere. Se preconizează ca nu doar la Sibiu ci şi în alte câteva sute de oraşe din Europa să se organizeze momente similare, care să marcheze încheierea celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene. Se vor facilita legături T.V. directe cu Sibiul.

Redăm lista temelor propuse spre a fi prezentate în plenare şi discutate în grupe la Sibiu:

1. A trăi în prietenie chemarea la unitatea în credinţă.
2. Cultivarea unor relaţii cu Islamul. Dialogul inter-religios.
3. Salvgardarea Creaţiei.
4. Contribuţia la Construirea Noii Europe.
5. Migraţiile.
6. Europa în contextul globalizării.

Aceste teme au fost inspirate din *„Charta Oecumenica"*, document semnat de către preşedinţii celor două organizaţii creştine europene: Conferinţa Bisericilor Europene şi Conferinţele Episcopale Catolice Europene, la o Întrunire Ecumenică de la Strasbourg, în 22 aprilie 2001, prima Duminică după Paştile serbate la aceeaşi dată de către toţi creştinii.

*

Întâlnirea propriu-zisă a delegaţilor naţionali pentru ecumenism ai celor două organizaţii europene: CBE şi CCEE, care constituie, aşa cum am spus, prima etapă a procesului ce conduce la AEE 3 — Sibiu 2007, a început marţi, 24 ianuarie 2006, la ora 15,00 cu un scurt program de rugăciune, susţinut de un grup coral, alcătuit din tineri români, aparţinători de parohia românească de la „Tre Fontane", — Roma, păstorită de arhim. Iuvenalie Ionaşcu, cunoscut cititorilor „Telegrafului Român", prin materialele care le publică frecvent în paginile acestui periodic.

În program au fost înscrise următoarele puncte: Cântarea *„Împărate ceresc"*, urmată de cântarea de la vecernie *„Lumină lină"*, ambele pe muzică psaltică. Ierom. Iuvenalie Ionaşcu a citit apoi, în italiană, pericopa evanghelică de la Luca 24, 13—25, în care se relatează evenimentul călătoriei Domnului cu doi dintre ucenici, spre Emaus, în dimineaţa Învierii. După o scurtă meditaţie, s-a cântat troparul Rusaliilor şi s-a rostit începutul ectheniei mari cu cererea: „Pentru ca binecredincioşii creştini din Europa să regăsească în Hristos cel răstignit şi înviat lumina nouă care iluminează calea reconcilierii şi a unităţii, Domnului să ne rugăm". Toţi participanţii au răspuns în cor: „Kirie eleison". A urmat cântarea, pe psaltică, a rugăciunii „Tatăl nostru". Preotul oficiant a adresat îndemnul ca cei prezenţi să-şi adreseze reciproc salutul păcii. Programul s-a încheiat cu cântarea de la Vecernie, a dreptului Simeon: „Acum slobozeşte...".

Am putea spune că acest program, derulat în mare parte în Lb. română a fost un preludiu al deschiderii lucrărilor celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene de la Sibiu — 2007.

Genericul sub care s-au derulat lucrările primei etape a procesului către AEE 3 a fost: *„Lumina lui Hristos luminează pe toţi oamenii. A găsi în Hristos cel răstignit şi înviat lumina nouă pentru calea reconcilierii între creştinii din Europa"*. De reţinut că acest generic reprezintă o variantă a Temei generale a celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene, care este formulată astfel: *„LUMINA LUI HRISTOS luminează tuturor. Speranţă pentru reinnoire şi unitate în Europa"*.

După programul de rugăciune au luat cuvântul unii vorbitori care au transmis mesaje de salut participanţilor la această întrunire.

Primul vorbitor a fost cardinalul *Camillio Ruini*, vicar general al Sanctităţii Sale Papa Benedict al XVI-lea şi preşedinte al Conferinţei Episcopale a Italiei, care a făcut anunţul că participanţii vor avea ocazia să-l întâlnească pe episcopul Romei, papa Benedict al XVI-lea, în ziua de miercuri, 25 ianuarie, la vecernia ce se va oficia în bazilica San Paolo Fuori le Mura, cu prilejul încheierii Săptămânii de Rugăciune pentru Unitatea Creştinilor. Apoi în ziua următoare (joi, 26 ianuarie), la ora 12, papa îi va primi din nou pe participanţii la Prima etapă pregătitoare a AEE 3, în audienţă la Palatul Apostolic. Această dublă întrevedere trebuie interpretată ca o mărturie

a solicitudinii sfântului părinte pentru Europa şi Bisericile sale.

Vorbitorul a apreciat faptul că organizatorii AEE 3 au găsit de cuviinţă să programeze prima etapă a procesului către Sibiu 2007 aici, la Roma, cetatea unde au propovăduit cei doi mari apostoli Petru şi Pavel şi unde au suferit martiriul. Catacombele, Coloseumul, Circul Massimo, alte locuri publice din Roma sunt tot atâtea mărturii despre creştinii primelor secole, care şi-au dat viaţa pentru credinţa lor în Domnul Hristos. Această cetate a Romei mai oferă însă şi o mărturie despre martirajul creştin din timpurile noastre. Prin hotărârea papei Ioan Paul al II-lea, bazilica Sfântului Bartolomeu din Insula Tiberina (insulă pe Tibru, care străbate Roma) a fost dedicată „Noilor Martiri" ai secolului care tocmai s-a încheiat, martiri proveniţi din toate Bisericile şi Confesiunile, care au suferit persecuţii şi moarte pentru credinţa lor în Iisus Hristos. Astfel de mărturii, care au fost plătite cu preţul vieţii trebuie să constituie temeiuri pentru angajarea creştinilor în lucrarea lor pentru unitate. Pelerinajul, la Roma, a tuturor reprezentanţilor Bisericilor care se pregătesc pentru Sibiu 2007, se voieşte a fi şi o conştientizare a responsabilităţii noastre, a creştinilor pentru edificarea noii Europe. Istoria ultimelor secole demonstrează cât de grav a fost păcatul diviziunilor şi confruntărilor, care au avut loc în această parte a lumii. Continentul nostru a trăit marea dramă a atâtor războaie. Persistenţa a încă multor crize şi poziţii negative faţă de tratatul constituţional european ne obligă pe toţi să reflectăm cu multă responsabilitate la datoria de a milita cu şi mai multă fermitate pentru unificarea Europei. Dărâmarea zidului care separa Estul şi Vestul continentului nostru trebuie să ne stimuleze în a ne construi un viitor comun al stabilităţii şi păcii. Un astfel de viitor va fi posibil numai dacă vom şti să redescoperim rădăcinile profunde ale civilizaţiei europene, ale culturii, ale tradiţiei sale creştine, ale înţelepciunii sale umaniste, ale capacităţii sale de a cultiva bunăînţelegerea şi armonia. Maturizarea Europei îi va reda posibilitatea de a-şi redescoperi vocaţia şi rolul său unificator în mijlocul unei lumi în profundă schimbare. În mod special, îi va ajuta să se conştientizeze de rolul important pe care îl poate avea în a ajuta Africa să nu cadă pradă jocurilor politice şi economice mondiale şi de a găsi modalitatea să dovedească cum religia creştină ar putea fi o lumină pentru o foarte mare întindere a lumii, care este Asia, unde trăieşte cea mai mare parte a populaţiei globului cu cultura ei milenară şi cu religiile ei. Nu mai puţin, Europa are de împlinit o misiune şi pentru America.

În ciuda unor fenomene precum globalizarea, secularizarea, clonarea umană, raţionalitatea ştiinţifică şi tehnologică uneori agresivă, Europa nu şi-a pierdut totuşi forţa creştină. Tinerii continentului nostru mai au încă şansa de a regăsi şi de a se pătrunde de lumina Evangheliei. Ecumenismul trebuie să ne dea curaj în progresul către unitate. Lumina lui Hristos luminează tuturor. Aceasta este deviza cu care ne îndreptăm către cea de a III-a Adunare Ecumenică de la Sibiu, în 2007. Idei ca acestea au fost evidenţiate în cuvântul cardinalului Camillio Ruini. Vorbitorul nu a omis să se refere şi la fenomenul migraţiei care a generat serioase probleme economice, sociale, culturale şi religioase în Europa, cum a dovedit recent criza ce s-a înregistrat în Franţa, prin revolta imigranţilor islamici. Este cazul, a subliniat vorbitorul, să ne întrebăm la ce fel de integrare preconizăm să ajungem? Care ar fi calea unui dialog eficient şi avantajos pentru identitatea religioasă a fiecăruia? Cum se va putea evita ca diversitatea religioasă şi culturală să nu submineze unitatea? Cum vom putea, noi creştinii, să dăm mărturie despre Evanghelie într-o Europă unde sunt prezente atâtea religii şi atâtea civilizaţii? Răspunsul nu poate fi decât acesta: numai angajându-se cu hotărâre spre a ne depăşi propriile noastre diviziuni.

Mesaje de salut au mai rostit prof. *Gianni Long*, preşedintele Federaţiei Bisericilor Evanghelice din Italia şi mitropolitul *Ghenadios*, arhiepiscop ortodox de Italia şi Malta. Ambii vorbitori au făcut referiri la Adunările Ecumenice anterioare de la Basel şi Graz ca la două etape importante pe calea apropierii şi conlucrării creştine.

O constatare pozitivă în legătură cu derularea programului întâlnirii de la Roma ar fi diversitatea acestuia, cu păstrarea totuşi a unităţii. În acest sens, semnalăm buna inspiraţie de a lega trecutul de viitor şi invers. Astfel, spre a evidenţia continuitatea în preocuparea de a realiza un progres spre unitatea creştină, organizatorii au inclus în program, imediat după cuvântul celor menţionaţi mai sus, proiectarea unei casete video, intitulată *„Basel şi Graz"*, cu imagini sugestive de la cele două Adunări Ecumenice Europene anterioare.

Cuvânt introductiv la lucrările din plenul primei zile a întâlnirii au rostit cei doi preşedinţi ai CBE şi C.C.E.E., respectiv Rev. Jean Arnold de Clérmont şi Mons. Amédée Grab.

Referindu-se la semnarea „Charthei Oecumenica", în aprilie 2001 la Strasbourg, preşedintele C.B.E. a arătat că acolo şi atunci a început drumul către Sibiu. Cât priveşte tema celei de a treia Adunări Ecumenice Europene vorbitorul a arătat că este de inspiraţie biblică, dublată de un mesaj actual pentru Europa de azi, o Europă secularizată care trebuie ajutată să rămână totuşi creştină, de vreme de rădăcinile civilizaţiei ei sunt creştine. În acest scop, dialogurile bilaterale, care există în Europa, trebuie să devină multilaterale. Cercetarea teologică trebuie însoţită de experienţe liturgice şi spirituale comune. Dacă am lua în discuţie chiar fenomenul migraţiei, am constata, că nu este numai o problemă economică şi strategică ci prioritar spirituală, confesională. În situaţia de faţă, când în Europa trăiesc oameni de diferite convingeri religioase, trebuie să ieşim din îngustimea în care ne aflăm din punct de vedere confesional şi să înaintăm spre construirea unor noi relaţii ecumenice. Ne trebuie mai multă smerenie şi mai multă dragoste. Eşecul creştinilor de a-şi valorifica mesajul faţă de Europa de azi trebuie privit nu numai cu tristeţe dar şi cu spirit critic, de conştientizare a responsabilităţii noastre. Să înţelegem drumul spre Sibiu ca o nouă şansă de reînnoire a mărturisirii creştine. În definitiv forţa morală a creştinismului nu este a noastră, a oamenilor, ci este forţa morală a Evangheliei.

Episcopul Amédée Grab, preşedntele C.C.E.E., care a luat în continuare cuvântul, s-a referit la responsabilitatea creştină în cultivarea dialogului, care trebuie să evite relativismul şi sincretismul. Dialogul în care trebuie să ne implicăm trebuie să fie un dialog al adevărului şi dragostei, un dialog în lumina învăţăturii lui Hristos mort şi înviat. Desigur că trebuie să ne întristeze imaginea unui creştinism atât de fărâmiţat. Dar nu trebuie să uităm că şi Apostolii au fost trişti pentru moartea Învăţătorului. Tristeţea lor însă s-a transformat în bucurie prin Învierea lui Hristos. Aşa şi tristeţea noastră trebuie schimbată cu bucuria progresului pe calea dialogului adevărat. Venim din ţări şi din confesiuni diferite. Aici ne-am întâlnit cu aceeaşi unică speranţă: a posibilităţii apropierii, înţelegerii şi unităţii. Ne aflăm la Roma pentru a întâlni Biserica Romei. Am parcurs drumul pe care l-au făcut şi Apostolii Petru şi Pavel. Şi unul şi altul s-au jertfit aici pentru Unul şi Acelaşi Hristos. Să ne pătrundem de importanţa martirajului lor, care a însemnat jertfirea vieţii pentru una şi aceeaşi credinţă. Dacă ar fi să ne întrebăm despre subiectele pe care ar trebui să le abordăm în aceste zile, răspunsul este acesta: să începem prin a reconsidera situaţia ecumenică în Europa. Acest fapt ne va ajuta să ne dăm seama de *„starea de sănătate"* a creştinătăţii şi ecumenismului în Europa. „Charta Oecumenica" trebuie să constituie pentru noi *agenda* care să acompanieze întreg procesul pregătirii noastre pentru AEE 3 — Sibiu.

Programul primei zile a Întâlnirii de la Roma (24.I. 2006), a continuat, după o pauză de prânz, cu prezentarea unei alte proiecţii video: *„40 de ani de ecumenism"*. Este vorba de un film-sinteză a câtorva evenimente ecumenice memorabile: 1. Întâlnirea de la Ierusalim a patriarhului Atenagoras şi a papei Paul al VI-lea. Sărutarea păcii şi anularea anatemei de la 1054. 2. Constituirea Comunităţii Protestante de la Taizé, în 1946, din iniţiativa fratelui Roger, care a desfăşurat o activitate ecumenică pilduitoare, înscriindu-şi numele în rândul martirilor pentru Hristos. 3. Vizita primatului Angliei la Roma. 4. Vizita lui Ioan Paul al II-lea la Constantinopol şi a patriarhului Dimitrios al Constantinopolului la Roma. 5. Vizita, în 2000, a papei Ioan Paul al II-lea la Bucureşti şi vizita ulterioară a patriarhului Teoctist la Roma. Aclamarea credincioşilor din România din Piaţa Unirii: „Unitate, Unitate!", cu prilejul vizitei papei, trebuie înţeleasă ca un îndemn care vine de la Dumnezeu pentru sensibilizarea noastră spre a da bună mărturie, în calitate de creştini în faţa Europei.

Sesiunea de după masa de prânz, care a avut ca obiectiv „Situaţia ecumenică în Europa", a fost prezidată de mitropolitul Ghenadios de Sassima, Patriarhia Ecumenică de Constantinopol, şi a constat în prezentarea a două referate susţinute de Card. Walter Kasper, preşedinte al Consiliului Pontifical pentru Unitatea Creştinilor şi episcop dr. Margot Kässman, Biserica Evanghelică din Germania.

Am reţinut din referatul cardinalului Walter Kasper, idei ca acestea:

Europa reprezintă o realitate care trebuie definită din punct de vedere istoric, geografic, cultural, politic, dar şi confesional. Dacă am avea în vedere aspectul istoric, va trebui să recunoaştem că istoria Europei este strâns legată de istoria creştinismului. Rădăcinile creştinismului s-au înfipt în solul Europei în timpul imperiului roman. Atunci apostolii Petru şi Pavel au adus mesajul creştin în Europa. După căderea Imperiului Roman de Apus, regalităţile naţionale au fost creştine. Până în 1054 creştinismul european a fost unitar. A urmat dureroasa separare (schismă) dintre Răsărit şi Apus. Apariţia islamului în Europa a constituit o provocare pentru lumea creştină. Din păcate cruciadele n-au constituit o şansă pentru refacerea unităţii. A urmat Reforma şi fărâmiţarea creştinismului apusean. Diferenţierile confesionale au adâncit procesul de separaţie. Prozelitismul a învrăjbit confesiunile creştine. Pe măsura trecerii timpului diviziunile au fost simţite din ce în ce mai dureros. Împărţirea politică între Est şi Vest a stagnat procesul unificării. Acum însă când şi aceste despărţiri politice au fost desfiinţate, trebuie să păşim cu mai mult curaj pe calea către refacerea unităţii. Creştinismul poate uni Europa. Este şi a fost o forţă de unitate. Trebuie neapărat să îndreptăm ceea ce am stricat în Europa prin adâncirea diviziunilor noastre. Dar se pune totuşi întrebarea: ce fel de ecumenism dorim să cultivăm? Sincretismul şi relativizarea nu pot constitui soluţii. Dacă oamenii sunt uneori neputincioşi, să înţelegem că Duhul Sfânt are puterea să biruiască duhul împărţirilor şi al conflictelor. Sunt şi documente, poate mii de pagini, care pot fi utilizate în dialogul pe care suntem datori să-l angajăm. Să amintim spre exemplu, *„Charta Oecumenica"*. Conciliul II Vatican a declarat ecumenismul ca un proces ireversibil. Din păcate obiectivul ecumenismului este înţeles diferit de confesiunile creştine. Dar acest obiectiv nu poate fi decât unul: refacerea unităţii creştine primare. Unitatea nu trebuie înţeleasă ca uniformitate. Trebuie să o înţelegem ca unitate în diversitate. Entuziasmul nu este suficient în desfăşurarea dialogului. Primează adevărul Revelaţiei, care trebuie cercetat şi însuşit. Pe acest adevăr se poate construi unitatea. Diferenţele trebuie acceptate. Un alt fapt pe care trebuie să-l reţinem este acela că ecumenismul este o responsabilitate a întregului popor al lui Dumnezeu, nu doar a teologilor. Bisericile, şcolile teologice, mănăstirile trebuie să se implice în promovarea ecumenismului. Mai ales rugăciunea trebuie să devină o experienţă comună în cultivarea ecumenismului. Ecumenismul implică şi o reconvertire.

În termeni apropiaţi s-a adresat participanţilor şi Dr. Margot Kässman, episcop al Bisericii Evanghelice din Germania. Reţinem ideea cum că istoria, cultura, arhitectura şi literatura din Europa nu pot fi înţelese fără a le recunoaşte legătura intrinsecă cu Creştinismul. Dar, din păcate, Europa a fost şi aceea care a stat la originea diviziunilor lumii creştine la 1054 şi în secolul al XVI-lea, prin Reformă.

Referindu-se la situaţiile de azi din Europa, vorbitoarea a arătat că „menirea Bisericilor din acest spaţiu geografic trebuie să fie întărirea credinţei. Mulţi oameni nu mai cunosc învăţăturile Bibliei, copiii nu mai sunt crescuţi în spiritul credinţei creştine, tinerii nu mai găsesc îndrumare, ritualurile liturgice sunt uitate, iar numărul participanţilor la slujbele religioase este scăzut. O astfel de situaţie reprezintă o provocare ce trebuie acceptată şi transformată într-un nou punct de plecare pentru misionarismul din Europa. Nu ar trebui să ne subevaluăm tradiţiile, rădăcinile. Cunoştinţele părinţilor noştri privitoare la credinţă şi legătura lor cu Dumnezeu ar trebui să dea roade printre noi cei ce trăim în Europa de azi. Învăţăturile Bibliei şi spiritualitatea creştină sunt comorile pe care ar trebui să le oferim tinerelor generaţii ale Europei, spre a le sluji drept orientare în găsirea propriului drum. Pelerinajele, tăcerea, meditaţia şi rugăciunea trebuie privite dintr-o perspectivă complet nouă şi apreciate pentru potenţialul lor de a da roade". Într-o astfel de perspectivă trebuie să înţelegem şi pelerinajul pe care îl vom face în 2007, la Sibiu.

În seara primei zile a întrunirii, participanţii au luat parte la slujba vecerniei în Bazilica Santa Maria în Trastevere, după care au fost primiţi de Comunitatea Sant' Egidio, care a oferit o recepţie.

Miercuri, 25 ianuarie, programul zilei a început cu o rugăciune, în cadrul căreia, episcopul armean Norvan Zakarian din Franţa, a rostit o meditaţie, pornind de la textul din Ieşire 3, 15. A transmis, de asemenea, binecuvântarea Sanctităţii Sale Karekin II, Catolicos al tuturor armenilor.

(Continuare în pag. a 5-a)

Pr. prof. DUMITRU ABRUDAN

Prima etapă a derulării procesului către cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană

(Urmare din pag. a 4-a)

Intre 9—10,30 s-a derulat o sesiune de scurte comunicări privind *„Semnele luminii lui Hristos in Europa"*. In total au fost prezentate şase comunicări. Spaţiul nu ne permite a le prezenta în detaliu. Totuşi vom menţiona cel puţin titlul la două dintre acestea: 1. Don Marco Gnavi, director diocezan al Biroului pentru ecumenism şi dialog interreligios, din Roma, a vorbit despre „Experienţa noilor martiri din sec. XX". Fiecare participant a primit din partea vorbitorului o icoană cu o catedrală înconjurată de cetele noilor martiri ai sec. XX. Ca şi martirii antichităţii şi cei contemporani cu noi răspândesc de pe feţele lor lumina lui Hristos, pe care L-au mărturisit cu preţul vieţii. S-a făcut pomenire despre genocidul de la începutul secolului împotriva armenilor, despre martirii din Rusia, din Albania şi România. A fost pomenit numele lui Nicolae Steinhardt, care a suferit pentru credinţă. S-a amintit despre cartea publicată la Cluj cu numele preoţilor care au suferit închisoare şi moarte pentru credinţa lor. S-a amintit despre Memorialul de la Sighet. Mărturia martirilor trebuie să constituie o motivaţie pentru noi de apropiere şi unitate. Glasul lor nu poate să nu se audă într-o Europă preocupată să-şi clădească propria unitate. La temelia acestei unităţi trebuie să stea pilda martirilor, a adevărului credinţei creştine.

O a doua comunicare, care a atras luarea aminte, a fost cea a D-nei Doris Peschke, din partea Comisiei Europene a Bisericilor pentru emigranţi, în Europa. Titlul conferinţei a fost: „Unitate în diversitate cu Bisericile comunităţilor de emigranţi". Vorbitoarea a arătat că întreaga Europă se confruntă cu fenomenul migraţiei, dar în special Italia, Spania, Suedia. Se vorbeşte deja de o Biserică minoritară a emigranţilor care coexistă cu Bisericile majoritare ale localnicilor. Aceste Biserici se confruntă cu probleme serioase: nu au lăcaşuri de închinăciune, nu au preoţi, nu au susţinere materială. Sunt Biserici marginalizate ca şi proprii lor credincioşi. Mulţi dintre aceştia nu au un statut bine definit. Lucrează la negru şi ca atare sunt exploataţi. Trebuie avut totuşi respect faţă de emigranţi. Bisericile locale trebuie să sprijine Biserica emigranţilor.

Intre 11—12,30 a avut loc o nouă sesiune în care s-a vorbit despre „Tema Adunării Ecumenice Europene din 2007 şi despre obiectivele ei". Au prezentat referate: Înalt Prea Sfinţitul Daniel, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei şi cardinalul Cormac Murphy-O' Connor, arhiepiscop de Westminster.

Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit Daniel are inclus într-un Ghid de Studiu, pentru cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană, editat de către CBE şi CCEE şi difuzat participanţilor la Întâlnirea de la Roma, un studiu foarte dens referitor la tema AEE 3. Pe lângă ideile sintetizate acolo, I.P.S. Sa a stăruit în intervenţia de la Roma asupra a trei obiective importante pentru Sibiu: 1. Chemare la o mărturisire comună; 2. Chemare la reconversie sau reînnoire creştină şi 3. Apel (chemare) la o mărturisire creştină faţă de lume. Prin mărturisire comună, creştinii fac dovada preocupării pentru unitatea pe care trebuie să o realizeze, în acord cu rugăciunea arhierească a Mântuitorului din In. 17, „ca toţi să fie una". Prin reconversie sau reînnoire creştinii dau garanţie despre şansele înfăptuirii unităţii, întrucât renunţă la orgolii şi se arată deschişi sufleteşte spre dialog şi conlucrare cu alţii. Prin mărturisirea propriului lor crez în faţa lumii, creştinii se arată interesaţi de marile probleme cu care se confruntă lumea, şi totodată se arată pregătiţi spre a se implica în soluţionarea acestor probleme.

Tema AEE 3, a arătat I.P.S. Sa, a fost aleasă la Châtre şi a fost inspirată din Sf. Scriptură şi din ritualul sfinţirii bisericilor, în ortodoxie. Deci e o temă biblică, liturgică şi profund teologică. Are o semnificaţie aparte pentru credinţa, viaţa şi misiunea Bisericilor în Europa. Lumina lui Hristos luminează Bisericile când ele se află în rugăciune, când îşi împlinesc lucrarea lor diaconală şi socială, când se deschid dialogului şi cooperării. Aceeaşi lumină divină luminează viaţa familiilor creştine când acestea primesc binecuvântarea şi sfinţirea legăturii lor conjugale şi când îşi împlinesc rostul binecuvântat al naşterii de prunci. Aspectul acesta trebuie să ne reţină în mod special atenţia într-o vreme cum este cea în care ne aflăm şi când Europa este singurul continent în care rata morţii este mai mare decât aceea a naşterilor, când ceremonialele funebre depăşesc slujbele baptismale. Lumina lui Hristos luminează indivizii şi colectivităţile, naţiunile şi neamurile din toate continentele. Îi luminează şi îi întăreşte pe săraci şi pe cei lipsiţi de un loc le muncă, pe imigranţi, pe bolnavi şi pe marginalizaţi, pe bătrâni şi pe cei exploataţi. Lumina lui Hristos străluceşte şi peste strădaniile celor care prin inteligenţă, unită cu iubirea ce izvorăşte din inimă, caută să conserve şi să sporească frumuseţea creaţiei şi demnitatea persoanei umane. Lumina lui Hristos luminează mintea şi întăreşte voinţa tuturor celor care se arată preocupaţi pentru adevăr, dreptate, pace şi unitate la nivel local şi pe plan general uman.

Cardinalul Cormac Murphy-O' Connor, în intervenţia sa pe marginea temei şi a obiectivelor AEE 3 — Sibiu, a ţinut să dea o notă pozitivă perspectivelor ecumenismului. „Voi începe printr-o afirmaţie de speranţă şi de încredere — a afirmat vorbitorul. Noi suntem cu siguranţă în drum spre deplina unitate a creştinilor. Acest drum poate să fie încă lung, poate să fie marcat de obstacole, dar reîntoarcerea nu mai este posibilă". Ceea ce ar mai avea de făcut creştinii din Europa şi din toată lumea ar fi să stimuleze şi să facă mai clar angajamentul ecumenic, să promoveze o atmosferă de speranţă şi perseverenţă în pelerinajul ecumenic ce străbate Europa.

In după amiaza zilei de 25 ianuarie, începând cu ora 14,30, participanţii la întâlnire au întreprins un pelerinaj în memoria Sf. Apostol Pavel, vizitând aşezământul *„Tre Fontane"*, care după tradiţie se află exact pe locul unde apostolul neamurilor a suferit martiriul prin decapitare. In perimetrul aşezământului se află şi o biserică pusă la dispoziţia Comunităţii româneşti din Roma păstorită de arhim. Iuvenalie Ionaşcu. La ora 17,30 a avut loc o vecernie la bazilica San Paolo Fuori le Mura, unde, în prezenţa papei Benedict al XVI-lea s-a marcat încheierea Săptămânei de rugăciune pentru unitatea creştinilor. Toţi participanţii au luat parte la acea manifestare. Sanctitatea Sa papa Benedict al XVI-lea a rostit o Omilie ca şi concluzie la Săptămâna de rugăciune pentru unitatea creştinilor, în care a prezentat aspecte din prima enciclică pe care a emis-o şi care este intitulată: *„Deus Caritas est"* (I In. 4, 8. 16).

Joi, 26 ianuarie 2006, au fost reluate lucrările primei etape pregătitoare pentru AEE 3 — Sibiu 2007, cu rugăciunea de dimineaţă, în cadrul căreia pastor dr. Susan Helen Jones, din Biserica Ţării Galilor, a rostit o meditaţie biblică la textul din F. Ap. 9, 1—19. Au urmat apoi două expuneri asupra etapei a II-a de pregătire a AEE 3, care se va derula în anul 2006 şi la începutul anului 2007 şi va consta în întâlniri la nivel naţional şi regional a cât mai multor categorii de membri ai Bisericilor care vor trimite reprezentanţi (delegaţi) la Sibiu, în 2007. Cei care au făcut cele două expuneri au fost episcopul catolic Aldo Giordano, secretar general al CCEE şi pastorul Colin Williams, secretar general al CBE. S-a reţinut că tema ce va patrona această a II-a etapă pregătitoare este: *„Lumina lui Hristos îi luminează pe toţi oamenii. Speranţa de reînnoire şi unitate la nivel local"*.

La ora 12,00 participanţii la întrunirea de la Roma au fost primiţi în audienţă de către Sanctitatea Sa Papa Benedict al XVI-lea, în sala Grigore al VIII-lea din palatul Vatican. Doar cu o zi înainte sfântul părinte şi-a lansat prima enciclică intitulată „Dumnezeu este iubire" (Deus Caritas est...). Adresându-se participanţilor, papa a exprimat interesul aparte al Vaticanului şi Bisericii romano-catolice pentru cea de a III-a Adunare Ecumenică de la Sibiu, despre care a spus că trebuie înţeleasă ca un semn al dorinţei creştinilor pentru unitate şi totodată ca o angajare a lor în sprijinirea eforturilor comunităţii europene pentru instaurarea unui climat de dreptate, conlucrare şi pace. I.P.S. mitropolit Daniel al Moldovei şi Bucovinei a transmis Sanctităţii Sale un mesaj din partea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, iar I.P.S. mitropolit Laurenţiu l-a asigurat pe suveranul pontif de preţuirea de care se bucură la Sibiu, oraşul care în 2007 va fi capitală culturală europeană şi va găzdui şi cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană. Un cuvânt de omagiu i-a adresat papei şi Excelenţa Sa dr. Christoph Klein, episcopul Bisericii Evanghelice C.A. din Sibiu.

La ora 16,00 a avut loc o nouă sesiune a lucrărilor primei întâlniri pregătitoare de la Roma, prilej cu care d-na Sara Numico, din partea CCEE şi pr. prof. Viorel Ioniţă, din partea CBE au făcut o prezentare a documentului despre care am mai vorbit şi anume „Charta Oecumenica", recomandată de către comitetele reunite ale CCEE şi CBE de a fi luată drept ghid pentru toate etapele pregătitoare a AEE 3 şi chiar şi pentru adunarea pripriu-zisă din 2007.

In continuare, participanţii s-au împărţit în 5 grupe lingvistice, în care s-au discutat diferite aspecte ale întrunirii.

Vineri, 27 ianuarie, ultima zi a lucrărilor, a fost rezervată concluziilor întrunirii de la Roma şi definitivării textului scrisorii adresată Bisericilor.

S-a anunţat că a treia etapă a procesului de pregătire pentru AEE 3 Sibiu, va avea loc la Wittenberg — Lutherstadt, Germania, în februarie 2007 şi va fi similară celei de la Roma.

Cea de a IV-a etapă va fi Adunarea propriu-zisă de la Sibiu, septembrie 2007.

După închiderea lucrărilor de către cei doi preşedinţi de la CBE şi CCEE a urmat o rugăciune de mulţumire şi o meditaţie biblică susţinută de fratele Alois, superiorul comunităţii de la Taizé. Participanţii au fost invitaţi să aprindă lumânări de la o lumânare mai mare, pentru a simboliza astfel lumina lui Hristos pe care fiecare să o poarte spre biserica din care face parte.

Întâlnirea de la Roma a constituit, în mod evident, un pas foarte important către Adunarea care va avea loc în 2007, la Sibiu. De fapt a fost primul pas care, prin binecuvântarea lui Dumnezeu, a generat o bună speranţă că prin contribuţia tuturor, creştinătatea europeană va fi în măsură să dea în 2007 o bună mărturie despre dorinţa ei de unitate şi conlucrare pentru temeluirea unei case europene comune, în care să fie suverane libertatea, dreptatea, ordinea şi pacea.

A treia Adunare Ecumenică Europeană (AEE 3)

(Urmare din pag. I)

în 2007, au avut loc până în prezent mai multe întruniri pregătitoare. Astfel, în augus 2004 a avut loc o întrunire a reprezentanţilor celor două organizaţii, la *Cartigny*, lângă Geneva, unde s-a alcătuit un plan provizoriu. Acest plan a fost discutat în cadrul Plenarei CCEE ca şi în Comitetul Central al CBE. A urmat apoi o întâlnire a preşedinţilor CCEE şi CBE, în octombrie 2004, *la St. Gall*, unde s-a hotărât ca secretarii generali ai celor două organizaţii să se deplaseze la Sibiu, pentru orientare în teritoriu. Vizita celor doi secretari generali la *Sibiu* a avut loc în decembrie 2004, când s-a stabilit ca numărul de participanţi la cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană să fie de 2500, aparţinând tuturor bisericilor europene ortodoxe, catolice şi protestante. Constatările celor doi secretari generali au fost prezentate şi discutate în amănunt la o întâlnire comună a CCEE şi CBE la *Châtres* (Franţa), în februarie 2005. Aici s-a constituit un *Comitet Internaţional de Planificare* aflat în subordinea celor două organizaţii europene.

Prima întâlnire a acestui Comitet de Planificare a avut loc între 17—20 martie 2005, la *Terni* (Italia). Comoderatori ai întâlnirii au fost: mitropolitul Ghenadios de Sassima (Patriarhia Ecumenică — Constantinopol) din partea CBE şi Mgr. Vincenzo Paglia — episcop de Terni — Narmi — Amelia (Italia), din partea CCEE.

Au mai participat, din partea Conferinţei Bisericilor Europene, Rev. Keith Clemens, secretar general al CBE, împreună cu alţi membri ai staff-ului de la Geneva, între care şi pr. prof. dr. Viorel Ioniţă, secretar de studii la CBE Geneva. Din ţară au participat pr. Michael Ţiţa, consilier pentru Relaţii Externe al Patriarhiei Române — Bucureşti şi pastor Elfriede Dörr, Biserica Evanghelică C.A. din România (Sibiu). Din partea Consiliului Conferinţelor Episcopale Catolice au participat episcopul Aldo Giordano, secretar general al CCEE, împreună cu alţi membri ai Staffului. Din ţară a participat episcopul Virgil Bercea al Episcopiei Române Unite cu Roma, Greco-catolice din Oradea.

Tema celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene a fost formulată astfel: *„Lumina lui Hristos luminează tuturor. Speranţă pentru Reînnoire şi Unitate în Europa"*. Alegerea unei astfel de teme s-a făcut şi ca o reacţie la refuzul de a se menţiona, în Constituţia europeană orice referinţă cu privire la rădăcinile creştine ale civilizaţiei continentului nostru.

Tot la *Terni*, în Italia s-a hotărât constituirea unui Comitet local pentru pregătirea AEE 3, căruia i s-au stabilit compoziţia şi sarcinile de lucru. Astfel, în privinţa compoziţiei, s-a hotărât ca acest *Comitet* să fie alcătuit din 9 membri: 3 ortodocşi, 3 catolici şi 3 protestanţi, aceştia din urmă reprezentând Bisericile Evanghelică C.A. din Sibiu, Reformată şi respectiv Evanghelică-Luterană de limbă maghiară. Desemnarea membrilor Comitetului local a constituit sarcina Bisericilor locale din România.

Din partea ortodocşilor au fost numiţi:

— Pr. prof. dr. Dumitru Abrudan, consilier cultural al Arhiepiscopiei Sibiului,

— Pr. prof. dr. Dorin Oancea, decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" — Sibiu,

— Pr. lect. dr. Irimie Marga, de la aceeaşi facultate.

Din partea catolicilor au fost desemnaţi:

— Prot. Oscar Raicia, romano-catolic,

— Prot. Nicolae Popa — greco-catolic,

— Prof. Maria Keul — romano-catolică,

Din partea protestanţilor au fost numiţi:

— Prof. Hans Klein, decan al Facultăţii de Teologie Evanghelică Sibiu,

— Rev. Kilian Dörr — Biserica Evanghelică CA Sibiu.

Comitetul local lucrează sub coordonarea Comitetului internaţional al CCEE — CBE de pregătire a AEE 3, ca şi sub coordonarea secretariatelor CCEE şi CBE.

Aici, la Terni s-au mai stabilit şi cele patru etape mai importante care vor marca drumul către cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană.

Prima etapă: O întâlnire, la Roma, între 23—27 ianuarie 2006, la care să participe aproximativ 150 de delegaţi ai Bisericilor membre ale CBE, ai Consiliului Conferinţelor Episcopale Catolice şi ai altor instanţe ecumenice.

A doua etapă: Întâlniri naţionale şi/sau regionale care se vor derula în 2006/2007.

A treia etapă: O întâlnire, similară cu cea de la Roma, care se va ţine la *Wittenberg — Lutherstadt*, în Germania între 15—18 februarie 2007.

A patra etapă: A III-a Adunare Ecumenică Europeană propriu-zisă, care se va derula la *Sibiu*, între 4—8 septembrie 2007.

Reluând firul întâlnirilor Comitetului Internaţional de Planificare, vom arăta că între 21—23 august 2005 a avut loc o nouă întrunire, de această dată doar a membrilor Conferinţei Bisericilor Europene, din cadrul Comitetului de Planificare pentru AEE 3, la *Centrul John Knox, Geneva*. Au fost prezenţi însă şi doi reprezentanţi cu CCEE. Intre problemele discutate amintim: elaborarea şi tipărirea unui Studiu-ghid pentru cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană, care să abordeze teme de interes ecumenic, teme privind integrarea europeană, globalizarea, apoi să se facă o scurtă prezentare a oraşului Sibiu şi să se fundamenteze biblic şi teologic tema generală: *„Lumina lui Hristos luminează tuturor"*.

S-a adus în discuţie *Logo*-ul (Emblema) celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene. Au fost primite 25 de oferte din partea mai multor artişti, dintre care s-au selectat două propuneri şi s-a aprobat cea care prezintă continentul european străluminat de o lumină ce se revarsă dintru înălţime.

Au fost analizate şi probleme practice precum asigurarea locurilor de cazare a participanţilor la Adunarea de la Sibiu, asigurarea spaţiilor şi echipamentelor electronice pentru plenare şi întrunirile pe grupe, stabilirea unui sediu la Sibiu pentru secretariatul comitetului local, probleme financiare, etc.

In perioada următoare, au avut loc mai multe vizite la *Sibiu*, a unor membri ai Comitetului Internaţional de Planificare. Astfel, în 1—2 septembrie 2005 au fost prezenţi la *Sibiu* pastorul dr. Keith Clemens, secretarul general al CBE şi pr. prof. dr. Viorel Ioniţă, secretar de studii la CEB, care au purtat discuţii cu caracter organizatoric la Arhiepiscopia Ortodoxă Română Sibiu şi la Consistoriul Evanghelic. Intâmplându-se decesul mitropolitului Antonie al Ardealului, cei doi reprezentanţi de la Geneva au luat parte la prohodirea din catedrală şi au transmis un mesaj de condoleanţe din partea CBE.

In data de 17 octombrie 2005 a avut loc o altă vizită din partea aceluiaşi Comitet Internaţional de la Geneva. Au fost prezenţi cei doi comoderatori: mitropolitul Ghenadios de Sassima şi Episcopul Vincenzo Palia, precum şi cei doi secretari generali ai CBE şi CCEE în persoana pastorului Colin Williams, nou ales în funcţia de secretar general al CBE şi Episcopul Aldo Giordano, secretar general al CCEE. A fost din nou prezent şi pr. prof. Viorel Ioniţă.

In sala profesorală a Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna", a avut loc o întâlnire cu membrii Comitetului local şi s-au discutat probleme privind pregătirile ce trebuie făcute la Sibiu, în vederea întrunirii din 2007. Reprezentanţii de la Geneva au avut întâlniri cu Excelenţa Sa dr. Christoph Klein, episcopul Bisericii Evanghelice CA din Sibiu şi cu P.S. Visarion, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului. De asemenea, reprezentanţii Comitetului Internaţional au fost primiţi de către primarul municipiului Sibiu, Dl. Klaus Johannis, cu care de asemenea au discutat probleme organizatorice, în soluţionarea cărora urma să se implice autorităţile locale şi mai ales primăria.

In 28 noiembrie 2005, după vizitele menţionate de la Sibiu, cei doi secretari generali ai CEB şi CCEE, de la *Geneva* şi respectiv de la *St. Gall* au adresat Bisericilor membre ale CEB şi Conferinţelor Episcopale Catolice din Europa un mesaj prin care le puneau încă odată în temă în legătură cu cele patru etape majore pregătitoare ale Adunării de la Sibiu, 2007, stăruind însă asupra celei de a doua etape şi anume cea a întrunirilor la nivel naţional şi/sau regional, în 2006/2007.

Tema propusă pentru cea de a II-a etapă este următoarea: „Lumina lui Hristos îi luminează pe toţi oamenii. Speranţă de reînnoire şi de unitate la nivel local".

S-a stăruit asupra celei de a II-a etape pregătitoare pentru a III-a Adunare Ecumenică Europeană de la Sibiu, dat fiind faptul că aceasta se va derula în sânul tuturor Bisericilor membre ale CBE şi CCEE şi pe o durată de timp care acoperă tot anul 2006 şi cea mai mare parte din 2007.

Astfel, se face precizarea în mesajul celor doi secretari generali că numărul întrunirilor naţionale/locale şi durata acestora se vor stabili în funcţie de contextul, interesul şi nevoile Bisericilor locale.

Cât priveşte categoriile de participanţi la aceste întruniri locale premergătoare şi pregătitoare a AEE 3 se recomandă să fie cât mai diverse şi cât mai extinse. Astfel sunt menţionaţi delegaţii Bisericilor şi Conferinţelor episcopale; delegaţii consiliilor naţionale ale Bisericilor şi ai altor instanţe ecumenice, ai diocezelor, parohiilor, congregaţiilor; ai asociaţiilor şi mişcărilor; ai laicatului; ai comunităţilor monastice şi congregaţiilor religioase; ai tineretului şi femeilor, etc.

Se stăruie pe ideea ca persoanele angajate în comitetele locale pentru pregătirea AEE 3 *„să joace un rol activ în planificarea şi desfăşurarea întrunirilor din această a doua etapă"*.

Cât priveşte datele la care să aibă loc aceste întruniri se precizează că nu se poate recomanda o dată fixă. Dar ar fi totuşi potrivite momente precum Rusaliile anului 2006 sau Săptămâna de rugăciune pentru unitatea creştină din ianuarie 2007.

Pentru fiecare întrunire locală se recomandă întocmirea unui scurt raport (de aproximativ 2 pagini), care să fie trimis Secretariatelor CBE şi CCEE şi care vor servi ca bază în pregătirea, din partea Comitetului Internaţional de Planificare, a AEE 3.

Se mai recomandă, din partea celor doi secretari generali, ca Secretariatul Comitetului local să popularizeze pe toate căile (mass media) pregătirile pentru AEE 3 şi obiectivele acesteia.

Scopul principal al întrunirilor din cea de a doua etapă pregătitoare ar viza mai multe obiective:

a) să favorizeze împărtăşirea unei experienţe a credinţei, a spiritualităţii şi comuniunii prin momente de rugăciune, meditaţie biblică şi celebrări liturgice;

b) să sensibilizeze Bisericile şi comunităţile locale pentru a oferi exemple de viaţă creştină şi ecumenică;

c) să atragă luarea aminte asupra temei şi întregii derulări a AEE 3.

d) să discute temele inspirate din documentul *Charta Oecumenica*, teme care vor fi dezbătute şi la Sibiu, în 2007.

e) să favorizeze cunoaşterea preocupărilor majore privind viaţa europeană şi mărturiile Bisericilor la nivel naţional şi regional;

f) să pregătească şi să impulsioneze întâlniri la nivel local şi regional în paralelă cu AEE 3 de la Sibiu.

A lucra fără încetare la refacerea unităţii depline şi vizibile a tuturor credincioşilor lui Hristos*

Dragi fraţi şi surori!

Cu bucurie vă doresc bun venit şi vă mulţumesc pentru prezenţa voastră. Vă salut pe fiecare dintre voi şi prin voi salut Conferinţele episcopale, comunităţile şi Organismele ecumenice ale Europei. Adresez un salut particular preşedinţilor Consiliului Conferinţelor episcopale din Europa şi Conferinţei Bisericilor Europene, şi le mulţumesc pentru faptul de a se fi făcut interpreţii sentimentelor voastre frăţeşti. Vizita voastră reprezintă o ocazie în plus de a pune în lumină legăturile de comuniune care ne leagă în Hristos şi de a reînnoi voinţa noastră de a lucra împreună pentru a ajunge cât mai repede posibil la unitatea deplină.

Sunt mulţumit în mod deosebit de a vă fi reîntâlnit şi astăzi, după participarea noastră comună de ieri seară, în Bazilica San Paolo, la încheierea Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creştinilor. Aţi voit să începeţi pelerinajul vostru ecumenic european, al cărui punct culminant va fi Adunarea de la Sibiu, în România, în septembrie 2007, exact aici la Roma, unde au avut loc predica şi martiriul Apostolilor Petru şi Pavel. Acest fapt este extrem de semnificativ prin aceea că aceşti doi Apostoli au fost primii care ne-au vestit această Evanghelie pe care, în calitatea noastră de creştini, suntem chemaţi să o proclamăm şi să o mărturisim Europei de azi. Cu siguranţă că s-a voit ca în acest fel să se dea o mai mare eficacitate deciziei noastre de a păşi cu curaj pe drumul căutării deplinei comuniuni. Tema pe care aţi ales-o pentru acest itinerar spiritual: „Lumina lui Hristos luminează tuturor. Speranţă de reînnoire şi unitate în Europa" — indică faptul că aceasta este adevărata prioritate pentru Europa: să se angajeze pentru ca lumina lui Hristos să strălucească şi să lumineze cu vigoare reînnoită paşii Continentului european la acest început de nou mileniu. Doresc ca fiecare etapă a acestui pelerinaj să fie marcată prin lumina lui Hristos şi ca proxima Adunare ecumenică europeană să poată contribui la întărirea conştiinţei creştinilor ţărilor noastre în ce priveşte datoria de a mărturisi credinţa, în contextul cultural de astăzi, adesea marcat de relativism şi indiferenţă. Este vorba de un serviciu indispensabil ce trebuie oferit Comunităţii europene, care şi-a lărgit graniţele în cursul acestor ani.

Într-adevăr, pentru ca procesul de unificare, pe care ea îl preconizează, să fie fructuos, Europa are nevoie de a-şi redescoperi rădăcinile sale creştine, acordând un loc valorilor morale, care fac parte din vastul şi solidul său patrimoniu spiritual. Nouă, ucenicilor lui Hristos, ne revine sarcina de a ajuta Europa să fie conştientă de responsabilitatea sa aparte în adunarea popoarelor. Totodată, prezenţa noastră, a creştinilor, nu va fi decisivă şi luminoasă decât dacă vom avea curajul să parcurgem cu hotărâre calea reconcilierii şi a unităţii. Îmi vine în minte întrebarea pe care prea iubitul meu predecesor, Ioan Paul al II-lea, şi-a pus-o în omilia pe care a rostit-o în cursul celebrării ecumenice, cu ocazia primei întruniri speciale a Sinodului Episcopilor din Europa, în 7 decembrie 1991: „Într-o Europă angajată pe calea spre unitatea politică, vom putea noi admite ca exact Biserica lui Hristos să fie un factor de dezunire şi discordie? Nu ar fi acesta unul dintre cele mai mari scandaluri ale timpului nostru?" (cf. ORLF nr. 50 din 17 decembrie 1991). Cât este de important să găsim în Hristos lumina pentru a înainta în mod concret spre unitate! Acest efort este cerut de toţi, dragi reprezentanţi ai Bisericilor şi comunităţilor eclesiale din Europa, deoarece noi toţi avem o responsabilitate specifică în ceea ce priveşte calea ecumenică a creştinilor continentului nostru şi din restul lumii. După căderea Zidului care separa ţările din Estul şi din Vestul Europei, întâlnirea între popoare este mai uşoară: există avantajul oportunităţii creşterii cunoaşterii şi preţuirii reciproce, prin schimbul îmbogăţitor de daruri; se resimte nevoia de a înfrunta în unitate marile provocări ale momentului, începând cu cele ale modernităţii şi secularizării. Experienţa demonstrează plenar că dialogul sincer şi fraternal naşte încrederea, elimină temerile şi prejudecăţile, aplanează dificultăţile şi deschide spre confruntare serenă şi constructivă.

Dragi prieteni, în ceea ce mă priveşte, eu reînnoiesc aici voinţa fermă, exprimată la începutul Pontificatului meu, de a-mi lua ca angajament prioritar acela de a lucra cu toate puterile la reconstituirea unităţii depline şi vizibile a tuturor credincioşilor lui Hristos. Vă mulţumesc încă odată pentru vizita voastră atât de importantă, şi rog pe Dumnezeu să însoţească prin Duhul Său eforturile voastre în vederea pregătirii apropiatei Adunări ecumenice de la Sibiu. Fie ca Domnul să binecuvinteze familiile voastre, comunităţile, Bisericile şi pe toţi cei care în toate regiunile Europei se proclamă ucenici ai lui Hristos.

Traducere: pr. prof. DUMITRU ABRUDAN

* Alocuţiunea rostită de papa Benedict al XVI-lea cu ocazia audienţei acordate, în ziua de 26 ianuarie 2006, participanţilor la Comisia pregătitoare pentru cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană.

O scrisoare către creştinii Europei

„Lumina lui Hristos luminează tuturor"

Iubite surori şi iubiţi fraţi în Hristos din Europa,
Harul şi pacea să fie cu voi cu toţi!

Noi, în calitate de reprezentanţi ai Bisericilor, ai conferinţelor episcopilor, ai mişcărilor şi organizaţiilor ecumenice, am călătorit din 44 de ţări spre Roma, unde ne-am întâlnit între 24 şi 27 ianuarie într-o săptămână de rugăciune pentru unitatea creştinilor. Am petrecut în rugăciune şi reflecţie şi am lansat procesul de pregătire al celei de-a treia Adunări Ecumenice Europene.

Amintindu-ne noi înşine acest itinerariu comun, am căutat să construim încredere şi înţelegere reciprocă prin muncă şi rugăciune comună. De asemenea, ne-am străduit să cultivăm o spiritualitate care este bine înrădăcinată în cuvântul lui Dumnezeu. Prin rugăciune şi acţiune, sperăm să dăm naştere la entuziasm reînnoit pentru itinerarul nostru ecumenic. Am fost încurajaţi să ne întoarcem spre Dumnezeu Cel Unul - Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh - care este sursa comuniunii (koinonia) şi a iubirii.

Fiecare creştin este invitat călduros să se alăture acestui pelerinaj al speranţei, să dea mărturie comună în călătoria cu Hristos cu scopul de a descoperi o nouă vocaţie pentru Europa. Continentul nostru a făcut mari progrese din punct de vedere politic şi cultural, dar există încă obstacole enorme în calea noastră, precum exploatarea, excluderea, opresiunea şi violenţa. În acest context, încercăm să găsim inspiraţie în tema noastră: „Lumina lui Hristos luminează tuturor. Speranţă pentru reînnoire şi unitate în Europa". Căutăm să fim plini de credinţă într-un nou context european, unde credinţa este adesea marginalizată. Sarcina noastră va fi iluminată de dragostea lui Hristos şi şi de puterea Sfântului Duh, care vindecă rănile omenirii.

Noi îi încurajăm pe creştini să se angajeze în programele instituţiilor europene, care de asemenea lucrează pentru dreptate şi speranţă pe continentul nostru. Lumina lui Hristos ne va ajuta pe noi toţi să lucrăm la reconcilierea şi unitatea lumii noastre divizate.

Există mai multe mijloace prin care putem fi angajaţi la cea de-a treia Adunare Ecumenică Europeană. A doua etapă abia a început. Dumneavoastră puteţi:

— să începeţi prin a vă ruga pentru această Adunare Ecumenică;

— să vă alăturaţi celebrărilor şi adunărilor ţinute în diferite ţări ale Europei;

— să cercetaţi pagina de internet: *www.eea3.org* unde aveţi posibilitatea de a vă informa exact în legătură cu cele întâmplate şi unde vi se oferă idei, documente, precum şi alte lucruri;

— să încurajaţi şi pe alţii să contribuie cu idei;

— să vă aduceţi aportul fiecare în proiectele în care sunteţi implicaţi.

A treia etapă din acest proces va consta într-o întrunire la Wittenberg (Germania) — în oraşul lui Luther — în februarie 2007. La această întrunire vor fi adunate roadele diferitelor întâlniri naţionale şi regionale care vor contribui la Adunarea de la Sibiu, România, din septembrie 2007.

A Treia Adunare Ecumenică Europeană se bazează pe alte două adunări care au avut loc la Basel în 1989 şi la Graz în 1997 şi pe *Charta Oecumenica* semnată la Strassbourg în 2001 (*www.ccee.ch* şi *www.cec-kek.org*). Adunarea nu se vrea a fi un scop în sine, ci o etapă în răspunsul pe care creştinii europeni sunt datori să-l dea rugăciunii lui Hristos „ca toţi să fie una" (Ioan 17, 21). La vecernia solemnă de la sfârşitul săptămânii de rugăciune pentru unitatea creştinilor din 2006, papa Benedict al XVI-lea a confirmat că „avem de parcurs o cale lungă! Dar să nu ne lăsăm descurajaţi; dimpotrivă, să pornim din nou împreună, cu mai multă vigoare. Putem conta pe prezenţa continuă a lui Hristos; să-L rugăm neobosit şi cu smerenie pentru preţiosul dar al unităţii şi păcii".

Haideţi să ne alăturăm cu toţii acestui itinerariu!

Traducere de Prep. Dr. Daniel Buda

Cei prigoniţi pentru dreptate

În lume sunt mulţi cei care uneltesc pentru nedreptate, în scopul instaurării răutăţii pe pământ. Cu aceştia trebuie să lupte făclierii iubirii de oameni, ai bunătăţii şi ai dreptăţii. Lupta ce trebuie dusă însă este dificilă, pentru că nici slujitorii răului şi ai nedreptăţii nu stau cu mâinile în sân; ba din contra, îşi apără cu strâşnicie nelegiuirile şi nedreptăţile lor, pentru care aşteaptă să fie aprobaţi şi chiar admiraţi de către oameni. Este bine cunoscută toată succesiunea suferinţelor pe care cei bine intenţionaţi le-au avut de suportat din partea slujitorilor nedreptăţii.

Este puţin lucru a-i întoarce celui rău obrazul stâng, pe care l-a lovit, cu cel drept, pe care cel rău nu stă la târguială să-l lovească fără nici o reţinere. Unde sunt adevăraţii luptători, care vieţuind în sânul societăţii, să fie în stare a se împotrivi egoismului, mândriei şi dorului după stăpânire?

T.V. ne arată pe proorocii „văzători" (I Samuil 9, 9), care au lucrat cu tragere de inimă, pentru poporul evreu, oferindu-şi toată tăria lor morală. Un întreg capitol 11 din Epistola către Evrei ne arată credinţa cu care au muncit pentru Dumnezeu şi poporul său, pentru care s-au dovedit a fi cutezători şi încrezători în răsplata pe care, până în sfârşit Dumnezeu le-a dat-o lor. „Credinţa şi roadele ei, dovedite ca pilda dreptilor T.V.", aşa este exprimat sintetic conţinutul acestui capitol.

„Prin credinţă au biruit împăraţii, au făcut dreptate, au dobândit făgăduinţele, au astupat gurile leilor, au stins puterea focului, au scăpat de ascuţişul săbiei, s-au întărit din slabi ce erau, s-au făcut tari în război, au întors taberile vrăjmaşilor în fugă.

Prin ei, unele femei şi-au luat pe morţii lor înviaţi. Unii au fost chinuiţi, neprimind izbăvirea, ca să dobândească mai bună înviere; alţii au suferit batjocură şi bici, ba chiar lanţuri şi închisoare.

Au fost ucişi cu pietre, au fost puşi la cazne, au fost hierăstruiţi (exemplu proorocul Isaia), au murit ucişi cu sabia, au pribegit în piei de oaie şi în piei de capră, lipsiţi, strâmtoraţi, rău primiţi.

Ei, de care lumea nu era vrednică, au rătăcit în pustii şi în munţi şi în peşteri şi în crăpăturile pământului.

Ci toţi aceştia care pentru credinţa lor au fost de pomenire, n-au primit ce le fusese făgăduit, pentru că Dumnezeu rânduise pentru noi ceva mai bun, ca ei să nu ia fără noi desăvârşirea" (Evrei 11, 33—40).

Iisus ştia despre ucenicii Săi, pe care i-a ales, rânduindu-i apoi pentru reformarea societăţii omeneşti după dreptate, că vor avea să rabde persecuţii pentru această societate superioară, ai cărei membri şi ei sunt, şi care se numeşte împărăţia cerurilor. Adevăratul fiu al împărăţiei este cel chemat să lucreze la renaşterea lumii, luptând pentru instaurarea dreptăţii şi pentru binele general. În lume necazuri veţi avea — le-a zis Iisus apostolilor Săi — dar îndrăzniţi, că Eu am biruit lumea.

„Precum a fost Iona în pântecele chitului trei zile şi trei nopţi, aşa va fi şi Fiul Omului, în inima pământului, trei zile şi trei nopţi" (Matei 12, 40). În predica sa de pe munte, Iisus i-a fericit pe cei prigoniţi pentru dreptate: „Fericiţi sunt cei prigoniţi pentru dreptate, că a lor este împărăţia cerurilor" (Matei 5, 10). În această a opta fericire, prin dreptate se înţelege adevărata credinţă în Dumnezeu. Aici, Mântuitorul îi fericeşte pe cei ce au suferit prigoniri pentru adevărata credinţă în Dumnezeu.

Îndelung a fost şirul mucenicilor care a răbdat chinuri şi suferinţe, şi neînfricaţi au mers la moarte, pentru statornicia lor în credinţă. Istoria universală a Bisericii prezintă suferinţele creştinilor din primele trei veacuri, din partea stăpânitorilor atei ai Imperiului Roman.

În cadrul celor zece persecuţii mari, până la Edictul de libertate de la Milan (313), a murit mulţime mare de creştini. Sângele vărsat de mucenici a fost sămânţă de noi creştini, adică „semen est sanguis christianorum", a afirmat Tertulian în Apologeticum. Tertulian însuşi a trecut la religia creştină, mişcat fiind de statornicia în credinţă a creştinilor.

Din această perioadă a primelor trei veacuri, au rămas memorabile cuvinte proverbiale la aclamarea împăratului: „Universi exercitus conclamatione Imperator appelatur", adică: Armata imperiului care cuprindea aproape toată lumea cunoscută pe atunci, îl proclama împărat.

La rândul lor, creştinii care mergeau să moară pentru credinţa în Hristos, exclamau: „Ave Caesar, imperator, moriturii te salutant!", adică: Să fii salutat, Cezar, împărat, cei care merg la moarte îţi adresează salutări!

În 1714, aşa avea să moară evlaviosul domn al Ţării Româneşti, Constantin Brân-

(Continuare în pag. a 7-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

24 ianuarie — Ziua Unirii

Vasile Alecsandri şi „Horele" sale

Ziua de 24 ianuarie curent, care a reprezentat debutul unui frig năpraznic în întreaga ţară, ne-a încălzit totuşi inimile prin ritmul cadenţat al „Horei Unirii". Mai mult decât toate cuvântările dedicate evenimentului din 1859, această „Horă" împreună nu doar mâinile românilor ci, aşa cum spune versul, le aduce la unison zvâcnirile inimilor şi le reînvie în suflete sentimentul de frăţietate.

Poezia „Hora Unirii" a fost alcătuită de Vasile Alecsandri, în tumultul luptei pentru unire, care s-a declanşat în ambele Principate. A fost publicată în 9 iunie 1856, în „Steaua Dunării", organ de presă unionist, apărut la Iaşi, sub conducerea lui Mihail Kogălniceanu, începând cu octombrie 1855. De fapt, această poezie reprezintă prelucrarea alteia mai vechi, intitulată *„Hora Ardealului"*, aceasta din urmă văzând lumina tiparului în „Foaie pentru minte, inimă şi literatură", a lui George Barţiu, de la Braşov.

Prima strofă este comună ambelor poezii, dar restul strofelor au suferit o prelucrare în sensul imprimării unei forţe interioare mai expresive.

Aceste două „Hore" nu sunt însă singurele în creaţia bardului de la Mircesti. El mai are încă cinci „Hore", pe care le enumerăm: „Hora dobrogeană", „Hora lui Cuza Vodă", „Hora de la Plevna", „Hora de la Griviţa" şi o simplă *„Horă"*.

Precum se poate deduce din titluri, primele două „Hore" (cea dobrogeană şi cea a lui Cuza Vodă), dau expresie aceluiaşi profund sentiment al unităţii, care-i readună pe români într-un cuget şi într-o simţire, în ciuda graniţelor vremelnice care i-au separat, dar care n-au reuşit totuşi să-i înstrăineze. „Horele" de la Plevna şi Griviţa pun în evidenţă vitejia soldaţilor români participanţi la Războiul de Independenţă. Ultima „Horă" descrie pur şi simplu ritmul „giocului celui vechi al romanilor, cunoscut sub numele de chorus". Iată, prin urmare, cât este de veche hora. O moştenim de la romani. Acest „gioc" nu este doar mişcare ritmică ci şi cântec.

Dar să revenim la „Hora Unirii". Este apreciată drept cel mai cunoscut şi cel mai iubit cântec al românilor nu numai din cele două principate, care s-au unit în 1859, ci de pe întreg cuprinsul României. Învăţăm acest cântec în pruncie şi îl ţinem minte până la bătrâneţe. Acest fapt dovedeşte că este izvorât din sentimente profunde, care ne aduc aminte de un text celebru din psalmi, expresie şi acela al geniului poetic. Textul sună astfel: „Iată acum cât este de bine şi cât este de frumos fără numai a locui fraţii împreună". „Hora Unirii" ne învăluie în duioşia şi voioşia frăţietăţii şi a unităţii de grai, credinţă şi neam. Să răspundem, prin urmare, chemării puternice, vibrante şi cuceritoare a acestui frumos cântec:

„Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inima română,
Să-nvârtim hora frăţiei
Pe pământul României . . ."

„Iarba rea din holde piară!
Piară duşmănia-n ţară!
Între noi să nu mai fie
Decât flori şi omenie"

„Şi să vadă sfântul soare
Într-o zi de sărbătoare,
Hora noastră cea frăţească
Pe câmpia românească"

Pr. D.A.

Dimensiunea spirituală în terapia persoanelor dependente de droguri

Vindecarea prin religie cu referire specială la persoanele dependente de alcool

„Pentru cine sunt suspinele, pentru cine văicărelile, pentru cine gâlcevile, pentru cine plânsetele, pentru cine rănile fără pricină, pentru cine ochii întristaţi?

Pentru cei ce zăbovesc pe lângă vin, pentru cei ce vin să guste băuturi cu mirodenii.

Nu te uita la vin cât este el de roşu, cum scânteiază în cupă, cum curge uşor, căci la urmă el ca un şarpe muşcă şi ca o viperă împroaşcă venin".

(Pilde 23, 29-32)

Drogurile sunt substanţe care acţionează direct asupra funcţiilor sistemului nervos central. Ele modifică dispoziţia psihică, motiv pentru care sunt numite şi substanţe psihotrope sau psihoactive. Prin aceasta, noţiunea de drog cuprinde atât anumite medicamente, cât şi alcoolul, tutunul şi stupefiantele.

Pentru prevenirea unor riscuri legate de substanţele psihotrope, dar şi pentru reuşita unui tratament de recuperare, o importanţă deosebită pentru reducerea dorinţei de a consuma alcool sau alte droguri, revine creării unei ambianţe externe ordonate, îmbunătăţirii condiţiei fizice, alimentaţiei echilibrate, stabilirii unor relaţii sociale solide, efectuării unor activităţi care oferă satisfacţii, precum şi dezvoltării unei gândiri raţionale, pozitive şi stimulării puterii de decizie.

Pe lângă toate acestea, elementul religios este de o maximă importanţă. Desigur, prin acesta nu se înţelege o transferare a dependenţei faţă de drog într-o conduită religios-fanatică. Cunoscutul om de ştiinţă Solms, specialist în problemele dependenţei, şi-a rezumat într-un tratat medical experienţa prin următoarele cuvinte: „Acolo unde sunt posibile vindecările religioase ale alcoolismului sunt cantitativ, dintre cele mai bune şi mai durabile".

Până astăzi, alcoolismul a rămas singura boală gravă la a cărei vindecare neprofesioniştii pot contribui hotărâtor. Acest fapt a putut fi studiat foarte bine în Germania, unde în cadrul aşa-numitei „asistenţe evanghelice pentru băutori", nespecialişti, cel mai adesea foşti pacienţi, au activat ani la rând la ajutorarea persoanelor dependente, aceasta reprezentând pentru ei o ocupaţie principală sau secundară. Până nu demult aceşti „laici" nu urmaseră, în mare măsură, cursuri speciale. După cum reiese din propriile declaraţii, „metodele de lucru" constau mai ales din transmiterea Evangheliei. Prin serii în grup pentru cei afectaţi şi aşa-numite săptămâni de reculegere, numeroşi locanici au fost ajutaţi să ajungă la abstinenţă şi la un nou început al existenţei lor. Aceşti „foşti" alcătuiesc grupuri ai căror membri răspândesc în jur bucurie şi cordialitate.

În ceea ce priveşte importanţa pe care o are fenomenul religios pentru dependenţi, trebuie în primul rând amintită iertarea vinei, de care sunt legate un nou sentiment al propriei valori şi noi experienţe privitoare la a fi iubit. Majoritatea alcoolicilor sunt apăsaţi de o mare vinovăţie şi de sentimentul de a fi ratat. Nu rareori, ei văd urmările ratărilor lor răsfrângându-se asupra persoanelor din mediul casnic, ca, de exemplu asupra copiilor lor. Aceasta duce la o resemnare crescândă. Eforturile terapeutice pentru înlăturarea sentimentului nevrotic de vinovăţie ajută doar parţial. Vina neiertată desparte, distruge legăturile, în timp ce iertarea leagă şi face posibilă părăsirea poziţiei, apărată cu îndârjire, a celui fără greşeală, care trebuie în permanenţă să-şi demonstreze nevinovăţia faţă de ceilalţi. Iertarea, odată trăită, creează premisa pentru o mai bună înţelegere a celuilalt şi activează disponibilitatea împăcării şi o rezistenţă psihică sporită.

Experienţa credinţei are repercusiuni deosebit de durabile la rezolvarea problemei, prezente pentru alcoolici, privitoare la împlinirea sensului prin renunţarea la alcool. Din punct de vedere psihologic, este vorba de faptul că renunţarea impusă alcoolicului, datorită abstinenţei poate fi suportată doar dacă cel afectat o percepe ca plină de sens. O renunţare lipsită de sens nu poate fi realizată. Un exemplu simplu pentru aceasta. O mamă care trebuia să renunţe zilnic la somnul ei noaptea între orele 24 şi 2, din cauza exerciţiilor muzicale ale vecinilor săi, va trece foarte rapid la protest împotriva acestui deranj inacceptabil. Dacă însă aceeaşi femeie va fi trezită săptămâni la rând, la aceleaşi ore din noapte, de copilul ei bolnav, ea îşi asumă relativ uşor acest inconvenient. În acest caz renunţarea la somn este legată de sănătatea şi viaţa copilului pe care îl iubeşte, adică de o valoare superioară. În general, o renunţare poate căpăta sens doar în cadrul unui sistem de valori. Astfel apare motivaţia. Adeseori, pentru alcoolic au devenit îndoielnice toate valorile ce pot fi găsite în mediul său. De aceea, motivaţia necesară abstinenţei îi este oferită tocmai de descoperirea valorilor venite din domeniul religios.

Potrivit practicii vindecării interioare dezvoltate de către Biserică prin Taina Sfintei Spovedanii, rugăciunea pentru vindecarea amintirilor şi aşteptărilor, este precedată de actul prin care întreaga istorie personală a vieţii este trecută asupra Creatorului tuturor vieţilor. Sunt incluse aici toate frustrările suferite, toate eşecurile şi toate regretele asupra realităţii vieţii. Devine astfel posibilă iertarea pentru toţi aceia care au vătămat sau au distrus viaţa celui afectat. Complementar de aici se dezvoltă recunoştinţa, şi prin aceasta o relaţie pozitivă faţă de toţi cei care l-au însoţit în mod pozitiv. Devine de acum posibilă şi acceptarea de sine, incluzând toate slăbiciunile, distrugerile, negările vieţii şi învinovăţirile aduse propriei persoane. Prin remiterea către Izvorul Vieţii, prezentat în Evanghelii ca Lumină a tuturor oamenilor, prin îngăduirea relaţiei sinelui cu El, înlăturându-se astfel pe viitor piedicile propriilor vanităţi şi ale cramponărilor de sine, se poate renunţa la protestul împotriva sorţii. Şansa de a folosi cât mai bine cele disponibile este astfel oferită şi omului căruia, din copilărie încoace i s-au jucat feste. „Înnoirea prin spirit" modifică raportul atât cu mine însumi, cât şi cu viaţa. Ea deschide drumul către dragostea pentru sine, precum şi pentru dragostea către celălalt. Ea creează o nouă încredere primordială şi, în acelaşi timp, susţine propria identitate interioară.

Eforturile de asistenţă spirituală întreprinse eronat pot da dependentului de alcool ocazia de a-şi ascunde şi camufla cu ajutorul convingerilor religioase, dobândite mai mult la nivel raţional, starea lui de imaturitate şi teama de a se cunoaşte pe sine şi de a se schimba. Ceea ce era gândit ca şansă a eliberării, devine astfel un instrument pentru apărare şi pentru a împiedica dezvoltarea. Fanatismul, autoînşelarea şi recidiva sunt consecinţele inevitabile. Duhovnicii lipsiţi de experienţă în activitatea cu persoanele dependente, este bine să discute cu cei experimentaţi şi să se ferească de orice măsură de ajutorare pripită, nesăbuită.

Pr. NICOLAE LAŢCHESCU
Asistenţă socială

Comunicat de presă

Întrunit astăzi, 9 februarie a.c., în şedinţă de lucru la Reşedinţa patriarhală, sub preşedinţia Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât:

— validarea alegerii de către Colegiul Electoral Bisericesc, în ziua de 8 ianuarie a.c., a Prea Sfinţitului Părinte Lucian Lugojanul în scaunul vacant al Episcopiei Caransebeşului şi a Prea Sfinţitului Părinte Ambrozie Sinaitul în scaunul de Episcop al Giurgiului;

— alegerea Prea Cuviosului Protosinghel Paisie Gheorghe, secretar eparhial al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria, în postul de Episcop vicar al Arhiepiscopiei Timişoarei, cu titulatura Lugojanul;

— desemnarea Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Laurenţiu al Ardealului, Înalt Prea Sfinţitului Arhiepiscop Bartolomeu al Vadului, Feleacului şi Clujului, Înalt Prea Sfinţitului Arhiepiscop Andrei al Alba-Iuliei şi a Prea Sfinţitului Justin Sigheteanul, Arhiereu vicar al Episcopiei Maramureşului şi Sătmarului ca împreună cu autorităţile abilitate să identifice căi de aplicare a retrocedărilor terenurilor şi pădurilor către cultele religioase.

Sfântul Sinod a formulat o scrisoare pastorală către clerul şi credincioşii ortodocşi în legătură cu colecta ce va fi organizată în toate bisericile şi mănăstirile în Duminica Ortodoxiei (prima din postul Sfintelor Paşti, 12 martie 2006) pentru Fondul Central Misionar, destinat lucrării misionare, sociale şi caritative a Bisericii Ortodoxe Române.

Având în vedere că testamentul lui Emanoil Gojdu prevede clar că întreaga sa avere le revine românilor ortodocşi din Transilvania şi Ungaria şi ţinând seama că această problemă se dovedeşte a fi de stringentă actualitate în opinia publică românească, Sfântul Sinod decide ca ierarhii ortodocşi din Transilvania şi Banat, în calitatea lor de reprezentanţi legitimi ai beneficiarilor, să se implice efectiv şi eficient în executarea testamentului lui Emanoil Gojdu şi în colaborare cu Ministerul de Externe al României, să găsească soluţiile legale şi morale pentru rezolvarea acestei probleme.

BIROUL DE PRESĂ AL PATRIARHIEI ROMÂNE

Globalizare şi identitate

Direcţia în care merge societatea noastră e greu de stabilit sau întrevăzut; ştim doar că mergem cu o viteză accelerată, care este ritmul societăţii de azi, iar analizele cantitative nu-şi mai găsesc eficacitatea. Fluxuri migratorii care par să scape din mâini, într-o lume în care persoana umană este mai controlată ca niciodată. Invazie de mărfuri la preţuri derizorii, cu efecte economice incalculabile. Dezechilibre ambientale care devin tot mai ameninţătoare. Lipsa tutelei drepturilor umane în numeroase colţuri ale lumii. Tehnologie şi cercetare în ritm accelerat, completate de impotenţa politicii şi a eticii în faţa noilor descoperiri. Iată, câteva din aspectele ce ridică semne de îngrijorare, aspecte enunţate fugitiv şi fără vreo ordine sau pretenţie exhaustivă.

După sociologul Zygmunt Bauman, formele tradiţionale care au modelat viaţa socială şi culturală, care au informat instituţiile politice şi economice, s-au lichefiat. Trăim într-un context de continui schimbări. Pentru Arjun Appadurai, mobilitatea persoanelor, datorată necesităţii sau alegerilor profesionale, şi mobilitatea emigraţiei, legată de dezvoltarea mass-media, dizolvă punctele de stabilitate ce existau cândva şi dezarticulează identităţile tradiţionale. Iată de ce, aceştia doi vorbesc de o modernitate „lichidă" şi de o modernitate „pulverizată". Mulţi se întreabă: încotro ne îndreptăm?

E clar că, în aceste condiţii, nu mai sunt suficiente abordări cantitative ale fenomenelor sociale, ci şi unele pregnant calitative. Societatea în care trăim devine tot mai complexă. Din anii '80 încoace, asistăm la alte provocări serioase, precum globalizarea, iar mai recent, cosmopolitismul, datorat în special migraţiilor. Aceste aspecte încep să privească direct structurile de bază ale societăţii, în termeni de convieţuire, ajungând să-şi pună amprenta uneori chiar pe libertatea interioară a singurei persoane.

Până nu demult, acumularea de bogăţii tindea să confere persoanei sau societăţii un sens de siguranţă, de stabilitate, prin ameliorarea crescândă a condiţiilor de viaţă. Acum, acumularea de bogăţie generează tot mai multă nesiguranţă. Această incertitudine a devenit aproape o maladie socială, întâlnită mai evident la cei tineri.

Un alt risc al globalizării priveşte aşazisele drepturi sociale. Adică, bunăstarea măsurată în termeni de asistenţă, de asigurare socială, de acces la instrucţie etc. Concurenţa împinge centrele de greutate economică înspre zone unde costul mâinii de lucru este scăzut, producând astfel probleme dificile de natură socială şi schimbări în regulile jocului.

Globalizarea sustrage statelor naţionale putere economică şi financiară, compromiţând autonomia şi echilibrul intern existent între diversele clase sociale. În felul acesta, în ţările din estul Europei, precum România, întregi clase sociale sunt de-a dreptul suprimate, ceea ce generează serioase tensiuni în sânul societăţii. Guvernele sunt ameninţate în suveranitatea lor internă, lucru care defavorizează grav democraţia însăşi. Acest lucru se vede în tot mai scăzuta încredere în instituţiile democratice. În felul acesta, globalizarea produce o situaţie paradoxală: pe de o parte, exportă democraţie în zonele unde aceasta nu exista, pe de altă parte, în ţările cu tradiţie democratică, ea îşi revelează limitele.

În ce priveşte emigraţia, mobilitatea a milioane de persoane, aceasta ridică serioase probleme ţărilor care le primesc. Dacă până acum aceste persoane erau subiecte pasive de colonizare şi exploatare, azi devin „subiecte", cu o identitate bine exprimată şi ancorată în propria cultură, ridicând probleme de diversitate şi pluralism, specifice societăţilor multietnice. Pluralismul cultural ar trebui considerat o bogăţie a civilizaţiei, atunci când este fondat pe toleranţă, libertate de expresie, pe recunoaşterea demnităţii fiecărei persoane în parte. Din păcate, societăţile noastre nu sunt suficient pregătite pentru acest pas, lucru vizibil în izbucniri conflictuale evidente azi în întreaga lume, inclusiv (sau mai ales) în ţările cu îndelungată experienţă democratică (de ex., Franţa, SUA).

Un alt pericol al societăţilor multietnice în formare este diminuarea cadrului valoric şi a normelor care dădeau sens respectivei societăţi. Globalizarea sfărâmă schemele, căci fiecare pare să se simtă chemat să dea glas propriei conduite, eventual s-o impună şi celor din jur, după cum îi dictează propria conştiinţă. Acest fenomen poate fi definit relativism moral, care ameninţă iremediabil societăţile noastre, oferind concepţii deviate despre om, despre viaţă, despre raporturile dintre persoane, difuzând o mentalitate de gol valoric. E clar că, într-o astfel de societate, nu suntem mai liberi. Deviaţiile cu efect social evident (precum terorismul) ameninţă în primul rând libertatea persoanei în faţa statului; persoana umană este mult mai controlată, supravegheată, sfera privată mai că nu mai există. Trăim într-o societate tot mai „individualizată", în care comunicarea şi încrederea devine tot mai dificilă. Raporturile dintre persoane devin tot mai fragile şi diluate, imposibil de garantat pe lungă durată. Omul pare să fie ameninţat de o inevitabilă dezumanizare.

Nu cred că ar fi înţelept să adoptăm o atitudine de refuz a globalizării, dat fiind că este un fenomen în plină expansiune şi imposibil de controlat. Ar fi nevoie, mai degrabă, de eforturi de umanizare a acesteia. Crearea unei mentalităţi de solidaritate şi echitate, în care tinerii să redescopere importanţa iubirii şi a iertării, ca fundament pentru convieţuire în societate, ar duce nu doar la recunoaşterea şi respectarea unor valori specifice unei regiuni sau ţări, ci şi conştientizarea propriei identităţi din partea celor care se văd ameninţaţi de dezrădăcinare.

Ca ţară cu pronunţat specific creştin ortodox, cred că avem misiunea să redescoperim valorile care ne definesc propria identitate, propria cultură, propria credinţă, pe care apoi să le afirmăm şi apărăm. Să lăsăm de-o parte complexele că am avea o cultură mică, incapabilă să se compare cu altele din Europa. Avem, în primul rând, o cultură vie, o credinţă lucrătoare, o identitate etnică destul de puternică, în stare să ofere ceva celor din jur. Din păcate, avem încă mult de lucru la formarea conştiinţelor la generaţiile tinere, care nu totdeauna ştiu că sunt depozitarii unor valori care ar face cinste multor popoare considerate azi puternice sub diverse aspecte. Acesta trebuie să fie răspunsul nostru în faţa provocărilor globalizării, care sperie pe mulţi.

Arhim. IUVENALIE IONAŞCU

Cei prigoniţi pentru dreptate

(Urmare din pag. a 6-a)

coveanu, împreună cu patru băieţi ai săi: Constantin, Ştefan, Radu şi Matei. Cu ei împreună, a murit atunci şi sfetnicul Ianache, pentru credinţa în Hristos.

În războiul dus de turci cu grecii, din anii 1921 şi 1922, turcii i-au ucis în masă pe binecredincioşii de naţionalitate greacă.

Mare a fost numărul martirilor care şi-au jertfit viaţa în Rusia sovietică, din partea guvernanţilor ruşi, atei. Au murit episcopi, preoţi, binecredincioşi ortodocşi de rând, care au fost aruncaţi în închisori, exilaţi în Siberia, torturaţi şi executaţi de necredincioşii atei.

Prigonirea pentru dreptate a fost pentru creştini parte a moştenirii lor iudaice, găsită în a doua jumătate a cărţii lui Isaia, că martirajul va fi răsplătit cu nemurirea. În afara Palestinei, iudeii desconsideraţi de stăpânirea romană, au fost persecutaţi şi executaţi în masă. Şi creştinii au acceptat suferinţa pe nedrept, sporită de exemplul lui Iisus, cf. Marcu 13, 7 şi urm. din partea evreilor şi a romanilor, în speranţa că se vor mântui şi a lor va fi împărăţia cerurilor, promisă de Domnul Hristos.

AGENDA Î.P.S. MITROPOLIT LAURENȚIU

● **Duminică, 1 IANUARIE 2006 — Sf. Vasile, Anul Nou** — A săvârșit Sf. Liturghie arhierească și a predicat în Catedrala mitropolitană.
— A hirotonit întru preot pe diaconul Nicolae Cătană pentru parohia Buia, protopopiatul Mediaș și întru diacon pe candidatul Marian Vlăduț.
— Recepția de Anul Nou.
● **Luni, 3 IANUARIE 2006** — Întâlnire cu dl. Mugur Isărescu, guvernatorul B.N.R.
● **Vineri, 6 IANUARIE 2006 — Botezul Domnului** — A săvârșit Sf. Liturghie arhierească și a predicat în Catedrala mitropolitană.
— A hirotonit întru preot pe diaconul Marian Vlăduț, pentru parohia Lazaret II (pentru hipoacuzici) și întru diacon pe tânărul Ciprian Creangă.
— A săvârșit slujba de sfințire a apei — Agheasma Mare — în parcul Sub Arini.
● **Sâmbătă, 7 IANUARIE 2006** — A săvârșit Sf. Liturghie arhierească și a predicat la parohia „Sf. Ioan Botezătorul" — Săliște-Grui.
— A hirotonit întru preot pe diaconul Ciprian Creangă pentru parohia Jibert, protopopiatul Rupea.
● **Duminică, 8 IANUAIE 2006** — A săvârșit Sfânta Liturghie arhierească și a predicat în Catedrala din Făgăraș. A hirotonit întru preot pe diaconul Gheorghe Varga pentru parohia Cața, protopopiatul Rupea și întru diacon pe tânărul Ioan Ovidiu Coroiu.
— A hirotesit pe P.C. Pr. Ioan Ciocan, protopopul Făgărașului, întru iconom stavrofor.
— A slujit Vecernia la Mânăstirea „Brâncoveanu" — Sâmbăta de Sus.
— S-a întâlnit cu preoții și preotesele din protopopiatul Făgăraș.
● **Joi, 12 IANUARIE 2006** — **Î.P.S. Sa** a acordat un interviu posturilor de televiziune: TVR 1, Realitatea Tv., Prima Tv. și Pro Tv.
— A acordat Audiențe: Preot prof. drd. Victor Neamțu, directorul Seminarului Teologic „Dumitru Stăniloae" din Brașov; Dl. notar Ioan Cristoloveanu — Brașov; Prof. univ. dr. Titus Prescure — Brașov; Dl. Ioan Mețiu, economist — Sibiu; Dl Adrian Popescu — Jurnalist Sibiu; Preoții parohi de la parohia „Sf. Antonie" — Nicolae Iorga din Sibiu: P.C. Pr. Ilarie Benchea, P.C. Pr. Ioan Sârbu, P.C. Pr. Gheorghe Lup și P.C. Pr. Ioan Silea; Dl. ing. Viorel Burduhos — director tehnic al Direcției Rom Silva Sibiu.
● **Vineri, 13 IANUARIE 2006** — A acordat un interviu pentru „Ziarul" de Sibiu; Audiențe: A primit pe D-na Veronica Gârbu — Sibiu; Dl. Lucian Giupană, director S.R.I. Sibiu; P.C. Pr. Rotar Traian — parohia Daia, protopopiatul Sibiu; P.C. Pr. Nicolae Brânzea, vicarul Episcopiei Argeșului și Muscelului; P.C. Pr. Ioan Popescu — Decanul Facultății de Teologie din Pitești; P.C. Pr. Lucian Pușcă — parohia Motiș, protopopiatul Mediaș; Pr. prof. univ. dr. Dorin Oancea, Decanul Facultății de Teologie din Sibiu; Pr. prof. dr. Vasile Mihoc de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu; Pr. Vasile Câmpean — Arhiepiscopia Timișoarei.
● **Sâmbătă, 14 IANUARIE 2006** — **Î.P.S. Sa** a participat la întrunirea „Forumului Antidrog" și a semnat „Carta Antidrog — Floare de Colț". La întrunire au participat reprezentanți ai Arhiepiscopiei Sibiului, ai Blocului Național Sindical, ai Băncii „Carpatica" și ai MTV România.
— S-a întâlnit cu dl. senator, prof. univ. dr. Antonie Iorgovan.
● **Duminică, 15 IANUARIE 2006** — A săvârșit Sf. Liturghie arhierească și a predicat la parohia „Sf. Antonie" — N. Iorga, Sibiu.
— A hirotonit întru preot pe diaconul Ioan Ovidiu Coroiu pentru Capela Spitalului Militar Brașov și întru diacon pe tânărul Gheorghe Taflan.
● **Marți și miercuri, 17—18 IANUARIE** — **Î.P.S. Sa** a participat la lucrările Sf. Sinod al B.O.R.
● **Joi, 19 IANUARIE 2006** — Audiențe: Dl. Alexandru Toma Firescu, critic de artă și istoric — Sibiu; Pr. Antoniu Zorilă — Sibiu; Pr. prof. dr. Sorin Cosma — Caransebeș; P.C. Pr. Consilier economic — Ezechil Oancea; P.C. Pr. Achim Băcilă — Parohia „Mihai Viteazul" Sibiu; P.C. Pr. Cătălin Dumitrean — Biserica Spital TBC Sibiu.
— A participat la Consiliul profesoral al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.
— A prezidat lucrările ședinței Permanenței Consiliului Eparhial Sibiu.
● **Vineri, 20 IANUARIE 2006** — A făcut o vizită la Parohia „Sf. Cruce" — Torino — Italia. A fost primit de Cardinalul Severino Poletto, Arhiepiscop de Torino.
— A susținut Conferința cu tema „Ecumenism și Ortodoxie", în cadrul Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creștină la Torino.
● **Duminică, 22 IANUARIE 2006** — A săvârșit Sf. Liturghie arhierească și a predicat la Parohia „Sf. Cruce" din Torino, preot paroh Lucian Roșu.
● **23—27 IANUARIE 2006** — A participat împreună cu Pr. prof. dr. Dumitru Abrudan și dl. asistent univ. dr. Daniel Buda, la Roma, la prima etapă a pregătirii celei de-a treia Adunări Ecumenice Europene. A participat la slujba de încheiere a Săptămânii de rugăciune pentru Unitatea Creștină, la Catedrala San Paolo din Roma. Slujba a fost oficiată de către Sanctitatea Sa Papa Benedict al XVI-lea.
— A făcut o vizită (pelerinaj) la Biserica „Tre Fontane" din Roma, zidită pe locul martirajului (decapitării) Sf. Apostol Pavel. S-a întâlnit cu preoții și comunitatea românească care au amenajat un locaș de închinăciune în incinta bisericii „Tre Fontane". A fost primit la Vatican, împreună cu participanții la întrunirea premergătoare a celei de a treia Adunări Ecumenice Europene, prilej cu care i s-a înmânat prima Enciclică Papală, cu titlul: „Deus Caritas est".
● **Duminică, 29 IANUARIE 2006** — A săvârșit Sf. Liturghie arhierească și a predicat în biserica „Sf. Trei Ierarhi" din Făgăraș.
— A hirotonit întru preot pe diaconul Constantin Taflan pe seama Parohiei Bărcut, protopopiatul Făgăraș și întru diacon pe tânărul Ioan-Iulian Lungoci.
— A hirotesit întru iconom preoții: Vasile Onciu de la parohia Făgăraș-Combinat; Pr. Ioan Mitu de la Parohia Mândra și Pr. Nicolae Vasu de la parohia Râușor, protopopiatul Făgăraș.
● **Luni, 30 IANUARIE 2006** — A săvârșit Sf. Liturghie arhierească și a predicat în Catedrala patriarhală.
— A fost primit la Palatul Cotroceni de către președintele României, Excelența Sa Dl. Traian Băsescu cu prilejul ceremoniei de acordare a Ordinului Național „Serviciu Credincios" în grad de Mare Cruce, Cardinalului Joseph Schönborn din Viena — Austria.
● **Marți, 31 IANUARIE 2006** — A călătorit la Graz — Austria.

Secretar eparhial,
Pr. VALENTIN SICOE

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Dr. LAURENȚIU STREZA al Ardealului, Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂȘINĂREANU, a săvârșit următoarele:

● **1 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Vasile" a Spitalului nr. 3 din Sibiu (pr. paroh Ciprian Cândea), hirotonind întru preot pe diaconul Spârchez Ștefan pe seama Spitalului V din Brașov și pe teologul Ioan Bica întru diacon.
● **2 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a făcut o vizită canonică la mânăstirea „Sf. Maria" de la Turnu-Roșu, prot. Avrig (protos. Petroniu Tănase).
● **3—5 IANUARIE 2006** — Audiențe, lucrări de birou.
● **6 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Ev. Luca" din Sibiu, rostind cuvânt de învățătură. C. diacon Ioan Bica a fost hirotonit întru preot pe sema parohiei Copșa Mică, prot Mediaș, iar teologul Iulian-Mihai Boac întru diacon.
Împreună cu preoții din Orașul de Jos a săvârșit în sobor slujba sfințirii apei celei mari pe malul Cibinului.
— Seara a slujit Vecernia și Litia în Catedrală.
● **7 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Ioan Botezătorul" din Brașov-Noua (pr. parohi Simion Cibian și Cornel Toma), hirotonind întru preot pe diaconul I.-Mihai Boac pe seama parohiei Recea, prot. Făgăraș și pe teologul Dorin Dumbravă întru diacon.
● **8 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană din Sibiu hirotonind întru preot pe diaconul Dorin Dumbravă pe seama parohiei Mihăileni, prot. Agnita și pe teologul Rareș-Claudiu Sbera întru diacon. A oficiat slujba înmormântării dr. Eugen Târșia din Sibiu, în Biserica din Groapă, rostind cuvânt de învățătură.
— Seara, a slujit Vecernia tot în Catedrală.
● **9—13 IANUARIE 2006** — Audiențe, lucrări de birou.
● **14 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană.
— A luat parte la semnarea Parteneriatului Antidrog la Reședința mitropolitană.
— Seara, a slujit Vecernia în Catedrală.
● **15 IANUARIE 2006** —P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica episcopală „Sf. Arhangheli" (Trei Stejari) din Sibiu, hirotonind întru preot pe C. diacon Rareș-Claudiu Sbera pe seama trebuințelor misionare ale prot. Sibiu și pe teologul Alexandru Copăcianu întru diacon.
● **17—18 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a participat la lucrările Sf. Sinod.
● **19 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a făcut o vizită canonică la biserica „Cuv. Paraschiva" din Tălmăcel, prot. Avrig.
— Audiențe, lucrări de birou.
● **20 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Vecernia și Acatistul Maicii Domnului în Catedrala mitropolitană.
Tot acolo a săvârșit în sobor slujba de priveghi pentru d-ra Ileana Leucă-Colan, nepoata mitropolitului Nicolae Colan, rostind cuvânt de învățătură.
● **21 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană iar seara, tot acolo, Vecernia.
● **22 IANUARIE 2006** — A săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Arhangheli" din Zărnești, prot. Brașov, hirotonind întru preot pe C. diacon Alexandru Copăceanu pe seama parohiei Săsăuși, prot. Agnita iar pe teologul Marcel Mărginean întru diacon.
— Seara, a slujit și predicat la Vecernie în biserica „Sf. Împărați" din Tohanul Vechi, prot. Brașov (pr. paroh Gheorghe Bota).
● **24 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a participat la Simpozionul „24 ianuarie 1859" la Cercul Militar Sibiu.
— Audiențe, lucrări de birou.
● **26 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană, hirotonind întru preot pe diaconul Marcel Mărgineanu pe seama parohiei Spitale VI din Brașov și pe teologul Ioan Drăgușin întru diacon.
— A vizitat canonic bisericile „Cuv. Paraschiva" și „Sf. Arhangheli" din Gura-Râului, prot. Săliște.
● **27 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a participat la deschiderea Conferinței Antidrog la Mânăstirea „Brâncoveanu", Sâmbăta de Sus, organizată de Asociația Antidrog București, rostind un cuvânt de salut.
● **28 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană iar seara, Vecernia în Catedrală
● **29 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Gheorghe" din parohia Noul Român, prot. Avrig (pr. paroh Vasile Gafton), hirotonind întru preot pe seama parohiei Valchid, prot. Mediaș pe diaconul Drăgușin Ioan, și întru diacon pe teologul Ciprian Vasile Irimie.
În aceeași zi a vizitat canonic și biserica parohială din Cârta, prot. Avrig, vorbind credincioșilor prezenți la slujba Utreniei.
A vizitat și Colecția muzeală a Dr. Gheorghe Telea din Noul Român.
— Seara a slujit Vecernia și Litia în Catedrală.
● **30 IANUARIE 2006** — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană, hirotonind întru preot pe seama parohiei Lovnic, prot. Făgăraș, pe diac. Ciprian Vasile Irimie și întru diacon pe teologul Cosmin Irimie.

Arhid. VASILE AVRAM

În al 23-lea an la Săliște, de sărbătoarea Hramului Sfântului Ioan Botezătorul

Șirul marilor praznice bisericești din decembrie și ianuarie se încheie în 7 ianuarie cu Soborul Sf. Prooroc Ioan Botezătorul. Această ultimă zi a praznicelor bisericești este sărbătorită cu multă evlavie, smerenie și aleasă bucurie sufletească de unita comunitate sălișteană, unde an de an, la biserica din Grui, urcă foarte mulți credincioși. Acolo, în sanctuarul spiritualității Mărginimii, un minunat monument istoric datat în jurul anului 1700 (zidit de vrednicii sălișteni Oprea Dumitru și Stana Cândea, în locul unde străjuia în 1649 o bisericuță de lemn, dislocată de vicisitudinile vremurilor înnourate, se oficiază cea mai importantă slujbă, în biserica închinată Sf. Ioan Botezătorul. Și în acest an ecoul clopotelor a anunțat marea sărbătoare, chemând enoriașii să înalțe rugile lor puterii divine. Frigul, proaspăta zăpadă scârțâind sub picioare, revărsată la poalele codrului ce străjuiește Biserica din Grui, nu au fost opreliști pentru sărbătoarea prăznuirii Marelui Prooroc, alături de preacucernice fețe luminate ce au alcătuit soborul preoțesc, având în frunte pe Î.P.S. dr. Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului. Au onorat cu prezența P.C. preot acad. Mircea Păcurariu, P.C. prof. univ. dr. Constantin Voicu, P.C. prof. univ. dr. Ilie Moldovan, P.C. prof. univ. dr. Vasile Mihoc, P.C. preot consilier Ezechil Oancea, precum și diaconi P.T. Damian și G. Dumbravă. Distinșilor oaspeți de la Arhiepiscopie li s-au alăturat preoții locali - P.C. prot. Romul Roșca, P.C. icon. stavr. Nicolae Bădilă, parohul bisericii. În lăcașul Tatălui Ceresc, readus în aura sclipitoare prin efortul ec. Ioan Mețiu, prin susținerea și îndrumarea lucrărilor de restaurare a frescelor interioare datate din sec. al XVII-lea și continuarea demersurilor necesare frescelor exterioare, au fost hirotoniți un diacon și un preot, în vremea Sfintei Liturghii. Rugăciunile au fost adresate atât înaintașilor cât și martirilor sălișteni, cu speranța că lucrătoarea credință lăsată de faptele noastre va spori binele. Î.P.S. dr. Laurențiu nu a putut trece cu vederea strălucirea gestului sălișteanului ec. Ioan Mețiu, care și-a pus toată agoniseala personală și a părinților în slujba Casei Domnului și prin ea în slujba comunității mărginenilor. În acest context Î.P.S. Laurențiu a mai scos în evidență faptul că se află pe pământul micului Ierusalim, amintind de sfinții canonizați Oprea Miclăuș, Ioan din Galeș, Măcinic din Sibiel și recent Gheorghe, starețul de la Cernica, precum și de cei 11 ilustri academicieni. Săvârșirea Sfintei Liturghii a luat sfârșit prin înconjurarea bisericii, în dangătul clopotelor, cu sfințirea apei mici în fața Grădinii Eroilor, unde asistența a fost botezată și miruită. Credincioșii au primit, în amintirea celor de dincolo de stele, grâu fiert prin admirabila contribuție a unor femei destoinice — Oara Novac, Adriana Răcuciu, Ana Gligor, Stela Socaci, Ana Constandel și Mia Dan. Lor și altor suflete generoase, cum ar fi Maria Crăciun, magistrat Dorin Suciu, ing. Ioan Botezan și primarul orașului Sălișteː ec. dr. Teodor Banciu, fiul Mărginimii, ec. Ioan Mețiu le-a adresat mulțumiri din adâncul sufletului, gânduri alese și pentru tribuniști, care au fost susținătorii mediatici ai evenimentului.

„IOAN METIU nu a fost și nu o să fie singur"

Dacă ar fi să scriem despre fapte ieșite din comun săvârșite de semenii noștri, dacă ar fi să cumpănim vremea înfăptuirilor, departe de gesturile egoismului uman, cu siguranță nu putem omite exemplele Mărginimii, nu putem ignora martirajul spațiului sălișteanː Ei bine, unul din aceste suflete radioase și angajante în plămădirea unor „lucrări", menit să ne apropie de puterea divină, să ne unească prin tradiții și credință, este economistul Ioan Mețiu, fiu al Sălistei. Acest distins concetățean dedică fiecare zi pământească unei activități misionare. În fapt destinul i-a îndreptat pașii spre a sluji „Casa Domnului", asta mai cu seamă după un cumplit moment când a pierdut, în foarte scurt timp, patru suflete dragi din familie.

Multe lucruri troienesc în jurul nostru, iar acest slujitor al Crucii a fost pus în situația de a ieși de sub îngrămădirea troienelor, de pe cărarea sa, pentru a face fapte alese, demne pilde pentru urmașii tradițiilor Mărginimii Sibiului. Ioan Mețiu a reușit să dea un nou sens troieniriiː „M-or troieni cu drag/, Aduceri-aminte", spune cu înțelepciune un poet. Tocmai asta a reușit purtătorul Crucii Patriarhale pentru mireni, Ioan Mețiu, în data de 7 ianuarie a.c., o zi înseninată, cu troiene în jurul Bisericii din Grui, balsamul suferințelor, unde de Hramul Sf. Ioan Botezătorul (sfânt despre care cineva spunea într-un moment de mare inspirație că este degetul lui Dumnezeu) au fost prezente mari personalități. La prăznuirea Soborului Sfântului Ioan Botezătorul, eveniment petrecut în Grui, sălișteniː au fost într-un număr impresionant, semn că în misiunea sa Ioan Mețiu nu a fost și nu o să fie singur, așa cum afirma cu bucurie și recunoștință Mitropolitul.

ADRIAN POPESCU

ANUNȚ

Prin hotărârea Sfântului Sinod nr. 677/2002 s-au stabilit gradele profesionale pentru personalul clericalː Aceste grade sunt: *debutant* (titularizare pe post, prin concurs, în baza examenului de capacitate); *definitiv* (se obține prin cursuri și examene speciale de definitivare, la minimum 2 ani și la cel mult 5 ani de la titularizare pe post) *gradul II* (se obține prin cursuri și examene speciale la cel puțin 4 ani după examenul de definitivare); *gradul I* (se obține după cel puțin 4 ani după examenul de gr. II. Etapele care conduc spre obținerea acestui grad sunt: colocviu de admitere pentru înscrierea la grad I, inspecție specială la parohie, întocmirea unei lucrări de grad, susținerea, în comisie, a lucrării de grad).

Secretariatul de Stat pentru Culte, prin adresa nr. 7145/23 sept. 2003, a luat act și și-a exprimat acordul cu hotărârea sinodală menționată.

Metodologia de obținere a gradelor profesionale pentru preoți a fost publicată în „Telegraful Român" nr. 25-28 / iulie 2003 și s-a comunicat, la timpul respectiv, tuturor protopopiatelor.

Adresăm pe această cale rugămintea ca să fie readusă în atenție această metodologie, pentru ca toți cei interesați să fie în temă în privința posibilității de a obține gradul profesional la care este îndreptățit. O atenție specială se impune la respectarea intervalelor de timp între o promovare de la un grad profesional la altul.

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs, publicăm spre ocupare următoarea parohie vacantă:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN FĂGĂRAȘ

— Parohia Iași

Termen de concurs: 1 FEBRUARIE — 1 MARTIE 2006.

Cei care doresc să ocupe acest post își vor înainta cererea în termenul legal la Oficiile Protopopești, anexând (unde e cazul) adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs Oficiile Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

Nu se primesc dosare din alte Eparhii.

† Dr. LAURENȚIU STREZA
Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Consilier ad-tiv bisericesc,
Pr. GHEORGHE STREZA

Articolele și corespondența se adresează Redacției „Telegrafului Român", Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul: Tipografia Eparhială Sibiu

Comitetul de Redacție:
Î.P.S. Dr. Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului — președinte;
P.S. Visarion Rășinăreanu - Episcop-vicar — vicepreședinte;
Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu.
I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe 2006 este de 15 RON (150 000 lei).
COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 dolari S.U.A. COD IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0015 sau echivalentul în euro COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034.
B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44.79.403.

Fondator:
Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 154
SIBIU
1 şi 15 martie
Nr. 9—12
2006

România, Biserica ei şi Europa*

Aşteptări, speranţe şi temeri — o mărturie ortodoxă

Vreau să mulţumesc celor care m-au invitat şi mi-au oferit această posibilitate de a mă întâlni cu prieteni, şi mai ales cu cei care sunt prietenii României. Sunt bucuros să pot vorbi în numele ţării mele şi a Bisericii noastre, dar de la început ţin să precizez că nu vreau să mă erijez nici în specialist în politică, în economie, în ştiinţe sociale, ci doar să fac o mărturie a unui teolog despre Ţara şi Biserica lui.

Pentru că în perspectiva lui 2007 există o preocupare aparte a noastră faţă de Europa şi probabil că şi Europa priveşte spre ţara noastră ca spre un partener real al ei, şi apoi, Sibiul fiind în centrul atenţiei europene în anul 2007, în calitate de gazdă a două evenimente de excepţie, ne bucurăm de aprecierea şi mai ales de ajutorul celor care stau alături de noi. Cuvintele mele doresc să fie cuvinte de gratitudine, de mulţumire, un răspuns la dragostea tuturor celor care stau alături de noi.

Câteva cuvinte despre România.

Se vorbeşte despre un mister, un miracol românesc: ţară latină, de spiritualitate răsăriteană, ortodoxă. Odată cu formarea poporului român, s-a născut şi religia ortodoxă. Ortodoxia românească are chiar legături directe cu perioada apostolică: Sf. Apostol Andrei a predicat până în părţile Dobrogei, astfel asigurând o succesiune istorică şi spirituală Ortodoxiei româneşti. Asupra poporului român, pe parcursul istoriei au venit mai multe vitregii, care l-au pus la grele încercări. Credinţa, spiritualitatea poporului l-a menţinut şi ca neam, şi ca reprezentant al credinţei ortodoxe. Astăzi 86% din populaţia ţării noastre se declară şi este ortodoxă. Ultima luptă, ultima redută pe care ţara noastră a biruit-o după ce a suportat-o timp de 45 de ani, a fost comunismul. Comunismul a avut două acţiuni malefice asupra poporului. Prima a fost de a rupe legătura cu Cerul, cu Dumnezeu, prin ateism, şi a doua, de a rupe orice legătură cu pământul, cu proprietatea vremelnică din lumea aceasta, prin naţionalizare şi cooperativizare, înstrăinându-i astfel pe oameni de rădăcinile cereşti şi pământeşti care-i defineau ca parte a neamului românesc. Prin rânduiala lui Dumnezeu a venit libertatea. Crăciunul anului 1989 a fost, pentru întreaga naţiune, cel mai mare dar pe care Dumnezeu i l-a făcut vreodată. Libertatea este un dar de la Dumnezeu. Dumnezeu ne-a creat liberi, persoane libere şi responsabile.

(Continuare în pag. a 4-a)

† **LAURENŢIU**

Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului

* Cuvântare rostită la Forumul ecumenic al Bisericilor creştine din Steiermark, Austria, ce s-a desfăşurat între 1—4 febr. 2006.

Forumul ecumenic al Bisericilor creştine, Steiermark, Austria, 1-4 febr. 2006. De la dreapta la stânga: Prof. Dr. Erich Renhart, profesor la Facultatea de Teologie Catolică din Graz; Prof. Dr. Roberta Maierhofer, Vicerector pentru relaţii internaţionale şi promovarea femeilor la Universitatea din Graz; ÎPS Dr. Laurenţiu Streza; Prof. Dr. Bert Groen, de la Facultatea de Teologie Catolică din Graz; Ingrid Dullnig, asistent şi coordonator de programe în cadrul Superintendenturii evanghelice C.A. a landului Stiria; Dr. Andrea Penz, de la Universitatea din Graz.

PASTORALĂ LA DUMINICA ORTODOXIEI

A intrat demult în tradiţia Bisericii noastre ca în cea dintâi Duminică a Postului Mare, când ne pregătim să evocăm după cuviinţă Învierea Domnului, să ne aducem aminte de un eveniment cu adevărat mare din istoria creştinătăţii şi anume biruinţa dreptei credinţe împotriva celor care au interzis cinstirea sfintelor icoane. Au fost unii până atunci care au socotit că icoana este un fel de idol şi că de aceea trebuie înlăturată. Conducători ai Bisericii de pretutindeni s-au întrunit la Niceea în anul 787 şi deliberând asupra a ceea ce formează datoria unui bun credincios, au hotărât că cinstirea icoanei care reprezintă pe Mântuitorul, pe Maica Domnului, pe Sfinţii Apostoli, şi pe toţi sfinţii ţine de comportamentul firesc al oricărui creştin şi, deci, nu trebuie interzisă. În felul acesta s-a ajuns să se renunţe la unele păreri greşite şi să se precizeze care este credinţa cea dreaptă. Şi pentru că dreapta şi adevărata credinţă în limbajul nostru se numeşte ortodoxă, Duminica de astăzi poartă tocmai acest nume, adică *Duminica Ortodoxiei*.

În această zi înălţătoare care coincide, cum spuneam, cu intrarea în perioada Sfântului şi Marelui Post de Paşti, noi, membrii Sfântului Sinod am socotit că este potrivit să ne adresăm, fiilor şi fiicelor Bisericii Ortodoxe Române, cu un cuvânt părintesc de învăţătură şi îndemn spre cele bune.

Cuvântul ortodox, dincolo de înţelesul lui confesional, înseamnă în primul rând dreapta credinţă. Un ortodox adevărat, însă, se caracterizează nu numai prin credinţă dreaptă, ci şi prin fapte pe măsura acesteia. Sfântul Apostol Pavel adresându-se odată credincioşilor din Corint le spunea: *„De aş avea atâta credinţă încât să mut şi munţii, iar dragoste nu am, nimic nu sunt"*[1]. Altfel zis, orice creştin trebuie să creadă cu tărie, dar în acelaşi timp să-şi îmbogăţească viaţa cu fapte bune. Or, ce alt bine poţi să faci decât în primul rând să-ţi iubeşti aproapele şi să-l împărtăşeşti de tot binele de care eşti în stare.

Acum şi aici, noi creştinii din vremea şi locul unde trăim, ne dăm seama, fără a voi prin aceasta să rostim un cuvânt de judecată, că într-un anume fel credinţa noastră s-a împuţinat şi tot aşa dorinţa de a face binele. Sunt multe necazuri, din cele mai felurite, sunt fără sfârşit lipsurile cu care se confruntă semenii noştri, persistă tragediile din viaţa atâtora dintre noi. Nu putem să nu ne aducem aminte între altele de inundaţiile care s-au abătut asupra ţării noastre în cursul anului trecut. Dincolo de acestea însă, viaţa de fiecare zi este însoţită inevitabil nu doar de nesfârşite lipsuri, ci şi de multele lor urmări.

Faţă de acestea toate, bunul creştin nu poate rămâne nepăsător ci, urmând poruncii apostolice: *„Facerea de bine şi dărnicia nu le daţi uitării, căci cu jertfe ca acestea se mulţumeşte lui Dumnezeu"*[2], aşa şi noi să ne străduim să facem tot binele de care suntem în stare.

(Continuare în pag. a 2-a)

1. I Corinteni 13, 2.
2. Evrei 13, 16.

„Deus caritas est"

Prima enciclică (scrisoare solemnă) emisă de papa Benedict al XVI-lea

În ianuarie 2006, papa Benedict al XVI-lea a emis prima sa enciclică, cu titlul: „Deus caritas est" — „Dumnezeu este iubire", pe care a adresat-o „episcopilor, preoţilor, diaconilor, persoanelor consacrate şi credincioşilor catolici din lume".

În introducere se spune că titlul a fost preluat din I In. 4, 16, unde citim: *„Dumnezeu este iubire.* Cel care rămâne în iubire, rămâne în Dumnezeu şi Dumnezeu în el". Într-adevăr, aceasta este cea mai profundă şi autentică definiţie care a fost dată vreodată Dumnezeirii, a cărei existenţă este mai presus de orice înţelegere omenească. Prin iubire şi din iubire a creat Dumnezeu lumea iar dovada iubirii Sale faţă de lume este faptul că „pe Unicul Său Fiu L-a dat ca să moară pentru ea" (In. 3, 16). Răspunsul nostru la iubirea jertfelnică a lui Dumnezeu nu poate fi decât tot iubirea. Mântuitorul ne-a încredinţat de lucrul acesta când a spus că cea mai mare poruncă din Lege este: „Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău şi cu tot cugetul tău" (Mt. 22, 27). La această poruncă preluată din Deut. 6, 4-5, Domnul a mai adăugat-o pe a doua, preluată din Levitic 19, 18: „Şi pe aproapele tău să-l iubeşti, ca pe tine însuţi". Iubirea devine astfel *„nucleul"* credinţei creştine, cum se exprimă suveranul pontif. Într-o lume în care răzbunarea, ura şi violenţa sunt asociate uneori numelui lui Dumnezeu, suntem datori să ne aducem aminte că porunca iubirii este primordială şi că pe ea trebuie să ne fundamentăm întreaga existenţă.

Enciclica papală are două părţi: prima, cu un caracter mai speculativ, iar a doua cu un caracter mai practic. Titlul primei părţi este: *„Unitatea iubirii în creaţie şi în istoria mântuirii"*. Suveranul pontif precizează aici că în pofida faptului că relaţiile interumane par a fi construite mai mult pe vrăjmăşie şi suspiciune, totuşi cuvântul *iubire* este cel mai vehiculat; dar şi cel mai denaturat în semnificaţia sa. În filosofia greacă existau trei termeni pentru cuvântul *iubire:* eros, filia şi agape. Erosul defineşte iubirea conjugală, senzuală; filia — iubirea fiască, prietenească, precum iubirea dintre Hristos şi ucenicii Săi („Voi sunteţi prietenii Mei... Mai mare iubire decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să şi-l pună pentru prietenii săi" — In. 15, 13-14); agape — iubirea divină intertrinitară, reflectată la nivelul condiţiei umane ca iubire spirituală, jertfelnică, iubire izvorâtă din credinţă şi speranţă. De

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. prof. Dr. DUMITRU ABRUDAN

Pocăinţa, cale spre Împărăţie

Dramele existenţei umane nu se nasc din faptul că avem prea multă sau prea puţină libertate, ci din lipsa de sens, pentru că nu din cauza libertăţii eşuează omul în tragic şi în absurd, ci din cauza faptului că nu are un sens în care să se regăsească şi spre care să tindă, însă, fiinţa umană nu poate deveni propriul său sens, după cum nici universul înconjurător, pentru că privite în ele însele acestea nu sunt decât simple entităţi finite, şi deci, lipsite de orice sens.

Conştient de această sărăcie de sens, omul caută să se regăsească în altceva, care transcende atât propria-i existenţă, cât şi universul din care face parte. Există ceva înlăuntrul nostru, în intimitatea noastră, care ne împinge mereu să ne căutăm împlinirea în acel *altceva* de dincolo de noi. Este setea fiinţei umane de Dumnezeu înspre care suntem creaţi să tindem într-un mod activ *„firea umană având o orientare dinamică spre Dumnezeu"*[1].

Tragicul apare în planul existenţei umane din momentul căderii, care în esenţa ei a echivalat cu o îndepărtare de sensul său genuin. Aceasta explică toate denaturările şi pervertirile pe care le-a cunoscut religia pe parcursul istoriei. Prin cădere, orientarea spre divinitate a omului s-a denaturat, pierzându-şi claritatea primordială. Toate formele de religie înregistrate până la ivirea creştinismului sunt dovada cea mai elocventă a faptului că omul, chiar rupt de Dumnezeu, a continuat să-L caute, închipuind cele mai bizare şi mai fantaste forme, încropindu-şi ritualuri dintre cele mai stranii, prin care a încercat să comunice cu El, să umple golul din fiinţa şi din existenţa sa.

Toate religiile necreştine s-au născut din setea imperioasă a omului după altceva decât el însuşi. Pe această cale a forţelor proprii, omul a reuşit să atingă anumite performanţe spirituale, şi chiar să întrezărească frânturi de adevăr, fără să izbutească însă să ajungă vreodată la deplinătate. Pe cât de nesigure i-au fost încercările în plan spiritual, tot pe atât de dramatice i-au fost şi rătăcirile şi eşecurile. Toate religiile necreştine s-au dovedit finalmente a nu fi altceva decât simple sforţări *„religiozităţi în căutarea lui Dumnezeu"*[2].

Dacă în toate aceste forme de religie omul ocupă poziţia centrală, el fiind cel care se străduieşte să urce pe calea absolutului divin, eşuând în majoritatea cazurilor în absurd şi în tragic, în creştinism lucrurile se schimbă fundamental. Nu omul este cel care-L află pe Dumnezeu, ci *Dumnezeu vine la om,* îl găseşte şi-l izbăveşte din întunericul în care ajunsese. Creştinismul răstoarnă şi anulează tot ceea ce a încercat omul să clădească în plan religios, dovedindu-se din această perspectivă o non-religie, sau mai corect spus *„o criză a religiilor" (O. Clement).*

Evanghelia din *Duminica de după Botezul Domnului (Mt. 4, 12-17)* fixează cu precizie cadrele: spiritual, geografic şi istoric în care creştinismul îşi face intrarea în istorie. Există câteva elemente în această pericopă

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. NICOLAE STOIA

1. Pr. I Bria, Spaţiul nemuririi, p. 18.
2. N. Crainic, Puncte cardinale în haos, p. 178.

Comunicat de presă

Adunarea Naţională Bisericească a aprobat titulatura şi întinderea teritorială a Mitropoliei Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului

Astăzi, 1 martie a.c., la Palatul Patriarhiei, sub preşedinţia Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, s-au desfăşurat lucrările Adunării Naţionale Bisericeşti a Bisericii Ortodoxe Române.

Forul central reprezentativ al Bisericii Ortodoxe Române a analizat şi a evaluat activitatea bisericească pe plan intern şi extern în anul 2005 sub aspect pastoral-misionar, social-caritativ, organizatoric, administrativ, viaţă monahală, învăţământ teologic şi religios în şcolile de stat, patrimoniu cultural bisericesc, activitate editorial-tipografică, construirea de noi locaşuri de cult, relaţii cu alte culte, legăturile cu românii din jurul graniţelor ţării şi Diaspora, relaţii externe bisericeşti etc.

Adunarea Naţională Bisericească a aprobat mai multe amendamente ale Sfântului Sinod la diferite articole din Statutul pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române cu referire la componenţa şi atribuţiile comitetelor parohiale, numirea personalului bisericesc de conducere de la eparhii, alegerea clerului superior, comisiile sinodale şi atribuţiile lor, precum şi la funcţionarea organelor centrale deliberative, administrative şi executive din Patriarhia Română.

Adunarea Naţională Bisericească a aprobat titulatura şi întinderea teritorială a Mitropoliei Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului, precum şi înscrierea noii Mitropolii pe locul al patrulea în dipticele Bisericii Ortodoxe Române, după Mitropolia Ardealului.

BIROUL DE PRESĂ
AL PATRIARHIEI ROMÂNE

COMUNICAT

În şedinţa de lucru din 2 martie 2006, desfăşurată sub preşedinţia Prea Fericitului Părinte Patriarh TEOCTIST, la Reşedinţa patriarhală, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat înălţarea la rangul de Mitropolit a Înalt Prea Sfinţitului Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului, cu titulatura „Mitropolitul Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului şi Arhiepiscop al Vadului, Feleacului şi Clujului"; locul său în dipticele Bisericii Ortodoxe Române fiind al patrulea, după Mitropolitul Ardealului.

Sfântul Sinod l-a ales pe Prea Cuviosul Părinte Ioan Casian, de la Parohia „Sf. Nicolae" din New York, în postul de Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române în America şi Canada, cu titulatura „de Vicina".

Alegerea a fost făcută la recomandarea Înalt Prea Sfinţitului Arhiepiscop Nicolae al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române în America şi Canada şi cu aprobarea Consiliului Eparhial.

* * *

Născut în anul 1969, în oraşul Comăneşti, judeţul Bacău, Părintele Protosinghel Ioan Casian (Liviu-Ionel Tunaru) este Licenţiat al Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu (promoţia 1993). Între anii 1993—1998 a urmat studii în teologie la Institutele Pontificale: „Flagelazione" din Ierusalim (Israel), „Sf. Anselm de Canterbury" şi „Oriental" din Roma (Italia). Între anii 1998—2000 a fost secretar al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale şi Meridionale, fiind hirotonit preot şi tuns în monahism pe seama Mânăstirii „Înălţarea Sfintei Cruci" din centrul Franţei. Din anul 2003 este preot paroh al Parohiei „Sfântul Nicolae" din New York, Statele Unite ale Americii. A participat la mai multe întâlniri, conferinţe şi simpozioane ecumenice în Europa şi pe continentul american. Vorbeşte limbile engleză, franceză şi italiană.

BIROUL DE PRESĂ ŞI COMUNICAŢII
AL PATRIARHIEI ROMÂNE

„Doamne, prin harul Tău, transformă lumea"

A IX-a Adunare Generală a Consiliului Ecumenic al Bisericilor

— Porto Alegre, Brazilia, 14—23 februarie 2006 —

Adunarea generală este, conform constituţiei Consiliului Ecumenic al Bisericilor (CEB), „forul legislativ suprem" care se întruneşte o dată la şapte ani. Delegaţii: persoane hirotonite, laici, tineri, persoane cu disabilităţi şi indigeni sunt numiţi de bisericile membre, dar există şi alte categorii de participanţi care nu iau parte la procesul decizional: consilieri (advisers), reprezentanţi şi observatori ai Bisericilor care nu sunt membre în CEB, sau ai altor organizaţii ecumenice, oaspeţi (inclusiv, începând cu cea de a V-a Adunare generală, persoane de alte religii), reprezentanţi mass-media şi vizitatori. La Porto Alegre au luat parte 691 de delegaţi ai celor 348 de biserici membre, dar numărul total al participanţilor a fost de aproape 4000. Delegaţia Bisericii Ortodoxe Române a fost condusă de Înalt Prea Sfinţitul Părinte Profesor Universitar Doctor Nifon Mihăiţă, Arhiepiscopul Târgoviştei.

Adunările generale sunt evenimente majore pentru mişcarea ecumenică. Prin rugăciune, meditaţie, prezentări, discuţii şi decizii se oferă cadrul pentru evaluarea activităţii şi identificarea priorităţilor CEB. Totodată sunt ocazii pentru adâncirea cunoaşterii şi comuniunii în perspectiva unităţii văzute a Bisericii.

Prima Adunare generală s-a desfăşurat la Amsterdam, Olanda, în anul 1948, când s-a şi constituit Consiliul Ecumenic al Bisericilor, şi a avut ca temă: *„Dezordinea provocată de om şi planul lui Dumnezeu"*, marcându-se astfel realităţile imediat post-belice. A II-a Adunare generală,

(Continuare în pag. a 7-a)

Pr. NICOLAE MOŞOIU
— PARTICIPANT —

Pastorală la Duminica Ortodoxiei

(Urmare din pag. 1)

Trebuie să ştim că facerea de bine cea plăcută lui Dumnezeu este numai aceea făcută de bunăvoie, din bunătatea inimii. Sfântul Apostol Pavel îndemna oarecând pe Corinteni spunându-le: *„Fiecare să dea cum socoteşte cu inima sa, nu cu părere de rău sau de silă, căci Dumnezeu iubeşte pe cel care dă cu voie bună"*[3], motivând *„căci dacă este bunăvoinţă, bine primit este darul, după cât are cineva, nu după cât nu are"*[4]. Aşadar, datori suntem şi noi să săvârşim fapta bună ca rod al credinţei noastre mai ales în vremea de acum când mulţi dintre confraţii noştri aflaţi în ţară sau în afara graniţelor ei au nevoi pe care nu şi le pot împlini singuri.

Prin faptele noastre bune ne facem împreună-lucrători cu harul lui Dumnezeu, înaintăm pe calea desăvârşirii noastre sufleteşti şi pregătim mântuirea sufletului nostru.

Pentru această împreună-lucrare, noi, membrii Sfântului Sinod, vă chemăm şi în acest an pe toţi, harnici şi devotaţi slujitori ai altarelor străbune, pe toţi membrii Consiliilor şi Comitetelor parohiale, pe epitropi şi pe toţi bunii credincioşi să vă sporiţi dragostea voastră faţă de Dumnezeu, faţă de Biserica Sa şi faţă de aproapele, prin fapta cea bună a darului pentru Fondul Central Misionar al Bisericii Ortodoxe Române.

Obiceiul acesta, de a se ajuta creştinii între ei e vechi. Încă Sfântul Apostol Pavel organiza colecte pentru săracii din Ierusalim[5]. Darul vostru foloseşte sfintei noastre Biserici să-şi asigure mijloacele materiale pentru ca şi în acest an să continue opera sa caritativă, să poată ajuta unele parohii de pe cuprinsul ţării, pentru împlinirea unor nevoi ca zidirea, repararea, pictarea sau înzestrarea bisericilor cu cele necesare. Această contribuţie apoi ajută Biserica noastră să acopere cheltuielile necesare funcţionării parohiilor româneşti din străinătate, unde trăiesc fraţi de-ai noştri care doresc să păstreze legătura cu Biserica-Mamă. Tot din această contribuţie, în fine, Biserica îşi continuă buna conlucrare cu celelalte confesiuni în cadrul organizaţiilor religioase din lume, pentru realizarea unităţii tuturor fiilor lui Dumnezeu.

Folosul cel mare al faptei de ajutorare se întoarce însă în primul rând spre fiecare dintre voi, după cum zice Sfântul Ioan Gură de Aur: *„Voi care daţi milostenii, voi câştigaţi şi nu cei care primesc milostenii"*[6].

Urmaţi aşadar, îndemnul Sfântului Apostol Iacov: *„Faceţi-vă împlinitori ai cuvântului, nu numai ascultători ai lui"*[7], amintindu-vă neîncetat că *„Dumnezeu iubeşte pe cel ce dă cu voie bună"*[8].

Prin aceasta, iubiţii noştri, sporim în credinţă, nădejde şi dragoste frăţească. Prin aceasta se întăreşte unitatea spirituală a noastră a tuturor în cadrul Bisericii căreia aparţinem. Cu puteri mereu înnoite contribuim la mai binele societăţii în care trăim. Acest lucru este bineplăcut lui Dumnezeu.

Aşa vom putea rosti fiecare din noi, senini şi liniştiţi, împreună cu proorocul Isaia: *„O Doamne! Adu-ţi aminte că am umblat înaintea Ta întru credincioşie şi cu inimă curată, săvârşind ceea ce este plăcut înaintea ochilor Tăi"*[9].

„Harul Domnului nostru Iisus Hristos şi dragostea lui Dumnezeu-Tatăl şi împărtăşirea Sfântului Duh să fie cu voi, cu toţi". Amin!

3. II Corinteri 9, 7.
4. II Corinteni 8, 12.
5. II Corinteni 9, 11-14.
6. *Omilia VI* la Epistola către Tit.
7. Iacob 1, 22.
8. II Corinteni 9 ,7.
9. Isaia 38, 3.

PREŞEDINTELE SFÂNTULUI SINOD
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

† TEOCTIST,

Arhiepiscop al Bucureştilor,
Mitropolit al Munteniei şi Dobrogei,
Locţiitor al Cezareii Capadociei
şi Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

† DANIEL,
Arhiepiscopul Iaşilor şi Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei

† LAURENŢIU,
Arhiepiscopul Sibiului
şi Mitropolitul Ardealului

† TEOFAN,
Arhiepiscopul Craiovei
şi Mitropolitul Olteniei

† NICOLAE,
Arhiepiscopul Timişoarei
şi Mitropolitul Banatului

† PETRU,
Arhiepiscopul Chişinăului,
Mitropolitul Basarabiei
şi Exarh al Plaiurilor

† SERAFIM,
Mitropolitul Mitropoliei Ortodoxe Române a Germaniei, Europei Centrale şi de Nord

† IOSIF,
Mitropolitul Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale şi Meridionale

† TEODOSIE,
Arhiepiscopul Tomisului

† NIFON,
Arhiepiscopul Târgoviştei

† PIMEN,
Arhiepiscopul Sucevei şi Rădăuţilor

† BARTOLOMEU,
Arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului

† ANDREI,
Arhiepiscopul Alba Iuliei

† NICOLAE,
Arhiepiscopul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române în America şi Canada

† GHERASIM,
Episcopul Râmnicului

† EFTIMIE,
Episcopul Romanului

† EPIFANIE,
Episcopul Buzăului şi Vrancei

† CALINIC,
Episcopul Argeşului şi Muscelului

† IOACHIM,
Episcopul Huşilor

† CASIAN,
Episcopul Dunării de Jos

† TIMOTEI,
Episcopul Aradului, Ienopolei şi Hălmagiului

† LUCIAN,
Episcopul Caransebeşului

† IOAN,
Episcopul Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei, Bihorului şi Sălajului

† JUSTINIAN,
Episcopul Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureşului şi Sătmarului

† NICODIM,
Episcopul Severinului şi Strehaiei

† DAMASCHIN,
Episcopul Sloboziei şi Călăraşilor

† IOAN,
Episcopul Covasnei şi Harghitei

† GALACTION,
Episcopul Alexandriei şi Teleormanului

† AMBROZIE,
Episcopul Giurgiului

† DANIIL,
Episcop-Locţiitor (Administrator)
al Episcopiei Ortodoxe Române a Vârşeţului

† SOFRONIE,
Episcopul Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria

† VINCENŢIU PLOIEŞTEANU,
Episcop-Vicar Patriarhal

† CIPRIAN CÂMPINEANUL,
Episcop-Vicar Patriarhal

† SEBASTIAN ILFOVEANUL,
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureştilor

† VARSANUFIE PRAHOVEANUL,
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureştilor

† CALINIC BOTOŞĂNEANUL,
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Iaşilor

† VISARION RĂŞINĂREANU,
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului

† GURIE GORJEANUL,
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Craiovei

† PAISIE LUGOJANUL,
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Timişoarei

† IRINEU BISTRIŢEANUL,
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului şi Clujului

† VASILE SOMEŞANUL,
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului şi Clujului

† SOFIAN BRAŞOVEANUL,
Episcop-Vicar la Mitropolia Ortodoxă Română a Germaniei, Europei Centrale şi de Nord

† SILUAN MARSILIANUL
Episcop-Vicar la Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale şi Meridionale

† MARC NEMŢEANUL,
Episcop-Vicar la Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale şi Meridionale

† IRINEU SLĂTINEANUL,
Arhiereu-Vicar al Episcopiei Râmnicului

† IOACHIM BĂCĂUANUL,
Arhiereu-Vicar al Episcopiei Romanului

† CORNELIU BÂRLĂDEANUL,
Arhiereu-Vicar al Episcopiei Huşilor

† PETRONIU SĂLĂJANUL,
Arhiereu-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei, Bihorului şi Sălajului

† IUSTIN SIGHETEANUL,
Arhiereu-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureşului şi Sătmarului

„Fericiţi veţi fi voi când vă vor ocărî şi vă vor urmări şi vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, minţind din pricina mea..." (Matei 5, 11)

Grăind mulţimii strânsă pe munte, despre cele ce au de suferit în această lume rea, Domnul Hristos a arătat şi răsplata pe care Dumnezeu o va da cu prisosinţă celor ce se vor sili să împlinească îndemnurile Lui. Domnul Hristos s-a adresat mai ales ucenicilor Săi, care au ascultat predica sa mesianică, bine ştiind ce vor avea de suferit pentru aceasta. Se atrage atenţia, că aşa au suferit proorocii T.V., care nu s-au înspăimântat de grelele cazne la care au fost supuşi, bine ştiind că Dumnezeu le-a răsplătit lor în împărăţia cerurilor. Care prooroc n-a avut să sufere pentru modul în care a făcut cunoscută voia lui Dumnezeu?

Ce vom zice despre proorocul Ilie, care prin puterea rugăciunii sale a încuiat cerul, să nu cadă picur de ploaie pe pământ, timp de trei ani şi jumătate?

Care i-a fost răsplata genialului Isaia, evanghelistul T.V., care i-a descris viaţa de jertfă a Mântuitorului Hristos, cu mai mult de şase secole înainte?

Proorocul Daniil a fost calomniat şi din porunca împăratului a fost aruncat în groapa leilor. Prin puterea rugăciunii a astupat gurile leilor şi de acolo a fost scos nevătămat. Cu câtă poftă năpraznică însă, aceiaşi lei, i-au sfâşiat pe cei ce l-au calomniat pe proorocul Daniil, care a ajuns iarăşi în graţia împăratului.

Proorocul Daniil îşi făcea cu regularitate rugăciunea adresată lui Dumnezeu, la fereastra deschisă spre Ierusalim. Cu încredere îi solicita să vină în ajutor fiilor poporului ales. Împăratul s-a milostivit faţă de ei, spre a se putea reîntoarce în patrie.

Proorocul care a făcut trecerea de la T.V. la T.N., a fost Sfântul Ioan Botezătorul, Înainte Mergătorul şi Botezătorul Domnului nostru Iisus Hristos. Despre el a zis Iisus, că este cel mai mare dintre toţi cei născuţi din femeie, în afară de Iisus.

Predica Sf. Ioan Botezătorul era chemarea la pocăinţă şi îndemnul de a face fapte vrednice de pocăinţă. La el la Iordan au venit să se boteze din toate păturile sociale. Au venit oameni de rând, care şi-au plâns păcatele. Au venit slujbaşi în viaţa poporului, care şi-au mărturisit păcatele săvârşite. Cu curaj le-a descoperit păcatele şi le-a cerut să facă fapte vrednice de pocăinţă. Iată, la rădăcina pomului stă stăpânul cu securea. Tot pomul bun face roade bune, iar pomul rău face fructe rele; de aceea pomul rău se taie şi se aruncă în foc.

Au venit la Ioan şi ostaşii, cărora le-a cerut să folosească puterea cu chibzuinţă. N-a cruţat Sfântul Ioan nici pe cei mari. Pe tetrarhul Irod l-a mustrat, că ţine în căsătorie pe soţia fratelui său Filip. Pentru aceasta a consimţit să i se aducă pe tipsie capul Sf. Ioan. Iată, cât de scump a plătit el curajul de a fi mustrat el păcatul lui Irod, că ţine în căsătorie pe soţia fratelui său Filip.

Potrivit acelora care au calomniat păcatele apostolilor, şi lor le revine aceeaşi osândă. De fapt, tradiţia creştină drept măritoare ne adevereşte că — în afara apostolului şi evanghelistului Ioan — toţi apostolii au murit moarte de martir. Dacă pe Iisus l-au bătut şi l-au dat morţii, nu puteau ucenicii Săi să aibă un sfârşit mai bun, căci nu este sluga mai mare decât stăpânul său. După sfârşitul prin sabie a lui Iacov cel Mare, au urmat rând pe rând şi ceilalţi apostoli ai lui Hristos.

Moarte de martir a avut şi apostolul Petru, în anul 67 d.H. Fiind urmărit ca să-l prindă, la marginea Romei i s-a arătat Iisus, pe care l-a întrebat: Quo vadis, Domine? — Mă duc la Roma, să mă răstignesc a doua

(Continuare în pag. a 6-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

„Deus caritas est"

(Urmare din pag. 1)

reţinut faptul că în Noul Testament nu se utilizează niciodată termenul *eros* spre a defini iubirea, ci numai termenul *agape*. În schimb, în Vechiul Testament, mai precis în poemul biblic „Cântarea Cântărilor", găsim doi termeni cu o conotaţie diferită. Unul este un masculin plural — „*dodim*", care exprimă ceea ce s-ar putea considera plăcerile, farmecele iubirii senzuale şi altul, care este un feminin singular — „*ahava*", cu o semnificaţie identică cu grecescul „agape". Cel ce se lasă antrenat înspre zona mai puţin luminoasă a plăcerilor şi desfătărilor senzuale, coboară şi se autoizolează într-un cerc foarte îngust al efemerului, în schimb, cel ce năzuieşte spre a gusta din frumuseţile şi bunătăţile iubirii jertfelnice, se află într-un permanent urcuş spre spaţiul mai larg al eternităţii.

Filosofia iluministă a reproşat creştinismului faptul de a fi denaturat sensul iubirii, înlocuindu-l pe eros cu agape. În acelaşi ton, filosoful Nietzsche se întreabă retoric dacă nu cumva Biserica, prin poruncile şi interdicţiile sale, a transformat în *amar* cel mai dulce dintre darurile vieţii: dragostea.

Suveranul pontif dă un răspuns la aceste acuze arătând că religia, în care iubirea este privită şi înţeleasă ca agape, nu refuză erosul, nu-l sărăceşte, ci îl purifică şi îl tămăduieşte, redându-i adevărata menire. Din Revelaţie ştim că omul este trup şi suflet. Dacă el ar ignora că pe lângă suflet are şi trup sau dacă ar socoti trupul ca lipsit de valoare pentru că este materie, omul şi-ar pierde propria demnitate. Tot aşa, dacă pe de altă parte, ar renega sufletul şi ar considera trupul ca realitate exclusivă, în mod egal şi-ar pierde propria măreţie. Iată deci că, în sens creştin, porunca iubirii nu se adresează numai sufletului sau numai trupului, ci omului ca persoană, ca fiinţă dihotomică, alcătuită din trup şi din suflet, a cărei menire este viaţa de comuniune.

Din referatul biblic despre creaţie aflăm că după ce l-a creat Dumnezeu pe om, a văzut că nu e bine ca acesta să fie singur şi, de aceea, i-a creat un ajutor pe potrivă. Rezultă de aici că omul este menit comuniunii cu altul. Concluzia referatului biblic despre creaţie întăreşte şi mai mult ideea aceasta: „De aceea — se spune în Facere 2, 24 — va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va uni cu femeia sa şi vor fi amândoi un trup". Numai împreună bărbatul şi femeia întruchipează simbolul unităţii, al umanităţii. Erosul rânduit ca lege din actul creaţiei, îl trimite pe om spre căsătorie, spre cadrul firesc al împlinirii propriului destin în această lume. Imaginii unităţii Treimii celei sfinte şi nedespărţite îi corespunde căsătoria monogamică, fundamentată pe iubirea dezinteresată, exclusivă şi definitivă.

Faptul că astăzi asistăm la o exaltare a trupului şi la o exacerbare a erosului, ceea ce înseamnă denaturare a sensului iubirii conjugale, alunecându-se spre desfrâu şi perversiune, trebuie să ne dea foarte serios de gândit. Erosul practicat în afara unirii conjugale şi împotriva firii, devine marfă, un lucru pe care îl poţi cumpăra şi vinde. Omul însuşi se transformă în obiect al plăcerii, al abuzului şi egoismului. Este dureros că în Europa secolului XXI şi nu numai în Europa, ci peste tot în lume se practică traficul de persoane, de fiinţe umane coborâte la nivelul de marfă, de obiecte ale plăcerii. Ne aflăm evident în faţa unei degradări a demnităţii umane, a unei decadenţe care umbreşte statutul nostru de fiinţe purtătoare a chipului lui Dumnezeu, fiinţe raţionale, libere şi responsabile. Aşa îl înţelege şi aşa îl preţuieşte creştinismul pe om, ca pe o creatură a lui Dumnezeu menită să se afle permanent pe calea autodepăşirii, a renunţării, a purificării şi vindecării.

Iisus Hristos, care este iubirea întrupată a lui Dumnezeu, a fost trimis în lume spre a căuta „*oaia cea pierdută*", adică umanitatea suferindă şi rătăcită.

Când Iisus, în parabolele Sale, vorbeşte de păstorul care îşi caută oaia răzleţită, de femeia care îşi caută drahma pierdută, de tatăl care merge în întâmpinarea fiului risipitor, nu face altceva decât să descrie taina negrăită a întrupării Sale: să-i mântuiască pe oameni, să-i readucă în casa iubirii Părintelui din ceruri. Prin moartea Sa pe cruce Hristos Domnul ne-a oferit pilda iubirii în forma ei desăvârşită, *radicală*, cum o defineşte suveranul pontif. Coasta străpunsă a lui Iisus explică mai bine decât orice cuvânt ce semnificaţie poate avea titlul enciclicei papale: „*Deus caritas est*".

Înălţându-se cu trupul la cer, după sfânta Sa Înviere, Iisus, iubirea întrupată a Tatălui, nu ne-a abandonat, nu ne-a lăsat singuri. El petrece de-a pururi cu noi prin Dumnezeiasca Euharistie, oferindu-ni-se în chip mistic sub forma pâinii şi a vinului. Suntem chemaţi să ne apropriem de potir *„cu credinţă şi cu dragoste"*. Primindu-L pe El, cu „Trupul Său cel Sfânt şi cu Scump Sângele Său", ne unim cu El în dragoste, dar ne unim şi cu toţi semenii noştri care se împărtăşesc din acelaşi potir. „Eu nu-l pot avea pe Hristos numai pentru mine", afirmă suveranul pontif. Îl primesc împreună cu alţii. Ni se împărtăşeşte tuturor cu aceeaşi iubire şi bunătate. Cuminecarea cu Trupul şi Sângele Său mă trage pe mine în afară de mine însumi şi mă uneşte cu El şi cu semenii, care şi ei au ieşit din ei înşişi la întâlnirea cu El şi cu mine. Dumnezeu întrupat ne atrage pe toţi la El şi ne face părtaşi ai iubirii sale veşnice. Agape - iubirea devine în faţa potiru ui agapa - adică masa dragostei la care gustăm hrana cea dătătoare de viaţă fără de moarte, hrană din care dacă cineva gustă cu credinţă şi cu dragoste rămâne viu în veci.

În încheierea primei părţi a enciclicei, papa Benedict al XVI-lea pune două întrebări: 1. Cum Îl putem iubi pe Dumnezeu, pe Care nimeni nu L-a văzut? Ca să iubeşti pe cineva trebuie să te convingi de realitatea şi valoarea acelei persoane; 2. Iubirea poate fi poruncită? Poate fi impusă? Iubire cu de-a-sila?

Spaţiul nu ne îngăduie decât să redăm răspunsurile foarte scurte la aceste întrebări. 1. Într-adevăr, pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut şi nici nu poate să-L vadă (să-l perceapă cu simţurile) cum este El în fiinţa Lui. Dar El ni s-a descoperit prin Fiul, care ne-a încredinţat, aşa cum l-a încredinţat pe Filip, zicând: „Cine M-a văzut pe Mine a văzut pe Tatăl... Eu sunt întru Tatăl şi Tatăl este întru Mine" (In 14, 9-10). De iubirea Fiului faţă de noi nu ne putem îndoi, pentru că avem mărturie de netăgăduit că s-a făcut om, a pătimit şi s-a îngropat pentru noi şi-a noastră mântuire. Toate acestea le-a împlinit cu voia Tatălui şi cu participarea nemijlocită a Duhului Dumnezeiesc. Răspunsul iubirii noastre trebuie să fie îndreptat şi spre Tatăl şi spre Duhul. 2. Cât priveşte întrebarea a doua, răspunsul este că nu ni s-a poruncit să iubim, ci ni s-a făcut dovada că noi suntem iubiţi. Dacă Dumnezeu ne iubeşte întâi, noi avem datoria să răspundem iubirii Lui. Iubirea cu care El ne copleşeşte nu este interesată, egoistă. Ca atare logica ne determină să răspundem acestei iubiri.

Partea a II-a a enciclicii papale este intitulată: „*Caritas* (Mila, Milostivirea) — *Exerciţiul Iubirii din partea Bisericii ca şi „Comunitate de Iubire"*.

Din cartea Faptelor Apostolilor aflăm că prima comunitate creştină din Ierusalim s-a legitimat ca o comunitate a iubirii. Între membrii ei nu era nimeni lipsit pentru că toate le aveau de obşte, aşa cum sunt bunurile unei familii. Duhul Sfânt, coborât la Cincizecime, a transformat, prin puterea Sa, inima Comunităţii eclesiale din Ierusalim, încât cei ce o alcătuiau îşi purtau sarcinile unii altora. Această Comunitate, socotită prima Biserică văzută, constituia un model despre felul în care Pronia cerească voia să transforme lumea într-o singură familie. Spiritul acelei comunităţi s-a prelungit în istorie, prin toată slujirea Bisericii faţă de lume. Propovăduirea cuvântului, săvârşirea Tainelor, lucrarea pastoral-misionară şi faptele milostivirii creştine sunt expresia iubirii prin care Biserica a urmărit constant *„binele integral al omului"*, cum se exprimă papa Benedict al XVI-lea în enciclica sa. Iubirea a devenit forţa care a stimulat Biserica în a nu se limita doar la problemele de natură spirituală, ci a întâmpina cu dăruire şi suferinţele şi nevoile materiale ale omenilor. Aşa se explică alegerea celor şapte diaconi, a căror menire iniţială a fost *„slujirea la mese"*, adică hrănirea, din prinoasele aduse, a tuturor celor care mai înainte s-au împărtăşit duhovniceşte din acelaşi potir. Misiunea diaconilor se înscrie astfel ca un *serviciu social*, care nu trebuie socotit neapărat ca total separat de *serviciul spiritual*, rezervat Apostolilor, ci ca o continuare a acestuia. *„Diaconia"* — serviciul iubirii semenului s-a înscris astfel în structura fundamentală a Bisericii. Grija faţă de văduve, faţă de orfani, faţă de bătrâni, faţă de bolnavi, faţă de săraci, faţă de străini, faţă de toţi cei aflaţi în dificultăţi şi neputinţe s-a conjugat permanent cu lucrarea sacramentală a Bisericii, cu slujirea liturgică, administrarea Tainelor şi propovăduirea cuvântului. Sfântul Iustin Martirul şi Filosoful († 155) ne-a lăsat o mărturie cum că nu numai în veacul apostolic ci şi după aceea Biserica a îmbinat cele două aspecte ale lucrării ei: cel misionar-pastoral cu cel al slujirii sociale. El ne spune că persoanele cu posibilităţi materiale aduceau la reşedinţa episcopilor ajutoare materiale, pe care aceştia le distribuiau tuturor celor aflaţi în suferinţă şi lipsuri. Şi Tertulian, care a murit prin anul 220 ne transmite aceeaşi mărturie despre slujirea caritativă a Bisericii. Din secolele IV—VI avem mărturii despre o lucrare diaconală care s-a practicat în Egipt mai ales de către comunităţile monahale de acolo. Suveranul pontif se referă la mărturii despre aceeaşi lucrare susţinută şi în Apusul Europei. Sfântul Ambrozie († 397) şi papa Grigorie cel Mare († 604) ne oferă date concrete despre implicarea lor în ajutorarea materială a propriilor fii duhovniceşti. S-au încetăţenit, în limbajul ecclesiastic, trei termeni privind lucrarea Bisericii: *„kerigma"* (propovăduirea sau vestirea Evangheliei), *„liturghia"* (săvârşirea Tainelor) şi *„diaconia"* (serviciul caritabil, slujirea socială).

Alte aspecte prezentate de către suveranul pontif în enciclica sa vizează raportul între *iubire* şi *dreptate*, raport extins şi la relaţiile dintre Biserică şi Stat. În această ultimă problemă, papa Grigorie al XVI-lea arată că sferele de responsabilitate ale celor două realităţi istorice sunt diferite, dar nu antagoniste ci în relaţie de reciprocitate. Statul nu poate impune religia, dar trebuie să garanteze libertatea practicării ei. Biserica trebuie să se poată bucura de independenţă şi să-şi poată împlini slujirea ei în conformitate cu normele credinţei, ale adevărului revelat, sprijinind însă dreptatea, moralitatea, demnitatea umană, legalitatea. Cu alte cuvinte, aşa cum se exprimă suveranul pontif, ea, Biserica „are datoria de a-şi oferi contribuţia specifică, la purificarea conştiinţei şi la formarea morală (etică), pentru ca exigenţele dreptăţii (justiţiei) să devină comprehensibile (să fie înţelese) şi din punct de vedere politic realizabile".

„Biserica nu poate şi nici nu are dreptul să ia în mână lupta politică pentru edificarea unei societăţi care să fie cea mai dreaptă posibilă. Ea nu poate şi nici nu trebuie să se pună în locul Statului. Dar ea nu poate şi nici nu trebuie să stea deoparte în lupta pentru dreptate. Ea trebuie să se implice în această luptă, oferind argumente raţionale şi revelaţionale, trezind forţele spirituale, fără de care dreptatea, care cere de asemenea şi renunţări, nu se poate afirma şi nici dezvolta". Trebuie să se ţină cont de faptul că nici chiar într-o societate cea mai dreaptă posibilă, caritas (iubirea, mila, iertarea) nu poate să lipsească. Nu există nici o ordine dreaptă (justă) a Statului care să poată face superfluu serviciul iubirii. Vor exista întotdeauna suferinţe, lipsuri, neputinţe care vor pretinde consolarea şi ajutorul. Un Stat care vrea să-şi asume totul, să absoarbă totul în sine, devine până la urmă o instanţă birocratică, care nu poate să asigure esenţialul de care omul suferind — orice om — are nevoie şi anume — dezvoltarea personală plină de iubire. Nu este nevoie de un Stat care să stăpânească şi să domine totul, ci din contră de un Stat care să recunoască cu generozitate şi să susţină, în lumina principiului subsidiarităţii, iniţiativele care pot veni din partea diferitelor forţe sociale apropiate oamenilor avizaţi ajutorului altora. Biserica este una dintre aceste forţe vii. În ea trăieşte dinamic iubirea inspirată de Duhul lui Hristos. Această iubire nu oferă oamenilor numai ajutor material, ci în egală măsură şi întărire şi îngrijire a sufletului, ajutor adesea mai necesar decât susţinerea materială. Afirmaţia după care structurile drepte ar face inutile operele de caritate ascunde, în realitate, o concepţie materialistă, o prejudecată potrivit căreia omul trăieşte „numai cu pâine" (Mt. 4, 4) şi o convingere care umileşte omul şi care disprefuieşte cu siguranţă ceea ce este mai specific uman (partea sa spirituală, n.n.).

În ultima parte a enciclicii, suveranul pontif trece în revistă „numeroasele structuri ale serviciului caritativ în contextul social actual" şi prezintă factorii responsabili ai acţiunii caritative a Bisericii. Principalii responsabili sunt socotiţi episcopii, în calitate de succesori ai Apostolilor. Colaboratorii lor apropiaţi în această lucrare sunt preoţii, diaconii, personalul monahal dar şi credincioşii laici. Toţi aceştia trebuie să-şi împlinească menirea cu iubire dar şi cu smerenie, chiar cu umilinţă, bineştiind că Hristos a ocupat ultimul loc în această lume. Puterea de a ajuta nu poate fi nici merit, nici titlu de orgoliu pentru noi oamenii. Prin noi lucrează Hristos. Tot harul şi toată darea cea bună se coboară de la El, care stă de-a dreapta Tatălui. Credinţa, speranţa şi dragostea trebuie să însufleţească pe oricine se pune în slujba semenilor săi.

Acestea ar fi principalele coordonate care alcătuiesc cuprinsul primei enciclice a papei Benedict al XVI-lea.

România, Biserica ei şi Europa

Aşteptări, speranţe şi temeri — o mărturie ortodoxă

(Urmare din pag. 1)

Libertatea este însă şi o povară greu de purtat, mai ales când este sufocată de false liberalisme.

După Revoluţie, procesul de redobândire a bunurilor confiscate de Stat a început şi încă continuă şi astăzi. S-a obţinut o deplină libertate religioasă. Biserica a încercat să-şi preia absolut toate prerogativele pe care trebuia să le aibă tot timpul, s-a început o construire sau un proces de refacere şi de construire de biserici nemaiîntâlnit în istoria veche şi modernă a ţării. În şcoli s-a redobândit dreptul de a preda educaţie religioasă, s-a impus educaţia religioasă în toate clasele, de la clasa I până la clasa a XIII-a. Biserica a făcut deja prima evaluare după 10 ani şi a obţinut rezultate mulţumitoare. Înainte de Revoluţie, în ţară existau două Facultăţi de Teologie, la Bucureşti şi la Sibiu, şi cinci Seminarii. Astăzi sunt 15 Facultăţi şi 35 de Seminarii Teologice.

Cel mai important lucru pe care şi l-a preluat Biserica, ca o necesitate firească, este lucrarea social-filantropică. Comunismul interzisese complet Bisericii accesul pe piaţa de servicii sociale. Aceasta nu înseamnă că, freatic, ea nu a lucrat în favoarea credincioşilor aflaţi în dificultate. După ce a deposedat Biserica de bunuri, a preluat toate aceste lucrări în seama Statului, realizând o asistenţă socială incoerentă şi fracturată moral.

Acestea sunt lucrurile pozitive, lucrurile bune, şi mai sunt încă multe altele. Trecerea, transferul, perioada de tranziţie, a adus însă o mare parte din populaţie la condiţii mai grele de viaţă. Primul lucru care a şocat societatea în transferul acesta a fost şomajul. Nici Biserica n-a fost pregătită să întâmpine o astfel de transformare socială. Observăm acum o trecere spre un interes personal sporit, în dauna interesului colectiv, interesului obştesc. Aceasta a dus spre progresul unora, îmbogăţirea unora, sărăcirea altora, şi mai ales printr-un proces extrem de periculos care a născut corupţia uneori generalizată. În ultima vreme, am constatat o transformare, o mişcare spre progres, un progres şi economic, dar mai ales social, moral. Astfel poate să-şi imagineze România un teolog sau un cetăţean obişnuit, care trăieşte astăzi aceste realităţi, remarcând că odată cu sporirea moral spirituală a cetăţenilor săi, apare şi rezultanta economică, poziţionată tocmai prin valoarea spirituală pe care o incumbă.

Ce este Uniunea Europeană pentru noi, pentru români?

Pentru marea majoritate a românilor, este o şansă, chiar o şansă unică. Există multe aşteptări, multe speranţe, dar în acelaşi timp există şi temeri. Ceea ce este foarte important, şi am primit încurajări din partea prietenilor din toată lumea, este faptul că România nu este o ţară săracă, nici spiritual, nici material. Ea are un tezaur prin care poate contribui la Europa, la unitatea ei, spirituală şi materială.

Vom încerca să enumerăm câteva aşteptări pe care şi le pune România în Uniunea Europeană!

Continuarea dezvoltării economice, care aduce bunăstare. Trecerea de la economia centralizată comunistă, la economia de piaţă s-a făcut cu multe convulsii sociale, în primul rând. Procesul nu este terminat nici astăzi. S-au împărţit uzinele şi s-au privatizat. Dar nu toţi cei care le-au cumpărat au fost în stare să le repună în funcţie, mulţi au pierdut, dar a pierdut şi ţara în acelaşi timp, oamenii rămânând fără cele necesare traiului cotidian. Progresul economic aduce după sine locurile de muncă, e sursă de supravieţuire, de aceea el este atât de necesar.

De asemenea, românii aşteaptă de la această înnoire, de la intrarea în organismele europene, o dreptate socială impusă şi devenită tradiţie. Iată de ce, la aceste aşteptări adăugăm speranţa, nădejdea noastră. Rolul Bisericilor din Europa va fi sporit acum. În păstrarea legăturii cu Cerul, ne vom ajuta unii pe alţii şi sperăm ca toate Bisericile din Europa să stea într-o legătură permanentă. Şi există aceste şanse şi prin aceste foruri internaţionale — avem în anul 2007, la Sibiu, a treia Adunare a Bisericilor Europene. Apropierea dintre Biserici, dintre creştini, ne apropie de Dumnezeu. Ceea ce numim noi astăzi „ecumenism" nu este o formulă nouă. Chiar considerată de unii — chiar şi dintre ortodocşi — o „erezie a secolului", ecumenicitatea actuală s-a dovedit o necesitate a fiinţării socio-umane, nu un moft turistic ci o atitudine de viaţă duhovnicească în care, afirmându-şi prompt identitatea subliniez, în fond, integritatea şi alternativa misiunii în Hristos, printre semenii tăi. Care — într-un spasm nestorian fără precedent — negând întruparea lui Hristos au nevoie de noi să le-o re-memoreze prin propovăduire şi jertfă activă. Ea trebuie să devină o slujire comună. Există un progres spiritual în apropierea dintre Biserici. Noi am experimentat de veacuri relaţia dintre diferitele confesiuni care există în România. De la *„modus vivendi" „unul lângă altul"*, am ajuns la *„unul cu altul"* şi trebuie să ajungem la *„unul pentru altul"*. Contribuţia esenţială a Bisericilor va fi în domeniul sfinţirii vieţii, sfinţeniei vieţii. Moralitatea vieţii trebuie să fie întreţinută, pentru ca sfinţenia în Dumnezeu să devină criteriu, şi moral şi spiritual. Filantropia structurată pe care noi am reînceput-o iar dumneavoastră o aveţi de multă vreme ne va fi şi nouă un model şi un sprijin. Ea trebuie să fie urmărită, accentuată şi dezvoltată. La temelia doctrinei tuturor Bisericilor se află slujirea lui Dumnezeu şi slujirea omului. Fiecare om are chipul lui Dumnezeu de la creaţie şi tinde spre asemănarea cu Dumnezeu, de aceea, fiecare dintre noi suntem datori şi obligaţi să privim şi la nevoile altora. Doar aşa înţelegem sensul creştin al bunurilor: bunurile sunt date nouă spre folosinţă, nu suntem stăpânii lor. Ele pot deveni „cheie de rai" în câştigarea Împărăţiei.

O altă preocupare a Bisericilor, preocupare comună, vizează tineretul. Şi noi avem multe probleme, mai ales cu tineretul care absolvă şcoală; după ce a urmat o educaţie religioasă, termină şcoala şi trebuie să găsim noi metode pastorale pentru a-i urmări şi a-i îndruma mai departe. Tineretul este viitorul omenirii, viitorul Europei, de aceea el este considerat extrem de important în pastorala catehumenală modernă. Ori, proiectul catehetico-pastoral existent deja în Bisericuţa Dumneavoastră poate fi difuzat, cu punctele de identitate ortodoxă necesare, şi în etosul misionar al B.O.R.

O altă preocupare a Bisericilor va trebui să se îndrepte asupra familiei. Familia creştină trebuie să fie model şi ea este baza educaţiei tineretului. Pentru aceasta ea trebuie remodelată creştin, reaşezate în fundamentele ei spirituale.

Care sunt temerile? Sunt şi ele destule. Vor fi multe inconvenienţe şi lupta va fi serioasă şi grea. Doar cei care nu cunosc situaţia reală visează la un Rai pe pământ, prin intrarea noastră în Europa. Am observat deja în perioada aceasta de libertate câte lucruri noi au venit şi la câte lucruri a trebuit să facem faţă cu multă greutate. Primul şi cel mai greu lucru care apasă asupra noastră şi care dăinuie este secularizarea. Bisericile trebuie să se unească, să-şi dea mâna şi să se lupte cu acest flagel: desacralizarea, secularizarea vieţii bisericeşti. Am urmărit cu tristeţe faptul că s-a respins menţionarea în Constituţia Europei a originii creştine a Europei. Suntem deschişi la convieţuirea cu toate religiile, dar trebuie să cunoaştem şi să recunoaştem de unde am venit şi să ne recunoaştem originea noastră. Trecerea de la lipsa libertăţii la libertate s-a făcut printr-o pierdere a controlului, printr-o alunecare în libertinaj. De la libertate s-a ajuns la libertinaj. Împotriva oricăror precepte biblice, s-a legalizat prostituţia. Homosexualitatea este pusă la rangul de mare drept al unor oameni care sunt de fapt bolnavi, pe care nu trebuie să-i expulzăm, dar nici să-i cocoloşim sau să-i prezentăm drept modele de viaţă. Este întotdeauna psihologia minorităţii: vor să se impună asupra majorităţii cu toate frustrările lor. Au avut pretenţii chiar să-şi aibă preoţii lor. De la monogamie s-a ajuns la poligamie, la poliandrie. Toate acestea distrug familia şi, prin ea, macină Biserica.

Drepturile persoanei, drepturile omului au trecut peste orice normă creştină. Dacă mai înainte convieţuirea a două persoane fără legalitate, fără un aviz legal era considerată concubinaj, astăzi cei care convieţuiesc împreună pot să-şi împartă avutul având deja un certificat de convieţuire. Familia este în mare pericol. Liberalizarea avorturilor, a pruncuciderii, aducându-se argumente medicale sau ştiinţifice şi mai ales juridice, manipularea embrionului uman, eutanasia, etc., toate au repercusiuni drastice în viaţa pastorală. Natalitatea a scăzut şi la noi simţitor; după noul recensământ este o situaţie foarte, foarte gravă. Drepturile persoanei primează peste drepturile obştei, a comunităţilor. Biserica a încercat să dea un răspuns şi în domeniul bioeticii; nu teologii, ci un grup de medici, de specialişti, împreună cu teologii, la noile progrese ştiinţifice, dar mai ales la cele care încalcă etica creştină. Biserica n-a fost împotriva transplantului pentru salvarea vieţii, dar în momentul în care lucrurile depăşesc cu totul moralitatea şi doctrina creştină, prin manipulare, ea rămâne în aşteptare. Nu poate accepta „jocul de-a Dumnezeu" pe care-l propovăduiesc liberalii medicinii moderne.

Mai sunt şi alte probleme, şi alte piedici, şi alte temeri.

În ce priveşte globalizarea şi mondializarea s-au făcut studii şi prezentări, şi cred că nici ei nici noi nu ştim cum va fi şi care va fi rezultatul unui proces de lungă durată. Ţara şi evident Biserica Ortodoxă întâmpină astăzi şi un alt proces unic, un fenomen care s-a întâmplat între cele două războaie: fenomenul emigraţiei. Este un fenomen. Emigraţia este de două feluri. Emigraţia forţei de muncă a celor care doresc să-şi câştige viaţa şi să se întoarcă înapoi, pentru ca să-şi continue lucrările lăsate acasă; cea mai periculoasă latură, cea mai păgubitoare pentru ţară este legată de „exodul creierelor", a minţilor luminate, a tinerilor care vin să se pregătească şi nu se mai întorc înapoi. Uneori şi pentru că nu au la ce şi pentru că strălucirea noului materialism îi încântă. Deşi remarcă, în timp, că robotizarea îi oboseşte, rămân dincolo de hotarele ţării, din ruşine dar poate şi pentru aceea că nu le-am transmis suficient de clar chemarea noastră de iubire!

Acestea sunt câteva elemente pe care am dorit să le amintesc ca o mărturie. Există deja un echilibru. Avem multe speranţe, dar în acelaşi timp suntem conştienţi că va fi o luptă mai grea decât cea pe care am dus-o până acum, în perioada de tranziţie. Noi, ca Biserică, nu trebuie să ţinem conferinţe economice şi sociale credincioşilor noştri, ci trebuie să stăm alături de ei, să le dăm curajul şi forţa necesară să răzbatem împreună şi să mergem împreună în această nouă situaţie pe care ne-o oferă Europa. Rugăciunea şi fapta propovăduitoare rămân armele noastre de bază.

La 1 decembrie 2005, de Ziua Naţională, am fost invitat la Bruxelles, la Ambasada noastră, la o reuniune, şi apoi la o recepţie. Am participat la un Simpozion Internaţional unde am întâlnit mulţi prieteni ai României, nu numai români, ci şi mulţi prieteni ai României, care ne dau curajul, aşa cum ne încurajaţi şi dumneavoastră. Faptul că am venit aici, la Graz, să preluăm ştafeta Adunării Ecumenice Europene şi să o ducem la noi acasă, este un semn al recunoştinţei noastre faţă de ţara dumneavoastră şi faţă de Europa; vă asigurăm că vă luăm şi vă purtăm în inimă şi vom avea ocazia să răspundem dragostei dumneavoastră faţă de România cum se cuvine când veţi veni la noi.

Vă mulţumesc şi mă scuz dacă n-am putut să vă spun mai multe lucruri, nefiind lucruri legate de teologie. Repet, a fost o mărturie a mea, a noastră, a sufletului meu, a unui român şi a unui teolog. Arhiereu, căruia nu-i poate fi indiferentă evoluţia ţării în care Dumnezeu i-a rânduit viaţa şi turma pe care s-o poarte spre mântuire.

Forumul ecumenic al Bisericilor creştine, Steiermark, Austria, 1-4 febr. 2006. Primirea de către reprezentanţii Comitetului local de organizare a Celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene – Sibiu, 2007, a lumânării ce va fi aprinsă, la Sibiu, cu ocazia deschiderii Adunării.

Cântări la icoana Maicii Domnului

O nouă colecţie de muzică psaltică — *Axioane împărăteşti de la Mânăstirea Neamţ* — poartă semnătura distinsului profesor de la Seminarul Teologic „Veniamin Costachi", Pavel Lungu.

În 95 de pagini sunt încrustate 30 de cântări *(axioane)* închinate icoanei făcătoare de minuni a Maicii Domnului de la Mănăstirea Neamţ, „un dar al Împăratului Bizantin Ioan al VIII-lea Paleologul (1425—1448) pentru Alexandru cel Bun (1400—1430), bunicul lui Ştefan cel Mare. Sfânta Tradiţie, subliniază autorul acestei colecţii, ne spune că, „pelerinii veniţi la Neamţ erau însoţiţi în ziua praznicului de această sfântă icoană şi de aceste axioane cântate, la masa oferită în trapeza mănăstirii".

Paginile cântărilor, în notaţie psaltică, sunt deosebit de frumos lucrate iar alternanţa celor două culori, textul religios şi caracteristicile ehului, cu cerneală roşie iar neumele cu cerneală neagră, imprimate pe fondul de hârtie „arhivistică", asigură interpretului o lectură plăcută, îmbietoare.

Axioanele tipărite în această colecţie de muzică bisericească poartă, fiecare, în colofonul respectiv, precizarea praznicului la care se cântă: *La Naşterea Maicii Domnului, Înălţarea Sfintei Cruci, Intrarea în Biserică a Maicii Domnului* etc. În majoritatea lor aceste *cântări împărăteşti* aparţin însă unor creatori necunoscuţi (anonimi) şi numai în două cazuri li s-a putut identifica autorul: *La Muntele Sinai*, de Damian Ieromonahul († după 1680) şi *De tine se bucură*, de Visarion Duhovnicul (1794—1844). Colecţia de Axioane împărăteşti este îmbogăţită şi cu alte două semnate de Pavel Lungu: *Îngerul a strigat* (şi în limba greacă) precum şi *Iubi-Te-voi, Doamne.*

Din textul de introducere *(Prolog)* mai reţinem şi sublinierea că, „Această sumă de sfinte cântări ne dezvăluie o continuitate a trecutului muzical bisericesc bizantin şi adaptarea marilor teme ale *muzicii bizantine* la specificul poporului român. Ele ilustrează — apreciază muzicologul — geniul Ortodoxiei care are puterea de a fi în acelaşi timp *sobornicească şi naţională*" (subl. n.).

Reuşita acestei ediţii se datoreşte ajutorului material şi moral asigurat de Înalt Prea Sfinţia Sa Daniel, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, Maica stareţă, stavrofora Mihaela Cosmei de la Mănăstirea Suceviţa, sponsorului Gheorghe Avram şi traducătorilor de limbă greacă, franceză şi engleză.

În întregul ei, tipăritura prezentată ar fi avut încă nevoie şi de unele precizări precum: sursa de proveniență a fiecărei cântări (fondul de manuscrise, nr. de inv., format etc.); apoi o lămurire cât de sumară asupra felului în care s-a făcut transliterarea şi diortosirea textului vechi.

Iată aşadar, o carte ce merită truda şi învăţătura noastră pentru a da glas acestui tezaur melodic bisericesc inconfundabil.

CONSTANTIN CATRINA

Testamentul lui Emanuil Gojdu

Mecenatul Emanuil Gojdu s-a născut la Oradea în 9/21 februarie 1802, într-o familie de macedo-români. A fost botezat în „biserica cu lună", azi catedrală a Episcopiei Oradiei. Ciclul elementar l-a urmat la şcoala comunităţii ortodoxe româneşti din urbea de pe malul Crişului Repede, clasele liceale la Liceul catolic al călugărilor premonstratensi, iar studiile universitare la Academia de Drept din Oradea şi Bratislava — Pojon. A practicat, cu mare succes, avocatura în Budapesta, unde a frecventat, ca şi alţi români din capitala Ungariei sau aflaţi acolo pentru studii, salonul literar din casa lui Atánasie Grabovsky, alt mocedo-român iubitor de cultură. Aici l-a cunoscut pe Anastasiu Şaguna, student la Drept, viitor mitropolit al Ardealului, cu numele de Andrei. Prietenia dintre cei doi a dăinuit toată viaţa lor. Avocat renumit, înzestrat şi cu un spirit practic de excepţie, Emanuil Gojdu reuşeşte, prin plasamente bancare îndrăzneţe şi investiţii în bunuri mobile şi imobile, să ajungă la o situaţie materială înfloritoare, din care i-a făcut părtaşi, încă de pe când trăia, pe mulţi tineri români aflaţi la studii în Budapesta. Casa sa era loc de întâlnire pentru mulţi dintre aceştia. Se mândrea că este român şi ortodox. A militat pentru autonomia bisericească şi şcolară a românilor, care pe atunci se aflau sub jurisdicţia canonică a ierar-

hilor sârbi de la Carloviţ. În timpul Revoluţiei de la 1848 s-a dovedit un înflăcărat apărător al drepturilor românilor bihoreni. Mai târziu, în calitate de comite (prefect) al Comitatului Caraş, de membru al Casei Magnaţilor (forul legiuitor al Parlamentului de la Budapesta), de deputat în Dieta Ungariei, Emanuil Gojdu a militat neobosit pentru afirmarea fiinţei naţionale a confraţilor săi de un neam şi o lege. Înainte de moartea sa, care a survenit în 23 ianuarie/3 februarie 1870, şi-a scris testamentul, prin care lăsa averea sa confraţilor săi români ortodocşi din Ungaria şi Transilvania.

Ajungând această problemă a moştenirii lăsate de Emanuil Gojdu, în centrul atenţiei opiniei publice, redăm în continuare părţi alese din acest testament, care începe astfel:

„Toată averea mea, aceea ce va rămâne după plătirea legatelor .... şi speselor de îngropăciune ..., o testez întreagă acelei părţi a naţiei române din Ungaria şi Transilvania, care se ţine de credinţa răsăriteană ortodoxă. Acest legat voiesc a-l constitui într-o *fundaţiune perpetuă*, care să poarte numele de *„Fundaţiunea lui Gojdu"*; iar pentru administrarea şi manipularea ei să fie îndreptătoare şi nestrămutabile următoarele mele dispoziţiuni:

a) După moartea mea se va face un inventar despre toată averea mea, (din care) să se substragă sarcinile ce vor mai fi rămas (adică acele părţi pe care le-a menţionat ca revenind soţiei sale şi unor rude apropiate, n.n.). Apoi, pentru restul, un inventar separat să se transpună (încredinţeze, n.n.), reprezentanţei fundaţionale prescrise mai jos, ca unui erede (moştenitor, n.n.) universal.

b) Pentru administrarea fundaţiunei mele împuternicesc pe următoarea reprezentanţă din naţiunea română, de religie răsăriteană ortodoxă:

— pe mitropolitul sau arhiepiscopul român de religie răsăriteană ortodoxă (din Transilvania, n. n.);

— pe toţi episcopii români de religie răsăriteană ortodoxă din Ungaria şi Transilvania;

— pe tot atâţia membri laici şi peste numărul acestora încă trei onoraţi bărbaţi civili, cunoscuţi prin onorabilitatea lor ca buni şi înţelepţi români ortodocşi...

c) După ce această reprezentanţă va primi, în numele naţiunei române de religiune răsăriteană ortodoxă, *rămasul fundaţional* (respectiv inventarul bunurilor, n.n.), acesta, după o controlă (verificare) corespunzătoare, se va depune în cassa (seiful, n.n.) Mitropoliei române ortodoxe şi (banii şi acţiunile, n.n.) se vor aşeza spre fructificare în locuri sigure şi solide, între acestea (fiind n.n.) cassele de păstrare din Pesta, Oradea Mare, Arad şi Sibiu; iar din venitul curat, două din trei părţi să se capitalizeze în tot anul şi să se mărească prin cametele cametelor, respectiv prin veniturile veniturilor, în decurs de 50 de ani de la primire (adică din 1871 până în 1921);

d) din a treia parte a venitului..., să se plătească un oficial purtător de socoteli iar restul sumei să-l împartă reprezentanţa fundaţională ca stipendie (bursă, n.n.) acelor tineri români de religiune răsăriteană ortodoxă, distinşi prin purtare bună şi prin talente, ai căror părinţi nu sunt în stare, cu averea lor proprie, să ducă la îndeplinire creşterea şi cultivarea copiilor lor. La locul acesta se stabileşte, ca principiu general, ca stipendiile să se facă după cerinţele împrejurărilor locale singuratice şi după gradele şcolilor: anume studenţilor în ţări străine (din Europa, n.n.) şi în Budapesta, respectiv auditorilor de ştiinţe mai înalte să se dea stipendii mai mari ca acelora care studiază în provincie şi respectiv în şcolile inferioare; stipendiile anuale destinate celor dintâi să nu fie mai mari de 500 fl. şi nici mai mici de 300 fl., iar pentru cei din urmă să nu fie mai mari de 300 de fl".

Pentru următoarea perioadă de 50 de ani (1921—1971) Emanuil Gojdu prevede să se capitalizeze 3/5 din veniturile anuale, iar 2/5 să se ofere ca burse studenţilor şi „tinerilor care voiesc a se califica pentru cariera industrială, preoţească şi învăţătorească".

În cea de a treia perioadă de 50 de ani (1971—2021) el prevede să se capitalizeze 50% din venituri, iar partea rămasă să fie acordată ca ajutor mai multor studenţi, dar şi unor preoţi şi învăţători săraci, cu însuşiri eminente, cu familie numeroasă şi unor bătrâni lipsiţi.

În a patra perioadă (2021—2071) încetează capitalizarea acestor venituri şi se alcătuieşte un fond de rezervă din a zecea parte a veniturilor anuale.

Restul veniturilor urmau „să se întrebuinţeze pentru orice alte scopuri religioase ale românilor de religiunea ortodoxă răsăriteană ... având în vedere prosperitatea şi înflorirea Patriei, a Bisericii răsăritene ortodoxe şi a naţiei române".

În privinţa membrilor reprezentanţei care va administra veniturile fundaţiei, Gojdu prevede ca să nu fie remuneraţi ci să se achite de îndatorirea lor din conştiinţa că în felul acesta ajută şi ei cu ceva la „înflorirea iubitei naţiuni". De asemenea, mai prevedea că „până când în naţiunea română se va înfiinţa, pe cale constituţională, o corporaţiune naţională, o adunare naţională, un congres naţional, sau alt corp autonom, reprezentanţa fundaţiunii să dea seamă despre administrarea sa numai publicului (românesc, n.n.)" publicând în presă rapoarte anuale.

În testament se mai precizează şi acea că acordarea burselor să se facă prin concurs, cu anunţarea datei concursului.

Încă o precizare pe care o face Emanuil Gojdu: „Pentru ca dispoziţiunile acestea testamentare, sub decurgerea timpului să nu se dea uitării, hotărăsc ca testamentul acesta să se citească în toţi anii în toate bisericile catedrale române răsăritene, în 9 februarie, calendarul vechi, ca zi a naşterii mele".

În încheiere se precizează că testamentul s-a făcut în două exemplare, „dintre care unul s-a trimis Păr. Arhiepiscop şi Mitropolit gr. ort. Andrei Baron de Şaguna, iar celălalt magistratului liberei regeşti cetăţi Pesta".

Anul întocmirii testamentului a fost 1869.

(Am găsit textul testamentului la Pavel Cherescu, Un umanist român. Marele mecenat Emanuil Gojdu (1802—1870), Bucureşti 2002, p. 78—82).

Spre a sintetiza datele prevăzute în testament, vom arăta că Emanuil Gojdu a lăsat ca moştenire românilor ortodocşi transilvăneni bani, acţiuni depuse la mai multe societăţi bancare ungare şi mai multe imobile.

Fundaţiunea care îi poartă numele a funcţionat în felul dorit de autorul testamentului timp de 50 de ani (între 1870—1920), fiind recunoscută de Austro-Ungaria. În 1920, prin prevederile Tratatului de la Trianon, Ungaria urma să cedeze moştenirea Gojdu, Bisericii Ortodoxe Române, fapt ce însă nu s-a întâmplat. Abia în 1937 s-a încheiat un acord definitiv între România şi Ungaria privind Fundaţia Gojdu. Dar a urmat războiul care a zădărnicit punerea în aplicare a acordului. Dominaţia comunistă a complicat şi mai mult lucrurile.

În 1996 s-a constituit o fundaţie a Bisericii Ortodoxe Române care a început demersurile în vederea reglementării situaţiei Fundaţiei Gojdu.

Lucrurile au luat însă o întorsătură neaşteptată, la finele lui 2005, ca urmare a unui acord încheiat între guvernele României şi Ungariei privind înfiinţarea unei noi fundaţii publice bilaterale româno-maghiare, care să se substituie fundaţiei eclesiastice din 1996. Acordul a fost ratificat prin Ordonanţa de urgenţă nr. 183/2005. Deputaţii din Comisia juridică a Camerei Deputaţilor au înaintat însă un raport negativ împotriva acestui acord. S-a solicitat intervenţia preşedintelui ţării pentru invalidarea acordului, precum rezultă din presa ultimelor zile (A se vedea ziarul „Ziua" din 22 februarie 2006).

Şi Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a luat în discuţie problema Fundaţiei Gojdu în şedinţa sa din 9 februarie, hotărând următoarele: „Având în vedere că testamentul lui Emanuil Gojdu prevede clar că întreaga sa avere le revine românilor ortodocşi din Transilvania şi Ungaria şi ţinând seamă că această problemă se dovedeşte a fi de stringentă actualitate în opinia publică românească, Sfântul Sinod decide ca ierarhii ortodocşi din Transilvania şi Banat, în calitatea lor de reprezentanţi legitimi ai beneficiarilor, să se implice efectiv şi eficient în executarea testamentului lui Emanuil Gojdu şi în colaborare cu Ministerul de Externe al României, să găsească soluţiile legale şi morale pentru rezolvarea acestei probleme". (Extras din „Comunicatul de Presă" din data de 9 febr. 2006).

Pr. D. ABRUDAN

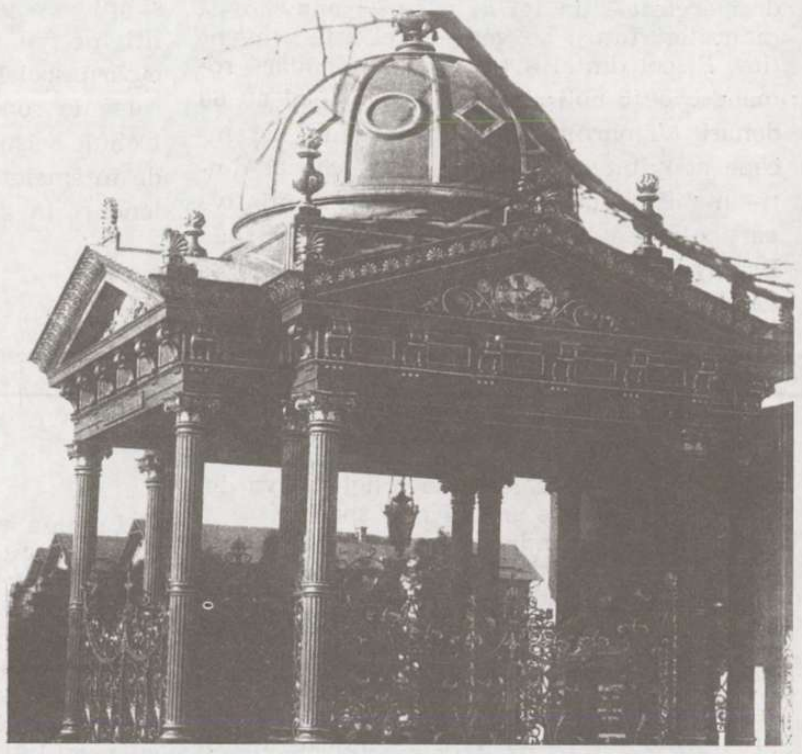

Mormântul lui Emanuil Gojdu din Budapesta

„Pomenirea lor din neam în neam"

(70 de ani de la adormirea întru Domnul a episcopilor Roman Ciorogariu şi Nicolae Ivan)

Se împlinesc în aceste zile 70 de ani de la trecerea la cele veşnice şi neîmbătrânitoare a doi dintre vrednicii ierarhi ai Bisericii, care prin viaţa şi prin strădania lor au adus un plus de strălucire la bunul mers al vieţii bisericeşti ardelene.

† Episcopul Roman Ciorogariu

Au trecut 70 de ani, o viaţă de om, de când doi corifei străluciţi ai apostolatului creştin şi românesc s-au mutat la Ierusalimul cel de sus după o viaţă plină de osteneli şi nădejdi puse în slujba ortodoxiei străbune.

În urmă cu 70 de ani, la o diferenţă de o lună de zile, treceau la Domnul vrednicul de pomenire episcopul Roman Ciorogariu al Oradiei Mari, urmat apoi de către pururea pomenitul episcop Nicolae Ivan al nou înfiinţatei Eparhii a Clujului.

Clopotele bisericilor din Crişana şi Cluj dădeau de veste până departe la Sibiul lui Şaguna că cei doi ierarhi luminaţi au plecat pe calea cea fără de întoarcere.

Plecau amândoi să se odihnească de ostenelile lor cele multe şi grele puse în slujba sfintei ortodoxii transilvănene aidoma unor mucenici ai credinţei.

Lăsau amândoi în urmă fapte şi împliniri măreţe care le poartă amintirea până astăzi şi care îi aşează între marii ierarhi transilvăneni, ctitori de cultură şi zidire trainică a sfintei noastre credinţe. Amândoi ajunşi la vârstele psalmistului plecau dincolo, la întâlnirea cu marele arhiereu Hristos, ca să primească din mâna Lui cununa cea nevestejită a măririi.

Plecau de aici încărcaţi de ani şi de vrednicii, purtând în mâinile lor sfinte, bătătorite de muncă şi trudă, ca nişte trofee împliniri le lor duhovniceşti.

Purta în mâinile sale vlădica Roman de la Oradea lumina cea sfântă a Învierii Domnului cu care i-a primit şi i-a îmbărbătat în ziua Sfintelor Paşti pe bravii oşteni români ajunşi la Oradea ca dezrobitori de neam şi hotar. Purta pe mâinile sale rănile făcute de un anarhist ucigaş pe care le-a purtat cu resemnare până la sfârşitul vieţii sale şi pe care le socotea aidoma rănilor Domnului.

Era înconjurat în chip nevăzut de generaţiile de teologi şi clerici pe care i-a povăţuit în calitate de dascăl pe drumul slujirii Bisericii şi a neamului.

Iar vlădica Nicolae Ivan de la Cluj purta pe mâinile sale ca pe un chivot, — asemenea voievozilor din vechime —, măreaţa şi impunătoarea catedrală a oraşului pe care a zidit-o cu mari jertfe şi osteneli şi care constituie până astăzi fala oraşului de pe Someş.

Purta pe braţele sale deopotrivă bisericile cele noi zidite, şcoala de apostoli — Academia Teologică — şi multe alte vrednicii.

Amândoi vlădicii când au fost aşezaţi în scaunele lor n-au găsit aproape nimic, nici la Oradea şi nici la Cluj. Dar prin tenacitatea şi prin priceperea lor, au lăsat în urma lor realizări de excepţie care le păstrează vie şi neîntinată pomenirea până astăzi.

Cu ei s-a împlinit cuvântul Scripturii că toate printr-înşii s-au făcut. Ca doi tovarăşi de lupte, de suferinţe şi izbânzi, cei doi vlădici se odihnesc în catedralele lor episcopale aşteptând învierea cea de obşte.

De dincolo de mormânt ei veghează asupra clerului şi poporului din locurile pe care le-au păstorit şi vor fi şi acum şi până la sfârşitul veacurilor repere morale pentru fiii Bisericii transilvane. Acum la împlinirea celor 70 de ani de când au coborât la *„casa cea de lut"* a strămoşilor lor adăugându-se marilor dascăli şi ierarhi ai neamului nostru românesc, se cuvine să le închinăm un smerit omagiu,

† Episcopul Nicolae Ivan

să depunem la mormintele lor florile recunoştinţei şi veneraţiei noastre rugând pe Dumnezeu să-i aşeze în locaşurile drepţilor iar chipurile lor patriarhale să ne fie un imbold întru slujirea Bisericii şi a Neamului.

În veci pomenirea lor!

† **VISARION RĂŞINĂREANU**
episcop-vicar
Sibiu

Aniversări

Petcu Şoanul — 300 de ani de la naştere

Braşovul a dat ţării oameni de o vastă cultură ce au rămas în memoria înaintaşilor ca reprezentanţi ai culturii noastre naţionale. Una din personalităţile vieţii cultural-bisericeşti braşovene a reprezentat-o Petcu (Petru) Şoanul, tipograf, dascăl şi preot al Bisericii Sfântul Nicolae din Şcheii Braşovului. S-a născut la Braşov, provenind dintr-o familie care a jucat un rol însemnat în viaţa braşoveană şi care a dat juraţi la Biserica Sfântul Nicolae, atestaţi încă de pe la sfârşitul secolului XVII: Ioan, Radu, Costea şi alţii. Din actele unei anchete din 20 ianuarie 1736 întreprinsă în Şchei, de Magistratul oraşului Braşov în cadrul căreia a fost integrat şi Petru Şoanul, rezultă că acesta avea la acea dată 30 de ani, deci s-a născut în anul 1706 (conform dr. Emil Micu în revista istorică „Cumidava" nr. 4 din 1970), anul acesta împlinindu-se 300 de ani de la naştere. În privinţa datei morţii „Cronica lui Radu Tempea 2 ne spune precis — 1741 mai 31 s-a izbăvit popa Petcu Şoanul" care a trăit 35 de ani (se împlinesc 265 de ani anul acesta).

El a urmat şcoala românească de la Biserica Sfântul Nicolae din Şcheii Braşovului unde se preda pe lângă cunoştinţe temeinice de limba română şi diferite limbi ca: greaca, latina şi slavona. În 1731, Petcu Şoanul era dascăl la şcoala românească din Şcheii Braşovului, continuând în această funcţie până la 14 decembrie 1735 când a fost hirotonit preot la Biserica Sfântul Nicolae de episcopul sârb de Cruşedol — Nicanor Meletievici. Preotul braşovean este autorul primului calendar-almanah de la noi din ţară tipărit la o tipografie tot de el construită — era o instalaţie simplă. Iată cum descrie cronicarul sas Thomas Tartler tiparniţa acestui vrednic cărturar „Un popă valah cu numele Petcu, aici în Şchei fără nici o îndrumare a început să facă o tipografie şi să taie litere în plumb, însă nu în mod obişnuit, ci foarte scurt, deoarece le-a lipit pe o scândură şi aşa a tipărit calendar valah fără ajutorul presei, ci numai cu vălătuc, deşi aceasta-i un fel de a tipări anevoios şi întârzitor, totuşi se vede că el este inventios. El cel dintâi a tipărit un calendar românesc pe 3 coli şi vinde exemplarul cu 60 denari". Tiparniţa lui Petcu Şoanul îşi începe activitatea în anul 1731 şi constă dintr-un mic atelier organizat din iniţiativa particulară a inventivului dascăl din Şcheii Braşovului care urmărea în primul rând să fie de folos poporului român.

Importanţa calendarului lui constă în aceea că el marchează începutul pătrunderii elementelor progresiste în literatura noastră. El este prima carte cu caracter laic care a circulat intens în toate ţinuturile locuite de români. Dacă mai adăugăm că acest calendar apărut în mai multe serii cuprinde unele dintre cele mai vechi însemnări istorice, agricole şi medicale, tipărite în limba română, importanţa lui Petcu Şoanul apare şi mai evidentă.

De la ultima carte românească tipărită la Braşov în perioada lui Coresi şi anume „Evanghelia cu învăţătură" sau „Cazania a doua" din anul 1851 şi până în anul 1805 când încep să apară cărţile editate de fraţii Constantin şi Ioan Boghici, deci timp de peste două secole, în afară de cele două calendare tipărite în 1733 şi 1737 de dascălul Petcu Şoanul „Bibiografia românească veche 1508—1830" nu mai aminteşte nici o altă carte românească apărută la Braşov. Lui Petcu Şoanul îi revine meritul de a fi primul tipograf român braşovean care a încercat să înlocuiască alfabetul chirilic cu cel latin în tipăriturile româneşti. Acţiunea lui Petcu Şoanul de a înlocui alfabetul chirilic cu cel latin reprezintă un aspect al manifestării inovatoare de mari proporţii care a luat naştere în sec. al XVIII-lea la Braşov, constând în introducerea alfabetului latin în scrisul românesc. Centrul acestei mişcări culturale a fost „Şcoala românească de la biserica Sfântul Nicolae din Braşov" unde învăţarea limbii latine făcea parte integrantă din programul de pregătire al viitorilor preoţi şi dascăli.

Petru Şoanul a trăit într-o perioadă zbuciumată de frământări sociale şi politice, când românii braşoveni asupriţi de patriciatul săsesc, au intensificat luptele lor de eliberare de sub jugul „Magistratului", idealul lor fiind înfiinţarea unui „Magistrat românesc". Rezultă de aici că preotul Petcu Şoanul nu a fost un simplu „dascăl" sau un simplu „popă românesc" ci un militant politic de frunte care s-a dedicat cauzei emancipării sociale, politice, economice şi culturale ale românilor, şi prin această prismă trebuie văzută activitatea sa cărturărească de întemeietor de tipografie şi editor de calendare în limba română.

Preot FAUST REMUS,
Săcele — Braşov

O nouă slujbă arhierească la Dobârca

Duminică, 26 februarie a.c., creştinii parohiei ortodoxe din localitatea Dobârca au avut din nou bucuria de a-l avea pentru a şasea oară în mijlocul lor pe P.S. Dr. Visarion Răşinăreanu, Episcopul vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.

Prilejul acestei vizite a fost legat de împlinirea a cinci ani de la sfinţirea noii biserici ctitorită de către P.C. pr. sach. drd. Ioan Topârcean.

Localitatea Dobârca se află situată pe Valea Dobârcii care se deschide spre un areal larg ce mai cuprinde Miercurea Sibiului, Apoldul de Sus şi toată Valea Secaşului.

Din date istorice reiese că localitatea Dobârca este atestată documentar de prin anul 1309. Descoperirile arheologice pun în evidenţă faptul că această vatră, locuită odinioară de români şi saşi, ar fi mult mai veche.

În timpurile mai apropiate de noi, compoziţia etnică a localităţii s-a schimbat mult. Din datele statistice culese la 1 iulie 1997 rezultă că în Dobârca sunt 662 locuitori, dintre care trei saşi, aproximativ două sute români şi 459 rromi.

Această localitate, deşi destul de mică, are două biserici. Cea veche se află la marginea satului, unde în prezent sunt cimitirele şi păşunea vitelor.

La îndemnul şi sugestia P.S. Sale Dr. Visarion Răşinăreanu, din octombrie 1998 au început lucrări majore de amenajarea unui nou lăcaş de cult în centrul satului.

Cu prilejul Naşterii Domnului, la 25 decembrie 1999, în noua biserică s-a săvârşit prima Sfântă Liturghie. În perioada imediat următoare, biserica a fost împodobită cu pictură şi cele necesare cultului.

În 18 februarie 2001, biserica a fost sfinţită de către P.S. Dr. Visarion Răşinăreanu, Episcopul vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.

La împlinirea celor cinci ani de la sfinţirea bisericii, preotul paroh Ioan Topârcean a dorit să marcheze această dată printr-o nouă slujbă arhierească. La această slujbă arhierească au mai slujit şi P.C. Laţchescu Nicolae, inspector social la Arhiepiscopia Sibiului (care este predecesorul actualului paroh), şi P.C. Arhidiacon Vasile Avram de la Catedrala Mitropolitană. Răspunsurile şi cântările stranei, au fost date de către cei doi tineri studenţi teologi Vălean Tiberiu şi Băja Radu, precum şi de grupul coral de femei, condus de prof. Ioan Gastone.

La vremea potrivită, P.S. Dr. Visarion, după ce a transmis cuvânt de binecuvântare arhierească din partea Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, a rostit un înălţător cuvânt de învăţătură, în care a scos în evidenţă perioada Triodului şi cele trei pericope evanghelice din cele trei duminici premergătoare Marelui Post. În cuvântul său, P.S. Sa a accentuat valorile morale şi spirituale ale Sfântului Post, îndemnând credincioşii la smerenie şi dragoste.

A mai luat cuvântul P.C. Pr. Laţchescu Nicolae.

În final, parohul locului a remarcat eforturile pentru realizarea în plan valoric a noii biserici. De asemenea, a adus mulţumiri tuturor celor care au ostenit la realizarea noului lăcaş.

De precizat că din localitatea Dobârca sunt originari doi oameni de valoare: preotul cărturar Dimitrie Cunţan, tatăl poetei Maria Cunţan, şi prof. univ. dr. Nicolae Branga, istoric al epocii romane, amândoi mutaţi în veşnicie.

Ec. IOAN METIU

„Fericiţi veţi fi voi..."

(Urmare din pag. a 3-a)

oară!" Apostolul Petru a desprins sensul celor de mai sus; a înţeles că lui, lui Petru, i se cade a fi gata să moară pentru Hristos. Şi într-adevăr, căzând în mâinile celor ce-aveau să-l dea pe el morţii, dorinţa lui Petru a fost împlinită; a fost răstignit cu capul în jos, spre a putea privi cerul până în ultima clipă a vieţii sale. De acolo vine toată darea cea bună şi tot darul cel desăvârşit.

Apostolul Andrei, fratele ap. Petru, a propovăduit Evanghelia lui Hristos pe pământul ţării noastre. Ajuns în Ahaia, şi-a încheiat viaţa, răstignit fiind pe o cruce în formă de X, care a rămas cu numele de „Crucea sf. ap. Andrei".

Sf. apostol Pavel a ajuns în mâinile celor care au voit a-l răstigni. Uzând de dreptul de a fi cetăţean roman, executorii i-au respectat acest drept şi astfel lui Pavel i s-a tăiat capul, în 29 iunie 67.

Apostolii lui Hristos şi-au primit răsplata. „Bucuraţi-vă şi vă veseliţi că plata voastră multă este în ceruri, că aşa au fost răsplătiţi proorocii înainte de voi".

A noua fericire a vizat şi pe mucenicii şi mărturisitorii credinţei creştine, mulţi dintre ei au plătit acest tribut pentru dobânda dobândită în ceruri. Această fericire este independentă de a opta fericire. Mântuitorul Hristos a sădit în sufletele credincioşilor săi dragostea pentru ataşamentul desăvârşit al celor ce sunt gata a-l urma, în orice moment, ucenici, mucenici şi mărturisitori, cu riscul jertfei supreme, pentru instaurarea împărăţiei lui Dumnezeu, aici pe pământ, ca şi în ceruri.

Pocăinţa, cale spre Împărăţie

(Urmare din pag. 1)

evanghelică prin care noua religie se va defini în tot ceea ce are ea mai specific.

Mai întâi prin indicarea cu exactitate a locului unde va răsări Lumina, în *„Galileea neamurilor"*. Se ştie că Galileea era provincia iudaică din nord rezultată din contopirea moştenirii triburilor lui Neftali şi Zabulon, care ajunsese cu timpul una dintre cele mai pestriţe şi mai cosmopolite dintre provinciile lui Israel. Aşa o indică însuşi numele său care provine din ebraicul *galil* ce însemna tocmai *„aglomeraţie, împestriţare, babilonie"*[3].

Zona respectivă devenise în timp o reprezentare în miniatură a mozaicului etnic din antichitate, o zonă de confluenţă a mai multor popoare şi civilizaţii. Cucerită şi depopulată în anul 732 de către regele asirian Tiglatfalasar (4 Rg. 15, 29), ea va fi mai apoi repopulată de numeroşi greci, precum şi de rezidenţi din alte neamuri, care locuiau laolaltă cu evreii, fapt care-l va determina pe Teodoret al Cirului să spună că numele respectiv se referea la *„toate neamurile"*[4]. Or, acest fapt indică caracterul universal al noii religii, anume că toţi oamenii, indiferent de apartenenţa lor etnică, sunt chemaţi la mântuire. Poporul de care se face pomenire în textul evanghelic, nu se referă la un popor anume ci la întreaga umanitate care aştepta să vină Lumina *„şi Dumnezeu îşi va descoperi braţul Său cel sfânt în faţa tuturor neamurilor şi toate marginile pământului vedea-vor mântuirea de la Dumnezeul nostru" (Is. 51, 10).*

Textul ne mai indică apoi, încă un element important prin care ni se relevă caracterul deosebitor şi atipic al creştinismului, starea sa de absolută noutate şi diferenţiere. Spre deosebire de strădaniile celorlalte religii întru aflarea lui Dumnezeu şi care se vor dovedi în final sterile, creştinismul îşi descoperă caracterul său de indiscutabilă autenticitate prin faptul că Dumnezeu însuşi se pogoară, vine la om, descoperindu-i-Se. Nu omul descoperă Lumina, ci Lumina vine la om, se aşează în lume, *răsare*. Totul porneşte dinspre Dumnezeu, care se face început şi temei al mântuirii omului.

Starea lumii din vremea respectivă era una de criză profundă, de impas şi rătăcire, o stare în care se ajunsese la epuizarea tuturor posibilităţilor de a se salva. Copleşit de propria-i neputinţă, de imposibilitatea de a găsi o cale spre izbăvire, omul ajunsese în starea de derută şi neputinţă totală: *„stătea în întuneric... şedea în latura şi umbra morţii". Stătea* şi *şedea* sunt verbe menite să ne indice starea de impas total al omului, şi chiar dacă pentru o vreme s-a luptat să se salveze din această nefericită stare, n-a izbutit altceva decât să se rănească şi să se afunde şi mai mult în beznă, epuizându-şi toate resursele, şi în final abandonându-se celei mai cumplite resemnări. O resemnare oarbă, sterilă, lipsită de orice rază de speranţă, sufocată de propria-i austeritate, este starea în care realitatea şi omul însuşi *„au devenit materii lipsite de orice sens spiritual"*[5].

Însă faptul că Lumina îi răsare, nu înseamnă că omul va fi izbăvit în mod mecanic, căci atunci i-ar anula libertatea, desfiinţându-l ca persoană, totul devenind un act arbitrar şi unilateral. Trebuie ca şi omul, la rândul său, să consimtă în mod liber la voinţa lui Dumnezeu, să I se deschidă şi să se înscrie în sensul pe care El vrea să i-l imprime *„Dumnezeu este cu noi în timp ce noi suntem cu El; dacă noi îl căutăm, El ni se va descoperi, dar dacă-L vom părăsi şi El ne va părăsi" (2 Par. 15, 2).*

Dumnezeu-Lumina vine la om, I se îmbie ca singura nădejde de mântuire, dar ea nu poate să rodească dacă noi rămânem opaci şi închistaţi. Ca să ne poată scoate din această stare, Dumnezeu ne face o invitaţie prin care ne indică calea de ieşire din impas: *„Pocăiţi-vă că s-a apropiat împărăţia cerurilor!"*

Dar ce legătură poate să existe între Lumină şi pocăinţă? Pocăinţa este actul prin care omul se transcende pe sine, trece dincolo de sine, depăşindu-şi propriile-i îngustimi şi tenebre, şi I se oferă, I se deschide lui Dumnezeu. Nu te poţi deschide însă lui Dumnezeu, numai dacă mai întâi El s-a atins de sufletul tău, dacă Lumina n-a răsărit înlăuntrul tău.

Pocăinţa se naşte din lumina lui Hristos. Ne schimbăm cu adevărat, ne pocăim în măsura în care ne lăsăm pătrunşi de Lumină. Pocăinţa nu este nicidecum un act unilateral, care porneşte dinspre om spre Dumnezeu, nici nu este simpla întâlnire dintre căutarea omului cu căutarea lui Dumnezeu, sau răspunsul omului la chemarea lui Dumnezeu, ci întâlnirea dintre căutarea lui Dumnezeu cu căutarea omului *provocată* de Dumnezeu, răspunsul omului *provocat* de chemarea divină. Acesta este misterul pocăinţei, inefabilul ei, iar fără acest aspect ea îşi va pierde orice raţiune, dezbrăcându-se de orice nuanţă de sacralitate, rămânând doar o biată sforţare omenească prin care încercăm să ne contabilizăm scăderile fără să reuşim vreodată să ajungem la un liman. Fără Lumină orice strădanie a omului de a se salva din ghearele întunericului, de sub imperiul păcatului, va rămâne un simplu act uman de autocunoaştere şi autoperfecţionare, dar prin aceasta am ieşit cu totul din spaţiul sacrului şi ne-am mutat în domeniul psihologiei, ceea ce este cu totul altceva.

Pocăinţa se naşte din lumina lui Hristos, de aceea se mai numeşte şi *iluminare* şi începe din momentul în care Lumina răsare înlăuntrul nostru, iar noi înşine începem să devenim purtători de Lumină. Abia din acest moment începem să ne vedem în adevărata realitate, cu toate turpitudinile şi umbrele. Simplul fapt că Lumina vine la noi nu înseamnă că suntem izbăviţi, ci ni se cere să devenim noi înşine următori ai Luminii, purtători de Lumină, să devenim Lumină *„cel ce-Mi urmează Mie nu va umbla în întuneric ci va avea lumina Vieţii" (In. 8, 12).* Numai dacă ai primit lumina lui Hristos poţi începe să te vezi în adevărata ta stare, fără să cazi în deznădejde, pentru că înaintea noastră nu se află un ideal rece şi impersonal, ci o Persoană care s-a numit pe sine *„Calea, Adevărul şi Viaţa" (In. 14, 6),* şi care doreşte să ne ridice cu Sine *„Eu, Lumina am venit în lume, pentru că tot cel ce crede în Mine să nu rămână în întuneric" (In. 12, 46).*

Dacă ne vom rezuma doar la aspectul strict personal al pocăinţei, înţelegând-o ca pe o relaţie exclusivă între mine ca persoană şi Dumnezeu, riscăm să o denaturăm, şi să o lipsim de sens, pentru că ea trebuie să aibă o finalitate mult mai generoasă decât aceea de a mă salva numai pe mine ca individ. În Evanghelie se spune *„pocăiţi-vă, că s-a apropiat împărăţia cerurilor!"*, deci faceţi pocăinţă nu doar cu scopul de a vă salva pe voi înşivă ci, prin pocăinţa voastră înscrieţi-vă într-un sens mult mai mare şi care vă transcende pe voi ca indivizi. *„Dumnezeu a mântuit lumea prin aceea că a descoperit din nou în lume scopul ei: Împărăţia lui Dumnezeu"*[6] şi numai privită din această perspectivă existenţa umană dobândeşte sens şi consistenţă, şi se justifică numai în măsura în care se doreşte împlinită în acest scop major. Fără această tensiune către împărăţia lui Dumnezeu ea s-ar dovedi lipsită de orice sens. Intrăm în împărăţia cerurilor nu rupţi de ceilalţi sau de universul înconjurător, ci în măsura în care ne aflăm în comuniune cu ei şi cu întreaga făptură, purtându-i cu noi spre acest scop suprem.

---

3. N. Steinhardt, Dăruind vei dobândi, ediţia I, p. 152.
4. Arhiep. Bartolomeu V. Anania, Sf. Scriptură, Buc. 2001, p. 899, nota c.
5. Pr. I. Bria, op. cit., p. 21.
6. Pr. Al. Schmemann, Euharistia, taina împărăţiei, p. 67.

„Doamne, prin harul Tău, transformă lumea"

(Urmare din pag. a 2-a)

Evanson, S.U.A., 1954, în plină epocă a „războiului rece" a avut ca temă: *„Hristos — Speranța lumii"*. New Delhi, India, 1961, a găzduit cea de a III-a Adunare generală, tema: *„Iisus Hristos — Lumina lumii"*, fiind adecvată și datorită încorporării Consiliului Misionar Internațional și primirii a 25 de noi membri, printre care și Bisericile ortodoxe aflate sub regim totalitar, și biserici din noile state independente. A IV-a Adunare generală, Uppsala, Suedia, 1968, având ca temă: *„Iată, Eu fac toate lucrurile noi"*, a fost marcată de continuarea extinderii numărului de membri, dar și de Conciliul al II-lea Vatican care a făcut posibilă participarea observatorilor catolici și discutarea dezvoltării cooperării. A V-a Adunare generală, Nairobi, Kenya, 1975, a avut ca temă: *„Iisus Hristos eliberează și unește"*, fiind prima adunare generală pe continentul african, dominat de exploatare și de conflicte inter-etnice. A VI-a Adunare generală, Vancouver, Canada, 1983, a însemnat accentuarea rugăciunii comune, prilejuită și de convergența teologică BEM (Baptism, Eucharist, Ministry) împreună cu experimentul ecumenic „Liturghia de la Lima" (1982); amenințarea nucleară și neo-colonialismul au inspirat tema: *„Iisus Hristos — Viața lumii"*. A VII-a Adunare generală, Canberra, Australia, 1991, a avut ca temă invocarea Persoanei Duhului Sfânt: *„Vino, Duhule Sfinte — reînnoiește întreaga creație"*; s-a acordat multă atenție problemelor indigenilor într-o perioadă când, chiar dacă foarte târziu, se aborda serios tema „Evanghelie și culturi", dar, la aceeași adunare generală, s-au și provocat crize prin tendințele sincretiste, prin limbajul inclusiv, prin presiuni ale mișcării feministe și mai ales prin exacerbarea manifestării grupurilor minoritare sexuale. Bisericile ortodoxe au reacționat vehement, două, cea din Bulgaria și cea din Georgia, s-au retras din CEB, dar a VIII-a Adunare generală, Harare, Zimbabwe, 1998, a instituit Comisia specială pentru participarea ortodoxă la Consiliu, care a reușit să elimine principalele probleme inacceptabile pentru ortodocși. Tema de la Harare a fost *„Întoarceți-vă la Dumnezeu întru bucuria speranței"*. Atunci s-a sărbătorit și jubileul Consiliului, bucuria Adunării fiind augmentată de prezența președintelui Africii de Sud Nelson Mandela, care s-a adresat plenului.

Tema celei de a IX-a Adunări generale este o rugăciune de invocare a harului transformator al lui Dumnezeu, Sfânta Treime. Este și un răspuns la tema Forum-ului Social Mondial (World Social Forum): *„O altă lume este posibilă"* desfășurat recent în același loc. La Dumnezeu toate sunt cu putință, iar o transformare în bine și de durată se poate realiza doar sinergic.

Rugăciunea de deschidere a Adunării generale a evidențiat această idee. S-a invocat lucrarea transformatoare a lui Dumnezeu, dar s-a și exprimat, de către fiecare regiune a lumii prin intermediul celor prezenți, lamentația, sau, respectiv, căința sinceră pentru tot răul îndurat, sau săvârșit. Cei din Europa ne-am rugat zicând: „Venim din țări cu multă diversitate și multe contradicții. Venim fiind conștienți de bogata noastră moștenire: civilizație, cultură, cunoaștere și spiritualitate — o tradiție a vieții: libertate, democrație și progres uman; dar, suntem deplin conștienți că purtăm și o tradiție a morții: războaie, cuceriri, exploatare, rasism și genocid. Astăzi, pe măsură ce Europa face eforturi pentru a fi un loc mai bun pentru toți oamenii, ne înfățișăm înaintea Ta cu strigătul celor lăsați în urmă de prăpastia crescândă dintre cei bogați și cei săraci, mai ales în Europa de Răsărit... Aducem și strigătul celor care vin în Europa ca emigranți de pe alte continente și sunt puțin respectați ca oameni, și strigătul celor care sunt victimele rasismului în societățile europene...". Impresionantă a fost și „nostra culpa", „spovedania colectivă publică" a participanților din America de Nord: „... Mărturisim că am călcat cu pași grei pământul; am exploatat resursele sale. Noi, ai căror strămoși provin din națiuni îndepărtate, nu am iubit indigenii (First Nations) cum ne-am iubit pe noi înșine, nici nu am respectat vreo altă etnie așa cum am respectat-o pe a noastră. Am fost mulțumiți să împărțim profiturile rezultate din sclavie și opresiune. I-am dominat pe alții prin religie, limbă, comunicare în masă, economie și prin forța armelor. Eliberează-ne, Doamne, de păcatul rasismului. Eliberează-ne de dorința de a spolia pământul. Eliberează-ne de setea de violență. Eliberează-ne de foamea de răzbunare. Eliberează-ne de dorința de a fi imperiu. Eliberează-ne de flagelul războiului. Eliberează-ne de satisfacția de sine și de adorația de sine...". Într-un emoționant cuvânt adresat la sfârșitul rugăciunii de deschidere, P.F. Arhiepiscop Dr. Anastasios al Tiranei și întregii Albanii a vorbit despre intervențiile transformatoare ale Sfintei Treimi, despre problema sărăciei, violenței, dar și despre puterea mistică a smereniei, despre iubirea sacrificială, despre faptul că acțiunea transformatoare trebuie să fie însoțită de bucurie și doxologie. Amintim faptul că Albania a fost declarată primul stat ateu din lume, dar din 1990 au avut loc schimbări radicale, peste 100 de biserici și mănăstiri noi, la o populație creștină de 1.500.000, școli teologice, 200 de preoți hirotoniți dintre locuitorii țării, o catedrală și un centru sinodal în construcție în Tirana, asistență educațională și medicală, toate sub îndrumarea P.F. Anastasios.

Atmosfera creată la rugăciunea de deschidere împreună cu modificarea modului de a lua decizii, nu prin vot, care poate produce o stare conflictuală, ci prin consens, au determinat un ethos al Adunării cu totul deosebit. Metoda de luare a deciziilor prin consens se întemeiază teologic pe faptul că CEB este o comunitate de credință, în care tuturor părților le sunt conferite de Sfântul Duh diferite daruri, toți fiindu-și reciproc necesari. Pe de altă parte, participanții se străduiesc să discearnă voia lui Dumnezeu, prin invocarea asistenței Sfântului Duh. Cei ce nu sunt de acord cu o decizie sunt ascultați cu atenție și poziția lor este consemnată în procesele verbale. Consensul împreună cu modul de a ne ruga la întruniri ecumenice au constituit fondul Raportului Comisiei Speciale pentru participarea ortodocșilor la CEB (v.trad.rom. în Revista Teologică, Sibiu, nr. 4/2003 și nr. 1/2004), și prin urmare, adoptarea lor constituie un succes pentru noi și un imbold de a fi mai eficienți în mișcarea ecumenică.

În mesajul adresat participanților, P.F. Patriarh Bartholomeu I al Constantinopolului a accentuat faptul că: „Patriarhia ecumenică este angajată față de CEB și față de mișcarea ecumenică în general. Patriarhia va continua să ofere mărturia sa și va împărtăși bogăția tradițiilor sale în căutarea unității dintre Bisericile creștine, participând la toate eforturile în vederea reconcilierii și păcii, și protejării creației care este un dar al lui Dumnezeu încredințat omenirii". Iar S.S. Papa Benedict al XVI-lea a subliniat importanța de a fi conștienți de: „credința noastră baptismală comună în Dumnezeu Cel Unul în Treime", datorită căreia „căutăm căi pentru a coopera și mai eficient în misiunea de a mărturisi iubirea lui Dumnezeu". În continuarea mesajului, suveranul pontif a dat asigurări privind intenția Bisericii Catolice de a continua un parteneriat solid cu Consiliul Ecumenic al Bisericilor. În mesajul său, arhiepiscopul de Canterbury, Dr. Rowan Williams, a menționat faptul că și activitatea Adunării trebuie să se transforme, dar și bisericile și viitorul rol al CEB. Bisericile trebuie să se implice în menținerea păcii în lumea aflată în rapidă schimbare.

Raportul moderatorului CEB, Catholicosul Ciliciei, S.S. Aram I a introdus tema Adunării prin referințele scripturistice la harul divin. În Sfânta Scriptură cuvântul har (în ebraică *Q'en* și în greacă *Charis*) înseamnă bună-voință, compasiune, iubire, milă, dar, și frumusețe manifestată prin „harul cel de multe feluri" al lui Dumnezeu (I Pt. 4, 10) și prin „faptele Lui minunate" (Isaia 63, 7—9). Harul transformator al lui Dumnezeu s-a manifestat deplin în evenimentul — Hristos, iar prin Sfânta Euharistie continuă să fie o realitate vie și de viață dătătoare. În continuare a vorbit despre contextul latin-american, programele CEB, schimbarea paradigmelor eclesiale, păstrarea identității în contextul pluralismului etnic și religios, noua eră a istoriei ecumenismului, zidirea comuniunii — o prioritate ecumenică, schimbarea modului de a lua decizii, procesul reconfigurării mișcării ecumenice, violența — o preocupare ecumenică majoră, tineretul — promotorul unei noi direcții în ecumenism. Biserica divizată — a avertizat moderatorul CEB — nu poate oferi o mărturie credibilă în lumea fărâmițată, și nu se poate opune forțelor dezintegratoare ale globalizării. „Bisericile trebuie să învețe să vorbească într-un singur glas și să-și redescopere vocația profetică". „Numai o Biserică eliberată de propria sa captivitate, o Biserică aflată în dialog creator cu lumea înconjurătoare, o Biserică ce înfruntă cu îndrăzneală problemele timpului poate deveni un izvor viu al harului dătător de putere, transformator și tămăduitor al lui Dumnezeu". „În dialogul inter-religios, adevărurile noastre de credință nu pot fi negociate. Totuși afirmarea fidelității noastre față de Hristos, nu trebuie să excludă angajarea în dialog și colaborare cu persoane de alte religii". Proliferarea noilor organizații și dezvoltarea dialogurilor teologice bilaterale trebuie să fie însoțite de eforturi susținute pentru asigurarea „unității, deplinătății și integrității" mișcării ecumenice. Cei tineri sunt chemați să reînnoiască mișcarea ecumenică, prin fidelitate față de exigențele Evangheliei și prin remodelarea viziunii asupra unității creștine la început de secol.

Raportul secretarului general, rev. dr. Samuel Kobia, metodist originar din Kenya, a avut ca titlu „A festa da vida" și a tratat despre mișcarea ecumenică ce trebuie:

- să fie fundamentată din punct de vedere spiritual;
- să ia în serios formarea ecumenică și tineretul;
- să îndrăznească să lucreze pentru o justiție transformatoare;
- să așeze în centrul activităților relațiile de comuniune;
- să-și asume riscuri pentru a dezvolta modalități noi și creatoare de a lucra.

În viziunea secretarului general, mișcarea ecumenică nu trebuie să fie limitată la cei ce aparțin CEB. Conceptul de transformare este central pentru Adunare. S-a vorbit despre transformarea vieții spirituale prin rugăciune și acțiune comună și prin modalitatea de luare a deciziilor prin consens, care înlocuiește stilul parlamentar, urmărindu-se nu doar procesul decizional, ci și cel al discernământului spiritual. Șeful executivului CEB a făcut apel la conducerile Bisericilor să se dedice educării și consilierii tinerilor: „Tinerii au nevoie de ocazii pentru a face experiența bucuriei de a lucra și a se ruga cu cei de alte tradiții și care aparțin altor contexte... . Trebuie să învățăm din modelele înnoitoare și dinamice ale mișcării ecumenice pe care le pot preda tinerii".

S-a referit de asemenea la numeroase domenii în care Bisericile trebuie să conlucreze, cum ar fi oferirea de soluții privitoare la globalizarea violenței, la sărăcie și problema datoriilor țărilor slab dezvoltate, la flagelul HIV/SIDA, la instabilitatea din Africa. *Este șocant să afli faptul că într-o epocă în care ar fi suficientă hrana pentru toți locuitorii planetei, 852 de milioane de oameni suferă de foame, mai mult cu 10 milioane decât în anul 2003. În fiecare zi 25 000 de persoane mor de foame; în fiecare zi peste 16 000 de copii mor de foame și de sete, unul la fiecare cinci secunde.* Totodată, schimbarea climei este cea mai gravă amenințare la adresa omenirii.

Teama, neliniștea și incertitudinea în relațiile dintre Biserici pot fi depășite prin îmbunătățirea „calității relațiilor" dintre acestea, dar și dintre Bisericile și organismele creștine și religiile lumii, prin încurajarea unei „mărturii comune". Stringența reconfigurării mișcării ecumenice este evidentă, de aceea s-a reînnoit invitația CEB adresată Federației Mondiale Luterane și Alianței Mondiale a Bisericilor Reformate și altor organizații creștine mondiale de a avea o Adunare generală comună în următorul deceniu, iar apoi, chiar să aibă toate Adunările generale împreună.

Laureatul premiului Nobel pentru pace, arhiepiscopul din Africa de Sud, Desmond Tutu, a afirmat, într-un vibrant cuvânt adresat Adunării, în cadrul plenarei despre unitatea Bisericii, că „putem fi oameni doar împreună". „O Biserică unită nu este o opțiune suplimentară" ci este „absolut necesară pentru mântuirea lumii lui Dumnezeu". Vorbitorul a adus calde mulțumiri CEB și în special Programului său pentru Combaterea Rasismului, care a contribuit la dispariția regimului de apartheid în Africa de Sud. CEB „a demonstrat grija lui Dumnezeu pentru unitate, pentru armonie, pentru comuniune".

Arhiepiscopul de Canterbury, Dr. Rowan Williams a vorbit Adunării în cadrul plenarei despre identitatea creștină și pluralismul religios. Creștinii ocupă, într-o lume a pluralismului convingerilor, un loc „atât promițător, cât și foarte riscant". Trebuie respinse eforturile agresive de a-i converti pe cei de alte credințe, spunând: „Nu suntem chemați să câștigăm competiții sau argumente în favoarea „produsului nostru" pe o piață religioasă". A amintit apoi cu admirație despre „curajul cu care creștinii continuă — în Egipt, în Pakistan, în Balcani, și chiar în Iraq — să caute căi pentru a lucra împreună cu semenii necreștini". Există încă multă violență împotriva creștinilor în zonele amintite, dar și în India și în alte regiuni. În privința dialogului inter-religios liderul spiritual al tuturor anglicanilor a spus că există două poziții nefolositoare: una este aceea de a pretinde deținerea exclusivă a adevărului, iar cealaltă de a spune că toate religiile sunt la fel de bune. Este de notat faptul că Arhiepiscopul de Canterbury a fost implicat în dialogul cu musulmanii, în special după începerea războiului din Iraq și a făcut eforturi majore pentru a nu transforma un război ce are un evident caracter economic, într-unul religios, între creștini și musulmani, care ar fi devastator. Este de notat că la Porto Alegre au fost invitați și reprezentanți ai marilor religii ale lumii, unii dintre ei s-au adresat cu emoție plenului. Să nu uităm că ne aflăm în plin deceniu consacrat de CEB depășirii violenței, și conflictele stimulate de cei rău-voitori pe tema diferențelor religioase sunt cele mai periculoase. Nu avem alternative la dialog și colaborare pașnică.

În cuvântul său adresat plenului, președintele Braziliei, Luiz Inacio Lula da Silva, a mulțumit de la început CEB pentru conducerea eforturilor în vederea edificării „unei lumi pașnice". A amintit cu gratitudine de implicarea CEB în anii '70 și '80 când Brazilia era sub regim dictatorial. CEB a oferit nu doar încurajare morală și spirituală, ci a demonstrat solidaritate activă și sprijin efectiv în eforturile locale de a apăra demnitatea umană și libertatea. A prezentat apoi pe larg situația din Brazilia cu o populație de 180 de milioane. Peste 20 de milioane nu au încă acces la electricitate, foarte mulți nu beneficiază de educație, asistență medicală; este încă multă sărăcie, dar s-au făcut progrese importante și perspectivele ar fi bune.

În afara, sau în paralel cu plenarele, participanții au avut posibilitatea să ia parte la multe și variate conversații ecumenice și la „mutirao", cuvânt în limba portugheză care s-ar putea traduce în limba română prin „șezătoare", sau seminar pe anumită temă de larg interes. Temele abordate la conversațiile ecumenice au fost: „Scandalul sărăciei și inegalitatea crescândă"; „Misiune pentru comunități generatoare de tămăduire și reconciliere"; „Provocări pe drumul spre unitate: În căutarea unui răspuns ecumenic pentru zilele noastre"; „Pluralitatea religioasă este adoptată sau provoacă teamă"; „Tineretul în acțiunea de transformare a cadrului ecumenic"; „Apariția de noi forme de ecumenism"; „Sexualitatea umană: Trup și suflet; Lume și Biserică"; „Viața publică, religie și politică: ambiguități și posibilități"; „Răspunsul Bisericilor la noile amenințări la adresa păcii și securității umane"; „Provocări contemporane la adresa diakoniei: În căutarea unui răspuns ecumenic"; „A deveni o comunitate de femei și bărbați: Învățând din modalitățile femeilor de a fi Biserică"; „Menținerea credinței într-o lume cibernetică: Comunitățile creștine și noile tehnologii"; „Protejarea vieții oamenilor și demnitatea umană"; „Co-existența în cadrul creației lui Dumnezeu: Grija pentru resursele pământului"; „Depășirea amenințărilor la adresa sănătății umane în contextul HIV/SIDA"; „A mărturisi sfințenia vieții: Bioetica și provocările noii tehnologii"; „Toleranță zero pentru violența împotriva femeilor și copiilor"; „A călători întru adevăr, a vorbi cu putere"; „Zidirea de comunități ospitaliere; Răspunzând migrației"; „Agenda rasismului: O prioritate pentru Biserici"; „Trecutul și noua căutare a formării ecumenice"; „Persoane cu disabilități: O Biserică a tuturor și pentru toți".

Este important de notat că participanții ortodocși și cei ortodocși orientali am avut o întâlnire cu discuții importante.

Spre deosebire de Adunările generale precedente astăzi există un *site* al Adunării cu imagini, documente și cu înregistrări video, pe care sunt invitați cu căldură să-l cerceteze toți cei interesați, sau care ar trebui să fie interesați: *www.wcc-assembly.info*

AGENDA Î.P.S. MITROPOLIT LAURENȚIU

- **Miercuri, 1 — sâmbătă, 4 FEBRUARIE 2006** — A participat la festivitățile de la Graz prilejuite de ceremonia de predare a ștafetei din partea organizatorilor celei de-a doua Conferințe Ecumenice Europene, în vederea organizării celei de a treia Conferințe, care va avea loc la Sibiu în septembrie 2007. Înalt Prea Sfinția Sa împreună cu Dr. Hanz Klein, vicarul Bisericii Evanghelice din România și cu mag. Oskar Raicea, parohul Bisericii Catolice, a preluat lumânarea aprinsă, simbol al continuității dialogului ecumenic, ce a ars la primele două Conferințe Ecumenice Europene, de la Basel și Graz. Cu această ocazie a ținut conferința: *„România și Uniunea Europeană. Așteptări, speranțe și temeri"*.

  La Graz a vizitat, de asemenea, Facultatea de Teologie Catolică, cu care Facultatea noastră de Teologie din Sibiu se află într-un parteneriat ecumenic.
- **Joi, 2 FEBRUARIE — Întâmpinarea Domnului** — A oficiat Sf. Liturghie și a ținut un cuvânt de învățătură la parohia ortodoxă „Sf. Apostol Andrei" din Viena, împreună cu Pr. Nicolae Dura.
- **Duminică, 5 FEBRUARIE 2006** — A oficiat Sf. Liturghie și a predicat în parohia ortodoxă română „Sf. Nicolae" din Graz, păstorită de P.C. Pr. Liviu Vâlcea.
- **Marți, 7 FEBRUARIE 2006** — A acordat un interviu postului de televiziune PRO Tv Sibiu și un altul Ziarului Tribuna.
- **Miercuri, 8 FEBRUARIE 2006** — A participat la lucrările Colegiului Electoral Biseriresc pentru alegerea episcopului Caransebeșului.
- **Joi, 9 FEBRUARIE 2006** — A participat la lucrările Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în cadrul cărora s-a confirmat alegerea P.S. Lucian Lugojanul ca Episcop ales al Caransebeșului.
- **Sâmbătă, 11 FEBRUARIE 2006** — A prezidat lucrările Consiliului Eparhial și ale Adunării Eparhiale.
- **Dumnică, 12 FEBRUARIE 2006** — A oficiat Sf. Liturghie în Catedrala mitropolitană și a ținut un cuvânt de învățătură. A hirotonit întru preot pe diac. Ioan Iulian Lungoci pentru Parohia Spitale-Azil Brașov.
- **Luni, 13 FEBRUARIE 2006** — A prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial, apoi a avut program de audiențe.
- **Marți, 15 FEBRUARIE 2006** — A fost invitat la lucrările Comisiei Juridice a Camerei Deputaților în problema „Fundației Gojdu".
- **Joi, 16 FEBRUARIE 2006** — A acordat un interviu ziarului „Monitorul Expres" din Brașov pentru pagina de religie.
- **Vineri, 17 FEBRUARIE 2006** — A primit în audiență pe dl. Bogdan Cazaban, consilier al președintelui României. A prezidat ședința preoțească la protopopiatul Brașov. S-a întâlnit cu președintele Consiliului Județean Brașov. A vizitat Schitul „Sfântul Ioan Botezătorul" din Poiana Brașov.
- **Duminică, 19 FEBRUARIE 2006** — A oficiat Sf. Liturghie și parastas în biserica din Sâmbăta de Sus, răsăriteană.
- **Luni, 20 FEBRUARIE 2006** — A prezidat ședința preoțească la protopopiatul Făgăraș.
- **Marți, 21 FEBRUARIE 2006** — A prezidat ședința preoțească la protopopiatul Rupea. A inaugurat și sfințit în aceeași zi „Centrul de Zi" la parohia Homorod împreună cu d-na Gerlinde Gabler-Braun, consilierul social al Arhiepiscopiei Sibiului și inspectorul social, Pr. Nicolae Latchescu. A oficiat slujba Taina Sf. Maslu în biserica parohială.
- **Miercuri, 22 FEBRUARIE 2006** — A primit în audiență delegația Asociației „Societatea Femeilor Ortodoxe" din Sibiu condusă de d-na prof. Chioar Ana.
- **Joi, 23 FEBRUARIE 2006** — A prezidat ședința cu preoții la Brașov. A vizitat Radio „Ortodoxia" și viitorul Schit „Sf. Andrei" din Șirnea - Bran.
- **Vineri, 24 FEBRUARIE 2006** — A prezidat comisia de examinare-concurs pentru ocuparea parohiei vacante Victoria I.
- **Sâmbătă, 25 FEBRUARIE 2006** — A examinat grupa de master, anul I, la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna".
- **Duminică, 26 FEBRUARIE 2006** — A participat la instalarea noului episcop de Caransebeș, P.S. Lucian Mic.
- **Luni, 27 FEBRUARIE 2006** — A făcut parte din Comisia de examinare a prof. Dorina Coste pentru obținerea gradului didactic I, la Liceul „Traian Doda" din Caransebeș.

A consemnat
Pr. Drd. CRISTIAN VAIDA
Secretar de Cabinet

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs, publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN RUPEA

1. Parohia Comana de Jos

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN FĂGĂRAȘ

2. Parohia Ucea de Sus

Termen de concurs: 1 martie — 1 aprilie 2006.

Cei care doresc să ocupe aceste posturi își vor înainta cererea în termenul legal la Oficiile Protopopești, anexând (unde e cazul), adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs, Oficiile Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

† **Dr. LAURENȚIU STREZA**
Arhiepiscop al Sibiului
și Mitropolit al Ardealului

Consilier ad-tiv bisericesc,
Pr. GHEORGHE STREZA

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Dr. LAURENȚIU STREZA al Ardealului, Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂȘINĂREANU, a săvârșit următoarele:

- **1 FEBRUARIE 2005 — P.S. Sa** a primit audiențe, lucrări de birou.
  — Seara, a slujit Vecernia și Litia în Catedrală.
- **2 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Tălmaciu, hirotonind întru preot pe diaconul Irimie Cosmin pe seama Spitalului de Oncologie din Brașov și întru diacon pe teologul Liviu-Dumitru Vasiu.
  — În aceeași zi a vizitat și biserica „Cuv. Paraschiva" din Veștem, aflată în șantier de pictură, vorbind credincioșilor prezenți la slujba Utreniei.
  — Seara, a slujit Vecernia în Catedrală.
- **3 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a primit audiențe, lucrări de birou.
- **5 FEBRUARIE 2005 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească la Mănăstirea Orlat, hirotonind întru preot pe diaconul Liviu-Dumitru Vasiu pe seama parohiei Florești, prot. Mediaș.
  — A vizitat noua capelă „Sf. Gheorghe" din Orlat, predicând credincioșilor prezenți la slujba Utreniei.
- **6 FEBRUARIE 2006** — Audiențe, lucrări de birou.
- **7 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a făcut parte din soborul de ierarhi care sub protia P.F. Patriarh Teoctist a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala patriarhală cu prilejul zilei de naștere a P.F. Sale.
  — A participat la recepția oficială oferită cu acest prilej la reședința patriarhală.
- **8—9 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a participat la lucrările Colegiului Electoral Bisericesc și ale Sf. Sinod.
- **11 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană și slujba de Te-Deum cu prilejul începerii lucrărilor Adunării Eparhiale Sibiu.
  — Seara, a slujit Vecernia în Catedrală.
- **12 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Turnu-Roșu (Porcești), hirotonind întru diacon pe teologul Nicolae Cazacu.
- **13—14 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a ținut audiențe, lucrări de birou.
- **13 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a făcut o vizită la Azilul de noapte, deschis de Arhiepiscopia Sibiului la subsolul noii biserici din str. Constituției — Sibiu.
- **16 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a făcut o vizită la Spitalul neuropsihiatric din Tălmaciu, săvârșind slujba sfeștaniei și purtând discuții privind ridicarea unui locaș de cult în incinta acestuia.

  La orele amiezii a săvârșit în Biserica din Groapă — Sibiu slujba înmormântării credincioasei Maria Grigoriu, rostind cuvânt de învățătură.
- **17 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a ținut audiențe, lucrări de birou.
  — Seara a participat la Sala Thalia din Sibiu la lansarea oficială a filmului documentar „Sibiu - Capitală Culturală Europeană 2007", în prezența oficialităților județului Sibiu.
- **18 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Mândra, prot. Sibiu, hirotonind ca preot pe seama acesteia pe diaconul Nicolae Cazacu, iar întru diacon pe teologul Iuliu-Vincențiu Ungureanu.
  — Seara, a slujit Vecernia în Catedrală.
- **19 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească la Mănăstirea Rășinari, hirotonind întru preot pe diaconul Iuliu Vincențiu Ungureanu, pe seama Parohiei Văleni, prot. Făgăraș.
- **20 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a ținut audiențe, lucrări de birou.
  — Seara, a participat în sala mare a Bibliotecii ASTRA din Sibiu la lansarea cărții de predici în limba română a Eminenței Sale Christoph Klein, episcopul luteran, rostind un cuvânt de salut.
- **21 FEBRUARIE 2006** — Audiențe, lucrări de birou.
  — Seara a participat la Biblioteca ASTRA la lansarea unui nou număr al Revistei Transilvania.
- **22 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit în sobor, în biserica din Homorod, protopopiatul Rupea, slujba înmormântării preotului Octavian Șoancă (47 de ani), paroh la Comana de Jos, rostind cuvânt de învățătură.
  — Seara, a slujit și predicat la Vecernie la Mânăstirea „Sf. Gheorghe" din Bunești, jud. Brașov.
- **23 FEBRUARIE 2006** — Audiențe, lucrări de birou.
- **24 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a ținut audiențe, lucrări de birou.
  — Seara, a slujit Vecernia și Acatistul Maicii Domnului, în Catedrală. A slujit în biserica din Sebeșu de Sus, prot. Avrig, slujba de priveghi pentru Pr. Ioan Savu, rostind cuvânt de învățătură.
- **25 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea Sâmbăta de Sus și slujba parastasului pentru mitropolitul Antonie Plămădeală, rostind cuvânt de învățătură.
- **26 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica parohială din Dobârca, prot. Sălișteș (Pr. paroh Ioan Topârcean).
  — Seara a slujit Vecernia în Catedrală inaugurând Săptămâna de Rugăciune pentru unitatea creștinilor, rostind și un cuvânt de învățătură.

Arhid. VASILE AVRAM

Sfântul Sinod al Bisericii Greciei a reînnoit îndemnul pentru donarea de organe

Decesul a doi copii care așteptau o șansă de a găsi un donator pentru transplant de cord a impresionat opinia publică din Grecia. Biserica n-a rămas indiferentă.

Încă din 1999 Sinodul acestei Biserici s-a pronunțat în favoarea donării de organe destinate grefelor, calificând acest gest drept un act de iubire și de sacrificiu pentru semeni, cu condiția ca acesta să fie rezultatul unei decizii conștiente și libere a donatorului și nici într-un caz un trafic de organe.

Tot atunci s-a făcut apel la credincioși să semneze *formulare de donatori de organe*, fie din timpul vieții, când s-ar pune problema donării unuia dintre organele duble, fără a pune în pericol sănătatea donatorului, fie după moartea acestuia (a donatorului), cu oferirea de garanții indubitabile de către autoritatea medicală că nu s-a intervenit pentru prevalare de organe decât după constatarea indubitabilă a decesului donatorului.

De această dată, Sfântul Sinod a lansat chiar o campanie națională pentru determinarea cât mai multor donatori de organe, în favoarea celor suferinzi, a căror supraviețuire depinde în exclusivitate de un astfel de gest umanitar din partea semenilor.

Au fost distribuite, în toate parohiile, formulare puse la dispoziție de Ministerul grec al sănătății și solidarității sociale, și pentru a se constitui în exemple de urmat. întâistătătorul Bisericii Greciei, arhiepiscopul Hristodulos al Atenei și toți membrii Sfântului Sinod s-au declarat oficial donatori de organe.

Se speră astfel ca reacția credincioșilor să fie pozitivă și cât mai mulți dintre ei să devină donatori voluntari de organe.

(Informație preluată din „Episkepsis" nr. 650/2005, p. 16).

Sebastian Barbu Bucur — 75 de ani

Cu puțin timp în urmă a apărut la Editura *Semne* din București, în condiții grafice de excepție, lucrarea *Sebastian Barbu Bucur — 75 de ani*, ediție îngrijită și adnotată de prof. dr. Constantin Catrina, apreciat muzicolog, folclorist și bizantinolog, autor, între multe altele, alături de Viorel Cosma și Luminița Vartolomei, al monumentalei lucrări *Enciclopedia Muzicii Românești* din care s-a tipărit până acum primul volum, literele A—B. Recent apărutul volum s-a realizat cu sprijinul Î.P.S. Sale Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului, cu prilejul sărbătoririi a 75 de ani de viață ai Arhid. prof. univ. dr. Sebastian Barbu Bucur, compozitor, interpret și cunoscut bizantinolog, cel care a cercetat laborios vechile manuscrise de la Muntele Athos și din țară, din care a scos la iveală atâtea capodopere ale înaintașilor noștri, străluciți compozitori de psalmodii. S-a născut la 6 februarie 1930 în localitatea Talea, județul Prahova, a urmat cursurile Școlii de cântăreți bisericești de la Mănăstirea Căldărușani, Seminarul teologic monahal de la Mănăstirea Neamț, Institutul Teologic Universitar și Conservatorul de Muzică „Ciprian Porumbescu" din București. Este doctor în muzicologie-bizantinologie al Conservatorului de Muzică „Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca și diplomat cu calificativul excepțional — Arista, al Conservatorului Macedonean de Muzică din Thesalonic.

Prima parte a volumului *Sebastian Barbu Bucur — 75 de ani*, intitulată *Repere bibliografice*, cuprinde o serie de studii ce poartă semnătura unor reputați compozitori, muzicologi și oameni ai condeiului — Elena Chircev, Mihai Lazăr, Alexie Al. Buzera, Florin Bucescu, Sigismund Toduță, Romeo Ghircoiașu, Constantin Catrina, Boris Buzilă, Virgil Cândea, Petru Stanciu, Constantin Drăgușin — ce au ca obiect aspecte ale vieții și activității celui aniversat, cu insistență asupra efortului depus de acesta — decenii de cercetare și investigare — pentru rezolvarea numeroaselor probleme ce au condus la punerea în circulație a unor pagini de o cuvârșitoare importanță pentru cultura muzicală românească. Cercetările insistente și asidue asupra *Psaltichiei Românești* a Ieromonahului Filothei sin Agăi Jipei aflate la Biblioteca Academiei Române i-a dat posibilitatea lui Sebastian Barbu Bucur de a descoperi răspunsuri valabile și solid documentate la o serie de întrebări și incertitudini care planau asupra autorului operei menționate, scrisă cu trei veacuri în urmă. Chiar dacă punctele de vedere ale cercetătorului vin în contradicție cu cele ale altor personalități consacrate în acest domeniu, documentația lui Sebastian Barbu Bucur este solidă și informația bogată încât afirmațiile sale rămân valabile în tot ceea ce au mai important și consistent. Altă lucrare ce a stat în atenția cercetătorilor este *Cultura muzicală de tradiție bizantină pe teritoriul României în sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea și aportul original al culturii autohtone*, publicată de Sebastian Barbu Bucur în Editura Muzicală din București în anul 1989, o contribuție de referință pentru școala noastră de bizantinologie.

Următoarele două capitole ale cărții sunt dedicate formației corale de muzică bizantină *Psalmodia* a Academiei de Muzică din București al cărui conducător este din anul 1988 Sebastian Barbu Bucur, grupare artistică cu care a susținut numeroase concerte în țară și străinătate și a înregistrat numeroase lucrări din creația compozitorilor de muzică bizantină din România și de la Muntele Athos. Despre activitatea acestei formații corale găsim informații prețioase în studiile semnate de Gheorghe C. Ionescu: *Formația de muzică bizantină „Psalmodia"*; Titus Moisescu: *„Psalmodia" în sala de concert;* Vasile Tomescu: *Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur;* Sorina Goia: *Formația de muzică bizantină „Psalmodia"*; Eugen Dan Drăgoi: *O rectoriadă cu un concert extraordinar;* Ioan Golcea: *15 ani de la înființarea formației corale de muzică bizantină „Psalmodia"*; Constantin Catrina: *Arhidiaconul Sebastian Barbu Bucur și modelul „Psalmodiei"*. Succinta prezentare a activității *Psalmodiei* este însoțită de un *Remember* al concertelor acestei prestigioase corale în perioada anilor 1989—2004 și un calendar discografic ce atestă sârguința și truda, tenacitatea și perseverența membrilor formației și dirijorului ei.

Câteva cântări calofonice — *Lumină lină, Troparul Sfântului Mucenic Teodosie de la Brazi, Troparul Sf. Cuvios Vasile de la Poiana Mărului, Slava Litiei Sfinților Mucenici Epictet și Astion, Slava Litiei Sf. Voievod Ștefan cel Mare* etc. — un indice de nume de compozitori, de creații muzicale psaltice și termeni cu caracter imnografic încheie această prețioasă lucrare dedicată Arhidiaconului Sebastian Barbu Bucur, voce emblematică a cântării psaltice, păstrător și apărător al valorilor morale și artistice ocrotite de biserica noastră.

NICOLAE SCUTEA

ANUNȚ

În conformitate cu Hotărârea Sfântului Sinod nr. 677/2002, prin care s-a aprobat Metodologia de obținere a gradelor profesionale pentru preoți, dorim a comunica faptul că examenul de capacitate preoțească, sesiunea de primăvară, a fost programat pentru zilele de 28 și 29 martie a.c., la sediul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române Sibiu.

Tematica pentru examen poate fi obținută de la Secția Culturală a Arhiepiscopiei și la protopopiatele din Eparhie.

Se pot înscrie candidați din Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Sibiului.

Articolele și corespondența se adresează Redacției „Telegrafului Român", Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul: Tipografia Eparhială Sibiu

Comitetul de Redacție:
I.P.S. Dr. Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului — președinte;
P.S. Visarion Rășinăreanu - Episcop-vicar — vicepreședinte;
Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; **Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu.**
I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe 2006 este de 15 RON (150 000 lei).
COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 **dolari** S.U.A. COD IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0015 sau echivalentul în **euro** COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034.
B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului

În conformitate cu prevederile Statutului de Organizare a Bisericii Ortodoxe Române (art. 6, lit. a) şi ale Regulamentului pentru funcţionarea Organelor deliberative (art. 127, lit. a), în ziua de 11 februarie 2006, s-au întrunit, la sediul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Sibiului, Consiliul eparhial şi Adunarea eparhială.

Au fost prezentate, dezbătute şi aprobate rapoartele celor cinci secţii: culturală, administrativ-bisericească, economică, juridică şi socială.

Redăm în continuare aspecte privind realizările, în 2005, la fiecare dintre aceste secţii:

I. Secţia Culturală
II. Secţia Administrativ-bisericească
III. Secţia Economică
IV. Secţia Juridică
V. Secţia Socială

RAPORTUL GENERAL

cuprinzând activitatea Secţiei culturale a Arhiepiscopiei Sibiului, pe anul 2005.

Pe compartimente, situaţia în acest domeniu al *Secţiei culturale*, în anul *2005*, se prezintă astfel:

I. ACTIVITATEA EDITORIALĂ:

1. În Editura Arhiepiscopiei Sibiului, sub semnătura Arhiepiscopului şi Mitropolitului de pioasă memorie Dr. Antonie Plămădeală s-au tipărit următoarele trei volume:

— *Dr. Elie Miron Cristea — Corespondenţă, Sibiu 2005, 190 de pagini;*
— *Visarion Puiu — Corespondenţă, Sibiu 2005, 181 de pagini;*
— *Visarion Puiu — Documente, Sibiu, 2005, 151 de pagini.*

Tot în 2005, s-a continuat tipărirea volumelor 3, 4, 5 din lucrarea *„Gânduri de frumuseţi albe"*, sub semnătura mitropolitului Antonie.

P.S. Sa Episcop-vicar *Visarion Răşinăreanu* a publicat volumul: *„Logos şi Cultură"*, care constituie o înmănunchere, în peste 260 de pagini a unor studii publicate pe parcursul anilor în diverse reviste bisericeşti locale şi centrale.

2. Situaţia *periodicelor* eparhiei se prezintă astfel:

a) *„Telegraful Român"*, cea mai veche publicaţie bisericească din ţară, cu apariţie neîntreruptă din 1853, a fost imprimat şi distribuit şi în 2005 cu regularitate, într-un tiraj de *2027 exemplare lunar*, în cuprinsul Arhiepiscopiei Sibiuilui ca şi în alte eparhii din ţară şi din străinătate.

Ca un fapt de îndreptăţită satisfacţie am menţiona acordarea de către Asociaţia Română pentru Patrimoniu, în martie 2005, a unui premiu de excelenţă pentru „Telegraful Român", caracterizat drept *„patriarhul presei româneşti"*, la cei peste 153 de ani de când a fost întemeiat de către mitropolitul Andrei Şaguna.

Ca evenimente deosebite consemnate în paginile „Telegrafului Român", în anul ce s-a scurs am menţiona: aniversarea a 120 de ani de la dobândirea autocefaliei şi a 80 de ani de la ridicarea Bisericii noastre la rang de patriarhie; omagierea la împlinirea vârstei binecuvântate de 90 de ani a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist; cinstirea memoriei episcopului Romei, Papa Ioan Paul al II-lea, care s-a mutat în veşnicie în aprilie 2005; aceeaşi cinstire adusă memoriei vrednicului de pomenire mitropolit Nicolae Bălan, la împlinirea unei jumătăţi de secol de la adormirea sa în Domnul. Şi pentru că tot în anul 2005 Arhiepiscopia Sibiului şi Mitropolia Ardealului au îmbrăcat veşmânt cernit de doliu la despărţirea de păstorul duhovnicesc — arhiepiscopul şi mitropolitul Antonie, cele două numere reunite ale lunii septembrie au devenit cronica acelui trist eveniment.

Cel de-al II-lea Congres Naţional al Facultăţilor de Teologie, care a avut loc la finele lui septembrie, la Academia de la Mănăstirea „Brâncoveanu" de la Sâmbăta a constituit un alt eveniment mediatizat în paginile „Telegrafului Român".

În fine, cele două numere pe luna noiembrie 2005, cu o bogată ilustraţie, consemnează în exclusivitate alegerea, învestitura şi instalarea noului nostru arhipăstor dr. Laurenţiu Streza, ca arhiepiscop al Sibiului şi mitropolit al Ardealului.

b) *„Revista Teologică"*.

În momentul în care prezentăm acest raport, cea de a doua publicaţie a Arhiepiscopiei Sibiului — „Revista Teologică", putem spune că se află la zi cu apariţia, în sensul că toate cele 4 numere din 2005 au fost tipărite şi expediate abonaţilor.

O altă remarcă pozitivă în legătură cu această publicaţie ar fi dimensiunea fiecărui număr care depăşeşte 200 de pag.

Dacă astfel de constatări ar fi de natură mai mult formală, putem acorda o notă de bună calitate şi conţinutului revistei. Inevitabil acest conţinut îi vizează prioritar pe cei cu pregătire teologică şi este asigurat de colaboratori precum profesorii de la Facultatea de Teologie şi în mare parte de doctoranzii de la aceeaşi facultate.

Precum se cunoaşte, în conformitate cu normele în vigoare, periodicele cu caracter ştiinţific trebuie să obţină o acreditare, adică să li se recunoască de către organismele abilitate o cât mai înaltă cotă valorică. Redacţia revistei şi secţia culturală a Arhiepiscopiei au întreprins în acest an demersuri pentru acreditarea revistei. Răspunsul este pozitiv fără însă a putea spune că s-a întrunit punctajul necesar la toate capitolele. Rămâne ca atare o sarcină de viitor, preocuparea pentru atingerea tuturor parametrilor ceruţi de reglementările în vigoare pentru ca revista să se înscrie în rândul celor recunoscute pe plan internaţional ca publicaţii de specialitate cu autoritate.

Numărul de abonamente la Revista Teologică a fost de 873 în 2005.

Munca redacţională este asigurată de redactorul şef care este Pr. Prof. dr. Nicolae Chifăr şi de secretarul de redacţie Lector Dr. Sebastian Moldovan.

c) *„Îndrumătorul bisericesc pe anul 2005"*

Ca şi „Telegraful Român", tot aşa şi „Îndrumătorul bisericesc" este cel mai vechi almanah românesc din ţară cu apariţie neîntreruptă. A intrat în cel de-al 153-lea an al apariţiei. A fost editat în 1200 exemplare şi a avut o extensiune de 262 de pagini.

Rubricile tradiţionale sunt: Calendarul creştin ortodox pe 2005, Patriarhia Română: Organizare, Ierarhi, Cronica bisericească, Aniversări, Comemorări, Credo (studii şi articole), Viaţa pastorală şi liturgică, Biserica în actualitate, Varia, Sematismul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române Sibiu.

Cel care s-a ostenit cu redactarea „Îndrumătorului bisericesc" şi în acest an a fost Prea Sfinţitul Dr. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.

d) *Calendarul de perete pe 2005* a fost tipărit într-un tiraj de 180.000 de exemplare.

e) *Calendarul creştin ortodox de buzunar pe 2005* s-a tipărit într-un tiraj de 3.000 de exemplare.

II. ÎNVĂŢĂMÂNTUL TEOLOGIC:

Arhiepiscopia Ortodoxă Română Sibiu are în subordonare canonică Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna", Seminarul Teologic Liceal „Dumitru Stăniloae" de la Braşov şi Secţia Teologică din cadrul Colegiului Naţional „Doamna Stanca" din Făgăraş,

1. FACULTATEA DE TEOLOGIE „ANDREI ŞAGUNA" DIN SIBIU.

Această facultate se legitimează prin vechimea ei, prin statutul cadrelor didactice şi prin dotarea materială ca o instituţie de învăţământ teologic universitar foarte bine situată în ierarhia instituţiilor de acelaşi grad. Are 24 de cadre didactice titulare, dintre care 8 profesori, un conferenţiar, 12 lectori, un asistent şi doi preparatori. Mai activează în cadrul facultăţii, la cursurile de master şi doctorat încă 4 profesori consultanţi. Zece cadre didactice, între care se numără şi cei 4 profesori consultanţi sunt conducători de doctorat. Decanul facultăţii este Pr. Prof. dr. Dorin Oancea.

Începând cu anul universitar 2005—2006, s-a introdus noul sistem de învăţământ, cu următoarea structură: 3 ani licenţă, 2 ani masterat, 3 ani doctorat. S-au desfiinţat dublele specializări şi ca urmare, la Facultatea de Teologie din Sibiu există în prezent un număr de patru monospecializări: Teologie Pastorală, Teologie Didactică, Teologie Socială şi Artă Sacră.

La masterat există patru secţii: Secţia Biblică, Secţia Sistematică, Secţia Istorică şi Secţia Practică.

Efectivul de studenţi, la ciclul de licenţă, în anul universitar 2004—2005 a fost de 642, dintre care 457 băieţi şi 185 fete. Au promovat examenul de licenţă 99 de absolvenţi din 130. În anul I al anului universitar 2005—2006 au fost înscrişi 290 de studenţi. La masterat, la secţiile menţionate au fost înscrişi 95 de studenţi. Din străinătate frecventează cursurile, la ciclul de licenţă, un număr de 9 studenţi, dintre care 7 studenţi din Republica Moldova, un student din Ucraina şi un student din SUA.

Efectivul de doctoranzi aflat în stadiul de pregătire a fost de 146. S-au acordat 9 titluri de Doctor în Teologie.

Formarea duhovnicească a studenţilor rămâne un capitol mereu actual. Intră în competenţa şi datoria cadrelor didactice şi a spiritualilor. În legătură cu formarea duhovnicească a studenţilor se cuvin a fi menţionate şi programele de meditaţii şi conferinţe duhovniceşti organizate de ASCOR, în cele două posturi mari de peste an.

Pe lângă activitatea didactică, corpul profesoral a prestat şi o activitate de cercetare teologică, publicând cărţi, studii şi articole.

Unele cadre didactice fac parte din comisii de evaluare academică (I.P.S. Dr. Laurenţiu Streza, Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan sunt membri în Comisia de atestare a titlurilor, diplomelor universitare de pe lângă Ministerul Educaţiei şi Cercetării), precum şi din unele organisme ecumenice — Consiliul Ecumenic al Bisericilor, Conferinţa Bisericilor Europene sau din unele asociaţii de specialişti (Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan este membru în Comisia de Educaţie şi Formare Ecumenică în Consiliul Ecumenic al Bisericilor de la Geneva; Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc este membru în „Studiorum Novi Testamenti Societas"; Pr. Prof. Dr. Dorin Oancea este membru în Comisia de Dialog dintre Bisericile Ortodoxe şi Biserica Reformată, ca şi din „Societas Oecumenica"; Pr. Lector Dr. Nicolae Moşoiu este membru în Comisia Misiune şi Evanghelizare a Consiliului Ecumenic al Bisericilor; Arhid. Prof. Dr. Ioan I. Ică jr. este membru în Comisia de Dialog Teologic dintre Bisericile Ortodoxe şi Biserica Romano-Catolică).

Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" a promovat şi în anul 2005 aceleaşi bune relaţii de parteneriat cu instituţii de învăţământ teologic din ţară şi străinătate. Amintim doar parteneriatele cu străinătatea: Facultatea de Teologie Catolică a Universităţii din Graz — Austria, Facultatea de Teologie Vechi-Catolică şi Reformată din Berna — Elveţia, Facultatea de Teologie Catolică din Angers — Franţa.

2. SEMINARUL TEOLOGIC LICEAL ORTODOX *„DUMITRU STĂNILOAE"*, DIN BRAŞOV

În cadrul acestei unităţi şcolare, care funcţionează la Braşov, într-un local de stat, cu 8 săli de clasă, au învăţat în anul şcolar 2004—2005 un număr de *154 elevi*, repartizaţi pe clase astfel: clasa a IX-a — 22 elevi, clasa a X-a — 30 elevi, clasa a XI-a — 32 elevi, clasa a XII — 29 elevi, clasa a XIII-a — 41 elevi în 2 clase.

Majoritatea elevilor sunt din Eparhia Sibiului şi *3 elevi din Republica Moldova* care, la fel ca şi elevii din afara Braşovului, beneficiază de locurile din internatul pus la dispoziţie de Inspectoratul Şcolar Judeţean Braşov.

În privinţa sesiunii de *Bacalaureat 2005*, toţi cei *41 de elevi* care au încheiat clasa a XIII-a *au obţinut Diploma de bacalaureat*.

Prin fondurile obţinute de la Consiliul local Braşov (aproximativ 150.000.000 lei) s-au derulat în perioada vacanţei lucrări de reparaţie la imobil, igienizare şi zugrăveală, care au făcut ca activitatea să se desfăşoare în condiţii bune.

Corpul profesoral al Seminarului Teologic *„Dumitru Stăniloae"* numără *20 de cadre didactice*, având-l ca director pe *Pr. Prof. Victor Neamţu*, din care *7 preoţi* pentru disciplinele de specialitate teologică şi *13 cadre didactice pentru disciplinele laice* de cultură generală care îşi completează norma didactică în alte şcoli din localitate, sau la plata cu ora.

Elevii şi profesorii Seminarului au putut beneficia de *biblioteca proprie*, care numără peste 3000 de titluri, la care se adaugă periodicele şi revistele de specialitate teologică pe care le posedă. De asemenea cabinetul de informatică are 26 de calculatoare de ultimă generaţie.

Activitatea liturgică şi de formare spirituală a elevilor şcolii se desfăşoară în *Capela* amenajată în incintă, cu hramul *„Sf. Mucenic Dimitrie"*.

3. SECŢIA TEOLOGICĂ din cadrul COLEGIULUI NAŢIONAL *„DOAMNA STANCA"* FĂGĂRAŞ

A doua instituţie de învăţământ teologic liceal a Eparhiei Sibiului funcţionează la Făgăraş, într-un *local propriu Arhiepiscopiei*, cu 6 săli, cedat de Ministerul Apărării Naţionale în urmă cu 4 ani. Aceste clase cu profil vocaţional teologic se află sub conducerea Direcţiunii Colegiului Naţional „Doamna Stanca".

Numărul elevilor şcolarizaţi în anul 2004—2005 a fost de *117*, majoritatea fiind din Eparhia Sibiului, repartizaţi astfel pe clase: clasa a IX-a — 24 elevi, clasa a X-a — 26 elevi, clasa a XI-a — 26 elevi, clasa a XII-a — 20 elevi, clasa a XIII-a — 21 elevi.

În sesiunea de *Bacalaureat 2005*, toţi cei *21 de elevi* înscrişi au obţinut *Diploma de bacalaureat*.

Corpul profesoral care predă la clasele de seminar este constituit din 7 *cadre didactice pentru disciplinele teologice* şi *15 pentru disciplinele laice*, majoritatea titulari ai şcolii.

În ceea ce priveşte lucrările la noua biserică din curtea Seminarului, acestea se află într-un stadiu avanasat. La nivelul anului 2005 au fost făcute investiţii de aproximativ 400.000.000 lei, bani proveniţi de la bugetul de stat şi sponsorizări.

Responsabil pentru clasele de seminar din cadrul Colegiului condus de *Prof. Nicolae Postolache* este *P.C. Pr. Prof. Vasile Stan.*

ÎNVĂŢĂMÂNTUL RELIGIOS ÎN ŞCOLILE DE STAT

În anul şcolar 2004—2005 catedrele de religie în învăţământul primar, gimnazial, liceal şi profesional au fost ocupate de un număr de 469 cadre didactice astfel: 238 în judeţul Sibiu şi 231 în judeţul Braşov, din care preoţi 96 la Sibiu şi 32 la Braşov.

Din totalul mai sus prezentat, în Sibiu sunt 87 de profesori de religie titulari iar în Braşov 94, concentraţi în proporţie de 80% în oraşe.

În ceea ce priveşte perfecţionarea prin obţinerea gradelor didactice, avem un număr de 15 profesori cu gradul I, 91 cu gradul II şi 140 cu definitivatul.

În ceea ce priveşte manualele şcolare, Arhiepiscopia Sibiului a înaintat Sectorului de învăţământ al Patriarhiei Române 4 proiecte de manuale pentru clasele V—VIII, însoţite de referatele necesare pentru analizarea lor în comisia de specialitate precum şi proiectele de manuale pentru clasele a II-a, a IV-a, a VI-a şi a VII-a, elaborate de profesori din această eparhie.

Ca suport pentru orele de clasă, Arhiepiscopia a oferit gratuit fiecărei şcoli din eparhie câte un set de ghiduri biblice, set compus din 6 titluri. Acestea au fost obţinute cu titlu gratuit de la Societatea Biblică Interconfesională din România.

Ca şi în anii trecuţi au fost organizate întâlniri cu profesorii de religie, la nivel de judeţ, sau zonă, la care au fost transmise şi prelucrate îndrumările venite de la Patriarhie sau Ministerul Educaţiei pentru buna desfăşurare a anului şcolar.

III. ACTIVITATEA DE PREGĂTIRE ŞI PERFECŢIONARE A CLERULUI

Cursurile metodologice pentru obţinerea gradelor profesionale:

În anul 2005, cursurile metodologice pentru obţinerea gradelor profesionale ale clerului (seria a 90-a) s-au ţinut la sediul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu între 18—30 iulie 2005. S-au înscris preoţi din Arhiepiscopia Sibiului, Episcopia Covasnei, Harghitei şi Arhiepiscopia Sucevei şi Rădăuţilor.

Examenul final pentru ambele cursuri a constat dintr-o probă de cunoştinţe teologice interdisciplinare, o probă de cunoştinţe pastoral-misionare şi o probă practică. Rezultatele obţinute la examenul de definitivare şi gradul II au permis tuturor candidaţilor înscrişi să fie declaraţi reuşiţi, ei obţinând media minimum 7,00.

Pentru examenul de gradul I nu s-a înscris până în prezent nici un preot.

Concomitent cu cursurile preoţeşti s-au ţinut şi cursurile de atestare pentru cântăreţii bisericeşti. La aceste cursuri s-au înscris 12 cântăreţi bisericeşti din Arhiepiscopia

(Continuare în pag. a II-a)

Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului

(Urmare din pag. a III-a)

— 24 sept. 2005 — a săvârşit o slujbă de binecuvântare la *Centrul Social* din Halchiu, prot. Braşov, cu prilejul inaugurării acestuia.

— 11 dec. 2005 — a săvârşit Sf. Liturghie Arhierească la capela „Sf. Treime" a Penitenciarului din Codlea.

c) Părintele Consilier Gheorghe Streza, în calitate de locţiitor de consilier social (1 mart. 2004 — 1 dec. 2005) împreună cu P.C. Părinţi Protopopi au coordonat şi s-au implicat în problematica socială la nivel de eparhie, respectiv de protopopiate.

d) Părintele Nicolae Laţchescu, pr. asistent social în cadrul Biroului de Asistenţă Socială al Arhiepiscopiei, în anul 2005 a făcut 258 de vizite la cele 6 Centre de Plasament din Sibiu şi din judeţ, acordând copiilor aflaţi aici ore de religie, consiliere psiho-emoţională şi spirituală, servicii religioase. Pentru *comunitatea credincioşilor cu deficienţă de auz,* pentru *persoanele dependente de alcool şi droguri* din *Aşezământul „Nazaret"* — Şura Mică şi pentru *persoanele aflate în Arestul Poliţiei — Sibiu,* a făcut de 208 ori diverse slujbe religioase (Sf. Liturghie, Sf. Taine, Ierurgii) şi consiliere duhovnicească. A participat la 7 întruniri (seminarii, conferinţe, sesiuni de informare) ca delegat al Centrului Eparhial.

e) P.C. Părinte Cătălin Dumitrean paroh la Parohia Spitale I Sibiu, prin contribuţia credincioşilor a oferit în fiecare zi de joi o masă caldă la peste 20 de persoane cu risc social, la demisolul bisericii cu hramul „Sf. Nectarie" de pe strada Dealului.

f) De-a lungul anului 2005 şi în mod deosebit în preajma Sfintelor Sărbători închinate Naşterii şi Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, au fost dăruite ajutoare băneşti din partea Arhiepiscopiei prin Sectorul de Asistenţă Socială, la peste 450 de persoane şi familii sărace în valoare de 20.655,00 RON din Fondurile „Filantropic" şi „Filantropia", iar suma de 2.100,00 RON din aceleaşi fonduri a fost oferită la diverse fundaţii, asociaţii şi ONG-uri cu activităţi sociale.

g) Pentru ajutorarea sinistraţilor din Indonezia şi coasta sudică a Asiei, ca urmare a cataclismului produs în decembrie 2004, Arhiepiscopia Sibiului a virat în contul Crucii Roşii suma de 85.092,8 RON.

h) În urma calamităţilor generate de inundaţiile ce au început în primăvara anului 2005, au fost trimise Eparhiilor Timişoarei, Dunării de Jos şi Buzăului, pentru familiile sinistrate, suma de 359.996,00 RON.

În luna decembrie 2005, pe postul de Consilier social al Arhiepiscopiei Sibiului a fost numită D-na Gerlinde Gabler-Braun, „ctitora" renumitului cămin de bătrâni *Karl Wolf* din Sibiu. În timpul cât a condus această instituţie de binefacere (1993—1998) s-a construit *edificiul acelui centru social sibian.* Doamna consilier Gerlinde, începând cu anul 1990 — când a venit pentru prima dată în România, cu ajutoare din Germania, unde a şi rămas şi mai apoi din anul 1993 de când a devenit fiică a Bisericii ortodoxe — şi până în prezent, a desfăşurat o meritorie activitate socială, atât în Arhiepiscopia Sibiului, cât şi anterior în Episcopiile Aradului şi Caransebeşului.

Din momentul numirii sale în structura de conducere a Sectorului Social al Arhiepiscopiei, s-a implicat în problematica socială a eparhiei prin:

— Contactarea mai multor ONG-uri cu profil social, în vederea unei colaborări în viitor — (ARAPAMESU, PAPAGENO, O LUME NOUĂ, AWO ş.a.) — pentru elaborarea de Proiecte.

Proiecte sociale prevăzute a se derula în anul 2006

1. „Tabor" — Comunitatea credincioşilor cu deficienţă de auz din Arhiepiscopia Sibiului — SB.
2. Omul fără locuinţă — aproapele nostru — SB.
3. „Şansa ta" — Copiii super-dotaţi din satele Jud. Sibiu — SB.
4. Prevenţia delincvenţei juvenile — SB.
5. Serbare pentru vârstnicii peste 80 de ani:

a) „Serbarea primăverii",

b) „Serbarea — Vine Moş Crăciun" — SB.

6. „Centrul de asistenţă pentru vârstnici şi copii" — BV.
7. „Centrul maternal" — BV.
8. „Ocrotirea sănătăţii şi întreţinerea pe timp nelimitat a vârstnicilor" — BV.

Inspector Asistenţă socială
Pr. NICOLAE LAŢCHESCU

„Servicii sociale cu caracter primar şi de suport pentru persoanele vârstnice"

Asociaţia cu caracter diaconal „Sfântul Nicolae", care funcţionează pe lângă Parohia Sibiu — Valea Aurie, are în derulare, începând cu 1 martie 2005, proiectul *„Servicii sociale cu caracter primar şi de suport pentru persoanele vârstnice".*

Şi-au acordat sprijinul diverse personalităţi marcante ale instituţiilor cu profil social ale Municipiului Sibiu. Aş aminti pe d-nul Andrei Polefca — Secretarul General al Consiliului Judeţean Sibiu, d-na Anca Drăgan — Director General al Direcţiei Generale de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Sibiu, d-na Monica Tacoi — Consilier al Prefecturii Sibiu, d-na Deleanu Mariana — Consilier al Serviciului Public de Asistenţă Socială al Municipiului Sibiu, d-na Cornelia Rotaru — Director al Căminului pentru persoane vârstnice Sibiu str. George Coşbuc, d-nul Daniel Ciocănea — D.G.A.P.C., coordonator de proiect, P.C. Părinte Ioan Miu — Directorul Adăpostului de noapte, precum şi asistenţi sociali ai S.P.A.S. — D.G.A.P.C. şi ai altor instituţii, asociaţii şi fundaţii din Sibiu şi din judeţul Sibiu.

P.C. Părinte Simion Săsăujan, paroh al Parohiei Sibiu — Valea Aurie I şi preşedinte al Asociaţiei „Sfântul Nicolae", a relevat faptul că „programul are drept scop prevenirea marginalizării sociale şi îmbunătăţirea condiţiilor de trai pentru un număr de 40 persoane vârstnice domiciliate în municipiul Sibiu, acesta putând fi realizat prin intermediul furnizării de servicii sociale cu caracter primar (informare şi consiliere), asistenţă şi suport (livrarea unei mese calde la domiciliu şi activităţi de petrecere a timpului liber) în funcţie de nevoile identificate sau exprimate.

Obiectivele proiectului

Obiective generale şi operaţionale

1. Dezvoltarea de servicii sociale cu caracter primar pentru persoanele vârstnice din municipiul Sibiu aflate în situaţii de risc social.

- Implementarea managementului de caz pentru persoanele vârstnice incluse în proiect;
- Asigurarea de servicii de informare şi consiliere pentru beneficiari;

2. Creşterea numărului de persoane vârstnice care beneficiază de servicii de asistenţă şi suport la nivelul municipiului Sibiu;

- Asigurarea unei mese calde complete şi echilibrate la domiciliu pentru un număr de 40 persoane vârstnice;
- Dezvoltarea unor activităţi de petrecere a timpului liber pentru persoanele vârstnice.

3. Conştientizarea de către societatea civilă a problematicii cu care se confruntă persoanele vârstei a treia.

- Implicarea actorilor din domeniul asistenţei sociale în problematica persoanelor vârstnice prin organizarea de întâlniri trimestriale;
- Facilitarea dialogului între persoanele vârstnice şi comunitate prin întâlniri săptămânale.

Cum se justifică acest proiect?

Conform *Strategiei de Asistenţă Socială a Judeţului Sibiu 2004—2007,* aprobată de către *Comisia Consultativă a judeţului,* asigurarea de servicii sociale la domiciliul persoanelor vârstnice reprezintă o prioritate pentru judeţul Sibiu. Datele statistice cuprinse în această strategie arată că în municipiul Sibiu au domiciliul stabil un număr de 25 838 persoane vârstnice, ceea ce reprezintă un procent de 16,68% din totalul populaţiei stabilită în municipiu şi un procent de 35,32% din totalul persoanelor vârstnice din judeţ. Din numărul total de persoane vârstnice domiciliate în Sibiu, persoanele cu vârsta peste 70 de ani reprezintă un procent de 44,42%.

Analizele cuprinse în *Strategia Judeţeană de Asistenţă Socială cu privire la oferta de servicii sociale alternative destinate persoanelor vârstnice din municipiul Sibiu,* scot în evidenţă faptul că aceste servicii nu răspund în totalitate nevoilor individuale şi globale ale vârstnicilor, fiind extrem de reduse (0,6 persoane vârstnice beneficiază în prezent de aceste servicii la nivelul municipiului Sibiu) în timp ce nevoia de astfel de servicii cunoaşte un trend ascendent datorită creşterii speranţei de viaţă, situaţiei economice precare şi a polipatologiei specifice vârstei a treia.

Problematica persoanelor vârstnice la nivelul municipiului Sibiu a fost subiect de dezbatere între reprezentanţii instituţiilor publice şi membrii comunităţii sibiene la întâlnirea organizată în data de 14.05.2005 de *Serviciul Public de Asistenţă Socială a Judeţului Sibiu.* Analizele realizate cu ocazia acestui eveniment au reliefat faptul că problemele socio-economice cu care se confruntă vârsta a treia, accentuate şi de starea de sănătate precară a persoanelor vârstnice, au condus la situaţia în care unui mare număr de persoane din această categorie îi este extrem de dificil să-şi asigure un nivel de trai decent. Dificultăţile de deplasare create atât de problemele specifice acestei categorii a populaţiei, cât şi de alţi factori direcţi sau indirecţi, conduc la imposibilitatea anumitor persoane vârstnice de a se aproviziona sau de a-şi asigura masa zilnică. În acelaşi timp s-a semnalat o accentuare a lipsei de angajare a familiei privind susţinerea membrilor săi vârstnici, inclusiv în plan material, afectiv, moral, în planul respectului şi al recunoştinţei, dar şi o desocializare în acelaşi timp la un proces de decoabitare în general din momentul constituirii familiei copiilor, ceea ce îi face pe vârstnici mai vulnerabili, mai ales când singurătatea acestora se asociază cu lipsa mijloacelor materiale şi dependenţa de servicii sociale. În concluzie, s-a semnalat necesitatea implementării unor servicii sociale de îngrijire cu caracter primar şi de suport pentru persoanele vârstnice ca variantă viabilă atât din punct de vedere financiar, cât şi din punct de vedere al impactului pe care furnizarea acestor servicii îl va avea asupra potenţialilor beneficiari direcţi şi indirecţi.

În acest sens Serviciul Public Judeţean de Asistenţă Socială, în parteneriat cu Asociaţia de Binefacere „Sfântul Nicolae" Sibiu, şi-a propus ca prin implementarea proiectului *Servicii sociale cu caracter primar şi de suport pentru persoanele vârstnice,* să reducă şi să evite marginalizarea socială a persoanelor vârstnice, să ofere soluţii viabile în vederea creşterii capacităţilor de raportare la mediul social a acestui grup de persoane, să poată susţine interesele acestora, să prevină şi să soluţioneze problemele semnalate prin intermediul *Strategiei de Asistenţă Socială a Judeţului Sibiu 2004—2007—2010.*

Pr. NICOLAE LAŢCHESCU,
Asistent social

Pregătirea celei de-a patra întâlniri a Comitetului de planificare, Sibiu (30 martie — 2 aprilie 2006), pentru organizarea celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene (AEE3), Sibiu, 4—9 septembrie 2007

În perioada 6—10 martie anul curent s-a aflat la Sibiu doamna Beate Fagerli, secretară a Consiliului Ecumenic al Bisericii (CEB), responsabilă din partea acestei Instituţii cu organizarea AEE3. Scopul vizitei Doamnei Fagerli a fost de a lua un prim contact cu realităţile oraşului, de a se informa despre stadiul pregătirilor locale în vederea organizării AEE3 şi mai ales de a pregăti, împreună cu Secretariatul Comitetului local, detalii organizatorice legate de întrunirea Comitetului de planificare a AEE3.

Doamna Fagerli a sosit la Sibiu în seara zilei de 6 martie, când a vizitat centrul istoric al oraşului Sibiu. În dimineaţa zilei de 7 martie a avut loc o primă şedinţă informativă cu secretarii Comitetului local. Apoi a fost primită în audienţă oficială de către Înalt Prea Sfinţia Sa Dr. Laurenţiu Streza, Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului. Doamna Fagerli a transmis Înalt Prea Sfinţiei Sale salutări cordiale din partea Excelenţei Sale, Domnul Colin Williams, Secretar general al CEB, după care au purtat o discuţie legată de sosirea la Sibiu la sfârşitul lunii, a membrilor Comitetului de planificare, precum şi despre stadiul pregătirilor AEE3. Înalt Prea Sfinţia Sa a asigurat-o pe doamna Fagerli de tot sprijinul Bisericii Ortodoxe Române, prezentându-i totodată reşedinţa mitropolitană, în special spaţiile care ar putea fi folosite în timpul desfăşurării marelui eveniment ecumenic. Înalt Prea Sfinţia Sa a transmis de asemenea frăţeşti salutări Excelenţei Sale, Domnul Colin Williams.

În jurul amiezii Doamna Fagerli a fost primită în audienţă oficială de Excelenţa Sa Dr. Christoph Klein, Episcopul Bisericii Evanghelice Germane C.A. După prezentarea cordialelor salutări din partea Excelenţei Sale Colin Williams, Domnul Episcop a fost informat despre stadiul pregătirilor AEE3 şi programul celei de-a patra întruniri a Comitetului de planificare de la Sibiu. Excelenţa Sa a făcut o serie de propuneri interesante legate de modul organizării AEE3 şi de programul cultural din cadrul acesteia.

După-amiază, Doamna Fagerli a participat la o şedinţă a Comitetului local pentru organizarea AEE3. După salutul cordial din partea conducerii CEB şi împărtăşirea primelor impresii (pozitive) legate de oraşul Sibiu şi stadiul pregătirilor AEE3, Doamnei Fagerli i s-a prezentat activitatea Comitetului local, după care ea însăşi a prezentat Comitetului local proiectul organizării forumurilor de discuţii din cadrul AEE3, proiect ce urmează a fi înaintat spre dezbatere Comitetului de planificare.

Seara, a vizitat două familii ortodoxe din parohia „Sfinţii Arhangheli" din Sibiu, care s-au angajat să ofere găzduire unor participanţi la AEE3. Acest lucru a fost posibil prin amabilitatea Prea Cucerniciei Sale Preot Dr. Ioan Mircea Ielciu.

Ziua de 8 martie a fost rezervată unor ample discuţii cu secretarii Comitetului local, punându-se la punct detaliile legate de sosirea membrilor Comitetului de planificare precum şi de desfăşurarea întrunirii acestuia. Apoi a fost vizitat locul unde va fi amplasat cortul în care se vor ţine adunările plenare ale AEE3 precum şi principalele hoteluri unde vor fi cazaţi participanţii.

În 9 martie Doamna Fagerli a vizitat Academia Evanghelică, locul unde se vor ţine şedinţele Comitetului de planificare. Împreună cu domnul Raimer Wagner, director executiv al Academiei, au fost clarificate o serie de detalii organizatorice. Apoi s-a continuat vizitarea hotelurilor din împrejurimile Sibiului, după care în jurul amiezii Doamna Fagerli a fost primită în audienţă de Prea Sfinţia Sa Dr. Visarion Răşinăreanu. În prezenţa Prea Cucerniciei Sale Prof. Dr. Dumitru Abrudan, Consilier cultural al Arhiepiscopiei Sibiului, Prea Sfinţia Sa a prezentat Doamnei Fagerli activităţile ecumenice locale în care sunt angajate toate Bisericile istorice din Sibiu. În după-amiaza zilei de 9 martie a avut loc o ultimă şedinţă cu secretarii Comitetului local, clarificându-se o serie de detalii legate de organizarea AEE3. În dimineaţa zilei de 10 martie Doamna Fagerli a părăsit Sibiul, cu destinaţia Geneva.

A consemnat Prep. Dr. DANIEL BUDA

Fondator:
Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 154
SIBIU
1 şi 15 aprilie
2006
Nr. 13—16

HRISTOS A ÎNVIAT!

Ziua Învierii!
Şi să ne luminăm
cu prăznuirea
şi unul pe altul
să ne îmbrăţişăm.
Să zicem: fraţilor
şi celor ce ne
urăsc pe noi;
să iertăm toate
pentru Înviere.
Şi aşa să strigăm:
Hristos a înviat
din morţi, cu
moartea pe moarte
călcând, şi celor
din morminte
viaţă dăruindu-le.

*

Paştile cele
frumoase, Paştile
Domnului,
Paştile!
Paştile cele
preacinstite
nouă ne-au
răsărit! Paştile,
cu bucurie unul
pe altul să ne
îmbrăţişăm! O,
Paştile, izbăvire
de întristare! Că
astăzi, din
mormânt ca
dintr-o cămară
strălucind
Hristos, pe femei
de bucurie le-a
umplut, zicând:
Vestiţi
apostolilor!

(STIHIRILE PAŞTILOR)

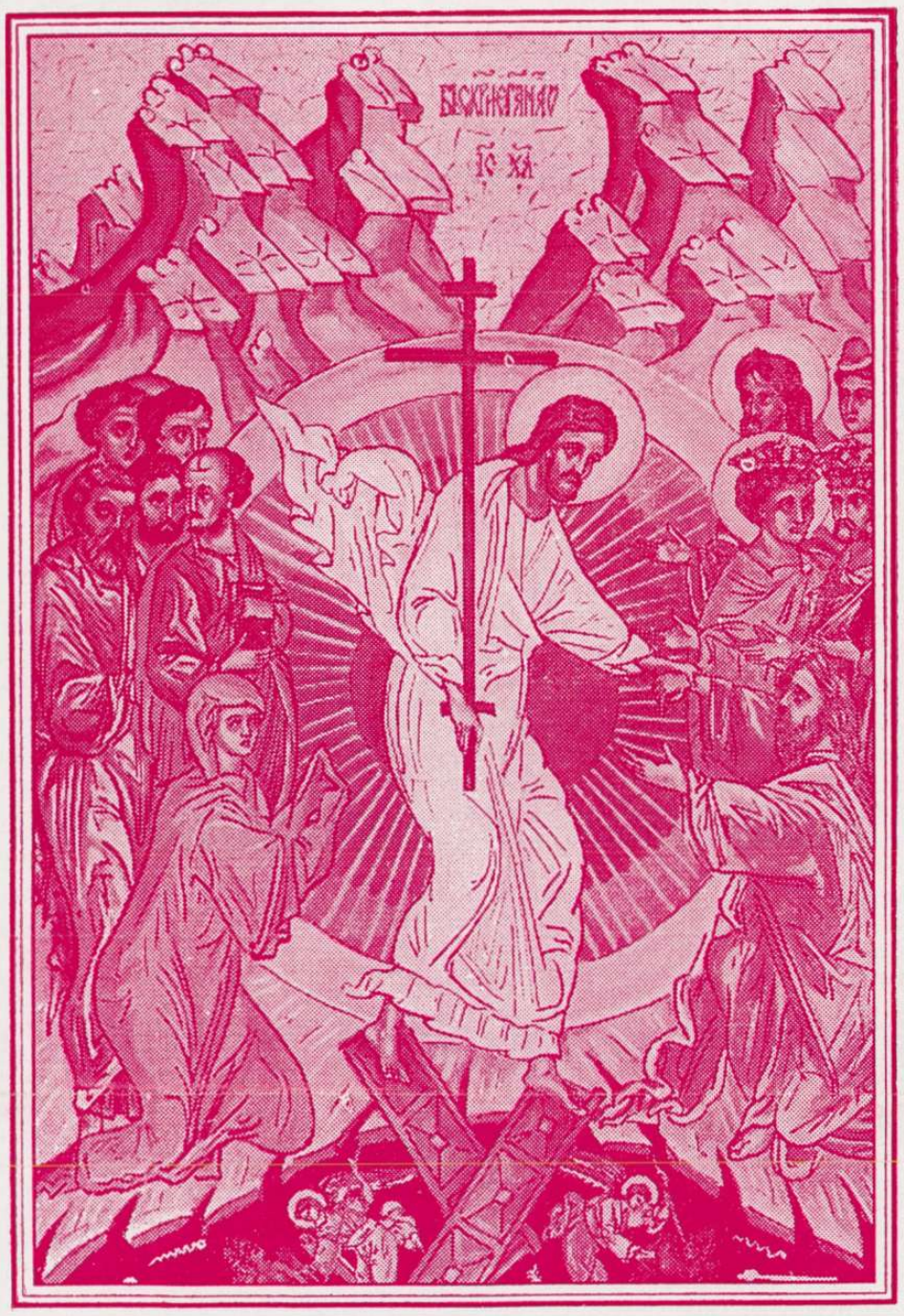

„PAŞTILE DOMNULUI! PAŞTILE!"

«Ziua Învierii, popoare, să ne luminăm! Paştile Domnului, Paştile! Că din moarte la viaţă şi de pe pământ la cer, Hristos Dumnezeu ne-a trecut pe noi, cei ce-I cântăm cântare de biruinţă!»[1]

HRISTOS A ÎNVIAT!

Cu aceste înălţătoare cuvinte începe minunatul Canon sau poem imnografic compus în cinstea marelui praznic al Învierii Domnului, la mijlocul secolului VIII de unul din marii Părinţi ai Bisericii noastre Ortodoxe, *Sfântul Ioan Damaschinul.* Primele lui cuvinte: *«Ziua Învierii, popoare, să ne luminăm!»* — aparţin însă unui alt mare Sfânt Părinte al Bisericii Răsăritene: Sfântul *Grigorie Teologul,* din veacul al IV-lea. Cu această proclamare îşi începea prima sa cuvântare[2] de Paştile anului 362, în Nazianz, inaugurându-şi activitatea misionară şi pastorală după faimoasa sa «fugă» de preoţie şi retragere în singurătate, care avusese loc după hirotonia sa ca preot de către bătrânul său tată, episcopul Grigorie, care l-a supus fără voie la *«dulcea şi buna tiranie»* a ascultării şi smereniei.

Prin acest măiestrit poem pascal, Biserica îşi exprimă de veacuri bucuria negrăită în faţa minunatei lucrări mântuitoare săvârşite în această *«măreaţă şi sfântă zi»* a Învierii. Biserica, însă, nu se limitează la simpla exprimare în cuvinte emoţionante a bucuriei eterne în faţa evenimentului unic al Învierii din morţi a Domnului, ci oferă totodată şi o *tâlcuire,* o interpretare teologică a sensului şi semnificaţiilor multiple pe care le are experienţa creştină a tainei Învierii lui Hristos. Astfel, urmând Sfântului Apostol Pavel, care Îl numeşte pe Hristos: *«Paştile nostru» (1 Cor. 5, 7),* Sfinţii Părinţi care au alcătuit canonul Învierii numesc şi tâlcuiesc Învierea Domnului nostru Iisus Hristos ca: *«Paştile Domnului, Paştile cele mari şi sfinte, Paştile cele noi, Paştile cele de taină, Paştile Hristos — Izbăvitorul, Paştile, izbăvirea de întristare, Paştile care ne-au deschis nouă uşile raiului, Paştile ce sfinţesc pe toţi credincioşii»*[3].

Cuvântul «Paşti» este moştenit din Vechiul Testament (evr. *Pesah)* şi înseamnă *trecere.* Folosindu-l, Sfinţii Părinţi ai Bisericii noastre au vrut să scoată în evidenţă sensul şi semnificaţia teologică şi duhovnicească mai largă şi mai adâncă a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. În aceasta ei au văzut nu doar simpla sculare din morţi a omului Iisus, ci minunata, reala şi definitiva noastră trecere în Hristos Cel răstignit şi înviat, de la *moarte la viaţă, de pe pământ la cer,* de la stricăciune la nestricăciune, de la întuneric la lumină, de la neascultare şi vrajbă la împăcare cu Dumnezeu, de la robia păcatului la înfiere şi libertate, de la *Adam-ul cel vechi* la *Adam-ul cel Nou,* de la vrăjmăşie şi ură la dragostea care-i îmbrăţişează pe toţi şi pe toate, de la întristare şi deznădejde, la bucurie şi mângâiere. Aşadar, Paştele creştin a fost tâlcuit în primul rând din perspectiva Paştelui iudaic al Vechiului Testament. Evreii numesc *Pascha* sărbătoarea anuală în amintirea ieşirii lor din robia egipteană şi a trecerii prin Marea Roşie, sărbătoare în care se mănâncă *mielul pascal, azime* şi *ierburi amare,* care să le amintească de necazurile şi amărăciunile suferite în timpul robiei lor în Egipt. Cuvântul «Paşti» a trecut apoi şi în creştinism, pentru că sărbătorirea patimilor, a morţii şi învierii Domnului coincidea cu paştele evreilor, dar Paştele creştin are cu totul alt conţinut, semnificaţie şi motivaţie. La Paşti creştinii nu sărbătoresc o simplă trecere temporală spre o ţară pământească, ca evreii, ci o *trecere fundamentală,* spirituală a întregii lumi într-un alt plan de existenţă, la viaţa cea nouă nepieritoare, de comuniune cu Hristos Cel înviat şi în El şi prin El, cu întreagă

(Continuare în pag. a 2-a)

† Dr. LAURENŢIU STREZA
Arhiepiscopul Sibiului
şi Mitropolitul Ardealului

1. *Irmosul 1,* Canonul Învierii.
2. *Cuvântarea 1 la Paşti,* 1, PG 35, 396.
3. Stihira I-a a laudelor.

SEPTUAGINTA 4|1

Proiectul unei noi traduceri româneşti a Septuagintei (Vechiul Testament în limba greacă), iniţiat în 2002, a avansat cu încă un volum din cele şase câte se preconizează să apară. Este vorba de tomul I al volumului patru, rezervat cărţilor didactico-poetice, tom apărut ca şi celelalte volume (1—3), la Editura Polirom din Bucureşti — Iaşi, în 2006.

Dorim să precizăm că proiectul Septuaginta este realizat în cadrul Colegiului Noua Europă (un institut românesc independent pentru studii avansate în ştiinţe social-umaniste, înfiinţat de Andrei Pleşu, în 1994, şi recunoscut ca atare, un an mai târziu, de către Ministerul Educaţiei şi Cercetării) şi este sprijinit de Fundaţia Anonimul (care a luat fiinţă în 2001, cu scopul de a contribui la transformarea societăţii româneşti într-o „societate normală").

Coordonatorii proiectului sunt: Cristian Bădiliţă, Francisca Băltăceanu, Monica Broşteanu, Dan Slusanschi (ultimul absent din echipă pentru volumele trei şi patru), în colaborare cu pr. Ioan-Florin Florescu.

Faptul că fiecare dintre cele trei volume, apărute până în prezent, a însumat aproximativ 670 de pagini, a influenţat probabil decizia coordonatorilor de a împărţi volumul patru în două tomuri. Acest prim tom pe care îl prezentăm are 675 de pagini, deci este egal ca dimensiuni cu volumele 1—3 apărute anterior.

Găsim incluse în acest tom cărţile: Psalmii, Odele, Proverbele, Eclesiastul şi Cântarea Cântărilor. În tomul al II-lea vor fi incluse

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. prof.
DUMITRU ABRUDAN

„VENIŢI DE LUAŢI LUMINĂ!..."

După ce am săvârşit şi în acest an *„calea postului"* şi după ce ne-am închinat înfricoşătoarelor Patimi ale Domnului, am ajuns să prăznuim din nou ziua *„pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm şi să ne veselim în ea"* (Ps. 117, 24), ziua în care *„toate s-au umplut de lumină, şi cerul şi pământul şi cele de dedesubt"*, ziua Sfintelor Paşti.

„Veniţi de luaţi lumină!", sunt cuvintele sfinte ce se aud rostindu-se în această noapte de mântuire în toate bisericile ortodoxe.

Vechi rânduieli bisericeşti au statornicit ca slujba Sfintei Învieri să înceapă cu această chemare adresată în miez de noapte tuturor credincioşilor.

Biserica Ortodoxă este prin excelenţă o Biserică a luminii, o Biserică în care Hristos *„lumina cea adevărată care luminează pe tot omul ce vine în lume"* străluceşte şi povăţuieşte pe cei credincioşi spre zorile luminii celei neînserate.

În sfânta noapte a Învierii, credincioşii sunt chemaţi să primească lumină din lumina cea pururea vie a Bisericii, pentru că în această noapte a biruinţei vieţii asupra morţii, Jertfa Mântuitorului Hristos capătă adevăratul ei înţeles. Ca temelie a Bisericii, zidită pe piatra credinţei în dumnezeirea Fiului Omului, Care S-a dat pe Sine jertfă de ispăşire pentru toţi, ea a curăţit pe toţi de orice păcat (I Ioan 1, 7) şi a deschis din nou porţile veşnicei Împărăţii pentru cei ce cred întru El. Hristos Domnul, Care a spus despre Sine: *„Eu sunt Lumina lumii, Cel ce vine după Mine nu va umbla întru întuneric, ci va avea lumina vieţii"* (Ioan 8, 12), este farul călăuzitor pentru întreaga Biserică ca şi pentru fiecare credincios care caută să slujească această lumină a vieţii având convingerea fermă că *„lumina lui Hristos luminează tuturor"*.

Credinciosul ancorat în credinţa cea dreaptă *„lucrătoare prin iubire"* (Galateni 5, 6), are certitudinea că prin viaţa şi lu-

(Continuare în pag. a 7-a)

† VISARION RĂŞINĂREANU
episcop-vicar
Sibiu

FLORIILE — PRAZNICUL TĂCERII

Cronologic, Intrarea Domnului în Ierusalim se încadrează între învierea lui Lazăr şi episodul izgonirii zarafilor din templu, fapte care se leagă organic între ele, şi fără de care n-am putea înţelege evenimentul respectiv în toată adânca lui semnificaţie.

Învierea lui Lazăr este explicaţia imediată a popularităţii de care se bucura Iisus în momentul intrării Sale în cetatea Ierusalimului: *„de aceea L-a întâmpinat mulţimea, pentru că auzise că El a făcut această minune" (In. 12, 18),* popularitate pe care, de altfel, nu şi-a dorit-o deloc, fapt ce rezultă din însăşi atitudinea Sa rezervată, din tăcerea în care se va înfăţişa pe tot parcursul drumului prin cetatea sfântă. Nici o rază de bucurie nu se străvede pe chipul Mântuitorului, deşi totul împrejurul Său era o nestăvilită revărsare de bună dispoziţie şi fericire care cuprinseseră întreaga suflare ieşită întru întâmpinarea Sa.

Totul ne indică faptul că ne aflăm în preajma unui moment în care calitatea şi misiunea lui Iisus şi-au atins apogeul. Este recunoscut şi ovaţionat în calitatea pe care şi-o dorise, aceea de Fiu al lui Dumnezeu: *„binecuvântat este Împăratul Cel ce vine întru numele Domnului" (Lc. 19, 38),* de descendent al regelui-prooroc David: *„Osana Fiului lui David" (Mt. 21, 9)* şi, în acelaşi timp, de moştenitor legitim al lăsământului său *„binecuvântată este împărăţia care vine a părintelui nostru David" (Mc. 11, 10).*

Prin tot ceea ce a propovăduit şi a făcut, Iisus n-a dorit altceva decât aceea ca oamenii să-I înţeleagă cât mai bine identitatea, precum şi rostul venirii Sale în lume. Se părea că, în sfârşit, era recunoscut în această calitate, şi toate acestea se constituiau în tot atâtea motive care-L îndreptăţeau să se bucure.

Şi totuşi, există o tristeţe şi o tăcere care planează asupra evenimentului Intrării în Ierusalim a lui Iisus, ceea ce ne obligă să constatăm o ruptură între entuziasmul cu care-L întâmpină mulţimile şi atitudinea Sa extrem de rezervată. Este aclamat cu strigăte de bucurie, primit asemenea unui împărat, ovaţionat ca un adevărat mesager al Domnului, însă Iisus refuză părtăşia la această bucurie generalizată, păstrându-Se într-o postură cât se poate de reticentă.

Adevăratul motiv al tăcerii Mântuitorului consta, paradoxal, tocmai în modul exuberant în care se manifesta mulţimea. Pentru că El ştie că aceeaşi mulţime care acum Îl aclamă, şi-I aşterne drumul cu ramuri verzi şi cu flori, nu peste mult timp, va fi aceeaşi care-I va adresa cuvinte de hulă şi batjocură, şi cu aceeaşi nestăvilită fervoare Îi vor cere răstignirea.

În raportul dintre personalitate şi mulţime, dintre singular şi multiplu, există totdeauna o doză de risc, o anume cantitate de neprevăzut. Chiar cucerită şi biruită pentru moment de forţa de atracţie şi fascinaţie pe care o emană singularul, lucrurile pot la fel de bine, ca la un moment dat să ia o întorsătură incalculabilă, să răstoarne chiar şi cea mai optimistă previziune.

Dar Dumnezeu, Cel singur şi Singular, cucereşte şi supune pentru moment această mulţime imprevizibilă prin blândeţe şi serenitate, printr-un pact al luminii şi al bunei miresme.

Însă, Intrarea Domnului în Ierusalim nu este doar un praznic al păcii, al exuberanţei nedeplin împărtăşită ci, şi al judecăţii *„acum este judecata acestei lumi, acum stăpânitorul lumii acesteia va fi aruncat afară" (In. 12, 31),* judecată simbolizată prin episodul alungării zarafilor din templu. Această eliminare a oricărui fel de negoţ din Casa Domnului trebuie înţeleasă, nu doar în sensul său strict literar ci, şi ca un îndemn la curăţire lăuntrică a fiecăruia dintre noi de orice pornire pătimaşă. Să devenim şi noi temple curate aşteptându-L pe Mântuitorul, cântându-I asemenea pruncilor: Osana!

Citit şi interpretat în această grilă, episodul alungării zarafilor din templu devine o referire subtilă la însăşi alungarea patimilor dinlăuntrul fiinţei noastre, ştiut fiind că, după Sf. Scriptură, trupul omului este *„templu al Duhului Sfânt" (1 Cor. 6, 19).* Trupul nu este doar un templu al lui Dumnezeu de sine stătător, căci nimeni nu subzistă prin sine, ci suntem *„mădulare ale trupului Său, din carnea Lui şi din oasele Lui" (Ef. 5, 30).*

Patimile, pornirile cele rele sunt zarafii, tâlharii care ne pângăresc templul trupului: *„patimile — cele prin lege păcătoase lucrează în mădularele noastre, ca să-i aducem roade morţii" (Rm. 7, 5),* despărţindune astfel de izvorul vieţii celei autentice, şi prin aceasta livrându-ne neantului: *„dacă vieţuiţi după trup, veţi muri" (Rm. 8, 13).* Or, singura ieşire din această stare labirintică, lipsită de orice perspectivă sau noimă este izgonirea oricărei patimi din templul trupului, purificarea şi emanciparea de sub stăpânirea lor. *„Prin urmare ucideţi mădularele voastre cele pământeşti: desfrânarea, necurăţia, patima, pofta cea rea şi lăcomia — care sunt închinare la idoli" (Col. 3, 5).*

Intrarea Domnului în Ierusalim este prin excelenţă o sărbătoare a discreţiei, a tăcerii prin care Dumnezeu ne vorbeşte şi ne cheamă pe fiecare dintre noi dinlăuntru şi înlăuntru. Cel singur cheamă singularul din noi, nu suprafaţa plurală, schimbătoare, sugestibilă şi expusă influenţelor celor mai diverse şi mai nocive. Intrăm în comuniune cu Dumnezeu, nu ca părţi indefinite dintr-o mulţime laxă, amorfă, ci ca persoane, ca parteneri de dialog. Hristos Mântuitorul ne învaţă prin acest praznic, cum a făcut-o de atâtea ori prin parabole şi simboluri, că ceea ce trebuie să audă şi să vadă din fiinţa

(Continuare în pag. a 7-a)

Pr. NICOLAE STOIA

„Paştile Domnului! Paştile!"

(Urmare din pag. 1)

Sfânta Treime, aşa cum am putut auzi în Evanghelia după Ioan citită la începutul Deniei Sfintelor Patimi din Joia Mare *(In. 13* u.).

Cina cea de Taină care s-a ţinut în locul mesei pascale iudaice a devenit pentru creştini *noul Paşte,* iar celebrarea ei înlocuia în Biserica creştină cina pascală iudaică. Mielul care era jertfit şi mâncat la masa pascală iudaică era doar o *preînchipuire a lui Hristos — Mielul,* Care S-a jertfit pentru păcatele omenirii. De aceea, Sfântul Apostol Pavel Îl numeşte: *«Hristos Paştele nostru, Care S-a jertfit pentru noi» (1 Cor.* 5, 7) şi din acelaşi motiv Apostolul ne îndeamnă pe noi: *«să prăznuim paştile nu cu aluatul cel vechi, nici cu aluatul răutăţii şi al vicleşugului, ci cu azimele curăţiei şi ale adevărului» (1 Cor. 5, 7—8).*

Importanţa sărbătoririi Paştelui creştin este subliniată apoi şi de durata ei mai lungă de prăznuire, timp de trei zile, în care preamărim, retrăim şi participăm, într-un mod mai intens, marele mister al morţii şi învierii lui Hristos, pentru că acestea nu sunt simple evenimente istorice de care ne amintim doar cu plăcere, ci sunt evenimente care se continuă în viaţa noastră şi la care participăm real prin *împărtăşirea de Hristos Cel răstignit şi înviat* în *Sfintele Taine* şi întreagă viaţa liturgică.

Paştile evreilor, prin ieşirea lor din Egipt şi trecerea prin pustie în pământul făgăduinţei, nu realizează însă adevărata *Trecere,* ci orientează doar poporul evreu şi toate popoarele spre adevăratul *Paşte-Hristos.* Acest *Paşte* nu-l putea realiza omul singur, întrucât era sub robia păcatului şi a morţii. De aceea, omenirea a avut nevoie şi a aşteptat nu un nou Moise, ci pe *Dumnezeu-Omul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat,* Care S-a făcut El Însuşi Paştele nostru. Moise a îndrumat poporul israelit până pe Muntele Nebo, de unde Dumnezeu i-a arătat pământul făgăduinţei şi apoi profetul a murit. Dumnezeu-Omul, Iisus Hristos, urcă pe Golgota, ca Mielul fără de păcat, să se jertfească pe Cruce pentru păcatele întregului neam omenesc şi nu numai că a intrat în pământul făgăduinţei, dar a şi înviat din morţi, trecându-ne pe noi toţi, vii şi morţi, din moarte la viaţa veşnică. Învierea lui Hristos este ultimul Paşti, pentru că este *ultima trecere, trecere desăvârşită* a tuturor celor ce cred, de pe pământ la cer, la viaţa de comuniune cu Sfânta Treime. Învierea lui Hristos este *trecerea definitivă şi totală* a întregii creaţii de la moarte la viaţă, este trecerea din robia păcatului şi a morţii la viaţa lui Dumnezeu, plină de energiile necreate şi îndumnezeitoare ale harului Său.

Hristos Însuşi este Paştele nostru. Pentru că în El şi prin El se realizează această trecere a noastră din moarte la viaţă. El însuşi este Mielul nevinovat care ridică păcatele lumii, aducându-Se pe Sine jertfa lui Dumnezeu, asemenea mielului pascal. Dar spre deosebire de mielul din Vechiul Testament care nu ridica de fapt păcatul lumii, pentru că jertfa lui nu era *actul liber* al unui om fără de păcat, şi de aceea nu a putut obţine decât o trecere conjuncturală a fiilor lui Israel din robia egipteană la libertatea pământească, Hristos a venit ca Mielul fără de păcat care S-a jertfit pentru noi, trecându-ne din moarte la viaţă, pentru că El Însuşi a făcut această trecere în Sine ca om, pentru noi. *«Ca un mielusel de un an, Hristos, de bunăvoie pentru toţi S-a jertfit»,* cântă Biserica. *«Hristos, Paştile cele nouă, jertfa cea vie jertfită, Mielusel lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii».*[4]

Singur Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, a putut realiza în Sine această trecere a noastră de pe pământ la cer, pentru că numai El a putut înlătura în Sine cele trei mari piedici sau obstacole care stăteau în calea trecerii noastre la unirea cu Dumnezeu: *firea noastră, păcatul* şi *moartea,* deschizându-ne accesul la viaţa de comuniune a Sfintei Treimi. *«De toate aceste trei piedici* — zice Sfântul Nicolae Cabasila — *Domnul îi dă omului putere să scape, ba încă şi să se unească cu Sine, după ce le-a înlăturat pe toate una după alta; pe cea a FIRII, prin întrupare, unind firea noastră omenească în chip ipostatic cu firea dumnezeiască în persoana Sa, prin care nimiceşte depărtarea de la om până la Dumnezeu şi se face punte de legătură între amândouă firile; pe cea a PĂCATULUI, prin răstignire, nimicind păcatul prin jertfa Sa de bunăvoie pentru păcatele lumii; iar zidul cel din urmă al MORŢII, tirana, l-a surpat prin înviere, omorând moartea cu moartea Lui».*[5]

Dar Iisus Hristos, Paştele nostru, în care s-a înfăptuit această trecere a noastră de pe pământ la cer, rămâne în Biserică permanent ca să putem trece toţi, din orice timp şi loc, împreună cu El în planul învierii şi al vieţii veşnice. Biserica este astfel *«marele laborator al Învierii»,* locul *«trecerii»* lui Dumnezeu la oameni şi a oamenilor la Dumnezeu. Această trecere trebuie înţeleasă nu atât ca trecere dintr-un loc la altul, ci de la un mod de existenţă pământesc la un mod de existenţă divin desăvârşit[6], la comuniunea de dragoste a oamenilor şi întregii creaţii cu Sfânta Treime. Iar, ca *mijloace de anticipare* şi *realizare* încă de aici a trecerii de la moarte la viaţă, *a misterului pascal,* Biserica are *Cuvântul* dumnezeiesc al Scripturii, care conţine *mărturia istorică* a Învierii/trecerii, *Liturghia* — modelul *cultic* al Învierii/trecerii, şi *Poruncile* — calea de realizare *etică* a Învierii/trecerii.

Prin primirea cu credinţă a Cuvântului Scripturii despre Învierea lui Hristos, prin comuniunea cu El în Sfintele Taine şi prin împlinirea poruncilor Lui, viaţa creştină autentică devine un Paşte permanent. Devine o *viaţă pascală,* nu doar ca sărbătoare a biruinţei, ci şi ca nevoinţă de împreună-jertfă, moarte şi înviere cu Hristos Cel răstignit şi înviat, fără de care nu ne putem uni cu El. *«Căci, pentru a ne uni cu Hristos Cel răstignit şi înviat* — zice acelaşi sfânt Nicolae Cabasila — *va trebui să trecem prin toate câte a trecut El cu firea Sa omenească de la întrupare până la înălţare, să suferim şi noi câte a răbdat şi suferit El. Să trecem şi noi prin moarte la înviere. (...) Căci de aceea ne botezăm şi ne împărtăşim ca să ne cuminecăm cu însuşi trupul şi sângele pe care Hristos l-a luat, a pătimit şi înviat. Aşa că prin Taine noi ne facem una cu Hristos Care S-a întrupat, a murit şi a înviat».*[7]

Pentru noi, Paştele Domnului este un *Paşte continuu,* nu unul comemorativ, o realitate vie, permanentă în sufletele tuturor celor ce se împărtăşesc cu Sfintele şi Preacuratele Taine. Prin ele *ne cuminecăm cu însuşi Trupul şi Sângele lui Hristos Cel răstignit şi înviat* şi astfel toate cele ale lui Hristos devin şi ale noastre, adică moartea şi învierea Lui, respectiv puterile învierii prin care a biruit păcatul şi moartea. Desigur, toate aceste puteri ale Învierii pe care ni le însuşim prin Sfintele Taine şi prin credinţă trebuie să le punem apoi în lucrare prin *împlinirea poruncilor,* murind cu totul păcatului şi înviind cu totul lui Hristos, oferindune pe noi înşine ca jertfe vii, fără prihană, lui Dumnezeu. Fără această continuă moarte a păcatului şi jertfire a gândurilor şi voilor noastre păcătoase, puterile Învierii

(Continuare în pag. a 3-a)

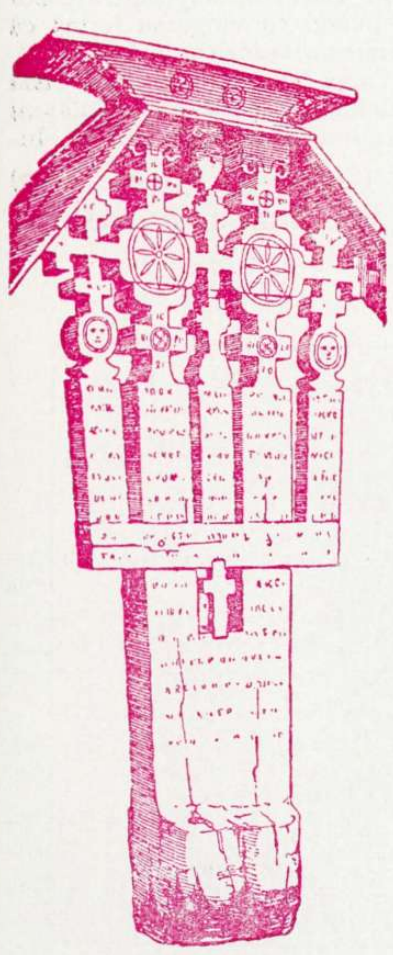

Sfânta Cuvioasă Maria Egipteanca

Sf. Cuvioasă Maria Egipteanca este pomenită în 1 aprilie, zi în care ea s-a mutat de pe pământ la cele viitoare.

Ea a fost din Egipt şi trăia mai înainte cu neînfrânare şi neastâmpărare şi chema sufletele multor oameni spre pierzare, la desfătarea împreunării celei rele. De mică a fost ea căzută în faptele cele rele, petrecând 17 ani întru necurăţie.

Când a fost pe vremea închinării cinstitei Cruci, mergând mulţi din multe locuri la Ierusalim, a mers şi ea împreună cu tinerii desfrânaţi. Sosind acolo şi opriţi fiind nevăzut de la intrarea cinstitei biserici, Cuvioasa Maria puse chezaş pe Prea Curata Fecioară Maica lui Dumnezeu, cum că de o va lăsa să intre înlăuntru, să aleagă a trăi cu înţelepciune şi a nu mai sluji în viaţa cea rea şi în poftele şi în desmierdările cele trupeşti. Deci dobândindu-şi dorinţa, după rugăciunea ei, n-a minţit în făgăduinţa ce a făcut-o.

În post şi rugăciune, ea şi-a scormonit cenuşa gândurile amorţite şi şi-a plâns tot amarul lor. De abia acum şi-a dat ea seama de câte a fost ea în stare a gândi şi a cugeta în sinea ei ce să săvârşească ea în viaţa sa. La toată starea ei, ea nu mai putea să dea înapoi, căci a făcut un legământ, că la viaţa dinainte nu se va mai întoarce. Care îi putea fi leacul spre a se şti vindecată de greşalele pe care le-a săvârşit? Nimic altceva decât pocăinţa pentru cele ce a săvârşit. Când ea gândea aşa, se afla pe calea spovedaniei şi urma a se duce la duhovnic spre a-i spune tot ce a gândit, spre a nu se mai putea întoarce la cele ce a săvârşit.

Fiind ea la Ierusalim, şi-a dat seama că pe acele locuri a chemat Sf. Ioan noroadele la pocăinţă. Celor ce voiau să se pocăiască, le cerea să facă fapte vrednice de pocăinţă. Cu asemenea cerinţă a stat şi în faţa lui Irod, care trăia în căsătorie cu Irodiada, soţia fratelui său Filip.

În întinsul pustiului, din răsăritul Iordanului, a sihăstrit Cuvioasa Maria timp de 47 de ani, neavând pe nici un om care să-l vază, fară numai pe Dumnezeu.

Aşa s-a depărtat Cuvioasa Maria de firea omenească şi a dobândit îngerească petrecere şi mai presus de om, aici pe pământ.

Iată cum este caracterizată mărita cuvioasă Maria, în cântările bisericeşti. Dau aici ceea ce spune despre ea condacul zilei:

„Ceea ce erai mai înainte plină de tot felul de fapte de decădere, astăzi te-ai arătat mireasă lui Hristos, prin pocăinţă, urmând vieţii îngereşti şi cu arma Crucii îi pierzi pe draci. Pentru aceasta, Marie prea mărită, te-ai arătat mireasă împărăţiei cerurilor".

Iată cum icosul cu conţinut bogat o caracterizează pe cuvioasa Marie Egipteanca:

„Pe tine mieluşeaua şi fiica lui Hristos, astăzi cu cântări te lăudăm, Marie pururea mărită, care te-ai arătat creştere între Egipteni şi din toată rătăcirea lor ai scăpat şi de acolo te-ai adus bună şi desăvârşit odraslă, Biserică, prin post şi rugăciuni, nevoindu-te mai presus de măsura firii omeneşti, prin care te-ai şi înălţat întru Hristos, prin viaţă şi prin faptă. Pentru aceasta, Marie prea mărită, te-ai arătat mireasă împărăţiei cerurilor".

Cât de luminos ne agrăieşte pe noi luminânda, adică svetilna, prin ale sale cuvinte pline de căldură şi scăldate în cerească lumină care stăruie în lume dintru începuturi, aşa precum a dorit-o Făcătorul. Dau în continuare, exemplul de svetilnă a Cuvioasei Marii:

„Făcutu-te-ai nouă chip pocăinţei, Marie, căci cu umilinţa ta cea călduroasă ţi-ai dobândit biruinţe folositoare, câştigând pe Maria Născătoarea de Dumnezeu, cu care împreună roagă-te pentru noi".

Dau în continuare, alte exemple de pagini alese ale Cuvioasei Marii.

„Cu bucurie închinându-te locurilor de acolo, ai luat dar de călătorie, spre fapta bună cea mântuitoare şi cu bună călătorie tare ai alergat şi trecând râul Iordanului, în locaşul Botezătorului, cu osârdie te-ai sălăşluit şi cu viaţa ta cea bună ai îmblânzit sălbăticia patimilor, prin înfrânare, subţiind înfierbântările trupului . . .".

La acestea, cuvine-se a adăuga următoarele:

„Locuind în pustie, ai lepădat chipurile patimilor din sufletul tău, prin feluri de bunătăţi zugrăvindu-ţi în suflet, închipuire lui Dumnezeu, Cuvioasă, şi atât ai strălucit, cât şi peste ape uşor ai trecut, Fericită; şi prin rugăciunile tale, te-ai ridicat de pe pământ către Dumnezeu. Şi acum cu îndrăzneală stând înaintea lui Hristos, prea mărită Marie, roagă-te pentru sufletele noastre".

Prof. PETRU DUMITREASĂ

„Paştile Domnului! Paştile!"

(Urmare din pag. a 2-a)

de care ne-am împărtăşit zac ascunse în noi, nevalorificate şi astfel păcatul pune din nou stăpânire pe noi, devenind iarăşi *«robi ai păcatului spre moarte» (Rom. 6, 16).* După împărtăşirea cu Hristos, *„vom mai rămâne oare în păcat?* — se întreabă Sfântului Apostol Pavel. *Nicidecum. Noi, care am murit odată păcatului cum vom mai trăi în păcat? Oare nu ştiţi că toţi câţi în Hristos Iisus ne-am botezat, în moartea Lui ne-am botezat? Deci ne-am îngropat cu El în moarte, prin botez, pentru ca, precum Hristos a înviat din morţi, prin slava Tatălui, aşa şi noi să umblăm întru înnoirea vieţii. Căci dacă am fost altoiţi pe El, prin asemănarea morţii Lui, atunci vom fi părtaşi şi ai învierii Lui. Ştim că omul nostru cel vechi a fost răstignit împreună cu El, ca să se nimicească trupul păcatului şi să nu mai fim robi păcatului . . . Cel ce a murit odată în Hristos, a murit păcatului o dată pentru totdeauna, iar dacă trăieşte, trăieşte lui Dumnezeu. Aşa şi voi, socotiţi-vă de acum înainte morţi păcatului, dar vii pentru Dumnezeu în Hristos Iisus, Domnul nostru. Deci să nu împărăţească păcatul în trupul vostru cel muritor, ca să vă supuneţi poftelor lui. (. . .) Pentru că plata păcatului este moartea, iar harul lui Dumnezeu, viaţa veşnică în Hristos Iisus, Domnul nostru" (Rom. 6, 1—23).*

«Paştile Domnului» trebuie trăite, aşadar, duhovniceşte de fiecare credincios care s-a împărtăşit, pentru a deveni cu adevărat *«Paştile credincioşilor»*, ieşind adică din Egiptul patimilor şi urcând de la cele de jos spre cele de sus, la pământul făgăduinţei, zice *Sfântul Grigorie de Nazianz.* Numai *«când sufletul trece cu adevărat de la păcat la virtute* — zice avva Dorotei[8] — *se săvârşeşte Paştele Domnului».* Căci *«Paştele Domnului înseamnă trecerea de la răutate la virtute»,* zice Cuviosul Evagrie[9].

Dar Paştele nu înseamnă numai Învierea, ci şi jertfa şi moartea Mielului Hristos, prin care trupul Lui a ajuns la înviere. Şi Hristos chiar şi înviat poartă mereu pe trupul Lui îndumnezeit semnele rănilor, fiind pururea şi în cer în starea de *miel înjunghiat,* şi aşa ni se împărtăşeşte până la sfârşitul veacurilor, cu trupul Său răstignit şi înviat. De aceea, datori suntem şi noi, zice Sfântul Apostol Pavel, *«să ne înfăţişăm trupurile noastre ca o jertfă vie, sfântă şi bineplăcută lui Dumnezeu, ca o slujire sau ofrandă duhovnicească» (Rom. 12, 1),* adică nemaifăcând *«voile trupului şi gândurilor noastre» (Ef. 2, 3),* ci de a *«umbla cu duhul şi a nu împlini pofta trupurilor noastre» (Gal. 5, 16).* Această jertfă zilnică a credincioşilor o numeşte Apostolul *«jertfă vie, sfântă şi bineplăcută lui Dumnezeu».* Pentru că dacă în Vechiul Testament animalul murea îndată ce era jertfit, credincioşii care se aduc pe ei înşişi ofrandă lui Dumnezeu se jertfesc în fiecare zi, murind păcatului spre a învia numai lui Hristos. Căci *«câţi sunt ai lui Hristos* — zice Sfântul Apostol Pavel — *şi-au răstignit trupul împreună cu patimile şi poftele lui» (Gal. 5, 24).* Aşa s-au omorât sfinţi, ca să trăiască numai lui Hristos, găsind odihna, pacea şi bucuria învierii Domnului. Sfântul *Serafim din Sarov* saluta pe oricine întâlnea cu cuvintele: *«Bucuria mea, Hristos a înviat!»* De unde această mulţumire şi bucurie nemărginită faţă de toţi şi toate, dacă nu din bucuria învierii Domnului?

Viaţa în păcat este o viaţă în stare de robie, de înstrăinare, o viaţă goală, lipsită de sens, ce sfârşeşte iremediabil în tristeţe şi moarte. Singură viaţa în Hristos este o viaţă în care, biruind păcatul şi orice formă de înrobire, sufletul se umple de lumina şi bucuria învierii cu Hristos. Toate încercările, necazurile, bolile, insuccesele şi chiar moartea nu ne mai sperie, căci prin ele ajungem de fapt, mai repede la Domnul. *«Ştim,* zice Sfântul Apostol Pavel, *că petrecând în trup, suntem departe de Domnul, şi am vrea mai bine să plecăm din trup şi să petrecem la Domnul» (2 Cor. 5, 6—8). «Ştim că dacă acest cort, locuinţa noastră pământească, se va strica, avem zidire de la Dumnezeu, casă nefăcută de mână, veşnică în ceruri. De aceea şi suspinăm în acest trup, dorind să ne îmbrăcăm cu locuinţa noastră, din cer» (2 Cor. 5, 1—2).* Şi *«chiar dacă omul nostru din afară se veştejeşte, cel dinăuntru se înnoieşte din zi în zi» (2 Cor. 4, 16).* De aceea, *«toate suferinţele din vremea de acum nu sunt vrednice faţă de slava viitoare care ni se va descoperi nouă» (Rom. 8, 18).* Numai Învierea Domnului ne dă această certitudine, această siguranţă, linişte şi bucurie, pe care nimeni şi nimic nu ne-o poate da şi nici lua de la noi.

În Hristos, Paştele nostru, s-a realizat, aşa cum am văzut, trecerea noastră desăvârşită şi definitivă din *moarte la viaţă* şi *de pe pământ la cer.* În El toată viaţa celor ce s-au împărtăşit cu adevărat cu Hristos Cel răstignit şi înviat este o viaţă pascală, un Paşte trăit în continuu, o moarte şi înviere zilnică cu Hristos. Dar aceasta nu mai este o moarte a întristării şi deznădejdii, ci una în bucuria trăirii plenare cu Hristos Cel înviat.

Sfânta Treime să ne ajute pe toţi să nu mai zăbovim în Egiptul voluptăţilor sau pustia dezolantă a patimilor noastre, ci să ieşim cât mai grabnic, încă de pe acum din robia şi captivităţile de multe feluri ale păcatului, ca să ne învrednicim a intra, mai pe urmă, şi în Paştele cel veşnic şi definitiv al vieţii viitoare. Aceasta e viaţa cea adevărată deschisă de Înviere întru care, aşa cum spunea Sfântul Maxim Mărturisitorul, se descoperă nu altceva decât *«scopul pentru care a creat Dumnezeu lumea»*[10], după cum minunat cântă astăzi Biserica în ultima strofă a marelui Canon al Învierii de la care am pornit cuvântul nostru:

«O, Paştile cele mari şi preasfinte, Hristoase! O, înţelepciunea şi puterea şi cuvântul lui Dumnezeu! Dă-ne nouă să ne împărtăşim cu Tine mai adevărat în ziua cea neînserată a Împărăţiei Tale!» Amin.

Sărbători Fericite!

La mulţi şi fericiţi ani!

Paştele...

De două mii de ani e-aceeaşi pândă
Şi Iuda Îl tot vinde pe Iisus
„Osana!", strigă gura mea flămândă,
„Răstigneşte-L", gândul meu ascuns . . .

Vai, trup bolnav care îmi porţi în tine
Sufletul acesta cu-mprumut!
Sunt om, sunt fariseu şi mi-e ruşine
Şi-mi vine câteodată să mă mut

În alte zări şi-n altă întrupare,
Să mă dezbrac de straiele lumeşti.
De două mii de ani e Sărbătoare,
De două mii de ani Te răstigneşti

Tot pentru noi, Iisuse fără pată,
Tot pentru noi şi pentru cei ce vin,
Fie-Nvierea Ta, cea Minunată
Spre izbăvirea neamului. Amin!

NICOLAE NICOARĂ-HORIA

4. Stihul cântării a 9-a.

5. *Viaţa în Hristos,* cartea III; *PG* 150, 572; trad. rom. de Teodor Bodogae, Bucureşti 1989, p. 187.

6. *Ibidem,* cartea I, col. 504; trad. rom. cit., p. 137.

7. *Ibidem,* cartea II, col. 521; trad. rom. cit., p. 150.

8. Avva Dorotei, *Învăţătura XVI Tâlcuire a câtorva cuvinte ale Sfântului Grigorie cântate ca tropar de Sfintele Paşti 1;* Sources Chretiennes 92, 1962, p. 460, trad. rom. asist. Ioan I. Ică jr., în „Mitropolia Ardealului", n. 2/1988, p. 55.

9. Avva Evagrie din Pont, *Către fraţii din chinovii* 40; trad. rom. *ibidem.*

10. Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Două sute de capete despre cunoştinţa lui Dumnezeu şi iconomia Întrupării* I, 66; PG 90, 1108; trad. rom. pr. D. Stăniloae în *Filocalia românească* II, Sibiu, 1947, p. 148.

Experienţe, realizări, împliniri

Încă din primele cuvinte ale Sfintei Scripturi aflăm că toate lucrurile din lumea aceasta au un început şi toate primesc un nume. Arătăm în cele ce urmează cum s-a înfiinţat şi format noua Parohie Ortodoxă Calea Poplăcii II din Sibiu, cu hramul „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe" purtătorul de biruinţă. Această parohie a luat fiinţă din dorinţa credincioşilor de a avea o biserică în cartierul lor — zona Ştrand — str. Dimitrie Cantemir.

Vrednicul de pomenire Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală, ascultându-le cererea, a aprobat înfiinţarea unei noi parohii şi a numit, prin concurs, ca preot paroh pe subsemnatul.

Încă din anul 1994 în planul de sistematizare a terenului pentru cartierul nou construit figura şi un loc pentru biserică. Aşa s-a ştiut încă de la început că preotul care va veni, va trebui să construiască, împreună cu credincioşii, o biserică pe acel teren. Din păcate, prin Hotărâre de Consiliu acestui teren i s-a schimbat destinaţia.

Instalarea noului preot a avut loc în data de 26 mai 2005 pe Calea Poplăcii, la Biserica cu hramul „Sf. Ioan Botezătorul", de către protopopul Sibiului, P.C. părinte Gheorghe Şebu.

A urmat o perioadă binecuvântată de Dumnezeu cu intense trăiri duhovniceşti dar şi cu experienţa slujirii în sobor. Concomitent încep demersurile şi se depun cereri către Primăria Sibiu în vederea atribuirii unui alt teren pentru construcţia bisericii.

O rază de lumină se arată atunci când în urma cererii depuse în iunie 2005, Serviciul de urbanism din cadrul Primăriei Sibiu răspunde oficial că: „cererea dumneavoastră va fi luată în considerare şi după întocmirea unui nou Plan Urbanistic de Detaliu în şedinţă de Consiliu Local se va putea lua o decizie în acest sens".

Cu toate că au trecut câteva luni de când am început să slujesc la biserica de pe Calea Poplăcii, puţini credincioşi din noua parohie ajungeau să participe la sfintele slujbe săvârşite aici. A devenit astfel o necesitate găsirea unui spaţiu pentru amenajarea unei capele chiar în mijlocul parohiei. Acest deziderat nu s-a materializat imediat.

Dar cum minuni s-au petrecut şi se petrec mereu în jurul nostru, Dumnezeu, în marea Sa bunătate, a înfăptuit o astfel de minune şi la Parohia Calea Poplăcii II.

În mai puţin de o lună s-a găsit spaţiul necesar pentru amenajarea capelei prin bunăvoinţa unei familii de credincioşi, care a cedat în mod gratuit parterul casei nou construite de pe str. Cornel Irimie nr. 2, iar în scurt timp cu sprijinul credincioşilor acest spaţiu s-a umplut cu icoane, un mic altar, devenind o mică, dar frumoasă capelă.

Sâmbătă, 19 noiembrie 2005 credincioşii noii parohii împreună cu preotul paroh au avut bucuria de a-l avea în mijlocul lor, la mai puţin de o săptămână de la înscăunarea sa, pe Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit al Ardealului şi Arhiepiscop al Sibiului Prof. Dr. Laurenţiu Streza. După sfinţirea capelei a avut loc slujba Vecerniei, încheiată cu un cuvânt de învăţătură al Înalt Prea Sfinţiei Sale despre însemnătatea săvârşirii Sfintei Liturghii, a Utreniei şi a Vecerniei, insistând în mod deosebit asupra legăturii care trebuie să existe între sufletele credincioşilor ce intră în sfânta biserică, preotul paroh şi Bunul Dumnezeu.

De la o duminică la alta, numărul credincioşilor este din ce în ce mai mare, dornici de a asculta cuvântul lui Dumnezeu, iar capela este tot mai frumoasă, mai împodobită cu icoane, veşminte şi obiecte liturgice.

Începutul de an 2006 a adus vestea cea bună, mult aşteptată. Consiliul Local Sibiu a aprobat concesionarea unui teren pentru construirea bisericii parohiale, motiv pentru care aducem mulţumiri domnului Klaus Johannis, primarul Sibiului, precum şi tuturor celor care s-au implicat şi ne-au sprijinit în acest sens.

Tot ceea ce s-a realizat până în prezent se datorează darului bunului Dumnezeu. Îi mulţumim şi Îl rugăm să ne ajute şi în continuare şi să ne binecuvinteze. Să-i ajute şi pe alţi preoţi şi alte parohii nou înfiinţate spre a-şi vedea visurile împlinite.

Preot GHEORGHE SABĂU

Spre Sfântul Altar

Mai trece-mă pragul bisericii, mamă,
Cuprinde-mă-n braţe şi du-mă în rai,
În preajma Cuvântului Vieţii mă cheamă,
În zorii veciei străbunului grai.

Spre sfântul altar îmi înalţă privirea,
Spre crucea jertfirii cerescului Miel,
Spre El îmi înalţă de-a pururi trăirea
Şi-n ceruri, ai mei paşi îndreaptă-i spre El!

Mai du-mă prin noaptea de-afară de mână,
Ca-n anii prunciei, spre-altarul cel sfânt,
Lumina-nvierii în duh să-mi rămână
Şi-n ea să-L revăd pe eternul Cuvânt.

Mai du-mă în preajma icoanelor sfinte
Şi-arată-mi pe crucea eternei iubiri,
Cuvântul ce moare străpuns de cuvinte,
Spre-a noastră-nviere în duh şi-n rostiri.

Tăcută pe stradă, prin noaptea de Paşte,
Mai du-mă din iarnă spre noi primăveri,
Să simt cum viaţa din mine renaşte
În taina prea sfintei, eterne-nvieri.

Preot COSTICĂ MOROIANU

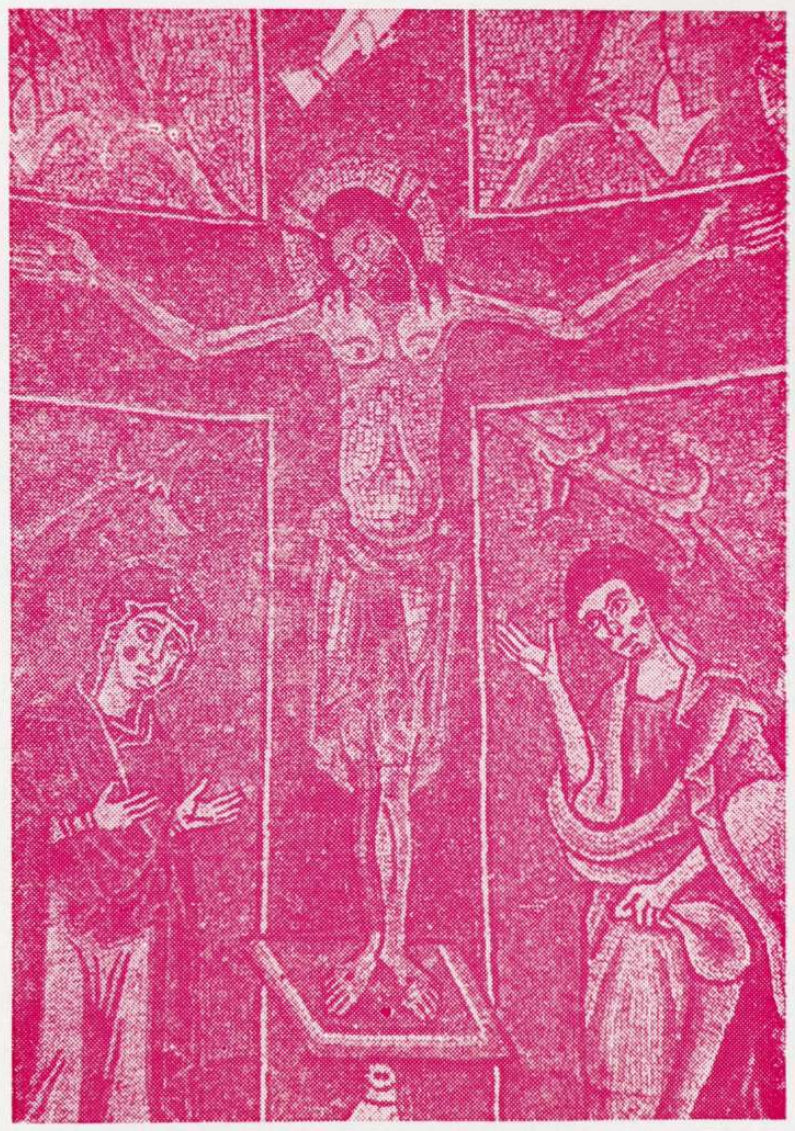

Iată vremea potrivită, iată vremea mântuirii...

După tradiţia veche deja de câţiva ani, joi 9 martie, în ziua în care Biserica Ortodoxă prăznuieşte pe Sfinţii 40 de Mucenici ce au pătimit în Lacul Sevastiei, în mijlocul credincioşilor din parohia Poplaca, prot. Sibiu, a poposit Prea Sfinţitul Dr. Visarion Răşinăreanu, episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului. Prea Sfinţia Sa i-a obişnuit pe credincioşi ca în prima săptămână a Postului Păresimilor, atunci când la biserica cu hramul „Naşterea Sf. Ioan Botezătorul", se săvârşesc sfintele slujbe la fel ca şi la mănăstire, ierarhul de la centrul eparhial din Sibiu să vină şi să se roage împreună cu ei la slujba Pavecerniţei Mari şi a Canonului Sf. Andrei Criteanul.

La sosire, P.S. Dr. Visarion Răşinăreanu a fost întâmpinat de preoţii parohi Tănase-Pavel Tăvală şi Gavril Man, de către reprezentanţii autorităţilor locale în frunte cu primarul prof. Cornel Surdu, cadrele didactice ale şcolii din localitate împreună cu elevii şi un număr impresionant de credincioşi care au umplut biserica parohială „până la refuz", după cum remarca Prea Sfinţia Sa.

După citirea Canonului Sf. Andrei Criteanul în mijlocul bisericii şi după săvârşirea slujbei Pavecerniţei Mari, P.S. Sa a ţinut un bogat cuvânt de învăţătură vorbindu-le credincioşilor despre importanţa postului în viaţa creştinilor, această perioadă fiind „vremea potrivită, vremea mântuirii", îndemnându-i pe credincioşii poplăceni spre post şi rugăciune, căutând să se îndrepte în această perioadă spre scaunul de spovedanie, iar la momentul potrivit „cu frică de Dumnezeu, cu credinţă şi cu dragoste" spre Sf. Potir, pentru a se împărtăşi cu Trupul şi Sângele Mântuitorului Hristos, pentru a putea spune cu adevărat că se pot bucura de marele şi mântuitorul praznic al Învierii Domnului.

Prea Sfinţia Sa a vorbit despre bogăţia programului liturgic al acestei perioade din Mărginimea Sibiului în general şi din Poplaca în special, precum şi despre importanţa Canonului Sf. Andrei Criteanul, importanţă evidentă la Poplaca, având în vedere că înainte de trecerea la cele veşnice, în caz de boală sau de bătrâneţe, preoţii sunt chemaţi să citească acest canon de rugăciune şi de penitenţă în întregime la casele credincioşilor. P.S. Visarion a vorbit şi despre pătimirea Sfinţilor 40 de Mucenici din Lacul Sevastiei, a căror pomenire s-a făcut în această zi, subliniind importanţa jertfei acestora, jertfă pe care fiecare dintre noi sunt chemaţi să o săvârşim în zilele noastre pe plan duhovnicesc, mai ales având în vedere că în acest an sărbătoarea este chiar la începutul Postului Mare.

În încheiere, P.S. Visarion a transmis şi arhiereştile binecuvântări ale Î.P.S. Sale Prof. Dr. Laurenţiu Streza, noul Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului, şi dânsul fiind aşteptat să poposească în mijlocul credincioşilor poplăceni, aşa după cum chiar Înalt Prea Sfinţia Sa a declarat în timpul unei vizite pastorale la parohia Poplaca.

La finalul slujbei, preotul paroh Tănase-Pavel Tăvală a mulţumit Prea Sfinţiei Sale pentru atenţia pe care o acordă bisericii parohiale, toate lucrările de până acum desfăşurându-se sub atenta supraveghere a Prea Sfinţiei Sale, subliniind importanţa prezenţei episcopului în mijlocul credincioşilor precum şi necesitatea păstrării acestei tradiţii şi în viitor.

În acordurile imnului arhieresc, Prea Sfinţia Sa a părăsit biserica Parohiei Poplaca, vizitând apoi Muzeul parohial în amenajare, aflat în apropierea bisericii şi admirând ultima porţiune a picturii exterioare a bisericii, încheiată în toamna anului 2005.

Bucuria prilejuită de prezenţa Prea Sfinţiei Sale Dr. Visarion Răşinăreanu în mijlocul credincioşilor din Poplaca a fost deosebit de mare, iar prezenţa arhierească aici le-a oferit acestora îmbărbătarea şi tăria de a continua călătoria Sf. Post şi de a ajunge să se închine şi marelui praznic al Învierii Mântuitorului Iisus Hristos.

PARTICIPANT

Septuaginta 4/I

(Urmare din pag. 1)

cărţile: Iov, Înţelepciunea lui Solomon, Înţelepciunea lui Sirah şi Psalmii lui Solomon. Precum vedem, ca şi în cazul celorlalte grupe de cărţi biblice, publicate în volumele anterioare, tot astfel şi în această grupă a cărţilor didactico-poetice sunt orânduite împreună cărţi canonice şi necanonice. Se întâmplă astfel deoarece aşa se află înşirate aceste cărţi în Septuaginta. În traducerile româneşti ale Bibliei, care sunt făcute tot după Septuaginta, cărţile necanonice sunt grupate la un loc şi aşezate la sfârşitul Vechiului Testament.

Colectivul de traducători cuprinde, pe lângă primii trei coordonatori menţionaţi mai sus şi pe Florica Bechet, Ioan Costa, Marius David Cruceru, Cristian Gaşpar, Eugen Munteanu şi Ion Pătrulescu, toţi specialişti avizaţi în limbile clasice.

Într-o *„Notă asupra volumului"*, Cristian Bădiliţă prezintă normele de redactare iar în final ţine să evidenţieze aportul deosebit pe care şi l-au adus, ca şi la volumele anterioare, unii specialişti străini (francezi, americani, belgieni), care au fost consultaţi.

Textul fiecăreia dintre cărţile cuprinse în acest tom beneficiază de un aparat critic foarte solid. Se recurge la echivalente din textul masoretic (ebraic) şi la extinse comentarii patristice şi ale unor teologi moderni.

Nota de ansamblu este aceea a unei cercetări foarte riguroase.

De pe acum putem aprecia că, în final, vom beneficia de o foarte autoritară traducere românească a Septuagintei.

Pentru cunoscătorii ediţiilor româneşti ale Bibliei suntem datori cu o explicaţie în ce priveşte grupul de texte biblice desemnate în acest tom sub genericul „Odele". Acestea lipsesc din catalogul scrierilor biblice. Este vorba de câteva imne, rugăciuni, cântări înrudite cu psalmii, răsfirate în alte cărţi ale Bibliei decât Psaltirea. Fiind scrise în versuri şi având un caracter didactic au fost adunate toate la un loc şi aşezate, în acest tom, îndată după cartea Psalmilor.

Dintre cele patrusprezece ode câte apar în volumul pe care-l prezentăm, zece sunt din Vechiul Testament, trei din Noul Testament şi una este o creaţie creştină postbiblică. Iată lista completă a acestor ode:

1. Cântarea lui Moise (Ieşire 15, 1—19).
2. Cântarea lui Moise (Deut. 32, 1—43).
3. Rugăciunea Anei (I Sam. 2, 2—10).
4. Rugăciunea lui Isaia (Isaia 26, 9—20).
5. Rugăciunea lui Iona (Iona 2, 3—10).
6. Rugăciunea lui Avacum (Avac. 3, 2—19).
7. Rugăciunea lui Ezechia (Isaia 33, 10—20).
8. Rugăciunea regelui Manase (carte de sine stătătoare în Bibliile româneşti, scrisă de un iudeu palestinian care s-a pus sub autoritatea regelui Manase, dus captiv în Babilon). Datează din perioada Macabeilor (sec. II, î.d.Hr.).
9. Rugăciunea lui Azaria (Dan. 3, 26—45).
10. Cântarea celor trei tineri (Dan. 3, 52—88).
11. Rugăciunea Sf. Maria, Născătoarea de Dumnezeu (Lc. 1, 46—55).
12. Rugăciunea lui Simeon (Lc. 2, 29—32).
13. Rugăciunea lui Zaharia, tatăl Sf. Ioan Botezătorul (Lc. 1, 68—79).
14. Cântarea dimineţii (Doxologia Mare), care se cântă la Utrenie.

În finalul tomului I, al celui de al IV-lea volum, avem o Bibliografie generală, cuprinzând ediţii şi traduceri ale Bibliei, lucrări şi studii, care privesc Biblia în general, apoi liste bibliografice la fiecare dintre cărţile incluse în acest tom. Ar fi de observat lipsa aproape totală a unei bibliografii româneşti de specialitate. Dar poate că explicaţiile amănunţite care însoţesc fiecare verset din cărţile cuprinse în acest volum suplinesc această lipsă.

Nu putem încheia această succintă prezentare a noului volum din Septuaginta decât într-o notă pozitivă, subliniind rigurozitatea muncii traducătorilor şi comentatorilor. Şi prezentarea grafică este de înaltă ţinută.

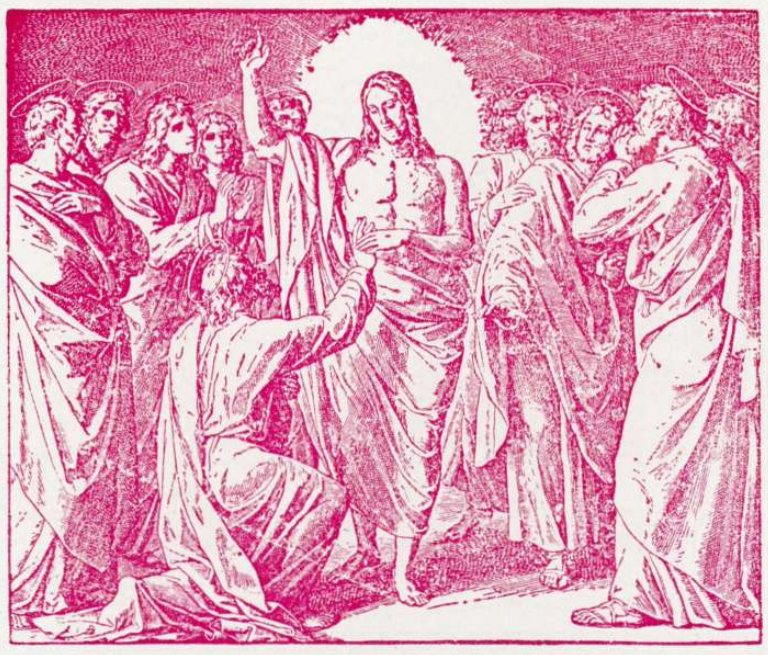

Academia Română la 140 de ani de existenţă

În ziua de 4 aprilie 2006, în cadrul unor festivităţi deosebite, Academia Română a sărbătorit împlinirea a 140 de ani de existenţă. Acest fericit moment aniversar a fost onorat cu prezenţa preşedintelui României, dl. Traian Băsescu, şi a 40 de reprezentanţi ai unor Academii de peste hotare, precum şi a numeroşi invitaţi din ţară. În ziua următoare a avut loc alegerea noului preşedinte al Academiei (în locul d-lui acad. Eugen Simion, care a condus-o timp de 8 ani, în persoana d-lui acad. Ionel Haiduc, preşedintele Filialei Cluj-Napoca a Academiei Române, profesor de Chimie la Universitatea „Babeş-Bolyai"). Această aniversare ne îndeamnă să prezentăm în paginile ziarului nostru o scurtă istorie a Academiei Române, dar şi legăturile ei cu Biserica.

La 1/13 aprilie 1866 (deci la 5 ani după întemeierea Astrei de la Sibiu), printr-un Decret al Locotenenţei domneşti de atunci (instituită la 10/11 februarie 1866, după abdicarea forţată a lui Alexandru Ioan Cuza), se înfiinţa „Societatea Literară Română" cu sediul în Bucureşti, care avea misiunea să stabilească ortografia limbii române, să elaboreze dicţionarul şi gramatica acesteia. Noua Societate urma să fie formată pentru început din 21 de membri aleşi din toate teritoriile româneşti de atunci: trei din Moldova, patru din Muntenia, trei din Transilvania, doi din Banat, doi din Maramureş, doi din Bucovina, trei din Basarabia şi doi din „Macedonia". După trei săptămâni, printr-un alt Decret domnesc, au fost numiţi primii 14 membri, între care ardelenii Iosif Hodoş, Alexandru Roman, Timotei Cipariu, Gavriil Munteanu, George Barițiu, bănăţenii Andrei Mocioni şi Vincenţiu Babeş, basarabeanul Alexandru Haşdeu, bucovinenii Alexandru Hurmuzaki şi Ion G. Sbiera, aromânul Ioan Caragiani şi alţii, toţi din afara hotarelor României de atunci. Abia la 2/14 iunie 1867, numărul lor a fost completat cu şapte munteni şi moldoveni, între care Vasile Alecsandri, Costache Negruzzi, Vasile Alexandrescu-Urechia, Ion Heliade Rădulescu, August Treboniu Laurian (deşi era ardelean, din Fofeldea, jud. Sibiu), Titu Maiorescu, lingvistul Ioan C. Massim şi alţii.

Prima şedinţă a noii Societăţi a avut loc la 6/18 august 1867, în cadrul căreia Timotei Cipariu a rostit o înălţătoare cuvântare despre importanţa limbii în viaţa poporului român. În zilele următoare s-a ales un comitet de conducere, o comisie pentru alcătuirea unui proiect de ortografie şi o comisie de redactare a statutelor. În şedinţa din 24 august/5 septembrie 1867 şi-a schimbat denumirea în „Societate Academică Română". Tot atunci s-au creat cele trei secţiuni: literară, istorico-arheologică şi „ştiinţele naturale". A fost ales primul preşedinte în persoana lui Ion Heliade Rădulescu, vicepreşedinte, Timotei Cipariu, iar secretar, August Treboniu Laurian.

La 29 martie/10 aprilie 1879, printr-un Decret semnat de domnitorul Carol I, Societatea Academică Română „se declară institut naţional, cu denumirea Academia Română", *care avea „ca scop cultura limbei şi istoriei naţionale, a literelor, a ştiinţelor şi frumoaselor arte".*

Din 1866 şi până în 1948, în supremul for cultural al românilor de pretutindeni au fost aleşi cei mai străluciţi reprezentanţi ai culturii, ştiinţei şi artei româneşti, ca membri activi (titulari), corespondenţi şi onorari, la care se adaugă reputaţi savanţi de peste hotare, aleşi ca membri onorari. Citãm doar câteva nume în ordinea alegerii lor: Mihail Kogălniceanu, Alexandru Papiu Ilarian, Ion Ghica, Bogdan Petriceicu Hasdeu, Petru Poni, Victor Babeş, Grigore Tocilescu, Iosif Vulcan, Spiru Haret, Anghel Saligny, Alexandru Philippide, Ioan Bogdan, Dimitrie Onciul, Grigore Antipa, Nicolae Iorga, Ion Simionescu, Barbu Delavrancea, Gheorghe Ţiţeica, Vasile Pârvan, Sextil Puşcariu, Ioan Lupaş, Simion Mehedinţi, Ion Nistor, George Coşbuc, Alexandru Lapedatu, Ovid Densusianu, Octavian Goga, Emil Racoviţă, Dimitrie Gusti, George Vâlsan, Constantin Rădulescu-Motru, George Enescu, Radu Rosetti, Mihail Sadoveanu, Nicolae Titulescu, Petre P. Negulescu, Lucian Blaga, Liviu Rebreanu, Nichifor Crainic, Gheorghe Brătianu şi atâţia alţii.

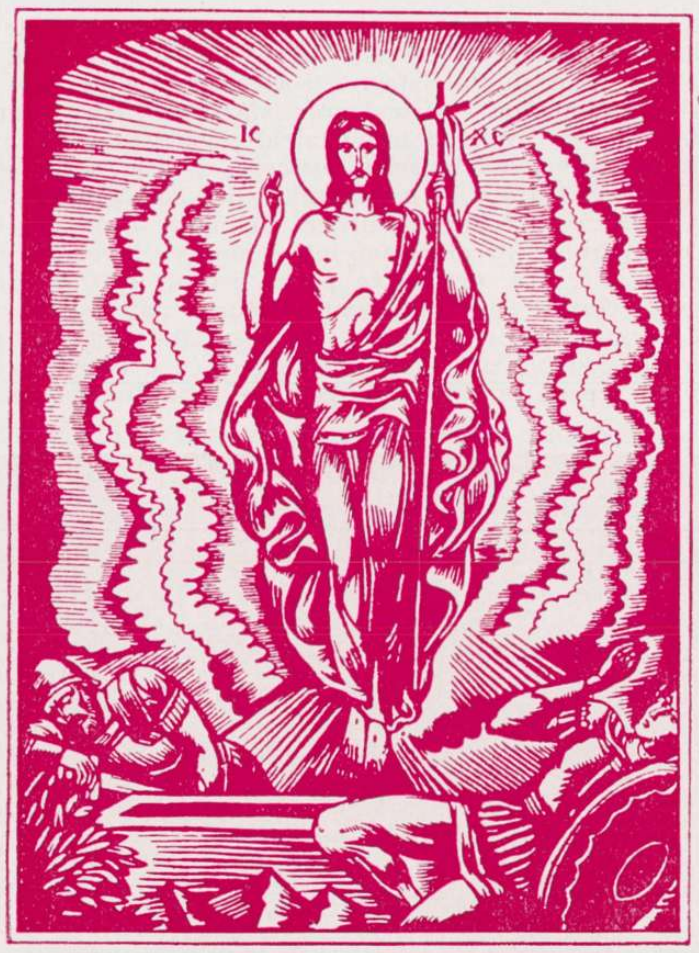

Dar la 9 iunie 1948, prestigioasa instituţie a devenit „Academia Republicii Populare Române". Aproximativ o sută dintre foştii membri titulari, corespondenţi şi onorari au fost înlăturaţi din Academie, iar în locul lor au fost aleşi alţii, mai ales din domeniul ştiinţei, dar şi unii care nu-şi justificau cu nimic numirea.

În pofida atâtor dificultăţi, totuşi Academia a avut între membrii ei oameni de certă valoare ştiinţifică, chiar şi în acea perioadă tristă din istoria ţării noastre. Alegeri noi s-au făcut doar în câţiva ani (1952, 1955, 1963, 1965 şi 1974).

La 5 ianuarie 1990 s-a revenit la denumirea veche de „Academia Română" şi a redevenit autonomă în toate acţiunile sale. La 22 ianuarie 1990 s-a făcut titularizarea unor membri corespondenţi aleşi cu ani în urmă. În noul ei Statut, adoptat la 2 februarie 1990, se preciza că „Academia Română, cel mai înalt for ştiinţific şi cultural al ţării, reuneşte personalităţile de o deosebită valoare ale ştiinţei, tehnicii, învăţământului, culturii şi artei româneşti". Din 1990 încoace au fost aleşi în înaltul for cultural numeroşi oameni de ştiinţă şi de cultură din ţară şi de peste hotare, încât astăzi Academia Română are peste 80 de membri titulari, 80 de membri corespondenţi şi circa 130 de membri onorari (30 din ţară şi o sută de peste hotare, între care şi români de dincolo de Prut sau stabiliţi în S.U.A., Canada, Italia, Franţa, Germania). Academia Română are astăzi 14 secţii ştiinţifice şi trei filiale (Iaşi, Cluj-Napoca şi Timişoara), cu peste 50 de Institute şi Centre de cercetare în subordinea sa (Biblioteca Academiei, Editura Academiei, Fundaţia „Elias", staţiuni experimentale, case memoriale etc.).

La acest moment aniversar este necesară şi o scurtă prezentare a slujitorilor Bisericii — ierarhi, profesori de teologie, preoţi — care au fost aleşi ca membri titulari, corespondenţi şi onorari ai Academiei Române. Iată numele membrilor titulari, cu indicarea anului alegerii lor: canonicul Timotei Cipariu *de la Blaj (1866), episcopul istoric* Melchisedec Ştefănescu *al Dunării de Jos (Ismail), apoi al Romanului (1870), preotul sucevean* Simion Florea Marian, *folclorist şi etnograf (1881), canonicul* Ioan Micu Moldovan *de la Blaj, istoric şi filolog (1894, corespondent din 1871), profesorul* Constantin Erbiceanu *de la Facultatea de Teologie din Bucureşti (1899), episcopul* Nicolae Popea *al Caransebeşului (1899, onorar din 1877), canonicul şi istoricul* Augustin Bunea *de la Blaj, (1909), arhimandritul şi istoricul* Vasile Mangra *de la Oradea, viitor mitropolit al Ardealului (1909), protopopul* Ioan Lupaş *din Săliște (1916), istoric, mai târziu profesor la Universitatea din Cluj, preotul istoric* Niculae M. Popescu, *profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti (1923), profesorul* Silviu Dragomir *de la Universitatea din Cluj, fost profesor la Institutul teologic-pedagogic din Sibiu (1928, corespondent din 1916),* Nichifor Crainic, *scriitor, ziarist şi om politic, profesor la Facultăţile de Teologie din Chişinău şi Bucureşti (1940), episcopul* Nicolae Colan *al Clujului (1942, onorar din 1938), preotul scriitor* Gala Galaction, *profesor la Facultăţile de Teologie din Chişinău şi Bucureşti (1947), preotul* Ion Agârbiceanu *din Cluj, scriitor şi ziarist (1955, corespondent din 1918), iar după zeci de ani preotul*

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. Prof. Dr. MIRCEA PĂCURARIU

Prăznuind Învierea Domnului cu Părinţii Bisericii

Praznicul Învierii Domnului reprezintă fără îndoială, momentul celei mai depline bucurii pe care creştinul este chemat să o experieze în cuprinsul întregului an liturgic bisericesc. Învierea Domnului constituie nu doar un moment trecut, pe care-l sărbătorim „prin amintire", ci şi un „astăzi" cât se poate de real. Consecinţa unei astfel de abordări întâlnite în teologia patristică îşi propune să ne problematizeze, să ne mobilizeze, sugerându-ne oarecum, că oricând am trăi şi în orice loc ne-am afla „în Biserica slavei stând" suntem contemporani cu evenimentul Învierii Domnului. În acest sens, Sf. Ioan Gură de Aur spune: „Astăzi oamenii s-au amestecat cu îngerii, iar cei îmbrăcaţi cu trup înaltă împreună cu cei fără de trupuri cântări de laudă... Astăzi, liberând firea omenească de tirania diavolului, a întors-o la noblețea de mai înainte".

O autentică înţelegere a semnificaţiei Învierii Domnului ne determină să ne raportăm la Părinţii Bisericii, la cei care nu doar scriind, ci şi trăind în mod autentic slava Învierii Domnului, ne-au theologhisit despre ea. Într-o lume ca cea de astăzi, în care fiecare poate spune ce vrea, când libertatea cuvântului e garantată de principiile unei societăţi democratice, Biserica Ortodoxă continuă o reîntoarcere creatoare spre trecut, o readucere în atenţia contemporaneităţii a acelor pilde de vieţuire creştină care au dus în cele din urmă la diferenţierea anumitor criterii autentice de raportare la viaţa liturgică a Bisericii, la adevărurile mântuitoare ale credinţei, la trăirea marilor praznice ale creştinătăţii.

Centralitatea Învierii Domnului este fundamentală în actul de credinţă, şi aceasta deoarece „dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este credinţa noastră" (I Cor. 15, 17). Tocmai pentru a spulbera orice urmă de îndoială cu privire la Învierea Sa, Mântuitorul îi arată lui Toma mâinile şi coasta Sa (In. 20, 27). Cu toţii s-au convins în cele din urmă, că Domnul înviase şi ştim aceasta din relatările arătării Mântuitorului la Marea Tiberiadei, unde „nici unul din ucenici nu îndrăznea să-L întrebe: Cine eşti Tu? ştiind că este Domnul" (In. 21, 12).

Perioada Postului Mare pe care tocmai am încheiat-o a putut constitui pentru fiecare dintre noi un fericit prilej de împrezire a oricăror neliniști sufleteşti sau incertitudini. Am putut gusta cu toţii din acea „tristeţe luminoasă" a sfintelor slujbe despre care vorbeşte pr. Schmemann, îmbinând austeritatea zilelor de post cu aşteptarea slăvitei Învieri. Am putut descoperi ceea ce atât de minunat spune pr. Sofronie de la Essex, că a posti în vremea Postului Mare înseamnă a prăznui Învierea în aşteptare. Timpul firesc parcă s-a oprit şi am intrat în universul timpului liturgic, am fost alături de Domnul pe străzile din cetatea Ierusalimului când şi-a purtat crucea, martori la cutremurul ce a urmat Răstignirii, I-am mângâiat Maica şi ucenicul cel iubit, prin ataşamentul sufletesc faţă de ei. Le-am urmat şi noi în chip tainic pe femeile mironosiţe venite să ungă cu miresme Trupul Domnului şi am fost şi noi împreună cu ele când au descoperit piatra răsturnată de pe uşa mormântului.

Învierea Domnului a schimbat cu adevărat sensul timpului, direcţia acestuia nu mai e moartea, ci învierea tuturor, totul e învăluit de o tensiune eshatologică ce se îndreaptă spre învierea finală. Învierea Domnului constituie cu adevărat centrul întregului cult ortodox, toate slujbele săptămânii se focalizează spre ziua Duminicii, ziua săptămânală de prăznuire a Învierii Domnului. Totul se umple de lumină, pentru că aşa cum spune Sf. Ioan Gură de Aur „Domnul a schimbat numirea morţii, că nu se mai numeşte moartea moarte, ci adormire şi somn". De aceea, în Biserica Ortodoxă, conform unei decizii din sec. al IX-lea, Hristos pe cruce nu trebuie niciodată reprezentat cu ochii închişi, ci numai deschişi. Acesta e semnul iconografic al victoriei Sale asupra morţii, precum şi al faptului că trupul Lui e plin de Duh, ceea ce îl sustrage stricăciunii morţii.

Pentru Sf. Clement Romanul, însăşi alternanţa zilei cu noaptea constituia o paradigmă a învierii: „Ziua şi noaptea ne arată învierea; noaptea adoarme, ziua învie; ziua pleacă, noaptea vine" (Ep. către Cor. XXIV, 3). Sf. Ignatie Teoforul este unul dintre cei care imediat după Sfinţii Apostoli s-au luptat să dovedească învierea reală cu trupul a Domnului: „După înviere a mâncat cu ei şi a băut cu ei, ca unul în trup, deşi duhovniceşte era unit cu Tatăl" (Ep. către Smir. III, 3).

Deşi mărturiile Sfinţilor Apostoli despre Domnul cel Înviat erau încă vii în conştiinţa contemporanilor Sf. Policarp al Smirnei, totuşi erau şi atunci oameni care se îndoiau de Învierea Domnului. De aceea Sf. Policarp s-a văzut nevoit să afirme: „Cel care spune că nu-i nici înviere, nici judecată, acela este primul născut al lui satana" (Ep. către Filip. VII, 2).

Cel care în sec. XVIII a sistematizat oarecum întreaga învăţătură dogmatică a Bisericii, Sf. Ioan Damaschin, se întreba referitor la înviere: „Dacă nu este înviere, în ce ne deosebim de cele iraţionale? Dacă nu este înviere, să fericim fiarele câmpului, care au o viaţă lipsită de necaz. Dacă nu este înviere, nu există nici Dumnezeu, nici pronie, ci toate sunt conduse şi purtate în chip automat... Pe Lazăr l-a înviat Domnul pentru a dovedi dumnezeirea Lui şi pentru a ne încredinţa de învierea Lui şi de a noastră... Domnul s-a făcut pârgă învierii desăvârşite" (Dogmatica, XXII).

De o deosebită interpretare s-a bucurat în rândul Părinţilor şi Scriitorilor bisericeşti „semnul lui Iona proorocul", respectiv asocierea celor trei zile petrecute de acesta în pântecele chitului, cu cele trei zile petrecute de Domnul în mormânt. Atunci când fariseii, saducheii şi cărturarii i-au cerut semne Mântuitorului, Acesta le-a spus că doar „semnul lui Iona proorocul li se va da" (Mt. XII, 39; Mt. XVI, 4).

În al său „Comentariu la cartea profetului Iona", Fericitul Ieronim ne dă mărturie despre faptul că exegeţii de până la el au înţeles în unanimitate cele trei zile şi trei nopţi petrecute de Iona în pântecele chitului, ca pe o prefigurare a Învierii Domnului. Fericitul Ieronim chiar afirmă că întreaga lume a devenit de fapt o cetate a Ninivei, care-şi aşteaptă pocăinţa.

Într-o stihiră a Învierii, de la glasul VII se spune: „Ce vom da în schimb Domnului, pentru toate câte ne-a dat nouă?...

(Continuare în pag. a 7-a)

Drd. ŞTEFAN TOMA

Cazul Goga*

Atât în balanţa epocii, cât şi în cea a posterităţii, dosarul vieţii şi operei lui Goga atârnă greu. În ciuda unor efemere momente de apoteoză, consumate pe fondul unor dureroase decepţii şi sfâşieri de conştiinţă, Goga a avut parte de înfrângeri şi refuzuri violente. Când se va reconstitui în întregime acest dosar, abia atunci se va înţelege de câţi factori — nu o dată hotărâtori — depinde configurarea unui destin, cu toate fluctuaţiile lui inerente, cu lumini şi umbre. Numai aşa se va pricepe că „dosarul" Goga este o construcţie nu numai a lui, ci şi a altor instanţe (sociale şi umane), a căror judecată n-a fost niciodată unanimă. Determinanţi au fost — şi continuă să fie — doi factori: cel literar şi cel politic. În receptarea contemporanilor şi a urmaşilor, destinul său este un continuu balans între admiraţie şi contestare, cu câteva accente în plus, când pe de-o parte (exaltare), când de alta (ostracizare). El însuşi şi-a tălmăcit zodiacul: „Cum trece vremea nendurată şi pururi cumpăna şi-o saltă . . . / M-a dăruit cu-o mână soarta, dar m-a furat cu cealaltă . . .". De fiecare dată, miza — estetică sau politică — şi-a spus cuvântul, impunând în conştiinţa noastră imaginea unui Ianus cu două feţe, cum el însuşi s-a definit. Destinul operei — ca şi al omului — şi receptarea ei ilustrează acelaşi balans, mereu în căutare de echilibru, mereu sub regimul lui *dar*. De aici „cazul" Goga — sinuos şi irezolvabil.

Atâtor întrebări şi nedumeriri ce s-au strâns în jurul lui, de la o generaţie la alta, pentru a-l proslăvi sau a-l incrimina cu argumente şi probe decise de perspectiva judecării scriitorului şi omului politic, nu li se va găsi o cumpănă dreaptă, câtă vreme despre om nu s-a spus întregul adevăr, iar opera sa continuă să fie redusă la poezia socială (cu ample rezonanţe la început de veac), pe când proza publicistică, de o rară forţă a expresiei şi percutanţă a ideii, cu rădăcini adânc implântate în epocă, dar şi cu bătăi de aripi de o acută actualitate, încă întârzie să fie cercetată fără prejudecăţi.

Ar fi o naivitate să credem că tot ce a scris gazetarul Goga rezistă timpului. Au fost şi împrejurări când nervul polemic s-a revărsat impetuos, cu neascunsă patimă, cu acele omeneşti-preaomeneşti şi trecătoare mânii. Dacă le privim acum cu o anume înduioşare, trezită de cenuşa unor vâltori de o clipă, astfel de pagini, nu puţine la număr, sunt încă de mare interes pentru cercetătorul dator să descifreze mecanismul lăuntric al omului. Dincolo de ele — de neignorat când e vorba de desluşirea unei structuri atât de complicate — se află marea operă a gazetarului, încă rezistentă şi vie, din ale cărei câmpuri de tensiune şi încrâncenare se încheagă o personalitate cu faţete multiple, cu o zestre cerebrală şi afectivă mult mai bogată şi mai viguroasă decât cea prezentă în poezia elenurilor juvenile, cu o panoplie stilistică mai variată tonal decât discursul liric. Cine doreşte să înveţe ce înseamnă compoziţie, strategie şi retorică într-un articol publicistic, cine vrea să deprindă arta polemicii de idei, regia şi logica unei campanii de presă, să-l citească pe Goga.

Gazetăria n-a fost pentru Goga o ocupaţie de circumstanţă sau secundară, ci o pasiune constantă, chiar devorantă, căreia i s-a dăruit cu o devoţiune de mari incandescenţe. A început să o practice o dată cu foiletoanele publicate în *Tribuna* sibiană din 1898 şi, mai vârtos decât poeziei, cu seve din ce în ce mai istovite, i-a rămas credincios — cu scurte intermitenţe — până spre sfârşitul vieţii, încât în spaţiul atât de întins şi tensionat al publicisticii sunt concentrate ideile, convingerile, ezitările, erorile şi excesele lui Octavian Goga. Din momentul ce i-a descoperit *otrava*, încă de la vârsta „începuturilor" stângace, când era tentat de articolul literaturizant într-o sintaxă învederat provincială, a rămas vreme de patru decenii sub puternica ei vrajă. Sutele de pagini sunt mărturia patetică a unei vieţi ce s-a cheltuit frenetic, furtunos, fără preget, o viaţă trăită, cum va spune Nicolae Iorga, „cu o putere extraordinară", până la a se arde pe sine „prin flacăra nestinsă ce ardea în el". Cât de tumultuos şi răvăşit a fost omul Goga, cât de luminos şi învolburat i-a fost sufletul înnobilat de idealuri ori halucinat de „culmea" niciodată atinsă pe măsura năzuinţelor lui, mereu aţâţat de iluzii şi vânzolit de dezamăgiri, cuprins de fervori sau, cu aceeaşi forţă, de resentimente, se poate constata nu în poezia cu o gamă mai redusă, ci în publicistică, unde fiinţa sa de „chinuit intelectual" s-a scurs la temperaturi mai puţin obişnuite, topită şi încorporată în *text*. Ca un seismograf extrem de sensibil, gazetarul a înregistrat şi analizat, prin prisma unei subiectivităţi accentuate, convulsiile sociale şi politice din spaţii şi epoci atât de distincte, cum sunt cele de dinainte şi după Unire, când Goga n-a fost doar simplu martor şi observator, ci şi un agent implicat în desfăşurarea evenimentelor, cu un rol însemnat în pregătirea unei stări de spirit adecvate. Gazetăria sa reprezintă un fel de „jurnal" al zbuciumării scriitorului şi omului politic, aflat în acţiune ori în opoziţie, impresionantă prin orizont ideatic şi problematic, prin forţă discursivă şi persuasiune speculativă, printr-o scriitură tot mai rafinată şi intelectualizată — atribute ale unei incontestabile modernităţi. *Ruralul* Goga din poezia prea tiranic fixată în tipare tematice şi retorice ostentativ conservatoare se afirmă în conştiinţa contemporanilor ca un intelectual de rasă, marcat profund de civilizaţia apuseană, frământat de întrebările şi dilemele vieţii moderne. Mai ales sub acest

(Continuare în pag. a 7-a)

ILIE GUŢAN

* La 125 de ani de la naşterea poetului.

Înviere

Şi era ceasul do'sprezece
— A treia zi-ngropat
Mesia —
Când s-a pornit deodat' cutremur
Să mişte lumii temelia.

Şi s-a aprins atuncia bolta,
Ardeau pe ceruri limbi de foc
Şi răzvrătitu-s-a pământul
Din pacea stării lui pe loc.

Şi multe ziduri se zdrobiră,
Şi multe capişti se sfărmară,
Deasupra muntelui Golgota
Se-nvăluise luna-n pară.

Şi s-au deschis fără de veste
Mormintele din ţintirim,
Şi morţi pornitu-s-au pe drumul
Aprinsului Ierusalim.

Tot întunerecul căzut-a'
— Orbiţi de-a cerului văpăi
Şi-au aşternut ţăranii faţa
Neputincioşii farisei.

Şi vameşi hulitori de lege
Căzut-au în genunchi pe uliţi,
Cutremuratu-s-au asemeni
Ostaşii purtători de suliţi.

Iar de pe temniţele toate
Zdrobit căzu atunci zăvorul,
Când din mormântul lui de lespezi
A înviat Mântuitorul!

*

Creştini de legea românească
Rugaţi-vă la Dumnezeu,
Lui, zdrobitorului de temniţi,
Mântuitorului de rău!

NIC. OTAVĂ

Budapesta, 1903

NOTĂ: În 1903, Elie Dăianu — care în 1897, când era la „Tribuna", fusese părtaş la debutul poetului — îl roagă pe Octavian Goga, student la Budapesta, să-i trimită, pentru săptămânalul clujean „Răvaşul", „din darurile poeziei unul cât de mic, pentru numărul de „Paşti", „ceva personal, sentimental". Goga îi trimite poezia de faţă, publicată în nr. 3 din 18 aprilie 1903 şi semnată cu pseudonim, nereprodusă în nici un volum al autorului până la *În împărăţia firii* (Poezii), ediţie realizată de subsemnatul şi apărută, în 2001, la Editura „Coresi", Bucureşti *(Ilie Guţan)*.

Academia Română la 140 de ani

(Urmare din pag. a 5-a)

profesor Dumitru Stăniloae *de la Bucureşti, fost şi la Sibiu (1991/1992). Aşadar, 16 membri titulari, dintre care 12 ortodocşi şi 4 uniţi.*

Ca membri corespondenţi au fost aleşi 14 teologi (12 ortodocşi şi 2 uniţi). Primul membru corespondent a fost preotul Sava Popovici Barcianu *din Răşinari, autor de manuale didactice (1869), urmat de canonicul* Gavriil Pop *din Lugoj, autor de lucrări istorice (1871), preoţii profesori* Zaharia Boiu şi Ioan Popescu *de la Institutul teologic-pedagogic din Sibiu (1877), autori de manuale şcolare şi lucrări pedagogice, ieromonahul-profesor* Iosif Goldiş *din Arad (1882), mai târziu episcop la Arad, preotul bucovinean* Dimitrie Dan, *istoric şi folclorist (1904), protopopul* Gheorghe Popovici *din Lugoj, istoric (1909), profesorul şi istoricul* Nicolae Dobrescu *de la Facultatea de Teologie din Bucureşti (1911), teologul şi pedagogul* Onisifor Ghibu, *viitor profesor la Universitatea din Cluj, preotul unit* Zenovie Pâclişanu *de la Blaj, preotul* Ştefan Meteş, *istoric şi viitor director al Arhivelor Statului din Cluj, profesorul şi teologul basarabean* Iustin Frăţiman, *toţi aleşi în 1919, profesorul - istoric şi teolog -* Romulus Cândea *de la Universitatea din Cernăuţi, mai târziu la Universitatea din Cluj, Sibiu, în tinereţe fost profesor la Institutul Teologic din Sibiu (1929) şi preotul profesor* Mircea Păcurariu *de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu (1997).*

În supremul for cultural-ştiinţific al ţării au fost aleşi ca membri onorari mai mulţi slujitori ai Bisericii, de regulă ierarhi. Şirul lor începe cu episcopul Dionisie Romano *al Buzăului, originar din Săliştea Sibiului (1868), el fiind urmat de mitropolitul* Andrei Şaguna, *ales în 1871. În anii următori au mai fost aleşi: preotul-profesor unit* Grigorie Silaşi *din Cluj, filolog şi folclorist (1877), mitropoliţii* Iosif Naniescu *de la Iaşi (1888) şi* Victor Mihali *de la Blaj (1894), mitropoliţii primaţi* Iosif Gheorghian *(1901) şi* Athanasie Mironescu *(1909), preotul* Eusebiu Popovici, *profesor de Istorie bisericească la Facultatea de Teologie din Cernăuţi (1908), arhimandritul-vicar* Ilarion Puşcariu *de la Sibiu (1916), mitropolitul* Pimen Georgescu *al Moldovei (1918), episcopul* Nicodim Munteanu *de la Huşi, viitor mitropolit, apoi patriarh (1918), episcopul* Miron Cristea *al Caransebeşului, viitorul mitropolit primat, apoi patriarh, istoricul* Iacov Antonovici, *arhiereu, apoi episcop la Galaţi şi Husi, mitropolitul* Vladimir Repta *al Bucovinei, vicarul* Vasile Suciu *de la Blaj, viitor mitropolit unit, istoricul* Friedrich Teutsch *episcopul Bisericii evanghelice-luterane din Sibiu, toţi aleşi în iunie 1919, mitropolitul* Nicolae Bălan *al Ardealului (1920), episcopul* Roman Ciorogariu *al Oradiei (1921), memorandistul* Dimitrie Comşa, *fost profesor la Institutul teologic-pedagogic din Sibiu (1926), preotul si istoricul de artă evanghelic-luteran* Viktor Roth *din Sibiu (1926), episcopii* Nicolae Ivan *al Clujului şi* Grigorie Comşa *al Aradului (1934), preotul profesor* Vasile Gheorghiu *de la Facultatea de Teologie din Cernăuţi, teolog neotestamentar de mare reputaţie (1938), episcopul unit* Iuliu Hossu *de la Cluj (1945) şi preotul istoric* Gheorghe Ciuhandu *din Arad (1947).*

Noi membri onorari din rândul clerului au fost aleşi abia după înlăturarea regimului totalitar-ateu: mitropoliţii Nestor Vornicescu *al Olteniei,* Antonie Plămădeală *al Ardealului,* Nicolae Corneanu *al Banatului şi* Alexandru Todea *de la Blaj, episcopul* Emilian Birdaş, *fost la Alba Iulia,* Mose David Rosen, *şeful cultului mozaic din România, toţi în 1992,* Ion Barnea, *doctor în teologie, de la Atena, specialist în arheologie creştină (1999), patriarhul* Teoctist Arăpaşu *(1999), arhiepiscopul-mitropolit* Ioan Robu *al Bisericii romano-catolice din România (2001) şi preotul profesor* Dumitru Popescu *de la Facultatea de Teologie din Bucureşti (2001). Aşadar, au fost aleşi 35 de membri onorari, dintre care 26 ortodocşi, 5 uniţi, 2 evanghelici-luterani, un romano-catolic şi un mozaic.*

Mai trebuie să notăm însă şi 8 teologi străini care au fost aleşi membri de onoare ai Academiei Române: Lajos Haynal, *botanist, om politic, episcop de Alba Iulia, apoi cardinal la Solnoc (1883), canonicul şi istoricul polonez* Anton Petruszewicz *(1890), abatele* Metodie Zavoral *din Praga, mai târziu episcop, un mare filoromân (1919), călugărul belgian* Hippolyte Delehaye, *specialist în probleme de aghiografie, călugărul francez asumpţionist* Vitalien Laurent, *un apreciat bizantinolog, fost director al Institutului francez de studii bizantine din Bucureşti (1940). În ultimii ani au fost aleşi ca membri onorari:* Alexandru Şafran, *rabin şef şi profesor în Geneva, în tinereţe şef rabin în România (1997), papa* Ioan Paul al II-lea *(2001) şi patriarhul ecumenic* Bartolomeu I *al Constantinopolului (2004). Deci 6 teologi romano-catolici, unul ortodox şi unul mozaic.*

În încheierea acestor pagini considerăm că este absolut necesar să notăm aici şi numele celor 16 profesori ai Institutului teologic-pedagogic din Sibiu (azi Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna") aleşi în Academia Română, având în vedere că acum se împlinesc 220 de ani de când episcopul Ghedeon Nichitici a pus bazele acestei prestigioase şcoli teologice. Membri titulari: Nicolae Popea, Ioan Lupaş, Silviu Dragomir, Nicolae Colan *şi* Dumitru Stăniloae.

Membri corespondenţi: Sava Popovici Barcianu, Zaharia Boiu, Ioan Popescu, Onisifor Ghibu, Romulus Cândea *şi* Mircea Păcurariu.

Membri onorari: Ilarion Puşcariu, Nicolae Bălan, Dimitrie Comşa, Gheorghe Dima *(fost profesor de Muzică) şi* Nicolae Corneanu, *mitropolitul Banatului. Tot ca membri onorari au fost aleşi şi mitropoliţii Ardealului* Andrei Şaguna *şi* Antonie Plămădeală, *iar ca membru titular* Vasile Mangra *(mitropolit la Sibiu între anii 1916—1918).*

Nu este lipsit de interes să notăm şi numele celor 10 foşti studenţi ai Institutului sibian, aleşi în supremul for cultural al ţării: Visarion Roman, *primul director al Băncii „Albina" din Sibiu (cor., 1877),* Virgil Oniţiu, *directorul Liceului „Andrei Şaguna" din Braşov (cor., 1902), ierarhii* Miron Cristea, Nicolae Ivan *şi* Grigorie Comşa, *preotul istoric* Ştefan Meteş, *pe care i-am mai consemnat, botanistul* Emil Pop, *filosoful, poetul şi dramaturgul* Lucian Blaga, *istoricul* Andrei Oţetea *din Sibiel şi filosoful* Dimitrie D. Comşa *din Săliste, toţi profesori la Universitatea din Cluj şi membri titulari ai Academiei. La aceştia se adaugă şi unii din profesorii pe care i-am menţionat, care au fost şi studenţi ai acestui Institut. Aşadar, Facultatea de Teologie din Sibiu se poate mândri cu aceşti 26 academicieni, fie foşti profesori, fie foşti studenţi ai ei.*

În sfârşit, după aprecierile noastre cel puţin 40 de membri ai Academiei Române de la începuturi şi până azi proveneau din familii de preoţi. Pe lângă unii dintre cei menţionaţi mai sus, fiind ei înşişi preoţi sau profesori de teologie, mai notăm pe istoricul Dimitrie Onciul, *poeţii* Andrei Bârseanu, *mulţi ani preşedintele Astrei,* George Coşbuc, Octavian Goga *şi* Lucian Blaga, *militantul politic* Vasile Goldiş *arheologul şi clasicistul aromân* George Murnu, *matematicianul* Caius Iacob *(tatăl, fost profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti), istoricul nonagenar de azi* Cornelia Bodea *şi alţii.*

La acest ceas aniversar se cuvine să ne aducem aminte cu recunoştinţă de toţi cei care au contribuit la progresul Academiei Române şi să-i facem cunoscuta urare: VIVAT, CRESCAT, FLOREAT!

„Veniţi de luaţi lumină!..."

(Urmare din pag. 1)

crarea Sa, participă efectiv şi afectiv la sălăşluirea Luminii celei necreate în viaţa Sa, căci după cuvântul psalmistului David *„lumină sunt poruncile Tale"* (Ps. 118), şi *„întru lumina Ta vom vedea lumină"* (Ps. 35,9), Mântuitorul Hristos Cel care *„singur are nemurire şi locuieşte în lumina cea neapropiată"* (I Tim. 6, 15—16) prin Învierea Sa cea de a treia zi a luminat întreg cosmosul văzut şi nevăzut şi ne cheamă pe fiecare dintre noi să fim părtaşi acestei negrăite lumini şi în acelaşi timp să devenim şi noi purtători de lumina cunoştinţei în viaţa şi petrecerea noastră pe acest pământ. Ca semn văzut al acestei lumini mai presus de fire credincioşii poartă în mâini la Paşti, lumânări pe care le aprind din lumina pe care le-o dăruieşte Hristos, prin mâna preotului, lumină ce arde necontenit pe sfânta masă înaintea chivotului în care petrece sub chipul euharistic Însuşi Domnul.

„Veniţi de luaţi lumină" sunt cuvinte de aur şi de foc ce au menirea de a ne preschimba pe fiecare creştin şi curăţindu-ne simţirile să devenim şi noi răspânditori ai luminii în întunericul acestei lumi.

Sărbătoarea Învierii Domnului sau Sfintele Paşti este şi trebuie să fie o sărbătoare a luminii, a vieţii şi a bucuriei.

Lumină, viaţă, bucurie, iată o întreită chemare a acestei nopţi sfinte în care suntem îndemnaţi să-l mărturisim ca Domn şi Mântuitor pe Cel care a biruit moartea revărsând în lume bucuria, lumina şi viaţa cea fără de sfârşit. Învierea Domnului este temeiul fericirii noastre, şi aici pe pământ dar şi dincolo în împărăţia cerurilor, pentru că răstignirea pe cruce şi moartea asumată de către Mântuitorul Hristos au avut ca temei dragostea fără de margini a Părintelui ceresc faţă de noi oamenii, căci *„atât de mult a iubit Dumnezeu lumea încât a dat pe Fiul Său cel Unul-Născut, pentru ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică"* (Ioan 3, 13).

Învierea Sa din morţi a dat acestei iubiri puterea de a cuprinde sufletele tuturor credincioşilor şi de a schimba prin ei faţa întregii lumi.

Să ne bucurăm aşadar în aceste zile ale

Paştilor cu bucurie mare şi cu nădejdea fermă că dacă Hristos a Înviat şi noi vom învia, şi că *„Acela care a înviat pe Hristos Iisus din morţi, va da viaţă şi trupurilor voastre muritoare prin Duhul Său"* (Rom. 8, 11), cum ne învaţă marele apostol Pavel.

Să căutăm ca lumina pe care am primit-o în noaptea sfântă a Paştilor să o păstrăm nestinsă în candela sufletelor noastre şi dospind toată frământătura cu aluatul iubirii de Dumnezeu şi al iubirii semenilor să ne prefacem în făpturi noi şi să-L lăudăm în toate zilele noastre pe Acela care *„s-a dat spre moarte pentru păcatele noastre şi a înviat pentru mântuirea noastră"* (Rom. 4, 25).

HRISTOS A ÎNVIAT!

Floriile — praznicul tăcerii

(Urmare din pag. a 2-a)

noastră, nu este suprafaţa, ci adâncul, tăcerea în care Cuvântul poate prinde rădăcini.

Adâncul infinit al lui Dumnezeu cheamă adâncul din noi *„adânc pe adânc cheamă"* (Ps. 41, 7). Dumnezeu-adâncul înţelepciunii şi al luminii, ne cheamă să devenim şi noi adânc de înţelegere. Chemarea lui Dumnezeu vine dinlăuntru şi ne îndeamnă spre înlăuntru, iar noi începem să devenim abia atunci adânc de înţelegere.

Intrarea Domnului în Ierusalim este provocarea, chemarea ce ne vine din partea lui Dumnezeu de a ne redescoperi pe noi înşine în toată complexitatea şi profunzimea propriilor noastre fiinţe, a bogăţiei celei lăuntrice: *„inima e mai adâncă decât orice, ea este omul; cine-l va cunoaşte (Iez. 17, 9).* Deci ieşirea din starea de pluralitate, de inform şi nedefinit, şi întoarcerea spre propria-ne adâncime *„cel ce se curăţă, văzându-se pe sine, vede în sine pe Dumnezeu... intimitatea sau inima noastră atunci când e găsită, nu e găsită goală, ci în cuprinsurile ei indefinite se reflectă prezenţa lui Hristos, cine străbate tot mai înlăuntrul inimii se apropie de Dumnezeu tot mai mult".*

Dinlăuntru, din adâncimea lăuntrică, de acolo ne vorbeşte şi ne cheamă Dumnezeu. Cel singur vorbeşte singularului din noi. El cheamă adâncul, nu suprafaţa plurală, schimbătoare şi sugestibilă. Chemarea lui Dumnezeu e şoaptă, *„adiere de vânt lin" (3 Reg. 19, 21),* rostire abia perceptibilă ce răsună în adâncul inimii, şi numai cel ce se adună în sine, smulgându-se din vacarmul exterior, este învrednicit să o audă. Numai cel ce aude adierea lăuntrică a Duhului se luminează *„Tu vei lumina ceea ce mă luminează" (Ps. 17, 28).* Glasul Domnului răsună în adânc şi doreşte să înflorim, să cântăm, să devenim armonii de lumină şi cununi de sălcii înflorite.

Floriile sunt chemarea lui Dumnezeu. Şoapta-chemare a Lui nu rodeşte însă decât în tăcere, şi aceasta este făgăduinţa şi mesajul Floriilor. Fie ca zgomotul şi zarva cu care mulţimea L-a întâmpinat pe Mântuitorul la intrarea în cetatea Ierusalimului, precum şi vacarmul dinlăuntrul nostru să se preschimbe în tăcerea înţelegătoare în care fiecare suflet să audă rostirea Cuvântului.

Este tăcerea Floriilor!

Prăznuind Învierea Domnului

(Urmare din pag. a 5-a)

pentru cei ce şedeau în întuneric, Soarele dreptăţii; pe Cruce, Cel fără patimă; în iad, Lumina; în moarte, Viaţa; Învierea pentru cei căzuţi..." Cu adevărat, ce vom da în schimb Domnului noi cei de astăzi? Va fi praznicul Învierii Domnului un prilej de a ne iubi mai mult aproapele, de a ne uita duşmăniile, de a nu fi indiferenţi la atâta suferinţă câtă vedem în jur? Sau ne vom comporta ca şi când piatra de pe uşa mormântului Domnului nu s-ar fi prăvălit? „Nu ne este îngăduit să trăim cu indiferenţă!", ne atenţionează Sf. Ioan Gură de Aur într-unul dintre Cuvintele sale la Înviere. Vremurile pe care le trăim sunt tulburi şi poate vor fi şi mai tulburi, de aceea mesajul Învierii Domnului trebuie să ne găsească pe toţi împăcaţi, uniţi între noi, bucuroşi de harul Învierii dăruit nouă.

Să nu ne îndoim de taina milostivirii lui Dumnezeu, Cel care stricând „pecetea morţii" ne-a făcut pe toţi fii ai Învierii Sale, împreună moştenitori ai slavei Împărăţiei Sale. Potrivit interpretării Fericitului Ieronim „Iuda L-a jignit pe Domnul mai puţin vânzându-L, decât îndoindu-se de bunătatea Lui; el a pierdut raiul nu atât din pricina nelegiuirii sale, cât din pricina deznădejdii sale". Să fim aşadar încredinţaţi, că pentru fiecare în parte Mântuitorul Hristos a înviat din morţi, părtaşi făcându-ne neînseratei Sale slave. Pentru aceasta şi pentru toate cele dăruite nouă, să-I fim recunoscători Domnului Celui Înviat, bine ştiind îndemnul Sf. Ioan Gură de Aur care spunea, că recunoştinţa faţă de cele primite provoacă dărnicia Stăpânului.

A IV-a întâlnire a Comitetului de Planificare pentru organizarea Celei de-a III-a Adunări Ecumenice Europene (AEE 3)

În perioada 30 martie — 2 aprilie s-au desfăşurat în Sibiu, la Academia Evanghelică Transilvania, lucrările celei de-a patra întâlniri a Comitetului de Planificare pentru organizarea AEE 3, Sibiu 2007. Dintre participanţii de marcă la această întâlnire amintim: Înalt Prea Sfinţia Sa Ghenadios de Sassima, reprezentant al Patriarhiei Ecumenice pe lângă Conferinţa Bisericilor Europene (CBE) şi membru al prezidiului acestei instituţii ecumenice europene, Monseniorul Vincenzo Paglia, Preşedintele Comisiei pentru Ecumenism şi Dialog al Consiliului Conferinţelor Episcopilor Europeni (CCEE), Colin Williams, Secretar General al CBE, Monseniorul Aldo Giordano, Secretar General al CCEE.

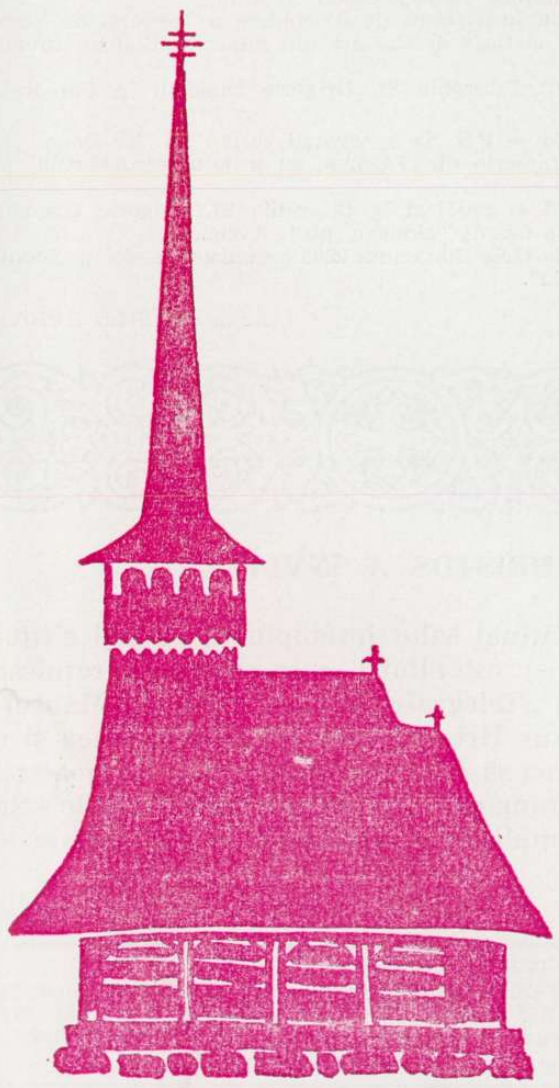

Pe ordinea de zi a întâlnirii s-au aflat: raportul Comitetului local despre stadiul de pregătire în vederea organizării AEE 3, stabilirea temelor care urmează a fi dezbătute în cadrul Adunării, vizitarea principalelor locuri unde se va desfăşura AEE 3, întâlnirea cu liderii Bisericilor locale, alte detalii organizatorice.

După prezentarea raportului de activitate al Comitetului local, de către secretarii acestuia în seara zilei de 30 martie, în data de 31 martie s-au discutat o serie de detalii organizatorice, hotărându-se a se propune spre dezbatere în cadrul AEE 3 următoarele teme: Unitatea, Spiritualitatea, Propovăduirea, Europa, Religiile, Migraţia, Creaţia, Dreptatea şi Pacea. După amiază, participanţii au vizitat cele mai importante locuri din Sibiu unde vor avea loc manifestări legate de AEE 3 precum şi principalele lăcaşuri de cult ale Bisericilor istorice. Seara a avut loc o şedinţă reunită a Comitetului de Planificare, a Comitetului local, cu participarea liderilor Bisericilor locale, prezent fiind şi Dr. Adrian Lemeni, Secretar de Stat pentru Culte, precum şi Domnul Florinel-Irinel Frunză, şef Serviciu Asistenţă şi Învăţământ în Ministerul Cultelor. S-au discutat chestiuni organizatorice şi de dialog ecumenic. Înalt Prea Sfinţia Sa Dr. Laurenţiu Streza, Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului şi Domnul Dr. Christoph Klein, Episcop al Bisericii Evanghelice C.A. din România au asigurat participanţii de tot sprijinul în vederea bunei desfăşurări a marelui eveniment ecumenic de anul viitor de la Sibiu. Domnul Secretar de Stat Adrian Lemeni a transmis mesajul de sprijin al Guvernului României şi a promis că va transmite mai departe factorilor de decizie din Guvern, principalele probleme legate de infrastructura oraşului Sibiu, transportul participanţilor din întreaga Europă spre Sibiu şi alte aspecte amintite de participanţi.

La 1 aprilie, după o ultimă zi de sesiuni de lucru, seara, participanţii au fost invitaţi la o recepţie în onoarea lor, oferită de Înalt Prea Sfinţia Sa Dr. Laurenţiu Streza în Sala de festivităţi a Mitropoliei Ardealului, urmată de o agapă frăţească. În cuvântarea rostită cu acest prilej, Înalt Prea Sfinţia Sa Ghenadios de Sassima a transmis Înalt Prea Sfinţiei Sale Dr. Laurenţiu Streza salutări cordiale din partea Sanctităţii Sale Bartolomeu, Patriarhul Constantinopolului, apreciind eforturile depuse în vederea pregătirii AEE 3. Aceste eforturi au fost apreciate şi de Excelenţa Sa Colin Williams şi de Monseniorul Vincenzo Paglia, în cuvântările rostite.

În cuvântarea finală, Înalt Prea Sfinţia Sa Dr. Laurenţiu Streza a mulţumit vorbitorilor pentru salutări şi aprecieri, rugând pe Înalt Prea Sfinţia Sa Ghenadios să mulţumească Sanctităţii Sale Bartolomeu pentru cordialele salutări. Totodată Înalt Prea Sfinţia Sa a asigurat participanţii că întreg Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române se bucură că România şi Sibiul vor fi locuri de desfăşurare a AEE 3. După ce primele două adunări ecumenice europene au fost organizate în oraşe preponderent protestante (Basel), şi catolice (Graz), a sosit momentul ca Ortodoxia să prezinte Europei tezaurul ei de spiritualitate. Biserica Ortodoxă Română, cu sprijinul celorlalte Biserici, vor încerca să facă din AEE 3 o adevărată sărbătoare a ecumenicităţii europene.

A consemnat Prep. Dr. DANIEL BUDA

AGENDA PASTORALĂ A Î.P.S. DR. LAURENȚIU STREZA ARHIEPISCOPUL SIBIULUI ȘI MITROPOLITUL ARDEALULUI

PE LUNA MARTIE 2006

● **Miercuri, 1 — Vineri, 3 martie**
Î.P.S. Sa a participat la lucrările Sf. Sinod al B.O.R. și la lucrările Adunării Naționale Bisericești.

● **Duminică, 5 martie**
A oficiat Sf. Liturghie și a ținut un cuvânt de învățătură la parohia Valea Cetății I — Brașov (pr. Gârbacea Corneliu).

● **Luni, 6 martie**
A săvârșit Taina Sf. Maslu în Catedrala mitropolitană. A avut program de audiențe, iar la ora 18 a participat la slujba Pavecerniței Mari și a Canonului Sf. Andrei Criteanul la Catedrala mitropolitană.

● **Marți, 7 martie**
A avut program de audiențe și lucrări de birou, iar seara a participat la slujba Pavecerniței Mari și a Canonului Sf. Andrei Criteanul la Catedrala mitropolitană.

● **Joi, 9 martie**
Î.P.S. Sa a participat împreună cu pr. prof. dr. Vasile Grăjdian și cu pr. lect. dr. Mircea Ielciu de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu, la Comisia de Examinare pentru obținerea gradului didactic I, a prof. Elisabeta Isac și a prof. Cristina Munteanu de la Școala nr. 2 Caransebeș.

● **Vineri, 10 martie**
A avut program de audiențe. În aceeași zi a săvârșit slujba de sfințire a lucrărilor de construcție și Taina Sf. Maslu la Biserica „Nașterea Domnului" din Sibiu (pr. Ioan Coșa). Seara, a participat la recepția oferită de către guvernatorul landului Austria Superioară, dl. Joseph Pühringer, la Hotelul Ana Oil.

● **Sâmbătă, 11 martie**
A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Sf. Teodor Tiron", Sâmbăta de Sus Apuseană (pr. Moldovan Grigorie). În aceeași zi a acordat un interviu postului de televiziune local Făgăraș.

● **Duminică, 12 martie**
A oficiat Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Adormirea Maicii Domnului" — Făgăraș (pr. Ioan Minu și pr. Ioan Lungoci). În aceeași zi a săvârșit Taina Sf. Maslu și a ținut un cuvânt de învățătură la biserica „Sf. Ioan Botezătorul" — Făgăraș (pr. Cornel Ursu). Seara, a ținut în aula Universității „Transilvania" din Brașov conferința cu tema „Călătoria cu Hristos prin Postul Mare".

● **Luni, 13 martie**
A făcut o vizită la schitul „Sf. Ioan Botezătorul" din Poiana Brașov și la capela Unității de Jandarmerie din Brașov.

● **Marți, 14 martie**
A prezidat ședințele de protopopiat la Avrig, Sibiu și Sălișteș. În cadrul acestor ședințe au fost semnate contractele de muncă de către preoți. Î.P.S. Sa a adus la cunoștința preoților noile reglementări cuprinse în aceste contracte indicând totodată importanța și necesitatea acestora în perspectiva unei eficiente misiuni sacerdotale.

● **Miercuri, 15 martie**
A prezidat ședința de protopopiat la Agnita. S-au semnat contractele de muncă cu preoții. În aceeași zi, Î.P.S. Sa a vizitat mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului" — Nocrich, iar de la ora 17 a participat la vernisajul „Mănăstiri rupestre din Basarabia" organizat la Facultatea de Istorie și Patrimoniu din cadrul Universității „Lucian Blaga" Sibiu.

● **Joi, 16 martie**
A prezidat ședința de protopopiat la Mediaș. În aceeași zi a vizitat așezământul monahal de la Bazna, iar la ora 17 a participat la ședința consiliului profesoral de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna".

● **Vineri, 17 martie**
A primit la cabinetul mitropolitan reprezentanți ai Misiunii Centrale Franciscane din Berlin în vederea implicării acestora în proiectul social „Centrul Educațional pentru copiii orfani" realizat de pr. Simion Săsăujan și pr. conf. dr. Mihail Săsăujan la parohia Valea Aurie I — Sibiu în colaborare cu Arhiepiscopia Ortodoxă Sibiu.

● **Duminică, 19 martie**
A săvârșit Sf. Liturghie și a ținut un cuvânt de învățătură la biserica „Bunavestire" din Mediaș (pr. Doru Gâdea).

● **Luni, 20 martie**
A participat la Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare, Comisia Teologică, din cadrul Ministerului Educației și Cercetării.

● **Marți, 21 — Sâmbătă, 25 martie**
La invitația mitropolitului Ignatios al Dimitriadei, Î.P.S. Sa a participat la lucrările Simpozionului Internațional „Doctor of Charity" desfășurat la Volos, Grecia.

● **Duminică, 26 martie**
A oficiat Sf. Liturghie și a ținut un cuvânt de învățătură la biserica „Cuvioasa Parascheva", parohia Victoria I, hirotonind întru preot pe diaconul Raul Șerban. Î.P.S. Sa a ținut cuvântul de instalare în parohie a noului paroh al comunității, pr. Adrian Magda.

● **Luni, 27 martie**
A avut program de audiențe și lucrări de birou.

● **Marți, 28 martie**
A prezidat comisia de examinare pentru proba scrisă a examenului de capacitate preoțească, desfășurat la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna".

● **Miercuri, 29 martie**
A prezidat comisia de examinare pentru proba orală a examenului de capacitate preoțească. În aceeași zi, la invitația A.S.C.O.R. Sibiu a ținut conferința „Postul ca formă a ascezei și cale spre desăvârșire" în Aula Magna „Avram Iancu" a Facultății de Litere și Istorie din cadrul Universității „Lucian Blaga".

● **Joi, 30 martie**
A avut program de lucrări la cabinet. În aceeași zi a avut o întâlnire la mănăstirea Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus cu mitropolitul Ghenadios de Sassima, membru al prezidiului Conferinței Bisericilor Europene, cu pr. dr. Viorel Ioniță, secretar de studii la Conferința Bisericilor Europene, și cu mons. Aldo Giordano, secretarul general al Consiliului Bisericilor Europene, în perspectiva pregătirii celei de-a treia Adunări Ecumenice Europene ce va avea loc la Sibiu în septembrie 2007.

● **Vineri, 31 martie**
A primit la cabinetul mitropolitan vizita domnului Ministru Secretar de Stat pentru Culte, Adrian Lemeni, și a domnului dr. Florin Frunză, consiler la Secretariatul de Stat pentru Culte. În aceeași zi Î.P.S. Sa a participat la Academia Evanghelică din Sibiu, la întâlnirea cu conducătorii Bisericilor locale și cu Comitetul local de organizare a celei de-a treia Adunări Ecumenice Europene.

Pr. drd. CRISTIAN VAIDA

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Dr. LAURENȚIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂȘINĂREANU, **a săvârșit următoarele:**

● **27—28 FEBRUARIE 2006 — P.S. Sa** a primit audiențe, a efectuat lucrări de birou.

● **1—3 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a luat parte la lucrările Adunării Naționale Bisericești și ale Sfântului Sinod.

● **4 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană.
— Seara, a slujit Vecernia în Catedrală.

● **5 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Nașterea Domnului" din Sibiu (Pr. paroh Ioan Coșa), rostind cuvânt de învățătură.

● **6 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a primit audiențe, a efectuat lucrări de birou.
— Seara, a slujit Pavecernița Mare și Canonul Sf. Andrei în biserica „Sf. Pantelimon" de la Spitalul Militar din Sibiu, rostind cuvânt de învățătură.

● **7 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a primit audiențe, a efectuat lucrări de birou.

● **8 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a slujit seara în Catedrala mitropolitană Sf. Liturghie a darurilor mai înainte sfințite iar în continuare Pavecernița Mare.

● **9 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a slujit Sf. Liturghie a darurilor mai înainte sfințite în biserica „Sf. Nicolae" din Tălmaciu, prot. Avrig, rostind cuvânt de învățătură cu prilejul sărbătorii celor 40 de Mucenici.
— A primit pe d-na Beate Fagerli (Norvegia) — secretară a Comitetului Internațional de Pregătire a celei de a treia Adunări Ecumenice — Sibiu 2007.
— Seara, a slujit Pavecernița Mare și Canonul Sf. Andrei în biserica parohială din Poplaca, rostind cuvânt de învățătură.

● **12 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Arhangheli" (Trei Stejari) din Sibiu cu prilejul Duminicii Ortodoxiei.
— Seara, a slujit Vecernia în Catedrala mitropolitană.

● **13—14 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a primit audiențe, a efectuat lucrări de birou.

● **15 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit seara, în Catedrala mitropolitană Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul.

● **16 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a primit audiențe, a efectuat lucrări de birou.

● **17 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în biserica „Sf. Ev. Luca" din Sibiu, rostind cuvânt de învățătură.
— Seara, a slujit Pavecernița Mică și Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

● **18 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
— A slujit în sobor, în Catedrala mitropolitană, slujba înmormântării Pr. pens. Ioan Forsea, rostind cuvânt de învățătură.

● **19 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Gheorghe" din Brașov (Pr. parohi Gheorghe Grindu și Stelian Raicu), rostind cuvânt de învățătură.
— Seara, a slujit și predicat la Vecernie în biserica „Sf. Dumitru" din Brașov - Tractorul (pr. paroh Aurel Suciu).
— În aceeași zi a vizitat biserica monument istoric din Sâmpetru, prot. Brașov, precum și șantierul noii biserici aflată în construcție.

● **20 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a primit audiențe, a efectuat lucrări de birou.

● **21 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a avut la Liceul „Octavian Goga" din Sibiu o întâlnire cu elevii claselor XII I și XII F, vorbindu-le despre semnificația Postului Mare și despre viața bisericească din țara noastră.

● **22 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a primit audiențe, a efectuat lucrări de birou.
— Seara, a slujit Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în Catedrala mitropolitană.

● **23 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a prezidat lucrările Casei de Ajutor Reciproc a Arhiepiscopiei Sibiului.

● **24 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit taina Sf. Maslu de obște în Catedrala mitropolitană.

● **25 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a făcut parte din soborul slujitor care a oficiat Sf. Liturghie arhierească în Catedrala din Cluj, cu prilejul instalării noului mitropolit, Î.P.S. Bartolomeu Anania.
— Seara, a slujit Vecernia în Catedrala din Sibiu.

● **26 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Buna-Vestire" din Brașov (Pr. paroh Mihai Manolache), rostind cuvânt de învățătură. Teologul Iosif Toma a fost hirotonit întru diacon.
— Seara, a slujit și predicat la Vecernie în biserica „Sf. Ap. Petru și Pavel" — Tractorul — Brașov (Pr. parohi M. Manolache, M. Adam și I. Voineag).

● **27—28 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a primit audiențe, a efectuat lucrări de birou.

● **29 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a participat la examenul de capacitate al candidaților Arhiepiscopiei Sibiului.
— A participat la festivitatea de deschidere a Târgului de carte „Gaudeamus" la Casa de Cultură din Sibiu, rostind un cuvânt de salut.
— Seara, a slujit Liturghia Sf. Grigorie Dialogul în Catedrala mitropolitană.

● **31 MARTIE 2006 — P.S. Sa** a săvârșit slujba de Te-Deum la Școala de Infanterie din Făgăraș, cu prilejul centenarului acesteia.
— Seara, a slujit și predicat la Liturghia Sf. Grigorie Dialogul în biserica din orașul Tălmaciu, prot. Avrig.
— A participat la Gala Sibianului 2005 organizat de ziarul „Monitorul de Sibiu".

Arhid. VASILE AVRAM

Cazul Goga

(Urmare din pag. a 6-a)

aspect proza publicistică nu și-a istovit puterea de atracție. Cum se știe, după o fază de tatonări juvenil-sentimentale, Goga descoperă, ca poet, formula cea mai adecvată orizontului de așteptare al începutului de veac dominat de idealul național, iar din momentul când își dă seama că ea și-a epuizat resursele și mijloacele de inducție publică, poetul nu-i mai întrevede vreo justificare socială (nu literară!) imediată și recurge la alte tipuri de discurs, cu impact sporit la public: gazetăria și oratoria. În albia lor, mult lărgită ca posibilități, se revarsă fervori crescânde și o tumultuoasă istorie trăită. Cine va reconstitui și analiza crâncenele „bătălii" din *Luceafărul, Tribuna* (Arad), *Românul, Adevărul, Țara noastră* (ambele serii)? Cine va găsi cumpătul necesar să cântărească lucid luminișurile și opacitățile gândirii politice, fluctuațiile de atitudine, denivelările umorale ale temutului gazetar? Abia atunci se va înțelege că personalitatea lui s-a manifestat plenitudinar nu în poezie, ci în presă și la tribună.

Cine va avea darul să reînvie ființa lui Goga, cu întreg zbuciumul unei vieți consumate ca o *patimă* mistuitoare, va oferi cititorului mărturia zguduitoare a existenței unui om ce a ars fără preget până la ultima suflare, pentru un crez urmărit fanatic, cu pendulări între realitate și himeră. Copilăria și adolescența umbrite de drame și dezamăgiri, tinerețea impetuoasă, cu elanuri byroniene, cu o năvalnică risipire de iluzii și energii, cu avânturi și resemnări, anii învolburatei maturități, bulversate și contrazise de circumstanțe cărora nu de fiecare dată le-a putut deslușI o noimă limpede — toate aceste trepte, de la naștere la moarte, se înlănțuie dialectic, crescând una din alta și îmbogățindu-se cu altoiuri neprevăzute, pe măsură ce altele erau evenimentele, alții — oamenii din preajmă și adversarii, când noua experiență traversată reclama reacții, atitudini și decizii prompte, uneori contradictorii. Se ignoră de către unii faptul că pentru a-și atinge țelul propus, pentru a-și apăra o idee, el nu doar a atacat pe cine îi stătea împotrivă, ci a fost obligat frecvent să răspundă la provocări și atacuri; a-l acuza când, de fapt, se apără înseamnă a judeca exclusivist și tendențios. Nimeni nu are motive și argumente să susțină că o asemenea viață a fost în totul exemplară, pentru că prea spectaculoase înălțări și căderi i-au ondulat linia voită de el numai „dreaptă", însă, așa fiind, ea propune urmașilor o *figură* complexă din ale cărei arderi și fapte cititorul poate înțelege ce e rău și ce e bine.

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs, publicăm spre ocupare următoarea parohie vacantă:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN RUPEA

1. **Parohia Viscri**

Termen de concurs: 1 aprilie — 1 mai 2006.

Cei care doresc să ocupe acest post își vor înainta cererea în termenul legal la Oficiile Protopopești, anexând (unde e cazul) adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs, Oficiile Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

† **Dr. LAURENȚIU STREZA**
Arhiepiscop al Sibiului
și Mitropolit al Ardealului

Consilier ad-tiv bisericesc,
Pr. GHEORGHE STREZA

HRISTOS A ÎNVIAT!

Cu acest îndătinat salut întâmpinăm pe toți cititorii, sprijinitorii și ostenitorii care iubesc, prețuiesc ziarul șagunian „Telegraful Român". Fie ca Mântuitorul nostru Iisus Hristos, care a biruit moartea și a vestit lumii pacea să reverse asupra familiilor noastre, a Bisericii și a românilor de pretutindeni darurile sale cele bogate și împlinirea năzuințelor de mai bine și fericire.

Redacția

Articolele și corespondența se adresează Redacției „Telegrafului Român", Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul: Tipografia Eparhială Sibiu

Comitet redacție T.R.: Î.P.S. dr. Laurențiu Streza — președinte; P.S. dr. Visarion Rășinăreanu — vicepreședinte; Pr. prof. univ. Dumitru Abrudan — redactor șef; Ștefan Toma — secretar de redacție; pr. Cristian Vaida — secretar de redacție adj.; Pr. lector univ. Nicolae Moșoiu — membru.

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe 2006 este de 15 RON (150 000 lei).
COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 **dolari** S.U.A. COD IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0015 sau echivalentul în **euro** COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034.
B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Fondator:
Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 154
SIBIU
1 şi 15 mai
2006
Nr. 17—20

1906 - CATEDRALA MITROPOLITANĂ SIBIU - 2006

Casă zidită spre a locui numele Domnului într-însa

Regele Solomon a împlinit făgăduinţa pe care Domnul o făcuse tatălui său David, anume că va fi acela care va înălţa templul din Ierusalim. Într-adevăr, pe parcursul a şapte ani, fiul şi succesorul lui David la tron a zidit, pe Muntele Moria din Ierusalim, măreţul edificiu al templului. La sfinţirea acestuia el a rostit o frumoasă rugăciune cuprinsă în I Regi, cap. 8. În această rugăciune Solomon repetă de mai multe ori ideea cum că destinaţia templului este aceea de a fi casă în care să locuiască numele Domnului (vezi I Regi 8, 13. 16—17).

Bisericile creştine sunt şi ele locaşuri menite să sălăşluiască numele lui Dumnezeu într-însele. Ba mai mult, sunt locuri ale *prezenţei nemijlocite* a lui Hristos-Logosul şi a lui Hristos-Mielul lui Dumnezeu, Care ridică păcatele lumii. Prin Sfânta Evanghelie şi Sfânta Euharistie, care se află perpetuu pe masa sfântului altar, Hristos ne vorbeşte direct şi ni se dăruieşte prin însuşi Trupul şi scump Sângele Său.

Biserica devine astfel „spaţiu sacru", loc sfinţit şi sfinţitor, sălaş al prezenţei şi lucrării lui Dumnezeu cel în Treime lăudat.

Având o menire atât de însemnată în viaţa oamenilor şi, am zice, în viaţa întregii creaţii, întrucât în biserică şi prin lucrările sfinte ce se săvârşesc în ea (Sfintele Taine şi ierurgii) se purifică şi se sfinţeşte întreaga fire, biserica-locaş de închinare constituie nucleul în jurul căruia se adună comunitatea credincioşilor. De aceea, obişnuit sfintele biserici sunt amplasate în centrul localităţilor sau pe o înălţime care domină toată aşezarea umană căreia îi este destinată. Ea — biserica, locaşul sfânt în care cerul se uneşte cu pământul — devine un element nelipsit din viaţa spirituală a celor ce-L caută pe Dumnezeu şi doresc să se împărtăşească din darurile Lui cele bogate, spre a atinge piscurile desăvârşirii creştine, după modelul Hristos.

Frumuseţea locaşului de închinăciune, profunzimea ru-

(Continuare în pag. a 2-a)

† Dr. LAURENŢIU STREZA
Arhiepiscopul Sibiului
şi Mitropolitul Ardealului

Catedrala Mitropolitană din Sibiu

Până la începutul secolului al XX-lea în Sibiu existau patru biserici româneşti, trei ortodoxe şi una unită (greco-catolică). Prima dintre ele era biserica cu hramul „Schimbarea la Faţă", numită „Biserica Grecească", situată pe Strada Măcelarilor (azi Strada Mitropoliei), deci „în cetate", zidită în anul 1797 de „compania" (asociaţia, societatea) negustorilor greci şi aromâni din Sibiu, care va deveni, de prin 1860, „catedrală" a ierarhilor ortodocşi de aici.

În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea s-au construit alte trei biserici, numai pentru români, dar „în afara zidurilor cetăţii" medievale Sibiu, în aşa-numitele „măierişti" (de la Mayerhöfe), deci în grădinile patricienilor saşi din oraş, în care munceau numeroşi ţărani români, fie ortodocşi, fie uniţi. Prima era biserica cu hramul „Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel", unită, cunoscută până azi sub numele de „Biserica dintre Brazi" (Strada Reconstrucţiei), începută în anul 1778.

A doua era biserica cu hramul „Bunavestire", cunoscută sub numele de „Biserica din Groapă", din cartierul „Iosefin" (după numele împăratului Iosif II), în Strada Justiţiei de azi. O primă biserică s-a construit aici între anii 1788—1789 de către „jupâneasa" Stana, soţia lui Hagi Pătru Luca. Fiind distrusă de un cutremur în anul 1802, ea a fost refăcută „din temelie" de un renumit om de afaceri sibian, Hagi Constantin Pop, ginerele primilor ctitori.

A treia biserică românească, tot ortodoxă, cu hramul „Sfântul Evanghelist Luca", este situată în Strada Lungă, deci tot în „Maierii" Sibiului, în apropiere de cea „dintre brazi", a cărei construcţie s-a încheiat în anul 1791. Este ctitoria episcopilor Ghedeon Nichitici şi Gherasim Adamovici, care au păstorit la Sibiu. În aceste două biserici ortodoxe slujeau de multe ori episcopii de la Sibiu.

Alte două biserici ortodoxe româneşti existau în satele Turnişor şi Guşteriţa, care, în secolul al XX-lea, au devenit cartiere ale oraşului Sibiu.

Aşa cum relatam mai sus, abia în jurul anul 1860, biserica „grecească", cu hramul „Schimbarea la Faţă", din Strada Măcelarilor a intrat sub jurisdicţia canonică a Episcopiei (din 1864 devenită Mitropolie) ortodoxe române a Ardealului, care îşi avea sediul la Sibiu (din 1761). Neavând deci o biserică corespunzătoare, episcopul (din 1864 mitropolitul) Andrei Şaguna (1846—1873) a început demersurile necesare în vederea construirii unei catedrale, încă din anul 1857. El a iniţiat o colectă în cuprinsul tuturor eparhiilor ortodoxe din Imperiul Habsburgic, dar rezultatele ei n-au fost mulţumitoare, fapt pentru care nici n-a pus problema începerii unei construcţii. Sub urmaşul său în scaun, mitropolitul Miron Romanul (1874—1898), s-au făcut alte colecte şi s-au purtat discuţii cu privire la locul de zidire a viitoarei catedrale în cadrul Sinodului eparhial (Adunarea eparhială) al Arhiepiscopiei Sibiului.

Lucrările de zidire au început abia după alegerea şi înscăunarea mitropolitului

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. Prof. Dr.
MIRCEA PĂCURARIU

Tradiţie şi continuitate — vechea bisericuţă „a grecilor" din Sibiu —

Pentru întreaga suflare românească din Sibiu şi din întreg Ardealul ortodox, Catedrala mitropolitană cu hramul „Sf. Treime" are o semnificaţie spirituală deosebită. Ea concentrează în zidurile şi în fiinţa ei toată jertfa şi toată strădania de secole a generaţiilor de români care şi-au dorit-o şi au visat-o dintotdeauna tot atât de impunătoare şi de măreaţă cum este ea astăzi. Sionul sau *„muma bisericilor"* din Ardeal, cum era ea socotită, îmbracă în acest an aleasă haină de sărbătoare, căci se împlinesc exact 100 de ani de când în Duminica Samarineencii a anului 1906 şi-a primit harul sfinţeniei prin slujba sfinţirii ei.

De 100 de ani turnurile ei majestuoase se înalţă către cer ca două braţe ale românilor, căutând izbăvirea şi cerând ajutorul Celui de Sus.

De 100 de ani, clopotele ei vestesc bucuria sau jalea şi chemarea la rugăciune, iar de 100 de ani la altarul ei se săvârşeşte zilnic jertfa cea necruntată a arhiereului Hristos.

Puţini mai ştiu însă că pentru a se înălţa măreaţa Catedrală a fost nevoie să se demoleze un şir de clădiri din actuala stradă a Mitropoliei ca şi vechea bisericuţă numită *„a grecilor"*, ce avea hramul „Schimbării la faţă" a Mântuitorului. Construită de către negustorii „greci" aşezaţi de-a lungul istoriei în oraşul de pe malurile Cibinului, vechea bisericuţă era modestă şi ascunsă în fundul unei curţi strâmte, iar prin aspectul ei umil era chemată *„să vestească toată umilinţa, câtă a trebuit să îndure veacuri de-a rândul neamul şi legea noastră strămoşească în această ţară"* — cum se exprima în presa vremii un cronicar al vieţii bisericeşti (T.R. nr. 47/1906).

După căderea Constantinopolului sub turci la 29 mai 1453, au început să se aşeze şi prin părţile Sibiului negustori greci, organizaţi în aşa-zisele „companii privilegiate". De altfel şi prin alte oraşe ale ţării, negustorii greci din Turcia şi mulţi macedoromâni şi-au constituit propriile lor organizaţii comerciale şi implicit bisericeşti.

Astfel în 1636, principele Transilvaniei Gheorghe Rakoczy dă un rescript prin care companiştii greci primeau permisiunea de a se organiza, privilegiu confirmat apoi în 1701 de către împăratul Leopold şi în 1777 de împărăteasa Maria Tereza.

Comunitatea grecească din Sibiu se bucura de anumite drepturi şi libertăţi între care şi aceea de a-şi profesa nestingherită credinţa religioasă care era cea ortodoxă.

Preotul lor era adus din Turcia, la fel şi învăţătorul care se ocupa de educaţia copiilor. În anul 1690 se ridică biserica din Bungard de către companiştii greci, unde grecii din Sibiu îşi îngropau morţii. După zidirea Bisericii din Groapă în 1788 *„cu cheltuiala Jupânesei Stana Hagi Petru Luca"*, văduva unui negustor grec, aceştia îşi îngropau morţii în cimitirul acestei biserici, unele cruci aflându-se până astăzi acolo.

Cu toate drepturile pe care le aveau, grecii n-au putut să-şi construiască o biserică proprie a lor deoarece saşii nu le permiteau lucrul acesta.

În 1783 grecilor li s-a permis să-şi amenajeze o capelă într-o casă închiriată pe str. Poplăcii nr. 15 dar după scurt timp sunt evacuaţi cu forţa din acest imobil.

(Continuare în pag. a 2-a)

† VISARION RĂŞINĂREANU
episcop-vicar
Sibiu

Biserica „Schimbarea la faţă", a grecilor

Fruntaşi români ortodocşi care s-au remarcat între donatorii pentru zidirea Catedralei Mitropolitane

Ideea construirii unei catedrale mitropolitane a încolţit în mintea luminată a mitropolitului Andrei Şaguna. El a şi întemeiat *„fondul catedralei"*, despre care îi va încunoştiinţa pe fiii său duhovniceşti, din Arhidieceza Sibiului, prin pastorala de la Crăciunul anului 1857 şi apoi printr-un „cercular" adresat protopopilor şi preoţilor, la sfârşitul aceluiaşi an. Spre a se da pe el însuşi pildă de jertfelnicie, Şaguna va preciza în acel „cercular" cum că: *„în ceea ce se atinge de mine, dau deocamdată 2000 de florini, bani buni, urmând ca iarăşi să mai dau când îmi vor ierta împrejurările"*.

Mitop. Andrei Şaguna - 1864

Din păcate, colecta nu s-a ridicat, în vremea lui Şaguna, la un asemenea capital încât să-i permită să se poată angaja în lucrările de construcţie a catedralei.

În vremea urmaşului său în scaun, care a fost mitropolitul Miron Romanul, colecta ajunsese deja la 200.000 de florini, sumă ce ar fi permis demararea lucrărilor, dar noul mitropolit şi-a propus să construiască, în vecinătatea catedralei, încă alte două edificii: unul pentru Seminar şi altul pentru reşedinţa mitropolitană. Acest fapt a determinat întârzierea începerii lucrărilor la catedrală. Nu se ajunsese, de altfel, nici la un consens asupra locului unde urmau să fie amplasate cele trei edificii.

Mitropolitul Ioan Meţia-

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. prof.
DUMITRU ABRUDAN

Casă zidită spre a locui numele Domnului într-însa

(Urmare din pag. 1)

găciunilor care se rostesc în aceasta, bogăţia conţinutului şi armonia melodică a cântărilor şi rânduielilor liturgice sunt factori care produc în sufletul celui ce se roagă în biserică stări înălţătoare de trăire duhovnicească, pregătindu-l pentru primirea harului mântuitor.

Toate bisericile poartă acest slăvit nume de casă a lui Dumnezeu. În fiecare din ele slujitorii altarelor şi credincioşii se întâlnesc cu Unul şi Acelaşi Hristos, şi stau sub scutul Proniei cereşti. Există însă într-o eparhie şi o biserică mai aparte decât celelalte din parohiile care se află

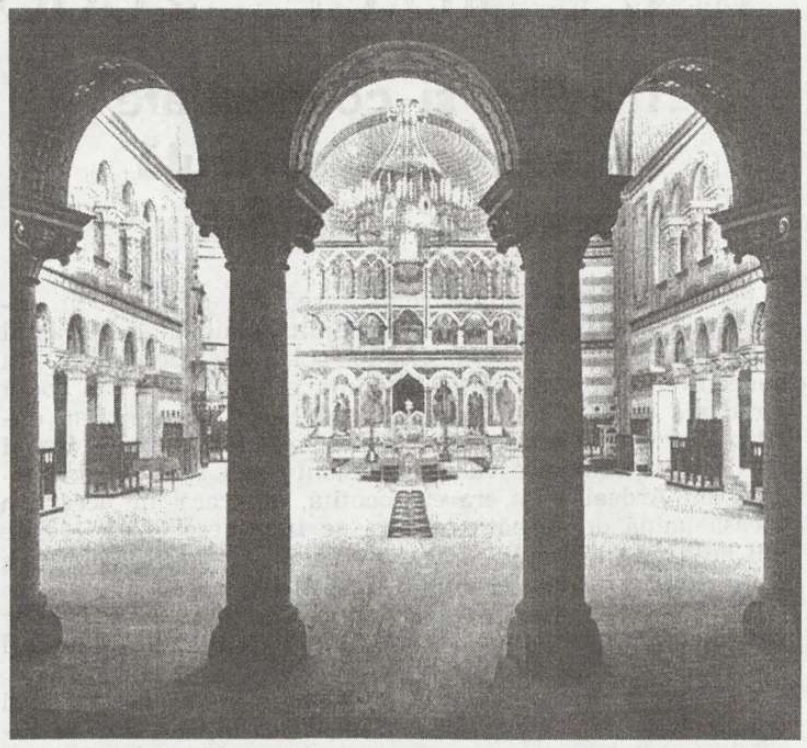

Catedrala - Vedere de interior, spre altar.

sub ascultarea ierarhului din acea eparhie. Este vorba de catedrala eparhială, biserica la altarul căreia slujeşte ierarhul, săvârşind Sfintele Taine, hirotonind preoţi şi mijlocind harul lui Dumnezeu pentru toţi cei încredinţaţi păstoririi lui. Este *„maica tuturor bisericilor"* dintr-o eparhie, cum inspirat o numeşte vrednicul de pomenire mitropolit Andrei Şaguna. În Arhiepiscopia noastră a Sibiului şi Mitropolia Ardealului rolul acesta primaţial, loc de onoare şi de cinste hărăzit de rânduielile canonice îl are catedrala mitropolitană, care se încununează acum, în această lună mai, cu cununa celor o sută de ani de existenţă. A fost zidită în vremea mitropolitului Ioan Meţianu (1899—1916) după planul Sfintei Sofia din Constantinopol, ctitoria împăratului Iustinian (527—565), distingându-se însă şi prin câteva particularităţi, cum ar fi cele două turnuri masive de la intrare, cu forme specifice arhitecturii eclesiale ardelene şi cu anumite elemente din stilul baroc. Interiorul este format dintr-o navă centrală, două nave laterale (despărţite de nava centrală prin stâlpi masivi cu capiteluri, cu trei abside spre răsărit, cea din mijloc fiind absida altarului.

Ca şi în cazul Sfintei Sofia, elementul central îl constituie cupola, înconjurată în exterior de patru turle mai mici. Totul în această frumoasă catedrală se ordonează în jurul unei axe centrale, încoronată de maiestatea acestei cupole, exprimând şi luminând frumuseţea locaşului şi a picturii, venind dintr-o adâncime tainică şi dintr-o înălţime nelimitată. Prin liniile ei, cupola traduce mişcarea coborâtoare a iubirii dumnezeieşti, sfericitatea ei reuneşte pe toţi oamenii în sinaxă (adunare liturgică), ca Trup tainic al lui Hristos.

Cu bolta ei largă, cupola pare a fi o imitare a cerului. Icoana Pantocratorului, înconjurată de cetele îngereşti şi luminată în mod unic de rândul de ferestre, arată simbolic că tot spaţiul văzut al bisericii e un cosmos dominat de cer şi orânduit ierarhic, care face din Liturghie o participare prin imitare sau o participare directă la liturghia cerească a îngerilor.

Întreaga arhitectură a acestei catedrale arată că într-adevăr, aşa cum am spus, locaşul de cult este „cerul pe pământ". Dumnezeu e prezent în el nu doar prin sfintele slujbe, prin sfintele icoane, dar şi prin intermediul simbolisticii arhitecturii. Sentimentul sfinţeniei, ca o însuşire personală a lui Dumnezeu Cel prea bun, este experiat şi este indicat prin arhitectonica bolţii unice centrale şi a altor bolţi mai mici, care exprimă o aplecare a Celui Atotputernic la diferite nivele, cu o mare grijă iubitoare, spre credincioşi. Se trăieşte în aplecarea îmbrăţişătoare a acestor bolţi coborârea lui Dumnezeu peste comunitatea din biserică, arătându-se astfel atât iubirea Lui, cât şi voinţa de a-i face pe membrii Bisericii să se strângă în iubirea, în îmbrăţişarea Lui tainică şi mântuitoare.

Târnosirea acestei sfinte catedrale s-a făcut în data de 30 aprilie/13 mai 1906, într-o atmosferă de profundă emoţie şi bucurie duhovnicească. Alături de arhiepiscopul şi mitropolitul Ioan Meţianu, din sobor au mai făcut parte Ioan I. Papp de la Arad, precum şi un sobor impresionant de preoţi şi diaconi, între care îi amintim pe Arhim. Augustin Hamsea, egumenul Mănăstirii Bodrog, Arhim. Dr. Ilarion Puşcariu, vicar al Arhiepiscopiei Sibiului şi Arhim. Vasile Mangra; pe asesorii consistoriali Dr. Elie Miron Cristea, Nicolae Ivan şi Matei Voileanu, pe protosincelul Dr. Eusebiu Roşca, pe Ioan Papiu, protopopul Sibiului, Simeon Popescu, fost protopop al Sibiului, Pavel Boldea, protopop militar în Sibiu, Vasile Damian, protopopul Zarandului, Ioan Droc, protopopul Miercurei Sibiului, Romul Furdui, protopopul Câmpenilor, Sergiu Medan, protopopul Sebeşului, Demetriu Moldovan, protopopul Sighişoarei, Petru Popovici, protopopul Abrudului, Galacteon Şagău, protopopul Reghinului, Dr. Vasile Stroia, protopopul Săliştei, Ioan Teculescu, protopopul Albei Iulia, Vasile Voina, protopopul Braşovului, Nicolae Borzea, protopopul Făgăraşului, Ioan Cândea, protopopul Avrigului, Vasile Domşa, protopopul Orăştiei, pe diaconii George Tulbure, Trandafir Scorobeţ şi Demetriu Câmpean.

Răspunsurile liturgice au fost date de corul Seminarului Andreian, dirijat de profesorul Dimitrie Cunţan.

Autorităţile locale au fost reprezentate de G. Thalmann, comitele suprem şi comes al saşilor, şi de primarul I. Drotleff al Sibiului.

Dintre oaspeţii de seamă îi amintim pe Nicolae Iorga, delegaţii episcopului Ioan Popea de la Caransebeş: Andrei Gnidin, protopopul Caransebeşului, Coriolan Brediceanu, deputat dietal, Alexie Oniţiu, jude reg. de tribunal. Familia Mocioni a fost reprezentată de Antoniu, Petru şi Ionel Mocioni.

Din partea celorlalte culte au fost prezenţi şi au transmis mesaje: Dr. Teusch, vicarul superintendentului săsesc din

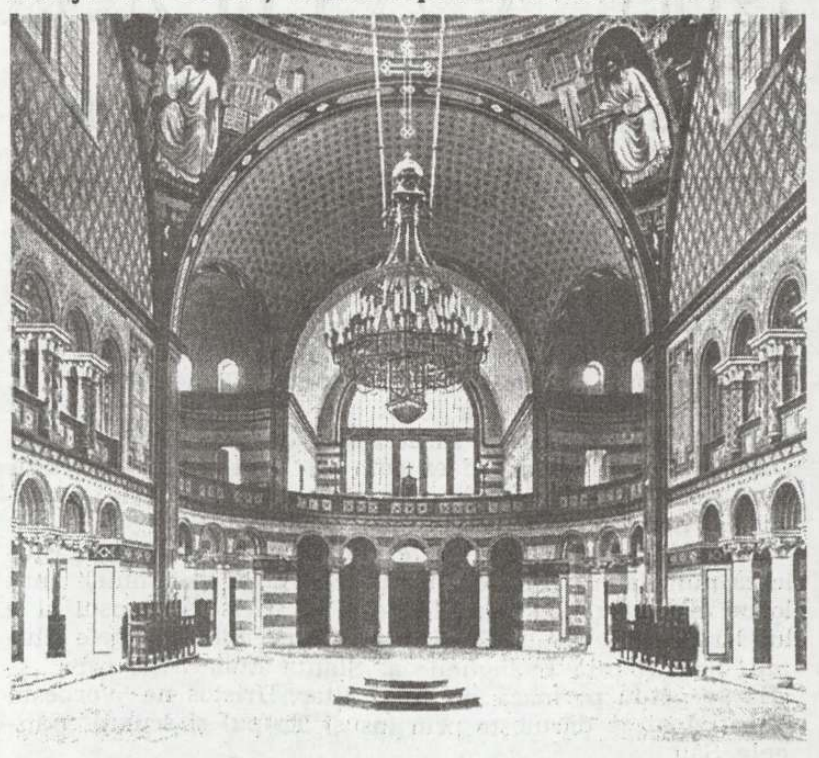

Catedrala - Vedere de interior, spre pronaos.

Sibiu, protopopul reformat I. Nagy şi protopopul catolic I. Togan. Se cuvine a-i menţiona şi pe Partenie Cosma, Sebastian Stanca şi Timotei Popovici.

Acum, când se împlinesc o sută de ani de când acest „Sion românesc" şi-a deschis larg porţile spre a primi tot atâtea generaţii de credincioşi ortodocşi români, cu adâncă evlavie îi pomenim pe toţi mitropoliţii Ardealului de numele cărora se leagă înălţarea acestui sfânt locaş: Andrei Şaguna, Miron Romanul şi Ioan Meţianu, ca şi pe cei care i-au succedat în scaun: mitropoliţii Nicolae Bălan, Iustin Moisescu, Nicolae Colan, Nicolae Mladin şi Antonie Plămădeală. Îi pomenim şi pe toţi cei care au contribuit cu obolul lor la zidirea acestei catedrale, pe slujitorii preoţi şi diaconi care au liturghisit şi propovăduit cuvântul lui Dumnezeu, şi pe toţi binecredincioşii creştini, vii şi adormiţi, care au iubit buna podoabă a acestei case a Domnului, pentru care ne rugăm să fie întărită şi păzită până la sfârşitul veacurilor.

Tradiţie şi continuitate

(Urmare din pag. 1)

În această situaţie, grecii reuşesc, în anul 1797, să-şi construiască pe str. Măcelarilor, în fundul unei curţi o bisericuţă de zid. Acest spaţiu a fost luat de greci de la un negustor român din cetate, Răduţ Stoica, care a încheiat cu ei un contract pe 36 de ani şi prin care se stipula că pot să-şi construiască acolo biserică, şcoală şi casă parohială. Biserica a fost construită într-un timp record de 2 ani, între 1797—1799, fiind pictată de către Ioseph Neuhauser, profesor de arte plastice de la Institutul Terezian din Sibiu pentru 550 de florini.

Biserica, de dimensiuni modeste, avea stilul romanic, cu o boltă rotundă, fără turn, cu un mic pridvor în faţă. Pe frontispiciul din interior era scris cu litere greceşti următorul text: *„Întărirea celor ce nădăjduiesc întru Tine, întăreşte Doamne biserica Ta, carea o ai câştigat cu scump sângele Tău 1799"*.

În ceea ce priveşte preoţii greci, cel mai vechi slujitor al companiei greceşti din Sibiu (efimerios — cum i se spunea) a fost Grigorie Aghioritul, venit de la Muntele Athos şi care în 1749 a fost aruncat în temniţă datorită atitudinii sale ostile faţă de Uniaţie.

În 1766 se afla la Sibiu un preot grec venit din Bucureşti, iar în 1790 era slujitor preotul Eghenios Mihail.

Amintim apoi şi pe arhimandritul Neofit, pe arhimandritul Dometie, la 1805, care a fost în relaţii bune cu episcopul Vasile Moga care-l şi numeşte pentru actele sale filantropice faţă de români *„făcător de bine şi bun părinte al neamului românesc neunit din Ardeal"*.

Urmează apoi arhimandritul Constantin până în 1823 când pleacă la Viena, secondat apoi de arhimandritul Kyril care este nevoit să plece în Constantinopol datorită unei neînţelegeri se pare cu Consistoriul român. A fost urmat de sincelul Ghenadie care a păstorit până la 21 iunie 1863, când trece la cele veşnice.

După moartea lui Meletie, comunitatea grecească împuţinându-se nu s-a mai simţit nevoia aducerii unui nou preot grec, ci s-a luat hotărârea ca biserica să fie administrată de ieromonahul Bogdan Gherman, secretarul episcopiei române. În 1864, biserica trece în folosinţa românilor iar Şaguna numeşte, în urma unui concurs, ca şi paroh pe Zaharia Boiu (1864—1884). Acesta a fost urmat de Simion Popescu (1885—1889), Ioan Papiu (1890—1907) şi Ioan Stroia (viitor episcop al Armatei) din 1908.

În anul 1902 bisericuţa grecească a fost demolată pe locul ei şi al clădirilor vecine zidindu-se noua catedrală. La 13 iulie acelaşi an s-a oficiat în ea o ultimă Sfântă Liturghie de un sobor de preoţi alcătuit din Ioan Papiu (paroh), asesorii Nicolae Ivan şi Matei Voileanu, diaconul Demetriu Câmpean. Predica zilei a fost rostită de către Dr. Elie Miron Cristea, asesor consistorial (viitorul patriarh al României reîntregite). Era prezentă floarea intelectualităţii române din Sibiu şi din întregul Ardeal şi Banat. În cuvântul său predicatorial a adus un omagiu vechiului locaş de cult, enumerând marile momente ale istoriei Bisericii noastre petrecute în ea. Deşi mică şi modestă, ascunsă în fundul unei curţi — spunea oratorul, biserica a servit drept catedrală episcopală şi mai apoi mitropolitană marelui Şaguna şi prin urmare *„toată lespedea de piatră pe care a călcat el, scaunul simplu de lemn în care a şezut el, altariul modest la care el a servit Domnului timp de peste un pătrar de secol au primit însemnătate deosebită, nu numai pentru parohienii săi ci pentru toţi credincioşii Bisericii Ortodoxe Române din această patrie"*.

În ziua următoare 14 iulie 1902 au început lucrările de demolare ale bisericuţei iar la 18 august 1902 s-a pus piatra de temelie de către mitropolitul Ioan Meţianu.

De la vechea bisericuţă grecească ni s-au păstrat până astăzi câteva obiecte liturgice. Amintim astfel cele 4 icoane împărăteşti, pictate pe lemn şi ferecate în argint şi împodobite cu pietre scumpe şi care se păstrează astăzi în altarul Catedralei mitropolitane. Vechiul iconostas — de fapt partea superioară a lui — a fost demontat şi adus la biserica nouă din Gura Râului unde se află în prezent. Cele 4 icoane împărăteşti (Maica Domnului, Eleusa — Mântuitorul — Sf. Ioan Botezătorul şi Sf. Atanasie cel Mare) au fost ferecate în argint, ele fiind pictate probabil mult mai înainte şi fiind puse mai întâi în Capela grecească de pe strada Poplăcii şi de acolo aduse în vechea bisericuţă. Icoana Mântuitorului a fost ferecată în argint de către: *„cinstitul secretar"* al *„cinstitului domn Ianache Teodoranul"* şi dăruită *„bisericii romeilor"* la 4 ian. 1763, fiind paroh Iacob Olimpiotul. Icoana Maicii Domnului a fost afierosită de către *„robul lui Dumnezeu Stamati Nikolaou"* la 20 ian. 1762.

Iconostasul vechii biserici - Icoana Învierii

Icoana Sf. Ioan Botezătorul a fost ferecată în argint de către *„cinstitul domn Epistat Petru"* şi dăruită *„spre pomenire la 1 ian. 1771"*.

În fine icoana Sf. Atanasie a fost realizată de către *„Nikolaus Stamon din ţara Albaniei"* şi afierosită *„bisericii companiei romeilor din Sibiu spre pomenirea acestuia la 1 ian. 1783"*. Tot de la vechea bisericuţă se păstrează un potir de argint aurit lucrat la Viena, împodobit cu 8 emailuri, cuprinzând scene din patimile Mântuitorului, precum şi un disc şi o steluţă din acelaşi material. Aceste sfinte vase au fost dăruite vechii bisericuţe devenite catedrală, de către mitropolitul Andrei Şaguna. Un astfel de potir a fost donat tot de către Şaguna şi bisericii vechi — Sf. Paraschiva — din Răşinari. De asemenea amintim un vas de agheazmă din argint cu următoarea inscripţie în greceşte: *„Acest vas s-a făcut cu cheltuiala prea cinstitului domn Ioannou Theodoranu Tsingou şi s-a afierosit de către acesta bisericii romeilor (grecilor) din Sibiu în timpul Ieromonahului Iakob Olimpiotul 1761"*, precum şi o icoană a Maicii Domnului din argint (format 35/32) aflată astăzi în tezaurul Catedralei şi având la subsol în greceşte următoarea inscripţie: *„S-a dăruit această cinstită icoană spre fericita pomenire a Elenei, soţia domnului Ioan ... în anul 1770 luna februarie ziua 24 Sibiu"*.

Iată pe scurt, câteva date privitoare la vechea bisericuţă de pe locul actualei Catedrale mitropolitane din Sibiu. Prin trecutul ei istoric, prin marile evenimente ce s-au petrecut în ea şi la care a fost martoră, vechea bisericuţă *„grecească"* rămâne în conştiinţa sibienilor ca un reper spiritual şi ca o amintire de mare preţ. Acum la împlinirea celor 100 de ani de la sfinţirea catedralei zidită pe locul ei, se cuvine să înălţăm un gând de rugăciune şi de pioşenie celor care au zidit-o şi s-au rugat şi în vechea biserică şi ori de câte ori vom păşi în noul locaş să ne înălţăm mintea şi inima către Dumnezeu rugându-L: *„întăreşte, Dumnezeule, sfânta şi dreapta credinţă a dreptmăritorilor Tăi creştini şi sfânt locaşul acesta păzeşte-l în veacul veacului. AMIN"*.

Aspecte inedite referitoare la viaţa vechii comunităţi greceşti din Sibiu

Fără a încerca să supraevaluăm anumite realităţi istorice legate de convieţuirea între naţiuni şi interconfesională care a avut loc de-a lungul vremii în zona Sibiului, putem afirma că oraşul nostru a cunoscut în ceea ce priveşte convieţuirea cu comunitatea greacă de aici, una dintre cele mai fericite file de istorie a lui.

Deşi stabilirea legală a grecilor în zona Sibiului are loc în 1550, cu acordul principelui Transilvaniei de atunci, credem că acest lucru s-a întâmplat cu ceva timp înainte, poate în perioada imediat următoare căderii Imperiului Bizantin din 1453. Compania greacă din Sibiu înfiinţată prin privilegiul de întemeiere acordat de către principele Gheorghe Rakoczi în 8 iulie 1636 se înscrie într-un proces general de constituire a unor astfel de companii comerciale pe întreg teritoriul continentului european cum ar fi cele engleze, franceze, ruseşti sau olandeze, proces ce s-a desfăşurat între 1555—1670.

Deşi românii mai avuseseră în anumite zone şi pe parcursul sec. XVI dreptul de a-şi construi biserici în oraşe, pentru o lungă perioadă de timp, până la apariţia decretului de convieţuire din 1781, românii transilvăneni nu aveau dreptul să cumpere terenuri sau să clădească biserici în interiorul oraşelor. La fel s-a întâmplat şi cu populaţia greacă, care fiind şi ea în întregime ortodoxă nu avea dreptul să tulbure „culoarea etnică" a aşezărilor din Ardeal. Într-o vreme în care cercurile conducătoare erau catolice sau protestante păstrarea tradiţiilor ortodoxe devenise tot mai dificilă. De abia după 1777, când împărăteasa Maria Tereza le-a permis membrilor Companiei să-şi aducă şi familiile în Imperiu, dezvoltarea economică creşte şi împreună cu ea, implicit, şi poziţia preotului comunităţii greceşti.

Activitatea comercială a Companiei greceşti din Sibiu se desfăşura ţinând seamă de anumite decrete imperiale, care stipulau ce mărfuri pot fi vândute, ca şi tipul relaţiilor cu autorităţile locale. În fiecare an membrii companiei vărsau în vistieria statului o sumă de bani, drept impozit, urmând a se bucura în schimb de autonomie comercială deplină. Istoria acestei companii se află în codicii greci 976—980 din Biblioteca Academiei Române, ca şi în alte astfel de surse prezente la diferite biblioteci din Atena.

Desigur că importanţa prezenţei acestei Companii greceşti la Sibiu are pentru noi în primul rând o conotaţie culturală şi spirituală. Şi când spun aceasta mă refer la convieţuirea românilor de aici cu membrii acestei companii, la efortul comun de păstrare a tradiţiilor ortodoxe şi promovare a culturii, ştiut fiind faptul că la Sibiu funcţiona una dintre cele mai renumite Şcoli greceşti din Imperiul Austro-Ungar.

Biserica veche. Icoanele împărăteşti (argint)

În anul 1640 îl întâlnim ca preot slujitor al grecilor din Sibiu pe pr. Serafim Ilaro, trimis la cererea acestora de către Mănăstirea Iviron din Muntele Athos. Se slujea probabil în diferite case, deoarece doar din 12 ianuarie 1690 grecii primesc autorizaţia de a-şi construi o biserică în afara cetăţii, la Bungard, biserică ce purta hramul Sf. Atanasie şi care a fost terminată în 1691. Ţinând cont de faptul că într-un registru de inventariere a cărţilor şi obiectelor de cult, scris în limba greacă (registru aflat în Biblioteca Mitropolitană din Sibiu), se precizează că pe un potir folosit în cultul lor era gravat anul 1620, credem că şi înainte de pr. Serafim Ilaro, menţionat în anul 1642 ca preot al comunităţii greceşti, au existat alţi slujitori ai acestei comunităţi.

Înainte de zidirea bisericii greceşti care s-a aflat pe locul actualei catedrale, comunitatea greacă avea o mică capelă într-o casă închiriată pe „ulita Poplăcii" nr. 15, actuala str. Moldovei nr. 35. În urma unui contract de cumpărare scris în limba germană şi datat 25 februarie 1797, Compania greacă cumpăra de la negustorul român Stoica Răduţ imobilul situat pe str. Măcelarilor nr. 99 (potrivit contractului acesta este numărul casei şi nu 35 sau 31 cum am mai întâlnit), cu toate dependinţele şi grădina aferentă. Contrac-

(Continuare în pag. a 7-a)

Drd. ŞTEFAN TOMA

Catedrala Mitropolitană din Sibiu

(Urmare din pag. 1)

Ioan Meţianu (1899—1916), fost episcop la Arad. Deşi s-a hotărât ca noua catedrală să fie zidită pe un teren viran, proprietatea Arhiepiscopiei (situat în Strada numită pe atunci „Schewis", azi Bulevardul Victoriei, pe locul actualului Tribunal judeţean şi a unor imobile ale Arhiepiscopiei), totuşi, la insistenţele mitropolitului Meţianu, s-a hotărât, în final, ca noua catedrală să fie zidită în Strada Măcelarilor, în faţa reşedinţei mitropolitane, pentru ca să fie „în centrul oraşului", adică „în cetate". În această situaţie, a fost demolată vechea biserică „grecească", precum şi alte opt(!) case din jurul ei din Străzile Mitropoliei şi Xenopol de azi, pentru a se crea un spaţiu corespunzător.

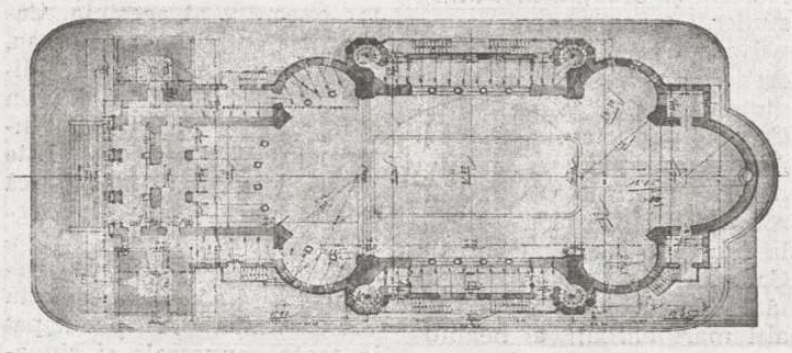

Planul orizontal al catedralei

Planul noii catedrale a fost conceput de doi arhitecţi din Budapesta: Iosif Kommer şi Virgil Nagy, inspirându-se după cel al catedralei „Sfânta Sofia" din Constantinopol, ctitoria împăratului Iustinian (527—565). La dorinţa expresă a mitropolitului, s-a modificat planul iniţial, în sensul că au fost înălţate cu câţiva metri cele două turnuri de la intrare, care au primit astfel forma unor turnuri specifice arhitecturii eclesiale ardelene, cu anumite elemente din stilul baroc. Biserica are următoarele dimensiuni: 53,10 m lungime, 25,40 m lăţime (sub cupolă), 24,70 m înălţimea cupolei în exterior, 15 m diametrul cupolei, 45 m înălţimea celor două turnuri. Interiorul catedralei e format dintr-o navă centrală, două nave laterale (despărţite de nava centrală prin stâlpi masivi cu capiteluri), cu trei abside spre răsărit, cea din mijloc fiind absida altarului. Elementul central îl constituie cupola, înconjurată în exterior de patru turle mai mici.

În orice caz, prin catedrala din Sibiu s-a introdus şi în Ardeal stilul bizantin, bine cunoscut dincolo de Carpaţi, adică în Ţara Românească şi în Moldova.

Conducerea şi supravegherea lucrărilor de construcţie au fost încredinţate arhitectului oraşului Sibiu Iosif Schussnig. Lucrările de construcţie au început în august 1902 şi s-au desfăşurat într-un timp „record". La 30 octombrie 1903 s-au fixat crucile de pe cele două turnuri, lucrate la Sibiu şi aurite la Viena. În vara anului 1904 s-au comandat patru clopote la firma Friedrich Seltenhofen din Şopron; cel mai mare s-a aşezat în turnul de miazănoapte, iar celelalte trei în turnul de miazăzi (cele din urmă au fost „rechiziţionate" în cursul Primului Război Mondial şi transformate în tunuri, încât au putut fi înlocuite abia în anii 1926 şi 1930); s-au tras pentru prima dată la 10 decembrie 1904.

Pictura catedralei a fost încredinţată lui Octavian Smigelschi (n. 1866 în Ludoş, jud. Sibiu, † 1912, tatăl fiind un refugiat politic polonez, iar mama aromâncă), cu studii la Academia de Arte Frumoase din Budapesta şi cu multe călătorii de studii în mari centre artistice din Apusul Europei şi în vechea Românie, profesor de Desen la Gimnaziul din Dumbrăveni, jud. Sibiu. Pentru că fondurile de zidire a catedralei erau epuizate, Smigelschi n-a putut picta decât o parte din catedrală şi anume cupola (cu Iisus Hristos Pantocratorul, înconjurat de Sf. Fecioară Maria, Sf. Ioan Botezătorul şi cetele îngereşti), pandantivii de sub cupolă (cu cei patru evanghelişti) şi iconostasul. Pe acesta a zugrăvit: cele patru icoane împărăteşti (Iisus Hristos, Fecioara Maria cu pruncul, Sf. Ioan Botezătorul şi Sf. Nicolae), Bunavestire şi Arhanghelii Mihail şi Gavriil; în registrul superior: şase icoane numi-

Pictorul Octavian Smigelschi

te „prăznicare", adică icoane ale marilor sărbători de peste an: Naşterea, Botezul, Învierea, Cina cea de Taină (în mijloc), Înălţarea la cer, Pogorârea Duhului Sfânt şi Schimbarea la Faţă; în registrul al treilea sunt pictaţi cei 12 Apostoli, având în mijloc icoana Sfintei Treimi, adică icoana hramului bisericii; deasupra este o cruce cu Mântuitorul răstignit, având la picioare pe Maica Sa şi pe Sf. Ioan Evanghelistul.

Pictura în frescă a lui Smigelschi se caracterizează prin aceea că la fondul tradiţional bizantin, frecvent în ţările româneşti medievale, el a adăugat o serie de elemente din pictura Renaşterii, precum şi diverse motive ornamentale din arta populară românească. În felul acesta, el a creat o sinteză strălucită bizantino-renascentisto-românească, un stil propriu, pe care istoricii de artă l-au numit „neobizantin". Smigelschi este considerat primul pictor bisericesc „modern" în Ardeal.

Restul catedralei a fost împodobit cu desene geometrice, executate de pictorul Ludovic Kandler din München. Zugrăveala acestuia a fost înlocuită cu una nouă, în anii 1958—1965, executată de Anastasie Demian din Timişoara şi Iosif Keber din Târgu Jiu. Notăm că în frontonul (balconul) catedralei (între cele două turnuri) se găsesc cinci mozaicuri, lucrate la München, după desenele aceluiaşi L. Kandler; ele reprezintă pe Mântuitorul, înconjurat de cei patru evanghelişti.

O parte din mobilierul catedralei şi anume partea sculptată a iconostasului, amvonul, scaunul arhieresc, pulturile pentru cântăreţi, un tetrapod, au fost lucrate din lemn de paltin de către firma C.M. Babic din Bucureşti. Restul mobilierului, adică scaunele pentru preoţi şi credincioşi, precum şi uşile de la intrarea principală — minuţios sculptate —, ca şi uşile de la intrările secundare, au fost lucrate din lemn de stejar de către „măestrul" Emil Petruţiu din Sibiu, un adevărat artist care se specializase şi în Apusul Europei.

Candelabrul mare, cu 76 de lumini-becuri de sub cupolă, a fost lucrat de firma Zeiser — Habinger din Viena, iar chivotul de pe masa altarului a fost lucrat din metal aurit în foc la Würtenberg.

Trebuie să notăm aici măcar câteva din miile de „ctitori şi binefăcători" ai catedralei mitropolitane. Între cei care au făcut primele donaţii, începând cu anul 1857, s-au numărat: Andrei Şaguna, împăratul Francisc Iosif I, familia Sina din Viena (de origine aromână), episcopiile ortodoxe din Imperiul Habsburgic, protopopiatele ortodoxe din Ardeal, câţiva credincioşi. Între anii 1902—1906, deci în timpul lucrărilor de construcţie, s-au adăugat şi alţii, între care pe primul loc s-a situat cunoscutul om politic şi un timp preşedinte al „Astrei" Alexandru Mocioni din Banat (1841—1909), cu 60.000 coroane. Mai pot fi consemnaţi: Dr. Iosif Gall, fiu de preot, membru în „Casa Magnaţilor" din Budapesta, apoi cunoscuţii mecenaţi Partenie Cosma, directorul Băncii „Albina" din Sibiu, Ioan Mihu, director de bancă în Orăştie, Alexandru Lebu din Sibiu, Vasile Stroescu din Basarabia, credinciosul Vasile Cora Soliman din Viştea de Sus, 34 de bănci din Ardeal şi Banat, toţi „asesorii consistoriali" (consilieri eparhiali) din Sibiu, profesorii Institutului Teologic şi ai Gimnaziilor îndrumate de Biserică, toţi protopopii, preoţii şi învăţătorii şcolilor primare ale Bisericii şi mulţi credincioşi-ţărani din diverse parohii.

În încheiere, trebuie să notăm că un rol de excepţie în toate acţiunile legate de zidirea şi împodobirea catedralei a avut ieromonahul Dr. Elie Miron Cristea (1868—1939), viitorul patriarh al Bisericii Ortodoxe din România întregită, în calitatea pe care o avea de membru al unui comitet restrâns al Arhiepiscopiei care era încredinţat cu supravegherea şi îndrumarea lucrărilor. Pentru o mai bună documentare, el a făcut o călătorie de studii în vechea Românie şi în Bucovina, pentru a cunoaşte la faţa locului arhitectura, pictura şi sculptura bisericilor de acolo, încât a putut da îndrumările de rigoare atât pictorului Smigelschi (el a stăruit pentru introducerea unor elemente decorative din arta populară românească), cât şi celorlalţi artişti şi meşteri care au lucrat la împodobirea catedralei. De asemenea trebuie menţionaţi aici şi „asesorul" (consilierul) economic al Arhiepiscopiei Nicolae Ivan, viitor episcop al Clujului şi „cassarul consistorial" (casierul) Pantaleon Lucuţa, „căpitan chesaro-crăiesc în penziune", care se ocupau cu problemele financiare.

Sfinţirea catedralei a avut loc la 30 aprilie / 13 mai stil nou 1906, la Duminica Samarinencii, fiind săvârşită de mitropolitul Ioan Meţianu şi episcopul Ioan Papp de la Arad, înconjuraţi de un mare sobor de arhimandriţi, protopopi, preoţi şi diaconi. Erau de faţă reprezentanţii autorităţilor locale şi ai celorlalte culte din Sibiu.

În catedrala din Sibiu au slujit toţi mitropoliţii Ardealului din secolul al XX-lea: Ioan Meţianu (1899—1916), Vasile Mangra (1916—1918), Nicolae Bălan (1920—1955), Iustin Moisescu (1956—1957), Nicolae Colan (1957—1967), Nicolae Mladin (1967—1981), Antonie Plămădeală (1982—2005), iar azi Î.P.S. Laurenţiu Streza (din noiembrie 2005), precum şi toţi episcopii-vicari ai Arhiepiscopiei Sibiului.

Ca preoţi-parohi au slujit, între alţii: Ioan Stroia, viitor episcop al Armatei, Emilian Cioran, tatăl viitorului filosof Emil Cioran, la care se adaugă consilierii Arhiepiscopiei şi profesorii Institutului Teologic (azi Facultatea „Andrei Şaguna"), profesori de Religie din Sibiu, angajaţi ai Arhiepiscopiei etc. Între numeroşii diaconi care au slujit aici trebuie să-i notăm pe Dumitru Câmpean, Grigorie Comşa, viitor episcop la Arad, Petru Gherman, Ioan Circov, Iosif Bolog, Vasile Gârbu, Gheorghe Papuc, Constantin Voicu.

Corul catedralei a fost condus de dirijori de prestigiu, care funcţionau şi ca profesori de Muzică bisericească la Institutul Teologic: Timotei Popovici (1907—1940), Gheorghe Şoima (1940—1985), Ion Popescu (1985—1992, ca dirijor „secund" din 1954) şi Vasile Grăjdian (din 1992).

În decursul celor o sută de ani de existenţă, catedrala a fost vizitată de numeroşi oameni de cultură, oameni politici, conducători de Bistrici creştine, reprezentanţi ai Consiliului Mondial al Bisericilor. Au slujit în ea patriarhi, mitropoliţi, episcopi şi preoţi, reprezentând diferite Biserici ortodoxe surori.

Catedrala din Sibiu rămâne şi în viitor un simbol al unităţii ortodoxe din Ardeal, dar şi un monument reprezentativ pentru arta bisericească din secolul al XX-lea.

Soborul care a săvârşit slujba sfinţirii

Fruntaşi români ortodocşi

(Urmare din pag. 1)

nu va fi acela în timpul căruia se vor începe şi se vor finaliza lucrările de zidire a noii catedrale. El va adresa clerului şi credincioşilor un nou „cerculariu" pentru argumentarea fondului pentru catedrală. Ca şi mitropolitul Şaguna, tot astfel şi Ioan Meţianu va premerge

Mitropolitul Ioan Meţianu

cu exemplul propriu, contribuind cu 5.000 de coroane.

Răspunsul întregii suflări româneşti, la noul „cerculariu", datat 5/18 august 1902, a fost nu numai prompt ci şi foarte încurajator, ca valoare. În „Istoricul zidirii catedralei mitropolitane", semnat de Dr. Ilarion Puşcariu, Dr. E. M. Cristea şi Matei Voileanu şi publicat în 1908, în Editura arhidiecezană de la Sibiu, avem redate, în partea finală, liste cu toţi contribuabilii: asesori consistoriali, deputaţi congresuali şi sinodali, protopopi, preoţi, profesori de la Seminarul Andreian, învăţători, profesori şi elevi din liceele şi şcolile confesionale, mireni de pe întreg cuprinsul arhidiecezei Sibiului, membri ai corporaţiunilor de meseriaşi, reprezentanţi ai băncilor româneşti, români stabiliţi pe continentul american şi câţiva donatori din provinciile româneşti de peste munţi.

Dintre aceştia ne-am propus să-i selectăm pe cei indicaţi în titlul acestui articol, adică pe fruntaşii români ortodocşi care s-au impus printr-o contribuţie mai substanţială la zidirea catedralei mitropolitane, făcând astfel dovada dragostei lor fierbinte faţă de Biserica şi neamul din care au odrăslit.

Pe primul loc va trebui însă să menţionăm nu o persoană ci o ilustră familie de macedoromâni, care a fost familia Mocioni (cu nume maghiarizat Mocsonyi), care a donat suma de 60.000 de coroane, incomparabil mai mult decât oricare dintre ceilalţi donatori.

Această familie era originară din Moscopole, centru economic şi cultural al aromânilor din Macedonia, care a ajuns la cea mai mare înflorire în secolul al XVIII-lea, dar care, după o serie de jafuri organizate de turci (cele mai mari au fost în 1769 şi 1788), a decăzut, determinând emigrarea familiilor fruntaşe peste Dunăre. Acolo, în Moscopole, această familie „avea case şi curţi mari şi biserică proprie, la al cărei altar servia totdeauna unul dintre membrii familiei" (a se vedea „Enciclopedia Română", publicată sub auspiciile ASTREI, în 1900, de către Dr. C. Diaconovich, p. 303).

Datorită vremurilor tulburi de care aminteam, şi doi fraţi din această familie au trecut Dunărea în Valahia, iar de acolo au ajuns în capitala Ungariei.

Amândoi au luat parte la războiul dus de Liga Sfântă (Rusia, Austria, Veneţia şi Polonia) împotriva Turciei, război încheiat cu victoria de la Zenta (1697) şi pacea de la Karlowitz (1698—1699), când Turcia a fost declarată înfrântă. Unul dintre cei doi fraţi Mocioni (cel mai mic) a căzut pe câmpul de luptă, iar celălalt, pe nume Petru care era confesor militar, a rămas în tabără, luând parte la bătălia pentru eliberarea Timişoarei şi alungarea turcilor din Banat.

Precum aflăm tot din Enciclopedia Română a lui C. Diaconovich, după acest Petru (I) Mocioni au rămas trei fii: Petru (II), Mihail şi Andrei. Primul dintre ei a murit fără urmaşi, iar ceilalţi doi sunt întemeietorii celor două ramuri ale familiei: *„de Mocioni"* şi *„de Foen"*. Împăratul Iosif al II-lea a înnobilat aceste două ramuri, ca recunoaştere a meritelor şi sacrificiilor pentru tron şi ţară.

După Dr. Teodor Botiş, care a alcătuit o „Monografie a familiei Mocioni", publicată la Bucureşti în 1939, Petru (I), preotul militar, ar fi murit şi el în bătălia pentru eliberarea Timişoarei, iar Mihail şi Andrei Mocioni ar fi urmaşii unui alt preot macedoromân, Constantin Mocioni, care a imigrat în Ungaria pe la 1747.

Blazonul familiei Mocioni

Trecând peste aceste informaţii contradictorii, vom arăta că descendenţii şi dintr-o ramură şi din cealaltă ai Familiei Mocioni au jucat un rol important în timpul revoluţiei din 1848 iar, în anii ce au urmat, au apărat cu mult zel drepturile românilor, în parlamentul Ungariei, în care au ajuns deputaţi. Peste 100 de tineri români din Transilvania şi Banat au beneficiat în secolul al XIX-lea de stipendii la Universităţile din Budapesta şi Viena, din partea Mocioneştilor. Tot lor li se datorează, în mare măsură, restaurarea Mitropoliei Ortodoxe Române din Transilvania la 1864, cu primul ei mitropolit, Andrei Şaguna. Cu sprijinul lor neprecupeţit s-au înfiinţat şi susţinut organe de presă, societăţi culturale şi bănci româneşti. Nici o altă familie nu s-a impus prin opere de binefacere şi susţinere a drepturilor românilor precum s-a impus această familie Mocioni. Câţiva dintre membrii ei au plătit chiar cu viaţa curajul de a se fi implicat în luptele politice pentru apărarea drepturilor românilor.

Dat fiind faptul că spaţiul nu ne permite să-i pomenim fie şi pe cei mai reprezentativi dintre membrii acestei familii, vom consemna totuşi numele celor care s-au implicat direct în sprijinirea construirii catedralei mitropolitane. Aceştia au fost fraţii *Alexandru* şi *Eugeniu Mocsonyi* şi vărul lor *Zeno Mocsonyi*. Toţi trei au fost avocaţi de renume, cu studii de Drept la Budapesta, Viena şi Graz. Toţi trei au fost deputaţi în parlamentul ungar, calitate în care au militat cu stăruinţă pentru drepturile celor pe care i-au reprezentat şi care au fost românii din Transilvania şi Banat. Nu mai puţin, au participat activ în congresele şi sinoadele eparhiale din Caransebeş şi Sibiu. Alexandru Mocsonyi a sprijinit în mod decisiv înfiinţarea băncii „Albina", al cărei prim preşedinte a fost. A fost ales şi preşedinte al ASTREI.

Alexandru şi Zeno Mocsonyi sunt semnatarii, în numele întregii familii, a actului de donaţie pentru zidirea Catedralei Mitropolitane. Alături de ei mai semnează încă trei reprezentante ale aceleiaşi familii.

Redăm, în continuare, cuprinsul actului de donaţie, cu suma de 60.000 de coroane din partea familiei Mocioni:

„Înalt Prea Santia Ta,
Domnule Arhiepiscop
şi Mitropolit!

Adânc petrunşi de pietate, iubire şi veneraţiune facia de morţii familiei, îndeosebi facia de fericiţii în Domnul adormiţi Caterina, Mihail, Antoniu, Georgiu şi Eugeniu, cari ne erau mai aproape, donăm în pia lor memorie, pentru Catedrala metropolitană, 60.000 coroane.

Aducând aceasta Înalt Prea Santiei Tale la binevoitoară cunoscinţă, Te rugăm Prea Santite a primi expresiunea consideraţiunei noastre celei mai distinse.

Birchiş 22 Septembre 1902 st. v.

Alex. Mocsonyi
Zeno Mocsonyi
— văd. contesa Andreiu Bethlen, născută Livia de Mocsonyi,
— contesa Rudolf Bissingln — Nippenburg, născută Giorgiana de Mocsonyi,
— văd. Eugeniu de Mocsonyi, născută Teresia Horvath de Zalaber.
Înalt Prea Santiei Sale Domnului Ioan Meţianu Arhiepiscop şi Mitropolit în Sibiu"

Alex. Mocioni

Meritul acestei familii este menţionat într-o placă de marmură ce se află fixat pe peretele de la intrarea în catedrală.

Pentru a elucida ce semnifică localitatea Birchiş, menţionată în acest act de donaţie, vom arăta că familia Mocioni a avut moşii şi a construit, la jumătatea secolului XIX, castele, în următoarele cinci localităţi: Birchiş, Bulci şi Căpâlnaş din jud. Arad, Foieni, din jud. Timiş şi Vlaicoveţ din Banatul Sârbesc. Dintre aceste castele mai există azi doar trei, unul (cel din Birchiş) fiind distrus în 1919, iar altul (cel din Vlaicoveţ) rămânând, după 1918, în Banatul sârbesc.

*

Îndată, după această ilustră familie Mocioni se cuvine să înscriem numele unui credincios simplu, cu mare dragoste şi el faţă de Biserica noastră. Este vorba de *Vasile Cora Soliman*, fost sergent major şi factor poştal, în Viştea de Sus, jud. Braşov, care a donat pentru catedrală, în total suma de 5 488 de coroane şi a constituit, la consistoriu, o fundaţiune de 3 000 de coroane, în memoria fiului său Tarasiu, pe care îl pierduse. Este impresionantă menţiunea pe care acest vrednic român o face în încheierea actului de donaţie, datat 5 octombrie 1903: *„Făcut-am această danie a văduvei din Sf. Evanghelie, din banii crucereşte cruţaţi, cu smerită rugăminte ca să mă pomenească Dumnezeu şi pe mine întru împărăţia Sa, ca pe unul care am făcut pentru biserică şi neam tot ce am fost în stare"* (A se vedea „Istoricul zidirii . . .", p. 149).

*

Juristconsultul şi omul politic român *Iosif Gall* a fost un alt generos donator pentru construirea catedralei mitropolitane. Acesta s-a născut la Cluj, în 1839 şi a studiat Dreptul în oraşul natal şi la Viena. A lucrat în cancelaria aulică Transilvană din Viena, apoi la Ministerul de Justiţie, la Tribunalul suprem şi Curtea de Casaţie din Budapesta. A fost deputat al Cercului Recaş (Banat) în Parlamentul ungar şi a întemeiat ziarul „Viitorul", încercând o conciliere între români şi unguri. În 1887 a fost ales membru al Casei Magnaţilor. A fost un participant activ la sinoadele şi congresele bisericeşti greco-orientale din Transilvania şi Banat. Se autodeclară mare proprietar în Lucareţ-Recaş. A donat suma de 6 000 de coroane spre pomenirea sa şi în memoria soţiei sale Ecaterina, născută Agora (macedoromână). (A se vedea „Enciclopedia Română . . .", vol. II, p. 498).

*

Dintre cei care au jertfit cu mărinimie pentru zidirea catedralei mitropolitane nu putea lipsi cel care prin excelenţă s-a remarcat ca mare binefăcător prin împărţirea întregii sale averi pentru credinţă şi cultură, pentru construirea de şcoli, biserici şi alte instituţii de luminare a poporului. Acesta a fost basarabeanul *Vasile Stroiescu*, care s-a născut în 11 noiembrie 1845 în comuna Trinca, jud. Hotin şi şi-a făcut studiile gimnaziale şi liceale la Cameniţa, Chişinău şi Odesa, iar pe cele universitare la Moscova, Sankt-

Vasile Stroescu

Petersburg (Facultatea de Drept) şi Berlin. Era coborâtor dintr-o veche familie boierească. A fost al 15-lea copil al familiei. A moştenit de la părinţi 9.000 de ha de teren, pe care, printr-o bună administrare, a reuşit să le tripleze. Veniturile acestei extinse moşii le-a împărţit în Transilvania, ca unul care ştia „că acolo era mai multă nevoie de cultură românească decât oriunde în altă parte a ţării". A practicat avocatura la tribunalul din Hotin. În 1918 a fost ales senator al Transilvaniei în prima guvernare a României întregite, iar în 1919 a devenit primul preşedinte al Parlamentului de la Bucureşti. A călătorit prin Europa şi Africa.

Mitropolitul Antonie Plămădeală a identificat în arhiva Mitropoliei din Sibiu un fond de scrisori pe care Vasile Stroiescu le-a schimbat, pe de o parte cu solicitanţii de ajutoare din Transilvania, iar pe de altă parte cu mitropolitul Ioan Meţianu, care îi cerea şi el sprijin pentru înfiinţarea şi susţinerea de şcoli în satele româneşti din Transilvania. Răspunsul lui Vasile Stroiescu la solicitarea mitropolitului a fost că donează 226.765 de coroane. A mai trimis 100.000 de coroane Consistoriului din Blaj, 220.000 de coroane Consistoriului din Sibiu, 100.000 de coroane Consistoriului din Caransebeş, 100.000 coroane Reuniunii Femeilor Române din Arad, 50.000 de coroane ASTREI de la Sibiu, 100.000 de coroane Seminarului din Sibiu, 12.000 de coroane societăţii „Petru Maior" din Budapesta. Dar acestea sunt doar câteva sume din milioanele de coroane pe care le-a donat pentru şcoli şi biserici. Nu s-a limitat însă numai la Transilvania ci a făcut donaţii în toate provinciile româneşti. (A se vedea: Pagini dintr-o arhivă inedită, Ediţie îngrijită, studiu introductiv şi note de Antonie Plămădeală, Buc., 1984, p. XXVII). Spre siguranţă, Vasile Stroiescu şi-a depozitat banii în băncile din Davos-Elveţia. Acolo a şi trăit o vreme şi de acolo trimitea el ajutoarele.

ASTRA a publicat o serie de cărţi cu banii puşi la dispoziţie de Vasile Stroiescu. El a susţinut cu ajutoare şi băncile şi cooperativele din Transilvania.

Când în 1912 a călătorit în America, Vasile Stroiescu a înfiinţat şi acolo pentru românii transilvăneni „Clubul român de ajutor şi cultură", care îi va purta numele.

A întreţinut la studii, în Austria şi Croaţia, mai mulţi studenţi transilvăneni.

I-a avut ca oameni de încredere, prin care trimitea ajutoare, pe Elie Miron Cristea, pe Octavian Goga şi Andrei Bârseanu. A militat pentru realizarea unităţii româneşti. Între 1917—1919, la Paris, a făcut parte din Consiliul Naţional al Unităţii Româneşti, alături de alţi mari bărbaţi ai neamului precum Tache Ionescu, C. Millo, N. Titulescu, Vasile Lucaciu, Octavian Goga, Partenie Cosma.

În 24 mai a fost ales membru al Academiei Române.

Pentru zidirea Catedralei, Vasile Stroescu a donat 3.000 de lei. Dacă n-am şti de celelalte sute de coroane donate Consistoriului de la Sibiu şi Seminarului Teologic Andreian am fi ispitiţi să spunem că donaţia sa pentru catedrală n-a fost cu mult diferită de a altora. Dar, luând în considerare şi acele donaţii, ne dăm seama că Vasile Stroiescu se numără pe bună dreptate între fruntaşii români care s-au impus prin marea lor jertfelnicie pentru propăşirea culturală, bisericească şi economică a românilor transilvăneni.

*

Între cei care au contribuit cu sume mai mari decât 1 000 de coroane, pentru catedrala mitropolitană de la Sibiu îi amintim şi pe următorii donatori:

— Dr. Ioan Mihu (1854—1927), avocat şi mare proprietar în Orăştie, care a întemeiat banca „Ardeleana" din acel oraş şi care a fost preşedinte al Societăţii pentru crearea unui fond de teatru românesc. A donat 2.000 de coroane pentru catedrală.

— *Pantaleon Lucuţa*, căpitan ces.-reg. în pensiune, asesor consistorial, membru fondator al băncii culturale „Lumina" din Sibiu. A donat şi el tot 2 000 de coroane.

— *Ioan Bădilă*, jude regesc în Sibiu a contribuit cu aceeaşi sumă de 2 000 de coroane.

— *Stroe S. Beloescu*, profesor în Bârlad, a donat 2 000 de coroane pentru pomenirea părinţilor săi Stana şi Stroe Beloiu din Săcele.

*

Nu poate fi omis din această înşiruire a binefăcătorilor, pentru ridicarea catedralei mitropolitane, *Partenie Cosma*, care s-a identificat trup şi suflet cu aspiraţiile de mai bine ale neamului său. Născut la Beiuş, în 1837, a studiat Dreptul la Budapesta, timp în care a lucrat ca secretar în cancelaria avocaţială a lui Emanuil Gojdu. A fost primul preşedinte al Societăţii academice literare „Petru Maior" din Budapesta. După terminarea studiilor a practicat o vreme avocatura la Beiuş. Din 1872 şi până în 1881 a fost deputat din partea Cercului Beiuşului în parlamentul din Budapesta, implicându-se în chestiunile de interes românesc. În 1876 s-a mutat la Sibiu şi a devenit avocat al băncii „Albina" iar din 1885 a fost ales director executiv al acesteia. Căsătorit cu Maria Roman, nepoata mitropolitului Miron Romanul, a fost un sprijinitor şi apărător al intereselor Bisericii. Este demn de reţinut faptul că a luat parte activă la redactarea „Statutului Organic", regulamentul de organizare a Bisericii din Transilvania. A participat la toate congresele şi sinoadele bisericeşti. A fost membru al Partidului Naţional Român, făcând parte din forul de conducere al acestuia.

Partenie Cosma

Donaţia lui Partenie Cosma a fost de 1 000 de coroane dar, cu aprobarea sa, banca „Albina", al cărei director a fost a donat 10.000 de coroane.

Alţi donatori cu suma de 1 000 de coroane au fost: Dr. Ilarion Puşcariu, vicar arhiepiscopesc-Sibiu, Mihail Cîrlea, notar public reg. Abrud, Dr. E. Miron Cristea, asesor consistorial, Ioan Preda, avocat Sibiu, Dr. Eusebiu R. Roşca, dir. Seminarului Andreian, Dr. Nicolae Vecerdea, avocat, Dr. Ioan Papp, episcop al Aradului, Dr. Iancu Meţianu, proprietar Zărneşti, Nicolae Jugănar, comerciant Turcheş, Alexandru Lebu, mare proprietar-Sibiu.

Credem că este o datorie a noastră, a celor de azi, care sărbătorim centenarul Catedralei Mitropolitane, să pomenim cu laudă numele acestor înaintaşi şi să le urmăm pilda în dragostea lor faţă de Biserica şi neamul din care au odrăslit.

Etape şi personalităţi din istoria întocmirii picturii interioare a Catedralei

După definitivarea proiectului, catedrala mitropolitană din Sibiu a fost clădită într-un interval foarte scurt, dintre anii 1902 şi 1903, oferind ocazia de a se trece la o nouă etapă, de finisare şi execuţie a decorului pictural. Astfel, la 30 noiembrie 1903, consistoriul arhidiecezan deschidea licitaţia, cu termenul fixat pentru 1 martie 1904, în vederea desemnării artistului care urma să execute pictura murală şi pe cea a icoanelor destinate tâmplei. Anunţul preciza condiţiile stabilite pentru pictarea iconostasului: „în stil oriental-bizantin, în ulei pe lemn de tei, iar pictarea pereţilor în tempera şi *caseintechnic*, aşa ca să corespundă tuturor nevoinţelor de artă, legilor de perspectivă şi ale anatomiei corpului".

În privinţa juriului, care avea să desemneze oferta câştigătoare a concursului, consistoriul a dovedit un spor însemnat le exigenţă în alegerea personalităţilor, orientându-se, de această dată, către nume de prestigiu din cultura românească. E semnificativ, din acest punct de vedere, că

Maica Domnului şi Îngeri pe cupolă. Oct. Smigelschi

într-o primă variantă, erau nominalizaţi, ca experţi, doi artişti importanţi de peste munţi: Nicolae Grigorescu (1838—1907) şi Ipolit Strâmbulescu (Strâmbu) (1871—1934). Şi unul şi celălalt fuseseră formaţi în spiritul academismului, curent pe care, în opera lor de maturitate, au reuşit să-l depăşească, orientându-se către formule stilistice moderne, în special în direcţia impresionismului francez. Această receptivitate dovedită faţă de spiritul înnoitor care declanşase reforma artei europene, ar fi contat, fără îndoială, în modul de apreciere al caracterului operelor şi a orientării stilistice a pictorilor concurenţi. Nu ne sunt cunoscute motivele pentru care numele lor nu s-au mai regăsit pe lista definitivă stabilită de consistoriu. Cel puţin, în cazul primului dintre ei, vârsta înaintată îl va fi împiedicat să-şi asume o atare sarcină. Ea a fost preluată, în cele din urmă, de personalităţi nu mai puţin recunoscute la acea vreme: pictorul G.D. Mirea, pe atunci directorul Şcolii de Belle Arte din Bucureşti, marele arhitect Ion Mincu şi pictorul academist Friedrich Miess, din Braşov.

E de presupus, având în vedere locul prestigios ocupat în cultura română, că părerea primilor doi a cântărit decisiv în alegerea câştigătorului. Înscriseseră deja, fiecare în domeniul său, o contribuţie importantă la îmbogăţirea artei naţionale. G.D. Mirea (1852—1934) era aşezat, alături de Grigorescu şi Andreescu, în fruntea pictorilor moderni. De Ion Andreescu, îl legau şi anii petrecuţi, ca bursier, în celebra colonie artistică de la Barbizon. Acolo îşi va fi însuşit o parte a viziunii şi procedeelor noii picturi europene. Chiar dacă nu a fructificat această experienţă, menţinându-se, datorită succesului fulminant de care se bucura arta sa, în cadrul convenţiei academiste, Mirea a apreciat şi sprijinit elanul confraţilor săi angajaţi pe traiectoria firească a artei de după anul 1900.

Ion Mincu (1851—1912) îşi dobândise şi el, o meritorie notorietate, prin proiecte care vizau o artă constructivă cu specific naţional. Arhitect diplomat la École de Beaux Arts din Paris (1884), el a susţinut o activitate prodigioasă în ţară, fiind recunoscut ca întemeietor de şcoală. Meritul său principal este acela de a fi încercat, primul, integrarea modernă a fondului de tradiţie autohtonă înscriind, totodată, arhitectura românească într-o largă mişcare continentală, cea a „Artei 1900". (V. Drăguţ, *Între arhitectul Ion Mincu şi Manea vătaful de zidari*, din vol. *Medalioane în cerneală*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1988, p. 92).

Chemaţi să-şi spună cuvântul, aportul lor s-a dovedit esenţial pentru viitorul decor al catedralei, dar a reprezentat, în egală măsură şi un moment de cotitură importantă pentru destinul artei bisericeşti a vremii. Trebuie spus că, în marea lor majoritate, ofertanţii (la licitaţie s-au prezentat 15 proiecte), erau adepţi ai neoclasicismului, gen introdus în pictura noastră religioasă de după 1850, de artiştii transilvăneni Constantin Lecca (1807—1887) şi Mişu Popp (1827—1892) sau de bucovineanul Epaminonda Bucevschi (1843—1891). Practicată cu mult succes, în bisericile de peste munţi, de Aman, Grigorescu şi Tattarescu, formula picturii academiste continua să fascineze atât pe mai tinerii artişti bisericeşti, cât şi marea parte a publicului românesc. E suficient să citâm scrisoarea adresată consistoriului arhidiecezan şi comisiei, de unul dintre participanţii la concurs, pictorul şi profesorul de estetică şi de iconografie creştină de la Şcoala de Belle Arte din Iaşi, originar din părţile Năsăudului, Sever Mureşianu, sau concluziile prezentate aceluiaşi for, de E. Miron Cristea, însărcinat să descopere posibili candidaţi pentru executarea lucrării. Profesorul Sever Mureşianu indica drept modelul cel mai potrivit de a fi urmat, stilul în care zugrăvise G. Tattarescu interiorul catedralei din Iaşi, inspirat la rândul său, de pictura barocă a lui Murillo şi, în parte, de decorurile neoclasice ale catedralei din Moscova. O apreciere asemănătoare era formulată de Miron Cristea, considerând şi el, cu deplină convingere, că „bine e a se păstra ordinea iconografică bizantină însă în privinţa stilului să se ţină cont de legile perspectivei, de natura lucrurilor şi de cerinţele moderne ale artei", pe care le recunoştea îndeplinite mai ales în lucrările „celor mai celebri pictori bisericeşti români,... Bucevschi şi Tattarescu".

Intervenţia inspirată a lui G.D. Mirea şi Ion Mincu, care l-au desemnat drept câştigător pe Octavian Smigelschi (1866—1912), s-a dovedit, cum observam înainte, providenţială. Evitând pe de o parte, decorarea catedralei în maniera anacronică a picturii neoclasice, stil care se situa într-o neîmpăcată contradicţie cu natura de fond a artei răsăritene, ei au creat împrejurarea cea mai fericită pentru relansarea picturii monumentale de la noi. Pentru că, aşa cum bine intuiau ce doi, Octavian Smigelschi s-a dovedit un veritabil reformator şi un spirit inventiv, capabil să asimileze procedee şi tehnici ale artei moderne şi să le aşeze în acord cu cerinţele decorative ale bisericilor ortodoxe.

Până în anul 1904, artistul asimilase o experienţă suficient de bogată în domeniul artei monumentale. Studiase la Sibiu şi Budapesta şi a petrecut o vreme, în ambianţa culturală şi artistică a oraşelor germane şi austriece (München, Dresda, Viena), vizitând, pentru perioade mai lungi ori mai scurte, Roma, Veneţia, Ravena sau Florenţa. A ajuns să preţuiască bogăţia conţinutului spiritual, expresivitatea plastică şi valoarea monumentală a artei postbizantine româneşti, cerceând bisericile Olteniei, ale Moldovei şi Bucovinei. „Pictura bizantină, nota el, străduindu-se să adâncească acel principiu care a determinat unitatea creaţiilor medievale, ne-a salvat tezaurul artistic al artei antice, toate acele calităţi superioare şi acel stil creştinesc caracterizat prin măreţia concepţiei spirituale, printr-o superioară ignorare a realismului de aparenţă cu o simplitate lapidară şi reducere la esenţial, urmărind să ofere privitorului o impresie psihică unitară, clară şi profundă". Înţelegerea sa se dovedea superioară faţă de a celor mai mulţi contemporani, robiţi de prejudecăţi academiste în interpretarea stilului zugravilor români medievali. Descoperirea lui cea mai însemnată, pe care i-a inspirat-o arta veche, a fost că nu tratarea grandilocventă a temelor creştine (în felul în care era practicată aceasta de academişti) transmite interioarelor bisericeşti monumentalitatea şi sensul grandios, ci ştiinţa „marelui principiu decorativ", modul specific al picturii murale de a se exprima în acord cu

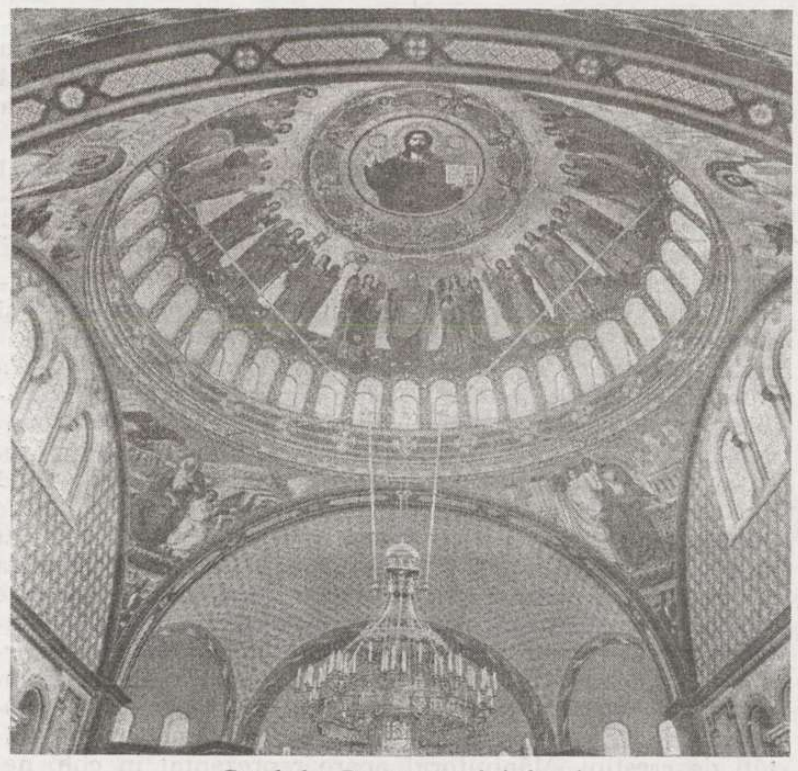

Catedrala - Pantocratorul şi altarul

formele arhitecturii. Limita formulei neoclasice, era determinată tocmai de inadecvarea tablourilor — concepute ca opere de sine stătătoare, în ambianţa strâmtă a atelierului — la spaţiul bisericii, lipsind orice preocupare din partea pictorului de a adapta compoziţia şi tratamentul plastic aplicat acesteia, la caracteristica mediului căreia îi era destinată.

Stilul personal al lui Smigelschi a rezultat dintr-o îmbinare a vechii fresce româneşti, a mozaicului bizantin şi a artei occidentale (Vasile Florea, *Arta românească modernă şi contemporană*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1982). Într-o asemenea sinteză, naturalismul neoclasic a putut fi depăşit, trecând printr-o serie de modificări, către apropierea de registrul figurativ al artei bizantine. Prin renunţarea la gestul patetic şi teatral, personajele picturii lui Smigelschi se învăluie într-o atmosferă de solemnitate, atitudinea lor, aproape statuară, comunicând sentimentul stăpânirii de sine şi al păcii interioare. Odată cu ele reînvie principiul frontalităţii, al proiectării figurilor pe un fundal decorativ şi abstract, lipsit de repere cronospaţiale, ca în pictura bizantină.

Simbolismul sacru, practicat de pictorii prerafaeliţi şi care l-a influenţat încă de la primele sale lucrări pe artist deopotrivă cu decoratismul „Artei 1900" şi a secesionismului vienez, i-au sugerat maniera în care a conceput cereasca horă a îngerilor de pe cupolă.

Apropierile, ce par evidente, dintre stilul picturii lui Smigelschi şi arta Frăţiei Prerafaelite şi nazareneenilor germano-romani, nu pot fi întâmplătoare, având în vedere fervoarea cu care şi el, ca şi aceştia, şi-a închinat Bisericii şi sentimentului religiozităţii, opera sa cea mai importantă. Aşa cum observa Pavel Chihaia, într-un studiu închinat acestor grupări artistice de la mijlocul secolului XIX (Frăţia Prerafaelită fusese întemeiată în Franţa, între 1843—1853), pictorii pătrunşi de „nostalgia frumuseţii pure", au intrat în rezonanţă cu atmosfera specifică a Quattrocento-ului italian, generată de arta unor precursori ai lui Rafael, precum Fra Angelico, Fra Filippo Lipi sau Sandro Boticelli. „Deşi continuatori ai artei bizantine, urmărind să exprime spiritualitatea chipurilor cereşti sau, oricum, a unor înfăţişări desprinse de realităţile zilnice... aceştia au renunţat la hieratismul, la încremenirea artei bizantine, zugrăvind după modele reale, nu după normele iconografice din Erminii. Au zugrăvit verosimil trăsăturile feţei, păstrând însă ingenuitatea şi puritatea imaginilor înfăptuite de artiştii din Bizanţ". Asemenea chipuri realiste, însă totodată, „detaşate de realitatea pământească" îi vor inspira, peste trei secole, şi pe artiştii prerafaeliţi şi pe nazareneeni, care le zugrăvesc în scenele lor biblice şi în imaginile de sfinţi. (Pavel Chihaia, *Pictorii prerafaeliţi sau despre nostalgia frumuseţii pure*, din vol. *Artă medievală (4), Căutări în orizontul timpului*, Editura Albatros, Bucureşti, 1998). Procedând asemănător, Smigelschi îmbracă staturile ideale a celor fără de trup, în forme sensibile, de o impresionantă suplete şi eleganţă. Tipologia bizantină, plină de prestanţă şi forţă masculină, pe care o degajă arhanghelii lui Smigelschi, se conjugă cu trăsătură discret feminină a chipurilor lor. Din această abia perceptibilă notă de ambiguitate, face artistul să reiasă caracterul de simbol al corporalităţii îngereşti.

Seninătatea şi expresia plină de candoare a înfăţişărilor trădează intervenţia penelului minunatului portretist care a fost Arthur Coulin (1869—1912). Un aer de reverie, de care sunt învăluite şi figurile Maicii Domnului şi a pruncului, sau chipurile Arhanghelilor Mihail şi Gavriil de pe icoanele tâmplei, contrastează cu asprimea şi caracterul mai frust, al stilului de portretizare al lui Smigelschi. Prieteni apropiaţi, cei doi artişti au colaborat, împlinind pictura tâmplei. Din navă, nu s-a putut realiza decât decorul cupolei şi al celor patru pandantivi. Epuizarea fondurilor băneşti, a zădărnicit continuarea lucrărilor care nu au mai putut fi reluate în formula stabilită iniţial.

Smigelschi a apucat să împlinească doar o mică parte, din întregul program iconografic al cărui conţinut tematic complex fusese stabilit, cu temeinică trudă, de E. Miron Cristea, coordonatorul comisiei de documentare din partea consistoriului arhidiecezan. Acesta a publicat rezultatele investigaţiei sale, în forma unui studiu comparatist, pornind de la întocmirile interioare ale bisericilor creştine din Apus (Germania şi Italia) şi Răsărit (Rusia) dar, mai ales, din Muntenia, Moldova şi Bucovina.

Condiţia esenţială pe care reuşise să o fixeze, în urma amplei documentări, formulată în sensul „susţinerii principiilor fundamentale ale picturii şi artei orientale, bizantine, printr-o expresie artistică acordată la sensibilitatea şi gustul românesc şi a timpului", s-a împlinit în mare măsură, graţie puterii de sinteză şi de înnoire a picturii lui Smigelschi.

Mai putem adăuga, în completarea acestui prim moment de bilanţ, încheiat cu evenimentul sfinţirii catedralei din anul 1906, că o dată ce a fost finalizată lucrarea, consistoriul a numit o comisie de recepţie a picturii. Aceasta s-a reunit, la 9 martie 1907, în persoana pictorului A.G. Verona din Bucureşti şi a profesorului sibian C. Dörschlag.

Din aceeaşi generaţie cu Octavian Smigelschi, înscriindu-se pe linia picturii lui Grigorescu, manieră în care a realizat peisaje şi figuri surprinse într-o atmosferă bucolică, Arthur Verona (1868—1946) nu părea să fie alegerea cea mai inspirată pentru aprecierea calităţii ansamblului mural de la Sibiu. Criticile sale, destul de inconsistente, priveau tonalitatea generală, mult prea intensă a picturii confratelui său, care, în opinia sa, atenua efectul monumentalităţii arhitecturii, creând senzaţia de apropiere accentuată a cupolei zugrăvite.

Impresionist, Verona căuta cu orice preţ armonia cromatică, realizată prin degradarea tonurilor prea strălucitoare spre nuanţe de griuri care atenuează contrastele. Efectul imediat al acestei formule plastice era, cum s-a întâmplat de fiecare dată în arta impresioniştilor, diluarea formelor, topirea lor în substanţa, în impresia generală a tabloului. Un asemenea efect nu slujea însă viziunii de monumentalist pe care o urmărea Smigelschi şi nici principiului de claritate caracteristic esteticii bizantine. Din această perspectivă, elementele formale care compun imaginea în ansamblu, se cuveneau definite cu claritate, iar întregul, suficient de precis construit pentru a putea să-şi dezvăluie privitorului logica structurală, ritmul interior în care se înscrie şi pe care îl exprimă. Un decor destinat unei arhitecturi se cuve-

Icoanele împărăteşti (Oct. Smigelschi)

nea el însuşi gândit arhitectural şi nu ca un accesoriu cromatic.

Rigoarea structurii compoziţionale era fundamentală şi pentru că putea sluji exprimării coerente şi logice a mesajului teologic, a subiectului religios urmărit în tratarea lui plastică. Acest acord dintre alcătuirea formală şi conţinutul ideatic al operei, urmărit în mod constant de Smigelschi, definea un principiu de bază al artei monumentale moderne, aşa cum fusese practicat în Franţa de un contemporan interesat şi el în regenerarea picturii religioase, Maurice Denis.

(Continuare în pag. a 6-a)

Lect. univ. IOAN OV. ABRUDAN

Etape şi personalităţi

(Urmare din pag. a 5-a)

La vestitele „Ateliers des Arts Sacree", organizate de pictorul parizian în deceniile ce au urmat Primului Război Mondial, a studiat o vreme, şi a dobândit un considerabil profit profesional, românul Anastase Demian cel care, peste aproape şase decenii, avea să continue opera începută de Smigelschi la Sibiu.

În intervalul scurs între aceste două momente, ideea desăvârşirii decorului interior al catedralei nu a fost, de fapt nici o clipă abandonată. Mitropolitul Nicolae Bălan (1920—1955), personalitate cu aleasă vocaţie de ctitor şi înzestrat cu un gust estetic desăvârşit, neegalat prin valoarea realizărilor sale în planul artei ecleziastice, de nici un alt ierarh din Ardeal şi poate, din întreaga istorie modernă a Bisericii româneşti, a nutrit o vreme speranţa că va putea oferi catedralei haina interioară pe care o merita. Proiectul susţinut de el, neconcretizat în fapt, privea un decor în mozaic al interiorului. Preţul costisitor al unei asemenea întreprinderi, dar mai ales, bunul simţ şi responsabilitatea (atât de rar întâlnite astăzi printre slujitorii breslei) care i-a împiedicat pe artiştii monumentalişti ai vremii să se aventureze într-un domeniu cu totul străin experienţei artistice româneşti, au făcut ca opera la care năzuia Nicolae Bălan să nu se împlinească. Îi datorăm totuşi fericita împrejurare de a fi creat precedentul aducerii lui Anastasie Demian la Sibiu, încă din anii 30 ai secolului trecut, atunci când a zugrăvit capela reşedinţei mitropolitane şi a Academiei teologice.

Posibilitatea de a reîncepe lucrările de pictură în interiorul bisericii a revenit în timpul mitropolitului Nicolae Colan (1957—1967), care a înaintat demersurile necesare către forurile care decideau atunci în asemenea probleme: Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prin Comisia de pictură bisericească, Ministerului de stat pentru învăţământ, cultură şi arte plastice, precum şi Comisiei naţionale a monumentelor istorice. Această întreită tutelă a generat, în condiţiile specifice perioadei regimului comunist din România, o serie de dificultăţi şi discontinuităţi în realizarea proiectului. Împotriva principiului centralist care caracterizează această formă de guvernare, nu de puţine ori, deciziile luate la diferite nivele s-au dovedit contradictorii, afectând ritmul lucrărilor şi obligându-i pe cei implicaţi în realizarea lor, să facă faţă unui sistem birocratic. Nu au lipsit, nici din partea Bisericii, ocaziile care au frânat bunul mers al lucrurilor, în primul rând prin implicarea unor oameni a căror competenţă în domeniul artei bisericeşti s-a dovedit cel puţin îndoielnică.

Cu toate aceste umbre care tulburau viaţa în ansamblu a acelor ani, o serie de oameni de valoare ai culturii bisericeşti s-au asociat în efortul de a duce la bun sfârşit proiectul început şi susţinut de generaţiile dinaintea lor.

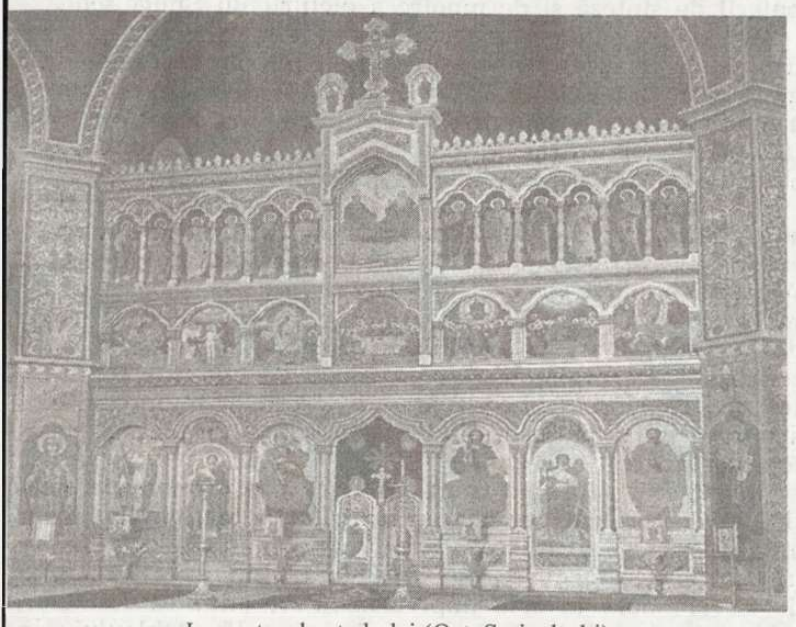

Iconostasul catedralei (Oct. Smigelschi)

Un rol de seamă l-a jucat reputatul profesor şi specialist în iconografia bizantină şi veche românească, I.D. Ştefănescu. Din poziţia de vicepreşedinte al Comisiei de pictură bisericească a Patriarhiei, pe care o ocupa, el s-a aflat în centrul activităţii de organizare a lucrărilor. A elaborat devizul amănunţit cuprinzând întreaga structură iconografică a temelor ce urmau a fi zugrăvite, totodată, condiţiile tehnice şi preţul estimat pentru fiecare sector de pictură în parte. El s-a îngrijit, în mare măsură personal, în stabilirea gradului de deteriorare pe care îl suferiseră imaginile realizate de Smigelschi, dispunând, alături de alţi specialişti, măsurile ce trebuiau luate pentru remedierea lor. A descurajat în acest sens ideea care-şi făcuse loc în anumite cercuri, şi care viza renunţarea la vechea pictură de la 1904. A avut un cuvânt greu de spus în alegerea executanţilor, atât în ceea ce priveşte decorul nou, cât şi în restaurarea celui deja existent. Rapoartele sale au urmărit şi evaluat, pas cu pas, calitatea operaţiunilor, condiţiile care se asigurau pictorilor, conformitatea cu rigorile iconografice specifice ale artei bisericeşti ortodoxe, dar şi cu cerinţele estetice impuse de aceasta. Surprinzător, pentru modul în care s-a arătat plin de devotament pentru susţinerea până la capăt a acestui proiect complex, numele său este cel mai adesea şi cu nedreptate uitat. Mai ales, că nici un alt om ataşat Bisericii nu pare să fi fost mai mult implicat şi cu contribuţii mai însemnate, decât cele aduse de el.

În privinţa desemnării artistului ce urma să desăvârşească pictura începută la 1904, aceasta nu s-a putut realiza în urma unui concurs. Repetate vicii de procedură, absenţa unor membri ai juriului, nenumăratele discuţii iscate între cei nouă candidaţi, mulţi arătându-se profund nemulţumiţi de condiţiile de licitaţie şi, mai ales, de oferta financiară a mitropoliei, au condus la soluţia de compromis a numirii celui considerat mai îndreptăţit, în persoana lui A. Demian. Faptul a prilejuit, încă de la început, nemulţumirea şi protestul lui I. Keber şi E. Ivănescu, artişti care fuseseră, într-o primă instanţă, aleşi să alcătuiască o echipă împreună cu Demian. Trebuie însă precizat că dintre cei trei, numai ultimul a primit avizul de specialitate al Comisiei monumentelor istorice. Nu doar aptitudinile sale, ci şi o experienţă profesională impresionantă, cu care nu se putea mândri nici un alt concurent, îl recomandau pentru a fi ales.

Personalitate artistică de remarcabilă complexitate, exprimându-se cu egală uşurinţă, în genuri foarte diferite, de la grafică şi pictură de şevalet şi până la vaste ansambluri murale, Demian a colaborat la importante publicaţii culturale şi bisericeşti interbelice şi a fost ilustratorul inspirat al unor opere literare (semnate de Ion Creangă, Vasile Alecsandri, Lucian Blaga, Mihail Sadoveanu, A.S. Puşchin). Talentul lui s-a bucurat, încă de timpuriu, de aprecierea caldă a contemporanilor. Dovadă stau cronicile semnate de Lucian Blaga, Nichifor Crainic, Adrian Maniu, Oskar Walter Cisek, Virgil Cioflec, Aurel Broşteanu. S-a numărat între profesorii primei generaţii a Universităţii din Cluj, servind domeniul didactic al artei monumentale.

Ca practician al picturii bisericeşti, activitatea sa a dobândit prestigiu prin operele care au debutat cu micul paraclis de la Mézériat (în Franţa) şi capela regală „Stella Maris", a reşedinţei familiei domnitoare de la Balcic. A urmat un şir impresionant de lucrări, împlinite la catedralele ortodoxe din Târgu Mureş (alături de A. Ciupe, în 1933—1934), Sighişoara (1934—1936) şi a celor din Timişoara (1940—1946) sau Arad (1950); la capela Academiei Teologice din Sibiu (1934), la biserici din Bucureşti (Bellu), Braşov, Cluj sau Lugoj.

Cu toată această carte de vizită impresionantă, Demian a fost întâmpinat cu o vizibilă rezervă, din partea ierarhului şi a unor consilieri de la Sibiu. Fusese chiar tentat să refuze participarea, în condiţiile în care, aşa cum arăta într-o scrisoare adresată mitropolitului, ajunsese în situaţia de a fi judecat alături de artişti mult inferiori, „tratament puţin obişnuit într-un climat de competenţă şi urbanitate". Considera, pe bună dreptate, că întreaga sa operă de patru decenii „nu a fost altceva decât un continuu concurs în care am credinţa că am reuşit mereu". Dezamăgirea era încă mai profundă, faţă de atitudinea autorităţii ecleziastice de la Sibiu, manifestată într-un moment când tocmai din partea Bisericii, pe care o slujise exemplar întreaga viaţă, aştepta sprijinul şi recunoaşterea ce-i fuseseră refuzate după 1948, de autorităţile statului comunist. A cunoscut şi el, la fel ca I.D. Ştefănescu, marginalizarea, şi căuta acum în mod firesc, suportul instituţiei bisericeşti.

A reuşit, cu toate acestea, să se mobilizeze şi să pornească într-una din ultimele sale aventuri artistice. Talentul şi priceperea nu i-au fost nici de această dată dezminţite de rezultat. O impresionantă demonstraţie de vie înţelegere a spiritului artei creştine, în care conţinutul teologic inspiră formele cu o uşurinţă şi o supleţe încă neegalate în arta monumentală modernă de la noi.

Modul de distribuţie al temelor, în legătură cu sensul simbolic al spaţiului decorat (absida centrală, arcul triumfal şi horele laterale), permite o lectură cu maximă claritate şi coerenţă, asupra legăturii care există între realitatea fizică, sensibilă, a Bisericii — locul în care se află concentrată râvna spirituală a comunităţii credincioşilor — şi dimensiunea ei sacramentală, sprijinirea ei pe temeiul harului Duhului Sfânt, energie revărsată la început asupra Apostolilor la Cincizecime. Teologia picturii este astfel vădit eclesiologică, exprimând sfinţenia, sobornicitatea şi fundamentarea apostolică a Bisericii lui Hristos. Demian restrânge registrul tematic la câteva scene, în centru fiind ilustrat momentul Cincizecimii. Alegerea sa nu pare deloc întâmplătoare, câtă vreme tocmai pogorârea Duhului Sfânt peste Apostolii adunaţi în jurul Maicii Domnului, în ziua Rusaliilor, a însemnat punerea temeliilor Bisericii creştine văzute. Această temă concentrează de altfel înţelesul fundamental al Bisericii, fiind subliniate caracteristici importante ale Ortodoxiei, cultul deosebit închinat Maicii Domnului, deopotrivă cu recunoaşterea Apostolilor ca începători ai slujirii preoţeşti şi călăuzitori ai primelor comunităţi de creştini. Mântuitorul apare reprezentat în chip nevăzut, ca simbol, în duhul care-i reuneşte pe Apostoli. „Dumnezeiasca Liturghie" şi „Predica de pe munte" sunt scene care completează şi subliniază spiritul comuniunii, prin slujirea sfântă a jertfei euharistice şi prin împărtăşirea de cuvântul Domnului. Taina şi cuvântul sunt cele două modalităţi de slujire apostolică.

Taina cea mare a Bisericii este taina iubirii, taina comuniunii, a fiinţării împreună, a unităţii trupului lui Hristos. Dacă aceste scene slujesc ideii de sobornicitate şi apostolicitate, sfinţeniei Bisericii îi corespunde cel mai firesc, imaginea Maicii Domnului, cinstită mai presus chiar decât puterile îngereşti, care în curăţenia sa desăvârşită a fost asemuită „Sfintei Sfintelor", căci în sânul ei s-a sălăşluit Fiul lui Dumnezeu, Cel necuprins de ceruri. De aceea locul zugrăvirii chipului ei este bolta absidei principale.

Sf. Evanghelişti. Pictură pe pandantivi (Oct. Smigelschi)

Nedrept de puţin comentată, pictura lui Demian reprezintă, de departe, cea mai reuşită prin coerenţă, componentă a ansamblului mural al catedralei. Un destin nefast s-a abătut însă şi asupra operei lui, aşa cum s-au petrecut lucrurile şi în cazul lui Octavian Smigelschi, împiedicându-l să-şi desăvârşească proiectul. De data aceasta nu atât condiţiile materiale, cât atitudinea meschină a oamenilor a pus capăt încercării sale. Mitropolitul, slăbit de suferinţă şi împovărat de tristeţea care-i umbrea ultimii ani ai vieţii, s-a lăsat dominat de resentimentul personal (în mare parte, rămas inexplicabil pentru noi), pe care-l încercase, încă de la început, în privinţa lui Demian. Nemulţumirea sa i-a secătuit artistului orice entuziasm, acesta ajungând el însuşi, să se confrunte cu probleme de sănătate. Într-o scrisoare impresionantă, prin care se confesa unuia dintre consilierii ierarhului, Demian recunoştea cât de greu îi era să treacă peste descumpănirea provocată, în mare măsură, „prin disprețul Î.P.S. Sale faţă de mine şi arta mea".

Pogorârea Duhului Sfânt. Scenă pe arcada de deasupra soleei. Pictură A. Demian

Atitudinea mitropolitului, dar şi a altora din jurul său, fusese afectată şi prin intervenţiile repetate ale lui Iosif Keber. Extrem de insistent şi încrezător în sine, acesta nu acceptase se pare nici o clipă eşecul şi îşi susţinea în continuare cauza. Prin scrisori adresate mitropolitului, el căuta să-l convingă de superioritatea pe care considera că o are în faţa lui Demian, la a cărui lucrare se referea în mod ofensator.

Pictor provincial, I. Keber se adaptase cu uşurinţă, tonului vremii. Dobândise un loc la Comisia pentru pictură a Patriarhiei, reuşind probabil să exercite o anume influenţă şi asupra lui I.D. Ştefănescu care, în mod surprinzător, intră în jocul înlăturării lui A. Demian.

Profesorul Ştefănescu a prezentat un referat negativ, la care Demian a hotărât să reacţioneze, solicitând o nouă expertiză. Comisia trimisă de la Patriarhie, îi cuprindea pe pictorii Ion Musceleanu, Gh. Vânătoru şi Costin Ioanid. Toţi trei parcurseseră, în anii de după război, o experienţă legată de pictura bisericească, însă afirmarea lor s-a petrecut cu adevărat, în domeniul artei laice. Oricât de mult sau de puţin ar fi fost în măsură să judece lucrarea de artă monumentală a lui Demian, remarcile pe care le-au făcut, şi care au rămas consemnate într-un proces-verbal, trădează o notă de evidentă subiectivitate, iar din punctul de vedere al profesionalismului pe care l-am aştepta din partea unei comisii de expertiză, acestea sunt de-a dreptul lipsite de consistenţă, dacă nu, în anumite privinţe, chiar penibile.

Condamnarea lui Anastase Demian s-a făcut în linia oficială, adică în unanimitate, atât de către „profesioniştii artei", cât şi de „cunoscătorii" din afara ei, improvizaţi peste noapte în comisia eparhială. Semnificativă rămâne remarca rostită de pictorul Ion Musceleanu: „ . . . lucrarea poate să placă unora, dar biserica este făcută pentru toată lumea, şi nu pentru câţiva". Logica, trebuie să recunoaştem, era foarte bine adaptată momentului istoric şi, din nefericire, ea continuă să fie aplicată, de multe ori, şi astăzi. Cei câţiva din comisie, probabil puţini (şi îi putem bănui pe profesorii Teodor Bodogae şi Iorgu Ivan), care recunoşteau valoarea execuţiei artistice a lui Demian, nu puteau să conteze în ecuaţia jocurilor politice şi sub examenul „competent şi dezinteresat" al unor consilieri.

La scurtă vreme, Departamentul Cultelor era înştiinţat, printr-o adresă oficială, de rezilierea contractului încheiat cu A. Demian „din motive de sănătate", şi de angajarea unui nou pictor, în persoana lui Iosif Keber.

În acordul se pare unanim, acesta din urmă a încheiat lucrările către toamna anului 1965. Intervenţia lui a însemnat însă un regretabil recul, faţă de calitatea operelor lui Smigelschi şi Demian. De un caracter facil, descriptiv şi uniform, stilul practicat de I. Keber vădeşte, în raport cu importanţa lucrării asumate, o stânjenitoare incultură plastică în modul primitiv de a concepe compoziţia şi prin calitatea săracă şi lipsită de expresie a raporturilor cromatice.

Înălţată şi zugrăvită cu picturi interioare, în etape ce s-au succedat la o distanţă de jumătate de secol, de către artişti deosebiţi atât ca viziune, cât şi ca valoare, catedrala a ajuns să sufere, în privinţa unităţii de ansamblu. Ceea ce ar fi putut constitui, în mod obişnuit, un neajuns s-a transformat aici într-o neaşteptată şi preţioasă mărturie a vieţii comunităţii, înregistrând dinamica evoluţiei acesteia către modernitate. Ansamblul arhitecturii şi al picturii s-a cristalizat în ritmul acestui proces, marcându-i traiectoria ascendentă, culmile şi, nu mai puţin, momentele de derută sau de impas. Felul în care reuşeşte să exprime atâtea convingeri şi năzuinţe nutrite de cei cărora le datorează înfăţişarea pe care a dobândit-o, singularizează catedrala din Sibiu, fixându-i locul distinct pe care-l ocupă în rândul bisericilor româneşti ale ultimului veac.

PROFESORUL NICOLAE IORGA PREZENT LA SFINȚIREA CATEDRALEI MITROPOLITANE DIN SIBIU

Sfințirea Catedralei mitropolitane din Sibiu a prilejuit, pe lângă manifestările eclesiale, ce se impun la un asemenea eveniment, și numeroase manifestări culturale care au avut loc în oraș cu ocazia acestui eveniment. Astfel, în cursul după amiezii zilei de luni, 1/14 mai 1906, a avut loc la Sibiu un eveniment cultural de mare importanță și anume conferința profesorului Nicolae Iorga, de la București, care participând la sfințirea catedralei, a doua zi după acest eveniment a vorbit în sala festivă a Muzeului Asociațiunii despre *Viața culturală românească de astăzi.*

Prof. N. Iorga a vorbit celor prezenți despre spiritul de jertfă pe care îl înfățișează catedrala construită la Sibiu, cea mai mare catedrală ortodoxă românească din țară la acel moment. Acest spirit de jertfă va trăi veșnic în cei care își vor aminti de cheltuielile făcute și de sacrificiile celor ce au înălțat-o. Prin zugrăvirea cupolei, catedrala reprezintă idealul de înfrățire al artei românești vechi cu nevoile de azi ale românilor, înfățișând totodată minunea unirii oamenilor prin idei înalte, reprezentând simțul de închinare către ce este mare, spunea Iorga.

Desigur cu câtva timp în urmă, când s-a aflat în zona Sibiului vizitând localitățile din Mărginime și văzând șantierul viitoarei catedrale, prof. Iorga nota că *„pe locul capelei grecești dărâmate, se înalță o ciudată clădire cu trup bunduc, imitat după al Sf. Sofii din Constantinopol, și cu două brațe deșirate de turnuri ce izbucnesc în față ca doi plopi ...“*. În continuarea conferinței de la Sibiu, Iorga a mai spus că literatura și cultura unui popor trebuie să aibă același caracter, scrisul trebuind, spre exemplu, să fie o caracteristică a tuturor celor ce reprezintă același neam, nicidecum să fie în exclusivitate un dar oferit de „boierii gândului“. Românii au fost norocoși din acest punct de vedere, fiindcă literatu-

ra română are această valoare de solidaritate, acest preț de frăție. Tocmai această caracteristică va fi ceea ce în viitor va garanta frumusețea și bogăția poeziei populare, cinstea, gingășia sufletului țărănesc și trecutul îndepărtat când se scriau cronicile și se făcea literatura religioasă.

Prof. N. Iorga a vorbit despre literatura cultă, spunând că deși Conachi sau Văcărescu au scris frumos, a fost și o vreme când scriitorii au fost ademeniți de diferite teorii, numite de către Iorga — sterpe, literatura fiind scrisă în ore de răgaz, așa cum se citea și se citește doar ca antidot al oboselii. Literatura este lucrul tuturor, fiind un grai ce străbate repede, un grai împodobit în forme frumoase, un grai curat. În secolul al XIX-lea a fost o perioadă în care societatea românească se putea preface ușor, însă acest lucru nu s-a realizat pentru că *oamenii și scriitorii noștri, cei mai mulți, au stat boierește și au zis: Eu sunt scriitor, ce am eu cu oamenii cei mulți și proști?* La rândul lor cititorii treceau pe lângă operele scriitorilor, care reprezentau chinurile atâtor suflete, fără să-și amestece sufletele cu ale autorilor. Această perioadă, stabilită de Iorga între 1830—1870, s-a încheiat, iar *de la o vreme încoace cei buni, cei curați își știu răspunderea în fața lui Dumnezeu și a oamenilor: fiecare dă tot ce are.* Acum, la început de secol XX am vrea să câștigăm și ceea ce am pierdut prin anii morți din viața noastră ca popor, pentru că neamul ne-a rămas înapoi. În aceste condiții, Iorga spunea, lucru ce s-a și adeverit, că *în goana viforoasă spre viitor nu putem aștepta nimic de la nimeni. Cine piere va pieri din vina lui, din lipsa de iubire, de credință și de luptă: e buruiană în calea stejarului, iar ca să învingem noi trebuie să fim stejari.*

Toate acestea sunt posibil de realizat dacă am avea puterea. Dar de unde puterea, se întreabă retoric prof. Iorga. Puterea este reprezentată de piatră, de fier, puterea este numărul, dar aceste puteri materiale nu reprezintă totul. Noi ca oameni suntem niște forme trecătoare, dar în această trecere efemeră a noastră prin viață, noi întrupăm acel lucru mare care este un popor. Așadar, spune Iorga, *trebuie să schimbăm izvorul din care ies formele, să ne strângem rândurile, să ne creăm un suflet al nostru, să ne învățăm limba de la frații mai mari împrăștiați prin atâtea locuri, să prefacem, dacă nu se poate altfel, ceea ce împrumutăm de la alții, după rostul limbii noastre, să ne căutăm tot aurul de pretutindeni și din orice timp să cetim tot ce avem.*

În această conferință dedicată vieții culturale românești de la începutul secolului XX, sunt evidente îndemnurile la unitate națională făcute de N. Iorga. În finalul prelegerii, stăpânitorii Ardealului sunt numiți „prooroci mincinoși“, de graiul cărora nu mai putem asculta. *Acesta este adevărul,* spune el, *aceasta este lumina care vine de sus, pogorând nu de la noi, ci prin noi“.*

A est final deosebit, precum și conferința în sine, au stârnit aplauze, despre care cei care au consemnat câte ceva din alocuțiune, au spus că *nu s-au mai pomenit la noi pentru astfel de lucruri.* Nu este de mirare, așadar, de ce conferința în întregime nu a fost publicată în vreo foaie a vremii respective, ci se pot găsi doar câteva rezumate foarte scurte. *Păcat, că n-a putut să apară și această conferință în întregime,* spune prof. Ioan Lupaș în revista „Luceafărul“ din anul 1907, *cu toată bogăția de imagini strălucite și cu tot belșugul de frumuseți scânteietoare, câte s-au revărsat în acel neuitat moment în sufletele curioase ale ascultătorilor uimiți.* Ideile enunțate de

(Continuare în pag. a 8-a)

EMANUEL-PAVEL TĂVALĂ

Aspecte inedite

(Urmare din pag. a 3-a)

tul încheiat cu martori ai primăriei de atunci permitea comunității grecești construirea unei mici biserici în curte.

Sfințirea pietrei de temelie pentru biserica ce a fost închinată atât Sf. Atanasie, care era patronul spiritual al Companiei, cât și Schimbării la Față, a avut loc în data de 31 august 1797, slujba fiind oficiată de arhim. Gherman din Trebizonda, ajutat de arhim. Eugen din Mănăstirea Iviron, în prezența conducătorului companiei de atunci Manikati Safranos și a curatorului ei Hagiconstantin Pop (referitor la acest important personaj al Companiei, care a făcut acte lăudabile de caritate, am întâlnit în repetate rânduri afirmația că ar fi aparținut unei familii de negustori originari din Oltenia, care mergând la Locurile Sfinte i s-a spus ulterior Hagi Constantin Pop, însă așa cum el apare în codicii Companiei grecești, este Hagiconstantinou, considerat grec de origine, nume de altfel prezent până astăzi în Grecia, la fel ca cel de Hagiioannou sau Haginikoloaou). Arhitectul vechii biserici grecești a fost M. Bucholzer, iar pictori Iosif Neuhauser și I. Krambeli, ultimul fiind și cel care a pictat și iconostasul, cumpărat ulterior de românii din Gura Râului, unde se află până astăzi. Târnosirea bisericii a avut loc pe 31 martie 1800, eveniment la care au participat arhim. Gherman, protopopul Ioan Popovici, vicarul episcopiei ardelene vacante, pr. Radu Tempea, directorul școlilor române din Transilvania, etc. În privința iconostasului, se poate observa că pictura este vizibil influențată de stilul apusean de reproducere a picturii bizantine, de fapt ceea ce întâlnim pe iconostasul fostei biserici grecești din Sibiu nu prea are multe în comun cu iconografia bizantină. Acest stil însă e extrem de răspândit în Grecia, în special în insulele care s-au aflat în calea comercianților, unde influențele apusene au ajuns foarte ușor, de exemplu insula Creta sau Limnos.

Iconostasul „bisericii grecești“, azi în Gura Râului (bis. Sf. Mihail și Gavriil)

În vechea biserică grecească din Sibiu s-au întâmplat ulterior și evenimente deosebite din viața comunității ortodoxe române, grație abilității mitropolitului Andrei Șaguna, aceasta a fost cedată de către arhim. Meletie, ultimul preot grec de aici, comunității ortodoxe române, astfel că între 1862—1902 această biserică a fost biserica episcopală și ulterior mitropolitană a românilor ortodocși. E cunoscută relația de amiciție existenă între mitropolitul Andrei Șaguna și comercianții greci, care ajunseseră să-i comande pe cheltuiala lor veșminte arhierești chiar și de la Viena.

Ultima Sf. Liturghie s-a ținut în biserica greacă pe la 13 iulie 1902, predica fiind rostită de Dr. Elie Miron Cristea, viitorul patriarh, pe atunci asesor consistorial, în 14 iulie începând deja demolarea ei, pentru ca pe locul respectiv să se construiască actuala catedrală mitropolitană cu hramul Sfânta Treime, a cărei piatră de temelie a fost sfințită la 18 august 1902 de către mitropolitul Ioan Mețianu.

Pentru a ne face însă o imagine integrală asupra importanței pe care a avut-o la vremea respectivă Compania greacă din Sibiu este absolut necesar să ne referim și la școala și biblioteca care au funcționat pe lângă biserică. Se păstrează cataloage întregi cu elevii școlii, se cunosc profesorii ei, ca și liste întregi cu cărțile care au aparținut bibliotecii. Restrânși însă de spațiul acestui articol nu ne vom referi la multe aspecte dintre cele pe care le cunoaștem.

Școala grecească din Sibiu și-a început activitatea în 1766 și se preda în ea dincolo de aritmetică și limba germană, necesară conviețuirii cu sașii și limba greacă, Sf. Scriptură, dogmatica etc. Profesorii erau obligați să-i învețe pe elevi rugăciuni și chiar să-i ducă la biserică. Varietatea locurilor din care proveneau profesorii școlii ne îndreptățesc să credem că ea trebuie să fi fost foarte cunoscută în lumea greacă, de vreme ce avea profesori de la Constantinopol, Smirna, Stagira, dintre călugării de la Meteora sau Muntele Athos, dintre tinerii greci ce studiau la faimoasele universități de la Viena, Leipzig, Haga atc.

Pentru a reliefa legătura acestei școli cu Thessalonicul, amintesc câțiva profesori veniți de acolo, ca și perioada cât au stat la Sibiu: Dimitrios Hagipolitis (1781—1782), ierom. Damaschinos (1798—1800/1821—1822), Hristodoulos Hagioannou (1800—1802), Filip Moshos (1826).

Hagiconstantin Pop, recunoscut în actele Companiei grecești ca „urmaș al unei mari familii de comercianți greci răspândite în Viena, Brașov și Sibiu“, a fost unul dintre principalii finanțatori ai școlii.

În legătură cu biblioteca Companiei, amintesc importanța donației de carte făcută de mitropolitul grec de Pafos, Leontie, care a trecut la cele veșnice la Sibiu în 1661. Patriarhii Ierusalimului Dositei și Hrisant Notara s-au numărat printre primii donatori de carte, aceștia au și trimis în repetate rânduri sfinte vase și monahi de la Sf. Mormânt pentru a ajuta viața liturgică a comunității grecești din Sibiu. La auzirea trecerii mitropolitului Atanasie Anghel la unirea cu Roma, patriarhul Dositei al Ierusalimului a fost unul dintre cei mai aprigi combatanți ai săi, poate și datorită acestui act al lui Atanasie Anghel și patriarhii ulteriori ai Ierusalimului, Partenie, Meletie și Silvestru au ajutat comunitatea greacă din Sibiu, ferind-o de flagelul uniatismului. O astfel de acțiune, trebuie să o spunem, a putut fi extrem de utilă chiar și românilor ortodocși puși să aleagă între a-și păstra credința ortodoxă sau a trece de partea Romei.

Există documente care atestă că comercianții greci Manikatis Safranos, Ioannis Markos și Dimitrios I. Patsiouras de la Sibiu aduceau aici cărți din Viena, Veneția, Pesta și din Sibiu, plecau spre Brașov, București și Constantinopol.

Datorită deschiderii comercianților greci, aceștia finanțau inclusiv traducerea unor cărți de spiritualitate ortodoxă din limba greacă în limba română. În acest sens amintesc lucrarea lui Neofit Kavsokalivitul „Adunare de psalmi“ apărută la Muntele Athos în 1759, tradusă și publicată la Sibiu în 1796.

Dintre personalitățile remarcabile ale culturii elene prezente la Sibiu îi amintesc pe Manassis Iliadis (îngropat în cimitirul bisericii „din groapă“), pe Dimitrie Darvaris, ca și pe iluministul grec Atanasie Hristodoulos, care aflat la Sibiu între 1822—1827 a tradus aici din greaca veche în neogreacă Iliada lui Homer, compunând și o remarcabilă colecție de poezii.

Concluzionând aspectul vieții culturale desfășurate la Sibiu de Compania greacă, amintesc de prezența la Sibiu a înțeleptului Ieremia Kakavelas și a lui Ilarion Kiala, arhiepiscop de Cipru, care în 1678 au purtat discuții dogmatice cu doi dintre profesorii Facultății Evanghelice din Sibiu, cu Isaak Zabanius și Johannes Krempes, pe teme cum ar fi purcederea Duhului Sfânt de la Tatăl și de la Fiul, raportul dintre teologie și filozofie etc. Discuțiile au fost extrem de cunoscute în epocă, fiind chiar publicate în latină în anul 1678.

Revenind la aspectul vieții bisericești a grecilor din Sibiu, pe baza tabelului preoților slujitori (registru ce se păstrează până astăzi), remarcăm că majoritatea erau din Muntele Athos, din Mănăstirile Iviron, Xiropotamou, Vatoped sau Stavronichita, de la Meteora sau Mănăstirea Sf. Ioan Botezătorul de lângă Serres (mănăstire existentă până as-

Inscripție de pe frontispiciul „bisericii grecești“

tăzi). Prezența preoților atoniți la Sibiu în vremuri de grea încercare și pentru românii ortodocși aflați sub stăpânire străină, catolică sau protestantă, ne îndreptățește să credem că rolul lor a fost unul extrem de important chiar și pentru românii ortodocși a căror episcopie fusese mult timp slăbită de putere sau chiar desființată.

În încheiere amintesc consemnată prezența între preoții Companiei grecești, în anul 1757, a lui „Grigorie Vlahul din satul Sâmbăta“, probabil un preot român care știa greacă, numit Vlahul, deoarece era român. Iată prin urmare că satul Sâmbăta din Arhiepiscopia noastră a dat și un preot român comunității grecilor din Sibiu.

De asemenea o importanță deosebită consider că o are un document al Patriarhiei Ecumenice aflat în Arhivele Statului — filiala Sibiu, aparținând Fondului Compania Greacă (nr. înv. 85), cu nr. 260 bis, care este o certificare a părintelui Cosma Vatopedinul, epitrop general al Sfântului Munte, de către patriarhul de Constantinopol Hrisant (1824—1826), contrasemnată de reprezentantul Austro-Ungariei de la Constantinopol, în scopul deplasării acestuia la Sibiu, în vederea re uperării anumitor bunuri ce au aparținut arhim. Pamfil Stavronichiteanul, ce fusese preot al comunității grecești din Sibiu, adormit în Domnul, bunuri personale pe care acesta le lăsase mănăstirii de metanie.

S-a scris așadar, de-a lungul vremii în Sibiu, o frumoasă pagină de istorie a relațiilor culturale și bisericești româno-elene. Să sperăm că cercetările ulterioare vor aduce la lumină noi și noi amănunte legate de acea perioadă.

P.S. — Ca și bibliografie în principal m-am folosit de cartea Prof. Athanasios E. Karathanasis: „O Ellinismos tis Transilvanias“, apărută la editura ILP Productions, Thessalonic, 2003, lucrare care valorifică în mare parte arhivele vechii comunități grecești din Sibiu și Brașov.

Asesorul consistorial dr. Elie Miron Cristea şi contribuţia sa la realizarea colectei pentru construirea Catedralei

Chiar dacă uneori pe parcursul istoriei noastre bisericeşti, chipurile unor persoane şi a faptelor săvârşite de către acestea sunt date uitării sau, în unele cazuri, li se acordă un loc sau o preţuire mult prea neînsemnată pentru ceea ce au reprezentat ei pentru istorie, totuşi, de cele mai multe ori, figurile emblematice ale Bisericii, oameni care au influenţat viaţa şi destinul ei, sunt evocate în pagini de adâncă preţuire şi recunoştinţă. Sunt fără îndoială acei „patriarhi ai deşertului" românesc, acei slujitori ai altarului şi ai neamului, persoane providenţiale, care s-au identificat întru totul cu Biserica şi din viaţa cărora transpare vocaţia apostolatului. Iar în cadrul Bisericii Ortodoxe din Ardeal, mereu încercată de-a lungul vremii, rolul lor este cu atât mai mare cu cât ei nu au fost doar cârmuitori spirituali, ci şi politico-naţionali.

Unul dintre idealurile clerului şi poporului la început de secol XX era şi acela al construirii unei catedrale. Naţiunea română, deşi majoritară, care în urma demersurilor active ale lui Andrei Şaguna reuşise să restaureze vechea Mitropolie a românilor ortodocşi în 1864, vroia să se bucure şi ea de acest privilegiu. Ea pornea în primul rând dintr-o dorinţă sinceră — după cum rezultă din cuvintele ierarhului transilvănean din pastorala Naşterii Domnului din anul 1857 —, aceea a existenţei unui loc, destul de încăpător în cadrul căruia să poată fi vestit cuvântul lui Dumnezeu. Iar în al doilea rând, chiar dacă nu a fost exprimat direct, se viza un scop comun cu aspiraţiile politico-naţionale ale românilor din acea vreme, respectiv de a avea şi ei o catedrală care „să rivalizeze" cu lăcaşurile de închinare aparţinătoare celorlalte culte din Sibiu.

Dorinţa zidirii acestei biserici-catedrale a fost luată constant în discuţie începând cu anul 1857, când a fost iniţiată o colectă de către mitropolitul Şaguna în vederea strângerii de fonduri necesare realizării acestui proiect de anvergură. Însă condiţiile vitrege din acele timpuri, la care se adaugă şi moartea prematură a mitropolitului a dus la încetarea acestui plan. Ea va fi reactualizată în timpul mitropolitului Miron Romanul (1874—1898) şi în special în timpul urmaşului său Ioan Meţianu (1898—1916), când se va şi definitiva acest proiect. Toţi aceşti ierarhi, se vor confrunta cu o dublă problemă: aceea a găsirii unei locaţii cât mai apropiate de credincioşii sibieni pe care-i păstoreau, cât şi a procurării fondurilor necesare ducerii la bun sfârşit a construcţiei. Privit strict din prisma celui de al doilea aspect menţionat, respectiv cel al strângerii fondurilor, influenţa exercitată de către Dr. Elie Miron Cristea apare drept una providenţială şi, în acelaşi timp, hotărâtoare în vederea derulării lucrărilor de construcţie.

Originar din localitatea Topliţa, cu studii la Gimnaziul săsesc din Bistriţa şi apoi la Liceul grăniceresc din Năsăud, urmate la Institutul teologic-pedagogic din Sibiu (1887—1890) şi la Facultatea de Litere şi Filosofie a Universităţii din Budapesta (unde va obţine şi titlul de doctor cu o teză

despre *Viaţa şi opera lui Mihai Eminescu*), în 1902 va fi numit asesor la Arhiepiscopia Ortodoxă din Sibiu. În această calitate va participa la Consistoriul arhidiecezan din 14/29 aprilie 1898 în cadrul căruia se va alcătui o comisie, din care făcea şi el parte, alături de vicarul Ilarion Puşcariu şi asesorii Daniil Popovici-Barcianu, Zaharia Boiu, Partenie Cosma, Nicolae Ivan şi Ioan Papiu, care avea drept scop studierea acestei probleme şi prezentarea unor propuneri concludente în vederea realizării acestui proiect. După o analiză temeinică şi amănunţită a tuturor variantelor existente s-a hotărât ca locul de amplasament al viitoarei catedrale să fie cel al bisericii „greceşti", cu hramul „Schimbarea la Faţă" din Sibiu-Cetate, moştenită de la românii macedoneni.

Odată rezolvată această problemă a fost luată în discuţie cea a strângerii fondurilor necesare ducerii la bun sfârşit a acestui plan impunător, cu atât mai mult cu cât la 5/18 august 1902 a fost pusă piatra de temelie a construcţiei. Suma existentă era de aproximativ 507.837 coroane, nefiind suficientă pentru încheierea lucrărilor. Ea provenea din fondurile strânse de către înaintaşii mitropolitului Ioan Meţianu. Prilejul sfinţirii pietrei de temelie a reprezentat un motiv prielnic pentru mitropolit de a rosti un călduros apel către clerul şi poporul din cuprinsul Arhiepiscopiei în vederea realizării unei colecte în bani şi produse naturale, el însuşi contribuind cu suma de 5.000 de coroane.

Însă colecta nu a dat rezultatul scontat. Aflat la Carlsbad, asesorul consistorial Elie Miron Cristea constată cu indignare, din presa sibiană a vremii, că sumele adunate din unele ţinuturi erau doar de câteva sute de coroane. El îi cere mitropolitului să înceteze colecta până la întoarcerea sa, urmând să se ocupe personal de strângerea fondurilor. În principalele centre ale Transilvaniei dorea să se întâlnească cu clericii şi cu învăţătorii, cărora să le comunice personal demersurile făcute în vederea realizării acestei construcţii. S-a păstrat în acest sens o „Cuvântare" ţinută în mai multe centre ale Arhiepisscopiei ardelene pe parcursul anului 1902. Publicată în volumul *„Cuvântări şi predici ale unui tânăr teolog mai târziu cleric român în ţară sub stăpânire străină (1889—1909)"* (Tipografia Cărţilor bisericeşti, Bucureşti, 1928, p. 133—141), cuvântarea prezintă într-un stil oratoric excepţional crezul şi speranţele viitorului patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Ea poate fi considerată pe drept cuvânt o mărturie vie, plină de patos şi speranţă în vederea realizării acestui ideal al românilor ortodocşi din Ardeal.

Încă de la început, autorul subliniază că prilejul acestei întruniri nu este unul întâmplător: „Ne-am întrunit, ca să ne sfătuim împreună şi să ne însufleţim unii pe alţii aşa, ca din însufleţirea noastră să răsară o faptă lăudabilă, care să ridice preoţimea acestui ţinut în şirul celor mai vrednici preoţi din arhidieceză". Ridicarea catedralei reprezintă un lucru „epocal", o posibilitate unică a respectivei generaţii, o „mărturie văzută a hărniciei, a demnităţii, a însufleţirii noastre, ca popor şi ca biserică". Se face apoi apel la memoria mitropolitului Andrei Şaguna, care „nu numai a desgropat metropolia veche din ruinele ei, ci a şi suflat în organismul ei duh de nouă viaţă, a sădit în câmpul ei sămânţa unei noui desvoltări şi a croit însuşi toate drumurile, pe cari să mergem spre ţinta progresului nostru bisericesc, cultural şi naţional".

Imaginea noii catedrale este corelată cu „manifestarea externă a bisericii noastre în faţa lumii, care ţine mereu aţintiţi ochii ei asupra noastră, asupra faptelor noastre şi mai ales asupra motorului din care acele fapte izvorăsc", ea reprezentând „noul Sion" al românilor din aceste teritorii. Se ilustrează apoi exemplul lui Mihai Viteazul în restaurarea reşedinţei şi catedralei din Alba Iulia, insistând pe faptul că s-a recurs la acest apel deoarece fondul întemeiat de Şaguna este insuficient chiar şi numai pentru construirea acestui lăcaş, fără a mai fi amintită şi lucrarea de înfrumuseţare a sa. În aceste clipe, preoţilor le revenea misiunea de a-i sensibiliza pe credincioşi, al căror dar, oricât de mic, va deveni „un mărgăritar preţios, comoară întregii biserici".

(Continuare în pag. a 9-a)

Drd. NICOLAE BROTE

Profesorul Nicolae Iorga

(Urmare din pag. a 7-a)

Iorga erau unele care îndemnau la unitatea naţională a tuturor celor ce vorbesc aceeaşi limbă şi, implicit, formează acelaşi neam. Această unitate naţională, spune Iorga, nu se poate realiza prin delăsare, aşa cum s-a întâmplat cu unele dintre generaţiile anterioare, ci noi trebuie să creştem, să nu mai fim doar buruiana ce stă în calea stejarului, ci trebuie să devenim stejarul însuşi. Peste aproximativ un deceniu, în anul 1918, îndemnurile lui Iorga vor deveni realitate prin realizarea Marii Uniri, când toţi cei ce vorbeau aceeaşi limbă, formau acelaşi neam şi se aflau în acelaşi spaţiu, au crescut ajungând la stadiul de stejari falnici şi s-au unit formând aceeaşi ţară — România Mare.

Având în vedere că se afla la Sibiu, cu ocazia sfinţirii catedralei mitropolitane, în preambulul conferinţei pe care tocmai am prezentat-o, prof. N. Iorga a mai ţinut o prelegere *Despre Ardealul românesc,* dar cu privire la aceasta nu ştim nici măcar unde s-a ţinut, cel mai probabil tot în sala Muzeului Asociaţiunii. Despre această prelegere, Ioan Lupaş scria tot în revista „Luceafărul", că este *o privire rapidă asupra întregului trecut al Ardealului românesc, insistând mai ales asupra epocilor culminante şi mai luminoase din acest lung trecut de patimi,* iar referitor la acest trecut, Iorga spunea: *Vedeţi: aceasta este o istorie de durere, cum nu se mai întâlneşte în istoria nici unei ţări, nici unei seminţii de oameni. Sunt popoare vrednice, sunt popoare ticăloase, sunt popoare proaste, sunt popoare greoaie şi popoare înşelătoare ... Va să zică sunt popoare care poartă ca scris pe fruntea lor că sunt osândite la slăbiciune şi popoarele acestea, printr-un joc ciudat al împrejurărilor, au noroc, au fericire; neamul nostru însă n-a avut nici noroc, nici fericire, şi dacă este un loc unde am avut puţină fericire, este acolo, în Ardeal şi părţile vecine.*

Totuşi, aşa cum am spus mai sus, aflându-se la Sibiu pentru a participa la sfinţirea catedralei, Nicolae Iorga a lăsat şi câteva impresii legate de acest edificiu al naţiunii române ortodoxe din Ardeal. În ceea ce priveşte strângerea fondurilor necesare construirii catedralei, Iorga spune că românii din România ar putea învăţa din modul colectării acestor fonduri, dar mari greşeli s-au făcut din punct de vedere naţional şi artistic. *Mai întâi,* spune Iorga, *s-a tocmit în loc de un român din ţară, în loc de un Mincu, de pildă, un arhitect ungur, de loc din Arad, dar aşezat de mult în Sibiu. Acestuia nu i se putea cere, firește, nici o cunoştinţă a datinilor noastre de clădire, a stilului nostru bisericesc lămurit prin veacuri. Prin socoteală ungurească deci s-a alcătuit un plan bizantin, care imita cu slugărnicie Sf. Sofie a Constantinopolului, biserică ale cărei însuşiri sunt, înainte de toate, măreţia proporţiilor şi bogăţia podoabelor de mozaicuri, de pietre rare, de aurării, care în chip firesc trebuiau să lipsească aici. Apoi s-a crezut că această gârbovă clădire nu se vede în destul din mijlocul caselor între care — altă greşeală — era strânsă, îngrămădită, strivită. Atunci i s-au adus în faţă, împotriva oricărui stil, oricărui gust, două turnuri lungi, lungi, având în vârf două cruci mari aurite. Totul mai era vrâstat şi de dungi de cărămidă roşie. Noroc — noroc neaşteptat — că pictorul Smigelschi, un puternic şi cinstit pictor, a fost chemat, deşi unit, a zugrăvi cupola cea mare, ceea ce i-a izbândit cu o strălucire deosebită. Dar, în sfârşit, aşa cum e, «catedrala» este: ea se află în mijlocul Sibiului şi se impune prin mărimea ei; că răscumpără cu prisos lungile veacuri de umilinţă şi nenorocire. Ea este, şi acum se sfinţeşte.* Cu toate aceste elemente „negative" pe care le semnalează N. Iorga, totuşi, la sfârşitul lui aprilie al anului 1906 Sibiul românesc şi-a trăit, fără îndoială, cele mai frumoase din zilele sale şi cele mai pline de binecuvântare pentru viitor.

Ca oaspete de onoare al festivităţilor de la Sibiu, prof. N. Iorga a fost însoţit şi de soţia sa doamna Catinca Iorga. Fiecare dintre cei doi a donat catedralei nou sfinţite câte ceva, astfel: domnul profesor a donat suma de 300 de coroane, pentru a se procura podoabe necesare noului lăcaş de închinare, cu condiţia ca ele să fie executate exclusiv de un meşter român, precum şi un engolpion cu iconiţe lucrate în argint. Doamna Catinca Iorga a donat catedralei o iconiţă de argint reprezentând pe Sfântul Stelian, protectorul copiilor. (Din păcate aceasta din urmă a fost văzută într-un anticariat, fiind expusă spre vânzare).

Aşadar, N. Iorga a participat la sfinţirea catedralei mitropolitane din Sibiu aducând ardelenilor două frumoase cuvântări despre istoria grea a Ardealului şi despre importanţa unităţii naţionale , spre care Iorga a îndemnat permanent, prin folosirea unor frumoase metafore. Chiar dacă nu au fost publicate cele două prelegeri, participarea prof. N. Iorga la Sibiu a fost marcată şi prin donaţiile deosebite ale sale şi ale soţiei sale, care au rămas în patrimoniul catedralei din Sibiu.

Bibliografie:

Luceafărul — nr. 2—3, Sibiu, 1907, p. 52;
Neamul românesc — nr. 1, Bucureşti, 1906, p. 6—7;
N. Iorga — *Neamul românesc din Ardeal şi Ţara Ungurească,* Bucureşti, 1905, p. 159;
Telegraful Român — nr. 49, Sibiu, 1906, p. 214—215.

Manifestările muzicale prilejuite de sfinţirea Catedralei Mitropolitane din Sibiu 12—14 mai 1906

Festivităţile care au avut loc la Sibiu în anul 1906 cu ocazia sfinţirii noii Catedrale a Mitropoliei Ardealului au cuprins şi remarcabile manifestări muzicale, care au fost consemnate la loc de cinste în scrierile vremii.[1] În general, se poate spune că manifestările muzicale au însoţit majoritatea festivităţilor desfăşurate.

Duminică, 13 mai 1906, la ora 8 dimineaţa, procesiunea de la reşedinţa arhiepiscopească la Catedrală a fost deschisă de Corul seminarial, condus de Preot profesor Dimitrie Cunţan. La Slujba de sfinţire şi la Sfânta Liturghie care a urmat, răspunsurile au fost date de Corul mixt al Catredalei, compus din 140 de membri şi condus de Prof. Timotei Popovici.

Luni, 14 mai 1906, dimineaţa la ora 11, în Sala festivă a *Muzeului Naţional, Societatea de lectură* a elevilor din Seminarul «Andreian» a organizat un *Matineu* la care a asistat un public numeros, între care ierarhi şi profesori. Cu această ocazie, orchestra societăţii a executat în deschiderea concertului un putpuriu de melodii naţionale de T. Popovici.

Corul elevilor seminarişti, sub conducerea dirijorală a lui T. Popovici a interpretat «Dorul înstrăinatului» de Al. Flechtenmacher şi balada «Mănăstirea Putna» de I. Vorobchievici.

În seara aceleiaşi zile, la încheierea festivităţilor, tot în Sala festivă a *Muzeului Naţional* a avut loc Concertul *Reuniunii române de muzică din Sibiu.* Programul, deosebit de bogat şi variat, a pus în valoare atât calităţile puternicului cor mixt al Reuniunii de cântări, cât şi talentul vocal al câtorva solişti merituoşi.

Între lucrările interpretate cu acest prilej s-au numărat cântări bisericeşti potrivite sărbătorii Sfinţirii Bisericii Catedrale, precum *Irmosul de la intrarea în biserică* de G. Dima, care a şi deschis concertul, sau *Înnoieşte-te, înnoieşte-te, noule Ierusalime, că a Domnului mărire peste tine a strălucit* de Gavriil Musicescu. Corul a cântat de asemenea balada «Ştefan cel Mare» de G. Dima.

Doamna Veturia Triteanu, doamna Dr. Beu, domnişoara Elena Cunţanu, părintele Isaia Popa şi clericii A. Medrea şi N. Dămian au fost soliştii concertului.

Şi Reuniunea de cântări a meseriaşilor din Sibiu a susţinut un concert, ce a cuprins declamări şi cântări.

Pr. VASILE GRĂJDIAN

1. Dr. Ilarion Puşcariu, Dr. E. Miron Cristea, Mateiu Voileanu, *Biserica Catedrală dela Mitropolia Ortodoxă în Sibiu. Istoricul zidirii. 1857—1906,* Sibiu, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, 1908, p. 108—140.

Măiestrul măsar Emil Petruţiu şi alţi sculptori pentru lucrările Catedralei

În luna martie a anului 1904, printre alţi competitori ce aspirau la realizarea unor lucrări destinate desăvârşirii Catedralei ortodoxe din Sibiu s-a înscris şi Emil Petruţiu, „EMIL PETRUŢIU / măiestru măsar de edificări şi mobile din Siibiu-Nagyszeben, strada Margarethen Nr. 8". Standardul fixat de angajatorii acelor lucrări îl depăşea, cu certitudine, iar faptul că se confrunta şi cu *sculptori profesori, artişti academici,* confirmaţi la importante edificii care se realizau atunci *în imperiu şi în Ţară,* nu era în măsură să-i netezească drumul spre a primi lucrarea la care nutrea cu ardoare. Şi totuşi, el şi-a legat numele de acest monument esenţial în cultura spirituală românească într-un mod nu doar onorant şi inconfundabil, ci şi deosebit de semnificativ pentru felul în care românii transilvani răspundeau provocărilor epocii.

Pentru a exercita un control eficient asupra operaţiunii complexe de edificare a catedralei, Consistoriul sibian a format o Comisie specială. Membrii ei au fost puşi în faţa a numeroase probleme deosebite, din categoria celor cu care nimeni din societatea românească nu se mai confruntase până atunci. Cu atât mai meritorie este seriozitatea măsurilor prin care au reuşit ei să înfrunte situaţii dificile, majore sau (aparent) mărunte. Dintre acestea, cu adevărat incomodă a fost cea când au fost obligaţi să stabilească pe câştigătorii concursurilor/licitaţiilor organizate de ei, *să aleagă* deci pe cei mai buni!

În ceea ce priveşte *sculptura* ei s-au adaptat cerinţelor speciale impuse de acest palier artistic şi — fie şi după ce anumite fapte se consumaseră deja — au departajat lucrările ce urmau a se executa: *cioplirea din lemn de tei a frontariului, aurirea cu aur veritabil, cioplirea pulturilor pentru cântăreţi, a iconostasului, tronului arhieresc, stranelor pentru clerici şi mireni, amvon etc. etc. (50.000 cor).* Pentru a stabili un nivel de la care nu se putea abate nimeni, ei recomandau ca model biserica Mânăstirii Sinaia, *„restaurativă pe stil vechi",* de unde se şi procurară numeroase fotografii aduse la cancelaria din Sibiu, mult consultate, ca şi cele de la *Trei Ierarhi* din Iaşi. Aceste detalii au avut darul de a întări ideea că cerinţele nu erau doar de un nivel ridicat, ci şi că, fiind altele pentru fiecare tip de lucrare, cei ce le desăvârşeau trebuia să fie la fel de diferiţi, din punctul de vedere al specializării lor.

Pentru realizarea *sculpturilor* s-au înregistrat atunci 12 oferte, ofertanţii provenind din Bucureşti şi Dobrogea, Transilvania şi Bucovina, Banatul românesc şi Serbia, Budapesta şi Viena, Braşov, München şi Sibiu. Toţi depun *vadiumul* şi modelele cerute, subscriu condiţiilor pentru licitaţie şi întreţin o corespondenţă intensă, sursa noastră de informare — inestimabilă după 100 de ani.[1]

Pentru a evidenţia nivelul concurenţilor alături de care şi-a depus *Ofertul* şi măsarul Emil Petruţiu, i-am reţinut aici doar pe Ioan Pâşlea, fraţii Busuioc şi (conjunctural) C.M. Babic, în câteva episoade din colaborarea lor cu consistoriul.

Ioan Pâşlea întreţine o interesantă corespondenţă în întreg anul 1904, semnând ca *„sculptor" apoi „profesor".* În *„6 faur"* cere amânarea cu 15 zile a datei concursului, 1 martie 1904, „(...) Voind a lua parte la concurenţă cu *un interior complet în stilul român cu motive române culese din ţinutul Sibiului (...)".* După 10 zile, împreună cu *Ofertul* principal, grafiat de un caligraf, anunţă că trimite 9 schiţe (catapeteasmă, amvon, scaun mitropolitan, strane, tetrapod, scaune pentru membrii consistoriului, bănci pentru laici, unele detalii ale iconostasului, o schiţă a iconostasului văzută din altar), cu comentariile: „Îmi iau libertatea de-a „trage atenţiunea binevoitoare a Înalt Venerabilului Consistoriu asupra producţiunilor mele în lucru de sculptură în genere, dar mai ales asupra planului alăturat pentru catapiteasmă *în stilul român, splendid şi unic în feliul şi originalitatea sa, artă adevărat străbună, care impune şi îşi va croi drumul seu pentru posteritatea neamului românesc dreptcredincios. (...).* dacă în acest scurt interval mi-au succes a compune *un interior la care va putea arăta cu mândrie neamul român,* pot spera cu siguranţă (...) *esecutarea lucrarei va fi un model".* Dacă planul „românesc" nu era acceptabil, putea lucra în variantă bizantină, după aceleaşi schiţe, scrie el, cu o siguranţă *de sine* apreciabilă, ceea ce se remarcă şi în următoarele: „În calitatea mea de sculptor instalat la Şcoala specială, de stat ce.r. pentru prelucrarea lemnului din Câmpulung, cred că ar fi de prisos să mă legitimez că sânt competent a lua asupra-mi esecutarea lucrului pentru care mă ofer respectuos. În fine, amintesc că sunt angajat de la anul 1889 ca s ulptor diecesan al venerabilului consistor gr. or. din Bucovina, esecutând până acuma în Bucovina 24 iconostase dinpreună cu interiorul complet la acele biserici, ear în Borgo-Prund, Transilvania, ceea ce adeveresc (...)".

Admis la faza următoare a concursului (după 2/15 aug.), în scrisoarea din 24 august se dovedeşte antrenat plenar în această lucrare, trece peste satisfacţia *de sine* manifestă cu doar o jumatate de an înainte şi ... se legitimează: „(...) *în decursul lunii august am făcut o călătorie de studii pe la cele mai însemnate biserici din România; am cercetat bisericile din Iassi (Trei Ierarhi, Sf. Mitropolie, Sf. Nicolae, Cetăţuia, Galatia, Biserica Frumoasa), în Bucuresci (Biserica Sf. Mitropolii, Bis. Bălaşa, Amzea etc.), precum şi biserica cea nou restaurată din Sinaia. (...) Până acum am făcut următoarele iconostasuri şi anume: la bisericile: Berhomet, Mitocul Dragomirnei, Revna, Capela incuisiţilor din Cernăuţi, Sf. Paraschiva din Cernăuţ, Stupca, Ostricza, Cuciur mare, Capele incuisiţilor din Suciava, Dorosăuţ, Cacica Igeşti, Samusina, Camenca, Lucoviţa, Prevorochi, Oprişeni (Panţivu?), Stăneşti, Pojorâta, Benea Câmpulung, Ceahor, Mahala Cadabeşti tot din Bucovina, precum şi iconostasul bisericii din Borgo Prund din Ardeal".* În 4/17 octombrie i se dă răspunsul, comun cu cel pentru Busuioc-Basiuc: „Juriul constituit pentru esaminarea proiectelor prezentate la concurs pentru iconostasul bisericei catedrale a aflat că planul presentat de d-voastră nu este corespunzător şi esecutabil (...) şi-ţi încredinţează P. St. D-sale lucrările (...)". Semnează N. Ivan.

Mult mai puţin titraţi, *fraţii BUSUIOC/ Bosioc (Busioc)* din Berlişte, încă din anul 1903 se inscriu în cursa concurenţilor, Iuliu ca *„sculp. acad."* şi Iosif ca *„sculptor / auritor diplomat".* Aceştia au învăţat sculptura de la tatăl lor şi au absolvit cursul de sculptură la Şcoala de Arte din Arad.

Comunele bisericeşti la cari au lucrat Iconostase sînt următoarele: Albibunari, Biserica Alba, Berlişte, Borlova, Chesinţi, Golumbaţi la o mănăstire în Servia, Iladia, Iam, Mircovaţi, Mramorac, Senmicleuşiulmare, Secusigiu, Taracul-mic şi Nadlac. Şi oferta lor a fost respinsă.

Un alt ofertant şi de fapt cel mai autoritativ a fost sculptorul *C.M. Babic,* patronul unei firme de sculptură din Bucureşti, care a câştigat licitaţia pentru sculptura tâmplei, tronului arhieresc şi ripidelor. Reţinem — şi subliniem prin cursive, ca şi la cei prezentaţi mai sus —, doar bisericile la care, conform propriei declaraţii, a lucrat până la acea dată: Bucureşti — *Delea Veche, Amza, Sf. Voievozi, D-na Bălaşa, Schitul Maicilor, Teiu;* Dobrogea — *Medjidia, Chioselor, Adam-Clisi, Peştera, Sătişcoi, Govenlia; Alte: Mănăstirea Ţigăneşti din Ilfov, comuna Ungurei, jud. Olt, Biserica Comunei Otar, plasa Oltul, Biserica Sf Ierarh Nicolae, com. Gârbovi, jud. Ialomiţa, Com. Seliţte din Ungaria.* De la *Episcopul Dunărei de Jos* deţinea un certificat (Nr. 2321) despre iconostase şi mobilier, realizate în acea zonă.

Cu o astfel de concurenţă avea a se confrunta *Emil Petruţiu.* Cum lucrările pe care le-a realizat la Catedrală sunt binecunoscute (amvonul, pulturile pentru cântăreţi, 28 de strane pentru preoţi, 82 de strane pentru mireni, tetrapodul pentru icoana de sărutat şi amvonul din faţa soleei), vom revela — succint, totuşi — doar câteva din greutăţile pe care a fost obligat să le biruie în demersul său, dar, mai ales, câteva mărturisiri despre motivaţia care l-a animat pentru a se antrena în această activitate.

Intrarea sa în sistemul concurenţial pentru *lucrările Catedralei* s-a făcut printr-o ofertă care dovedeşte nu numai *dorinţa sa de a crea,* şi ideologia care-i alimenta aspiraţiile, ci curajul său (o inadecvare la realitate?!) în faţa cerinţelor grandioasei lucrări, pe care, de altfel, nu le îndeplinea. Având în vedere statutul său, faptul nu era condamnabil, el trăind la maximum starea specială, *edificatoare,* a românimii transilvane din epocă.

În 14 (17? nn) martie 1904, înregistrează la Consistoriu un *Ofert* (grafiat cu oarecare dificultate), întemeiat pe condiţiile din regulamentul Consistoriului pentru lucrări „de sculpturi", la preţ total de 49.990 cor.! Cere a se *„prelungi terminul de liferare",* ataşând 5 modele şi comentând curajos — cum e şi valoarea *preliminariului* avansat —, (în stilul Tăslăuanu-Goga din *Luceafărul,* folosit de ei pentru Octavian Smigelschi[2]): *„Când înaintez şi eu, un meseriaş român, ofert pentru liferarea lucrărei la Catedrala noastră, o fac totodată de a arăta connaţionalilor mei ceea ce poate produce şi mână românească* şi, rugând pe Pereavenerabilul Consistoriu ca deja acest motiv să-l îndemne să ia ofertul meu în deosebită considerare, îi dau totodată asigurare solemnă că punând încredere în prestaţiunile modestei mele persoane, nici decât nu se va căi". În 7 iulie 1904, *„Fiul sufletesc"* Emil Petruţiu, plin de speranţe încă şi conformându-se noilor dispoziţii ale Consistoriului („nr. 3793 plen"), din 12/25 aprilie, îşi „permite a aşterne o nouă schiţă, respective plan de iconostas în dimensiunile recerute asupra căruia îmi rezerv toate drepturile, cum şi 4 modele aurite": a) pentru „columnă (stâlp) la iconostas", b) „lisenă la iconostas", c) picior la scaunul metropolitan, d) căptuşală la spatele acestui scaun. Trimite şi 3 „preliminare de spese nouă", separate pe „sculptură", „măsărit", dar şi cumulate, precizând materialele (inclusiv pentru aurituri) şi „aşezarea lor la locul recerut".

De-a lungul anilor 1904—1905, faptele s-au consumat după un scenariu uşor de reconstituit. Este binecunoscut că *măestru măsar* sibian Emil Petruţ s-a mulţumit până la urmă să execute — în principal — comenzi după proiecte/detalii ale *sculptorului* acreditat, C. M. Babic, alte lucruri modeste (menţionate de noi, mai sus). Cele expuse în continuare, mai ales revelarea greutăţilor cărora le făcea faţă în acest context, au ca sursă apariţia unor stări neprevăzute, pentru el deosebit de grave. În 7 mai 1906, Emil Petruţiu explică de ce, în relaţia sa de lucru cu consistoriul, a rămas cu o pierdere de 3951 cor., pentru care motivele sunt diverse: schiţe diferite de-a lungul prestării lucrării, necomunicare bună cu Schuschnig, respectul său (exagerat?!) pentru calitate, dorinţa de a lucra această piesă ca pe una demonstrativă pentru capacităţile meseriaşilor români etc. Consistoriul, prin N. Ivan, în 15/28 mai se explică: Chiar dacă materialul şi manopera au costat mai mult decât a primit el, contractul nu se poate reface, deoarece s-ar crea un precedent. Dacă există diferenţe între schiţe, predate lui după încheierea contractului, şi prestaţia sa, atunci „le vom examina şi aflând faptice, că ai prestat alt lucru, mai de valoare (...) vom reveni şi vom face un arangiament (...)". Cu certitudine, C.M. Babic nu-i uşura situaţia, mandatându-l şi cu lucrări ce-i depăşeau angajamentele. Babic scrie (în ianuarie 1905) despre „(...) lucrarea iconostasului" care „s-a înaintat şi cât pentru Iconăria Iconostasului să binevoiţi a le primi de la maiestru măsar Emil Petruţiu din Sibiu, care m-am învoit cu el ca să le facă". Răspunsul la această scrisoare, expediat în 29 ianuarie 1905, reflectă o stare încordată între Babic şi consistoriu, dar atestă mai ales seriozitatea comisiei care urmărea eficienţa şi corectitudinea: Petruţiu nu a putut procura lemnul necesar, „timpul de earnă trece şi pictorul se va desvinovăţi cu faptul că nu i-am pus la dispoziţie Iconăria. Te poftim să o solicitezi de urgenţă să vadă de lemn, ori să o procure domnia Ta din Bucureşti. (...) Nu am înţeles pasajul că 'lucrarea Iconostasului s-a înaintat' şi am dori să ne daţi explicarea cuvenită şi anume cum aţi înţeles acest pasagiu", îl somează parcă N. Preda şi Il. Puşcariu.

Emil Petruţiu se confrunta, în continuare, cu aceleaşi greutăţi. Pe tematica scrisorii din 7 mai, el revine în 25(?) cu precizări excepţionale pentru meseriaşul care era: în 30/12 Noembrie 1904 ceruse 25.020 cor., i s-a acceptat suma de 21.580. A luat totuşi lucrările „având convingerea că pre lângă o detailare mai simplă voi eşi la cale şi îmi voi scoate spesele mele şi 4 bucăţi din modele cari dovedesc că acum mi-am închipuit esecutarea lucrărilor fără să mă abat de la planuri sau de la schiţe obligatorie." Abia apoi a primit schiţele de la Babic, care s-a abătut de la ce a fost prevăzut iniţial făcându-le „cu mult mai artificioase ca schiţele" iniţiale. Sculptorul „a fost atât de cuminte" încât „a simplificat lucrul propriu precând a îmbogăţit schiţele originale, prin proiectare mai decorativă ca precum a fost cerut".

Scrisoarea din 2 iulie 1906 este de-a dreptul dramatică: „(...) *Eu ca tiner industriaş român mi-am dat silinţa a efectui lucrul în mod cel mai cinstit ca să indestulez preavenerabilul Consistor în toată privinţa şi a-mi câştiga renume spre viitor. O îmbogăţire materială nu mi-a venit în gând, ci eu am fost mulţumit cu indestulirea ambiţiunei mele, având dorinţa fierbinte de a sevârşi ca Român ortodox acest lucru de o aşia importanţă cu orice preţ".* Rămas în mare pagubă, de cel puţin 3951 cor., constată: „pe scurt, eu *de dragul pompoasei noastre catedrale, la care cu draga inimă şi cinstit am colaborat,* am ajuns în grea strimtoare banală (de bani nn)", cere o „dezbatere dreaptă a petiţiunii" sale şi o „despăgubire corespunzătoare".

În toamna lui 1906, conflictul era stins şi lui Emil Petruţiu i se primesc noi oferte pentru lucrări mărunte.

ANA GRAMA

1. Il. Puşcăriu, E. M. Cristea şi M. Voileanu, *Biserica catedrală de la Mitropolia ortodoxă română în Sibiiu,* Sibiu, 1908.

2. Vezi detalii în A.G. *Octavian Smigelschi,* în SAECULUM, nr. 2, 2005.

Asesorul consistorial dr. Elie Miron Cristea

(Urmare din pag. a 8-a)

Prima vizită a avut loc la Sighişoara, la 26 septembrie 1902, continuată la 1 octombrie la Bistriţa, unde va conduce întrunirea preoţilor din aceste ţinuturi. La 10 octombrie a vorbit clerului adunat la Cluj, unde erau prezenţi şi preoţi din protopopiatele învecinate: Dej, Lupşa, Turda şi Unguraş. Călătoria sa se va încheia la 24 octombrie 1902 la Orăştie de faţă fiind preoţi şi învăţători din peste 50 de comune, precum şi o mare parte din intelectualii vremii, venită la adunarea despărţământului ASTRA.

Îndemnul mitropolitului Ioan Meţianu, susţinut şi explicat de către Elie Miron Cristea, a găsit un ecou favorabil în cadrul preoţilor şi credincioşilor. Astfel, de exemplu, din ţinutul Orăştiei se vor colecta peste 7 000 de coroane (faţă de prima dată când suma nu număra mai mult de câteva sute de coroane), din cel al Sighişoarei peste 3.000 de coroane, iar din cel al Bistriţei peste 3.400. O mărturie vie a acestui fapt o constituie paginile *Telegrafului Român.* În fiecare număr din această perioadă există o rubrică intitulată sugestiv „Pentru catedrală" în care se consemnau sumele de bani primite de la preoţi şi credincioşi, ajungându-se în cele din urmă ca aceasta să depăşească 150.000 coroane.

Însăşi Dr. Elie Miron Cristea într-o notiţă ce însoţea manuscrisul cuvântării sale remarca: „Rezultatul a fost mulţumitor. S-a făcut din acest prilej cea mai mare colectă de până atunci în biserica noastră. Preoţii emulau în a se însufleţi reciproc; iar unii notoric săraci, chiar la îndemnul meu nu vroiau a da mai puţin, ca „să nu profaneze lista de subscripţie cu sume prea mici". Alţii spuneau: „După ce V-am auzit, nu pot da mai puţin".

Toate aceste contribuţii financiare (între care se numără şi cea a sa personală de 1.000 coroane şi se evidenţiază cea a familiei Mocsonyi de 60.000 coroane) au fost consemnate în partea finală a monografiei *„Biserica catedrală dela Mitropolia Ortodoxă Română în Sibiu. Istoricul zidirii (1857—1906)"* (paginile 146—188). Răsfoind aceste pagini poate fi sesizat că la ea a participat întreaga suflare a românilor ortodocşi din Transilvania. De la membrii Consistoriului arhidiecezan, la profesorii Seminarului Andreian şi la reprezentanţii politici ai românilor din acea vreme, de la guvernul ţării (15.000 coroane) la corporaţiile de meseriaşi şi la societăţile bancare ale timpului (între care se evidenţiază Banca Albina cu 10.000 coroane), de la intelectualii vremii la simpli preoţi, învăţători şi credincioşi, toţi vor răspunde afirmativ la apelul Bisericii, contribuind după posibilitatea şi putinţa fiecăruia, la realizarea acestui ideal.

Colecta va fi continuată şi în anii următori, încasându-se în intervalul de timp 1902—1907 suma totală de 307.157 coroane. Prin ea s-a reuşit terminarea lucrărilor, întreaga strădanie fiind încununată prin slujba de sfinţire din 30 aprilie/13 mai 1906.

La câţiva ani după încheierea acestui mare proiect de zidire a catedralei, respectiv la 21 noiembrie 1909, Elie Miron Cristea va fi ales în scaunul episcopal al Caransebeşului. La 18 decembrie 1919 va fi numit mitropolit primat, iar la 4 februarie 1925 devine primul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Meritul lui Dr. Elie Miron Cristea în cadrul lucrărilor de construcţie a catedralei, a „noului Sion" al românilor ardeleni, după cum el însuşi personal o denumeşte, a fost unul hotărâtor. Noul lăcaş de închinare urma să fie nu numai „un scut puternic credincioşilor ei, ci să întrupeze în sine toată tăria miilor de biserici" de pe întinsul Mitropoliei.

AGENDA PASTORALĂ A Î.P.S. DR. LAURENȚIU STREZA ARHIEPISCOPUL SIBIULUI ȘI MITROPOLITUL ARDEALULUI

PE LUNA APRILIE 2006

● *SÂMBĂTĂ, 1 aprilie*
I.P.S. Sa a vizitat, împreună cu domnul dr. Florin Frunză, consilier la Secretariatul de Stat pentru Culte, bisericile în construcție din Sibiu, în scopul evaluării lucrărilor și obținerii de noi fonduri de la Ministerul Cultelor. Seara a primit la sediul mitropolitan și a oferit o recepție membrilor Comitetului de Planificare a celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene. Dintre oaspeții de seamă amintim: mitropolitul Ghenadios de Sassima, membru al prezidiului Conferinței Bisericilor Europene, pr. prof. dr. Viorel Ioniță, secretar de studii la Conferința Bisericilor Europene, Mons. Vicenzo Paglia, președintele Comisiei Ecumenism și Dialog, Mr. Jean Daniel Birmelé, secretar administrativ la Conferința Bisericilor Europene.

● *DUMINICĂ, 2 aprilie*
A săvârșit Sf. Liturghie și a ținut un cuvânt de învățătură la Biserica „Înălțarea Domnului" de pe b-dul Mihai Viteazul, Sibiu (pr. Achim Băcilă, pr. Cătinaș Dorin și pr. Bobeș Nicolae). A fost însoțit de pr. prof. acad. dr. Mircea Păcurariu.

● *LUNI, 3 aprilie*
A participat la festivitățile prilejuite de împlinirea a 156 de ani de la înființarea Jandarmeriei Române, festivități ce au avut loc la Unitatea de Jandarmerie din Brașov. A oficiat slujba de binecuvântare și sfințire a Capelei Unității. În aceeași zi a vizitat casa memorială „Dumitru Stăniloae" din localitatea Vlădeni, unde s-au început, cu binecuvântarea I.P.S. Sale, lucrările de restaurare.

● *MARȚI, 4 aprilie*
A avut program de audiențe și lucrări de birou.

● *MIERCURI, 5 aprilie*
A participat la Denia Canonului Sf. Andrei Criteanul la Catedrala mitropolitană.

● JOI, 6 aprilie
A avut program de lucru la cabinet.

● *VINERI, 7 aprilie*
A participat la festivitățile prilejuite de împlinirea a 125 de ani de la înființarea Școlii Speciale de Artilerie și Geniu, ce au avut loc la Școala de Aplicație pentru Unități din Sibiu. A oficiat slujba de „Te-Deum" și slujba de sfințire a unor plăci comemorative în cinstea eroilor Școlii Speciale căzuți la Revoluția din Decembrie 1989. Cu această ocazie a ținut un cuvânt de învățătură. Seara a participat la Denia Acatistului oficiat la Catedrala mitropolitană.

● *DUMINICĂ, 9 aprilie*
A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la Biserica „Sf. Nicolae" din Sibiu, parohia Lazaret III (Pr. Galea Ioan), hirotonind întru diacon pe teologul Alexandru Stanciu. A fost însoțit de pr. prof. acad. dr. Mircea Păcurariu. În aceeași zi a oficiat vecernia și a ținut un cuvânt de învățătură la Biserica „Sf. Nicolae" din Sibiu, parohia Turnișor I (Pr. Ioan Covaci).

● *LUNI, 10 — MARȚI, 11 aprilie*
A avut program de audiențe și lucrări de birou.

● *MIERCURI, 12 aprilie*
A primit la sediul mitropolitan vizita Prea Sfințitului Irineu Slătineanul, arhiereul vicar al Episcopiei Râmnicului. În aceeași zi a participat la Liturghia darurilor mai înainte sfințite la Capela mitropolitană și a ținut, în cadrul „Săptămânii Duhovnicești", un cuvânt de învățătură studenților Facultății de Teologie „Andrei Șaguna".

● *JOI, 13 aprilie*
A primit, la sediul mitropolitan, vizita domnului ambasador al Germaniei în România, Vilfried Gruber, însoțit de domnul consul general din Sibiu, Thomas Gerla. În aceeași zi a participat la slujba Vecerniei, precum și la concertul de Sf. Paști susținut la Catedrala mitropolitană de către corul bărbătesc al Facultății de Teologie din Sibiu (dirijor; pr. prof. dr. Vasile Grăjdian).

● *VINERI, 14 aprilie*
A avut program de lucru la cabinet. În aceeași zi a examinat grupa de doctoranzi, anul I, de la Facultatea de Teologie din Sibiu.

● *DUMINICĂ, 16 aprilie*
A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la Catedrala mitropolitană. A hirotonit întru preot pe diaconul Alexandru Stanciu pe seama parohiei Ucea de Sus, iar seara a participat la Vecernie, la Catedrală, precum și la concertul de Sf. Paști susținut de corul Catedralei mitropolitane (dirijori: pr. prof. dr. Vasile Grăjdian și Dan Streza). În aceeași seară a fost invitatul pr. Cătălin Dumitrean la emisiunea „Flori de Pateric" de la TV Eveniment Sibiu.

● *LUNI, 17 aprilie*
A participat la Denia primei zile din Săptămâna Patimilor la Catedrala mitropolitană.

● *MARȚI, 18 aprilie*
A acordat interviuri și mesaje de Sf. Paști posturilor de televiziune Pro TV Sibiu și TV 9. Seara a participat la Denie la Catedrala mitropolitană.

● *MIERCURI, 19 aprilie*
A participat, împreună cu P.S. Visarion Rășinăreanu, episcopul vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, la vernisajul „Transparența semiotică a icoanei pictate pe sticlă. Nicolae Suciu in memoriam", organizat la sediul Complexului Național Muzeal Astra din Sibiu. Seara a participat la Denie la Catedrala mitropolitană.

● *JOI, 20 aprilie*
A slujit la Denia celor 12 Evanghelii la Catedrala mitropolitană și a ținut un cuvânt de învățătură.

● *VINERI, 21 aprilie*
A slujit la Slujba Prohodului Domnului la Catedrala mitropolitană și a ținut un cuvânt de învățătură.

● *SÂMBĂTĂ, 22 aprilie*
A săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Vasile cel Mare și a predicat la Catedrala mitropolitană.

● *DUMINICĂ, 23 aprilie*
La ora 24 a oficiat Slujba Învierii, Sf. Liturghie din Ziua Învierii Domnului și a predicat la Catedrala mitropolitană. A oficiat, de asemenea, slujba Vecerniei (A doua Înviere) la Catedrală, iar la ora 16 a oferit o recepție la sediul mitropolitan, la care au participat oficialități locale, profesori de la Facultatea de Teologie, consilieri și angajați ai Arhiepiscopiei Sibiului.

● *LUNI, 24 aprilie*
A săvârșit Sf. Liturghie și a ținut un cuvânt de învățătură la biserica „Adormirea Maicii Domnului" din Brașov (Pr. Coman Nicolae și Pr. Cristian Munteanu), hirotonind întru diacon pe teologul Ion Alexandru Petrică. A hirotesit, de asemenea, întru iconom pe P.C. Pr. Cristian Munteanu. La aceeași biserică I.P.S. Sa a oficiat slujba de binecuvântare a lucrărilor — refacerea (spălarea) picturii. Seara a participat la Vecernie și a ținut un cuvânt de învățătură la biserica „Sf. Apostoli Petru și Pavel" din localitatea Prejmer (Pr. Sorin Șerban). A hirotesit întru iconom pe pr. drd. Sorin Șerban. În aceeași localitate, I.P.S. Sa a sfințit „Centrul Social de Zi pentru Copii".

● *MARȚI, 25 aprilie*
A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Sf. Mucenic Gheorghe" din Brașov. A hirotonit întru preot pe diaconul Ion Alexandru Petrică pe seama parohiei Comana de Jos. În aceeași zi a acordat interviuri la posturile de televiziune TVS Brașov și RTT Brașov.

● *VINERI, 28 aprilie*
A oficiat împreună cu P.S. Visarion Rășinăreanu, episcopul vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, și cu un mare sobor de preoți Sf. Liturghie la Mănăstirea Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus, cu ocazia hramului mănăstirii. A săvârșit apoi Taina Sf. Maslu și a ținut un cuvânt de învățătură. Au fost hirotesiți întru protosingeli ieromonahii Matei Bilaucă și Daniel Breabăn. În aceeași zi I.P.S. Sa a prezidat ședința permanenței Consiliului Eparhial în cadrul căreia a acordat diplome de cinstire membrilor Adunării Eparhiale și Consiliului Eparhial, cu ocazia încheierii statutare a mandatului lor.

● *SÂMBĂTĂ, 29 aprilie*
A participat la Sf. Liturghie, la capela Facultății de Teologie.

● *DUMINICĂ, 30 aprilie*
A săvârșit Sf. Liturghie și a predicat la biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil" din Gura Râului (Pr. Peană Ioan și Pr. Mitrea Petrică). A fost însoțit de pr. prof. acad. dr. Mircea Păcurariu, de pr. lect. dr. Irimie Marga, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului și de pr. Valentin Sicoe, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului. În aceeași zi a oficiat slujba Vecerniei și a ținut un cuvânt de învățătură la Biserica „Sf. Nicolae" din Orlat (Pr. Radu Bot și Pr. Gheorghe Bogățan).

Pr. Drd. CRISTIAN VAIDA
Secretar de Cabinet

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Dr. LAURENȚIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂȘINĂREANU, **a săvârșit următoarele:**

● *1 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în Capela Mitropolitană și slujba de pomenire a binefăcătorilor Mitropoliei Ardealului.
— Oficiază un Te-Deum la Librăria Deisis din Sibiu cu prilejul deschiderii acesteia.
— Seara slujește Vecernia în Catedrala Mitropolitană.

● *2 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în Biserica parohială din Sebeșu de Sus, prot. Avrig (pr. paroh Marian Canciu), hirotonind întru preot misionar pe diaconul Toma Iosif pe seama protopopiatului Avrig.

● *3 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a primit o delegație de la Crucea Albastră din Italia, condusă de P.C. Pr. Lucian Roșu din Torino.
— A participat la Sibiu la festivitățile prilejuite de împlinirea a 136 de ani de la înființarea Jandarmeriei Române.

● *4 APRILIE a.c.* — Audiențe, lucrări de birou.

● *5 APRILIE a.c. — P.S. Sa* s-a întâlnit cu elevii claselor IX—XII, de la Liceul C.F.R. din Sibiu, vorbindu-le despre semnificația Postului Mare.
— Seara slujește Sf. Liturghie mai înainte sfințită în Catedrală.

● *6 APRILIE a.c.* — Audiențe, lucrări de birou.
— A oficiat slujba înmormântării credinciosului Mihai Bălțat din Sibiu.

● *7 APRILIE a.c.* — A participat la Cercul Militar Sibiu la lucrările Simpozionului închinat împlinirii a 125 de ani de la înființarea Școlii de Artilerie din Sibiu.
— După masa săvârșește Sf. Liturghie mai înainte sfințită în Capela mitropolitană.
— Seara slujește Denia Acatistului Maicii Domnului în biserica Sf. Arhangheli — Trei Stejari din Sibiu.

● *9 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în noua biserică „Sf. Împărați" din Predeal (Pr. paroh Lucian Vitan), hirotonind întru diacon pe teologul Chiriță Petru-Dorel.
— A vizitat Mănăstirea de maici din Predeal iar seara săvârșește Taina Sf. Maslu de obște în Biserica parohială din Moeciu de Jos (pr. paroh Gh. Colțea).

● *10—11 APRILIE a.c.* — Audiențe, lucrări de birou.

● *12 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit seara Sf. Liturghie mai înainte sfințită în Biserica parohială din Tălmăcel, prot. Avrig.

● *13 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit seara Sf. Liturghie mai înainte sfințită în noua Capelă a Seminarului Teologic Ortodox din Făgăraș.
— A vizitat Mănăstirea Bucium, prot. Făgăraș.

● *14 APRILIE a.c.* — Audiențe, lucrări de birou.
— Seara săvârșește taina Sf. Maslu de obște în Biserica Sf. Arhangheli din Brașov — Blumăna (pr. paroh dr. Stelian Manolache).

● *16 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica veche cu hramul „Floriile" din Avrig, hirotonind întru preot pe P.C. diacon Dorel Petru Chiriță, pe seama parohiei Vecerd, prot. Agnita.

● *17—19 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie mai înainte sfințită în Catedrala mitropolitană iar seara tot acolo slujba Deniilor.

● 20 APRILIE a.c. — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Biserica Sf. Ilie din Rășinari (pr. paroh Nicolae Jianu).
— Seara slujește și predică la Denia celor 12 Evanghelii în Biserica „Sf. Ap. Petru și Pavel" din Sibiu (pr. parohi M. Sămărghițan și T. Bârsan).

● *21 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit în Catedrală Taina Sf. Maslu de obște iar după masa slujba Vecerniei cu Luarea de pe Cruce.
— Seara slujește și predică la Denia Prohodului în Biserica Sf. Arhangheli — Trei Stejari din Sibiu (prot. Gheorghe Șebu).

● *22 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană.

● *23 APRILIE a.c. — Sf Paști — P.S. Sa* a săvârșit slujba Învierii și Sf. Liturghie arhierească în Biserica „Sf. Nicolae" Șcheii Brașovului (pr. parohi V. Prodea și I. Herda). La orele amiezii a săvârșit slujba Vecerniei (a doua Înviere) la Biserica Sf. Arhangheli — Trei Stejari din Sibiu, în cadrul căreia s-a citit Sf. Evanghelie în 7 limbi.
— A participat la Recepția pascală oferită de I.P.S. Sa Laurențiu la Reședința mitropolitană.

● *24 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană din Sibiu iar seara Vecernia.

● *25 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Biserica veche „Buna-Vestire" din Jina, prot. Sălișteș (pr. paroh Pavel Olteanu), rostind cuvânt de învățătură.
— Seara slujește și predică la slujba Vecerniei în Biserica „Sf. Arhangheli" din Tilișca, prot. Sălișteș (pr. paroh Ioan Teșa).

● *26—27 APRILIE a.c.* — Audiențe, lucrări de birou.

● *28 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a slujit Sf. Liturghie arhierească la Mănăstirea „Brâncoveanu" — jud. Brașov.

● *29 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie. arhierească în Capela mitropolitană.
— A oficiat Taina Sf. Botez pruncii Maria Govoreanu din Sibiu.
— Seara slujește Vecernia în Catedrală.

● *30 APRILIE a.c. — P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie arhierească la Mănăstirea „Sf. Gheorghe" din Bunești, prot. Rupea. În aceeași zi a vizitat Biserica Veche din Comana de Jos, biserica din Roadeș, prot. Rupea și Mănăstirea „Sf. Dumitru" din Sighișoara.

Arhid. VASILE AVRAM

IN MEMORIAM

IOAN TITUS MORARIU

În data de 28. IV. 2006, s-a mutat în veșnicie avocatul Ioan Titus Morariu. Adormitul în Domnul a văzut lumina zilei la 4 august 1923, în orașul Sebeș Alba, ca cel de-al șaselea copil, alături de Minodora, Victoria, Steluța, Ștefan și Marioara în binecuvântata familie a preotului Titus Morariu și al preotesei Victoria (la rându-i fiică de preot).

Primele clase școlare le urmează în orașul natal, pentru ca mai apoi să fie înscris la gimnaziul Gheorghe Lazăr din Sibiu, unde urmează cursul superior și mai apoi cursurile liceene până în anul 1942.

În timpurile grele ale perioadei războiului, tânărul absolvent cu diploma de bacalaureat se înscrie pentru a urma cursurile Facultății de Drept ale Universității Regele Ferdinand din Cluj, între anii 1942 și 1946, frecventând în același timp și cursurile Facultății de Medicină clujene. Pentru a se putea întreține la studii, Ioan Titus Morariu lucra în paralel ca și pedagog la o școală de surdo-muți. Pasionat de sport, este cooptat în echipa de fotbal a Universității din Cluj, în care a activat mulți ani.

Ca tânăr absolvent al Facultății de Drept din Cluj, în 1946 reușește să intre ca avocat stagiar la Cabinetul de avocatură a reputatului avocat Nicolae Bărbat, din Sibiu.

Vremurile tulburi de după război, venirea așa-zisei «democrații» au spulberat definitiv visul tânărului avocat de a-și putea deschide un Birou privat de avocatură.

Și-a început cariera de avocat pledant la Baroul Sibiu. Studiind în continuare, devine lector universitar de Drept la Școala Militară de Infanterie din Sibiu. A fost, de asemenea, consilier juridic la I.H.R., unde activează peste 20 de ani, pentru a reintra apoi definitiv în Baroul Avocațial din Sibiu, ca avocat pledant, până în 1990.

Pasiunea pentru fotbal nu l-a părăsit ani în șir, fiind jucător și mai apoi antrenor al echipei „Șoimii" Sibiu.

În 1951 o cunoaște pe Eugenia a cărei mână o va cere familiei distinsului profesor Ștefan Bozovici.

Binecuvântarea familiei vine în 1952 când se naște Victoria-Teodora, prima dintre fiicele sale, pentru ca 9 ani mai târziu să vină pe lume și Simona-Aida. Peste ani, cea dintâi fiică va deveni profesoară de muzică (studii la Conservatorul de Muzică din București), iar a doua medic (studii la Universitatea de Medicină și Farmacie din Cluj).

În paralel cu activitatea de peste 50 de ani ca avocat pledant și consilier juridic, avocatul Ioan Titus Morariu a fost vreme de 30 de ani și membru în Adunarea Națională Bisericească, iar în ultimii ani, consilier al *Înalt Prea Sfințitului Antonie, Mitropolit al Ardealului* și al *Preafericitului Teoctist, Patriarhul României,* bucurându-se de adâncă prețuire și respect din portea acestor înalte fețe bisericești.

Avocatul Ioan Titus Morariu și-a creat o filosofie a sa, a dragostei pentru familie, pentru cele două copile, gineri și nepoți, pentru Biserica ortodoxă, pe care a slujit-o ca mirean poate la fel de bine ca și un slujitor în haine preoțești. Nu a avut mulți prieteni în viață, dar cine l-a cunoscut, cine a stat de vorbă cu omul Ioan Titus Morariu a avut de la acesta numai vorbe bune, de îmbărbătare la suferință, a avut un sfat înțelept și deosebit de competent în meserie și un ajutor ori de câte ori i-a fost cerut.

A iubit muntele, dragoste insuflată poate și de socrul său prof. Ștefan Bozovici; a bătut cu pasul toți munții Cibinului și Făgărașii, împreună cu familia, cu alți câțiva împătimiți ai crestelor, Tudose Popa, judecătorul Salade sau mai adesea singur. Îi plăcea deosebit de mult să cânte duminica în strana de la Schitul din Păltiniș și mai apoi să colinde împrejurimile bucurându-se de clipe frumoase.

De Sfintele Sărbători ale Învierii Domnului și-a strâns familia și nepoții în jurul mesei de Paște, a ciocnit ouă, s-a închinat, s-au bucurat cu toții. A urcat apoi, pentru ultima oară, la bisericuța Schitului din Păltiniș, unde s-a rugat și și-a încântat încă odată privirea cu frumusețile naturii.

Joi, 27 aprilie a.c. s-a mutat în veșnicie. A fost prohodit la Biserica din Groapă, sâmbătă, 29 aprilie, de către P.S. Visarion Rășinăreanu. episcop vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, împreună cu doi dintre consilierii mitropolitani (pr. prof. Dumitru Abrudan și pr. Ezechil Oancea) și parohul de la acea biserică — pr. Constantin Mitea.

P.S. Visarion Rășinăreanu a rostit cu acest prilej un cuvânt de învățătură și a transmis mesajul de condoleanțe adresat familiei de către P.F. Patriarh Teoctist și de Î.P.S. Laurențiu, arhiepiscopul Sibiului și mitropolitul Ardealului. Pr. C-tin Mitea a prezentat principalele momente ale vieții adormitului în Domnul și a cerut îndătinatele „iertăciuni".

Avocatul Ioan Titus Morariu a fost transportat apoi în orașul Sebeș din județul Alba, locul său de baștină, unde a fost înhumat.

Veșnică să-i fie pomenirea!

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs, publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

1. Parohia *SLIMNIC II* — Protopopiatul *SIBIU*
2. Parohia *AVRIG IV* — Protopopiatul *AVRIG*
3. Parohia *ACILIU* — Protopopiatul *SALIȘTE*

Termen de concurs: *1 MAI — 1 IUNIE 2006*

Cei care doresc să ocupe aceste posturi își vor înainta cererea în termenul legal la Oficiile Protopopești, anexând (unde e cazul), adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs, Oficiile Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

† Dr. LAURENȚIU STREZA
Arhiepiscop al Sibiului
și Mitropolit al Ardealului

Consilier ad-tiv bisericesc,
Pr. GHEORGHE STREZA

Articolele și corespondența se adresează Redacției „Telegrafului Român", Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul: Tipografia Eparhială Sibiu

Comitet redacție T.R.: Î.P.S. dr. Laurențiu Streza — președinte; P.S. dr. Visarion Rășinăreanu — vicepreședinte; Pr. prof. univ. Dumitru Abrudan — redactor șef; Ștefan Toma — secretar de redacție; pr. Cristian Vaida — secretar de redacție adj.; Pr. lector univ. Nicolae Moșoiu — membru.

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe 2006 este de 15 RON (150 000 lei).
COD IBAN RO69 RNCB 4200 0000 0061 0001. Pentru străinătate abonamentul este de 25 dolari S.U.A. COD IBAN RO79 RNCB 4200 0000 0061 0015 sau echivalentul în euro COD IBAN RO51 RNCB 4200 0000 0061 0034.
B.C.R. Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Fondator:
Mitropolitul
ANDREI
ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 154
SIBIU
1 şi 15
iunie
2006
Nr. 21—24

„Lăsaţi copiii să vină la Mine"*

După rânduiala Bisericii, arhiereii adresează poporului un cuvânt pastoral cu ocazia marilor praznice împărăteşti şi a sărbătorilor importante din cursul anului bisericesc. Duminica ce uneşte Înălţarea şi Rusaliile are o semnificaţie deosebită pentru Sfânta noastră Biserică. Ea este dedicată Părinţilor ce au participat la primul Sinod Ecumenic, cel de la Niceea, de la care am primit şi păstrăm neschimbată până astăzi formula mărturisirii mântuitoare a dreptei credinţe sau *Crezul,* cum îl numim de ob.cei.

Crezul, pe care îl ştim cu toţii — căci îl rostim prima dată (sau este rostit de naşi în numele nostru) la Taina Sfântului Botez, iar apoi la fiecare Sfântă Liturghie —, expune pe scurt conţinutul credinţei noastre: Credem şi mărturisim pe Unul Dumnezeu, cunoscut şi preaslăvit în Treimea cea de o fiinţă şi nedespărţită, Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt. Credem şi mărturisim că Fiul, Dumnezeu adevărat, S-a pogorât din ceruri şi S-a făcut om adevărat, prin conceperea şi naşterea din Preacurata Sa Maică, Pururea Fecioara Maria. Credem şi mărturisim că a pătimit şi S-a răstignit, că a murit şi a fost îngropat, evenimente mântuitoare pentru a căror prăznuire anuală ne-am pregătit de-a lungul Postului Mare şi de a căror încununare cu Învierea Sa cea de a treia zi, ne-am bucurat, iată, timp de patruzeci de zile, până la Praznicul de acum al Înălţării.

„Şi S-a înălţat la ceruri şi şade de-a dreapta Tatălui", mărturisim în *Crez,* până ce va veni din nou, să judece viii şi morţii. Aşadar, acolo, de-a dreapta Tatălui Său şi a Tatălui nostru, se află acum Mântuitorul Iisus Hristos şi într-acolo chemăm noi, preoţii, când rostim *„Sus să avem inimile!"* — adică toată atenţia şi gândurile, toate dorinţele şi speranţele —, iar Dumneavoastră, poporul, răspundeţi „(Le) *avem* (înălţate) *către Domnul!"* De ce se cuvine să fie aşa? Pentru a-L primi cu vrednicie pe Împăratul tuturor, pe Cel nevăzut, înconjurat de oştirile cereşti, şi pentru a ne umple de Duhul Său cel Sfânt, Domnul şi Făcătorul de viaţă, pe care L-a trimis ucenicilor Săi la Cincizecime şi pe Care ni-L înnoieşte nouă mereu, în fiecare an la Rusalii şi apoi duminică de

(Continuare în pag. a 2-a)

* Scrisoare Pastorală la Duminica a şaptea după Paşti, a Sfinţilor Părinţi.

† Dr. LAURENŢIU STREZA
Arhiepiscopul Sibiului
şi Mitropolitul Ardealului

Manifestările prilejuite de sărbătorirea centenarului Catedralei Mitropolitane

Luni, 12 iunie 2006, la Praznicul închinat Sfintei Treimi, a fost sărbătorit centenarul sfinţirii Catedralei Mitropolitane din Sibiu, odată cu hramul acesteia.

Au fost prezenţi unsprezece membri ai Sfântului Sinod, incluzându-i şi pe cei doi ierarhi de la Sibiu: Î.P.S. Laurenţiu, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului şi P.S. episcop-vicar Visarion Răşinăreanu. Oaspeţi, care au cinstit evenimentul, au fost: Î.P.S. Teofan, arhiepiscopul Craiovei şi mitropolitul Olteniei, P.S. Gherasim, episcopul Râmnicului, P.S. Calinic, episcopul Argeşului şi Muscelului, P.S. Timotei, episcopul Aradului, Ienopolei şi Hălmagiului, P.S. Nicodim, episcopul Severinului şi Strehaiei, P.S. Daniil, episcop-locţiitor (administrator) al Episcopiei Ortodoxe Române a Vârşeţului, P.S. Ambrozie, episcopul Giurgiului, P.S. Irineu Slătineanul, arhiereu-vicar al Episcopiei Râmnicului, P.S. Ioachim Băcăuanul, arhiereu-vicar al Episcopiei Romanului.

Au transmis mesaje Prea Fericitul Părinte Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Înalt Prea Sfinţitul Daniel, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, Înalt Prea Sfinţitul Nicolae, mitropolitul Banatului şi Prea Sfinţ tul Ioan, episcopul Oradiei, Bihorului şi Sălajului.

A fost prezent Excelenţa Sa Christoph Klein, episcopul Bisericii Evanghelice C.A. din România, însoţit de Dl. prof. Hans Klein, episcop-vicar al acelei episcopii.

Au luat parte la eveniment: Dl. prof. univ. ing. dr. Constantin Oprean, rectorul Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu, Dl. prof. univ. dr. Dan Ioan Popescu, prorector al aceleiaşi Universităţi, D-na prof. univ. dr. Mioara Boncuţ, prorector al aceleiaşi Universităţi, Dl. prof. univ. Leonida Neamţu, secretarul ştiinţific al aceleiaşi Universităţi, Dl. L. Smaranda, secretar al aceleiaşi Universităţi, Dl. prof. univ. col. dr. Alexandru Baboş, rectorul Academiei Forţelor Terestre „Nicolae Bălcescu", Dl. prof. univ. dr. Ioan Vişa, rectorul Universităţii

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. prof. D. ABRUDAN

Cincizecimea — Taina Bisericii

După ce am petrecut vreme de 50 de zile în Raiul cel duhovnicesc al Penticostarului, după ce ne-am împărtăşit cu toţii din bunătăţile cele nepieritoare ce izvorăsc din lumina Sfintelor Paşti, după ce ne-am luat rămas bun de la Domnul Cel ce s-a înălţat la ceruri unde şade de-a dreapta Tatălui, iată-ne ajunşi la ziua cea mare, cea sfântă şi cea luminoasă a Cincizecimii sau a Rusaliilor. Tresăltând de bucurie ne împărtăşim din harul Sf. Duh care a venit în lume în chip de limbi de foc, în ziua a cincizecea de la Sf. Înviere.

Cuprinşi de o negrăită emoţie ne apropiem cu sufletele smerite de văpaia de foc ce coboară din cer şi înflăcărează lumea făcând-o să vibreze de măreţia evenimentului petrecut atunci în cetatea Ierusalimului.

Cerul şi pământul cuprinse de frica ce izvorăşte din sublimitatea tainei, prăznuiesc revărsarea în lume a „apei celei vii" promise de către Mântuitorul Hristos ucenicilor Săi şi tuturor celor ce cred într-Însul.

Se bucură Biserica văzând împlinite cuvintele profetice ale lui Ioil: „Vărsa-voi duhul meu peste tot trupul şi fiii şi fiicele voastre vor prooroci" *(Ioil 3, 1), cuvinte ce s-au împlinit în ziua Rusaliilor, când Duhul Sfânt s-a coborât asupra sfinţilor apostoli întărindu-i şi însufleţindu-i în a deveni organe ale Bisericii ce îşi ia fiinţa văzută acum.*

Făgăduinţa Mângâietorului făcută înainte de patimile Sale de către Domnul Hristos s-a împlinit la Cincizecime, exact în ziua în care evreii prăznuiau evenimentul primirii Tablelor Legii de către Moise pe Muntele Sinai.

(Continuare în pag. a 2-a)

† Dr. VISARION RĂŞINĂREANU
Episcop - vicar
Sibiu

Comunicat de presă

Vineri, 19 mai 2006, la *Centrul Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului,* a avut loc, sub *preşedinţia Î.P.S. SALE Dr. LAURENŢIU STREZA,* Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, ŞEDINŢA DE CONSTITUIRE A ADUNĂRII EPARHIALE, potrivit prevederilor *„Regulamentului pentru alegerea, funcţionarea şi dizolvarea organelor deliberative şi executive în Parohiile, Protopopiatele şi Eparhiile din Patriarhia Română".* Membrii Adunării Eparhiale — 10 clerici şi 20 mireni, după *Statutul Şagunian* — au fost aleşi în cele 10 circumscripţii electorale ale Arhiepiscopiei, în şedinţele care s-au desfăşurat în 4 mai 2006 la: Sibiu, Avrig, Mediaş, Agnita, Făgăraş, Oraşul Victoria, Braşov, Codlea, Rupea şi Sălişte.

1. Primul punct al ordinii de zi a şedinţei a fost validarea mandatelor membrilor nou-aleşi, după cum urmează:

a) MEMBRII CLERICI: *Pr. Prof. Acad. Dr. Mircea Păcurariu, Arhid. Prof. Dr. Constantin Voicu, Pr. Prof. Dr. Ovidiu Moceanu, Pr. Prof. Dr. Nicolae Chifăr, Pr. Savu Popa, Pr. Achim Săraşan, Pr. Marcel Dobrea, Pr. Octavian Smădu, Pr. Gheorghe Colţea, Pr. Ioan Ciocan.*

b) MEMBRII MIRENI: *Ec. Ion Ariton,* Prefectul jud. Sibiu, *Ing. Ioan Deac,* Director general al S.C. Compa SA Sibiu, *Prof. Univ. Dr. Ing. Constantin Oprean,* Rectorul Universităţii „Lucian Blaga" Sibiu, *Hădărean Pompei,* Director general al S.C. „Granitul" Mediaş, *Prof. Constantin Catrina, Prof. Onuc Nemeş Vintilă,* Directorul Bibliotecii Astra Sibiu, *Prof. Univ. Dr. Corneliu Ioan Bucur,* Directorul Complexului Naţional Muzeal Astra, *Ing. Dumitru Opriţoiu,* Inginer-Şef al S.C. Compa SA Sibiu, *Prof. Traian Greavu, Prof. Univ. Dr. Octavian Bologa, Ing. Alexandru Lup, Ing. Vasile Crăciun, Dl. Aristotel Cancescu,* Preşedintele Consiliului Jud. Braşov, *Prof. Univ. Dr. Ioan Vişa,* Rectorul Universităţii Transilvania Braşov, *Ec. Eugen Mitea,* Viceprimarul Municipiului Sibiu, *Prof. Univ. Dr. Ioan Bogdan, Dl. Ioan Şerban,* Primarul Comunei Hoghiz, *Prof. Univ. Dr. Ioan Maniţiu,* Directorul Direcţiei de Sănătate Publică Sibiu, *Ec. Dr. Dumitru Banciu,* Primarul Oraşului Sălişte, *Avocat Dorin Suciu.*

2. După validarea mandatelor a avut loc depunerea jurământului şi constituirea Adunării Eparhiale, organismul deliberativ bi-

(Continuare în pag. a 5-a)

BIROUL DE PRESĂ
AL ARHIEPISCOPIEI
SIBIULUI

Biblia patriarhului Miron — 70 de ani de la apariţie

În ziua de 21 mai 1936, la sărbătoarea „Sfinţilor împăraţi Constantin şi maică-sa Elena", a fost lansată la Bucureşti, o nouă ediţie a Bibliei în limba română (a XX-a, dacă le socotim şi pe cele tipărite de Societatea Biblică britanică, sau a VII-a, dacă le avem în vedere numai pe cele tipărite din iniţiativă românească, şi care sunt următoarele: 1688 — Bucureşti, 1795 — Blaj, 1819 — Petersburg, 1854 — Buzău, 1858 — Sibiu, 1914 — Bucureşti şi 1936 — Bucureşti). Această ediţie din 1936 este prima pe a cărei foaie de titlu se precizează că a fost tradusă după textul grecesc al Septuagintei, confruntat cu cel ebraic. S-a mai afirmat de către traducătorii Paliei de la Orăştie (1582), care cuprinde Bâtia (Facerea) şi Ishodul (Ieşirea), cum că şi ei ar fi făcut traducerea „cu mare muncă din limba ebraică, grecească şi sârbească (slavonească, n.n.)". Afirmaţia lor nu s-a bucurat însă de credibilitate. Se bănuieşte că traducătorii s-au folosit mai degrabă de un text maghiar şi anume al Pentateuhului lui Heltai Gaşpar, care apăruse la Cluj, în 1551.

Cât priveşte afirmaţia traducătorilor de la 1936, avem motive temeinice să credem că este adevărată. Aceşti tra-

(Continuare în pag. a 7-a)

Pr. prof. DUMITRU ABRUDAN

COMUNICAT

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în şedinţa sa de lucru din 2 martie 2006 a luat în examinare adresa Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei nr. 1723/2006, cu solicitarea Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Daniel al Moldovei şi Bucovinei ca Sfântul Sinod să examineze şi să adopte o serie de măsuri pastorale având ca scop limitarea navetismului preoţilor.

Având în vedere că în adresa respectivă sunt redate următoarele consideraţii care aduc lămuririle necesare asupra propunerilor formulate:

— Constatarea că deşi înainte de a fi hirotoniţi preoţii fac o mărturisire prin care se angajează că vor locui în parohia încredinţată lor spre păstorire, mulţi dintre ei, din diverse motive, de multe ori neîntemeiate, recurg la practica navetismului, stabilindu-şi domiciliul particular în oraşele din apropierea parohiei;

— Faptul că, deşi o parte din categoria preoţilor navetişti ar putea locui în casele parohiale, făcându-le unele îmbunătăţiri, aceştia preferă să le lase în degradare, prin aceasta intrând şi sub incidenţa art. 3, lit. „t" din Regulamentul de procedură al Instanţelor Disciplinare şi de Judecată ale Bisericii Ortodoxe Române;

— Constatarea că nivelul pastoraţiei preotului care locuieşte efectiv în mijlocul credincioşilor este incontestabil superior pastoraţiei desfăşurate de preotul navetist;

— Pentru combaterea practicii navetismului şi intensificarea activităţii pastorale pe plan local este necesară o atitudine unitară la nivelul Patriarhiei Române, care să fie adoptată printr-o hotărâre a Sfântului Sinod;

Ţinând seama că din materialul supus dezbaterii Sfântului Sinod rezultă următoarele propuneri care să ducă la limitarea navetismului preoţilor:

— obligativitatea ca toţi preoţii să locuiască în parohia încredinţată spre păstorire apelând la una din variantele următoare: 1. Locuirea în casa parohială existentă şi îngrijirea acesteia; 2. Închirierea unei case, din cele existente în parohie, până la construirea unei case parohiale noi; 3. Cumpărarea unei case existente ţinând cont de faptul că multe persoane din oraşe şi sate au emigrat, lăsându-şi casele nelocuite, şi există oportunitatea ca parohiile fără casă parohială să cumpere, la preţuri încă modeste, terenuri şi case de la persoanele mai sus menţionate; 4. Parohiile din oraşe care nu au casă parohială să construiască o casă nouă ori să cumpere o casă sau un apartament din apropierea bisericii parohiale, pentru ca preotul să fie mai accesibil credincioşilor în rezolvarea problemelor de ordin pastoral;

— Centrele Eparhiale să urmărească aplicarea acestor măsuri care vor duce la intensificarea activităţii pastorale a preotului şi a comuniunii din parohie, sporind în acelaşi timp patrimoniul parohiei;

Luând act că, în legătură cu propunerile de mai sus, Cancelaria Sfântului Sinod a informat Sfântul Sinod că problema navetismului preoţilor a fost în nenumărate rânduri în atenţia Sfântului Sinod, reamintind în acest sens numai câteva dintre hotărârile luate pentru limitarea navetismului preoţilor (care sunt redate în anexă la prezenta comunicare);

Constatând, din discuţiile purtate, că materializarea acestei a solicită eforturi financiare din partea unităţilor de cult, în condiţiile în care acestea sunt grevate fie de restaurarea locaşurilor de cult, fie de construirea de noi locaşuri de cult, fie de starea de sărăcie a parohiilor dar că, în această situaţie, în momentul de faţă, sunt create unele căi de sprijinire a acţiunii de edificare sau cumpărare de case parohiale, între care se aminteşte:

— Hotărârea de Guvern nr. 1273 din 18 octombrie 2005 pentru aprobarea Programului naţional „Lăcaşurile de cult — centre spirituale ale comunităţii", în care se prevede posibilitatea elaborării de proiecte cu finanţare de la bugetele locale, pe baza unor parteneriate între autorităţile administraţiei publice centrale şi cele ale administraţiei publice locale;

— Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniul proprietăţii, în care se prevăd posibilităţi pentru restituirea în natură a bunurilor confiscate de regimul comunist (case parohiale, alte imobile) sau măsuri reparatorii prin echivalent (respectiv acţiuni la Fondul Proprietatea la valoarea bunurilor ce se vor compensa).

În urma discuţiilor purtate şi la propunerea Comisiei Pastorală, Monahală şi Socială, Sfântul Sinod a hotărât:

- *Îşi însuşeşte întru totul şi aprobă propunerile Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei cu privire la limitarea, până la eradicare, a navetismului preoţilor, comunicându-se tuturor eparhiilor.*
- *Reactualizează hotărârile sinodale care s-au luat până în prezent privind navetismul preoţilor şi îndatorează Cancelaria Sfântului Sinod să le transmită tuturor Centrelor eparhiale pentru aplicare.*
- *Recomandă, ca alternativă, care să se adauge la propunerea Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei, măsura practicată în Arhiepiscopia Sibiului referitoare la navetism: „Posibilitatea ca Centrele eparhiale să transfere în posturi de preoţi misionari la protopopiate pe cei care din anumite motive nu locuiesc în parohie".*

Aducându-Vă la cunoştinţă această hotărâre a Sfântului Sinod Vă rugăm să binevoiţi a lua măsurile necesare pentru punerea în aplicare şi aducerea la cunoştinţa clerului prin conferinţe preoţeşti şi presa eparhială, în care scop anexăm şi un extras al hotărârilor sinodale care s-au luat până în prezent privind navetismul preoţilor.

PREŞEDINTELE SFÂNTULUI SINOD

† **TEOCTIST**

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Extras din Hotărârile Sfântului Sinod în problema navetismului preoţilor

— Hotărârea luată în cadrul Consfătuirii Ierarhilor ortodocşi români din Transilvania (2—3 noiembrie 1970) — cap. III, alin. 8: „să se construiască sau să se cumpere case parohiale, acolo unde ele nu există şi unde credincioşii cer acest lucru";

— Hotărârea Sfântului Sinod nr. 20084, 17767, 18365, 18558, 7465/1973: „preoţii navetişti din cadrul tuturor eparhiilor care nu vor respecta hotărârea Sfântului Sinod cu privire la obligativitatea de a locui în parohii — cu excepţia zilei stăbilite pentru vizitarea familiei, vor fi salarizaţi proporţional cu timpul cât au locuit în mijlocul enoriaşilor. Prezenţa în parohie va fi certificată săptămânal, sub semnătură, de către consiliile parohiale într-o condică specială";

— Hotărârea Sfântului Sinod nr. 15781/1978: „preoţii navetişti să-şi reglementeze stabilirea în parohii";

— Hotărârea Sfântului Sinod nr. 4370/1979: „Protopopii, ca organe de teren, vor fi îndatoraţi să urmărească problema navetismului şi să facă propuneri pentru sancţionarea preoţilor navetişti care nu locuiesc în parohii cu reţinerea corespunzătoare a retribuţiei pentru timpul cât lipsesc din parohie. În propunerile de sancţionare, protopopii vor arăta motivele lipsei din parohie şi timpul cât preotul a fost absent;

— centrele eparhiale vor organiza o consfătuire specială cu preoţii navetişti în cadrul căreia li se vor aduce la cunoştinţă, sub semnătură, hotărârile Sfântului Sinod privind navetismul şi li se vor da lămuririle cuvenite;

— preoţii care nu vor da urmare hotărârilor Sfântului Sinod şi îndrumărilor Chiriarhilor privitoare la obligativitatea de a locui în parohie, vor fi sancţionaţi pentru început cu suspendarea din serviciu pe timp de 15—30 de zile şi cu reţinerea corespunzătoare a retribuţiei, iar în caz de recidivă, se va proceda gradat la aplicarea altor sancţiuni;

— centrele eparhiale sunt îndrumate să acorde o atenţie deosebită cererilor de transferare a preoţilor, atunci când prin aprobarea lor s-ar lichida implicit şi o problemă legată de navetismul preoţilor";

— Hotărârea Sfântului Sinod nr. 7702/1979: „c. pentru a înlesni stabilirea în parohii a preoţilor navetişti, centrele eparhiale vor îndatora parohiile să asigure preoţilor spaţii de locuit, fie în casele parohiale, fie plătind din fondurile lor chiria pentru spaţiul ce I se va pune la dispoziţie în parohie, prin grija Consiliului Parohial";

— Hotărârea Sfântului Sinod nr. 12999/1979: „centrele eparhiale vor aplica, în continuare, măsurile luate în consfătuirea sinodală din 16 aprilie 1979, în vederea lichidării navetismului preoţilor; în aplicarea acestor măsuri se recomandă ca înainte de a proceda la sancţiuni, să se exami-

(Continuare în pag. a 7-a)

„Lăsaţi copiii să vină la Mine"

(Urmare din pag. 1)

duminică, sărbătoare după sărbătoare, la fiecare Sf. Liturghie.

Mare şi nespus este harul Domnului Iisus Hristos, căci El a ridicat firea noastră omenească la cer, la dragostea lui Dumnezeu-Tatăl, pentru a ne pogorî nouă slava Duhului.

După ce Mântuitorul ne-a arătat existenţa pământească a lui Dumnezeu prin învăţătura şi minunile pe care le serbăm pe parcursul anului bisericesc, El ne arată acum şi existenţa cerească a omului. După ce L-am văzut pe Dumnezeu în om, El ni-l arată acum pe om în Dumnezeu. Nu pentru Sine face aceasta, ci pentru noi şi pentru a noastră mântuire, pentru ca să fie de acum înainte şi pentru noi „precum în cer, aşa şi pe pământ", pentru ca şi noi să trăim de acum viaţă cerească, viaţă nouă, renăscută de sus, din apă şi din Duh, prin Botez şi Euharistie, prin pocăinţă şi paza sfintelor Sale porunci.

A trăi această viaţă nouă în Hristos înseamnă a renunţa la patimile egoiste, omorându-ne, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel, *„mădularele ... cele pământeşti: desfrânarea, necurăţia, patima, pofta cea rea şi lăcomia, care este închinare la idoli ..."*, lepădând mânia, defăimarea, cuvintele de ruşine, *„pentru care vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării ..."* (Col. 3, 5—8).

Ştim înălţimea şi exigenţele vieţii celei noi la care suntem chemaţi, însă neştiinţa, uitarea şi nepăsarea ne împiedică să punem în lucrare poruncile dumnezeieşti. Aceasta este şi cauza pentru care mereu primim semne că prin modul nostru de viaţă mâniem bunătatea lui Dumnezeu. Ce altceva sunt încercările de tot felul, bolile, epidemiile, inundaţiile atât de dese? Prin păcate noi întoarcem purtarea de grijă a Stăpânului vieţii noastre în mustrare, pentru că nu păzim libertatea pe care ne-a dăruit-o şi ne facem iarăşi, de bună voie, robi ai păcatelor. Şi chiar mai rău, suntem nepăsători faţă de păcatele care ne înconjoară şi, de multe ori, încurajăm şi pe alţii să le facă, înmulţind astfel răul în lumea aceasta.

A rânduit Dumnezeu ca anul acesta Înălţarea să coincidă cu 1 iunie, ziua dedicată copiilor. Ei sunt nădejdea şi viitorul neamului nostru. Cu durere mare în suflet însă vedem în zilele noastre cât de mult înmulţirea păcatului în societatea noastră atentează la curăţenia sufletească a copiilor şi tinerilor noştri. Ce alt păcat a mai osândit Mântuitorul cu asemenea cuvinte: *„Cine va sminti pe unul din aceştia mici care cred în Mine mai bine i-ar fi lui dacă şi-ar lega de gât o piatră de moară şi să fie aruncat în mare"* (Mc. 9, 24)?! Oare nu sunt vizaţi aici şi cei care îi depărtează pe copii şi tineri de Dumnezeu, stricându-le mintea şi inima, mai ales cu imaginile desfrâului, adulterului şi pornografiei expuse pretutindeni, la televizor şi în vitrine, în vorbe şi îmbrăcăminte? Altădată, oamenii trăiau mai modest, în condiţii mai puţin igienice, dar se ruşinau de păcate. Astăzi, avem canalizare subterană, dar murdăriile sufleteşti le deversăm prin zeci de canale TV, în public şi în case. Avem igienă, dar unde este ruşinea?

Şi, ca şi când emisiunile televizate, jocurile pe calculator, imaginile din presă sau de pe internet n-ar fi destule, mai nou sunt promovate în şcolile noastre programate de aşazisă educaţie, care se ocupă foarte serios de igiena vieţii intime, dar n-au nimic de spus despre căsătoria binecuvântată de Dumnezeu, despre păstrarea fecioriei până la căsătorie şi a fidelităţii conjugale. Mai mult, elevii află din ele că perversiunile sunt normale, iar homosexualitatea e demnă de respect.

Cât de multe eforturi şi jertfe se fac pentru a preveni şi a combate focarele de infecţie ale epidemiilor. Dar ce facem cu fumatul, consumul de droguri şi desfrâul care se răspândesc printre copiii noştri? Ducem război cu virusii, dar acceptăm resemnaţi, ba chiar încurajăm, păcatele de moarte.

E timpul să ne trezim din acest somn al conştiinţei, să înţelegem mustrarea lui Dumnezeu, să ne îndreptăm viaţa, să fugim de păcate, să ne păzim mintea curată şi să cerem îndurarea lui Dumnezeu prin post, rugăciune şi milostenie.

O dată cu Înălţarea Domnului, am serbat şi Ziua eroilor. Altădată, adulţii şi tinerii îşi dădeau viaţa pentru apărarea ţării şi a credinţei, pentru viitorul liber şi curat al copiilor lor. Astăzi, prin mila lui Dumnezeu, nu ne mai ameninţă aceleaşi războaie sângeroase, nu se mai cer aceleaşi jertfe. Se cere însă tot mai mult un alt eroism, cel al bunei-cuviinţe, al castităţii şi al fidelităţii, eroismul curajului de a ne păstra credinţa primită de la Mântuitorul, prin Apostoli şi prin Sinoadele Ecumenice, şi de a trăi după învăţăturile ei. Să ne măsurăm viaţa după aceste cuvinte ale Sf. Apostol Petru:

„Hristos a suferit o dată moartea pentru păcatele noastre, El cel drept pentru cei nedrepţi, ca să ne aducă pe noi la Dumnezeu ... Aşadar, fiindcă Hristos a pătimit cu trupul, înarmaţi-vă şi voi cu gândul acesta: că cine a suferit cu trupul, a isprăvit cu păcatul, ca să nu mai trăiască timpul ce mai are de trăit în trup după poftele oamenilor, ci după voia lui Dumnezeu". (I Ptr. 3, 18—4, 2).

Cât de mare este taina credinţei noastre! Dumnezeu a coborât pe pământ, ca să ne ridice pe noi la ceruri, ca să ne unească cu Treimea, să ne umple de Duhul Sfânt, să ne dea şi nouă viaţa Lui, dacă voim. Să nu ne arătăm indiferenţi, nici nerecunoscători faţă de acest dar dumnezeiesc, ci să îl primim cu frică, cu credinţă şi cu dragoste şi să îl punem în lucrare, căutând şi aflând astfel *„cele de sus, unde se află Hristos, şezând de-a dreapta lui Dumnezeu"* (Col. 3, 1), Căruia fie slava, cinstea şi închinarea, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în vecii vecilor. Amin!

Cincizecimea — Taina Bisericii

(Urmare din pag. 1).

În locul lui Moise, Hristos trimite acum în lume pe Sf. Duh, cea de-a treia persoană a Sf. Treimi.

În locul Tablelor Legii vechi, Sf. Duh Mângâietorul, Care din Tatăl purcede, scrie în inima celor ce L-au primit pe Domnul, slovele Legii celei noi, legea dragostei şi a jertfei.

La Cincizecime se împlinesc cuvintele Sf. Ioan Evanghelistul „că Legea prin Moise s-a dat, iar Harul şi Adevărul au venit prin Iisus Hristos" *(Ioan 1, 17).*

Cincizecimea, ca fapt autentic, împarte istoria lumii în două şi ea are corespondent în Legea cea veche: cele petrecute la turnul Babilonului. Aşa cum acolo limbile s-au amestecat iar unitatea cosmosului s-a sfărâmat şi oamenii s-au depărtat de Dumnezeu, la Cincizecime prin revărsarea Duhului, lumea şi-a regăsit unitatea şi ţelul ei, acela de a fi orientată spre cele de sus, spre Dumnezeu.

Barierele lingvistice şi etnice sunt depăşite de la Rusalii prin lucrarea Cuvântului lui Dumnezeu care a devenit înţeles tuturor prin darul limbilor. Acest lucru îl explică minunat condacul praznicului: „Când s-a pogorât limbile amestecând, despărţit-a neamurile Cel Prea Înalt; iar când a împărţit limbile de foc întru o unire, pe toţi i-a chemat într-un glas slăvind pe Duhul cel Preasfânt".

Biserica Creştină întemeiată de Mântuitorul Hristos prin întruparea, patima, jertfa, moartea şi învierea Sa ia formă văzută în istorie la Cincizecime. Atunci trupul Tainic al Domnului se răsfrânge în sfinţii apostoli ca mădulare conştiente ale acestuia şi de la ei în toţi cei ce vor crede şi se vor boteza prin predica lor în numele Domnului.

De aceea Biserica este Cincizecimea în lucrare *până la sfârşitul veacurilor.*

„Biserica în calitatea ei de Trup al lui Hristos — spune Serghei Bulgakoff — este viaţa prin Duhul Sfânt. De aceea se poate defini Biserica asemenea vieţii binecuvântată în Duhul Sfânt: se spune uneori şi că este Sf. Duh trăind în unanimitate".

Rusaliile sunt praznicul bucuriei şi al luminii celei necreate care luminează mintea şi inima celor care au primit arvuna Duhului întru ei şi rodesc însutit şi înmiit şi pentru viaţa aceasta şi pentru cea viitoare.

Rusaliile sunt praznicul lucrării celei noi, celei sfinte şi mântuitoare în Biserică şi în lume căci „toate le dă Duhul Sfânt: izvorăşte proorocii, sfinţeşte preoţi, pe cei necărturari înţelepciune i-a învăţat, pe pescari grăitori de Dumnezeu i-a arătat şi toată rânduiala Bisericii alcătuieşte".

Rusaliile sunt praznicul doxologiei şi al rugăciunii celei neîncetate, ce izvorăsc din inima încălzită de razele Duhului Sfânt şi este strigarea de totdeauna a Bisericii către mirele Ei cel iubit, Cel care prin apă şi prin Duh recreează şi reînnoieşte pe toţi cei ce cred în El.

Catedrala Mitropolitană — spaţiu al rugăciunii, comuniunii şi ecumenismului*

Înalt Prea Sfinţite Părinte Mitropolit, Prea Sfinţiţi Părinţi Episcopi, Prea Cuvioşi şi Prea Cucernici Părinţi, Excelenţa Voastră Domnule Episcop, stimaţi reprezentanţi ai organelor locale şi centrale, Domnule Vicepreşedinte al Consiliului Judeţean, Viceprimari, Domnule Rector al Universităţii noastre, onoraţi profesori, stimaţi oaspeţi, iubiţi credincioşi,

Cu o sută de ani în urmă, această catedrală mitropolitană la sfinţirea ei a fost copleşită de o mare bucurie duhovnicească, o bucurie care a cuprins întreg Ardealul şi de aici a trecut munţii şi s-a revărsat în celelalte două provincii ale noastre: Moldova şi Ţara Românească. S-a ridicat aici la Sibiu, prin multe jertfe un măreţ locaş de închinare care să reprezinte spiritualitatea noastră ortodoxă, credinţa noastră şi unitatea de neam. De aceea, catedrala a fost închinată *Sfintei Treimi*, pe care o pomenim în cele două zile ale praznicului Pogorârii Duhului Sfânt, ca simbol al unităţii de credinţă a celor trei provincii româneşti. Sfânta Treime a ocrotit şi ocroteşte pe cei ce intră şi se roagă în lăcaşul acesta pentru a rămâne una, în unitatea deplină de trăire duhovnicească, aşa cum Dumnezeu e Unul, dar întreit în Persoane.

La temelia acestei măreţe şi unice lucrări s-a aflat dragostea şi efortul primului mitropolit al Ardealului, *Andrei Şaguna*, de care se leagă multe realizări pentru neamul românesc din Transilvania, apoi stăruinţa urmaşului său, mitropolitul *Miron Romanul* şi împlinirea de către mitropolitul *Ioan Meţianu* a acestei aşteptări religioase şi naţionale a neamului nostru.

Praznicul pe care îl săvârşim astăzi are o dublă conotaţie: este, întâi de toate, un *eveniment spiritual deplin*, pe care l-am pecetluit prin împreună slujirea noastră aici, la *Sfânta Liturghie* arhierească — într-un sobor de unsprezece arhierei —, pe care îi îmbrăţişăm cu frăţească dragoste şi le mulţumesc fiecăruia în parte: Î.P.S. Teofan, Arhiepiscopul Craiovei şi Mitropolitul Olteniei şi tuturor episcopilor care au venit cu toată dragostea, ca fraţi împreună slujitori cu noi, fiind înconjuraţi de profesorii de teologie, de protopopii noştri şi de preoţii slujitori ai catedralei. Nu în ultimul rând, ne aflăm acum într-o împreună slujire a noastră cu toţi, indiferent de confesiune, ca o mărturie sfântă că dorim ca Dumnezeu şi mai ales Sfânta Treime să-şi reverse asupra noastră darurile Sale, de care avem nevoie în orice clipă a vieţii.

Am participat astăzi, în acelaşi timp, la un *eveniment istoric*, pentru că am comemorat actul liturgic al sfinţirii bisericii, am înconjurat biserica şi apoi am intrat şi am săvârşit Sfânta Liturghie, iar la sfârşit am făcut o pomenire tuturor slujitorilor, ctitorilor şi binefăcătorilor catedralei, adormiţi în Domnul. Am încercat să citim câteva nume, dar ele sunt atât de multe şi am adăugat la sfârşit formula: *„cu tot neamul lor cel adormit"*. Suntem încredinţaţi că ei au fost astăzi împreună slujitori cu noi. Sufletele lor au umplut spaţiul acesta atât de bogat al catedralei mitropolitane.

Dar au fost împreună cu noi aici toţi cei care s-au aflat astăzi în comuniune de rugăciune cu noi, din întreaga lume răsăriteană. Catedrala noastră mitropolitană a adus în Ardeal, a adus în România, centrul ecumenic al Constantinopolului, prin chipul în miniatură al catedralei Sfânta Sofia, care prezintă cel mai elocvent imaginea cerului pogorât pe pământ. Aici s-a pogorât acum peste noi cerul, dar în acelaşi timp ne-am înălţat noi pentru câteva clipe la cer, primind de la Mântuitorul Iisus Hristos hrana vieţii veşnice, *Sfânta Împărtăşanie* şi comuniunea de rugăciune cu Fiul lui Dumnezeu întrupat. În cadrul Jertfei nesângeroase împlinite de Fiul lui Dumnezeu, Tatăl Ceresc a primit astăzi din nou *ofranda dragostei noastre*, prin participarea noastră a tuturor la Sfânta Liturghie. Acest eveniment va rămâne memorial.

Acest eveniment de fapt ne obligă pe noi şi mai departe să avem grijă de acest aşezământ, de această sfântă catedrală, ca ea să strălucească din nou, înlăturând urmele lăsate de scurgerea vremurilor. Trebuie să-i dăm o nouă înfăţişare şi sperăm ca anul viitor, când atenţia întregii lumi se îndreaptă spre noi, să o avem pregătită. Atunci se va putea actualiza actul sfinţirii prin binecuvântarea lucrărilor de renovare a acestui aşezământ pilduitor.

Această catedrală a fost pe parcursul celor o sută de ani nu numai catedra mitropolitului sau episcopilor care au slujit aici, ci a fost şi lăcaşul în care s-au format sute de generaţii de preoţi de la Institutul Teologic, care a stat alături şi care are o vechime dublă decât catedrala. Toate acestea nu sunt altceva decât daruri ale lui Dumnezeu, care s-au revărsat cu prisosinţă peste preoţi şi peste credincioşii Mitropoliei Ardealului.

Câţi credincioşi i-au călcat pragul acestei sfinte catedrale? Observăm poate urmele fizice ale mulţimilor de credincioşi şi pelerini, dar observăm în acelaşi timp că astăzi catedrala noastră a înflorit şi s-a înfrumuseţat prin prezenţa dumneavoastră.

Vă binecuvântăm şi vă îmbrăţişăm pe toţi, pentru că aţi lăsat astăzi totul şi aţi venit alături de noi pentru ca să mulţumim Bunului Dumnezeu şi apoi să cinstim pe înaintaşii noştri, care ne-au lăsat nouă atâtea lucruri de mare preţ şi faţă de care noi suntem datori. Mulţumesc din tot sufletul celor care au venit şi ne-au onorat cu prezenţa. Dorim să transmitem binecuvântări şi din partea celor care nu au putut participa din motivate pricini, dar care au fost cu noi în comuniune de rugăciune, dintre care amintim pe: P.F. Părinte Patriarh Teoctist, pe Î.P.S. Daniel al Moldovei şi Bucovinei şi pe Î.P.S. Nicolae al Banatului, ale căror mesaje se vor citi.

Dorim să mai adăugăm un lucru: am temeinicit azi un semn al legăturii noastre cu trecutul prin sfinţirea noului *drapel* al Arhiepiscopiei şi Mitropoliei Ardealului. Drapelul acesta va fi dat acum celor zece protopopiate, opt în funcţie şi două sunt noi, care vor fi acum create. Preoţii protopopi vor duce drapelele acestea şi le vor împărţi în toate bisericile, în aşa fel încât însemnele acestea să se păstreze cu cinste în fiecare biserică: drapelul spiritual al instituţiei pe care noi o reprezentăm şi drapelul ţării, care este şi el sfânt, şi sfinţit şi binecuvântat. Suntem români şi suntem creştini ortodocşi.

Dorim să mai amintim încă două lucruri pe care Adunarea Eparhială le-a consfinţit, tot pentru cinstirea memoriei înaintaşilor noştri: s-a aprobat ca distincţie *„Crucea şaguniană"*, iar tipografia şi editura noastră vor purta numele de *Editura „Andreiana"*. Sunt semne mici, dar care ne cheamă la o mobilizare puternică pentru ca într-adevăr să fim vrednici urmaşi ai celor care ne-au lăsat aceste mari daruri.

Vă binecuvântăm, vă îmbrăţişăm pe toţi şi vă mulţumim din tot sufletul.

† Dr. LAURENŢIU
Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului

* Cuvântare la comemorarea a 100 de ani de la sfinţirea Catedralei Mitropolitane.

Manifestările prilejuite de sărbătorirea centenarului Catedralei Mitropolitane

(Urmare din pag. 1)

„Transilvania" din Braşov, P.C. pr. prof. univ. dr. Ovidiu Moceanu de la Facultatea de Litere a aceleiaşi universităţi, Dl. prof. Vasile Surdu Bob, şef serviciu la Secretariatul de Stat pentru Culte, Dl. avocat Marin Crăciun, subprefectul jud. Sibiu, Dl. Gheorghe Dicu, vicepreşedintele Consiliului

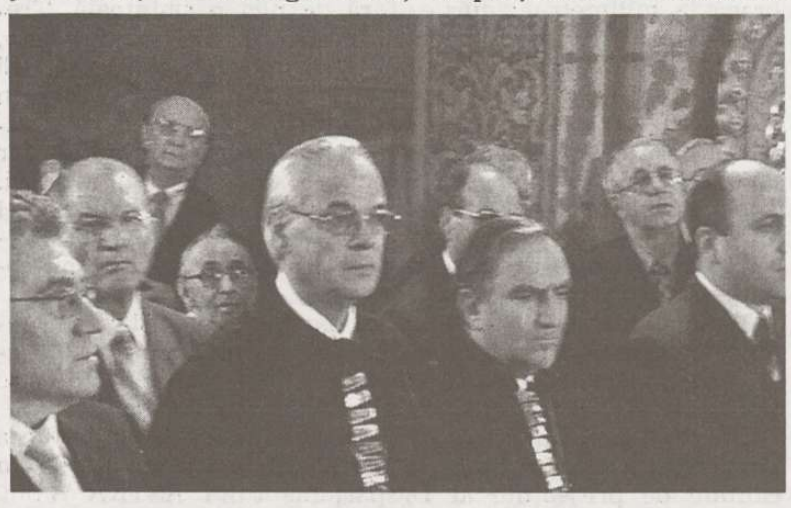

jud. Sibiu, Dl. ec. Eugen Mitea, viceprimar Sibiu, Dl. prof. univ. dr. Dumitru Acu, preşedintele ASTREI, Dl. comisar şef Mircea Bârgoz, comandantul Poliţiei jud. Sibiu, Dl. comisar Liviu Macavei, comandantul Poliţiei municipiului Sibiu, D-na arhitect Gabriela Basoulla Vâlcovici, preşedinta Comunităţii elene din Sibiu, Dl. Gabriel Zisopol, vicepreşedintele Comunităţii Elene din România, membrii permanenţei Consiliului eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului, membrii Adunării eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului, decanul şi profesori de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, protopopii din Arhiepiscopia Sibiului, reprezentanţi ai redacţiei Revistei „Transilvania" din Sibiu, studenţii Facultăţii de Teologie, preoţi şi alţi invitaţi.

La ora 9,15 a început procesiunea în jurul catedralei mitropolitane, în dangătul clopotelor, iar la 9,30 s-a dat binecuvântarea pentru începutul Sfintei Liturghii. Au slujit toţi ierarhii prezenţi, în mijlocul unui sobor de peste 60 de preoţi şi diaconi. Răspunsurile liturgice au fost date de corul studenţilor Facultăţii de Teologie şi de corul catedralei mitropolitane.

La priceasnă a rostit cuvânt de învăţătură pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, care a făcut o amplă expunere a istoricului zidirii şi sfinţirii catedralei şi a readus în memorie numele tuturor vrednicilor înaintaşi care au contribuit la înălţarea acestui impozant edificiu eclesiastic. Vorbitorul i-a pomenit şi pe toţi ierarhii Mitropoliei Ardealului care au slujit la sfântul altar al catedralei, pe asesorii consistoriali (consilierii), preoţii şi diaconii slujitori, profesorii Academiei şi ai Facultăţii de Teologie, eclesiarhii, dirijorii corului şi cântăreţii catedralei. A trecut apoi în revistă evenimentele mai importante care s-au derulat în această catedrală (instalări de ierarhi, vizite, prohodiri, etc.).

La sfârşitul Sfintei Liturghii a avut loc sfinţirea drapelului Arhiepiscopiei Sibiului şi Mitropoliei Ardealului, care

are culoarea albastră iar în mijloc se află brodată stema Mitropoliei.

A urmat parastasul pentru ctitorii, slujitorii, binefăcătorii şi închinătorii sfântului lăcaş adormiţi în Domnul.

Înalt Prea Sfinţitul Laurenţiu, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului a rostit, din jilţul mitropolitan cuvântul festiv dedicat momentului sărbătoririi centenarului catedralei mitropolitane. (Cuvântarea se publică în paginile acestui număr al „Telegrafului Român"). Înalt Prea Sfinţia Sa a anunţat faptul că în onoarea evenimentului se instituie distincţia mitropolitană „Crucea şaguniană", care va fi acordată pentru merite în slujirea dreptei credinţe, a conlucrării ecumenice şi a sprijinirii lucrării pastoral-misionare şi administrative a Arhiepiscopiei Sibiului. Totodată, Î.P.S. Sa a anunţat şi noua denumire a editurii Arhiepiscopiei Sibiului care va fi: „Editura Andreiana".

Momentul imediat următor a fost cel al lansării unor cărţi şi publicaţii dedicate evenimentului sărbătoririi catedralei mitropolitane. Astfel, pr. prof. Dumitru Abrudan, consilier cultural al Arhiepiscopiei Sibiului a prezentat volumul semnat de pr. prof. dr. Mircea Păcurariu şi care este intitulat: *Catedrala Mitropoliei Ardealului — 1906—2006*, apărut în luna mai 2006, în Editura „Andreiana" a Arhiepiscopiei Sibiului. De asemenea a fost lansat numărul festiv pe luna mai al „Telegrafului Român" dedicat în întregime acestui moment important din viaţa eparhiei, făcându-se precizarea că „Telegraful Român" a fost martor direct şi cel mai fidel care ne-a transmis o relatare amplă despre târnosirea Catedralei în urmă cu o sută de ani. Acum, după un veac, foaia şaguniană de la Sibiu readuce în actualitate atmosfera de însufleţire care a stăpânit inimile ierarhilor, preoţilor, credincioşilor prezenţi în ziua de Duminică, 30 aprilie/13 mai 1906 în catedrala nou construită şi destinată, prin sfinţire, a fi lăcaş în care să locuiască numele Domnului şi în care să se închine şi să aducă laudă, prin cântare, Prea Sfintei Treimi, ocrotitoarea acestui dumnezeiesc lăcaş.

Pr. prof. Dumitru Abrudan a prezentat apoi numărul pe aprilie 2006 al Revistei „Transilvania", dedicat de asemenea centenarului catedralei, număr bogat ilustrat şi cu materiale fundamentate pe date extrase din documente aflate în arhiva Arhiepiscopiei Sibiului. Vorbitorul a adresat mulţumiri redacţiei şi tuturor personalităţilor care au onorat prin materialele semnate, acest eveniment.

O altă carte prezentată a fost cea didicată personalităţii mitropolitului ctitor al catedralei Ioan Meţianu, tipărită în 2004 la Zărneşti, în seria „Personalităţi zărneştene" de către Fundaţia „Sfântul Nicolae", din Zărneşti, jud. Braşov. Cartea este o colecţie de mai multe studii şi comunicări prezentate la o sesiune de comunicări, organizată la Zărneşti în memoria mitropolitului Ioan Meţianu, fiu al locului.

Încheindu-se şi acest moment din catedrală, Corul studenţilor Facultăţii de Teologie a prezentat un scurt program cu piese selectate din repertoriul unor compozitori cunoscuţi.

La ieşirea din catedrală, credincioşii prezenţi au primit câte un colac şi un pahar cu vin din ofranda adusă la parastasul ce s-a săvârşit.

La reşedinţa mitropolitană a avut loc o agapă frăţească, la care au fost invitaţi ierarhii slujitori, oaspeţii din alte lo-

(Continuare în pag. a 4-a)

Manifestările prilejuite de sărbătorirea centenarului Catedralei Mitropolitane

(Urmare din pag. a 3-a)

calităţi, membrii Adunării eparhiale, Oficialităţile prezente la acest eveniment, profesori de la Facultatea de Teologie, alţi invitaţi.

S-au rostit şi cu acest prilej toasturi.

Din partea Secretariatului de Stat pentru Culte a vorbit *Dl. prof. Gheorghe Surdu Bob,* care a transmis un mesaj de felicitare din partea *D-lui dr. Adrian Lemeni,* secretar de Stat pentru Culte. S-a reţinut ideea cum că Mitropolia Ardealului a avut un rol providenţial în viaţa românilor transilvăneni, iar catedrala a reprezentat, timp de o sută de ani, nu doar amvonul de la care întâistătătorii acestei mitropolii au împărtăşit cuvântul lor de învăţătură ci şi o tribună de la care au apărat, cu zel şi dăruire, drepturile naţionale şi religioase ale fiilor lor duhovniceşti.

Excelenţa Sa *Dr. Christoph Klein,* episcopul Bisericii Evanghelice C.A. din România, care a luat în continuare cuvântul, a spus, printre altele:

„Prezenţa reprezentanţilor Bisericii Evanghelice-Luterane în această zi de bucurie şi laudă prin slujire sfântă la altar şi prin această întâlnire frăţească se încadrează în eforturile noastre tradiţionale de bună colaborare, dragoste frăţească şi spiritul ecumenic pe care l-am cultivat de-a lungul secolelor dar cum se ştie, mai ales în secolul trecut, la începutul căruia a fost construită Catedrala Ortodoxă din Sibiu, centrul istoric şi spiritual al Mitropoliei Ardealului, în care se află şi centrul Bisericii Evanghelice, ambele cunoscând o convieţuire exemplară pentru acel timp şi poate chiar unică pentru întreaga Transilvanie.

Când această Catedrală a fost sfinţită în ziua de 13 mai 1906 Mitropolitul Ioan Meţianu l-a invitat şi pe Episcopul Friedrich Müller, între cei doi ierarhi existând o îndelungată colaborare şi frăţietate. Episcopul Friedrich Müller, fiind bolnav şi înaintea pensionării, l-a felicitat din acest motiv pe Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Ioan Meţianu printr-o scrisoare plină de căldură duhovnicească, dragoste, respect şi prietenie, delegând pe Episcopul vicar Friedrich Teutsch (care a devenit scurt timp după aceea succesorul său) de a participa la acest eveniment solemn. Astfel, Episcopul, de pe atunci vicar, a luat parte nu numai la slujba festivă dar şi la banchetul, care a urmat, unde a rostit o cuvântare, care a fost publicată cu ideile principale în „Telegraful Român". Rolul Bisericii pentru naţiune şi pentru pace şi reconciliere a fost accentuat în acest cuvânt memorabil al Episcopului Friedrich Teutsch.

Viziunea exprimată atunci de acest Episcop, istoric şi mare om de cultură Friedrich Teutsch a devenit realitate. Biserica Ortodoxă din Ardeal a îndeplinit această misiune sfântă de provăduire şi trăire a spiritului creştin originar, dar şi de cultură şi învăţătură.

Fie ca bunul Dumnezeu să binecuvânteze această Catedrală şi pe toţi care slujesc şi se roagă aici. Iar Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Laurenţiu îi dorim sănătate şi mulţi ani de arhipăstorire în acest lăcaş sfânt în numele Sfintei Treimi, care se sărbătoreşte astăzi, hramul Catedralei: Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh. Amin".

Dl. Marin Crăciun, subprefect al Prefecturii Sibiu, referindu-se la semnificaţia şi rolul pe care l-a avut catedrala, în cei 100 de ani de existenţă, a spus: «Cunoscută drept „maică a tuturor bisericilor", catedrala ortodoxă de la Sibiu a însemnat pentru români un reper important pe harta spirituală a Ardealului, ierarhii de aici sprijinind mereu poporul român, atât în lupta lor pentru identitate naţională, cât şi în momentele grele prin care acesta a trecut.

100 de ani nu înseamnă mult în istoria unei biserici, dar catedrala sibiană nu s-a născut în urmă cu un secol, construcţia ei a însemnat doar materializarea unui drum lung în istoria bisericească a poporului român din Ardeal.

La sărbătorile creştine, catedrala este mereu plină de credincioşi şi am convingerea că ea va fi mereu aşa. Preoţii de aici sunt aproape de oameni, iar oamenii Îl caută pe Dumnezeu în casa Lui şi I se închină cu evlavie. Treptele acestei catedrale au fost urcate de-a lungul timpului de oameni ştiuţi doar de Dumnezeu, dar şi de mari personalităţi în căutarea lor de linişte şi pace cu Dumnezeu şi semenii.»

I.P.S. Teofan, mitropolitul Olteniei, a preluat frumoasa definiţie pe care mitropolitul Şaguna a dat-o catedralei mitropolitane ca fiind „maica" bisericilor din mitropolie şi a arătat că într-adevăr aşa este. Şi în timpurile de început ale creştinismului, Biserica ierusalimiteană, spre exemplu, era socotită „maica" tuturor Bisericilor creştine, iar mai apoi când au apărut patriarhiile, catedralele patriarhale erau socotite „maici" ale bisericilor de pe raza acelor patriarhii. O catedrală mitropolitană trebuie socotită într-adevăr biserică de frunte dat fiind faptul că în ea se săvârşesc unele lucrări sfinte mai deosebite. Sfânta Liturghie este aceeaşi în toate bisericile din oraşe şi din sate. Şi Sfintele Taine sunt aceleaşi, dar, spre exemplu, hirotoniile se săvârşesc cu prioritate în catedrală. Aceasta este centrul spiritual, inima duhovnicească a unei eparhii. Sarcinile ierarhilor sunt multiple. Ei trebuie să fie peste tot, dar catedrala rămâne locul lor prioritar de slujire. Aici îngenunchează ei şi mijlocesc pentru întregul popor, cerând iertare pentru păcatele ştiute şi neştiute. Peste săptămână, ierarhul are multe probleme de soluţionat. Sufletul său se zbuciumă. Uneori grijile îl asaltează precum valurile învolburate ale mării. Duminica şi în sărbători îşi găseşte liniştea şi împăcarea la altarul sfintei catedrale. Aşa cum fiecare preot primeşte, la hirotonie, Sfântul Agneţ, cu îndemnul pe care îl dă ierarhul: „primeşte Odorul acesta şi-l păstrează până la sfârşitul veacurilor când dreptul Judecător îl va cere de la tine", tot astfel şi ierarhul, când este instalat în catedrala eparhială, primeşte ca odor poporul lui Dumnezeu pe care trebuie să-l păzească şi să-l îndrume pe căile către mântuire. Şi Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Laurenţiu a primit, în urmă cu câteva luni, aici, în catedrală marea răspundere a păstoririi credincioşilor din această Mitropolie a Ardealului. A primit Cârja arhierească, pe care să o folosească spre povăţuire, îndrumare şi mustrare. Au păstorit aici, înaintea Î.P.S. Sale, ierarhi vrednici care s-au dovedit pătrunşi de marea responsabilitate a păstoririi poporului drept-credincios. Duhurile lor s-au bucurat astăzi împreună cu noi. Profesor de Liturgică, Înalt Prea Sfinţitul Laurenţiu ştie ce înseamnă slujirea sfântă la altar şi în orice loc din eparhie.

La Caransebeş a dobândit o bogată experienţă. A pus acolo temelie unei catedrale, pe care a înălţat-o până la cornişă. Aici, la Sibiu, are de renovat şi înfrumuseţat această renumită catedrală. Ne-a dezvăluit, în cuvântul ce l-a rostit, lucrările pe care a plănuit să le înfăptuiască până la anul. Dumnezeu şi oamenii îi vor sta în ajutor.

P.C. pr. prof. dr. Dorin Oancea, decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna", în cuvântul pe care l-a rostit, a evidenţiat rolul deosebit pe care catedrala mitropolitană l-a avut în formarea duhovnicească a studenţilor teologi. Reţinem din cuvântul P.C. Sale următoarele:

„În cuvântul său Î.P.S. Teofan a subliniat legătura deosebită dintre ierarhul eparhial şi Catedrala Sa, între Î.P.S. Laurenţiu şi Catedrala mitropolitană din Sibiu.

Eu doresc să pun în lumină o altă legătură deosebit de strânsă care simbolizează Facultatea de Teologie din Sibiu în raport cu alte şcoli teologice. Firesc că peste tot unde există Facultăţi de Teologie, ele au o legătură organică cu catedralele locului, însă aici în Sibiu situaţia prezintă anumite particularităţi. Acestea rezultă de pe urma unei istorii comune care îşi are începutul încă de pe vremea lui Andrei Şaguna şi continuă până acuma. În acest sens cadrele didactice ale Facultăţii de Teologie s-au simţit întotdeauna ca slujitori ai catedralei.

Toţi cei care au activat în Facultatea de Teologie din Sibiu, indiferent de numele pe care l-au avut de-a lungul timpului, au fost în acelaşi timp şi slujitori ai catedralei atât în timpul săvârşirii Sfintei Liturghii şi altor rânduieli liturgice, cât şi în calitate de predicatori, consolidând renumele catedralei din Sibiu ca prim amvon din întreaga Biserică Ortodoxă Română.

Această slujire continuă şi astăzi chiar dacă unele din cadrele didactice au ajuns să ocupe diferite oficii paroh ale din Sibiu. Profesorii Facultăţii rămân în continuare predicatori de frunte ai acestui amvon.

Tot sub semnul legăturii cu acest sfânt locaş trebuie văzută şi participarea studenţilor şi studentelor de la Facultatea de Teologie la diferite Sfinte slujbe în calitate de cântăreţi sau corişti. Există o regulă veche potrivit căreia la toate sărbătorile din timpul săptămânii, răspunsurile liturgice sunt date de corala studenţilor.

Cadrele didactice ale Facultăţii /Institutului/ Academiei au primit la rândul lor de-a lungul timpului cinstirea cuvenită din partea Catedralei, a slujitorilor ei. Aceasta se vede prin modul în care sunt aşezaţi slujitorii în timpul serviciului liturgic, când profesorilor de la Facultate li se acordă întotdeauna întâietate. Mai cu seamă trebuie subliniat faptul că în absenţa ierarhului, decanii Facultăţii de Teologie oficiază în ordinea vârstei ca protos.

În acest ceas aniversar ne exprimăm dorinţa ca această simbioză dintre cele două instituţii să continue în acelaşi fel sau să fie chiar adâncită. Profesorii să considere Catedrala ca locul firesc al slujirii lor preoţeşti, iar Catedrala să le arate toată cinstirea pe care o merită prin pregătirea lor şi prin lucrarea deosebită pe care o săvârşesc în folosul Arhiepiscopiei Sibiului şi Ardealului."

A luat cuvântul, în continuare, *Dl. Prof. univ. ing. dr. Constantin Oprean,* rectorul Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu, care a arătat că se adresează celor prezenţi într-o dublă calitate: de rector al Universităţii dar şi de membru în Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului. Referindu-se la evenimentul comemorat, vorbitorul a spus: „O catedrală, ca de altfel orice biserică este, aşa cum s-a spus aici, un spaţiu liturgic, dar mai este şi o cupolă sub care aflându-te ai senzaţia că te găseşti sub o pavăză cerească. Aşa se explică faptul că bisericile sunt locuri mereu frecventate, mereu căutate şi mereu pline de credincioşi, cum se întâmplă să fie şi astăzi această catedrală. Faptul că oamenii caută bisericile este un semn că au credinţă în Dumnezeu, dar şi că, aşa cum arată şi sondajele, au încredere în Biserică. Este de bun augur lucrul acesta, şi totodată onorant pentru Biserică, a cărei menire se vădeşte a fi apropierea între oameni şi sprijinirea lor în mijlocul încercărilor vieţii.

Acum când sărbătorim evenimentul centenarului catedralei mitropolitane, suntem îndreptăţiţi să spunem că ea şi-a îndeplinit pilduitor menirea de pol al unităţii şi credinţei românilor transilvăneni. Şi astăzi, aici sub cupola ei de har, noi am realizat sentimentul frăţietăţii şi al comuniunii".

A succedat la cuvânt *Dl. prof. univ. dr. Ioan Vişa,* rectorul Universităţii „Transilvania" din Braşov, care a arătat că şi Domnia Sa vorbeşte tot într-o dublă calitate: de rector dar şi de membru al Adunării eparhiale. A arătat că este însoţit de pr. prof. Ovidiu Moceanu, titular la Facultatea de Litere a acelei universităţi, fost decan iar în prezent membru în Adunarea eparhială. Împreună l-au primit, în urmă cu o lună, la Universitatea braşoveană, unde Î.P.S. Sa a conferenţiat în faţa studenţilor, fiind invitat de ASCOR — Braşov.

Vorbitorul a arătat că există un plan de construire a unei capele a Universităţii. Din păcate se întâmplă să fie şi opozanţi ai acestui plan, dar speranţa este că lucrurile se vor lămuri. Sprijinul Arhiepiscopiei Sibiului va fi binevenit.

Prea Sfinţitul Timotei, episcopul Aradului, Ienopolei şi Hălmagiului a arătat că hramul catedralei mitropolitane se întâmplă să fie şi hramul noii catedrale, a cărei zidire se află în curs de finalizare în municipiul Arad. E o coincidenţă fericită aceasta, cu atât mai mult cu cât cele două eparhii au legături istorice şi de conlucrare foarte vechi. Nu este lipsit de semnificaţie faptul că, spre exemplu, mitropolitul Ioan Meţianu, ctitorul acestei catedrale, a venit la Sibiu tocmai de la Arad, unde a fost episcop între 1875—1898, şi unde a înfiinţat o şcoală medie de fete, o tipografie eparhială, o foaie eparhială intitulată „Biserica şi Şcoala", care apare şi azi, a ridicat o nouă clădire pentru Institutul Teologic Pedagogic din Arad. Venea deci la Sibiu cu o experienţă de ctitor şi constructor. Se păstrează în arhiva Episcopiei Aradului corespondenţa lui Ioan Meţianu, devenit mitropolit la Sibiu, cu protopopii din episcopia arădeană, cărora le cerea ajutorul pentru înălţarea noii catedrale.

Acest ajutor a şi fost primit, aşa încât putem spune că această catedrală este „maica tuturor credincioşilor" din Sibiu şi părţile hunedorene şi ale Aradului.

Episcopul Ioan Papp al Aradului a participat la sfinţirea catedralei de la Sibiu — iar un alt episcop, tot de la Arad, şi anume Grigorie Comşa, a venit de la Sibiu, unde a fost diacon la această catedrală. Părintele prof. dr. Mircea Păcurariu, originar din părţile Hunedoarei, constituie o altă mărturie despre străvechile şi strânsele legături dintre cele două eparhii. A mai amintit încă o similitudine între Arad şi Sibiu şi anume că şi la Arad, Facultatea de Teologie se află în vecinătatea catedralei, ca şi la Sibiu.

Iată atâtea motive pentru care trebuie să vorbim de o viaţă de comuniune a Aradului cu Sibiul.

Prea Sfinţitul Gherasim, episcopul Râmnicului, care a luat cuvântul, în continuare, a arătat că şi Râmnicul a avut o legătură strânsă cu Sibiul. Această legătură a fost temeluită de doi mari bărbaţi care au păstorit în sec. al XIX-lea cele două eparhii. Este vorba de Sfântul Calinic de la Cernica, fost episcop al Râmnicului şi mitropolitul Andrei Şaguna, de la Sibiu. Între cei doi ierarhi s-a purtat o corespondenţă, la care ne-am referit într-un articol pe care l-am publicat în „Telegraful Român", în urmă cu ani. Sfântul Calinic a aflat că Şaguna şi-a procurat maşini tipografice din Germania şi de aceea, îl ruga pe mitropolit să-i mijlocească şi lui o astfel de posibilitate. Şaguna a răspuns prompt cererii Sfântului Calinic.

Ulterior şi Şaguna a făcut o mijlocire pe lângă sfântul Calinic rugându-l să-l sprijine în redobândirea unei moşii pe care Mitropolia Ardealului o primise ca danie în jud. Argeş.

Legăturile de bună vecinătate între Sibiu şi Râmnic au continuat şi în timpurile următoare. Aici, la Sibiu, au studiat foarte mulţi dintre slujitorii sfintelor altare din eparhia Râmnicului. Mitropoliţii Nicolae Bălan, Nicolae Colan, Nicolae Mladin, Antonie Plămădeală au poposit adeseori la sediul episcopiei noastre în drumul lor la şi de la Bucureşti.

P.S. Sa a arătat că exact la praznicul Sfintei Treimi este hramul şi la Mănăstirea Cozia. Deşi a fost mereu prezent acolo, de hram, de această dată a făcut o excepţie venind la Sibiu, spre a cinsti un eveniment atât de important cum este centenarul catedralei mitropolitane.

Prea Sfinţitul Calinic, episcopul Argeşului şi Muscelului s-a referit la legături mai de demult cu Sibiul. P.S. Sa a spus că a fost student la Sibiu şi că a fost mereu prezent în catedrală. Şi-a dat seama şi a admirat armonia arhitecturală perfectă a catedralei. Arhitecţii care au proiectat-o nu numai că au avut un model deosebit — Sf. Sofia din Constantinopol, dar au dovedit şi o competenţă de excepţie. După o sută de ani catedrala se prezintă perfect conservată. Nu are absolut nici o fisură. Cărămida exterioară îmbracă la milimetru zidurile, fără de nici o sminteală. Trebuie să pomenim cu evlavie, într-o astfel de împrejurare, numele lui Miron Cristea, pe atunci asesor consistorial. El a fost omul care a supravegheat lucrările şi s-a aflat în dialog cu arhitecţii şi cu constructorii. Ca dimensiuni, catedrala din Sibiu este doar o pătrime din Sfânta Sofia, dar prin aceasta armonia ei şi frumuseţea nu se diminuează. Toţi cei care au conlucrat la zidirea şi înfrumuseţarea ei au fost oameni de mare competenţă. În fruntea lor stă Miron Cristea, viitorul episcop de Caransebeş, şi apoi mitropolit primat şi la urmă patriarh.

Trebuie însă să-l pomenim şi pe Şaguna. El şi-a imaginat catedrala. Cu siguranţă că s-a bucurat cu duhul, acolo în împărăţia cerească când ea a fost consacrată şi se bucură şi azi, la centenarul pe care îl prăznuim astăzi.

Dl. prof. Octavian Bologa, de la Facultatea de Inginerie a Universităţii Lucian Blaga, a participat la festivităţi şi în calitate de preşedinte al Despărţământului ASTRA Sibiu.

Domnia Sa a arătat că multe generaţii înainte, din propria familie, au fost preoţi şi apropiaţi Bisericii sibiene. Personal, vorbitorul l-a cunoscut pe Nicolae Bălan dar i-a cunoscut şi pe urmaşii aceluia. Toţi au fost mari ierarhi care au militat pentru menţinerea ţării noastre în această comunitate de idealuri şi năzuinţe europene.

Şirul vorbitorilor a continuat cu *Dl. Gheorghe Dicu,* vicepreşedinte al Consiliului Judeţean Sibiu. Vorbitorul a arătat că aniversarea centenarului catedralei vine la o zi după Sărbătoarea Pogorârii Duhului Sfânt, fapt ce ne umple şi azi, în ziua hramului catedralei de bucurie, pace şi recunoştinţă pentru ocrotirea lui Dumnezeu peste oraşul şi judeţul nostru.

Înainte de orice, catedrala mitropolitană este locaş de rugăciune şi reculegere şi mulţi semeni de ai noştri îşi îndreaptă paşii spre ea pentru a primi ajutor, mângâiere, linişte de la Dumnezeu.

A devenit în timp şi un important obiectiv turistic, pragul ei fiind călcat de oameni din toate colţurile lumii. Este frumoasă şi monumentală şi sunt bucuros că am auzit că există preocupare pentru a o recondiţiona şi a o pune şi mai mult în valoare.

Şirul celor care au luat cuvântul a fost încheiat de către *Dl. prof. univ. Liviu Sofonea* de la Universitatea „Transilvania" din Braşov, care a evidenţiat transformările, de multe ori furtunoase, prin care trece societatea românească. Unele aspecte ale realităţii prezentului pot să deruteze. Perspectiva unei liniştitoare aşezări nu pare să fie prea apropiată. Din păcate şi pe plan cultural se înregistrează situaţii nu întotdeauna pozitive. Vorbitorul a făcut referire la un proiect despre o carte dedicată Sibiului — capitală culturală europeană. Mitropololia se va reflecta în această carte. Ea are multe documente de o valoare inestimabilă.

În încheiere, *Înalt Prea Sfinţitul dr. Laurenţiu,* arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului, a adresat mulţumiri tuturor celor care au dat expresie gândurilor şi sentimentelor lor, la acest prilej aniversar.

Astfel s-au încheiat manifestările dedicate aniversării centenarului Catedralei Mitropolitane din Sibiu.

GÂNDURI DIN PARTEA UNUI MIREAN

Să ne aducem aminte de înaintaşii noştri

Duminică, 1 iunie 1986, pe la ora vecerniei, Î.P.S. Dr. Dr.h.c. Nicolae Mladin, fost arhiepiscop al Sibiului şi mitropolit al Ardealu-

lui, a adormit în Domnul, la Mânăstirea „Brâncoveanu" de sub sprânceana Munţilor Făgăraş.

Joi, 1 iunie 2006, în ziua praznicului Înălţării Domnului, tot la ceas de seară, după slujba vecerniei, în capela „Acoperământul Maicii Domnului", fosta locuinţă a marelui mitropolit, un sobor de cinci preoţi au săvârşit îndătinata slujbă de parastas, la douăzeci de ani de la mutarea la ceruri a acestui venerabil ierarh.

Profesor strălucit la catedra de Morală creştină a Institutului Teologic vreme de douăzeci de ani, timp în care a îndeplinit şi sarcina de redactor la venerabila publicaţie „Telegraful Român", ales apoi ierarh, păstorind vreme de paisprezece ani, mitropolitul Nicolae Mladin a îmbinat în mod fericit altarul, amvonul, catedra şi condeiul.

Inspirată a fost ideea şi apoi stăruinţa părintelui Aurel Răduleţ de a amenaja în casa acestui ierarh, din str. Anton Pann nr. 16, locaş de rugăciune pus sub protecţia Acoperământului Maicii Domnului. Această capelă este legătura de suflet ce o avem cu acest pururea pomenitul mitropolit, cărturar luminat şi un mare român. El este de drept un ctitor spiritual al locaşului şi chipul său de om bun şi blând ne priveşte din fresca acestei capele.

Iată de ce îndrăznim ca, spre eternizarea memoriei acestui mare fiu al poporului român, să propunem ca o stradă din Sibiu să-i poarte numele. O soluţie ar fi ca Piaţa Prahovei, în care construim un mare locaş de rugăciune, să poarte numele: PIAŢA MITROPOLIT NICOLAE MLADIN.

Să nădăjduim că aşa va fi şi să ne rugăm pentru aceasta.

Veşnica lui pomenire!

IONEL SORIN ALBU

Pr. prof. dr. Isidor Todoran — la centenarul naşterii sale

În 20 mai a.c. s-au împlinit o sută de ani de la naşterea unei ilustre personalităţi a învăţământului teologic universitar din ţara noastră: pr. prof. dr. Isidor Todoran. S-a mutat în veşnicie tot într-o lună de mai a anului 1985. În necrologul semnat de succesorul său la catedră, pr. prof. Ioan Ică, şi publicat în „Telegraful Român", nr. 21—24, din 1 şi 15 iunie 1985, chipul celui ce a onorat catedra de Teologie Dogmatică, de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu,

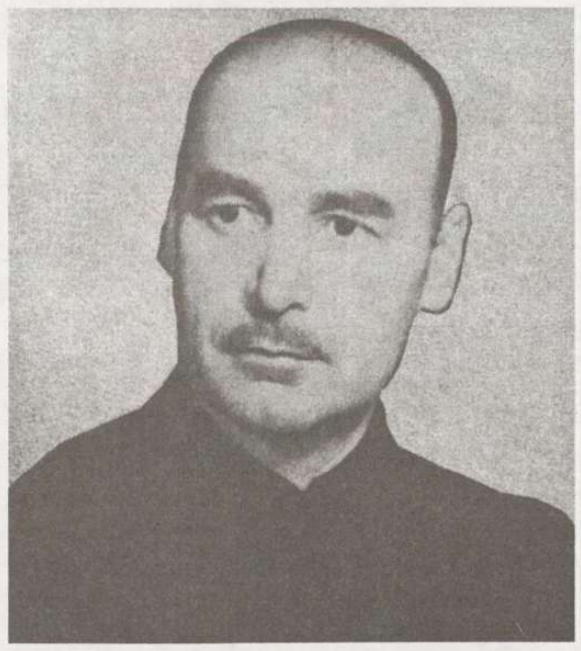

este conturat astfel: *„Profesor de vocaţie, cu aleasă pregătire teologică şi filosofică, neobosit îndrumător a multor generaţii de studenţi, cărturar distins, cu o bogată activitate publicistică, patriot luminat şi ecumenist convins"*, şi am mai adăuga şi noi: caracter ferm, refractar superficialităţii, sobru în relaţiile cu semenii, pretenţios şi drept în aprecierea eforturilor celor cărora le-a facilitat, printr-o expunere clară şi temeinic fundamentată teologic, cunoaşterea dogmelor creştine. Nu în ultimul rând se cuvine a fi evidenţiată calitatea sa de apologet al credinţei ortodoxe, fără a fi lipsit de flexibilitate în purtarea dialogului cu alte confesiuni creştine.

Pentru că s-a făcut pomenire de pregătirea sa teologică şi filosofică de excepţie, vom arăta că într-adevăr a studiat Teologia la Academiile teologice din Sibiu (1925—1926) şi Cluj (1926—1929) şi Filosofia la facultatea de profil a Universităţii din Cluj (1926—1930). A obţinut titlul de doctor în Teologie la Universitatea Mihăileană din Iaşi (Facultatea de Teologie din Chişinău) în 1935 şi titlul de doctor în Filosofie (Specialitatea Sociologie) la Universitatea din Cluj-Sibiu, în 1942.

După terminarea studiilor a activat pentru scurtă vreme (1930—1936) ca profesor de Religie şi Filosofie la două licee (unul de băieţi şi altul de fete) din Cluj, iar începând cu toamna lui 1936 şi până în iarna lui 1939 a predat Apologetica şi Introducerea în Filosofie la Academia Teologică din Oradea. I-a avut ca şi colegi de profesorat pe alţi câţiva reputaţi teologi precum: Dumitru Belu, profesor de Morală şi Sociologie şi Ştefan Lupşa, profesor de Istoria Bisericii Române.

În febr. 1939, cel pe care îl comemorăm s-a titularizat ca profesor de Dogmatică şi Apologetică la Academia Teologică din Cluj, unde a funcţionat în această calitate până la desfiinţarea acesteia, în 1952, cu precizarea că în acest interval a avut o detaşare de cinci ani (1940—1945) ca profesor de Sociologie la Facultatea de Litere şi Folosofie a Universităţii din Cluj, refugiată la Sibiu.

Începând cu 1 septembrie 1952 s-a transferat pe postul de profesor titular de Teologie Dogmatică şi Simbolică la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, funcţionând până la pensionare, în 1976. Între 1969 şi 1976 a fost şi rector al Institutului.

Pe lângă activitatea la catedră, prestată cu înaltă competenţă şi dăruire, a desfăşurat o tot atât de autoritativă şi bogată activitate de cercetare teologică-filosofică. Câteva titluri credem că sunt sugestive, în această privinţă. Astfel, sub semnătura sa au apărut lucrări precum: „Problema cauzalităţii în argumentul cosmologic (teza de doctorat în Teologie), „Argumentul teleologic", „Transmisibilitatea răului, Teoria generică a căderii originare", „Imperfecţiunea lumii faţă de înţelepciunea divină", „Bazele axiologice ale binelui", „Tehnică şi spirit", „Principiul iconomiei din punct de vedere dogmatic", „Creştinismul şi tehnica", „Credinţă şi tehnică", „Etapele Revelaţiei", etc. Dintre studiile cu caracter ecumenic amintim: „Unitatea Bisericii în perspectivă ecumenică", „Ecumenismul teoretic şi ecumenismul practic", „Unitate de credinţă şi pluralism teologic". Profesorul Isidor Todoran este coautor al celor două volume ale Manualului de Teologie Dogmatică şi Simbolică pentru Institutele teologice şi coautor al Manualului de Teologie Dogmatică pentru Seminariile teologice.

Un alt aspect al activităţii sale este cel legat de calitatea sa de membru în diferite comisii de dialog teologic, pe plan local şi internaţional. A făcut parte din comisiile de dialog bilateral al Bisericii Ortodoxe cu Biserica vechilor catolici, Biserica anglicană şi Federaţia Luterană mondială. Nu mai puţin, i se cuvine meritul de a fi asigurat, cu responsabilitate, succesiunea la catedre, promovând cadre didactice tinere, dintre teologii cu pregătire temeinică de doctorat.

După pensionare, s-a retras la Cluj, unde a fost mereu solicitat de către arhiepiscopul Teofil Herineanu să-l însoţească în vizitaţiile sale canonice şi în alte activităţi pastoral-misionare. A păstrat, de asemenea legătură de prietenie cu arhid. prof. dr. Ioan Zăgrean, care de asemenea s-a retras, după pensionare, în acelaşi oraş. Amândoi se odihnesc în cimitirul municipal, aşteptând învierea cea de obşte.

Bibliografie:

Pr. prof. Ioan I. Ică, † Prot. Stavrofor Prof. dr. Isidor Todoran, în „Telegraful Român", nr. 21—24, din 1 şi 15 iunie 1985, p. 6.

Academia Teologică din Oradea. 70 de ani de la înfiinţare, Oradea, 1995, p. 86.

Pr. prof. univ. dr. Mircea Păcurariu, Dicţionarul Teologilor Români, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2002, p. 496.

Pr. Prof. D. ABRUDAN

IN MEMORIAM

Zoe Dumitrescu Buşulenga (monahia Benedicta)

Luni, 8 mai 2006, s-a mutat la cele veşnice Zoe Dumitrescu Buşulenga, retrasă în ultimii ani ca vieţuitoare în Mănăstirea Văratec, cu numele de călugărie Benedicta.

Adormita în Domnul s-a născut în 20 august 1920, în Bucureşti. A fost licenţiată în Filologie engleză şi germană şi în Ştiinţe juridice. În 1970 a obţinut un doctorat în Studii umaniste, cu teza: „Renaşterea — Umanismul — Dialogul Artelor". A desfăşurat o prestigioasă activitate didactică universitară, fiind profesoară de Literatură Comparată la Universitatea din Bucureşti. Concomitent a îndeplinit şi alte funcţii precum: redactor la Editura pentru Literatură; cercetător şi mai apoi director al Institutului de Istorie şi Teorie Literară „G. Călinescu" din Bucureşti; preşedintă a Comitetului Naţional pentru Literatură comparată. Pentru realizări însemnate în domeniile Istoriei literare, Literaturii comparate, Istoria Culturii şi Artei a fost aleasă membru corespondent şi mai apoi membru titular al Academiei Române. Între 1990—1994 a îndeplinit chiar funcţia de vicepreşedintă a acestui înalt for de cultură, precum şi pe cea de preşedintă a Secţiei de Filologie şi Literatură a Academiei Române. O altă onorantă responsabilitate, ce i s-a încredinţat, a fost cea de director al Şcolii Române din Roma *(Academia di Romania)*.

Opera scrisă a Zoei Dumitrescu Buşulenga numără titluri precum: „Ion Creangă", „Eminescu — Viaţa, Opera, Cultura", „Eminescu — Cultură şi Creaţie", „Eminescu şi Romantismul german", „Valori şi echivalenţe umanistice", „Periplu umanistic", „Itinerarii prin cultură", „Muzica şi Literatura", „Portrete".

A fost răsplătită cu înalte distincţii precum: Premiul special al Uniunii Scriitorilor, Premiul Internaţional „Herder", Comandor al Ordinului de Merit al Republicii Italiene, Ordinul bulgar „Chiril şi Metodiu", Pleiade, etc.

Prohodirea rămăşiţelor sale pământeşti s-a făcut la Mănăstirea Putna de către Î.P.S. Pimen, Arhiepiscopul Sucevei şi P.S. Calinic, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iaşilor, împreună cu un sobor de preoţi şi diaconi. Acolo, în preajma mormântului lui Ştefan cel Mare şi Sfânt se odihneşte cea care i-a avut ca mentori şi modele în cariera ei didactică pe George Călinescu şi Tudor Vianu, *„două stele"* ale Universităţii din Bucureşti, cum i-a caracterizat chiar ea în „Cuvinte şi poveţe", adresate tinerilor.

★

Credem că, în încheierea acestei scurte prezentări a personalităţii celei care s-a mutat de curând la Domnul, ar putea fi sugestive câteva reflecţii despre unele aspecte ale realităţii, aşa cum a intuit-o, uneori cu îngrijorare şi tristeţe, Zoe Dumitrescu Buşulenga.

Referindu-se la locul lui Eminescu în istoria, cultura şi civilizaţia poporului român, ea mărturisea următoarele: „În urmă cu un an (2004, n.n.), am susţinut o prelegere (la un liceu, n.n.), în care am vorbit despre Eminescu. Ceea ce le-am spus tinerilor de acolo a stârnit în ei o stare de spirit specială... Erau fericiţi că l-am reevaluat pe Eminescu. Eu, în conferinţele religioase, întotdeauna vorbesc despre Eminescu, mai ales că... noi umblăm astăzi mai mult după modele străine, spre nişte zone care nu au nimic de a face cu noi din punct de vedere structural. Nici ontologic. Ne ploconim la modele din afară, un unde am adus drogurile, dezbrăcările, căsătoriile împotriva firii, toate smintelile acestea... Dar în fiecare om există şi intuiţia adevărului. Tinerii aşteaptă să li se confirme intuiţiile. Iar eu (vorbindu-le despre Eminescu, n.n.), le-am confirmat intuiţia şi au fost fericiţi, pentru că nimeni nu le-a vorbit aşa, nu le-a spus lucrurile acestea... Nenorocirea e că actuala elită, generaţia de 30—40 de ani, nu ştiu din ce motive, vrea să ignore sau, în orice caz, să minimalizeze valorile trecutului. Şi-au început cu Eminescu, ceea ce, pentru mine, este o durere infinită. Când Maiorescu, Iorga, Călinescu, Vianu, Noica — toată crema intelectualităţii româneşti — au văzut în Eminescu o concentrare a genialităţii româneşti, şi nu numai în literatură, vin nişte juni care îl denigrează. Am văzut un articol cu titlul „Eminescu, idiotul naţional". Cred că această atitudine vine ori din necunoaştere — nu ştiu câţi au citit toate cele 16 volume ale operei eminesciene — ori din orgoliu personal. Am impresia că, în momentul de faţă, fiecare scriitoraş crede că este geniu. Ori sunt complexaţi, ori ignoraţi".

Retrasă în liniştea şi atmosfera de rugăciune a aşezământului mănăstiresc de la Văratec, cea închinoviată acolo mărturisea: „Venirea mea la Văratec a fost o întâmplare, să zicem. Dar nu este nimic întâmplător pe lume. Totul e făcut de sus... Acum fiind bătrână şi apropiindu-mă de sfârşit, socotesc... bucuriile spirituale ca cele mai mari bucurii. O participare la o liturghie ..., la o rugăciune extraordinară, acestea sunt, după părerea mea, cele mai mari bucurii... În ultima vreme citesc numai teologie. Dacă aş fi fost cu zece ani mai tânără, aş fi studiat Facultatea de Teologie, deşi poate din cărţi înveţi mai mult decât din spusele profesorilor. Raiul e împărăţia Domnului. E viaţa în spaţiul nevăzut. Se spune „Făcătorul Cerului şi al Pământului, văzutelor tuturor şi nevăzutelor". Întoarcerea noastră acolo se întâmplă, dacă, evident, am dus o viaţă conform cu învăţăturile Mântuitorului". (Reflecţii preluate din: *„Zoe Dumitrescu Buşulenga... Florilegiu de Artur Silvestri*, Carpathis Press, 2005).

Acum, când scriem aceste rânduri, cea care a dat expresie gândurilor pe care le-am reprodus, s-a întors acolo, în spaţiul nevăzut, în împărăţia Domnului.

Veşnică să-i fie pomenirea!

Pr. prof. D. ABRUDAN

COMUNICAT DE PRESĂ

(Urmare din pag. 1)

sericesc. A fost ales secretariatul *biroului permanent*, constituit din 3 secretari, 1 cleric şi 2 mireni, respectiv: Pr. Prof. Nicolae Chifăr, Prof. Constantin Catrina şi Prof. Onuc Nemeş Vintilă.

3. S-au constituit cele 4 comisii ale Adunării: *Bisericească, Culturală, Economică şi cea de organizare şi validare*, fiecare fiind condusă de un preşedinte cleric şi un raportor mirean.

4. Adunarea Eparhială a delegat pe cei 3 reprezentanţi ai săi în Adunarea Naţională Bisericească: *Arhid. Prof. Dr. Constantin Voicu, Prof. Constantin Catrina* şi *Prof. Univ. Dr. Corneliu Ioan Bucur*.

5. Dintre membrii Adunării Eparhiale au fost aleşi cei *9 membri ai Consiliului Eparhial*, organismul executiv al Arh episcopiei Sibiului: *Arhid. Prof. Dr. Constantin Voicu, Pr. Prof. Acad. Dr. Mircea Păcurariu, Pr. Prof. Dr. Ovidiu Moceanu, Prof. Constantin Catrina, Prof. Onuc Nemeş Vintilă, Ec. Eugen Mitea, Ing. Dumitru Opriţoiu, Ec. Dr. Dumitru Banciu, Avocat Dorin Suciu*.

6. Au fost aleşi ca *membri ai Consistoriului Eparhial*, forul intern de judecată şi disciplină a clerului: *Pr. Mihai Sămărghiţan, Pr. Lector Dr. Mihai Iosu, Pr. Ilarie Benchea*, supleanţi: *Pr. Tănase Tăvală* şi *Pr. Nicolae Jianu*.

7. Adunarea a aprobat noua *organigramă* a Centrului eparhial.

8. S-a aprobat *înfiinţarea* a două noi protopopiate: *Bran-Zărneşti*, cu sediul la Râşnov, şi *Săcele*, cu sediul la Săcele, Braşov, precum şi reorganizarea protopopiatelor: *Sibiu, Avrig* şi *Săliste*.

9. Pentru a marca specificul cultural şi teologic al Centrului mitropolitan s-a aprobat schimbarea denumirii Editurii arhidiecezane în Editura *„Andreiana"*.

10. Ca păstrători ai tradiţiei şaguniene, la propunerea Î.P.S. Sale, a fost aprobată crearea distincţiei: *„Crucea Şaguniană"*, pentru clericii şi laicii cu merite deosebite în apărarea, promovarea şi susţinerea Mitropoliei.

La final, Î.P.S. Sa, Dr. Laurenţiu Streza, a binecuvântat întreaga lucrare şi mulţumind celor prezenţi, le-a urat sănătate, putere de muncă şi realizări deosebite

Arhid. prof. univ. dr. dr. Ioan N. Floca

3 aprilie 1928 — 2 iunie 2006

Părintele Profesor Dr. Ioan Floca s-a născut la 3 aprilie 1928 în localitatea Răhău, jud. Alba în familia preotului Nicolae şi Antinia Floca, având ca soră mai mică pe Eugenia. Şcoala elementară a urmat-o în localitatea natală iar apoi opt clase de liceu şi bacalaureatul la Liceul „Aurel Vlaicu" din Orăştie, jud. Hunedoara. Între 1947 şi 1951 a urmat Institutul Teologic Universitar Sibiu unde a obţinut şi licenţa sub îndrumarea prof. Nicolae Neaga.

După încheierea studiilor universitare, s-a căsătorit cu Octavia Apolzan, tânără profesoară în satul său natal, în anul 1954. Înscris la doctorat la Institutul Teologic Universitar din Bucureşti, tânărul teolog de atunci Ioan Floca, pătrunde în tainele şi operele dreptului bisericesc îndrumat de marele canonist român pr. prof. dr. Liviu Stan. Până la finalizarea tezei de doctorat **„Originile dreptului scris în Biserica Ortodoxă Română",** *a urmat cursurile Facultăţii de Drept din Universitatea Bucureşti obţinând titlul de Diplomat în ştiinţe juridice în 1962. În anul 1969, susţinând teza de doctorat sus-numită, a obţinut* **primul titlu de doctor,** *în Teologie. Preocupat de studiu şi dorind să mai realizeze ceva pe planul formării şi desăvârşirii profesionale, sub îndrumarea profesorului universitar dr. docent Vladimir Hanga de la Cluj, părintele profesor Ioan Floca primeşte cel* **de-al doilea titlu ştiinţific de doctor,** *cu lucrarea de doctorat* **„Elemente juridice romano-bizantine în Carte românească de învăţătură - 1646",** *de data aceasta în Drept în 1980.*

La Institutul Teologic din Sibiu a activat încă din 1954 ocupând diverse posturi administrative (director administrativ internat sau şef serviciu administrativ) până în 1968 când a fost trecut la Centrul Eparhial ca şi corector iar la scurt timp, consilier administrativ-economic până în 1971. Din acel an revine la Institutul Teologic ca asistent pentru un an iar apoi din 1 februarie 1972 prin concurs a devenit profesor titular la catedra de drept bisericesc, până în anul 1998 la pensionare. Tot în 1971 a fost hirotonit diacon de mitropolitul Nicolae Mladin, astăzi fiind arhidiacon stavrofor. După 1984 părintele profesor Ioan Floca a devenit **coordonator ştiinţific pentru doctorat,** *iar după 1994* **şi pentru Master** *la disciplinele teologice practice.*

După anul 1990 reactivându-se sau înfiinţându-se câteva instituţii de învăţământ superior în ţară, părintele profesor Ioan Floca a fost solicitat de conducerea Arhiepiscopiei Clujului şi de Facultate să predea Dreptul bisericesc şi la Cluj, perioadă ce a durat până în 1996, după care a profesat şi la Facultatea de Teologie din Alba Iulia până în anul 2004.

Tot după 1990, la solicitarea regretatului mitropolit Antonie Plămădeală, părintele profesor dr. Ioan Floca a devenit şi consilier canonic-juridic şi pentru disciplina clerului la Arhiepiscopia Ortodoxă Română din Sibiu, post în care a funcţionat până acum câteva luni.

În toată această perioadă în care a activat la Facultăţile de Teologie din Sibiu, din Cluj şi Alba Iulia, peste 1000 de studenţi şi-au pregătit lucrări de licenţă sub directa sa îndrumare precum şi câţiva absolvenţi de master. De asemenea doctoranzii pe care i-a pregătit cu conştiinciozitate, actuali doctori în teologie, au devenit cadre didactice universitare sau activează în posturi administrative la Patriarhie ori centrele eparhiale din ţară.

Concomitent cu activitatea de la catedră părintele Arhid. Prof. Univ. Dr. Ioan Floca a fost cooptat în diferite comisii sau ales în organele reprezentative ale Bisericii Ortodoxe Române, adică în **Adunarea Naţională Bisericească** *şi în* **Consiliul Naţional Bisericesc,** *în cadrul cărora şi-a adus o contribuţie deosebită la toate acţiunile, hotărârile sau deciziile care aveau aspect canonic-juridic. P.F. Patriarh Teoctist i-a oferit a doua* **Cruce Patriarhală,** *ca semn al preţuirii şi meritelor deosebite, prima fiindu-i oferită de patriarhul Iustin Moisescu.*

Din 1974 a devenit membru al **Asociaţiei Internaţionale pentru Istoria instituţiilor şi Dreptului** *iar din 1975 membru al* **Asociaţiei Oamenilor de Ştiinţă din România.** *A participat susţinând referate ştiinţifice la simpozioane, congrese şi conferinţe, în ţară (Constanţa, Bucureşti, Alba Iulia, etc.) şi străinătate (Varşovia, Budapesta, Berlin, Napoli, Bruxelles).*

Fiindu-i recunoscut aportul la elaborarea lucrării **Istoria dreptului românesc,** *în anul 1981, Academia Română i-a acordat* premiul „Simion Bărnuţiu" *împreună cu ceilalţi coautori, distinşi cercetători, istorici sau jurişti.*

În anul 2004, împreună cu alţi prestigioşi oameni de cultură (teologi, istorici, literaţi, etc.), a fost distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de comandor de către Preşedintele României.

Referindu-ne la activitatea de cercetare şi publicistică trebuie remarcat numărul mare de lucrări în volum, studii de specialitate şi articole publicate în ţară la edituri de prestigiu şi în revistele sau periodicele bisericeşti de la mai toate centrele eparhiale sau universitare teologice.

Toate acestea au avut o influenţă deosebită în formarea preoţilor ca administratori ai averii bisericeşti, reuşind să acopere cam toate aspectele legate de dreptul bisericesc. Pe lângă lucrările în volum mai există un număr foarte mare de studii şi articole, unele din ele în coautorat cu personalităţi de prestigiu ale teologiei sau ştiinţelor juridice din ţară, care vin să întregească opera distinsului dascăl şi teolog care a fost Părintele profesor Dr. IOAN FLOCA.

Trecerea la cele veşnice şi prohodirea Arhid. prof. dr. Ioan N. Floca

Vineri, 2 iunie 2006, după ce a strâns în buchetul vieţii 78 de ani, P.C. Arhid. Prof. Univ. Dr. IOAN N. FLOCA a fost chemat la cele veşnice. I s-a rânduit de către Dumnezeu a pleca dintre noi în acest început de vară, după ce o viaţă întreagă a purtat pe umeri responsabilitatea onorării catedrei de Drept bisericesc de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" şi crucea lui Hristos — ca slujitor al altarului.

După privegherea săvârşită acasă de preoţi, familie şi cunoscuţi ai părintelui profesor, luni dimineaţa la orele 10,00, trupul său neînsufleţit a parcurs pentru ultima dată drumul până la biserica „Buna Vestire" de pe Groapă, unde a fost depus pentru săvârşirea slujbei înmormântării.

La orele 13,00, a început slujba înmormântării, ce a fost săvârşită de un sobor alcătuit din aproximativ 50 de preoţi, în fruntea lor aflându-se în semn de cinstire şi preţuire pentru părintele profesor Floca, *Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza, Mitropolitul Ardealului, Î.P.S. Dr. Andrei Andreicuţ, Arhiepiscopul de Alba Iulia şi P.S. Dr. Visarion Răşinăreanu, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.*

Biserica de pe Groapă a devenit neîncăpătoare, întristarea văzându-se pe chipurile tuturor celor prezenţi. Au venit la căpătâiul său reprezentanţi ai Facultăţilor de Teologie din Bucureşti, Arad, Cluj-Napoca, Alba-Iulia precum şi de la câteva centre eparhiale din ţară.

Au fost transmise mesaje de condoleanţe din partea P.F. Părinte Patriarh Teoctist, P.S. Ioan Mihălţan, Episcopul Oradiei, P.S. Eftimie Luca, Episcopul Romanului şi Excelenţei Sale Dl. Christoph Klein, Episcop al Episcopiei Evanghelice C. A. Sibiu.

În cuvântările lor, înalţii ierarhi precum şi ceilalţi vorbitori au evocat personalitatea Arhid. Prof. Dr. Ioan Folca, aportul şi strădaniile sale puse în slujba şcolii teologice şi a Bisericii.

Primul vorbitor, P.C. Pr. Prof. Dr. Dorin Oancea, decanul Facultăţii de Teologie din Sibiu, a subliniat: „Facultatea de Teologie «Andrei Şaguna» din Sibiu cu întristare în cuget şi rugăciune în gând îl petrece astăzi împreună cu toţi ceilalţi aflaţi aici în Biserică pe Arhid. prof. Floca, un teolog însemnat al B.O.R. care a marcat prin ceea ce a gândit, spus şi făcut reflexia teologică şi viaţa Bisericii noastre vreme de mai bine de 4 decenii. Păr. Floca, în felul acesta, a continuat opera unor mari canonişti care au activat aici la Sibiu şi a făcut-o să crească în condiţiile noi în care Dumnezeu i le-a hărăzit să lucreze la Facultate şi Arhiepiscopie.

Aducând un omagiu părintelui profesor, firesc că gândul te poartă în primul rând la teologul distins care a marcat Dreptul bisericesc în ultima perioadă, mai mult decât oricare altul. Într-adevăr, discipol al marelui canonist Liviu Stan, Păr. prof. Floca a ştiut nu doar să continue, ci şi să încununeze eforturile creatoare ale înaintaşului său prin opere teologice de mare valoare: Manualul de drept canonic ortodox, Canoanele B.O.R. comentate, tratatul de Administraţie bisericească parohială şi legislaţie şi cele două teze de doctorat cu care şi-a făcut intrarea în lumea înaltă a gândirii teologice.

Pe lângă acestea ar trebui amintite titlu cu titlu, fiecare din studiile şi articolele sale, conferinţele şi comunicările din Sf. Sinod pe care le-a făcut prin intervenţiile sale, ori de câte ori a fost solicitat, şi aceasta nu a fost de puţine ori . . .

Părintele profesor a fost însă şi unul din marii pedagogi ai Facultăţii noastre, un profesor „pretenţios", exigent, care ştia că disciplina pe care o predă este vitală pentru activitatea în parohie. A fost un teoretician şi un practician desăvârşit.

Privind în ansamblu activitatea părintelui profesor: cea ştiinţifică şi pedagogico-didactică, doresc să-mi exprim în numele meu personal şi al Facultăţii un gând de profundă mulţumire şi recunoştinţă".

A urmat apoi mesajul D-lui Hans Klein, episcop-vicar şi profesor la departamentul de teologie evanghelică din Universitatea „Lucian Blaga", din Sibiu, transmis în numele Excelenţei Sale Christoph Klein — episcopul Episcopiei Evanghelice C.A. din Sibiu, un mesaj prin care îşi exprimă compasiunea pentru familie şi prezintă condoleanţe pentru părintele profesor, familiei prof. Floca.

Din partea Facultăţii de Teologie din Bucureşti a prezentat un mesaj de condoleanţe Pr. prof. Dr. Gheorghe Remete, iar din partea Facultăţii de Teologie din Arad a vorbit Pr. prof. Dr. Constantin Rus, decanul Facultăţii, unul din cei care au fost doctoranzi ai Părintelui Prof. Floca.

Mesajul de pios omagiu al P.S. Sale Eftimie Luca al Romanului a fost prezentat de Pr. Nicolae Toderici, fost vicar al Episcopiei Romanului.

Î.P.S. Andrei Andreicuţ, Arhiepiscopul Alba Iuliei, a continuat apoi şirul celor care au dorit să rostească câteva cuvinte la acest moment funebru: „Câteva motive ne fac să fim acum la căpătâiul părintelui profesor Floca. Mai întâi pentru a aduce omagiul pământului pe care s-a născut (la Răhău) şi al tuturor celor dragi care l-au preţuit în Arhiepiscopia de Alba Iulia. În al doilea rând suntem la căpătâiul dânsului în calitate de ucenici pe care ne-a învăţat şi îndrumat atât în facultate cât şi după. Apoi, am venit să-i prezentăm omagiul Facultăţii de Teologie din Alba Iulia, la care a activat o perioadă de vreme. Acestea şi multe altele ne-au îndreptat să ne aflăm aici la căpătâiul profesorului Floca".

Şirul cuvântătorilor a fost încheiat de Î.P.S. Sa Dr. Laurenţiu Streza, Mitropolitul Ardealului care l-a omagiat în cuvinte deosebite pe părintele profesor Floca, atât ca dascăl de teologie, coleg al Î.P.S. Sale la Facultate cât şi colaborator — consilier juridic la Arhiepiscopia Sibiului. Iată câteva idei din bogatul cuvânt rostit de Î.P.S. Sa: „Am săvârşit astăzi cea mai aleasă slujbă dintre cele legate direct de slujba de Paşti. Nu este o slujbă de prohodire, deşi alternează cântările de preamărire a lui Dumnezeu şi Mântuitorului Iisus Hristos, mort şi înviat, cu cele de tânguire omenească. Este atât de înălţătoare slujba aceasta încât trebuie să fie bucuroşi preoţii că vor încheia călătoria în lumea aceasta cu astfel de preamărire a lui Dumnezeu, cu astfel de mijlocire. Cuvântul pe care trebuie eu astăzi să-l rostesc este uşurat tocmai de conţinutul acestei rânduieli şi am făcut lucrul acesta în mod special. Toată această rânduială este pentru noi o lecţie, o lecţie sfântă... Am vrut să ascultăm încă o dată tot ceea ce e rânduit în liturgică pentru un preot şi un diacon, pentru un slujitor al altarului. A doua rugăciune, pe care am citit-o eu în mod special are o invocare deosebită către Dumnezeu: „... Doamne, Tu cel care l-ai făcut slujitor aici pe pământ, fă-l să slujească şi dincolo, la Tine în ceruri!"...

Am fost împreună mulţi ani, s-au împlinit 30 de ani de când am slujit împreună la Facultate, sunt obligat să spun un cuvânt şi din acest punct de vedere, iar mărturie sunt cei aici prezenţi care sunt foşti studenţi ai noştri, cei care au primit învăţătură şi mai ales curajul acesta de a aplica rânduiala în Biserică. Dacă Dumnezeu nu i-a rânduit fii după trup, i-a rânduit ucenici mulţi, foarte mulţi, din partea cărora sunt sigur, Doamna Floca, că veţi primi foarte multe semnale şi sprijin din partea celor care-l vor pomeni şi vă vor pomeni şi pe dumneavoastră, pentru ca lipsa aceasta să nu fie atât de greu de suportat. De fapt, numai cel care trece prin aceasta simte povara despărţirii. Este o despărţire vremelnică. Şi şcoala va simţi lipsa, şi Arhiepiscopia unde ne-a fost consilier, colaborator. A lăsat un semn, o urmă peste tot pe unde a trecut, iar binele acesta va rodi, se va înmulţi.

În aceste momente, încheind rânduiala liturgică, înainte de a-l aşeza la locul de odihnă, vrem să vă transmitem, dumneavoastră doamna Floca şi familiei întregi condoleanţele noastre, dar mai ales vă asigurăm că-l vom pomeni în rugăciune. Aceasta este datoria noastră sfântă pe care o să ne-o îndeplinim, pentru ca Dumnezeu să uşureze şi să aşeze sufletul lui acolo unde se cuvine, în împărăţia lui Dumnezeu. Dumnezeu să-l odihnească!"

În continuare, P.S. Visarion Răşinăreanu a dat citire mesajului transmis de la Oradea de P.S. Episcop Ioan Mihălţan, fost coleg de facultate cu părintele prof. Floca.

Continuând rânduiala înmormântării, sicriul cu trupul neînsufleţit al părintelui profesor Ioan Floca a fost purtat pe umeri de preoţi până la mormântul pregătit în cimitirul bisericii de pe Groapă, unde preotul paroh Constantin Mitea, în calde şi evocatoare cuvinte a prezentat viaţa celui răposat, iar apoi în numele lui şi-a luat rămas bun de la toţi cei dragi, apropiaţi şi cunoscuţi. Dumnezeu să aşeze sufletul lui acolo unde dreptii sălăşluiesc!

Prof. Dr. SORIN JOANTĂ